

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4918

СЪВЪЛЪЗЪ

ОРЪ. 8038

1903

2010

20011

1903

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Ց

Printed in Turkey

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱԶԱՌԱՆՈՑ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Թիւ 27, Ֆինանսըլար եղուշու, Կ. Պոլիս

معارف نظارت جلیله سی و مطبوعات اداره علیہ سی رخصتیه
طبع و نشر اولتمشدر فی ۳ آگستوس سنه ۱۳۱۸

I-396 059
Q-33

1903

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

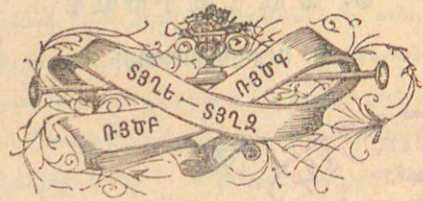
Ս. ՓՐԿԶԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՀԱՅՈՑ

ՏՈՄԱՐ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

9526

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԶԻ Ա.

ՍՐԲԱԶԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱԼԵՄԻ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՑ

Տ. ՄԱՂԱՔԵԱՅ

Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

9 225-49

Printed in Turkey

Չ Ե Կ Ո Յ Ց

ՕՐԱՑՈՅՑը, թէ՛ Համառօտ և թէ՛ Ընդարձակ, ընթերցանութեան սահմանուած գիրք մը չէ, այլ բազմակողմանի ազիւսակ մըն է որ կը ցուցնէ սովորաբար գիտցուած բաներուն փոփոխութիւնները. ասոնք հաստատուն կերպով միտքի առաջ չեն պահուիր, և հարկ է որ պէտք եղած պահուն ձեռքի տակ պատրաստ գտնուին :

Այդ նպատակին ծառայելու համար Ընդարձակ Օրացոյցն ալ պէտք է իրեն հաստատուն ձեւն ունենայ, ինչպէս ունի Համառօտը, և Օրացոյց գործածողը ծանօթ տեղ մը գտնուողի պէս, պէտք է գիտնայ թէ որ բանի համար ուր տեղ ձեռք երկնյնելու է :

Ընդարձակ Օրացոյցէն սպասուած տեղեկութիւնները, նախ տոմարականներն են՝ ժամանակագրական և տեղագրական ընդհանուր գիտելիքներով, յետոյ կայսերական կառավարութեան վերաբերեալ պաշտօնական տեղեկութիւններ. ասոնցմէ ետքը Պատրիարքարանի և իր վարչութեան և հաստատութեանց յատուկ գիտելիքներ, ի վերջոյ Առեւտրական և Գործնական ծանօթութիւններ որոնք ամէն անհատի սովորական գործառնութեանց անհրաժեշտ են :

Այս տարուան Ընդարձակ Օրացոյցը սոյն պէտքերու համապատասխանելու ջանացած ատեն, ապագայ տարիներուն ալ հաստատուն և որոշ ձև մը տալու նպատակը ունեցած է :

Այս տեսակ աշխատասիրութիւն մը յանկարծ կատարեալ վիճակի չի հասնիր, այլ հետզհետէ կը կատարելագործուի և կը լրանայ . հետեւաբար կը յուսանք թէ Ընդարձակ Օրացոյցը գործածողներ ներողամիտ պիտի դառնաին եթէ այս անգամ անոր ամէն մասերը անթերի և կատարեալ չգտնեն :

Իրենց ներողամտութեան հետ կ'ապաստենք իրենց գործակցութեան ալ հանդիպիլ, որովհետեւ այսպիսի տեղեկութիւններ պատրաստ տեղէ մը չեն առնուիր, այլ աստի և անտի քաղելով և ճշդելով կ'ամբողջանան, և գործածողներու և մասնակցութիւն ունեցողներու ազնուաբար հաղորդած տեղեկութիւններով, փոփոխութիւններով և ուղղութիւններով հետզհետէ լիակատար և անթերի կը դառնան :

Կը խնդրուի ամէն անոնցմէ որոնք ունեն Գիտողութիւն ունին այս Ընդարձակ Օրացոյցին պարունակած տեղեկութեանց մասին, նշանակել այս թուղթին վրայ, և, կտրելով զայն գծուած տեղէն, զրկել շիւանդանոցի գրասենեակը, Կ. Պոլիս, Մեծ Նոր խան, մինչև 1 յուլիս 1903:

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷՔ

Աեպ.	Ա.բքեպիսկոպոս	Ծվր.	Ծայրագոյն վարդապետ
Ամուս.	Ամուսնութիւն	Հյ.	Հայկաբան
Ատդ.	Ատենադպիր	Հպ.	Հիւպատոս
Ատպ.	Ատենապետ	Մբ.	Միաբան
Առժ.	Առժամեայ	Մդս.	Մեծ դեսպան
Աքհ.	Աւագ քահանայ	Մճ.	Մեծիտիյէ
Բն.	Բնակիչ	Մքղ.	Մայրաքաղաք
Բնդա.	Բնագիտութիւն	Յջ.	Յաջորդ
Գհժո.	Գահաժառանգ	Նխ.	Նախկին
Գհճ.	Գանձապետ	Պտժ.	Պատմութիւն
Գհկլ.	Գահակալութիւն	Վն.	Վանահայր
Գժ.	Գժազրութիւն	Վր.	Վարդապետ
Գր.	Գրագիր	Տդ.	Տեղապահ
Դս.	Դեսպան	Տճ.	Տաճկաբան
Դքսթ.	Դքսութիւն	Տս.	Տեսուչ
Եպ.	Եպիսկոպոս	Տրժ.	Տարածութիւն
Զն.	Զինուորական	ՓԱռ.	Առաջնորդ. ֆոխանորդ
Էֆ.	Էֆէնտի	Փխ.	Փոխանորդ
ԸՀպ.	Ընդհ. հիւպատոս	Քլմ.	Քիլոմիդր
Թադ.	Թագաւոր	Քհ.	Քահանայ
Թգրթ.	Թագաւորութիւն	Քո.	Քառակուսի
Իշխնթ.	Իշխանութիւն	Քտ.	Քարտուղար
Խհ.	Խորհրդական	Քր.	Քարողիչ
Ծն.	Ծնած	Օամ.	Օամանիյէ

ՏՈՄԱՐ ԿԱՄ ՕՐԱՑՈՅՑ

1903

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ ԲՈՒՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՏԵՂԵՍ—ՏԵՂԶ = 1395—1396

ԵՒ ՏՈՄԱՐԿԱՆ ՔՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԵՐ—ՌՅԵՂ = 1352—1353

Քրի՛ սարոյն ք	Հ
Նօրնե՛րեալն	Գ
Վե՛րադիրն	ԺԳ
Իննե՛սասներեալն	Բ
Տանու՛ սերն	Երկառո
Բուն ձայնն ա՛ն. քձ. գձ. դձ. Զախակոյլեան դա- սուն են՝ սկսեալ ի Բուն բարեկենդանէ:	

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՈՅՔ

ՏՕՆ ԾՆՆԳԻՆԱՆ	Բշ. Յունուար	6
Միջոց ուտիք	Աւուրք	24
Առաջաւորաց բարեկենդան	Կիր. Յունուար	26
Սուրբ Սարգիս	Շր. Փետրուար	1
Տեառնընդատաջ	Ուր. »	14
Բուն բարեկենդան	Կիր. »	16
ԶԱՏԻԿ	Կիր. Ապրիլ	6
Տօն Աւետման	Բշ. »	7
Երեւման Ս. Խաչ	Կիր. Մայիս	4
Համբարձումն	Եշ. »	15
Հոգեդալուստ	Կիր. »	25
Բարեկենդան Լուսաւորչի	Կիր. Յունիս	15
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ (Գիւտ նշխարաց)	Շր. »	21
Բարեկենդան Վարդապետի	Կիր. Յուլիս	6

ՎԱՐԳԱՎԱՌ	Կիր. Յուլիս	13
Միջոց Վարդապետի	Նօրնեալք հինգ	
Բարեկենդան Ս. Աստուածածնի	Կիր. Օգոստոս	10
ՎԵՐԱՓՈՒՌՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒՍԾԱԾՆԻ	Կիր. »	17
Միջոց Ս. Աստուածածնի	Նօրնեալք չորս	
Բարեկենդան Ս. Խաչի	Կիր. Սեպտեմբեր	7
ԽՈՁՎԵՐԱՅ	Կիր. »	14
Բարեկենդան Վարդայ Ս. Խաչի	Կիր. »	21
Վարդայ Ս. Խաչ	Կիր. »	28
Միջոց Ս. Խաչի	Նօրնեալք Նօրն	
Գիւտ Խաչ	Կիր. Հոկտեմբեր	26
Ս. Հրեշտակապետք	Շր. Նոյեմբեր	8
Յիննակաց բարեկենդան	Կիր. »	16
Ս. Յակոբայ բարեկենդան	Կիր. Դեկտեմբեր	7
Ս. Յակոբ Մծրնայ	Շր. »	13
Միջոց ուտիք	Աւուրք	17
Բարեկենդան Ծննդեան	Բշ. Դեկտեմբեր	29

ԸՍՏ ԼԱՏԻՆԱՅԻՈՑ

Շրջանն լուսնի որ է ոսկեթիւն	4
Շրջանն արեգակնային փոքր	8
Վերադիրն	2
Ինդիկտիանն Հռոմէական	1
Կիրակադիրն	4

Իսկ Զատիկ նոցա միով եօթնեկաւ յառաջ է քան զմերն:

ԶՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Գարուն և հասարակած	Մարտ	8
Ամառ և արեւադարձ	Յունիս	9
Աշուն և հասարակած	Սեպտեմբեր	11
Զմեռ և արեւադարձ	Դեկտեմբեր	10

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Փրկչական թուականին (Տին տամար)	1903	Յունուար	1
Թուին Հայոց ըստ յետին սովորութեան	1352	»	1

Տաճկաց երվոսական թուականին	1319	Մարտ	1
Տաճկաց Հիճրէթի թուականին	1321	»	17
Փոքր թուոյն Ազարիայի	288	»	21
Բուն և շարժական թուականին Հայոց	4396	Օգոստոս	8
Սովորական հաստատուն թուին Հայոց	1353	»	11
Հրէից թուականին	5664	Սեպտեմբեր	9
Լատինացոց թուականին (նոր տամար)	1904	Դեկտեմբեր	19

Խ Ա Ի Ա Ր Մ Ո Ի Ե Ք

Ի Մարտի 16 մասնակաձեւ խաւարումն արեւու անտեսանելի է Կ. Պոլիս:

Ի Մարտի 30 մասնական խաւարումն լուսնի տեսանելի է Կ. Պոլիս.

Սկիզբն խաւարման	ի ժամ 5, րոպէ 48
Մէջ խաւարման	ի ժամ 7, րոպէ 26
Վեջ խաւարման	ի ժամ 9, րոպէ 5
Չափ խաւարման	11 մասնաչափ, 33 վայրկեան

Ի Սեպտեմբերի 8 բոլորական խաւարումն արեւու անտեսանելի է Կ. Պոլիս:

Ի Սեպտեմբերի 23-24 մասնական խաւարումն լուսնի մասամբ տեսանելի է Կ. Պոլիս.

Սկիզբն խաւարման	ի Սեպտեմբերի 23	ի ժամ 21, րոպէ 54
Մէջ խաւարման	ի Սեպտեմբերի 23	ի ժամ 23, րոպէ 34
Ծագի լուսինն խաւարեալ է Կ. Պոլիս	ի Սեպտեմբերի 23	ի ժամ 23, րոպէ 55
Վեջ խաւարման	ի Սեպտեմբերի 24	ի ժամ 1, րոպէ 14
Չափ խաւարման	10 մասնաչափ եւ 26 վայրկեան	

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ Շ Ա Ր Ժ Ա Կ Ա Ն Մ Ա Ս Ա Ն Յ Ա Ի Ո Ի Ր Յ

ՅՈՒՆԻՍԻՐ			ՄԱՅԻՍ			ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ					
Օ.	Ծ. Ա.	Կ. Օ. Ե. Տ.	Օ.	Ծ. Ա.	Կ. Օ. Ե. Տ.	Օ.	Ծ. Ա.	Կ. Օ. Ե. Տ.			
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.			
1	14.23	7.21	9.37	1	9.28	4.52	14.32	1	11.17	5.46	12.43
7	14.14	7.11	9.46	7	9.16	4.47	14.44	7	11.33	5.55	12.27
13	14. 3	7.16	9.57	13	9. 6	4.42	14.54	13	11.49	6. 5	12.11
19	13.51	7. 4	10. 9	19	8.58	4.37	15. 2	19	12. 5	6.11	11.55
25	13.38	6.58	10.22	25	8.15	4.35	15. 9	25	12.21	6.20	11.39
ՓԵՏՐՈՒՐ			ՅՈՒՆԻՍ			ՀՈՅՏԵՄԲԵՐ					
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.			
1	13.21	6.49	10.39	1	8.46	4.33	15.14	1	12.37	6.28	11.23
7	13. 6	6.42	10.54	7	8.44	4.32	15.16	7	12.53	6.37	11. 7
13	12.50	6.34	11.10	13	8.44	4.32	15.16	13	13. 9	6.43	10.51
19	12.35	6.26	11.25	19	8.47	4.33	15.13	19	13.24	6.51	10.36
25	12.19	6.17	11.41	25	8.51	4.36	15. 9	25	13.38	6.58	10.22
ՄԱՐՏ			ՅՈՒՆԻՍ			ՆՈՅԵՄԲԵՐ					
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.			
1	12. 8	6.12	11.52	1	8.58	4.38	15. 2	1	13.53	7. 1	10. 7
7	11.51	6. 3	12. 9	7	9. 6	4.42	14.54	7	14. 5	7.12	9.55
13	11.30	5.56	12.30	13	9.16	4.47	14.44	13	14.16	7.17	9.44
19	11.14	5.47	12.46	19	9.28	4.52	14.32	19	14.25	7.22	9.35
25	10.58	5.38	13. 2	25	9.40	4.58	14.20	25	14.32	7.24	9.28
ԱՊՐԷԼ			ՕԳՈՍՏՈՍ			ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ					
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.			
1	10.39	5.29	13.21	1	9.56	5. 7	14. 4	1	14.39	7.27	9.24
7	10.24	5.22	13.36	7	10.11	5.14	13.49	7	14.39	7.28	9.21
13	10. 8	5.13	13.52	13	10.26	5.20	13.34	13	14.39	7.28	9.21
19	9.54	5. 5	14. 6	19	10.42	5.26	13.18	19	14.36	7.27	9.24
25	9.40	4.58	14.20	25	10.58	5.37	13. 2	25	14.32	7.25	9.28

ԱՇԽԱՐՀԻ ՎԵՀԱՊԵՏՔ

ՄՆՆԴԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԿԱՐԳԱԻ

Նոր Տոմար

ԱՊՏԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ՎԵՆ. Սուլթան,

Կայսր Թուրքիոյ (16 Շապան 1258)	22 Աեպտմբ. 1842
ԱՏՈՒՅ, Մեծ դուքս Լիւքսեմպուրկի	24 Յուլիս 1817
ՔՐԻՍՏԻԱՆ Թ., Թագաւոր Տանիմարքայի	8 Ապրիլ 1818
ՅԲՏԻՐԷ, Մեծ դուքս Պատի	9 Աեպտմբ. 1826
ՈՍԿԱՐ Բ., Թագաւոր Շուէտ-Նորվեգիոյ	21 Յունուար 1829
ՅԲԱՆՔ-ՅՈՂԷՅ Ա., Կայսր Աւստրիոյ	18 Օգոստոս 1830
ԼԷՈՐՈՒՏ Բ., Թագաւոր Պելճիքայի	9 Ապրիլ 1835
ԿԱՐՈՒ, Թագաւոր Ռումանիոյ	20 Ապրիլ 1839
ԿԷՈՐԿ, Թագաւոր Սաքսոնիոյ	26 Յուլիս 1840
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Բ., Իշխան Լիխտենշթայնի	5 Հոկտեմբ. 1840
ՆԻՔՈՒԱ, Իշխան Չեռնակորայի	7 Հոկտեմբ. 1841
ԵՂՈՍԵՒ Է., Թագաւոր Մեծն Բրիտանիոյ	9 Նոյեմբեր 1841
ՄԵՆՆԵԼԻՔ Բ., Թագաւոր Հապէշտանի	17 Օգոստոս 1844
ՔԷՈՐԳ Ա., Թագաւոր Յունաստանի	22 Դեկտմբ. 1845
ՎԻԼՀԵԼՄ Բ., Թագաւոր Վիւրթեմպերկի	25 Փետր. 1848
ՈԹՈՆ Ա., Թագաւոր Պաւարիոյ	27 Ապրիլ 1848
ԱԼՊԵՐ, Իշխան Մոնաքոյի	13 Նոյեմբեր 1848
ԵՒ-ՀԷՕԵՍ, Թագաւոր Գորէայի	8 Աեպտմբ. 1852
ՄՈՆՔԷԼԻՊՈՅ, Կայսր Ճարնի	3 Նոյեմբեր 1852
ՄՈՆՔԱՅԵՆՐԷՍՏԻՆ, Շահ Պարսկաստանի	5 Աեպտմբ. 1853

ՇՈՒԱՋՈՆԿՔՍԱՆ, Թագաւոր Սիամի	20 Աեպտմբ. 1853
ՎԻԼՀԵԼՄ Բ., Կայսր Գերմանիոյ	27 Յունուար 1859
ԳԱՐԼՈՍ Ա., Թագաւոր Բորթուկայի	28 Աեպտմբ. 1863
ՆԻՔՈՒԱ Բ., Կայսր Ռուսիոյ	18 Մայիս 1868
ՎԻԹՔՈՐԻՈՏ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԷ Գ., Թագաւոր Իտալիոյ	11 Նոյեմբեր 1869
ՋԱՏ ԹԻԷՆ, Կայսր Չինաստանի	2 Օգոստոս 1872
ԱՂԵՔՍԱՆԿԵՐ Ա., Թագաւոր Սերվիոյ	14 Օգոստոս 1876
ՎԻԼՀԵԼՄԻՆԱ, Թագաւոր Հոլանտայի	31 Օգոստոս 1880
ԱԼՅՈՆՍՈՏ ԺԳ., Թագաւոր Սպանիոյ	17 Մայիս 1886

ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԿԱՐԳԱԻ

ԱՊՏԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ՎԵՆ. Սուլթան,

Կայսր Թուրքիոյ	1 Աեպտմբ. 1876
ՅԲԱՆՔ-ՅՈՂԷՅ Ա., Կայսր Աւստրիոյ	2 Դեկտմբ. 1848
ՅԲՏԻՐԷ, Մեծ դուքս Պատի	24 Ապրիլ 1852
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Բ., Իշխան Լիխտենշթայնի	12 Նոյեմբեր 1858
ՆԻՔՈՒԱ, Իշխան Չեռնակորայի	14 Օգոստոս 1860
ԳԷՈՐԳ Ա., Թագաւոր Յունաստանի	5 Յունիս 1863
ՔՐԻՍՏԻԱՆ Թ., Թագաւոր Տանիմարքայի	15 Նոյեմբեր 1863
ԵՒ-ՀԷՕԵՍ, Թագաւոր Գորէայի	21 Յունուար 1864
ԼԷՈՐՈՒՏ Բ., Թագաւոր Պելճիքայի	10 Դեկտմբ. 1865
ԿԱՐՈՒ Բ., Թագաւոր Ռումանիոյ	20 Ապրիլ 1866
ՄՈՆՔԷԼԻՊՈՅ, Կայսր = Միքաէայի Ճարնի	13 Փետր. 1867
ՇՈՒԱՋՈՆԿՔՍԱՆ, Թագաւոր Սիամի	1 Օգոստոս 1868
ՋԱՏ ԹԻԷՆ, Կայսր Չինաստանի	12 Յունուար 1872
ՈՍԿԱՐ Բ., Թագաւոր Շուէտ-Նորվեգիոյ	18 Աեպտմբ. 1872
ԱԼՅՈՆՍՈՏ ԺԳ., Թագաւոր Սպանիոյ	17 Մայիս 1880
ՈԹՈՆ Ա., Թագաւոր Պաւարիոյ	13 Յունիս 1886

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ., Կայսր Գերմանիոյ	15	Յունիս	1886
ՄԵՆԵԼԻԲ Բ., Թագաւոր Հապէշտանի			1889
ԱՂԱՔՍԱՆՅԻՐ Ա., Թագաւոր Սերվիոյ	6	Մարտ	1889
ԱԼՊԷՐ, Իշխան Մոնաքոյի	10	Սեպտեմբ.	1889
ԳԱՐԼՈՍ Ա., Թագաւոր Բորղոնկայի	19	Հոկտեմբ.	1889
ՎԻԼՀԵԼՄԻՆԱ, Թագաւոր Հոլանտայի	23	Նոյեմբեր	1890
ԱՏՈՒՅ, Մեծ Իշխան Լեւքսեմպուրկի	23	Նոյեմբեր	1890
ՎԻԼՀԵԼՄ Բ., Թագաւոր Վիւրթեմպերկի	6	Հոկտեմբ.	1891
ՆԻՔՈՒՍ Բ., Կայսր Ռուսիոյ	1	Նոյեմբեր	1894
ՄՈՒՋԱՅԵՐԷՏԻՆ, Շահ Պարսկաստանի	1	Մայիս	1896
ՎԻԹՓՈՐԻՈՅ ԼՄՄԱՆՈՒԷԼԷ Գ., Թագաւոր Իտալիոյ	30	Յունիս	1900
ՍԳՈՒՐԳ Է., Թագաւոր Մեծն Բրիտանիոյ	15	Փետր.	1901
ԿԷՈՐԿ, Թագաւոր Սարսոնիոյ	26	Մայիս	1902

Փետրուար	13	Ս. Վարդանանք, Ի Ֆերիքոյ:
Ապրիլ	6	Ս. Յարութիւն, Ի Բերա-Թարսիմ և Ի Գումգարու:
»	13	Նոր կեւաղէ. Ս. Յարութիւն, Գումգարուի դուրս:
»	20	Աշխարհամարտն. Ս. Ստեփանոս, Ի Խասքոյ:
Մայիս	4	Երեւման Խաչ, Ի Գուրուչեղս:
»	15	Համարձուսն. Ս. Փրկիչ, Ի Հիւանդանոց:
»	25	Հոգեգալուստ. Ս. Երրորդութիւն, Ի Բերա:
Յունիս	1	Ս. Եղիա, Ի Ելուպ:
»	2	Ս. Հռիփսիմէ, Ի Պէոյի քտեր:
»	5	Ս. Յովհաննէս Կարապետ, Ի Արեւիա:
»	7—8	Ելն Ի Վերապէն Ս. Լուսաւորչին, Ի Գուգլուճուգ և Ի Բերա-Բանկալի:
»	21—22	Գիւտ Նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին, Ի Ղալաքիա և Ի Գրեալը կղզի:
»	24	Ս. Երեք Մանկուշք, Ի Միրիկէն:
»	29	Գիւտ Տփոյ Ս. Աստուածածնի, Ի Եկեղեցի և Ի Ելուպ:
Յուլիս	5	Ս. Առաքեալ, Ի Կանտիլի:
»	13	Վարդապետ. Ս. Կարապետ, Ի Եկեղեցիտար - Եկեղեցի:
»	19	Ս. Սանդուխտ, Ի Րուսի-Հիար:
Օգոստոս	17	Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի. Մայր Եկեղեցի Ս. Աստուածածնի, Ի Գումգարու. և Ս. Աստուածածնի, Ի Սեպտուր. Ս. Թագաւոր, Ի Կատրգիլ: Ս. Նշան, Ի Եկեղեցի:
»	24	Ը. օր Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի. Երրաքոյ:
»	31	Գիւտ Գօտոյ Ս. Աստուածածնի, Ի Պէիկըալ:
Սեպտ.	8	Ծնունդ Ս. Աստուածածնի յԱնայէ, Ի Մաքրիքոյ:
»	14	Խաչվերաց. Ս. Խաչ, Ի Եկեղեցիտար-Սեւանորգ. Ս. Նշան, Ի Կարքալ:
»	27—28	Ս. Կեորգ, Ի Սամարիա:
Հոկտ.	18—19	Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ, Ի Նառլըգարու:
»	26	Գիւտ Խաչ. Ի Ս. Խաչ Մայր Եկեղեցւոյ:
»	30	Ս. Յովհանն Ոսկեբերան, Ի Պալար փոխան Գարա-Կեօնիկի:
Նոյմբ.	8—9	Ս. Հրեշտակապետ, Ի Պալար:
»	29	Ս. Թագէտ և Իարթուղիմէոս, Ի Եկեղեցարու:
Դեկտ.	6—7	Ս. Նիկողայոս, Ի Թօրգարու և Ի Պէյզոգ:
»	13—14	Ս. Յակոբ, Ի Կարսըալա և Ի Ջէյրիկալուրու:
»	25	Ս. Ստեփանոս, Ի Սիսիքէֆանո:
»	29	Ս. Յակոբ Առաքեալ, Ի Սիսիք-մերմեր: Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ, Ի Կեօնիկըալա: Ս. Արդէք Որոտման, Ի Մայր Եկեղեցի:

61-568

Լսում.	Օր	ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ	ՅՈՒՆՈՒՅԱՐ	ՇԷՎՎԱԼ	Տաճիկ.	Գայքի
		ՕՐ 31		ՕՐ 30		
14	1	ԳԵ. դձ. Գ. օր պահոց Ծննդեան և ԿՍՊՍՆԻ. Տարե- մուտ 1903 Յուսկանին Բրիտանի, ըստ հին տոմարի: Տաճ. Բազմ 27, Յայտ. Բազմ 24, Ա. Արամ 17: Յն* Տճ. Անուանալու-Քեան Տեան, և յէլաբալ Բարդի հայրապետին: Լր. Յանուար 14: Տճ. Շեվել 10 և Դա- բել 7Ա: Լր. Թեքե 15:			10	7A
15	2	ԵՇ. ղկ. Գ. օր պահոց Ծննդեան:			17	7A
16	3	ՈՒՐ. աձ. Ե. օր պահոց Ծննդեան:			17	7A
17	4	ՇԵ. ալ. Զ. օր պահոց Ծննդեան: Սրբոցն Բարսի հայրա- պետին, և եղբորն Գրիգորի Նիսացոյն, Սեղբետարոսի Հռոմայ հայրապետին և արքայ Եփրեմի Թուրի Ասորոյ: Լր. Անուանալու-Քեան:			18	7A
18	5	ՔԿՐ. րձ. ձրազարոյց Ծննդեան և Աստուածայայտնու- թեան Տեան մերոյ Յիսուսի Բրիտանի: Նաու-հարէ՛ յե- րէկոյն: Տաճ. Արաց (30 օր): Յն* ձրազարոյց յայտնու- թեան: Լր* Տճ. Անուանալու-Քեան:			19	7C
19	6	ՔԵՇ. րկ. Տօն Ծննդեան և Աստուածայայտնու- թեան Տեան մերոյ Յիսուսի Բրիտանի: Ուարէ՛ է սալ օր շարունակ: Յն* Յայտնալու-Քեան և Միսրոսի- Քեան:			20	7C
20	7	ՔԳՇ. զձ. Բ. օր Ծննդեան: Յիշատակ մեռելոց: Յն* Յալ- հանաւ Կարապետին:			21	7C
Ա Վերջին Բառոցի ժամ 20, րոպէ 39 Աճճճճճճճճ օր						
21	8	ԳԵ. զկ. Գ. օր Ծննդեան: Յայտ. Արաց (30 օր): Լր. Ալ- նիկ Կապի:			22	7C
Տար. Ծննդ. Օսկար Բ. Թագ. Շուկա-Նորվեկիոյ. 1829 © ի Ջրհուս ժամ 14, րոպէ 3 Տճ. Պուրհի Տեւլ						
22	9	ԵՇ. դձ. Գ. օր Ծննդեան:			23	7C
23	10	ՈՒՐ. ղկ. Ե. օր Ծննդեան:			24	7C
Տար. Գահ. Էտուարո Է. քազարոս Անգղիոյ և Կայսեր Հնդկաստանի. 1901						
24	11	ՇԵ. աձ. Զ. օր Ծննդեան:			25	7A
25	12	ՔԿՐ. ալ. Է. օր Ծննդեան:			26	7A
26	13	ՔԵՇ. րձ. Բ. օր Ծննդեան և Տօն Անուանալու- թեան Տեան մերոյ Յիսուսի Բրիտանի: Լր- անիկ:			27	7A
27	14	ԳԵ. րկ. Տօն Ծննդեան Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին: Լր. Յովհաննու Ուրբեքեանին:			28	7A
Տար. Ծննդ. Վիլհելմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ. 1859						
28	15	ԳԵ. զձ. Պահր: Ա. Ուրբ (30 օր):			29	7A

Լսում.	Օր	ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ	ՅՈՒՆՈՒՅԱՐ	ՉԷՎՎԱԼ	Տաճիկ.	Գայքի
		ՕՐ 31		ՕՐ 30		
29	16	ԵՇ. զկ. Սրբոցն Պետրոսի հայրապետին, Վլասայ եպիսկո- պոսին և Աբիստղոմայ սարկաւազին: Լր. Փրանկի- Սալեզարցոյն: Լր. Ալբեր (30 օր): © Ծննդի Լուսնի ժամ 1, րոպէ 31 Քիւրաքի օր			30	7A
30	17	ՈՒՐ. դձ. Պահր: Յն* Անուանալու-Քեան: Տճ. Զե- քե (29 օր) և Ալբեր արգիւն, որ է Վերջ յարանա- նալու-Քեան Տեան յերան:			31	7A
31	18	ՇԵ. ղկ. Սրբոցն Անտոնի, Տրիտինի, Պարսամայ և Մեոփ- րիտի ճգնաւորացն: Յն* Անուանալու և Կեղեղե հայրապե- տեացն Աղեւ-Սարգիս: Տճ. Էլիզաբէ Կաթողիկոս, որ է Վերջ յիսուան առաջը Երկրորդի Տեան յերան:			1	7A
1	19	ՔԿՐ. աձ. Ա. զինի Ծննդեան: Լր. Փերսոս:			2	7A
2	20	ՔԵՇ. ալ. Սրբոցն Թեոդոսի Թագարոսին և Եօթն մանկանցն Ե- փեսոսի: Յն* Ե-Բեթանի ճգնաւորին: Լր* Տեան ճգնաւորացն Գորիտի, Պոլիքսոսի և Գրիգորիսի: Լր. Վլասայ եպի- սկոպոսին:			3	7A
4	22	ԳԵ. րկ. Պահր:			4	7A
5	23	ԵՇ. զձ. Սրբոցն Վահանայ Գողթնացոյն, Եղիշեայ Կոստին, և Տօն Փիլիպպոսի, և Տօն Կողեայ, և Երկուց եղբայրն Սերգեայ և Ապիտոնի և Երկուց ներքինեացն: Լր. Ալ- բայ Կաթողիկոս:			6	7A
Յ Առաջին Բառոցի ժամ 18, րոպէ 45 Ասպամաճ և խոնաւ						
6	24	ՈՒՐ. զկ. Պահր: Լր. Դար-Քեայ Կաթողիկոս:			7	7A
7	25	ՇԵ. դձ. Սրբոցն հայրապետացն Ամանասի և Կիլիկի: Յն* Գրեթեքե Աստուածաբանին:			8	7A
8	26	ՔԿՐ. ղկ. Բ. զինի Ծննդեան: Բարեկենդան պահոց Ա- ռաշարաց: Յն. Դրեթեքե, որ է Վերջն յարանալու- թեան: Լր. Եօթն մանկանցն ճգնաւորացն Կաթողիկոս:			9	7A
9	27	ՔԵՇ. աձ. Ա. օր պահոց Առաշարաց: Յն* Փերսոս-Քեան Կիլիկոսցն Սրբոցն Յովհաննու Ուրբեքեանին, և լուծաճ- ղահոց յայտն Եօթնեկի:			10	7A
10	28	ԳԵ. ալ. Բ. օր պահոց Առաշարաց:			11	7A
11	29	ՔԵՇ. րձ. Գ. օր պահոց Առաշարաց: Յն. Դար-Քեայ Կաթողիկոս Իսկանուրի հայրապետին:			12	7A
12	30	ԵՇ. րկ. Գ. օր պահոց Առաշարաց: Յն* Լուծաճղահոց Բարդի, Գրեթեքե և Յովհաննու Ուրբեքեանին: Լր. Տարե- քալու-Քեան:			13	7A
© Լուսնի Լուսնի ժամ 9, րոպէ 13 Աճճճճճճճճ առաջ						
13	31	ՈՒՐ. զձ. Ե. օր պահոց Առաշարաց, և յիշատակ առա- ման Յովհաննու Տարգաթիկն առ Նինուէպիսին:			14	7A

Լ.առ.	Օր	ՇՈՒՊԱԹ	ՓԵՏՐՈՒԿ	ՋԻՒԼԻԻՃՃԷ	Տաճի.	Փաստի
		ՕՐ 28		ՕՐ 30		
14	1	ՅԲ. զկ. Սրբոցն Սարգսի զօրավարին, և որդւոյնորա Մարտիրոսին և չորերօտասն զինուորացն:		17	99	
15	2	ՔԱԲԲ. ղձ. Գ. զկնի Ծննդեան: Հարանէի: Յն* Տեառնըրդաց և Լր. Վանեքորդաց և Երասխի:		17	100	
16	3	ՔԵ. ղկ. Սրբոց Ատովմանց զօրավարաց:		18	101	
17	4	ԳԵ. աձ. Սրբոց Սուքիասանց վկայից: Տո. Մեհեմ (30 օր):		19	105	
18	5	ԳԵ. ալ. Պահք:		20	107	
19	6	ԵԵ. րձ. Սրբոց Ոսկեանց բահանայից:		21	108	
<p>Ⓔ Վերջին Բառորդ ժամ 14, րոպե 36</p> <p>Խառնակ օր</p>						
20	7	ՈՒՐ. րկ. Պահք: Յայտ. Մեհեմ (30 օր): ՏՃ. ձեհեհե եւ լեւ ղեհաւա, որ է օր էլանելոյ Չերմաբեան արեւոյ յօրոյ:		22	100	
<p>Ⓞ ի Զուկն ժամ 3, րոպե 53</p> <p>ՏՏ. Պահքի Զուր</p>						
21	8	ՅԲ. ղձ. Սրբոցն Սահակայ Պարծելի հայրապետին մերոյ: Յն. Յէլարտի մեռելոց, և երկուց թեոքորոսաց և Կայից:		22	107	
22	9	ՔԱԲԲ. ղկ. Գ. զկնի Ծննդեան: Հարանէի: Լր. Յանեքորդաց և Երասխի:		22	107	
23	10	ՔԵ. ղձ. Սրբոցն Մարկոսի եպիսկոպոսին, Պրոնի բահանային, Կիրիլի և Բենիամինի սարկաւազացն և վկայիցն Արղիմոնի, Որմզանայ և Սայենի Յն. Նառապարէի և յայտ եօթնեկէ, և Կարաւազանի ասանային:		23	108	
24	11	ԳԵ. ղկ. Սրբոց Ղեւոնդեանց բահանայից: Յն* Վլասայ եղբայրացն: Լր. Մարտիեայ արտելոյն:		24	109	
25	12	ԳԵ. աձ. Պահք: Լր. Օր մեհրոց:		25	110	
26	13	ԴԵ. ալ. Սրբոց Վարդանանց զօրավարաց հազար երեսուն և վեց վկայից: Յէլարտի մեռելոց:		26	111	
27	14	ՔՈՒՐ. րձ. Պահք: ՏԽԱՆԻՐՆԻՊԱՆԱՅ: Ա. Նեհեմ (30 օր): ՏՃ. ձեհեհե անի ղեհա, որ է օր էլանելոյ Չերմաբեան արեւոյ և Երասխի:		27	112	
<p>Ⓞ Մնունդ Լուսնի ժամ 18, րոպե 43</p> <p>Զուր և Երասխի</p>						
28	15	ՅԲ. րկ. Կոստանդնուպոլսոյ Ս. Ժողովոյն հարիւր յիսուն հայրապետաց: ՏՃ. Չեհեհե (30 օր): Լր. Արար (29 օր):		28	113	
1	16	ՔԱԲԲ. ղկ. Ա. Բառասնորդաց: Բուն բարեկենդան Յն. Բան Բարեկենդան: Լր. Մարտ և Բառասնորդաց և Երասխի:		29	112	
2	17	ՔԵ. աձ. Ա. օր մեծ պահոց:		30	110	
3	18	ԳԵ. ալ. Բ. օր մեծ պահոց:		31	117	
4	19	ԳԵ. րձ. Գ. օր մեծ պահոց:		0	117	

Լ.առ.	Օր	ՇՈՒՊԱԹ	ՓԵՏՐՈՒԿ	ՋԻՒԼԻԻՃՃԷ	Տաճի.	Փաստի
		ՕՐ 28		ՕՐ 30		
5	20	ԵԵ. րկ. Գ. օր մեծ պահոց: Լր. Կոստանդնուպոլսոյ Զոհ Զան Զահարանի Մեհեմ:		7	118	
6	21	ՈՒՐ. ղձ. Ե. օր մեծ պահոց: Յն. Տեհեհե և Երասխի և Երասխի և Տեհեհե: ՏՃ. ձեհեհե անի ղեհա և ղեհա, որ է օր էլանելոյ Չերմաբեան արեւոյ և Երասխի:		8	119	
7	22	ՅԲ. ղկ. Զ. օր մեծ պահոց: Սրբոցն Թեոդորոսի զօրավարին: Յն* Թեոդորոսի զօրավարին: Լր. Թեոդորոսի Արարիւնացն:		9	120	
<p>Տար. Գան. Աղեքսանդր Թագաւորին Սեպտիոյ. 1889</p> <p>Ⓞ Առաջին Բառորդ ժամ 00, րոպե 24</p> <p>ՍՏՏՏ և Երասխի</p>						
8	23	ՔԱԲԲ. ղձ. Բ. Բառասնորդաց և Ե. օր մեծ պահոց: ՏՃ. Արեհե:		9	121	
9	24	ՔԵ. ղկ. Լ. օր մեծ պահոց: Յն* Գեորգի և Երասխի և Երասխի և Երասխի: ՏՃ. Գարդուս Կարաւազանաց և Երասխի:		10	122	
10	25	ԳԵ. աձ. Թ. օր մեծ պահոց: ՏՃ. Երեմի և Երեմի և Երեմի և Երեմի: ՏՃ. Երեմի և Երեմի և Երեմի և Երեմի: ՏՃ. Երեմի և Երեմի և Երեմի և Երեմի:		11	122	
11	26	ԳԵ. ալ. Ժ. օր մեծ պահոց:		12	123	
12	27	ԵԵ. րձ. ԺԱ. օր մեծ պահոց: Լր. Ծոհ Զան Երեմի:		13	120	
13	28	ՈՒՐ. րկ. ԺԲ. օր մեծ պահոց: Լր. Փարսի, որն յեւրոպէի Երեմի, որ է Չեհեհե Կարաւազանաց և Երասխի:		14	127	
<p>Ⓞ Յեհի Լուսնի Լուսնի ժամ 19, րոպե 56</p> <p>Փոքիսիական օր</p>						

Լամ.	Օր	Մ Ա Ր Յ	Մ Ա Ր Տ	ԶԻԼԷԻՃՃԷ	Տասնի.	Փասքի.
		ՕՐ 31		ՕՐ 30		
14	1	ՇԵ. զձ. ԺԴ. օր մեծ պահոց: Սրբոցն Կիւրղի Երուսաղիմայ հայրապետին և միս Կիւրղի եպիսկոպոսին և մօր Նորա Աննային: Տճ. Տառնաւոր 1319 Էլեւոմոսիան թառախանին:			10	157
15	2	ՃԱԿԻՐ. զԿ. Գ. Բառասնորդաց, և ԺԴ. օր մեծ պահոց, Անասկին:			17	158
16	3	ՇԵ. զձ. ԺԵ. օր մեծ պահոց: Տճ. Ախբըզ պերտիււ ածաւ, որ է Էրբըլ զբրայն պատասանց:			17	159
17	4	ԳՇ. զԿ. ԺԶ. օր մեծ պահոց:			18	157
18	5	ԳՇ. աձ. ԺԷ. օր մեծ պահոց: ԼԳ. Գաբրիէլի հրեւոյսիւնքերն:			19	151
19	6	ԵՇ. ալ. ԺԸ. օր մեծ պահոց: Տա. Արեւի (30 օր): ԼԳ* Յաւ Կեօնց Առարառնիւն:			5	155
20	7	ՈՐԲ. թձ. ԺԹ. օր մեծ պահոց: Յն. Գեորգի Նիւթրայ զբրայն Յովհաննու Կարապետին:			51	155
21	8	ՇԵ. թԿ. Ի. օր մեծ պահոց: Սրբոցն Յովհաննու Երուսաղի մայ հայրապետին, և հայրապետայն մերոց Յովհաննու Իմաստասիրին Օձնեցո, Յովհաննու Սրտնեցոյն և Գրիգորի Տաճեացոյն: Տճ. Ախբըզ խաճիւն, որ է Էրբըլ ձեռան առարայ երկրորդի ժամին յՅերան: Գառնաճառք և հասարակած և լինի որիւ և գրեւի հասարայ: Տճ. Ինքիւնը բեպիէ: Պարտեց Նեկրաւ, որ է Նոր օր արտայնան, և է Նոյս Աճանար և պայամ: ԼԳ. Բենեդիկտուսն աբբային:			55	152
<p>© Կերչին Բառարդ ժամ 9, ռույկ 46</p> <p>ԱճճԻԵ և մերք պարզ</p>						
22	9	ՃԱԿԻՐ. զձ. Գ. Բառասնորդաց և ԻԱ. օր մեծ պահոց: Տնտեսին, Յն* Բառասնու Տանիւնց:			55	150
<p>© Ի խոյն ժամ 2, ռույկ 51</p> <p>Տճ. Պարեհի Համիլ</p>						
23	10	ՇԵ. զԿ. ԻԲ. օր մեծ պահոց:			52	157
24	11	ԳՇ. զձ. ԻԳ. օր մեծ պահոց:			50	157
25	12	ԳՇ. զԿ. ԻԴ. օր մեծ պահոց: Միչինը: ԼԳ* Աւերառն:			57	158
26	13	ԵՇ. աձ. ԻԵ. օր մեծ պահոց			57	159
27	14	ՈՐԲ. ալ. ԻԶ. օր մեծ պահոց:			58	152
28	15	ՇԵ. թձ. ԻԷ. օր մեծ պահոց: Սրբոց Բառասնից մանկանցն Սերասիրոյ:			59	151
29	16	ՃԱԿԻՐ. թԿ. Ե. Բառասնորդաց և ԻԲ. օր մեծ պահոց: Դատարին: Ա. Աւելեաց (5 օր): Զբ. Նիսան (30 օր) որ է առաջին տին ընդ Ա. Գրոց, և Ապիլ որ է Բարնանաճառք է ժամ 15, ռույկ 51:			5	155
<p>© Մնունդ Հասկական Լուսնի ժամ 8, ռույկ 55</p> <p>Հողմաճ և աճճԻԵ</p>						

Լամ.	Օր	Մ Ա Ր Յ	Մ Ա Ր Տ	ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	Տասնի.	Փասքի.
		ՕՐ 31		ՕՐ 29		
30	17	ՇԵ. զձ. ԻԹ. օր մեծ պահոց: Տճ Մահարբէժ (29 օր) և Գաբրիէլ 1351 Թառախանին շէքիւնի:			1	155
31	18	ԳՇ. զԿ. Լ. օր մեծ պահոց: Յն. Կեղեկ Երուսաղիմայ հայրապետին:			5	152
1	19	ԳՇ. զձ. ԼԱ. օր մեծ պահոց: ԼԳ. Ապիլ:			1	150
2	20	ԵՇ. զԿ. ԼԲ. օր մեծ պահոց:			2	157
3	21	ՈՐԲ. աձ. ԼԳ. օր մեծ պահոց: Ա. Նաճ (30 օր) և Գաբրիէլ ՄԶԸ=288 Կար թառախանին Ձառարայնաց. և Կարնանաճառք ընդ հնոյ Գաբրիէլ:			0	157
4	22	ԻՇԸ. ալ. ԼԴ. օր մեծ պահոց: Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսարչին, յիշատակ շարչարանաց և մտին ի վիրապն:			7	158
5	23	ՃԱԿԻՐ. թձ. Զ. Բառասնորդաց և ԼԵ. օր մեծ պահոց: Դատարն: ԼԳ. Ծաղկազարդ և Վեհեղեմոսի Յերեմիան:			7	159
<p>© Առաջին Բառարդ ժամ 8, ռույկ 58</p> <p>Աւելամաճ և խոսու</p>						
6	24	ՇԵ. թԿ. ԼԶ. օր մեծ պահոց:				
7	25	ԳՇ. զձ. ԼԷ. օր մեծ պահոց: Յն* Աւերառն Ս Առարառն շաճի:			8	150
8	26	ԳՇ. զԿ. ԼԸ. օր մեծ պահոց: Յն. Տճն տնայն երկայնը զբրայն: Տճ. Ալարբի Կեղեմ:			9	151
<p>Տար. Մննդ. Բրիտան Թ. Թագ. Տանիմարգայի. 1818</p>						
9	27	ԵՇ. զձ. ԼԹ. օր մեծ պահոց:				11 155
<p>Տար. Մննդ. Լեօրդոս Բ. Թագ. Պելիզայի. 1835</p>						
10	28	ՈՐԲ. զԿ. Ի. օր մեծ պահոց:			15	152
11	29	ՇԵ. աձ. Յիշատակ Յարութեանն Դազարու Պանր:			15	150
12	30	ՃԱԿԻՐ ալ. Ծաղկազարդ: Պանր: Դոն րայեր: Յն Ծաղկազարդ: ԼԳ. Զարի: Զբ. Գառնի, որ է Թառառնու պայամը առարառն:			12	157
<p>© Աւագ Լուսնի Լուսնի ժամ 7, ռույկ 31</p> <p>Յառ և պարզ</p>						
13	31	Աւագ երկուշաբթի. թձ. Պանր: ԼԳ* Բ օր Զարի:			10	157

Լամ.	Օր	Ն Ի Ս Ա Ն ՕՐ 30	ԱՊՐԻԼ	Ս Է Ֆ Է Ր ՕՐ 30	Տաճկ.	Փայտք.
14	1	Աւագ երեքշաբթի, քի Պահր: Յիշատակ տանն հուանաց:		17	108	
15	2	Աւագ չորեքշաբթի, դձ. Պահր: Բաճ հին սուտրին այսօր և աւագ յրունն շունի		17	109	
16	3	✠ Աւագ հինգշաբթի, զկ. Պահր: Յիշատակ ընծրեաց Տեանն մերոյ Յիսուսի Գրիստոսի Յեւեմէն և Կոթի Ռոմէոսոսի:		18	110	
17	4	Աւագ ուրբաթ, դձ. Պահր: Յիշատակ շաբաթանաց և խա- չելուծեանն և Քաղման Տեանն մերոյ Յիսուսի Գրիստոսի:		19	111	
18	5	Աւագ շաբաթ, զկ ճրագարոյց Չատկի: Նախապէս յերե- կոյն: Տճ. Անգէմն (30 օր):		19	112	
19	6	✠ ԳԵ. աճ. ՉԱՏԻՆ. Յարութիւն Տեանն մերոյ Յիսուսի Գրիստոսի: Ուրիշ և Բեչ Գնէն յՀամբար- չանն: Յն* Եւս Զարի և արի և Եւս Գնէն յԵր- կիւստի:		19	113	
20	7	✠ ԳԵ. ալ. Բ. օր Չատկի: Յիշատակ մեռելոց. և Աւետուհին Ս. Աստուածամանի.		19	114	
<p>☉ Վերջին Քառորդ ժամ 4, ռոպէ 35 Պարզ եւ ցուր</p>						
21	8	✠ ԳԵ. քձ. Գ. օր Չատկի: Յոյճ. Անգէմն (30 օր): Տար. Ծնել. Կարոյ Թագ. Ռուսանիոյ: 1839		19	115	
<p>☉ Ի Յունի ժամ 14, ռոպէ 2 Տճ. Պարճի սեղբ</p>						
22	9	ԳԵ. քկ. Դ. օր Չատկի:		19	116	
23	10	ԵՏ. զձ. Ե. օր Չատկի: Ի Կաղմա Եւս և Գնէն յԵրեւ- ման արարեկէց: Լր. Ս. Գեորգի: Լր. Ծոմ լւան խնաման Յեւսապ:		19	117	
<p>Տար. Գահ. Կարոյ Թագ. Ռուսանիոյ. 1866</p>						
24	11	ՈՒՐ. զկ. Զ. օր Չատկի: Յն* Տճ. Պալէլե այսօրայն:		19	118	
25	12	ՏՐ. զձ. Է. օր Չատկի: Յիշատակ գրիստոսան Սրբոյն Յով- հաննու Սկրտչին: Լր. Մարտի արարեւելն:		19	119	
26	13	✠ ԿԵՐ. զկ. Ը. օր Չատկի: Նոր կիւրակէ Կոթ Կրիստոսի Յն. Թոմէն արարեւելն:		19	120	
27	14	ԲԵ. աճ. Թ. օր Յինանց: Անխորհել Տճ. Չայր ֆորսանաւ:		19	121	
<p>☉ Ծնունդ Լուսնի ժամ 20, ռոպէ 28 Պարզ եւ մեք սննդի</p>						
28	15	ԳԵ. ալ. Ժ. օր Յինանց: Տճ. Սեֆեթ (30 օր): Լր. Եւս- (29 օր):		19	122	
29	16	ԳԵ. քձ. ԺԱ. օր Յինանց:		19	123	
30	17	ԵՏ. քկ. ԺԲ. օր Յինանց:		19	124	

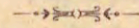
Լամ.	Օր	Ն Ի Ս Ա Ն ՕՐ 30	ԱՊՐԻԼ	Ս Է Ֆ Է Ր ՕՐ 30	Տաճկ.	Փայտք.
1	18	ՈՒՐ. զձ. ԺԳ. օր Յինանց: Լր. Մարտի. և Կոթ արարեւելն: Փէլեպոսի և Յուսէպոյ:		19	125	2 170
2	19	ՏՐ. զկ. ԺԴ. օր Յինանց:		19	126	0 177
3	20	✠ ԿԵՐ. Գ. զձ. ԺԵ. օր Յինանց: Տճ. Աշխարհամատարան Կոթ Կրիստոսի: Ա. Արամ (30 օր): Լր. Գեորգի:		19	127	7 177
4	21	ԲԵ. զկ. ԺԶ. օր Յինանց: ☉ Առաջին Քառորդ ժամ 14, ռոպէ 17 Ախորհի աւար		19	128	7 178
5	22	ԳԵ. աճ. ԺԷ. օր Յինանց:		19	129	8 179
6	23	ԳԵ. ալ. ԺԸ. օր Յինանց: Յն* Ս Գեորգի: Տճ. Խըրբեկէլ:		19	130	9 179
7	24	ԵՏ. քձ. ԺԹ. օր Յինանց: Լր. Ծոմ լւան խնաման շեղե- լ և փերսիտն Տաղանդի:		19	131	1 179
8	25	ՈՒՐ. քկ. Ի. օր Յինանց: Յն. Մարտի արարեւելն:		19	132	1 179
9	26	ՏՐ. զձ. ԻԱ. օր Յինանց:		19	133	1 179
10	27	✠ Չորրորդ կիւրակէ. զկ ԻԲ. օր Յինանց: (Կոթ Կրի- ստոսի): Յն. Ծոմ արարեւելն Գրիստոսի:		19	134	1 179
11	28	ԲԵ. զձ. ԻԳ. օր Յինանց: Լր. Երեւոյ Խոստանաւ: ☉ Լրումն Լուսնի ժամ 20, ռոպէ 17 Չաւարթաքին աւար		19	135	1 179
12	29	ԳԵ. զկ. ԻԴ. օր Յինանց:		19	136	1 179
13	30	ԳԵ. աճ. ԻԵ. օր Յինանց: Յն* Կրիստոսի արարեւելն, և Յուս- էպոս արարեւելն Երեւոյ Յովնանու արարեւելն:		19	137	1 179

Լամ.	Օր	Մ Ա Յ Ը Ս	Մ Ա Յ Ի Ս	Բ Է Պ Ի Լ Է Կ Կ Է Լ	Տաճկ.	Խրատիկ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 29		
14	1	ԵՇ	ակ. ԻԶ. օր Յինանց: Յն Երեմայ Եւրգրաբէին:	17	9	
15	2	ՈՐ	րձ. ԻԷ. օր Յինանց: Յն. Գեորգ Եւրգրայ Ալեանախ Կայսրապետին. Էր. Լաղլաւաճի:	18	10	
16	3	ՇԲ	րկ. ԻԸ. օր Յինանց:	19	11	
17	4	Ճ	Լինգերորդ Կիւրակէ. զձ. ԻԹ. օր Յինանց: Տօն Երեւման Սրբոյ Խաչին:	20	12	
Տար. Մենդ. և Գան. Ալիօնա ԺԿ. Թագ. Ապանիոյ. 1886						
18	5	ԲՇ	րկ. Լ. օր Յինանց: Տաճ. Մարտի (30 օր):	21	13	
19	6	ԳՇ	րձ. ԼԱ. օր Յինանց:	22	14	
Տար. Մենդ. Երբրա Բ. Կայսեր Ռուսաց. 1868						
⊕ Կեղեցի Քառորդ ժամ 21, ռուպ 53						
Ախորճիկ Եղանակ						
20	7	ԴՇ	րկ. ԼԲ. օր Յինանց:	23	15	
21	8	ԵՇ	աձ. ԼԳ. օր Յինանց: Յայտ. Մարտի (30 օր): Յն. Յովնանիս Խորանալին: Լր* Լաճարչան Գրեւորսին:	24	16	
22	9	ՈՐ	ակ. ԼԴ. օր Յինանց: Յն. Երայայ Եւրգրաբէին:	25	17	
⊙ յերկաւորն ժամ 13, ռուպ 19						
ՏՃ. Պաւսթ ձկզգա						
23	10	ՇԲ	րձ. ԼԵ. օր Յինանց:	26	18	
24	11	Ճ	Կեղեցի Կիւրակէ. րկ ԼԶ. օր Յինանց:	27	19	
25	12	ԲՇ	րձ. ԼԷ. օր Յինանց:	28	20	
26	13	ԳՇ	րկ. ԼԸ. օր Յինանց:	29	21	
27	14	ԴՇ	րձ. ԼԹ. օր Յինանց: Էր. Սէվան (30 օր):	30	22	
Տար. Թագադր. Երբրա Բ. Կայսեր Ռուսաց 1897						
⊕ Մենդեղ Լուսնի ժամ 5, ռուպ 36						
Չովարար հողմունք						
28	15	Ճ	ԵՇ. րկ. Խ. օր Յինանց: Լամբարձուճ Բրիտոսոս Ենան մեռոյ յերկին: Կէտն: Են Յն* Լաճարչան. Տճ. Բեպէլ Ելիէլ (29 օր):	1	23	
29	16	ՈՐ	աձ. ԽԱ. օր Յինանց:	2	24	
30	17	ՇԲ	ակ. ԽԲ. օր Յինանց:	3	25	
31	18	Ճ	Եօմնորդ Կիւրակէ րձ. ԽԳ. օր Յինանց: Երկրորդ Մարկապարտ: Լր. Լաճարչան:	4	26	
1	19	ԲՇ	րկ. ԽԴ. օր Յինանց: Լր. Յանն. Գ. օր Լաճարչան Են: Էր Սալթիկ Կեղեցի Կիւրակէ օր է Կէլ Կայսրաճ 2 օր:	5	27	
2	20	ԳՇ	րձ. ԽԵ. օր Յինանց: Ա. Շքալ (30 օր):	6	28	

Լամ.	Օր	Մ Ա Յ Ը Ս	Մ Ա Յ Ի Ս	Բ Է Պ Ի Լ Է Կ Կ Է Լ	Տաճկ.	Խրատիկ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 29		
⊕ Առաջին Քառորդ ժամ 19, ռուպ 47						
Պայծառ Եղանակ						
3	21	ԴՇ	րկ. ԽԶ. օր Յինանց: Պահր. Յն. Կայսրաբեկանախ Ե	7	29	
Էրեւան:						
4	22	ԵՇ	րձ. ԽԷ. օր Յինանց: Երեւան Կէտն. Է Եւրոպի Կէտն Եւրոպի Կէտն Մարտի Եւրոպի Կէտն:	8	30	
5	23	ՈՐ	րկ. ԽԸ. օր Յինանց: Պահր:	9	31	
6	24	ՇԲ	աձ. ԽԹ. օր Յինանց: Երայտեղ:	10	32	
Տար. Գան. Երկիրս Ա. Թագ. Յունաստանի. 1863						
7	25	Ճ	ԿԲ. ակ. Կ. օր Յինանց: Լոգեգալուս. Պեկեկոսկ: Բարեկեղան Երկրակն պանոց: Յն. Են Պեկեկոսկ. Կէլ Բանայրը Լր. Տն Եւրոպի Երբրաբէին:	11	33	
8	26	ԲՇ	րձ. Բ. օր Լոգեգալուստան: Պահր. Յն. Սարգիս Երայտեղ Տճ. Մեկալ:	12	34	
Տար. Թագադր. Ֆրանս Եղեֆ Կայսեր Աւստրիոյ. 1867						
9	27	ԳՇ	րկ. Գ. օր Լոգեգալուստան: Պահր:	13	35	
10	28	ԴՇ	րձ. Դ. օր Լոգեգալուստան: Պահր:	14	36	
⊕ Լուսնի Լուսնի ժամ 9, ռուպ 39						
Չովարար Կուրս						
11	29	ԵՇ	րկ. Ե. օր Լոգեգալուստան: Պահր. Լր* Տն Երբրաբէին Ս. Լաճարչան Կէլ Բանայրը Եւրոպի Կէտն:	15	37	
12	30	ՈՐ	րձ. Զ. օր Լոգեգալուստան: Պահր:	16	38	
13	31	ՇԲ	րկ. Է. օր Լոգեգալուստան:	17	39	

Լ.առ.	Օր	ՀԱԶԻՐԱՆ	ՅՈՒՆԻՍ	ՐԷՊԻՒԼ ԱԽՐ	Տառիկ	Ինքան
		ՕՐ 30		ՕՐ 29		
14	1	✱ ԿԻՐ. աճ. Ա. Կիւրակէ Յարութեան, և յիշատակ եղիայի մարգարէին: Առաւելն զառի. հարաւելէ + սխաւելն. Յն* Տճ. աճեալն որքոյ, և բարեկէնդան Առաւելոյ:			18	2.
Տար. Գահ. Օրոն Թագաւորին Պալիկրայի. 1886						
15	2	ԲԵ. ալ. Սրբոյ Հովիտիկեանց կուսանաց: Յն. Պահ + առաւելոյ (27 օր):			19	2.1
Տար. Գահ. Վիլիկիմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ. 1888						
16	3	ԳՇ. րճ. Սրբոյ Գայիանեանց կուսանաց:			20	2.2
17	4	ԳՇ. րկ. Պահր: Տաճ. Մարգար (30 օր):			21	2.3
18	5	ԵՇ. զճ. Սրբոյ Յովհաննու Կարապետին և Ամանագինեայ կախկոպոսին:			22	2.4
© Վերջին Քառորդ ժամ 12, րոպե 59 Ախորճիկ եղանակ						
19	6	ՈՐ. զկ. Պահր: Լր. Տճ. որքէն Յիւսաւի:			23	2.5
20	7	ԴՇ. զճ. Սրբոյ Տօնի մերոյ Պարգարի Լուսաւորին յիշատակ եկից ի վիրապէն. Յն. Մարգար (30 օր):			24	2.6
21	8	✱ ԿԻՐ. զկ. Բ. Տօն Կանոնիկէ եկեղեցւոյ Սրբոյ Էջմիածնի: Հարաւել + Կարաբէ հանրէն յաճեալն եկեղեցիս:			25	2.7
22	9	ԲԵ. աճ. Սրբոյ մանկանցն Բեթղեմեմի. և Ակակիտի վկային, Մովկիմայ քահանային և Կողբախոսի զինաւորին Ամառամասոյ և որեւորոր ինչոքեղանի, յերբին սխաւելէ քարճանալ, և գիւղերն երբեքէլ Տճ. ինչկողոյ սայֆի. Սկիզբն առարարեան զարցն նեղութի (Նէլ Բարապէտ):			26	2.8
© Ի խեղզեհին ժամ 21, րոպե 19 Տճ. Պարգի Աւելքան						
23	10	ԳՇ. ալ. Սրբոյ կուսանացն Նունեայ և Մանեայ:			27	2.9
24	11	ԳՇ. րճ. Պահր: Յն. Սրբոյ առաւելոյն Բարեւոյն զիւստի և Բարեւոյն: Լր* Երաւոր Յովհաննու Կարապէտին:			28	2.10
25	12	ԵՇ. րկ. Սրբոյ իշխանացն Սահակայ և Յովսէփայ և վկայիցն Սարգսի և Բագոսի:			29	2.11
© Ենունոյ Լուսնի ժամ 12, րոպե 40 Պարզ և պայծառ աւուրք						
26	13	ՈՐ. զճ. Պահր: Տճ. Բեղիւլ աւել (29 օր): Լր. Թամաւու			30	2.12
27	14	ՇԲ. զկ. Սրբոյն Մեծին Ներսիսի հայրապետին մերոյ և խղայ կախկոպոսին:			31	2.13
28	15	✱ ԿԻՐ. զճ. Գ. զկնի Հոգեգալտեան: Բարեկենդան Պահոյ Լուսաւորչի:			32	2.14

Լ.առ.	Օր	ՀԱԶԻՐԱՆ	ՅՈՒՆԻՍ	ՐԷՊԻՒԼ ԱԽՐ	Տառիկ	Ինքան
		ՕՐ 30		ՕՐ 29		
29	16	ԲԵ. զկ. Պահր: Սրբոյն Եպիփանու Կիպրացոյն, Բարեւայ հայրապետին և երից աշակերտաց նորին: Լր* Առաւելոյն Պարգարի և Պողոսի:			2	3.0
30	17	ԳՐ. աճ. Պահր: Սրբոյն Կոստանդիանոսի Թագաւորին և մոր նորա Հեղինեայ:			3	3.1
1	18	ԳՇ. ալ. Պահր: Լր. Յն. Մարգար			4	3.2
2	19	ԵՇ. րճ. Պահր: Սրբոյն Թէոդոտոնի Գաղատացոյն, և Թալիկիմայ բժշկին. և եօժն կուսանացն որք յԱնկիրիա կատարեցան (ի հաստն): Ա. Նախայ (30 օր): Լր. Այցելուք իւր Ս. Առարարչութի:			5	3.3
© Առաջին Քառորդ ժամ 3, րոպե 16 Չաւարթագն աւուրք						
3	20	ՈՐ. րկ. Պահր:			6	3.4
4	21	✱ ՇԲ. զճ. Գիւտ նշխարաց սրբոյ Տօնի մերոյ Պարգարի Լուսաւորչին:			7	3.5
Տար. Հաստատ Միաց. Նստանգաց Ամերիկայի. 1777						
5	22	✱ ԿԻՐ. զկ. Գ. զկնի Հոգեգալտեան: Հարաւել +			8	3.6
6	23	ԲԵ. զճ. Սրբոյ վկայիցն Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի, Անիթատոսի և Փոսինոսի:			9	3.7
7	24	ԳՇ. զկ. Սրբոյն Գանիէլի մարգարէին և երից մանկանցն Անդրաբայ, Միսաբայ և Արեղնագոլի: Յն* Երաւոր Յովհաննու Կարապէտին:			10	3.8
8	25	ԳՇ. աճ. Պահր:			11	3.9
9	26	ԴՇ. ալ. Սրբոյ Թարգմանչացն մերոյ Սահակայ և Միսաբայ: Կարաբէ հանրէն յաճեալն որքոյն:			12	3.10
© Լուսնն Լուսնի ժամ 24, րոպե 00 Պարզ և մերք անճիւ						
10	27	ՈՐ. րճ. Պահր:			13	3.11
11	28	ՇԲ. րկ. Սրբոյն Տրդատայ Թագաւորին, Աշխէն տիկնոջն և խորովիկոտոն:			14	3.12
12	29	✱ ԿԻՐ. զճ. Ե. Գիւտ տիոյ Ս. Աստուածածնի: Յն* Առաւելոյն Պարգարի և Պողոսի: Լր. Երաւոր Յովհաննու Կարապէտին:			15	3.13
13	30	ԲԵ. զկ. Սրբոյն Կալիստրատոսի և քառասուն և ինն վկայիցն. և Լուկիանոսի քահանային. Յն* Երկարատան առաւելոյ:			16	3.14

Լամ.	Օր	ՅԷՄՍՈՒԶ	ՅՈՒԼԻՍ	ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎԼ.	Տասնի.	Իսկանդ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 30		
14	1	ԳՇ. դձ. Սրբոյն Չարարեայ մարգարէին: Տար. Հաստատ. Կառավարութեան Գաղղոյ. 1789			19	Կ.
15	2	ԳՇ. դկ. Պահր: Յ՞ Գէ-ր ր-ի-ւ Ս. Ա-ր-ս-ա-ն-ա-ն-ի-ն:			50	ԿԱ
16	3	ԵՇ. աձ. Սրբոյն Եղիսիկ մարգարէին: Լր՞ Տ՞ն հ-ա-ր-ե-ր-ն-ի-ն Ս Ա-ր-ս-ա-ն-ա-ն-ի-ն:			51	ԿԲ
17	4	ՈՒԲ. ալ. Պահր: Տ՞ն. Լր-ր-ի-ն (30 օր):			55	ԿԳ
18	5	ՇԲ. րձ. Սրբոյն երկրտասան առաքելոյն և Պօղոսի երեք-տասաներորդ առաքելոյն: ⊕ Վերջին Բաւորդ ժամ 1, ռոպէ 45 Բարեխառն եղանակ			55	ԿԴ
19	6	Ճ ԿԵՐ. րկ. Զ. Բարեկենդան պահոց Վարդավառի:			52	ԿԵ
20	7	ԲՇ. գձ. Ա. օր պահոց Վարդավառի Յ-յ-ո-մ. Լր-ր-ի-ն (30 օր): Յ՞. Ս-բ-բ-ա-ն-ի-ն Կէ-ր-ի-ն: Լր. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			50	ԿԶ
21	8	ԳՇ. գկ. Բ. օր պահոց Վարդավառի:			57	ԿԷ
22	9	ԳՇ. դձ. Գ. օր պահոց Վարդավառի: Լր. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն:			57	ԿԸ
23	10	ԵՇ. դկ. Գ. օր պահոց Վարդավառի:			58	ԿԹ
24	11	ՈՒԲ. աձ. Ե. օր պահոց Վարդավառի: Յ՞. Ե-ր-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			59	Լ.
⊙ յԱռիժն ժամ 8, ռոպէ 24 ՏՃ. Պահրի Էւէս						
⊕ Ենունդ Լուսնի ժամ 19, ռոպէ 26 Հողմայիճ եւ պարզ						
25	12	ՇԲ. ալ. Յիշատակ տապանակին ճնոյ և տուն նորոյ Ս. Ե կեղեցոյ: Ն-ա-ն-ի-ն Լր. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Տ՞ն. Ճ-ե-ր-ի-ն Է-ր-ի-ն (30 օր): Լր. Ա-բ (30 օր):			1	ԼԱ
26	13	Ճ ԿԵՐ. րձ. Վարդավառ: Տ՞ն Այլակերպութեան Տեսան մերոյ Յիսուսի Բրիտանոսի: Լր. Ա-ն-ի-ն Տ՞ն Ս. Ա-ր-ս-ա-ն-ի-ն:			5	ԼԲ
27	14	Ճ ԲՇ. րկ. Բ. օր Վարդավառի Յիշատակ մեռելոց:			5	ԼԳ
28	15	ԳՇ. գձ. Գ. օր Վարդավառի:			2	ԼԴ
29	16	ԳՇ. գկ. Պահր: Լր. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			0	ԼԵ
30	17	ԵՇ. դձ. Սրբոյն Եսայեայ մարգարէին: Յ՞. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն Տ՞ն Է-ր-ի-ն Ե-ր-ի-ն Է-ր-ի-ն Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն:			7	ԼԶ
Տր. Գճ. Վիքորթի Էմմանուէլի Գ Թագ. Իտալիոյ. 1900						
31	18	ՈՒԲ. դկ. Պահր:			7	ԼԷ
⊕ Առաջին Բաւորդ ժամ 13, ռոպէ 47 Պարզ եւ զեմ						
1	19	ԴՇԲ. աձ. Սրբոյն Թաղէտի առաքելոյն մերոյ և Սանդիտոյ կոստին: Ա. Լ-ր-ի-ն (30 օր): Լր. Օ-ր-ի-ն:			8	ԼԸ

Լամ.	Օր	ՅԷՄՍՈՒԶ	ՅՈՒԼԻՍ	ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎԼ.	Տասնի.	Իսկանդ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 30		
2	20	Ճ ԿԵՐ. ալ. Բ. զկնի Վարդավառի: Լ-ր-ի-ն Յ՞. Ե-ր-ի-ն Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն: Լր. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Ե-ր-ի-ն Ե-ր-ի-ն:			9	ԼԹ
3	21	ԲՇ. րձ. Սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին, և քառասուն և հինգ վկային. և կուսանացն Յուստինեայ, Եւփիմեայ և Բրիտանեայ:			10	ԼԱ
4	22	ԳՇ. րկ. Սրբոյն Աթանազիանայ եպիսկոպոսին, և տասն աշակերտացն և հինգ վկային: Յ՞. Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Ե-ր-ի-ն Ե-ր-ի-ն Մ-ր-բ-ա-ն-ի-ն Փ-ս-ա-ն-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			11	ԼԲ
5	23	ԳՇ. գձ. Պահր:			15	ԼԳ
6	24	ԵՇ. գկ. Սրբոյն նախահարցն Աղամայ, Աբելի, Աեթայ, Ե-ր-ի-ն, Ենոքայ, Նոյի. Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Ի-սահակայ, Յակովբայ, Յովսեփայ, Մովսիսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամիսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեղէոնի և այլոց նախահարցն: Լր՞ Տ՞ն Այլակերպութեան Բրիտանոսի: Տ՞ն. Ա-ր-բ-բ-ի-ն Ե-ր-ի-ն Ե-ր-ի-ն:			15	ԼԴ
7	25	ՈՒԲ. դձ. Պահր: Յ՞. Ա-ն-ի-ն Տ՞ն Ս. Ա-ր-ս-ա-ն-ի-ն:			12	ԼԵ
8	26	ՇԲ. դկ. Սրբոյն որդոց և Թոսանց Սրբոյն հորն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, Արիստակիսի, Վրձանիսի, Յուսկաննի, Գրիգորիսի և Դանիէլի: Յ՞. Ս-բ-բ-ա-ն-ի-ն Պ-ա-ն-ի-ն:			10	ԼԶ
⊕ Լուսնի Լուսնի ժամ 15, ռոպէ 39 Աճճճճճճճճ զեմաքիճ						
9	27	Ճ ԿԵՐ. աձ. Գ. զկնի Վարդավառի: Լ-ր-ի-ն Յ՞. Պ-ս-ն-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն Ե-ր-ի-ն:			17	ԼԷ
10	28	ԲՇ. ալ. Սրբոյն Մակարայեցոցն՝ Եղիազարու քահանային, և Շամունեայ և եօթն որդոց նորին: Լր. Լ-ա-ր-ե-ր-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			17	ԼԸ
11	29	ԳՇ. րձ. Սրբոյն երկրտասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամոլ-սայ, Միքիայ, Տովիւսայ, Արքիու, Յովնանու, Նասումայ, Ամրակումայ, Մովսիսայ, Անգեայ, Չարարեայ և Մաղա-րեայ: Լր. Յ-ր-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			18	ԼԹ
12	30	ԳՇ. րկ. Պահր: Յ՞. Ե-ր-ի-ն Կ-ա-ն-ի-ն:			19	ԼԱ
13	31	ԵՇ. գձ. Սրբոյն Սովիայ և երեք դատերացն Պիտիսի, Ե-լ-պիսի և Ագապեայ: Յ՞. Բ-ա-ր-ե-ր-ի-ն Ս. Ա-ր-ս-ա-ն-ի-ն:			50	ԼԲ

Լ.առ.	Օր	ԱՂՈՍԹՈՍ	ՕԳՈՍՏՈՍ	ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽՇՐ	Տար.	Կրկնակ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 29		
14	1	ՌՐ. զկ. Պահր: Յն. Սկեզն պահոց Ս. Աստուածածնի:			51	101
15	2	ՇՐ ղձ. Սրբոյն Գրիգորի Աստուածարանին, Լր. Վերս- ժանոսն Ս. Աստուածածնի:			55	105
Տար. Ծննդ. Ալեքսանդր Թագաւորին Սերպիոյ. 1876						
16	3	* ՅԻՐ. ղկ. Դ. զկնի Վարդավառի: Հարանէի: Տաճ. Աւել- եաց (5 օր): Լր. Ռոտոնի Խոսրովանդէն:			55	105
<p>Ⓢ Վերջին Գառնոյ ժամ 12, ռոպկ 14</p> <p>Պայծառ եւ զուարթ</p>						
17	4	ՐՇ. աձ. Սրբոյն Եզնէոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի եւ Ակիւղասայ:			52	102
18	5	ԳՇ. ալկ. Սրբոյն Անդրէի զօրավարին, եւ բանակի նորին, Կալինիկոսի եւ Դիոնեզեայ վկայիցն:			50	100
Տար. Ծննդ. Ֆրանս-Եօզէֆ Ա. Կայսեր Աւստրոյ. 1830						
19	6	ԳՇ. ըձ. Պահր: Յայմ. Աւելեաց (5 օր): Յն* Այլաբերդոս- Բէնի Բրեքստոնի:			57	107
20	7	ՆՇ. ըկ. Սրբոյն Արքիանոսի, եւ կնոջն Անատոլայ, եւ Թէո- դորոսի եւ Ելեւթիւրոսի վկայիցն:			57	107
21	8	ՌՐ. զձ. Պահր: Տաճ. Նաստուար (30 օր): Ամանք եւ Տա- բեմար ՏՅԶԶ=1396 Բան եւ շարժման թասակնէն Հայոց:			58	108
22	9	ՇՐ. ղձ. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն երկերիւր հայրավարացն:			59	109
23	10	* ՅԻՐ. ղձ. Ե. զկնի Վարդավառի: Բարեկենդան պահոց Ս. Աստուածածնի:			5	105
<p>Ⓢ Ծնունդ Լուսնի՝ ժամ 2, ռոպկ 52</p> <p>Անհեւաքե զերմութիւն</p>						
24	11	ՐՇ. ղկ. Ա. օր պահոց Աստուածածնի: Յայմ. Նաստուար (30 օր) եւ Տարեմար ՌՅԾԳ=1353 աստուածան եւ ան շարժ թասակնէն Հայոց ըստ Յայմաստուարացոյ, ի յերին ժա- մանսն աստուածնէն եղև արել պիկիքն թասակնէն ի կա- ղանքս Յաննասարէ ըստ հիւս արմարին: Լր. Բարթոլոմէոսի աստուածնէն: Տճ. ձեմազեւլաբեր (29 օր): Հր. Իւլաւ (29 օր):			1	111
<p>Ⓢ Ի Գոյն ժամ 15, ռոպկ 45</p> <p>Տճ. Պուսնի Սիււապիւլէ</p>						
25	12	ԳՇ. աձ. Բ օր պահոց Աստուածածնի:			5	105
26	13	ԳՇ. ալկ. Դ. օր պահոց Աստուածածնի:			5	105
27	14	ՆՇ. ըձ. Դ. օր պահոց Աստուածածնի:			5	105
28	15	ՌՐ. ըկ. Ե. օր պահոց Աստուածածնի: Յն* Վերսժանոսն Ս. Աստուածածնի: Լր. Օգոստոսի եղև իւստոսին:			0	100
29	16	ՇՐ. զձ. Տոն Եղազկաթի Սրբոյ Էջմիածնի, ըստ տեսլանն			7	107

Լ.առ.	Օր	ԱՂՈՍԹՈՍ	ՕԳՈՍՏՈՍ	ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽՇՐ	Տար.	Կրկնակ.
		ՕՐ 31		ՕՐ 29		
<p>Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ, Նաստուարէի: Լր. Գլխարանն Յալմանն Միլլրէն:</p>						
30	17	* ՅԻՐ. ղկ. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի: Օրհնութիւն Եղազոյ յաստուար Պարտաւէի: Լր. Ռոպկ իւսն:			117	117
<p>Ⓢ Առաջին Գառնոյ ժամ 3, ռոպկ 46</p> <p>Ախորժիք աւուր</p>						
31	18	* ՐՇ. ղձ. Բ. օր Վերափոխման Յիշատակ մեռելոց: Ա. Նաստուար (30 օր):			118	118
Տար. Ծննդ. Վիլհելմինա Թագուհոյն Հոլանտայի. 1850						
1	19	ԳՇ. ղկ. Դ. օր Վերափոխման Լր. Սեպտեմբեր:			119	119
<p>Տարեդարձ Գանակաւորեան Օգոստովառ.</p> <p>Սուլթան Ա. ՊՏԻԻԼ ՀԱՄԻՏ Բ. Կայսեր Թուրքիոյ 11 Շոգաւ 1293 եւ 19 Ալաբուս 1292 (1876)</p>						
2	20	ԳՇ. աձ. Դ. օր Վերափոխման Պահր:			10	100
3	21	ՆՇ. ալկ. Ե. օր Վերափոխման Յն. Թարթուս աստուածնէն:			11	101
4	22	ՌՐ. ըձ. Զ. օր Վերափոխման Պահր:			15	105
5	23	ՇՐ. ըկ. Ե. օր Վերափոխման Յն* Թ. օր Վերափոխման:			15	105
6	24	* ՅԻՐ. զձ. Բ. օր Վերափոխման:			12	102
7	25	ՐՇ. զկ. Թ. օր Վերափոխման:			10	100
<p>Տար. Ծննդ. Մուգաֆերկատին Շահին Պարսից. 14 ձեմազեւլաբեր 1255</p>						
<p>Ⓢ Լուսն Լուսնի ժամ 7, վայրկեան 53</p> <p>Չաւարացի աւուր</p>						
8	26	ԳՇ. ղձ. Սրբոյն Յովակիմայ եւ Աննայի ծնողաց Ս. Աստ- ուածածնի, եւ կանանցն Իւլարերից: Լր* Ծնունդ Ս. Աստուածածնի:			17	107
9	27	ԳՇ. ղկ. Պահր:			17	107
10	28	ՆՇ. աձ. Սրբոյն Երեմեայ մարգարէին:			18	108
11	29	ՌՐ. ալկ. Պահր: Յն* Գլխարանն Յալմանն Միլլրէն եւ պահ:			19	109
12	30	ՇՐ. ըձ. Սրբոց աստուածնոցն Թովմայի, Յակոբայ եւ Շահանի:			5	105
13	31	* ՅԻՐ. ըկ. Դ. զկնի Վերափոխման Գլխարան Ս. Աստ- ուածածնի: Հարանէի: Յն* Գլխար զօրաց Ս. Աստու- ածնի:			51	101

Լսող	Օր	Ի Լ ՈՒ Լ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Բ Է Ժ Է Պ	Տառիկ	Խորանիկ
		ՕՐ 30		ՕՐ 29		
14	1	ԲՇ.	զձ. Սրբոց վկայիցն Ստեփանոսի Ունեցեցոյն, և Գոնարինեայ, Ծամիդոսի, Տուրիկոսի և Ռասիկոսի: Յն. Սեփանի Սիւնակեցի: Եկեղեցւոյն արարեալսն է նոցա:	55	125	
<p>© Վերջին Բառորդ ժամ 17, ռույկ 45 Բարեխաճ օր</p>						
15	2	ԳՇ.	զկ. Սրբոց մարգարէիցն Եզեկիէլի, Եզրի և Զարաբիայ ճորն Յովհաննու Մկրտչին:	55	125	
16	3	ԳՇ.	դձ. Պահր: Լր. Եօնն ցաւոց կառնի:	52	122	
17	4	ԵՇ.	դկ. Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին և Յորայ արդարոյն:	50	120	
18	5	ՈՒՐ.	աձ. Պահր: Տար. Գան. Օսկար Բ. Թագ. Շուկա-Նորվեկիոյ. 1859	57	127	
19	6	ՇԲ.	ակ. Նիկիոյ Ս. Ժողովոյն երբ ճարիւր օւժևտանն ճայրայտուաց:	57	127	
20	7	ՃԿԻՐ.	րձ. Գ. զկնի Վերախոխան: Բարեկենդան պահոց Ս. Խաչի: Տաճ. Լաւի (30 օր):	58	128	
21	8	ՃԲՇ.	րկ. Ա. օր պահոց Խաչի: Ծնունդ Ս. Աստուածածնի յԱննայի: Յն. Ծնանդ Ս. Աստուածածնի: Լր. Մարտիտի մեծարարանէն:	59	129	
<p>© Ծնունդ Լուսնի ժամ 12, ռույկ 18 Պարզ եւ ճոզլ</p>						
22	9	ԳՇ.	զձ. Բ. օր պահոց Խաչի: Տճ. Բեճեայ (29 օր). Իււ ալլուր: Լր. Թւրի (30 օր). և արարեալսն 5664 թաւանէն նոցա, որն է նոցա առարս երկուս:	1	120	
23	10	ԳՇ.	զկ. Գ. օր պահոց Խաչի: Յայտ. Լաւի (30 օր):	5	124	
24	11	ԵՇ.	դձ. Գ. օր պահոց Խաչի: Աշունամար և հասարակոյն և լինի րիւ և զիւր հասարակ: Տճ. Ինկարու հարէֆէ, որ է ունանայն ամսոյ: և սկիզբն նաւազարեան զարշն Նեղոսի. (նէլ փայտարեւոյ): Լր. Ծով զան սպանան Իսթաղիոյ արքայ Ասիմայ:	5	125	
<p>© Ի Կշիռն ժամ 13, ռույկ 38 Տճ. Պարսի Միզան</p>						
25	12	ՈՒՐ.	դկ. Ե. օր պահոց Խաչի: Տճ. Գանդիլ քեճեւի:	2	125	
26	13	ՇԲ.	աձ. Տոն Եկեղեցոյ ի նաւակառիս սրբոյ Խաչի: Նաւարարի:	0	122	
27	14	ՃԿԻՐ.	ակ. Խաչիկաց: Յերեկոյն կարգ Խաչիկացի: Յն. Խաչիկաց և ուրիշ:	7	120	
28	15	ՃԲՇ.	րձ. Տոն Խաչի: Յիշատակ մեռելոց: Տար. Ծննդ. Բարդուս Ա. Թագ. Փոքրուկալի. 1863 © Առաջին Բառորդ ժամ 21, ռույկ 12 Ախորժեկի եղանակ	7	127	

Լսող	Օր	Ի Լ ՈՒ Լ	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Բ Է Ժ Է Պ	Տառիկ	Խորանիկ
		ՕՐ 30		ՕՐ 29		
29	16	ԳՇ.	րկ. Տոն Եկեղեցոյ: Լր. Մէլայի Գրեղարապետի:	8	127	
30	17	ԳՇ.	զձ. Պահր: Տոն Եկեղեցոյ: Ա. Թեթայ (30 օր): Լր. Տոն արքայ Գրեղարէ Լաւաւարչի Ժրոյ: Ի սահման Լաւաւայ և Նեղոսոյ, և շերտնեմի շարքապետի:	9	128	
1	18	ԵՇ.	զկ. Տոն Եկեղեցոյ: Լր. Լաւարճեբ: Լր. Բեկաւ. որն աստուծան, որ է Զօրայ պայրամ և է նոցա շաճ փշ:	1	129	
2	19	ՈՒՐ.	դձ. Պահր: Տոն Խաչի: Լր. Պահապան Գրեղարապետ:	11	130	
3	20	ՇԲ.	դկ. Տոն Խաչի: Յն. Եստրախի մարտիրոսի:	12	131	
4	21	ՃԿԻՐ.	աձ. Բ. զկնի Խաչի: Բարեկենդան պահոց Վարազայ սրբոյ Խաչին: Լր. Տոն Վարդարանի: և Փրակիտիտի Ասիզացոյն:	15	135	
5	22	ԲՇ.	ակ. Պահր: Սրբոցն Մամասայ, Փիլիկոսիտի և Սիմէոնի Սիւնակեցի:	12	130	
6	23	ԳՇ.	րձ. Պահր: Սրբոց կուսանացն Փերրոնեայ և Մարիանեայ և վկայուեցոյն Շուշանայ դստր մեծին Վարդանայ: Յն. Յաւաթեան Յովհաննու Կարապետի: Լր. Սաստի: որն արարեալսն արքայ, որ է Գամալ պայրամ առարս էնն:	10	132	
<p>© Լուսն Լուսնի ժամ 23, ռույկ 40 Պայծառ ամուր</p>						
7	24	ԳՇ.	րկ. Պահր: Յն. Գեղարարի Ս. Աստուածածնի:	17	130	
8	25	ԵՇ.	զձ. Պահր: Սրբոց ճայրայտուացն Բարաղամու, Անթիմոսի և Երանոսի: Լր. Պրեքիթեայ կառնի:	17	137	
9	26	ՈՒՐ.	զկ. Պահր: Յն. Նշանն Յովհաննու առարարանէն:	18	137	
10	27	ՇԲ.	դձ. Սրբոցն Գեղարայ զօրավարին և Աղոկոսի և Ռոմանոսի երգեցոցին:	19	138	
11	28	ՃԿԻՐ.	դկ. Գ. զկնի Խաչի: Տոն Վարազայ Սրբոյ Խաչի: Առաջին քեճեւի Եօնն Լաւաւարչի: Լաւարչի:	5	139	
12	29	ԲՇ.	աձ. Սրբոցն Կաթի Իւնեցեցոյն և վկայիցն Գանդեոսի և Գանդեոսի:	5	137	
13	30	ԳՇ.	ակ. Սրբոցն Եւստաթեոսի, և կնոն Թեոփիստեայ և երկուց սրբոցն, և կուսանացն Երանեայ և Նեկոսարինեայ: Յն. Տոն արքայ Գրեղարէ Լաւաւարչի Ժրոյ: Լր. Եստրախի թաւաւարչի: Տճ. Գաւալ քեճեւի ֆարսեանապետ:	5	137	

Լսում Օր	ԹՇԵՐԻՆԻԷՎՎԷԼ ՕՐ 31	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Շ Ա Պ Ա Ն		Տարե համար	Կրթում համար
			ՕՐ 30	Տարե համար		
14 1	ԴԵ. րձ. Պահր: Յն. Առանկայ առաքելոյն:				55	175
	© Վերջին Բառուդ ժամ 3, ռուպ 36					
15 2	ԵՇ. ղվ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ: Լր.				56	175
	Թերեղայ խոսքն:					
16 3	ՈՒԲ. ղձ. Պահր:				50	175
17 4	ՇԲ. ղվ. Սրբոց եօթանասուն և երկու աշակերտաց Բրիստոսի:				57	170
18 5	ՔԱՅԲ. ղձ. Դ. զկնի թաչի: Երբորքք իբրևի Եօն շաբաթաց: Հարանի: Լր. Դաստատու հարեղայն: ՏՃ. Մերան ինքն:				57	177
19 6	ԲՇ ղվ. Սրբոցն Փոխառու հայրապետին, և Երանոսի ճետեղոյն առաքելոց: Յն. Թախտայ առաքելոյն:				58	177
	Տար. Գան. Բարթոս Ա. Թագ. Փորքուկայի. 1888					
20 7	ԳՇ. աձ. Սրբոց կուսանացն Թեկղայ, Վատվառայ և Պեղազեայ: Տճ Մահի (30 օր):				59	178
21 8	ԴՇ. ալ. Պահր: Լր. Առաքելայ խոսքն: ՏՃ. Շառան (30 օր):				1	179
	© Ենունդ Լուսնի ժամ 00, ռուպ 7					
	Աճարեաքեր իողմանի					
22 9	ԵՇ. րձ. Սրբոցն Պանդայեանի բժշկին, Երմողայ քանանային, և Եւրաքանայ կուսին: Յն. Յախոբայ Տեառն եղբոր: Լր. Թախտան (30 օր):				5	179
23 10	ՈՒԲ. ղվ. Պահր: Յայն. Մահի (30 օր):				5	179
24 11	ՇԲ. ղձ. Սրբոց Թարգմանայ վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի քերթողին, Դաւթի անդալթի իրաւաբանին, Գրիգորի Եւրեկացոյն, և Ներսիսի Կալիսեցոյն: Լր. Ռախտայի հրեղապետութիւն:				2	179
	© Ի Կորինթն ժամ 23, ռուպ 7					
	ՏՃ. Պարեհի Ագրէպ					
25 12	ՔԱՅԲ. ղվ. Ե. զկնի թաչի: Երբորքք իբրևի Եօն շաբաթաց: Հարանի: Լր. Դաստատու հարեղայն: ՏՃ. Մահի (30 օր):				0	179
26 13	ԲՇ. ղձ. Սրբոցն Գրիգորիսի Աղուանից կաթողիկոսին (յիշատակ զԼուսնի նշխարաց), և սրբոց հարցն թախտայ, Վարդի, Թախտատու, Անտոնի և Կրմեղայ, և եօթն թոստ ձարակայն որք յիննակնեան վանն կատարեցան:				7	179
27 14	ԳՇ. ղվ. Սրբոց առաքելոցն Անանիայ, Մատթայ, Բանարայ, Փիլիպոսի, Յովնանու, Երզայի և Սիլուանոսի:				7	170
28 15	ԴՇ. աձ. Պահր: Լր. Առաքելոյն Սէննի և Յարաչի:				8	177
	© Առաջին Բառուդ ժամ 18, ռուպ 33					
	Պարզ և մեր անձն:					
29 16	ԵՇ. ալ. Սրբոցն Դիոնիսիոսի Արխագացոյն, և առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի: Յն. Դաստատու հարեղայն:				9	177
30 17	ՈՒԲ. րձ. Պահր: Ա. Դահայ (30 օր):				10	178

Լսում Օր	ԹՇԵՐԻՆԻԷՎՎԷԼ ՕՐ 31	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Շ Ա Պ Ա Ն		Տարե համար	Կրթում համար
			ՕՐ 30	Տարե համար		
31 18	ՇԲ. ղվ. Սրբոց աւետարանացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Դուկասու և Յովնանու: Յն. Դաստատու հարեղայն: ՏՃ. Գառնի խոսքն:				11	179
1 19	ՔԱՅԲ. ղձ. Զ. զկնի թաչի: Զարբոքք իբրևի Եօն շաբաթաց: Հարանի: Լր. Դաստատու հարեղայն: ՏՃ. Մահի (30 օր):				15	180
2 20	ԲՇ. ղվ. Սրբոցն Դուկիանոսի հարիւրապետին, և Յովսեփայ Աստուածածորն, և Յովսեփայ Արեւնաթացոյն, և բարեկամին Գրիստոսի Դազարու, և քերք նորա Մարթայի և Մարիամու: Յն. Մարտիրոս խոսքն. Դահայ և Մարտիրոսի Լր. Յիշատակ հարեղայն:				15	181
3 21	ԳՇ. ղձ. Սրբոցն Թէոդորոսի քանանային, և Զեննի զինուորին, և Մարարայ, և Եւրոքանայ, և Ռամելայ: Տար. Գան. Երբորք Բ. Կայսեր Ռուսիոյ. 1894				12	185
4 22	ԴՇ. ղվ. Պահր: ՏՃ. Պարեհի ինքն:				10	185
5 23	ԵՇ. աձ. Սրբոց Թարթեմանց և վրայիցն Արտեմայ և Բրիստոսի: Երկուց կուսնցն Կալիսիեայ և Ալիւլիսեայ: Տարեղարձ Ենեղեան Օգոստափառ. Սուրբան ԱՊՏԻՆԻ ԶԱՄԻՏ Բ. Կայսեր Թուրքիոյ (1258 Շառան 16 = 1842 Արտեմի 10)				17	185
	© Լուսնի Լուսնի ժամ 15, ռուպ 1					
	Առաքելի առաք					
6 24	ՈՒԲ. ալ. Պահր:				17	180
7 25	ՇԲ. րձ. Սրբոց երկուստան վարդապետացն Ռեթէոսի, Դիոնիսիոսի, Սեղբեստրոսի, Ամանասի, Կիւրղի Երուսաղիմացոյն, Եփրեմի Թուրին Ասորոյ, Բարաղի Կեսարացոյն, Գրիգորի Նիւսացոյն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիւրացոյն, Յովնանու Ոսկերեանին և Կիւրղի Աղեքանդացոյն:				18	187
8 26	ՔԱՅԲ. ղվ. Ե. զկնի թաչի: Գիտ թաչի. Զինքերքք իբրևի Եօն շաբաթաց: Հարանի: Յն. Կիւրղի Կայսեր: ՏՃ. Գառն. Գառնի խոսքն:				19	1
9 27	ԲՇ. ղձ. Սրբոցն Անաստասայ քանանային, և Վարդի, և Թէոդորոսեայ, և որդոց նորա, և որդո ընդ նմա կատարեցան: Տար. Ենեղ. Ետուարտ Է. Թագաւորին Անգղիոյ և Կայսեր Զնդկաստանի. 1841				5	5
10 28	ԳՇ. ղվ. Սրբոց Զիլեբերեանց որք ի Սամուսատ կատարեցան. և Սեւերիանոսի Սերասացոյն և Բարեւայ ձերայն, և Ռաման և չորից աշակերտաց նորին:				51	5
11 29	ԴՇ. ղձ. Պահր: Տար. Են. Վիթթորիո Էմմանուէլի Գ. Թագ. Իտալիոյ. 1869				55	3
12 30	ԵՇ. ղվ. Սրբոցն Յովնանու Ոսկերեանին: © Վերջին Բառուդ ժամ 13, ռուպ 28				55	0
	Խառնակ օդ					
13 31	ՈՒԲ. աձ. Պահր:				52	7

Լամ.	Օր	ԹՇԵՐԻՆԻ ՍԱՆԻ	ՆՈՅՆՄԵՐԵՐ	ԲԱՄԱԶԱՆ	Տաճկ.	Փասքը
		ՕՐ 30		ՕՐ 30		
14	1	ՇԵ. ակ. Ամենայն սրբոց հնոց և նորոց, յայտից և անյայտից: Յն. Կազմէի և Դաճախանի:		50	7	
15	2	ՃԿՈՒՐ. քձ. Ը. զինի թաչի: Վեցերբար իբրաւի Եօնն շաբաթաց: Հարանի:		57	8	
Տար. Գան. Քրիստիան Թ. Թագ. Տանիմարգայի. 1863						
16	3	ՔՇ. րկ. Սրբոցն Ստեփանոսի Հռովմայ հայրապետին, և քահանայից և սարկաւազաց և ժողովրդոց որք ընդ նմա:		57	9	
17	4	ԳՇ. զձ. Սրբոցն Ակեփախեայ եպիսկոպոսին, Յովսէփայ քահանային և Ալիթալայ սարկաւազին, և Պրատոնի վկային:		58	10	
18	5	ԳՇ. զկ. Պահր:		59	11	
19	6	ԵՇ. ղձ. Սրբոց հայրապետացն Մետրոփանոսի, Աղեքսանդրոսի, և Պօղոսի Խոստովանողին. և նօտարացն Մարկիանոսի և Մարտիրոսի. Տաճ. Տրե (30 օր):		50	12	
<p>⊙ Ենուեղ Լուսնի ժամ 14, ռոպկ 41 Հողմուճկ եւ աճաճեմ</p>						
20	7	ՈՒՐ. ղկ. Պահր: Տճ. Բաճալան (30 օր): Հր. Բաճալ (30 օր):		1	13	
21	8	ՇԵ. աձ. Սրբոց ճրեշտակապետացն Գարբրիէլի և Միքայէլի և ամենայն երկնային զօրաց: Յն* Մէտալեի հրէշտակապետին, և ամենայն երկնային զբաց: Լր. Ընթայտան Ս. Աստուածաշնչի:		5	14	
22	9	ՃԿՈՒՐ. ակ. Թ. զինի թաչի: Եօնն բարբ իբրաւի Եօնն շաբաթաց: Հարանի: Յալոճ. Տրե (30 օր): Լր. Զնիւնեայ իստին:		5	15	
23	10	ՔՇ. քձ. Սրբոցն Մելիտոսի Անտիոքայ հայրապետին, և Մինասայ Եզրիպտացոյն, և միս Մելիտոսի եպիսկոպոսին, Բուքայ քահանային, և Շինու սարկաւազին:		2	16	
Տար. Գան. Վիլիէմիան Թագուհոյն Հոլանտայի. 1889						
⊙ յԱղեղնաւորն ժամ 20, ռոպկ 35						
Տճ. Պահրի Գալս						
24	11	ԳՇ. րկ. Սրբոցն Դեմետրեայ վկային, և Բասիլիսկոսի քահանային:		0	17	
25	12	ԳՇ. զձ. Պահր: Յն. Յաճաննա սղարմաշին. Կան է իբրեւոց: Լր. Կարաբէնեայ իստին:		7	18	
26	13	ԵՇ. զկ. Սրբոցն Գուրիասայ, Սաննեսայ, Արիքայ սարկաւազին, Իոնանոսի միայնակեցին, Մանկանն խոստովանողին և Հիստիոսի զինաւորին: Յն. Յաճաննա Ուլեբէրանին, և Բարեկէնդան թաճառեղեայ պահոց Մանդեան Քրտոսի:		7	19	
27	14	ՈՒՐ. ղձ. Պահր: Յն. Փելեպոսի արտելեյն:		8	20	
⊙ Առաջին Քառորդ ժամ 13, ռոպկ 16						
Աճաճեմաք եւ հողմուճկ						

Լամ.	Օր	ԹՇԵՐԻՆԻ ՍԱՆԻ	ՆՈՅՆՄԵՐԵՐ	ԲԱՄԱԶԱՆ	Տաճկ.	Փասքը
		ՕՐ 30		ՕՐ 30		
28	15	ՇԵ. ղկ. Սրբոց առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի: Յն. Սիւզէն թաճառեղեայ պահոց Մանդեանն Քրտոսի:		9	21	
29	16	ՃԿՈՒՐ. աձ. Ժ. զինի թաչի: Բարեկենդան պահոց Յիսնակայ: Ա. Հաճալ (30 օր): Յն. Մարթեոսի սարկաւազին: Լր. Առաջին իբրաւի Գալաթեան, որ է Բարեկէնդան թաճառեղեայ պահոց Մանդեանն Քրտոսի:		10	22	
30	17	ՔՇ. ակ. Ա. օր պահոց Յիսնակայ: Լր. Անդրէի արտելեյն:		11	23	
1	18	ԳՇ. քձ. Բ. օր պահոց Յիսնակայ: Լր. Դեկտեմբեր:		12	24	
2	19	ԳՇ. րկ. Գ. օր պահոց Յիսնակայ:		13	25	
Տար. Գան. Ֆրանս Եօզէֆ Ա. Կայսեր						
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ. 1846						
3	20	ԵՇ. զձ. Գ. օր պահոց Յիսնակայ:		14	26	
4	21	ՃԿՈՒՐ. զկ. Ե. օր պահոց Յիսնակայ: Բնծայունն Ս. Աստուածամէն երկնային ի ստանդին: Յն* Ընթայտան Ս. Աստուածաշնչի:		15	27	
5	22	ՇԵ. ղձ. Սրբոցն Գրիգորի սրանչեղաղործին, Նիկողայոսի հայրապետին և Միլոնայ եպիսկոպոսին:		16	28	
⊙ Լուսնն Լուսնի ժամ 00, ռոպկ 21						
Փոփոխական օր						
6	23	ՃԿՈՒՐ. ղկ. Ա. Յիսնակայ: Հարանի: Ըմբռնալ, Լր. Նիկողայոսի հայրապետին պաշտպանին նաճառաց: Տճ. Մարթոսի Կոնստանտինոպոլսի քահանային:		17	29	
7	24	ՔՇ. աձ. Սրբոցն Կուսանացն Յուլիանեայ և Վասիլուհոյ: Լր. Աճառեղեայ եպիսկոպոսին:		18	30	
8	25	ԳՇ. ակ. Սրբոցն Դուկիանոսի քահանային, Տարագոսի, Պրորոսի, և Անդրոնիկոսի վկային, և Մեսսիմայ և այլոց աշակերտացն առաքելոյն Պօղոսի: Յն. Նիկողայոսի քահանային: Լր* Յաճաննա Ս. Աստուածաշնչի յԱնասի:		19	31	
9	26	ԳՇ. քձ. Պահր:		20	32	
10	27	ԵՇ. րկ. Սրբոցն Կղեմայ հայրապետին, և Բագարտայ Տոսոնեայ եպիսկոպոսին:		21	33	
Տար. Գան. Լեօքօլտ Բ. Թագ. Պիլիպպայի. 1865						
11	28	ՈՒՐ. զձ. Պահր:		22	34	
⊙ Վերջին Քառորդ ժամ 23, ռոպկ 43						
Խառնակ եւ աճաճեմային						
12	29	ՃԿՈՒՐ. զկ. Սրբոց առաքելոց և առաջին Լուսաւորացն մերոց թաղեղի և Բարբուղիմէոսի:		23	35	
13	30	ՃԿՈՒՐ. ղձ. Բ. Յիսնակայ: Հարանի: Յն* Անդրէի արտելեյն: Լր. Լուսնայ իստին:		24	36	

ԱՆՈՒԱՆՑ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԱՅԲՈՒԻԲԵՆԻ ԿԱՐԳԱԻ

ԱՐԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆԵՐ

Արգար	Դեկտեմբեր	20
Աբդեհաս	Յուլիս	29
ԱբդլմնՆՏ	Փետրուար	10
Աբեդնազով	Յունիս	24
Աբէլ	Յուլիս	24
Աբելբաս	Նոյեմբեր	13
Աբխազով	Յունուար	16
Աբրահամ (Նճ.)	Յուլիս	24
Աբրահամ (Բճ.)	Դեկտեմբեր	22
Ագաթիոս	Նոյեմբեր	27
Ագապիոս	Սեպտեմբեր	30
Ադամ	Յուլիս	24
Ադդէ	Դեկտեմբեր	15
Ադոկոս	Սեպտեմբեր	27
Ադրբանդոս	Օգոստոս	7
Ազարիս	Յունիս	24
Աթանազիոս	Յուլիս	22
Աթանաս	Յունուար	25
Ալեքսանդոս	Դեկտեմբեր	8
Ակակիոս	Յունիս	9
Ակեփանոս	Նոյեմբեր	4
Ակիլոս	Օգոստոս	4
Ահարոն	Յուլիս	24
Աղան	Հոկտեմբեր	11
Աղեքսանդր	Նոյեմբեր	6
Ամբակուս	Յուլիս	29
Ամենաւազ	Յ. Մարտ	10
Ամովս	Յուլիս	29
Այլիթալաս	Նոյեմբեր	4
Անանիոս	Հոկտեմբեր	14
Անաստաս	Հոկտեմբեր	27
Անարծաթ	Դեկտեմբեր	22
Անդէոս	Յուլիս	29
Անդրանիկ	Յունուար	6
Անդրէաս	Նոյեմբեր	15
Անդրոնիկոս	Նոյեմբեր	25
Անթիմոս	Սեպտեմբեր	25
Անիկոս	Յունիս	23
Անտոն	Յունուար	18
Անտոնինոս	Յունիս	23
Աշոտ	Յ. Մայիս	20
Ապիտոն	Յունուար	23

Աւարքել	Յուլիս	5
Աստուածատուր	Նոյեմբեր	22
Աստու	Փետրուար	3
Արամ	Փետրուար	13
Արայ	Փետրուար	13
Արթուհ	Յունիս	21
Արտաղէս	Յուլիս	26
Արմենակ	Փետրուար	13
Արշակ	Փետրուար	13
Արշէն	Փետրուար	11
Արշէն (ձգ.)	Դեկտեմբեր	4
Արշէն (Վկ.)	Փետրուար	13
Արտակ	Փետրուար	13
Արտուար	Փետրուար	13
Արտեմիոս	Հոկտեմբեր	23
Աւազ	Յ. Փետրուար	23
Աւետիս	Յունուար	6
Բարսէլէն	Հոկտեմբեր	11
Բարբլաս	Յունիս	16
Բազարաս	Նոյեմբեր	27
Բազոս	Յունիս	12
Բառնաբաս	Հոկտեմբեր	14
Բասիլիդէս	Դեկտեմբեր	16
Բասիլիսկոս	Նոյեմբեր	11
Բաստ	Դեկտեմբեր	16
Բարակ	Յուլիս	24
Բարաղամ	Սեպտեմբեր	25
Բարթողիմէոս	Նոյեմբեր	29
Բարուլա	Նոյեմբեր	13
Բարսեղ	Յունուար	3
Բենիդամին	Փետրուար	10
Բուր	Նոյեմբեր	10
Գարբիէլ	Նոյեմբեր	8
Գառնատ	Մայիս	25
Գառնիկ	Յունիս	21
Գասպար	Յունուար	6
Գարեգին	Փետրուար	13
Գեղէն	Յունիս	24
Գեղարիոս	Դեկտեմբեր	1
Գէորգ	Սեպտեմբեր	27
Գիւս	Հոկտեմբեր	11
Գլակ	Յունիս	5

Գղերիկոս	Դեկտեմբեր	18
Գնէլ	Փետրուար	13
Գոհարինոս	Սեպտեմբեր	1
Գորգիոս	Յունուար	21
Գուրգէն	Մայիս	21
Գուրիաս	Նոյեմբեր	13
Գրարոս	Դեկտեմբեր	8
Գրիգոր	Յունիս	21
Գրիգորիս	Յուլիս	26
Դամիանոս	Դեկտեմբեր	22
Դանսն	Հոկտեմբեր	11
Դանիէլ	Յունիս	24
Դասիոս	Մայիս	11
Դաւիթ	Դեկտեմբեր	23
Դեմետր	Նոյեմբեր	11
Դիմոսիոս	Հոկտեմբեր	16
Դոմէոս	Օգոստոս	5
Եղեկիէլ	Սեպտեմբեր	2
Եղնիկ	Հոկտեմբեր	11
Եղր	Սեպտեմբեր	2
Ելիւթիւրոս	Օգոստոս	7
Եղիս	Յունիս	1
Եղիազար	Յուլիս	18
Եղիշէ	Հոկտեմբեր	11
Եղիտէ	Յուլիս	3
Ենովս	Յուլիս	24
Ենովք	Յուլիս	24
Եպիփան	Յունիս	16
Եսայի	Յուլիս	17
Երանոս	Հոկտեմբեր	6
Երեմիս	Օգոստոս	28
Երեւուս	Մայիս	4
Երմոգինէս	Դեկտեմբեր	8
Երմոգէս	Հոկտեմբեր	9
Երուանդ	Փետրուար	13
Եւազր	Դեկտեմբեր	4
Եւգինէոս	Դեկտեմբեր	11
Եւդոքսիոս	Հոկտեմբեր	21
Եւսեբիոս	Դեկտեմբեր	16
Եւստաքէոս	Սեպտեմբեր	30
Եւստատիոս	Դեկտեմբեր	11
Եւսեբիոս	Դեկտեմբեր	16
Եւփրեմ	Յունուար	3
Զարեհ	Փետրուար	13
Զատիկ	Մայիս	6
Զատիկ	Փետրուար	13
Զատիկ	Մայիս	1
Զատիկ	Սեպտեմբեր	27
Զատարիս	Հոկտեմբեր	11
Զգոն	Յունիս	5

Դեկտեմբեր	18	
Ջենոն	Հոկտեմբեր	21
Ջուլիթա	Յ. Փետրուար	2
Էմմանուէլ	Յունուար	6
Էմմանուէլ	Յունիս	8
Էմադէոս	Դեկտեմբեր	23
Էմադէոս	Յուլիս	19
Էմադիկ	Փետրուար	11
Էմադիկ	Հոկտեմբեր	13
Էմադիկ	Յունիս	19
Էմադիկ	Յունիս	19
Էմադիկ	Յունուար	20
Էմադիկ	Փետրուար	22
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	16
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	16
Էմադիկ	Յունիս	23
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	30
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	28
Էմադիկ	Յուլիս	26
Էմադիկ	Օգոստոս	30
Էմադիկ	Փետրուար	13
Էմադիկ	Փետրուար	22
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	15
Էմադիկ	Մարտ	8
Էմադիկ	Յուլիս	24
Էմադիկ	Յուլիս	24
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	1
Էմադիկ	Յունիս	14
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	14
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	14
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	14
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	23
Էմադիկ	Յ. Ապրիլ	21
Էմադիկ	Փետրուար	13
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	22
Էմադիկ	Սեպտեմբեր	1
Էմադիկ	Յունուար	6
Էմադիկ	Օգոստոս	5
Էմադիկ	Յունուար	30
Էմադիկ	Օգոստոս	4
Էմադիկ	Յունուար	14
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	27
Էմադիկ	Յուլիս	21
Էմադիկ	Յունուար	21
Էմադիկ	Յունուար	25
Էմադիկ	Նոյեմբեր	27
Էմադիկ	Յունիս	9
Էմադիկ	Դեկտեմբեր	22

Զոկտեմբեր	21
Հոկտեմբեր	21
Յ. Փետրուար	2
Յունուար	6
Յունիս	8
Դեկտեմբեր	23
Յուլիս	19
Փետրուար	11
Հոկտեմբեր	13
Յունիս	19
Յունիս	19
Յունուար	20
Փետրուար	22
Դեկտեմբեր	16
Դեկտեմբեր	16
Յունիս	23
Սեպտեմբեր	30
Սեպտեմբեր	28
Յուլիս	26
Օգոստոս	30
Փետրուար	13
Փետրուար	22
Դեկտեմբեր	15
Մարտ	8
Յուլիս	24
Յուլիս	24
Դեկտեմբեր	1
Յունիս	14
Սեպտեմբեր	14
Սեպտեմբեր	14
Սեպտեմբեր	14
Սեպտեմբեր	23
Յ. Ապրիլ	21
Փետրուար	13
Դեկտեմբեր	22
Սեպտեմբեր	1
Յունուար	6
Օգոստոս	5
Յունուար	30
Օգոստոս	4
Յունուար	14
Դեկտեմբեր	27
Յուլիս	21
Յունուար	21
Յունուար	25
Նոյեմբեր	27
Յունիս	9
Դեկտեմբեր	22

Ամբիաս	Հոկտեմբեր	12
Առաստեղ-խնուս	Յունիս	17
Արբիւն	Հոկտեմբեր	11
Առւանձինիս	Դեկտեմբեր	2
Արօնիդէս	Հոկտեմբեր	13
Համազասպ	Հոկտեմբեր	2
Համբարձում	Մայիս	15
Հայրապետ	Փետրուար	15
Հիպերիքոս	Հոկտեմբեր	23
Հիւսիւքոս	Նոյեմբեր	13
Հմայեակ	Փետրուար	13
Հրանտ	Փետրուար	13
Ղազարոս	Հոկտեմբեր	20
Ղամբէոս	Սեպտեմբեր	29
Ղեւնիք	Փետրուար	11
Ղուկաս	Հոկտեմբեր	18
Ղուկիանոս	Հոկտեմբեր	20
Մաթուսաղա	Յուլիս	24
Մակարէ	Յուլիս	23
Մակար	Դեկտեմբեր	4
Մաղաքիա	Յուլիս	29
Մամա	Սեպտեմբեր	22
Մամբրէ	Հոկտեմբեր	11
Մանա ճի՛Տը	Փետրուար	3
Մանուկ	Մարտ	15
Մաշիճոց	Յունիս	26
Մատաթիա	Հոկտեմբեր	14
Մատթէոս	Հոկտեմբեր	18
Մարգար	Յունուար	14
Մարգարիոս	Դեկտեմբեր	11
Մարկիանոս	Նոյեմբեր	6
Մարկոս	Հոկտեմբեր	18
Մարուժա	Դեկտեմբեր	15
Մարուքէ	Դեկտեմբեր	13
Մարտիրոս	Նոյեմբեր	6
Մարտիրոս	Փետրուար	1
Մելէս	Նոյեմբեր	10
Մելիտոս	Դեկտեմբեր	13
Մելքիսեդեկ	Յուլիս	24
Մելքոն	Յունուար	6
Մեղրեկ	Յուլիս	30
Մետրոպ	Յունիս	26
Մետրոփանոս	Նոյեմբեր	6
Մերկեբիոս	Դեկտեմբեր	1
Միանդակ	Հոկտեմբեր	11
Միշրան	Փետրուար	13
Մինաս	Դեկտեմբեր	8
Մրտաք	Յունիս	24

Մրուսոն	Նոյեմբեր	22
Միքայէլ	Նոյեմբեր	8
Միքիա	Յուլիս	29
Միսիթար	Մայիս	25
Միկրտիչ	Յունուար	14
Մովսիս	Յունուար	9
Մովսէս	Յուլիս	24
Մուշէզ	Փետրուար	11
Յակնիթոս	Յունուար	23
Յակոբ (Մժր.)	Դեկտեմբեր	13
Յակոբ (Առ.)	Դեկտեմբեր	23
Յակոբոս	Դեկտեմբեր	29
Յակովիկ	Դեկտեմբեր	1
Յարութիւն	Փետրուար	6
Յետու	Յուլիս	24
Յեփթայէ	Յուլիս	24
Յեղեբրուղի	Դեկտեմբեր	22
Յոր	Սեպտեմբեր	4
Յովակիմ	Օգոստոս	26
Յովէլ	Յուլիս	29
Յովհանն	Հոկտեմբեր	30
Յովհաննէս (Առ.)	Դեկտեմբեր	29
Յովհաննէս (Մկր.)	Յունուար	14
Յովնան	Յուլիս	26
Յովսէփ	Հոկտեմբեր	20
Յորգանան	Յունուար	6
Յուսիկ	Յուլիս	26
Նագարէթ	Յունուար	6
Նաթանայէլ	Նոյեմբեր	29
Նասապետ	Յուլիս	24
Նարեկ	Հոկտեմբեր	11
Նաւոււմ	Յուլիս	29
Նեղոս	Դեկտեմբեր	4
Ներսէ՛Տ	Փետրուար	13
Ներսէս (Մեծ.)	Յունիս	4
Ներսէս (Նորք.)	Հոկտեմբեր	11
Նիկողայոս	Դեկտեմբեր	6
Նշան	Սեպտեմբեր	28
Նոյ	Յուլիս	24
Նուհայ	Յուլիս	22
Նաղիտա	Փետրուար	2
Նէն	Նոյեմբեր	10
Նիզա	Հոկտեմբեր	14
Նմաւան	Օգոստոս	30
Նորհայի	Հոկտեմբեր	11
Ռենեփան	Նոյեմբեր	25
Ռոսփրիոս	Յունուար	18
Ռսկան	Փետրուար	6

Ռսկեւերան	Հոկտեմբեր	30
Ռսկե	Փետրուար	6
Ռստանիկ	Փետրուար	3
Ռվօէէ	Յուլիս	29
Ռփրեստես	Դեկտեմբեր	11
Ռքիիկ	Յուլիս	26
Ռրմիզան	Փետրուար	10
Պաղտասար	Յունուար	6
Պանդալէան	Հոկտեմբեր	9
Պատուական	Հոկտեմբեր	26
Պատրիկ	Մարտ	19
Պարթեւ	Փետրուար	8
Պարթաւմ	Յունուար	13
Պետրոս	Դեկտեմբեր	27
Պիմէն	Դեկտեմբեր	4
Պիոն	Փետրուար	10
Պրակիդոս	Սեպտեմբեր	30
Պրատոն	Նոյեմբեր	4
Պրակ	Դեկտեմբեր	25
Պրորոս	Նոյեմբեր	25
Պրոտոս	Յունուար	23
Պոզ	Դեկտեմբեր	4
Պողիկարպոս	Դեկտեմբեր	2
Պողիքոսոս	Յունուար	21
Պոզոս	Դեկտեմբեր	27
Ռամելլոս	Հոկտեմբեր	21
Ռատիկոս	Սեպտեմբեր	1
Ռափայէլ	Նոյեմբեր	8
Ռեթէոս	Հոկտեմբեր	25
Ռոմանոս	Սեպտեմբեր	27
Ռուսինոս	Մարտ	5
Ռուբէն	Յուլիս	24
Սասակ	Փետրուար	8
Սամմես	Նոյեմբեր	13
Սամմուէլ	Յուլիս	24
Սամփսոն	Յուլիս	24
Սայէն	Փետրուար	10
Սարգիս	Փետրուար	1
Սեղբաք	Յունիս	24
Սեթ	Յուլիս	24
Սեղբեստրոս	Յունուար	3
Սեպուհ	Յունիս	21
Սեղիոս	Յունուար	23
Սերովրէ	Նոյեմբեր	8
Սեւերիանոս	Հոկտեմբեր	28
Սիդուանոս	Հոկտեմբեր	19

Սիմէոն	Փետրուար	14
Սիոն	Մարտ	30
Սիւսանոս	Դեկտեմբեր	4
Սիրական	Մայիս	25
Սիրոն	Օգոստոս	5
Սմբատ	Սեպտեմբեր	2
Սուքիաս	Փետրուար	4
Սոփոնիա	Յուլիս	29
Ստեփանոս	Դեկտեմբեր	25
Սրապիոն	Դեկտեմբեր	4
Վասան	Յունուար	23
Վասրամ	Փետրուար	13
Վահրիճ	Հոկտեմբեր	11
Վաղերիոս	Օգոստոս	4
Վարազ	Սեպտեմբեր	28
Վարդ	Փետրուար	13
Վարդան	Փետրուար	13
Վարդավառ	Յուլիս	13
Վարդերես	Փետրուար	13
Վարձաւոր	Նոյեմբեր	3
Վարս	Հոկտեմբեր	13
Վարս	Յունուար	16
Վրթանէս	Յուլիս	26
Տաթև	Մարտ	8
Տաճատ	Փետրուար	13
Տարագոս	Նոյեմբեր	25
Տիգրան	Փետրուար	13
Տիմոթէոս	Հոկտեմբեր	16
Տիտոս	Հոկտեմբեր	16
Տիրայր	Հոկտեմբեր	11
Տիւն	Փետրուար	13
Տիբատուր	Յունուար	13
Տուքիկոս	Սեպտեմբեր	1
Տրդատ	Յունիս	28
Տրիփոն	Յունուար	13
Րենատես	Յուլիս	24
Փիլիկտիմոն	Սեպտեմբեր	22
Փելիպպոս	Նոյեմբեր	25
Փոկաս	Հոկտեմբեր	6
Փոսիոս	Յունիս	23
Փաջաջ	Փետրուար	11
Փելեոպրէ	Նոյեմբեր	8
Փրիստատփոք	Հոկտեմբեր	8
Փրիստատուք	Յունուար	13
Օբսենտիոս	Դեկտեմբեր	11

Սեփոն	== Սոփոնիա	Տատուր	== Աստուածատուր
Սիմն	== Սիմէոն	Տիոն	== Գիոնեսիոս
Ստեփան	== Ստեփանոս	Տուհի	== Տուքիկոս
Սրայ	== Սրայիսն	Փանոս	== Ստեփանոս
Վասիլ	== Բարսեղ	Փիլիպպէ	== Փիլիպպոս
Վարդեան	== Վարդան	Օննիկ	== Յովհաննէս
Տաս	== Աստուածատուր	Օքսնտ	== Օքսենտիոս

Ի Գ Ա Կ Ա Ն Ա Ն ՈՒ Ն Ե Ե Ր

Արուս	== Արուսեակ	Մանան	== Մանէ
Գաթինիկոյ	== Կատարինէ	Մաննիկ	== Մարիանէ
Գալինիկ	== Կալինիկէ	Մատլէն	== Մազդազինէ
Ելիզա	== Եղիսարեթ	Մարի	== Մարիամ
Եղսա	== Եղիսարեթ	Մարինոս	== Մարիանէ
Երան	== Երանուհի	Մարինքա	== Մարիամ
Եփրոս	== Եւփրոսիա	ՄէօՏըիւպէ	== Միւռոսպէ
Զապուռն	== Զապէլ	Նազալիա	== Անատոլա
Զարման	== Զարմանդուխտ	Նեկտար	== Նեկտարինէ
Էլեզ	== Եղիսարեթ	Պեղիք	== Պեղազիա
Էլմն	== Երմնէ	Սանդիկ	== Սանդուխտ
Էսամ	== Եղիսարեթ	Սիմա	== Հուբիսիմէ
Էֆթիկ	== Եւփիմէ	Սուրբիկ	== Սրբուհի
Էֆթիկ	== Եւփիմէ	Սրմա	== Հուբիսիմէ
Թեփան	== Ստեփանէ	Վառիկ	== Վառվառէ
Թոփիկ	== Թէոփիստէ	Տիրուն	== Տիրուհի
Իզապէլ	== Զապէլ	Փուրուլ	== Փերոնէ
Լիմնիկա	== Երմնէ	Փանի	== Ստեփանէ
Կարիւնէ	== Գոյլանէ	Փիփի	== Եւփիմէ
Կիւլիկ	== Ակիւլինէ	Փլոք	== Մաղիկ
Հոսոփ	== Հուբիսիմէ	Փուլիկ	== Յուլիանէ

Տ Ո Մ Ա Ր Ն Ե Ր

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ի Բ ՈՒ Ն Չ Ա Փ Ե Ր Ը

ՕՐ. — Ժամանակի նախնական ու հիմնական չափը զգալի կերպով արեւուն մեր շուրջն ամբողջ շրջան մընելը, կամ գիտական կերպով Երկրիս իր առանցքին վրայ ամբողջ շրջան մը լրացնելն է և կը կոչուի օր : Օրը կը բաժնուի 24 հաւասար մասերու որ կը կոչուին ժամ : Ասիկա կը բաժնուի 60 մասերու որ կը կոչուին վայրկեան . սա ալ կը բաժնուի 60 մասերու որ կը կոչուին երկվայրկեան կամ ակերտր կամ բոպիւ և կամ մանրերկրորդ : Երկվայրկեանը գարձեալ կը բաժնուի 60 մասերու որ կրնան կոչուիլ եռվայրկեան : Ժամն ու իր բաժանումները կը գրուին սա նշաններով, 11⁰, 21', 31", 41" :

ԱՄԻՍ. — Ամսուան զգալի ու սկզբնական չափը եղած է լուսնի շրջանը որուն ճիշտ չափն է 29,53059 կամ օր 29, 12⁰, 44', 2", 58" որ է 29 օր, 12 ժամ 44 վայրկեան, 2 երկվայրկեան ու 58 եռվայրկեան . բայց սովորական կերպով լուսնի շրջան մը 29 ու կէս օր հաշուելով՝ ամիսներն ալ փոփոխակի 29 կամ 30 օր կը հաշուեն : Ամիսն որ ի սկզբան լուսնի շրջան մըն էր յետոյ սկսաւ կամաւոր չափեր առնել, և արեգակնային կոչուած ամիսներ կազմուեցան որ լուսնէ անկախ կերպով սկիզբ ու տեւողութիւն ու երկարութիւն ունեցան :

ԵՕՕՆԵՍԱՎ. — Լուսնի շրջանը չորս քառորդի բաժնուեցաւ համաձայն իր չորս երեւոյթներուն , Ծագումն , Առաջին ֆառորդ , Լրումն ու Վերջին ֆառորդ , և ամբողջ շրջանը 29 ու կէս օր հաշուուած աստն , իւրաքանչիւր քառորդին տեւողութիւնը կ'ըլլայ գրեթէ 7 օր և մէկ երրորդ , և ըստ այսմ լուսնի քառորդ մը հաշուեցաւ պարզապէս 7 օր , և եօթնեակի դրութիւնն ընդհանրացաւ համաձայն Ս. Գրոց աւանդած եօթնօրեայ արարչութեան սկզբունքին :

ՏԱՐԻ. — Տարուան զգալի չափն է եղանակներուն և պտղաբերութեան շրջանը , կամ գիտական կերպով Երկրին արեւուն շուրջը կատարած ամբողջ շրջանը : Այդ շրջանին ճիշդ չափն է օր 365,242417 այսինքն օր 365 , 5⁰ , 48' , 47" , 33" , որ է 365 օր , 5 ժամ , 48 վայրկեան , 47 երկվայրկեան ու 33 եովայրկեան : Սովորական կերպով այդ շրջանն անուեցաւ 365 ու մէկ քառորդ օր : Եղանակներուն ու պտղաբերութեան շրջանը ճիշտ օրերու թուով անհնար էր որոշել , լուսնային ամիսներ այդ մեծ շրջանին հետ համեմատական չէին , հետեւաբար տարի մը կազմելու դրութիւնը ամեն ժողովուրդի համար միեւնոյնը չկրցաւ ըլլալ , իւրաքանչիւր երկիր իրեն յատուկ ձեւն ու հաշիւն ունեցաւ , և ասոնք են զանազան տոմարներ :

Հին կամ ՅՈՒԼԵՍՆ ՏՈՄԱՐ

Այդ տոմարով կը վարուինք մենք հիմայ և մեզի պէս բոլոր արեւելեան քրիստոնեայ ժողովուրդներն ալ : Այս տոմարը կազմուեցաւ Յուլիոս Կեսարի նախաձեռ-

նութեամբ ու իշխանութեամբ , և անկէ առած է իր անունը , թէպէտեւ գիտական մասը կը պատկանի Սոսիգենէս աղեքսանդրացի աստեղագէտին : Հռոմայեցւոց մինչեւ այն ատեն գործածած տոմարը շատ չփոթութեանց ենթարկուած և տոմարի ուղղութիւնն անհրաժեշտ դարձած էր : Յուլեան տոմարին իբր հիմ անուեցաւ տարին ճիշդ 365 օր և մէկ քառորդ ընդունիլ , և տարիներու շրջանը ուղղելու համար կարգադրուեցաւ որ քառորդ օրերը իրարու հետ գումարելով՝ օր մը կազմած ասինին , իւրաքանչիւր չորրորդ տարւոյ վրայ օր մը աւելնայ , այնպէս որ երեք տարիներ ունենան 365 օր , և չորրորդ տարին՝ 366 օր : Իսկ ամիսներուն բաժանումները պահուեցան նախընթաց հռոմայեցւոց ամիսներուն նման , միայն ամսուան օրերուն թիւը փոփոխուեցաւ , տարեղլուին ալ նշանակուեցաւ Յունուար (կամ Յանուարիոս) ամսուն մէկին :

Ամիսներուն անունները ու օրերուն թիւերը հետեւեայներն են .

Յունուար	31 օր
Փետրուար 28 կամ	29 »
Մարտ	31 »
Ապրիլ	30 »
Մայիս	31 »
Յունիս	30 »
Յուլիս	31 »
Օգոստոս	31 »
Սեպտեմբեր	30 »
Հոկտեմբեր	31 »
Նոյեմբեր	30 »
Դեկտեմբեր	31 »

Յուլեան տոմարին սկզբնաւորութիւնն եղաւ Հոռ-

մայեցեոց 710 թուին տարեգլխին, այսինքն է Քրիստոսի թուականէն 45 տարի յառաջ : Սակայն Քրիստոսի Ծնունդէն ետքը հետզհետէ հոռմայեցեոց թուականը խափանուեցաւ և Քրիստոսի թուականը տարածուեցաւ, որ և ընդհանրացաւ և պաշտօնական եզաւ վեցերորդ դարուն սկիզբները 525 ին Դիոնիսիոս Փոքր գիտնականին հաշուով, և որուն համեմատ այս տարի Քրիստոսի Ծնունդէն 1903 տարի կը հաշուենք, մինչ նոր ժամանակագիրներու և նոր զննութեանց համաձայն Քրիստոսի ծնունդը այդ թուականէն չորս տարի առաջ կը դրուի այժմ :

Յունուար մէկին տարեգլուխ ընդունելը լոկ կամայական ըլլալով՝ երկնային շարժումներու հետ ընաւ յարաբերութիւն չունէր : Այդ մասին ալ հիմնակէտ մը ունենալու և Ջատիական հաշիւը ճշգրտու համար՝ Նիկիոյ Ս. Ժողովին ատեն (325ին) որոշուեցաւ Մարտ 21ը հաստատապէս գարնանային գիշերանաւասար ընդունիլ, և այդ հիման վրայ զատկական հաշիւները կատարել :

Այս տոմարը մեզի համար գործածական ըլլալով և հատորիս գլուխը տարեկան օրացոյցն ամբողջապէս դրուած ըլլալով՝ աւելորդ կը դառնայ ուրիշ մանրամասնութիւններ աւելցնել հոս տարեկան տօներուն վրայ : Իսկ ասոր տեղ կը դնենք հինգ անցած ու հինգ գաղիք տարիներու օրացոյցներու համառօտութիւնները՝ մերձաւոր տարիներու գործածութեան ու ծանօթութեան մասին դիւրութիւն ընծայելու համար :

Ն Ի Ն Գ Ա Ն Յ Ա Մ Տ Ա Ր Ի Լ Ե Ե Ե Ե

	1898	1899	1900	1901	1902
Օր Ազանդաց	15	14	15	15	14
Օր Մճնդեան	25	24	25	21	24
Ս. Յովհ. Կարապետ	15	7	30	21	3
Առաջաւորաց բարեկեդան	21	28	20	11	24
Բուն բարեկեդան	21	28	20	11	24
Մուսնի վերաց Ս. Գր. Լ ^ր	5	18	9	1	30
Ջատիկ Յարութեան	3	16	7	29	14
Երեման խաչ	14	27	18	10	23
Համբարձում	24	6	28	20	29
Հոգեգալուստ	20	3	24	16	4
Քիւտ Նշխարաց Ս. Գր. Լ ^ր	25	8	29	21	29
Ս. Առհակ և Ս. Մեղրոյ	12	25	16	8	21
Վարդավառ	16	15	13	12	18
Վերաբարձում	13	12	17	16	15
Խաչվերաց	27	26	1	30	29
Վարդապետ խաչ	25	24	29	23	27
Գիւտ խաչ	15	21	19	18	17
Յիսնակաց բարեկեդան	12	18	16	15	14
Ս. Յակոբ Մճրճայ	26	25	25	25	24
Ս. Ստեփանոս Նախավայ	26	25	25	25	24
Ս. Արդիք Արաման	29	28	28	29	28

	1904	1905	1906	1907	1908
Օր կազմակերպ	ՆՇ.	ՇՅ.	ԿԻԲ.	ԲՇ.	ԳՇ.
Օր Ծննդեան	ՓՇ.	ՆՇ.	ՌԻԲ.	ՇՅ.	ԿԻԲ.
Ս. Յովհ. Կարապետ	Յունիս 15	Յունիս 15	Յունիս 14	Յունիս 15	Յունիս 14
Առաջնադասաց բարեկենդան	» 18	Փետր. 4	» 22	Փետր. 11	Փետր. 3
Բուն բարեկենդան	Փետր. 8	» 27	Փետր. 12	Մարտ 4	» 24
Մուսնի Բիկրայ Ա. Գր. Լ. Կ.	Մարտ 13	Ապրիլ 2	Մարտ 18	» 24	Մարտ 29
Զատիկ Յարութեան	» 28	Ապրիլ 17	Ապրիլ 2	Ապրիլ 22	Ապրիլ 13
Երեւանի խաչ	25	Մայիս 15	» 30	Մայիս 20	Մայիս 11
Համբարձում	6	26	Մայիս 11	» 31	» 22
Հորեղբայրուտ	» 16	Յունիս 5	» 21	Յունիս 10	» 22
Գրեւտ նշխարաց Ա. Գր. Լ. Կ.	Յունիս 12	Յունիս 2	Յունիս 17	Յունիս 7	» 28
Ս. Սահակ և Ա. Մեղրայ	» 17	» 7	» 22	» 12	» 3
Վարդավառ	Յունիս 4	» 24	Յունիս 9	» 29	» 20
Վարդավառում	Օգոստ. 15	Օգոստ. 14	Օգոստ. 13	Օգոստ. 12	Օգոստ. 17
Խաչվերաց	Սեպտ. 12	Սեպտ. 11	Սեպտ. 17	Սեպտ. 16	Սեպտ. 14
Վարդագոյ խաչ	» 26	» 25	Հոկտ. 1	» 30	» 28
Գրեւտ խաչ	Հոկտ. 24	Հոկտ. 23	» 29	Հոկտ. 28	Հոկտ. 26
Յիմնակաց բարեկենդան	Նոյեմբ. 21	Նոյեմբ. 20	Նոյեմբ. 19	Նոյեմբ. 18	Նոյեմբ. 16
Յ. Յահել Մճմայ	Գեկտ. 18	Գեկտ. 17	Գեկտ. 16	Գեկտ. 15	Գեկտ. 13
Ս. Ստեփանոս Նախավայ	» 25	» 26	» 25	» 25	» 25
Ս. Որդեք Արաման	» 28	» 29	» 28	» 28	» 29

Յոյն եկեղեցւոյ գործածած տումարը միեւնոյն ըլլալով՝ չարժական տօներն ալ միեւնոյն օրերը կը հանդիպին, սակայն ծնունդ և ուրիշ տէրունիներ և սուրբեր հաստատուն օրերով կատարուելուն՝ յունադաւան եկեղեցիներուն մէջ տարբեր օրերով կատարուած տօներէն քանի հատը կը քաղենք հետեւեալ կերպով .

Յունուար	1.	Ութօրէք Ծննդեան և Անուանակոչութիւն Տեառն :
»	6.	Յայտնութիւն և Մկրտութիւն Տեառն :
»	7.	Ս. Յովհ. Կարապետ :
Փետրուար	2.	Տեառնընդառաջ :
Մարտ	25.	Աւետումն Ս. Աստուածածնի :
Յունիս	24.	Ծնունդ Ս. Յովհ. Կարապետի :
Յուլիս	2.	Գրեւտ տիրոյ Ս. Աստուածածնի :
Օգոստոս	6.	Այլակերպութիւն Տեառն :
»	15.	Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի :
»	23.	Իննօրէք Վերափոխման Ս. Ածածնի :
»	31.	Գրեւտ Գօտոյ Ս. Աստուածածնի :
Սեպտեմբեր	14.	Վերացումն Ս. Խաչի :
»	30.	Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ :
Դեկտեմբեր	25.	Ծնունդ Տեառն :

ՆՈՐ կամ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՏՈՒՄԱՐ

Հին տումարի դրութեամբ տարին 365 ու մէկ քառորդ օր հաշուուած էր որ խնկականէն 11', 12", 27"', այսինքն 11 վայրկեան, 12 երկվայրկեան ու 27 եռվայրկեան աւելի կ'ըլլար իւրաքանչիւր տարի. միւս կողմէ գարնանային գիշերահաւասարն ալ մարտ 21ին

կապուած ըլլալուն՝ իրապէս այդ հաշիւը կը շեղէր և գիշերահաւասարը հետզհետէ մարտ 21ին նախընթաց օրերուն մէջ կը ճշմարտուէր, թէպէտեւ տոմարական հաշիւը դայն մարտ 21ին վրայ հաստատուն կ'ենթադրէր։ Այս շեղումը հետզհետէ զգալի եղած ըլլալով՝ տոմարի ուղղութեան հարկ տեսնուեցաւ Գրիգոր ԺԳ. Բոնոնիացի՝ Հռոմայ հայրապետին նախաձեռնութեամբ, ուստի նոր տոմարը իր անունը ստացաւ, թէպէտեւ գիտական մասը կը պատկանի Լիլիոս, Կլաւիոս ու Սերլետոս աստղագաշխներուն։

Նիկիոյ Ս. Ժողովի տարիէն, այսինքն 325էն մինչեւ 1582, տոմարի նորոգութեան տարին, 1257 տարիներու մէջ 10 օրուան տարբերութիւն գոյացած ըլլալով՝ նոյն տարւոյն Հոկտեմբեր 4էն ետքը 10 օրուան ուստում մ'ըրին, և Հոկտ. 5ի տեղ 15 ըսին և այնպէս շարունակեցին։ Ապագային ալ նորէն տարբերութիւններ չգոյացնելու համար՝ որոշեցին որ դարաւերջի տարիներու նահանջները ղեղշուին և սովորական տարիներու պէս 365 օր ունենան, ի բաց առեալ իւրաքանչիւր չորրորդ դարաւերջը։

Իսկ հին տոմարը այդ ուստումը չընդունելով՝ 1582 էն 10 օր տարբերութիւն ունեցաւ, և վերոյիշեալ նահանջներու զեղշերը չընելով, 1700ին տարբերութիւնն եղաւ 11 օր. 1800ին 12 օր, և վերջերս ալ 1900ին տարբերութիւնն 13 օր եղաւ։ Իսկ յաջորդ դարաւերջին 2000ին նոր տոմարն ալ նահանջ պիտի ընէ և այս պատճառաւ միայն 2100ին տարբերութիւնը 14 օր պիտի ըլլայ, եթէ մինչեւ այն ատեն տոմարները համաձայնեցնելու խնդիրը լուծում չգտնէ որուն համար այժմէն նախափորձերու սկզբնաւորութիւնն եղած է։

Նոր տոմարին թէ՛ թուականն և թէ՛ ամիսները հաւասար են Հին տոմարի թուականին և ամիսներուն,

միայն 13 օրուան տարբերութեամբ 1903ի ամսամուտները մեր տոմարին հետեւեալ օրերուն կ'իյնան.

Յունր.	1 մեր Դեկտ. 19	Յուլիս 1 մեր Յունիս 18
Փետր.	1 » Յունր. 19	Օգոստ. 1 » Յուլիս 19
Մարտ	1 » Փետր. 16	Սեպտ. 1 » Օգոստ. 19
Ապրիլ	1 » Մարտ 19	Հոկտ. 1 » Սեպտ. 18
Մայիս	1 » Ապրիլ 18	Նոյեմ. 1 » Հոկտ. 19
Յունիս	1 » Մայիս 19	Դեկտ. 1 » Նոյեմ. 18

Իսկ գլխաւոր տօները կը հանդիպին հետեւեալ օրերուն.

Յունր.	1. Ութօրէք Ծննդեան և Անուանակոչութիւն Տեառն մեր Դեկտ. 19
»	6. Յայտ. և Մկրտ. Տեառն » » 24
Փետր.	2. Ընծ. Տեառն (Տեառնըղոջ.) » Յուն. 20
»	8. Ծօթանասներորդաց կիւրակէ (Առաջաւորաց կրկրորդ) » Դեկտ. 26
»	22. Յիսներորդաց կիւրակէ (Բունբարեկենդան) » Փետր. 9
»	25. Օր մխրոց (Սկիզբն պհց.) » » 12
Մարտ	19. Ս. Յովսէփ Աստուածահայր » Մարտ 6
»	25. Աւետուին Ս. Ածածնի. » » 12
Ապրիլ	12. Չափկ Յարութեան » » 30
Մայիս	21. Համբարձում » Մայիս 8
»	31. Հոգեգալուստ » » 18
Յունիս	7. Ամենասուրբ Երրորդութիւն » » 25
»	11. Տօն Մարմնոյ Տեառն » » 29
Յունիս	24. Ծնունդ Ս. Յովհ. Մկրտչի » Յունիս 11
»	29. Ս. Պետրոս և Ս. Պօղոս » » 16
Օգոստ.	6. Այլակերպութիւն Տեառն » Յուլիս 24
»	15. Վերափոխումն Ս. Ածածնի. » Օգոստ. 2

Սեպտ.	8.	Ծնունդ Ս. Աստուածածնի.	»	»	26
»	14.	Վերացումն Ս. Խաչի	»	Սեպտ.	1
Նոյ.	21.	Ընծայումն Ս. Ածածնի.	»	Նոյեմ.	8
Դեկտ.	1.	Գալստեան Ա. կիւրակէ	»	»	18
»	8.	Յղութիւն Ս. Ածածնի.	»	»	25
»	25.	Ծնունդ Տեառն	»	Դեկտ.	12

ԱՐԱՐԱԿԱՆ կամ ՀԻՃՐԷԹԻ ՏՈՄԱՐ

Արարական տարին բոլորովին լուսնային է, և տարին կը կազմուի 12 լուսնային ամիսներէ, որոնց իւրաքանչիւրը 29 ու կէս օր հաշուելով և ամիսներէն մէկը 30 և միւսը 29ը հաշուելով, տարին կ'ունենայ բովանդակ 354 օր, իսկ Երեսնամեայ շրջանի մէջ տասն ու մէկ անգամ օր մը կ'աւելցուի վերջին ամսուան վրայ և տարին 355 օր կ'ունենայ:

Հիճրէթի թուականին սկիզբը Իսլամութեան սկզբը նաւորութենէն կը հաշուի, և կ'սկսի 622 Յուլիս 16էն, սակայն տարուէ տարի 11 օրուան տարբերութեան պատճառաւ համեմատութիւնը նուազելով՝ այս տարի Մարտ 16ին, երբ սկսի Հիճրէթի 1321 թուականը, տարբերութիւնը 582 տարւոյ իջած պիտի գտնուի:

Արարական տոմարի ամսամուսնները ներկայ 1903 տարուան ընթացքին մէջ հետեւեալ կերպով պիտի հանդիպին.

1320.	Զիլգատէ	1	մեր	Յունուար	17
	Զիլհիճէ	1	»	Փետր.	15
1321.	Մուհարրէմ	1	»	Մարտ	17
	Սէֆէր	1	»	Ապրիլ	15
	Րէպիւլ-էվլէլ	1	»	Մայիս	15

Րէպիւլ-Ախրըր	1	մեր	Յունիս	13
Ճէմազիւլ-էվլէլ	1	»	Յուլիս	12
Ճէմազիւլ-Ախրըր	1	»	Օգոստոս	11
Րէճէպ	1	»	Սեպտ.	9
Շապան	1	»	Հոկտ.	8
Րամազան	1	»	Նոյեմբ.	7
Շէվլալ	1	»	Դեկտ.	7

Արարական Տոմարի կրօնական տօներն ու օրերն ալ հետեւեալներն են.

Զիլհիճէ	10	Գուրպան պայրանը մեր Փետր.	24
Մուհարրէմ	10	Աշուրե կիւնիս	» Մարտ 26
Րէպիւլ-էվլէլ	12	Մեվլուսը Նեպիլի	» Մայիս 26
Րէճէպ	4	Գանձիլ կեճեսի	» Սեպտ. 12
Րէճէպ	27	Մերան կեճեսի	» Հոկտ. 5
Շապան	15	Պերաք կեճեսի	» » 22
Րամազան	27	Գասըր կեճեսի	» Դեկտ. 3
Շէվլալ	1	Բաւնագան Պայրանը	» » 7

լով լուսնային տոմար ունենալու հետեւանքն է որ այդ տօները, ինչպէս և ամսամուսնները արեգակնային գրութեան բազմաամսաւ հետզհետէ ընկրկելով՝ տարուան 4 եղանակներուն վրայ պտոյտ մը կը կատարեն: Եղանակներու շրջանն ալ տարւոյն պողարբերութեան և արդիւնաւորութեան հետ կապուած ըլլալով՝ ի հնուց արեգակնային հաշիւ մըն ալ պահեցին Արարացիք, և ըստ այնմ տարին երկու հաւասար մասերու բաժնեցին, Խսըր կամ Խճրեղեզ որ կ'սկսի Ապրիլ 23ին, և Գասըր որ կ'սկսի Հոկտ. 26ին: Խճրեղեզն ունի 186 օր և նահանջ տարիներուն 187 օր, իսկ Գասըր միշտ 179 օր: Այդ բաժանման գործածութիւնը դիւրին չըլլալով և միւս կողմէ արդիւնաւորութիւնը արեգակնային և

վճարումները լուսնային դրութեամբ կատարուած ատեն, 33 արեգակնային տարին 34 լուսնային տարիներ կազմելով, և մուտքը ելքէն տարի մը նուազ ըլլալուն՝ վերջ ի վերջոյ Օսմանեան Կայսրութիւնն ալ Երևանական թուական անունով իր մատակարարական վարչութեան համար Արեգակնային տոմարն ընդունեց ասկէ իբր 65 տարի առաջ :

Օսմ. ելեւմտական տոմարը ըստ ամենայնի Յուլեան կամ հին տոմարն է, միայն տարեզլուխը կ'ս'լտի մարտ 1 ին և փետրուարը կ'ըլլայ վերջին ամիս որ աւելի համաձայն է ո՛չ միայն եղանակներու փոփոխման, այլ և սկզբնական տոմարին Հռոմայեցւոց, ինչպէս որ նու՛մայէ կարգադրուեցաւ : Իսկ թուականը կամ լաւ եւս տարւոյն թիւը միեւնոյն արաբական կամ Հիճրէթի թուականը պահուեցաւ, ինչպէս էր այդ փոփոխութիւնը ընդունուած օրը : Այլ կամայ կամայ տարեզլուխները իրարմէ հեռանալով, այժմ գրեթէ ամբողջ երկու տարի եղած է տարբերութիւնը, վասն զի յառաջիկայ 1903 մարտ 1ին ելեւմտական 1319 թուականի սկսելէն քիչ օր ետքը, 1903 մարտ 16ին Հիճրէթի 1321 թուականը պիտի սկսի : Այլ եթէ Հիճրէթի թուականի սկիզբէն ճշգիւ արեգակնային թուական հաշուուէր, ներկայ 1903 տարւոյն մէջ 1281 արգակնային տարւոյ սկիզբը պէտք էր հանդիպեր :

Ելեւմտական տոմարին մէջ ամիսները նոյն պահուած ատեն՝ անունները միայն մամտակի փոփոխութիւն կրած են, և հետեւեալ կերպով կը կոչուին .

Մարտ	==	Մարք	Սեպտ.	==	Իյուլ
Ապրիլ	==	Նիսան	Հոկտ.	==	Թրքիցի Էվվեյ
Մայիս	==	Մայրս	Նոյեմբ.	==	Թրքիցի սանի
Յունիս	==	Հազիրան	Դեկտ.	==	Քեանուցի Էվվեյ
Յուլիս	==	Թեմուզ	Յունր.	==	Քեանուցի սանի
Օգոստոս	==	Ավուսոս	Փետր.	==	Շուպար

ՀՐԷԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐ

Հրէական տոմարն ալ պարզապէս լուսնային է արաբականին նման, միայն թէ Զատիկի օճնը միշտ գարնանամուտին մօտ պահելու օրէնքը, և միւս կողմէ լոկ 12 լուսնային ամիսներու շրջանի վրայ հաստատած տօներուն ըզոր եղանակներուն մէջ պտտիլը, շրջանին ուղղութեան հարկը յառաջ բերաւ, և նախադասուեցաւ երկու կամ երեք տարին անգամ մը, կամ աւելի ճիշդ 19 տարիներու շրջանին մէջ 7 անգամ՝ 13 լուսնային ամիսներով տարի կազմել : Այդ կերպով սովորական տարիները կ'ունենան 354 օր որ երբեմն 353 և երբեմն 355 օր կ'ըլլայ, որովհետեւ Ադդա ու Հիլել րաբունիներուն Գ. դարուն մէջ կազմած տոմարը նկատի առած է որ տօները շարաթ օրերուն կցուելով չերկարին : Իսկ նահանջ տարիները կ'ունենան 383 կամ 384 օր :

Հրէից տարեմուտը դրուած է Թշրին ամսուն մէկին, և անցեալ Սեպտ. 19ին սկսաւ իրենց թուականին 5663 տարին որ և ընդունուած է իրենց մէջ իբր աշխարհի արարչութեան թուական : Այդ թուականին սկիզբը Քրիստոսէ առաջ 3761 թուին իյնալով՝ ուրիշ հաշիւներէ նուազ կ'ըլլայ, քանի որ աշխարհի կամ լաւ եւս մարդուն ստեղծագործութեան թուականը ըստ Վուլկաթայի կը հաշուուի 4004, իսկ ըստ Եօթմանանից 5508 տարի Ն. Ք. :

Հրէական տոմարի ամիսներն ու ամսամուտները ներկայ 1903 տարւոյն համար հետեւեալներն են :

5663.	Շեբաթ	1	մեր Յունուար	16	ունի 30 օր
	Ադար	1	» Փետրուար	15	» 29 »
	Նիսան	1	» Մարտ	16	» 30 »

Եար	1	» Ապրիլ	15	ունի 29	»
Սիվան	1	» Մայիս	14	» 30	»
Թամուզ	1	» Յունիս	13	» 29	»
Աբ	1	» Յուլիս	12	» 30	»
Իլուլ	1	» Օգոստոս	11	» 29	»
5664. Թերին	1	» Սեպտեմբեր	9	» 30	»
Խեսու	1	» Հոկտեմբեր	9	» 29	»
Քասդե	1	» Նոյեմբեր	7	» 30	»
Թեբեթ	1	» Դեկտեմբեր	7	» 29	»

Նահանջ տարիներու երեքտասաներորդ ամիսը կը կոչուի Վեսդար և կը հետեւի անմիջապէս Ադար ամսուն :

Հրէական տոմարի տօներն ու յիշատակները հետեւեալներն են այս տարւոյ համար :

5663 Շէրաթ	15.	Տօն պտղոց	մեր Յունիւ.	30
Ադար	7.	Մահ Մովսեսի (ծով)	» Փետր.	20
»	13.	Յիշատակ Եսթերի	» »	27
»	14.	Փուրիմ (Շէքէր պայրամը) երկու օր	» »	28
Նիսան	1.	Կրօն. տարեգլուխ	» Մարտ	16
»	15.	Պասէք (Բաղարջահերք) ութ օր	» »	30
»	26.	Մահ Յեսուայ (ծով)	» Ապրիլ	10
Նառ	15.	Երկրորդ Բլրջկրք.	» »	29
Սիվան	6.	Սաւլոդ (Պենտեկոստէ) երկու օր	» Մայիս	19
Թեմուզ	17.	Աւերումն առաջին տաճարին (ծով)	» Յունիս	29
Աբ	9.	Աւերումն երկրորդ տաճարին (ծով)	» Յուլիս	20
5664. Թշրի	1.	Տարեմուս (տօն)	» Սեպտ.	9

Թշրի	2.	Բ.օր տարեմուտի (տօն)	» »	10
»	3.	Մահ Գոթողիայ (ծով)	» »	11
»	10.	Քիփուր (տօն Քաւու-թեան) ինը օր	» »	18
»	15.	Սուքքոթ (տօն Տաղաւարահարաց)	» »	23
»	21.	Է.օր (տօն Արմաւենեաց)	» »	29
»	23.	Թ. օր (օր ուրխութ.)	» Հոկտ.	1
Քասդե	25.	Սանուկա (Նաւակատիք տաճարին) 8 օր	» Դեկտ.	1
Թեբէթ	10.	Փոփոխութիւն եղանակաց (ծով)	» »	16

ԲՈՒՆ կամ ՇԱԹՍԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐ

Այս տոմարը Հայոց հին տոմարն է որ Հայերէն զատ, Պարսից, Եգիպտացւոց և ուրիշ ազգերու ալ հասարակ էր : Այս տոմարին հիմն է տարին պարզապէս 365 օր համրել հաստատուն կերպով, և 12 ամիսներն ալ հաւասարապէս 30 օր համրել և մնացած 5 օրերն ալ առանձին հաշուել իբր յաւելուած : Ըստ այսմ իւրաքանչիւր տարի քառորդ օր մը կը կորսնցնէ, և 4 տարուան մէջ օր մը կը խախտի տարեմուտը, և այսպէս եղանակներու պտոյտը կը լրացնէ. իսկ չորս անգամ 365 քառորդ օրեր, կամ որ նոյնն է 365 օրեր, 1460 տարիներու մէջ ամբողջ տարի մը կազմելուն՝ 1460 տարիներ մէկ շրջան համարուեցան, և իւրաքանչիւր տարուոյն կորուսած քառորդ օրը մէկ տարիի լրացած ատեն, ամբողջ տարի մը իբր նահանջ տարի կցուեցաւ շրջանին վրայ, առանց տարիներու թուականին անցնելու : Այդ շրջաններուն իբր հաստատուն կէտ առնուած է Տարե-

մուտը Օգոստ. 11ին դնել, և այս ալ վերջին անգամ իրականացաւ 1888, երբ սկսաւ Գ. շրջանը, ուսկէ յետո դառնալով Գ. շրջանին սկիզբը կ'իշխայ Քրիստոսի 428 թուականին, Բ. ին սկիզբը Քրիստոսէ առաջ 1032 թուին և Ա. շրջանը Քրիստոսէ առաջ 2492 թուականին որ կը համեմատի Բարեւոյնի աշտարակաշինութեան թուականին: Ներկայ թուականն է 4395, նահանջ տարիները հաշուի չառնելով, կամ թէ սովորական նահանջաւոր տարիներու պէս համրելով: Երեք լրացեալ շրջանները մինչեւ 1888 Օգոստոս 10, կը կազմեն 4380 տարի, իսկ 1888 Օգոստոս 11 էն կ'սկսի Չորրորդ շրջանը, որուն այժմ 15 րդ թուին, կամ գումարեալ հաշուով 4395 թուականին մէջ ենք: Իսկ տարեմուտի օրը որ 1888 ին, Օգոստոս 11 էր, 1892 նահանջին եղաւ Օգոստոս 10, 1896 ին Օգոստոս 9, և 1900 ին եղաւ Օգոստոս 8, ինչպէս պիտի ըլլայ և 4396 տարւոյ տարեմուտը: Իսկ յաջորդ 1904 տարւոյն մէջ 4397 տարեմուտը պիտի ըլլայ Օգոստոս 7 ին, այսպէս հետզհետէ չորս տարի օր մը ետ զարնելով:

Յառաջիկայ տարւան մէջ ամիսներու անուններն և ամսամուտները հետեւեալ կերպով պիտի հանդիպին:

4395. Աւաց	1	Մեր Յունուար	5	ունի 30 օր
Մենեկան	1	» Փետր.	4	» » »
Արեգ	1	» Մարտ	6	» » »
Անեկան	1	» Ապրիլ	5	» » »
Մարեբի	1	» Մայիս	5	» » »
Մարգաց	1	» Յունիս	4	» » »
Հոսից	1	» Յուլիս	4	» » »
Աւելաց	1	» Օգոստոս	3	» 5 »
4396. Նաւասարդ	1	» »	8	» 30 »
Հոռի	1	» Սեպտ.	7	» » »

Սահմի	1	մեր Հոկտ.	7	ունի 30 օր
Srk	1	» Նոյեմբեր	6	» » »
Քաղոց	1	» Դեկտեմ.	6	» » »

Այս տոմարին համեմատ տօներ հաշուել բոլորովին աւելորդ է. քանի որ մեր տոմարն ալ, տօնացոյցն ալ Յուլեան տոմարին վրայ ձեւուած են, և ըստ այնմ կը գործադրուին:

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ կամ ԱՆՇԱՐԺ ՏՈՄԱՐ

Չատկական տօնին կարգը առիթ տուած էր տոմարական հաշիւներու և աշխատանքներու: Չատկական աղիւսակի մը կազմութիւնը Նիկիոյ ժողովէն ետքը անհրաժեշտ հարկ մը դարձաւ, և մեզի հասած յիշատակներէն զիտենք թէ Անդրէաս Բիւզանդացի 200 տարիներու աղիւսակ մը կազմեց՝ սկսեալ 353 թուականէն որ վերջացաւ 552 տարւոյն Չատկին: Կը կարծուէր թէ Անդրէասեան շրջանը լմնալէն ետքը հնար պիտի ըլլար նորէն զլուխ դառնալ, բայց տոմարական հաշիւները հակառակը ցոյց տուին, և անկէ սկսեալ տոմարները սկսան շփոթիլ: Հայերն ալ նոյն շփոթութիւնը զգացին և Ներսէս Բ. Բագրեւանդացի կաթողիկոսը 555 Մարտ 21 ին Գունայ ժողովը գումարեց և տոմարի խնդրով ալ զբաղեցաւ, բայց վերջնական ձեւը չկրցաւ տալ, մինչեւ որ էաս Աղեքսանդրացին հինգհարիւրամեակը, այսինքն 532 տարիներու շրջանը յօրինեց 561ին, և Մովսէս Բ. Եղիւփարդեցի կաթողիկոսը 574ին պաշտօնի անցնելով՝ էասին հինգհարիւրամեակը ընդունեցաւ, անոր սկիզբը հաշուելով 552 տարւոյ Նաւասարդէն, այսինքն է Անդրէասեան Երկիրիւրամեակի վերջացած կէտէն, և այդ առիթը սովորութիւն

եղաւ Հայոց Նոր թուական հաշուել 552 տարւոյ Նաւասարդէն :

Ստոյգ չենք գիտեր թէ Մովսէս կաթողիկոս Անդրէասեան Հինգհարիւրամեակին հետ նահանջաւոր տարիներու Յուլեան դրութիւնն ալ ընդունեցա՞ւ , և որչափ ալ աներկբայաբար կարենանք հաստատել թէ տոմարական հաշիւներու համար անհրաժեշտ էր որ ընդունէր , սակայն միւս կողմէ պատմական թուականներէ կը տեսնենք որ առանց նահանջի տարիներով կը վարուէին Հայերը իրենց հին բուն ու անշարժ տոմարին ձեւով : Սակայն երբ ամբողջ հինգհարիւրամեակ մը լրացաւ 1083ին , Յովհ. Սարկաւազ Վրդ.ի նախաձեռնութեամբ և Գրիգոր Բ. Վկայասէր կաթողիկոսի օրով , սովորական հաշիւներու մէջ ընդունուեցաւ նահանջի դրութիւնը , Յուլեան տոմարին նահանջ ցուցուցած տարիներուն մէջ Աւելեաց օրերը ծի տեղ 6 համըրելով , և այսպէս Նաւասարդ 1ը հաստատ կերպով Օգոստոս 11ին դնելով : Այդ կարգադրութիւնը իրականացաւ նախապէս Յայտմաւուրքին վրայ , ու ոմանք սկսան 1084էն նոր թուական համըրել որ կոչուեցաւ Սարկաւազի թուական իսկ նահանջաւոր տոմարն ալ Սարկաւազադիս կամ Յայնաւառուաց տոմար :

Ըստ այնմ ամսամուսնները Յուլեան տոմարին հետ հաստատուն ձեւ մ'առին հետեւեալ կերպիւ և փոխադարձ հաշուով .

Նաւասարդ	1=Օգոստոս	11	Յուն.	1=Քաղոց	24
Հոռի	1=Սեպտ.	10	Փետր.	1=Արաց	25
Սահմի	1=Հոկտ.	10	Մարտ	1=Մեկն.	23կմ.24
Տրե	1=Նոյեմ.	9	Ապրիլ	1=Արեգ	24 » 25
Քաղոց	1=Դեկտ.	9	Մայիս	1=Անկն.	24 » 25
Արաց	1=Յունուար	8	Յունիս	1=Մար.	25 » 26

Մեհեկան	1=Փետր.	7	Յուլիս	1=Մրգց.	25կմ.26
Արեգ	1=Մարտ	9 կմ.8	Օգոստ.	1=Հրցց.	26 » 27
Անեկան	1=Ապր.	8 » 7	Սեպտ.	1=Նաւաս.	22
Մարերի	1=Մայս.	8 » 7	Հոկտ.	1=Հոռի	22
Մարգաց	1=Յուն.	7 » 6	Նոյ.	1=Սահմի	23
Հրոսից	1=Յուլ.	7 » 6	Դեկտ	1=Տրե	23
Աւելեաց	1=Օգոս.	6 » 5			

«Կամ»ով դրուած ամսաթիւերը նահանջ տարիներու համար են :

Մեր տոմարի կիրառութիւնն այնչափ նոյնացաւ Յուլեան տոմարին հետ որ վերջին դարերու մէջ սովորութիւն եղաւ Հայոց անշարժ թուականը դորձածել Հռոմէական կամ Յուլեան ամիսներու հետ , և որովհետեւ Յուլեան տարեմուտը Յունուար 1ին էր , Հայոց թուականի տարեմուտն ալ անոր հետ նոյնացուցին և փոխանակ 552 տարւոյ նաւասարդին նոր տարեգլուխ ընդունելու , 552 Յունուարին սկսածի պէս Հայ թուական նշանակեցին : Եւ ուստի այն սովորական հաշիւը առանց բացառութեան , միշտ 551 տարիներու յաւելմամբ Հայ թուականը Քրիստոսի թուականին կը վերածուի :

ԱԶԱՐԻԱՅԻ կամ ԶՈՒՂԱՅԵՅԻՈՑ ՏՈՄԱՐ

Երբ երկրորդ Հինգհարիւրամեակն ալ լրացաւ 1616ին Ազարիա Զուգայեցի Վրդ.ի նախաձեռնութեամբ և Դաւիթ և Մելքիսեդեկ Գառնեցի կաթողիկոսներուն օրով , Զուգայի վիճակին փայլուն առեւորդ , տոմարի նոր կարգադրութիւն մ'եղաւ , միեւնոյն տոմարի ձեւով ու կարգադրութեամբ Ամիսները միշտ 12 են , և իւրաքանչիւրը 30 օրով և 5 օր ալ Աւելեաց . իւրաքանչիւր չորս

տարի նահանջ. միայն թէ աւելցած օրը ո՛չ թէ Աւելեացի վրայ, այլ վերջին ամսուան վրայ կը բարդուի որ կուսննայ 31 օր, և Աւելեացը կը մնայ հաստատապէս 5 օր: Տարեմուտը ոչ եւս Օգոստոս 11ին կը կատարուի այլ Մարտ 21ին, դարնանային գիշերահաւասարին, իբրև բնութեան մէջ ալ եզական օր մը: Ամիսներու անուններն ալ նոր են բոլորովին, և կ'երեւայ թէ տեղական սովորութենէ աւնուած են: Ազարիայի թուականը 1616 Մարտ 21 ին օրէն կ'սկսի համրուիլ, և այս տարւոյ 1903 Մարտ 21ին, 288 տարւոյ տարեմուտը պիտի ըլլայ: Ամիսներու անունները և ամսամուտները փոխադարձաբար հետեւեալ կերպով կ'ըլլան հաստատապէս:

Շամս	1== Մարտ	21	Յունր.	1== Արամ	17
Ադամ	1== Ապրիլ	20	Փետր.	1== Ովսան	18
Շքաք	1== Մայիս	20	Մարտ	1== Նիրհն.	16-17
Նախայ	1== Յունիս	19	Ապրիլ	1== Շամս	12
Ղամար	1== Յուլիս	19	Մայիս	1== Ադամ	12
Նաքար	1== Օգոստ.	18	Յունիս	1== Շքաք	13
Թիրայ	1== Սեպտ.	17	Յուլիս	1== Նախայ	13
Դամայ	1== Հոկտ.	17	Օգոստ.	1== Ղամար	14
Համիրայ	1== Նոյ.	16	Սեպտ.	1== Նաքար	15
Արամ	1== Դեկտ.	16	Հոկտ.	1== Թիրայ	15
Ովսան	2== Յունր.	15	Նոյ.	1== Դամայ	16
Նիրհան	1== Փետր.	14	Դեկտ.	1== Համիրայ	16
Աւելեաց	1== Մարտ	16			

Ազարիայի տոմարը միեւնոյն Հայոց Եկեղեցւոյ տօնացոյցը ունենալուն և հաշիւներն ալ Յուլեան տոմարի հաշիւներուն հաւասար ըլլալուն, նոր ծանօթութեան կամ բացատրութեան տեղի չի մնար: Ազարիայի տոմարը միայն Զուղայեցւոց յատուկ եղած է ժամանակ մը, և հիմայ անոնք ալ լոկ իբր յիշատակ կը պահեն իրենց անունով նորոգեալ տոմարը:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Տ Ի Ե Ջ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Պ Ա Տ Մ ՈՒ Թ Ե Ն Է

Ք Ր Ի Ս Ս Ո Ս Է Ա Ռ Ա Ջ

- 5508. Սակղծագործութիւն առաջին մարդոյն ըստ Եօթանասնից, իսկ ըստ Վուկաթային 4004:
- 3846. Նոյի ծնունդը:
- 3246. Զրհեղեղ:
- 2492. Բարելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 2400. Մենէս կը հիմնէ Եգիպտոսի Ա. Հարստութիւնը. Եգիպտացւոց հաշուով աւելի կանուխ կը դրուի:
- 2205. Չինական Ա. Հարստութեան (Չիա) սկիզբը:
- 2210. Ասուր կը հիմնէ Նինուէ քաղաքը:
- 2000. Փիւնիկեցիք կը հնարեն սյրուրները:
- 1996. Արրահամ նահապետի ծնունդը:
- 1921. Արրահամ նահապետի կոչումը:
- 1800. Սոդոմ ու Գոմոր կը կործանուին:
- 1821. Արրահամ նահապետի մահը:
- 1763. Չինական Բ. Հարստութեան սկիզբը:
- 1746. Յակոբ նահապետի ծնունդը, ուրկէ յառաջ եկած են Երւսլեցւոց տաներկու ցեղերը:
- 1716. Յակոբ ու իր ընտանիքը Եգիպտոս կը գաղթեն Յովսէփին քով որ Փարաւոնի առաջին պաշտօնատարն եղած էր:
- 1689. Յակոբ նահապետի մահը:
- 1650. Բագդէաստանի ինքնակալ Համուրաբի մեծ ջրանցք մը բանալ կուտայ որ աշխարհիս վրայ առաջին ջրանցքը կը նկատուի:
- 1600. Փիւնիկեցիք կը հաստատուին Ատրիքի ծովափը, կը հիմնեն Սիդոն ու Բիրլոս քաղաքները:
- 1530. Մովսէս մարգարէին ծնունդը:
- 1491. Երւսլեցիք Եգիպտոսէն կ'ելլեն և կարմիր ծովը կ'անցնին:

- 1489. Աստուած Սենա լերան վրայ «Տասնարանեայ օրէնքները»ը կուտայ Մովսէսի:
- 1450. Հուամնէս Բ. Փարաւոն կը տիրէ Եգիպտոսի:
- 1444. Հրէաստան կը լսածուէ Զակորի զաւակներուն միջև:
- 1426. Յեսու դատաւորին մահը:
- 1800. Լինոս կը հնարէ քնարերգութիւնն և կը պատրաստէ առաջին աղերագրն երեւոյնական գործիքը:
- 1209. Գեղէոն դատաւորին մահը:
- 1182. Յեփթայէ դատաւորին մահը:
- 1117. Ուանկ շինական ինքնակալը կը կառուցանէ աստղագիտական դիտարան. — Չինացիք կը գտնեն կողմնացոյցը:
- 1086. Դաւիթ մարգարէին ծնունդը:
- 1059. Սաուդի մահը:
- 1033. Սողոմոն իմաստուն կը ծնի:
- 1016. Դաւիթ մարգարէին մահը:
- 1012. Երուսաղէմէ տաճարին շինութեան սկիզբը:
- 1005. Երուսաղէմէ տաճարին նաւակատիքը:
- 980. Սողոմոն իմաստունի մահը:
- 896. Եղիա մարգարէին վերանայը:
- 838. Տիւրոսի ինքնակալ Պիգմալիոնի քոյր Գիգոն կը հիմնէ Կարթագոն քաղաքը:
- 835. Լիկուրգոսի օրէնքները կը հրատարակուին:
- 870. Կորնթացի Կլեոփանտես կը հնարէ միագոյն նկարը:
- 838. Եղիսէ մարգարէին մահը:
- 776. Որիմպիական խաղերը կը հնարուին Յունաստանի մէջ և կ'սկսի Ոլիմպիական թուականը:
- 754. Հռոմ քաղաքը կը հիմնարկուի:
- 709. Սարգոն կը տիրէ Քաղդէաստանի:
- 700. Գիոյիկ Մարտտանի Ա. թագաւոր կ'ըլլայ:
- 692. Բարելոն կ'աւրուի Ատրեստանցիներէն:
- 677. Եսայի մարգարէի մահը:
- 670. Արգոսցի Բիւզանդ կը հիմնէ Բիւզանդիոն քաղաքը:
- 625. Կիւքսար Մարաց թագաւոր, իսկ Նաբուպոլասար Բաբելոնի թագաւոր կ'ըլլան:
- 624. Գրական Աթենացեաց օրէնքներ կը խմբագրէ:
- 620. Մելիտացի Թադէս իմաստասէրը Մեմփիսի քաղաքին սորվելու Յունաստան կը բերէ Գիտութիւնը:
- 598. Բաբելոնացիք Երուսաղէմը կ'առնեն ու կը կործանեն:

- 584. Երեմիա մարգարէի մահը:
- 575. Եգիպտէլ մարգարէի մահը:
- 559. Մեծն Կիւրոս Մարաց ու Պարսից թագաւոր կը հռչակուի:
- 538. Մեծն Կիւրոս կը տիրէ Տիւրոսի ու Քաղդէաստանի:
- 536. Հրեաները Բաբելոնէն Պաղեստին կը դառնան:
- 535. Երուսաղէմի Բ. տաճարին հիմնարկութիւնը:
- 523. Կամբիւս Պարսից թագաւորը կը տիրէ Եգիպտոսի:
- 521. Գարեհ Վ. շտասպետը կ'ըլլայ Պարսից թագաւոր:
- 516. Երուսաղէմէ Բ. տաճարին նաւակատիքը:
- 490. Մարաթոնի ճակատամարտ:
- 479. Քսերքսէսի զորապետ Մարտոնիոս կը յաղթուի Յոյներէն Պլատէի մէջ:
- 449. Հռոմեական Տասն սախախցաց օրկելը կը հրատարակուի որ է Հռոմեական օրկեագիտութեան առաջին յիշատակարանը:
- 429. Գարազուս Ատաիկեան Գեղեցիկ-Վարդապետանց ու Գեղարուեստաց Ոսկեգարուն:
- 400. Քսենոփոնի «Նահանջ Բիւրուց»ը:
- 356. Մեծն Աղեքսանդրի ծնունդը. նոյն օրը Եւստրատոս կ'այրէ Տիանայի տաճարը:
- 386. Մեծն Աղեքսանդր քսանաժայ կը յաջորդէ իր Փիլիպպոս Տորը:
- 334. Մեծն Աղեքսանդր Ասիոյ վրայ կը յարձակի, կը շահի Կրասիկէի յաղթութիւնը և կը լուծէ Գորդեան հանգոյցը:
- 332. Իսոսի ճակատամարտ:
- 331. Աղեքսանդր Նեղոսի գետաբերանին եզերքը կը հիմնէ Աղեքսանդրիա քաղաքը: Արեւելոյի ճակատամարտ՝ ուր Ալեքսանդր կը յաղթէ Գարեհի:
- 323. Աղեքսանդր յաղթանակու կը մտնէ Բաբելոն ուր և կը մեռնի:
- 323. Աղեքսանդրի զորապետները կը հիմնեն Եգիպտական, Ատրական ու Մակեդոնական պետութիւնները:
- 321. Կարբեղոնացիք կը տիրեն Անիկիոյ:
- 315. Չինու մեծ պարսպին շինութիւնը կ'սկսի:
- 300. Զինոն յոյն իմաստասէրը կը հիմնէ Ատրիկեան դպրոցը:
- 280. Պաղամեսոս եղբայրսէրք, Եգիպտոսի թագաւորը, կը հիմնէ Արիստոփոյի մասնադասարանը, կը շինէ Փարոսը, և Եղիզաք քահանայապետին տեսչութեան տակ յունարէնի թարգմանել կուտայ Ս. Գիրքը, որ է Եօրանաւից քաղաւուրիւնը:
- 264. Հռոմացեաց ու Կարբեղոնացեաց միջև Պունիկեան Ա. պատե-

- բազմը կ'սկսի որ տեւեց 23 ասորի:
- 149. Ոնիա Եգիպտոսի մէջ կը կանգնէ տաճար մը յար և նման Երուսաղէմի տաճարին:
 - 146. Սկիզբուն կը կործանէ Կարբեղոնը եռամեայ պաշարումէ ետք:
 - 120. Միհրդատ Եւզպատը կը գահակալէ Պոնապի մէջ:
 - 88. Հռոմի Ծերակղայը Սելլան կը զրկէ Միհրդատ Եւզպատը վրայ:
 - 80. Կեսար, Պոմպէոս ու Կրասոս Ա. Եւսպետութիւնը կը կազմեն:
 - 47. Սղեքսանդրիոյ հռչակաւոր մատենագարանը կ'այրի:
 - 45. Յուլիոս Կեսար կը բարեկարգէ Հռոմէական տոմարը:
 - 43. Ոկտաւիոս, Անտոնինոս ու Լեպիտոս Բ. Եւսպետութիւնը կը կազմեն:
 - 40. Հերովդէոս Հրէաստանի թագաւոր կը կարգուի:
 - 31. Ակտիոնի ճակատամարտ. Ոկտաւիոս Կայսր կը հռչակուի:
 - 5. Ծնունդ Յովհաննու Կարապետի:
 - 4. Ծնունդ Տեառն, նոր ժամանակագիրներու ուսումնասիրութեանց համեմատ ճշդուած:

Ք Ր Ի Ս Ս Ո Ս Ի Յ Ո Ւ Ա Վ Ա Ն

- 1. Յիսուսի Քրիստոսի ծննդեան թուականը կ'սկսի սովորական հաշուոյն համեմատ:
- 26. Պիղատոս Հրէաստանի կուսակալ կը կարգուի:
- 34. Թադէոս առաքեալ կը քարոզէ Հայոց:
- 40. Անտիոքի մէջ Քրիստոսի հետեւողները Քրիստոնէայ կոչուել կ'սկսին:
- 43. Ս. Թադէոս առաքեալ և Ս. Սանդուխ կոյս կը նահատակուին:
- 60. Ս. Բարթողիմէոս առաքեալ և Ս. Ողբհի կոյս կը նահատակուին:
- 61. Ս. Յակոբոս Տեառնեղբայր կը նահատակուի:
- 67. Ս. Պետրոս ու Ս. Պողոս առաքեալք կը նահատակուին:
- 70. Տիտոս Երուսաղէմը կ'առնէ և կը կործանէ:
- 100. Հանգիստ Յովհաննու Աւետարանչի:
- 226. Արտաշէր Սասանեան կը յաղթէ Պարթեւաց և Սասանեան հարստութիւնը կ'սկսի:
- 239. Ծնունդ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի:
- 301. Նահատակութիւն Ս. Հռիփսիմեանց. — Ելն ի վերապէն Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի (Նոյ. 20):

- 302. Տեղի իջման Միածնին՝ երեւեալ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի (Յունուար 25):
- 303. Նաւակատիք Մեծի Տաճարին Ս. Լյմիածնի (Օգոստոս 15):
- 325. Նիկիոյ ժողովը կը գումարուի Կոստանդիանոս կայսեր հրահանգով:
- 326. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի կը վախճանի:
- 328. Կոստանդիանոս Բիզանդիոնի տեղ Կ. Պոլիսը կը հիմնէ:
- 330. Նաւակատիք Կ. Պոլիս նոր քաղաքի (Մայիս 11):
- 347. Ս. Յովհ. Ոսկերեանի ծնունդը:
- 381. Կ. Պոլսոյ Ս. Ժողովը կը գումարուի Թէոդոս կայսեր հրամանաւ:
- 395. Թէոդոսի մահուամբ Հռոմէական կայսրութիւնը երկուքի կը բաժնուի:
- 406. Հայ գերբ կը գտնուի Ս. Սահակի ու Ս. Մեսրոպի ձեռքով:
- 431. Եփեսոսի Ս. Ժողովը կը գումարուի:
- 439. Ս. Սահակ Պարթև կը վախճանի (Սեպտ. 7):
- 440. Ս. Մեսրոպ Մաշթոց կը վախճանի (Փետր. 17):
- 450. Անգլլոսքսոնք կը հաստատուին Մեծն Բրիտանիա:
- 481. Գերմանական Փրանկ ցեղը Կլովիսի առաջնորդութեամբ կը տիրէ Գաղղիոյ:
- 484. Կաթողիկոսական աթոռը հաստատուելու կը փոխադրուի Գուին:
- 505. Ապրտնցի Ելլա կը տիրէ Մեծն Բրիտանիոյ և հոն կը հիմնէ Սուեքսի և Քենդի թագաւորութիւնները: Կլովիս Քրիստոնէայ կը դառնայ:
- 529. Մեծն Յուստինոսի օրով Տրիբոնիոս իրաւագէտը կը հրատարակէ Հռոմէական օրէնքները:
- 530. Շերամը Սերեկիայէն (Չինաստան) Եւրոպա կը փոխադրուի թուղթը կը յաջորդէ պապիրոսին:
- 552. Սկիզբն նոր թուականին Հայոց (Նաւասարդ 1 = Յուլիս 11):
- 596. Վլադիք կը բաժնուին Հայ. Եկեղեցիէն:
- 622. Իսլամութիւնը կը հաստատուի: Հիճրէթի թուականին սկիզբը (Յուլիս 16):
- 628. Հերակլ կայսր կը յաղթէ Պարսից և ետ կ'առնէ Երուսաղէմը զոր Պարսիկները գրաւած էին:
- 672. Արարացիք Կ. Պոլիսը կը պաշարեն:
- 680. Արարացիք կը տիրեն Փ. Ասիոյ:
- 700. Թաթոն ու երաժշտութիւն կ'սկսին Չինաստան:
- 711. Արարացիք Խերէոն (Սպանիա) ճակատամարտը կը շահին և

- 756. Կը հիմնեն Կրանատայի թագաւորութիւնը:
- 769. Պեպինոս Կարճահասակ փրանկ թագաւորը Հռոմի հայրապետին աւատական իշխանութիւն կուտայ:
- 807. Մեծն Կարլոս կայսր կը պսակուի:
- 809. Թուրքի զործածութիւնը կ'սկսի Եւրոպիոյ մէջ:
- 827. Հարուն-էլ-Ռաշիա Մեծն Կարլոսին նուէր կը դրիէ Գողգոթայի եկեղեցւոյն բանալիները:
- 843. Մեծն Եկպերդ կը հիմնէ Անգղիոյ թագաւորութիւնը:
- 843. Մեծն Կարլոսի կայսրութիւնը կը բաժնուի, և Իտալիոյ, Գերմանիոյ ու Գաղիոյ թագաւորութիւնները կը կազմուին:
- 850. Եաքարի գիւտը Արարացիներու ձեռքով:
- 871. Մեծն Ալպերդ Առտրան կ'ընէ մուլլաքաղաք Անգլիոյ:
- 1000. Հուսեօարական թագաւորութիւնը կ'սկսի:
- 1066. Հաստինքսի ճակատամարտ:
- 1143. Բորդուկալի կոմսութիւնը թագաւորութեան կը ըսրձրանայ:
- 1147. Հոյ. Կաթողիկոսական աթոռը Հռոմից կը փոխադրուի:
- 1175. Սալահատինը Երուսաղէմը կ'առնէ (Յուլիս 5):
- 1200. Ֆրանսայի մէջ կ'սկսի կողմնացոյցի զործածութիւնը:
- 1205. Անգլիոյ թագաւորը կ'ստորագրէ «Մեծ օրինագիրը», որ է Անգլ. օրէնքներու հիմնագիրը:
- 1206. Գեմնեճին (ճինկիլ խան) կը նուաճէ Եւրոպական Ռուսաստանի մեծ մասը, և Ասիոյ մէջ կը հիմնէ Մոնղոլական ընդարձակ ինքնակալութիւնը:
- 1248. Առաջին թղթագրամի երեւումը Միլանի մէջ:
- 1250. Ռոպեր Սորպան կը հիմնէ Բարիդի մէջ իր անուամբ կոչուած Սորպանի համալսարանը: — Մեմլուքները կը տիրեն Եգիպտոսի:
- 1257. Թաթարաց արշաւանքներուն սկիզբը:
- 1290. Ֆիորենցացի Սալվինոյ Տէյլի-Արմադի կը հնարէ սկիտոյը:
- 1294. Անգլիացի վանական Ռոճէր Պագրն վաւօղը կը գտնէ:
- 1299. Սուլթան Օսման Ա. Օսմանեան կայսրութիւնը կը հիմնէ:
- 1304. Իտալացի Ֆլովիոյ ճիտայ կը կատարելագործէ կողմնացոյցն որ արդէն գարեր առաջ Չինացիներու ծանօթ էր:
- 1308. Հելլուէտիա (Չուիցերի) իշխանութիւն կ'ըլլայ:
- 1311. Երուսաղէմի Հոյոց Պատրիարքութիւնը Ֆերմանով կը հաստատուի:
- 1361. Իտիրեն Օսմանեան կայսրութեան մուլլաքաղաք կ'ըլլայ:
- 1370. Լեհկղիմուր կը հիմնէ Սմրգանտի մէջ ինքնակալութիւն մը:

- 1440. Կիւթէնպոլի Մայանցի մէջ կը հնարէ տպագրութիւնը:
- 1442. Օսմանցիք առաջին անգամ կը պաշարեն Կ. Պոլիսը:
- 1453. Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմետ երկամեայ պաշարումով կը տիրէ Կ. Պոլսոյ (Մայիս 29):
- 1454. Ս. Գիրքը առաջին անգամ կը տպագրուի:
- 1477. Իվան կը հիմնէ Ռուսական կայսրութիւնը:
- 1483. Մարտինոս Լուտերի ծնունդը:
- 1492. Ֆերաինանտ ու Իզապելա կը տիրեն Կրանատայի, և Պուատտիլ Մաւրիտանական լիբըին ամիրայետը կ'ապստատնի Ափրիկէ: — Բրետտափոք Գոյոմպոս կը գտնէ Սան Սալվատոր, Գուալա և Սան Տոմիկոյ կղզիները:
- 1512. Յուլիոս Բ. Պապը կ'սկսի շինել Վատիկանի Ս. Պետրոս եկեղեցոյ կաթողիկէն:
- 1517. Լուտեր կ'սկսի քարոզել բողոքականութիւնը:
- 1520. Լուտեր Վիլիելմուէրի հրատարակին վրայ կ'սյրէ Լուսն ժպտակն բանագրանքի կոնդակը: Ֆերաինանտ Գորգէզ սպանիացին կը տիրէ Մեքսիկայի, և բոլորուկայցի Մակելլան նաւորդը առաջին անգամ աշխարհի շրջանը կ'ընէ:
- 1529. Սուլթան Սելէյման Գանուշի կը պաշարէ Վիեննան:
- 1530. Լուտերականները Աւստրիոյ մէջ կը գտնեն իրենց «Հանգանակ հաւատոյ»ն որուն խմբագրութիւնը կը կատարէ Մեյնիքման: Լուտերականները (Բողոքական) անուանը կ'առնեն:
- 1535. Կալուին կ'սկսի իր անուամբ կոչուած բողոքական յարանուանութիւն մը քարոզել:
- 1549. Գերման Կոպենհեկոս աստղալաշխը կը ճշգրէ արեգակնային գրութիւնը:
- 1561. Բորթուկայի Ֆրանսական դեսպան Նիկոթ Ֆրանսա կը ներմուծէ ծխախոտը որ գտնուած էր Ամերիկայի թապաքօ կղզին:
- 1567. Արգար դպրի թողադրցին առաջին անգամ Վենետիկի մէջ կը տպագրէ Ազդմուտը:
- 1582. Տոմարը կը նորոգուի և Գրիգորեան տոմարը կ'սկսի (Հոկ. 15):
- 1609. Կալիլէոս կը գտնէ «ձանրութեան օրէնքը»:
- 1618. Տրիպլի կը հնարէ ջերմաչափը զոր կը կատարելագործէ Ռեօմուր:
- 1636. Ռեչիլեոյ կը հիմնէ Ֆրանսական Ակադեմիան:
- 1643. Թուրքիայի կը փորձէ օդին ծանրութիւնը և կը հնարէ օդաչափը:

- 1648. Վեպֆայիոյ խաղաղութիւն:
- 1663. Շոգեշարժ մեքենան կը հնարուի:
- 1690. Ռուսիոյ ձար Մեծն Պետրոս կը շինէ Ս. Բեդերսպուրկ քաղաքը:
- 1761. Անգլիա կը տիրէ Հնդկաստանի:
- 1769. Նարոլէոն Պոնաբարդ կը ծնի Ա. յաշիոյի մէջ (Օգոստ. 15):
- 1776. Ֆրանքլին, Ատամս ու ձերոն Ամերիկեան օրէնսդրութիւնը կը խմբագրեն:
- 1781. Հերշէլ աստղագէտը կը գտնէ Ռեւանոս մոլորակը:
- 1799. Ռուսք Վըաստան կը յարձակին:
- 1802. Պոնաբարդ ցիւանոս հիւպատոս կ'ընտրուի (Օգոստ. 2):
- 1804. Նարոլէոն Ա. կայսր կը հռչակուի (Գեկտ. 2): — Քաղաքական օրինագրքի հրատարակութիւն: — Սղագրութիւնը կ'սկսի Ֆրանսոյի մէջ: — Շոգեհնաւը կը հնարուի:
- 1815. Վադերլոյի ճակատամարտ (Յունիս 18):
- 1820. Նարոլէոն Պոնաբարդ կը մեռնի Ս. Հեղինէ կղզին (Մայիս 5):
- 1832. Ֆրանսոյի մէջ Լիոնէն մինչև Աէնդ-Եդիէն երկաթուղւոյ փորձ կը կատարուի: Պաւիերոյի Ոլմոն իշխանը Յունաստանի թագաւոր կ'ընտրուի:
- 1849. Հեռագիրը կը հնարուի:
- 1852. Նարոլէոն Գ. Ֆրանսոյի կայսր կ'ընտրուի (Գեկտ. 2):
- 1854. Ֆրանսա եւ Անգլիա կը մասնակցին Օսմանցւոց Ռուսիոյ դէմ՝ մղած պատերազմին: — Սեւաստաբոյի պաշարումը (Հոկտ. 9): — Ինքերմանի զրաւումը (Նոյ. 5):
- 1855. Բարիզի Ա. ցուցահանդէսը (Մայիս 15.—Նոյ. 15): — Սեւաստաբոյի առումը (Սեպտ. 8):
- 1856. Անգլիացիք կը վերջացնեն Հնդկաստանի տիրապետութեան գործը:
- 1859. Սոլֆերինոյի ճակատամարտ (Յունիս 24): — Վիլաֆրանկայի խաղաղութիւնը կը կնքուի (Յունիս 12): Նարոլէոն Լոմպարտան կը յանձնէ Բիեմոնդի թագաւորին: Ֆրանսացիք ու Անգլիացիք Չինաստան կ'արշաւեն:
- 1860. Անգլիաֆրանսական բանակը կը յաղթէ Չինաստանի (Օգոստ. 23): — Բեքին կը մտնեն (Սեպտ. 18): — Չինաստանի ու Եւրոպայի միջև դաշնագիր կը կնքուի (Հոկտ. 25):
- 1861. Իտալիոյ թագաւորութիւնը կ'սկսի:
- 1864. Բրուսիոյ, Աւստրիոյ ու Տանիմաքքոյի միջև խաղաղութեան դաշնագիր կը կնքուի (Հոկտ. 30):

- 1866. Սատովայի ճակատամարտն մէջ Բրուսիացիք կը յաղթեն Աւստրիոյ (Յունիս 3): — Աւստրիոյ կայսրը Ֆրանսոյի կը թողու Վենետիկը (Յունիս 5): Հանովը կը կցուի Բրուսիոյ (Օգոստ. 17): Գերմանական դաշնակցութիւնը կը ջնջուի եւ կը հիմնուի Հիւսիսային դաշնակցութիւնը (Օգոստ. 23): Վենետիկ կը կցուի Իտալիոյ (Հոկտ. 14): Ֆրանսական բանակը կը հեռանայ Հռոմէն (Գեկտ. 11):
- 1867. Կարեպպուտի կ'արշաւէ Պապի երկիրները:
- 1869. Սուէզի ջրանցքը կը բացուի: — Աւստրիա եւ Հունգարիա կը միանան:
- 1870. Ֆրանքեւբուս պատերազմը կ'սկսի (Յունիս 30):
- 1871. Ֆրանքֆորդի դաշնագիր Ֆրանսոյի ու Գերմանիոյ միջև (Մայիս 18):
- 1872. Ֆրանսա կը վճարէ 5 միլիար ֆրանք պատերազմական տուգանք:
- 1873. Պուլկարը կը մերժեն ճանչնալ Որդոտոքս Պատրիարքին իրաւասութիւնը: — Նարոլէոն Գ. կը մեռնի Անգլիոյ մէջ (Յունուար 9): — Թիէր Նախագահ կ'ընտրուի Ֆրանսոյի (Մայիս 24):
- 1879. Ելքերական լապտերներու գիւտը:
- 1880. Հեռախօսի գիւտը:
- 1881. Չայնագրի գիւտը:
- 1889. Բարիզի համաշխարհային արուեստահանդէս:
- 1893. Չիքակոյի համաշխարհային արուեստահանդէս:
- 1898. Անթեյլ հեռագրի գիւտը:
- 1898. Թուրքի հայերի պատերազմ:
- 1898. Սպանիական երկրի պատերազմ:
- 1899. Անգլիացիք պատերազմ (Հոկտ. 11):
- 1900. Եւրոպացիք Չինաստան կ'արշաւեն:
- 1902. Անդիլեանոց Մարդիկը կղզւոյն Բրլէ հրալեւը կը թորոքի եւ կը կործանէ Աէն-Բէր բաղամամարդ քաղաքը (Մայիս 8 ը. Ե.): — Վերջ անգլիացիք պատերազմին (Մայիս 31): Թրանսլալ ու Որանժ Անգլ. գաղթականութիւն կ'ըլլան:

ԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆ, ԳՊՐՈՅԱԿԱՆ, ԲԱՐԵԳՐՈՒԾԱԿԱՆ,
ԳԲԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

ՎԵՐՁԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒ ՀԱՅ ՏԱՐԵԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

ՅՈՒՆՈՒՐ 1. — 1839. Իզմիրի մէջ կը սկսի հրատարակուիլ Ետևմարան հանդէսը: Գաղթած է 1854ին: — 1851. Բանասեր հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Յովհաննէս Հիսարեանի ձեռքով: Գաղթած է 1852ին: — 1851. Սամայթիոյ Ս. Սահակեան վարժարանի սաները կը սկսին հրատարակել Բուրաստան հանդէսը: Գաղթած է 1852ին: — 1857. Տէրդենց կը սկսի հրատարակել Երեւակ հանդէսը Կ. Պոլսոյ մէջ: Գաղթած է 1866ին: — 1858. Ստեփաննոս Նազարեանց կը սկսի հրատարակել Հիստորիայի հանդէսը՝ Մոսկուայի մէջ: Գաղթած է 1864ին: — 1860. Մարկոս Աղաբէգեան կը սկսի կոստանկ հանդէսը հրատարակել Թիֆլիսի մէջ: Գաղթած է 1863ին վերջը: — 1866. Ծիլն հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլիս՝ խմբագրութեամբ Մարկոս Աղաբէգեանի: Գաղթած է 1867ին: — 1866. Սիօն ամսագիրը կը սկսի հրատարակուիլ Երուսաղէմի միաբանութեան ձեռքով: Գաղթած է 1878ին: — 1871. Արևելեան Մամուլ հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Իզմիրի մէջ: — 1883. Երկրագունտ նորէն կը հրատարակուի իւր ամսօրեայ հանդէս գրասէր խումբի մը կողմէ, անօրէնութեամբ Յակոբ Պարոնեանի որուն յաջորդած է իւր անօրէն-խմբագրապետ Եղիա Տէմիրճիպաշեան 1884ին: Գաղթած է 1888ին վերջը: — 1883. Եղիա Տէմիրճիպաշեան կը սկսի հրատարակել Գրական և Իմաստասիրական հանդէսը, ամբողջապէս իւր խմբագրութեամբ: Գաղթած է 1888ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 2. — 1777. Երեւանցի Սիմէոն կաթողիկոս կը հրամայէ գործադրութեան դնել իւր պատրաստած Նոր Տօնացոյցը: — 1863. Ստեփան Փափազեան կը սկսի հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ

ժամանակ հանդէսը: Գաղթած է 1869ին: — 1868. Մահ Արիստակէս Այթուն Տիւրքիի, նախկին պաշտօնատար Եզրկոտոսի՝ լեզուագէտ, խմբագիր Եզրկոտոսի պաշտօնակալութիւն, յետոյ Պոլսոյ մէջ Գերագոյն ժողովի և Պատրիարքարանի ուրիշ ժողովներու գործօն անդամ: Ծնած է 1804 մարտ 18ին: — 1884. Արևելք օրաթերթը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1899. Նուպար բաշա կը մեռնի Բարեղի մէջ: Ծնած էր 1825ին: — 1901. Մատթէոս Մամուրեան, իզմիրցի գրագէտ ու հրագրակագիր, կը մեռնի 70 տարեկան:

ՅՈՒՆՈՒՐ 3. — 1834. Եւտի Գուլէի Հիւանդանոցի հիմնադիր Յարութիւն ամիրա Պէղճեան կը մեռնի Կ. Պոլսոյ մէջ և կը լծադուի Գուլ Գարուի Մայր Եկեղեցին: Ծնած էր 1771 սպրիլ 10ին: — 1855. Աւետարի կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1870. Շահնազարեան վարժարանի աշակերտները Խաղիւզի մէջ կը սկսին հրատարակել Երկրագունտ հանդէսը: Գաղթած է 1871ին: — 1894. Խաղիւզի աւագերէց Տ. Գեորգ քահանայ Արծրունի, անդամ 1847ի Հոգևոր ժողովին, կը վախճանի Կ. Պոլիս, 107 տարեկան: — 1901. Վիպասանուհի Տիկին Արուհի Տիւսար կը մեռնի: Ծնած էր 1842ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 6. — 1758. Գեորգ վարդապետ Մխլայիմ, հմուտ հայ, յոյն, լատին լեզուներու, և հեղինակ կրօնական գրուածքներու, կը վախճանի Կ. Պոլիս 77 տարեկան: — 1830. Հայ հումեականը յատուկ հատարակութիւն մը կը կազմեն (Քաթմոյիկ Միլլէթի) անունով:

ՅՈՒՆՈՒՐ 9. — 1858. Մահ Մանուէլ լմիշի Շաշեանի, որ 1775 ղեկոտ. 26ին ծնած և ժ.ժ. դարուն սկիզբները Բատուայի բժշկական համալսարանէն վկայուած է: Նախապատճառ եղած է 1836ին Բանկայթի Ս. Յակոբոյ անկեղանոցին հիմնադրութեան:

ՅՈՒՆՈՒՐ 13. — 1629. Մովսէս Տաթևացի որ վերանորոգած է Էջմիածինը՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս կ'օծուի Էջմիածնի մէջ: — 1832. Կ. Պոլսոյ առաջին հայ թերթը՝ Լրոյ Գիր Մեծի Տիրութեան Օսմանեան (Թագվիմի վազայի) կը սկսի հրատարակուիլ: Գաղթած է 1833ին — 1888. Գրեգոր Մարկոսեան, 1852ին հրատարակող Նոյնան Աղաբէի հանդէսին խմբագիրներէն, և 1860ի առաջին Գաղ-ժողովին ատենապետ, լեզուագէտ և ուսուցիչական, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1893. Մահ Սարգիս կիւլպէնկեանի որ իւր եղբոր՝ Սերովբէ կիւլպէնկեանի հետ ստատարած է Ազգ. Հիւանդանոցի վերաշինութեան, և հիմնած Չոմարի եկեղեցին, ինչպէս նաև կետարի թաղապա ղեկի ազգանց վարժարանը: Ծնած էր 1836 յունուար 28ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 14. — 1897. Մահ Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութեան անդամ՝ բանասէր Հ. Ղևնդ. Վ. Յովանեանի. իւր ամենէն

կարեւոր երկը եղած է ուսումնասիրութիւն մը «Նախնեաց ուսմիտըն»ի վրայ: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1817 Նոյա. 28ին: — 1902 (ն. ա. 27). Օկիւզ. Գարիէր, Ֆրանսացի հայագէտ, ուսուցիչ Բարիկի Արեւելեան լեզուներու վարժարանին, կը մեռնի Բարիկ: Ծնած էր 1837ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 17. — 1824. Մահ Ստեփանոս Ազոնց արքեպիսկոպոսի, մատենագիր, արբաճայր վենետիկի Մխիթարեանց: Ծնած էր 1740 նոյեմբեր 20ին: — 1869. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Թագմազեան Պօղոս արքեպիսկոպոսի հրատարականը կ'ընդունուի և Ադրիանուպոլսոյ առաջնորդ Արեստակէս արքեպիսկոպոս Ռափայէլեան Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական տեղապահ կը կարգուի:

ՅՈՒՆՈՒՐ 20. — 1838. Մահ Տ. Անտոն Կուրեճան արքեպիսկոպոսի որ 1830էն ի վեր կը վարէր Հոռոմէական Հայոց նախագահի պաշտօնը:

ՅՈՒՆՈՒՐ 21. — 1872. Պետրոս Դուրեան, բանաստեղծ ու թատերագիր, կը մեռնի 21 տարեկան և կը թաղուի Սկիւտար: Ծնած էր 1851 մայիս 20ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 22. — 1885. Ծերենցի ազգիկը, Տիկին Թագուհի Մեղիք-Աղաբեանց (Օրիորդ Մենիկ), նորահաս գրագիտուհի, կը վախճանի 25 տարեկան:

ՅՈՒՆՈՒՐ 24. — 1826. Մահ Յովակիմ Լազարեանցի որ իր եղբորը՝ Յովհաննէս Լազարեանցի կտակը գործադրելով՝ կառուցած է Մոսկուայի Լազարեան ձեմարանը 1815ին: Ծնած էր Կոր Զուղա, 1743 սեպտ. 5ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 25. — 1855. Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը պաշտօնական յայտարարութեամբ կ'արգիլէ Ռուսիենանի Ռուզիսոսուրեան և Տարկուցոյն գործածութիւնը վարժարաններու մէջ, դատապարտելով անոնց նորեւրդ ոճը և պատուիրելով հայ դրոշներուն՝ աշխարհապարը մտնեցնել ճախնեաց բուն լեզուինս: — 1885. Երզրումի նախկին առաջնորդ Տ. Յարութիւն արքեպիսկոպոս վեհապետեան (հիմա Պատրիարք Երուսաղէմի) Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի:

ՅՈՒՆՈՒՐ 27. — 1780. Ռափայէլ տերացու, նկարիչ, կը մեռնի Կ. Պոլիս:

ՅՈՒՆՈՒՐ 28. — 1837. Կ. Պոլսոյ Խառքէոյի եկեղեցւոյն մէջ կը մկրտուի Պօղոս Վարժապետեան որ յետոյ եղաւ Կերեւոյ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ:

ՅՈՒՆՈՒՐ 29. — 1846. Սուրխաս արքեպիսկոպոս Սոմալ, արբաճայր վենետիկի Մխիթարեան միարանութեան, կը վախճանի: Ծնած էր 1780 յունուար 24ին:

ՅՈՒՆՈՒՐ 31. — 1858. Միսաք ամիրա Միսաքեան, սեղանաւոր, որ մինչոց մը միւրեմկիլի եղած է Հիւանդանոցի և ազգեցիկ դեր ունեցած է Պատրիարքարանի գործերուն մէջ, կը մեռնի և կը թաղուի Պոլսոյ զինուորի կառուցած եկեղեցւոյն շրջափակին մէջ: Ծնած էր 1790ին: — 1901. Մխիթարեան Միարանութեան անդամ, Հ. Գարեգին Զարբհանէլեան, բանասէր, կը վախճանի վենետիկ: Ծնած էր Կ. Պոլիս, 1827 նոյ. 22ին:

ՓԵՏՐՈՒՐ 1. — 1882. Բացում Այնթապի Վարդանեան վարժարանին:

ՓԵՏՐՈՒՐ 2. — 1852. Կարապետ Իւթիւճեան կը սկսի հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ Մասիս լրագիրը իր շարժաթիւթերով, աջակցութեամբ Կիւղոզլոյս Զորայեանի:

ՓԵՏՐՈՒՐ 3. — 1840. Մահ Տ. Յովհան Մերկա Վանանդեցի քահանային, հմուտ հայկարան և բանաստեղծ, որ գրած է գրաւար ընդարձակ քերթութեանը: Ծնած էր Վան 1772ին:

ՓԵՏՐՈՒՐ 4. — 1900. Մահ Յովհաննէս Կուրեանի որ Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ գործօն դեր ունեցած է և վարած Բաղարական փողովի տախնապետութեան պաշտօնը: Ծնած էր 1839ին:

ՓԵՏՐՈՒՐ 5. — 1754. Մահ Ակնցի Սեղոս ամիրային որ իր ժամանակին ազգեցիկ դեր ունեցած է Պատրիարքարանի գործերուն մէջ և նշանաւոր դարձած իր լարեգործութիւններով:

ՓԵՏՐՈՒՐ 6. — 1858. Կոմս Յովհաննէս Լազարեանց, որդի Յովակիմ Լազարեանցի, կը վախճանի: Պետական խորհրդական և տախնապետ Ռուսիոյ, իր հօր և հօրեղբոր հիմնած Լազարեան ձեմարանին հոգարարուս կարգուած է 1815 մայիս 3ին, և այդ պաշտօնը վարած մինչև իր մահը: Ծնած էր 1786 փետրուար 1ին:

ՓԵՏՐՈՒՐ 7. — 1771. Դաւաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին որ հիմնուած էր 1391ին և 1733ին վերստին շինուած հիմէն, կ'այրի:

ՓԵՏՐՈՒՐ 8. — 1886. Օծում Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն որ վաղէմի յունական եկեղեցի մըն է, քանիցս այրած և վերաշինուած:

ՓԵՏՐՈՒՐ 9. — 1841. Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն նախկին Պատրիարքարանը կ'այրի: Այստեղ կը նստէին Կ. Պոլսոյ Պատրիարքները Գում Գարու փոխադրուելէ առաջ, այսինքն մինչև 1641: — 1855. Բացում Բարիկի Արեւելեան վարժարանին որ յետոյ կոչուեցաւ Հայկազեան վարժարան:

ՓԵՏՐՈՒՐ 10. — 1823. Հիմնարկութիւն Կ. Պոլսոյ Մայր Եկե-

ղեցւոյն որ այրած էր 1826ին և որ նորէն կառուցուեցաւ Պեղճեան Յարութիւն ամիրայի ջանքով և նպատով : — 1886. Մահ Սերովբէ Կիւլպէնկեանի, հոգաբարձու Հիւանդանոցին, աստիապետ Սովէրոյ Յանձնաժողովին: Իր եղբորը Սարգիս Կիւլպէնկեանի հետ աստարած է Հիւանդանոցի վերաշինութեան և հիմնած Զոմանիլի եկեղեցին, ինչպէս նաև Կեսարիոյ Թալաս գիւղի աղջկանց վարժարանը: Ծնած էր 1833ին: — 1900. Մահ Երուսաղէմի միաբան Աստուածատուր եպիսկոպոս Յովհաննէսեանի, պատմագիր Երուսաղէմի հայ Պատրիարքութեան:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 118. — 1841. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Ամեն. Տ. Մաղաբիա Թրմանեան կը ծնի Կ. Պոլիս, Բերա: — 1874. Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական տեղապահ Նիկողոս եպիսկոպոս կը վախճանի 48 տարեկան և կը թաղուի. Գուրու Չէշմէի եկեղեցւոյն բակը:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 119. — 1721. Իրիզոր Եղթայակիր որ 1715ին Պատրիարք կարգուած էր Երուսաղէմի, վաւրբին մեծաբանակ պարտքը վճարելու համար՝ վիզին շղթայ անցուցած տարիներով նպատակ հաւաքելէ ետքը կը հասնի Երուսաղէմ, և կը բազմի Պատրիարքական աթոռը: Միաբանութեան պարտքը վճարած, նոր շինութիւններ բրած և բարեկարգութիւններ մտցուցած է Ս. Յակոբայ վանքին մէջ: Վախճանած է 1749ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 120. — 1741. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Յովհաննէս Կորոտ կը վախճանի և կը թաղուի Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին: Պատրիարք ընտրուած էր 1715ին: — 1857. Մահ Ներսէս Ե. Աշտարակեցի Կաթողիկոսին որ ծնած էր Երեւանայ մաս, Աշտարակ գիւղին մէջ, 1771 օգոստոս 13ին: — 1873. Գիշերօթիկ վարժարան հաստատուելով Արմաշու վանքին մէջ, բացման հանդէսը տեղի կ'ունենայ:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 121. — 1706. Աւետիք Պատրիարք Եւզոկիացի կը հրատարեցուցուի Պոլսոյ Պատրիարքական աթոռէն:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 122. — 1741. Յակոբ վարդապետ Նալեան Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1830. Հռոմէական Հայերը ժողով կը գումարեն Կ. Պոլիս, Ֆենէր թաղը և նախագահ կ'ընտրեն Նուրիճան Անտոն վարդապետը:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 123. — 1884. Մահ Տ. Անտոն կարգեալ Հասունեանի, նախկին Պատրիարք Հռոմէական Հայոց: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1809 յունիս 1ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 124. — 1888. Մահ Երեւոյցի (Տարթ. Յովսէփ Եիւմանեան) Թիֆլիսի մէջ, վիպասան և հրապարակագիր, ուշագրու տեղ մը գրուած է հայ գրականութեան մէջ: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1822 սեպտ. 16ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 125. — 1887. Մահ Հերման Կուարշիլդի (Նոր Տոմար 2 մարտ), գերման գիտնական, որ զբաղած է հայ հնախոսութեամբ: Ծնած էր 1831ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 126. — 1854. Մահ Միխիթրեան հմուտ միաբան Հ. Միլոսիչ Աւգերեանի որ Հայկազան Բաւարական երեք հեղինակներէն մէկն է և թողած է ուրիշ կարեւոր աշխատակրութիւններ ալ: Ծնած էր 1762ին: — 1889. Ստեփաննոս Պալատանեան, ուսուսչայ նշանաւոր ուսուցիչ, բանասէր, պատմագէտ և քննադատ, կը մեռնի Էջմիածնի մէջ:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 127. — 1851. Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանին մէջ եկեղեցականներ, ամիրաներ և ուսումնականներ ժողով կը գումարեն քննելու համար թէ Դահազարեան կարագետ վարդապետ որ 1850ին Պոլիս եկած էր, իրապէս Հայ. Եկեղեցւոյ դուստութեան հակառակ կարծիքներ յայտնած է, ինչպէս կը պնդէին գիտաորարար Տէրոյնց պատուելին և Յովհաննէս եպիսկոպոս Սեթեան: Ժողովը Դահազարեան վարդապետին նպատակը որոշում կուտայ: — 1902. Աղէքսանդր Երէցեան, ուսուսչայ բանասէր, կը մեռնի Թիֆլիս: Ծնած էր 1841 հոկտ. 4ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 128. — 1837. Հանդիսաւոր բազում Էջմիածնի Սիւնոզին, Պոյժենիայի հաստատութիւնէն ետքը:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 129. — 1631. Հայերը օրինական կալուածագրով կը սիրանան Պալատու Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն որ յունական վաղեմի մատուց մըն էր: — 1860. Եղիշէ եպիսկոպոս Գուրեան, կը ծնի Ահիւտար: — 1861. Տ. Մարգար քահանայ Միրզա Վանանդեցի, հասարակ ուսուցիչ, որդի Վանանդեցի Տ. Յովհան Միրզա քահանայի, կը վախճանի Իզմիրի մէջ: — 1872. Տատեան Յովհաննէս պէյի որդի Ներսէս պէյ որ ունի քանի մը գրուածներ, կը մեռնի: — 1901. Ստեփան Սոկան, գրագէտ, հրապարակագիր, կը մեռնի Իզմիրի մէջ: Ծնած էր Իզմիր 1825ին:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 130. — 1853. Կարագետ ամիրա Ազնաւուրեան, սեղանաւոր, կը վախճանի 108 տարեկան: Ժ. Գարու առաջին կէսին աղբեցիկ դեր ունեցած է Պատրիարքարանի գործերուն մէջ, հայ հասարակութեան կարեւոր ծառայութիւններ մատուցանելով:

ՓԵՏՏՐՈՒՐ 131. — 1584 Ազարիա եպիսկոպոս Զուղայեցի Կիլիկիոյ կաթողիկոս կ'ընտրուի. 1591ին Պատրիարք եղած է Կ. Պոլսոյ: — 1886. Իրիզոր վարդապետ Էջմիածնէն, Հակահաստուրեան կուսակցութեան վարչներէն, հրապարակագիր և քարոզիչ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՓԵՏՏՈՒԱՐ 26. — 1799. Մահ Ֆրանսացի հայագետ Սիմոն Լաբուտէի (Ն. Տ. 9 մարտ) որ 1785-86ին մեկուկէս տարի վերեւելի Ս. Ղազարու վանքը բնակած և ուսումնասիրած է հայ լեզուն: Ծնած էր 1729ին: — 1899. Յարութիւն Մերեմ-Գուլի, Պատրիարքարանի ժողովներուն գործօն և խօսուն անդամ, քանիցս ասեռապետ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1900. Յրեղեան ուսուսչոյ Սեդրաք Մանդինեանի քսանըջինգամեայ մանկավարժական գործունէութեան:

ՓԵՏՏՈՒԱՐ 27. — 1726. Ունեցի Կարապետ Եպիսկոպոս Էջմիածնի կաթողիկոս կ'օծուի Կ. Պոլսոյ մէջ, և հետեւեալ օրը Եպիսկոպոս կը ձեռնադրէ Յովհաննէս Կոլոտ վարդապետը որ տասնըմէկ տարիէ ի վեր Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքն էր արդէն: — 1858. Մահ Նիկողոս Պայեանի, արքունի ճարտարապետ. տաղանդաւոր արուեստագետ, հմուտ էր հայ և օտար դպրութեանց: Ծնած էր 1826 նոյեմբեր 19ին:

ՓԵՏՏՈՒԱՐ 28. — 1852. Սահակ Ալբրո և Գրեգոր Մարկոսեան կը սկսին հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ Նոյեան Աղաւթի հանդէսը: Դադարած է 1853ին: — 1847. Արիտողմ Իւթիւճեան, առաջին երէց Բարաքիան Հայոց, կը մեռնի. ձեռնադրուած էր 1846 յունիսին:

ՄԱՐՏ 4. — 1832. Արքունի վառօդապետ Սիմոն ամիրա Տառեան, հայր Տառեան Պողոս պէյի և եղբայր Տառեան Յովհաննէս պէյի, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած է Այթեֆանոյի Ս. Սահակոս եկեղեցին:

ՄԱՐՏ 5. — 1870. Մահ Ֆրիտրիխ Նայման գերման հայագետին (Ն. Տ. 17 մարտ) որ ծնած էր 1790ին: Անգլիերէնի և գերմաներէնի վերածած է հին հայ մատենագիտերու քանի մը երկերը:

ՄԱՐՏ 6. — 1857. Մահ Ռուբէն Անդրէաս Բարազեանի, հայկաբան և լեզուագետ: ԺԹ. դարուն սկիզբները Խաղիա կըթուած, Իզմիրի Ս. Մեսրոպեան վարժարանին արդիւնաւոր ուսուցիչը եղած է 26 տարի: Ծնած էր 1806 ապրիլ 11ին:

ՄԱՐՏ 8. — 1892. Արապիւն Շէքիմեան, բանաստեղծ և լեզուագետ, կը մեռնի Կ. Պոլսոյ մէջ: Գրած է առղեր և թատրերգութիւններ: Ծնած էր 1832ին: — 1899. Սուրբանդակ օրաթերթը կը սկսի հրատարակուիլ: — 1900. Գեորգ պէյ Նրամեան, նախկին սեղանաւոր Եգիպտոսի թաթիկն, անդամ Գերազդին ժողովին և ապա Բարաքիան ժողովին, կը վախճանի Բարիդի մէջ: Ծնած էր 1816ին:

ՄԱՐՏ 9. — 1889. Մահ ուսուսչոյ ուսուցիչ և կրօնական գիրքերու հեղինակ Պետրոս Շանշեանցի: Ծնած էր 1819 օգոստոս 13ին:

ՄԱՐՏ 10. — 1801. Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղութեանց որ կաթողիկոս ընտրուած էր, Էջմիածին դացած պահուն Թիֆլիզի մէջ կը վախճանի՝ դեռ չօծուած: — 1898. Տիգրան Չախաճեան, հայ երաժշտապետ որ հեղինակած է չորս օրիքիք և զանազան երաժշտական հասուածներ, կը մեռնի Իզմիրի մէջ:

ՄԱՐՏ 11. — 1709. Ագարանգիզոս կը սկսի տպագրուիլ առաջին անգամ, Կ. Պոլիս, Գրեգոր դպրի տպարանին մէջ, Աստուածատուր վարդապետի ջանքով: — 1799. Մահ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Կաղզուանցի Զարարիա Փոգուզեան արքեպիսկոպոսին: Ծնած էր 1719ին: — 1836. Ռուս կառավարութիւնը կը հաստատէ Պոյոժենիան որ օրէնքն է Ռուսոյ մէջ Հայ. Եկեղեցւոյ վարչական գործերուն:

ՄԱՐՏ 13. — 1839. Սահակոս Աղաւթի Պատրիարք Կ. Պոլսոյ որուն օրով շինուած են Եւտի Գուլէի Հիւանդանոցը և Կ. Պոլսոյ եկեղեցիներէն ոմանք, կը քաշուի իր առաջին Պատրիարքութեան և իրեն կը յաջորդէ Ամանոյ առաջնորդ Յակոբոս Սերրբեան Պատրիարք: — 1891. Պետրոս Մաշաբեան, ճարտար գերասնապետ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՄԱՐՏ 15. — 1891. Խաչատուր Մխարբեան, նշանաւոր գրագետ, կը վախճանի Սկիւտար, 80 տարեկան:

ՄԱՐՏ 16. — 1881. Յովհաննէս Կարեցի կաթողիկոս կ'ընտրուի Էջմիածնի մէջ: Իր օրով հաստատուած է Պոյոժենիան: — 1888. Սահակ Բարազեան, ծանօթ ուսուցիչ և հեղինակ, խմբագիր Ժամանակի, կը վախճանի Կ. Պոլիս: Գործօն դեր մը ունեցած է Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ:

ՄԱՐՏ 17. — 1799. Գանիէլ Եպիսկոպոս Սուրմուսեցի Պատրիարք կ'ընտրուի Կ. Պոլսոյ:

ՄԱՐՏ 18. — 1849. Մահ Միքայէլ ամիրա Բիշմիշեանի, սեղանաւոր, առաջին միլիթէլի Հիւանդանոցին: Կորցած է Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին: Ծնած էր Ահնայ Ապուշէի գիւղը, 1788ին:

ՄԱՐՏ 20. — 1700. Երուսաղէմի Պատրիարք Մինաս արքեպիսկոպոս Նարեկը տպագրել կուտայ Կ. Պոլիս, Աստուածատուրի տպարանին մէջ: Նարեկի ամբողջական առաջին տպագրութիւնն է այն: — 1784. Մահ Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Ղափանցի Պետրոս Եպիսկոպոսի, բանաստեղծ և ուսմարան երգիչ:

ՄԱՐՏ 21. — 1615. Աղաբալայի փոքր թուականը կ'սկսի: — 1714. Յովհ. վրդ. Գանձակեցի Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1763.

Մահ նամակեցի Յակոբ Ե. Կաթողիկոսին որ 1759ին բազմած էր Էջմիածնի աթոռը:

ՄԱՐՏ 22. — 1793. Ղազար Փարպեցի առաջին անգամ կը սկսի տպագրել Վենետիկի մէջ: — 1878. Թորոս Նազարեան, հասարակ, բազմաբնիկ ուսուցիչ, կը վախճանի Կ. Պոլիս 47 տարեկան:

ՄԱՐՏ 24. — 1777. Մահ կելեմ Վելջրուա Ֆրանսացի հասարակին (Ն. Տ. 4 ապրիլ) որ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է հին հայ ձեռագիրներու վրայ: Մահած էր 1690ին:

ՄԱՐՏ 25. — 1655. Փիլիպպոս Կաթողիկոս Աղբակեցի կը վախճանի Էջմիածին. ընտրուած էր 1633 յունուար 13ին: — 1809. Մահ Արմաշու և Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոս Կապուսիկեանի որ նորէն շինած է Արմաշու վանքը կանոնաւոր միաբանութիւն և ուսումնարան հաստատելով հոն: Մահած էր 1749ին և առաջնորդ եղած 1786ին:

ՄԱՐՏ 26. — 1750. Ստեփաննոս Մելքոնեան կ'ընտրուի Արարահայր Վենետիկի Մեթոքեանց, յաջորդելով Մեթոքար Արբայի, և սյր պաշտօնը կը վարէ մինչև 1800: Իր օրով 1773ին, մաս մը միաբաններ դատուեցան Վենետիկի Մեթոքեաններէն և թրքիսթէ հաստատեցին անջատ միաբանութիւն մը որ 1811ին Վենետիկ փոխադրուեցաւ: — 1842. Յովհաննէս Բ. Կարբեցի Կաթողիկոս կը վախճանի Էջմիածնի մէջ: Մահած էր 1761 մարտ 23ին:

ՄԱՐՏ 27. — 1902. Գրիտափոր Կարա Մուրզա, ուսաստայ երաժիշտ, կը մեռնի Թիֆլիս:

ՄԱՐՏ 28. — 1879. Նշանաւոր հրատարակիչ Վարդան բաշա (Յովսէփ Վարդանեան) կը վախճանի: Մահած էր Կ. Պոլիս 1816 սեպտ. 26ին:

ՄԱՐՏ 30. — 1751. Ղազար Զահեկեցի Կաթողիկոսը կը վախճանի. ընտրուած էր 1737ին:

ՄԱՐՏ 31. — 1782. Զաքարիա Կաղզուանցի երկրորդ անգամ կ'ըլլայ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ: — 1863. Առաջին պատարագը կը մատուցուի Մանչէսթըրի նորահաստատ հայ մատուին մէջ, Կարպետ վարդապետ Շահազարեանի կողմէ: — 1902. Իզմիրի Հիւանդանոցի հիմնադրութեան հարնրամեայ յորելանքը կը տօնուի:

ԱՊՐԻԼ 1. — 1861. Մկրտիչ ամիրա ձեզայիրեան, սեղանաւոր, հիմնադիր Խաղբոյի Ներսէսեան վարժարանին, կը վախճանի և կը թաղուի Խաղբոյ: Մահած էր 1805ին:

ԱՊՐԻԼ 2. — 1860. Սարգիս Միրզա Վանանդեցի կը սկսի հրատարակել Իզմիրի մէջ կիսամսեայ հանդէս մը: Կազմած է քիչ ժամանակէն: — 1889. Իրոֆէսոր Բերդիլէ, ուսաստայ հմուտ բանասէր և հնագետ որ 1858էն է վեր հայ լեզուի ուսուցիչ էր Բեթերպուրիի համալսարանին մէջ, կը վախճանի: Գրած է հնախօսական ուշագրաւ երկեր: Մահած էր 1833 մայիս 4ին, Նոր Նստիջլեւանի մէջ:

ԱՊՐԻԼ 3. — 1845. Տ. Անտոն արքեպիսկոպոս Հասունեան Հոռմէական Հայոց նախագահ կ'ըլլայ:

ԱՊՐԻԼ 4. — 1820. Ն. Ս. Օծութեան Տ. Տ. Մկրտիչ Ա., Կաթողիկոս ամենայն Հայոց, կը ծնի Վանայ մէջ:

ԱՊՐԻԼ 5. — 1628. Գուանեցի Մելքիսեդեկ Կաթողիկոս կը վախճանի Կասնիկի: — 1880. Մէլքայէլ Միսնասարեանց որ ունի ուսանելի և հայերէն զանազան գրուածներ, կը վախճանի 51 տարեկան:

ԱՊՐԻԼ 6. — 1853. Ստեփաննոս արքեպիսկոպոս Աղաւնի առաջնորդ Արմաշու որ երկէցս Կ. Պոլսոյ Պատրիարք եղած և վերջին անգամ 1841ին հրատարած էր, 80 տարեկան կը վախճանի Նիկոմիդիոյ մէջ, թաղուած է Նիկոմիդիոյ Մայր-եկեղեցւոյն գաւթիքը: — 1888. Սկզբնաւորութիւն Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին նորոգութեան, և հիմնադրութիւն նոր տպարանին:

ԱՊՐԻԼ 7. — 1845. Հրամայուեցաւ Թուրքիոյ հայ եպիսկոպոսներուն և վարդապետներուն կրել սեւ ու մանիշակագոյն թաւիչէ փակեղ և հայ քահանաներուն սեւ չուխոյէ: — 1864. Մահ Կարապետ Գալուստեանի, Վանեցի վաճառական, որ կառուցած է Կահիրէի թաղ վարժարանը 1848ին, և ընդարձակ հոգիք կտակած է անոր իրը կառուած:

ԱՊՐԻԼ 8. — 1655. Յակոբ Կ. Զուգայեցի ամենայն Հայոց Կաթողիկոս կ'օծուի Ս. Էջմիածին: — 1880. Գարբէլէ արքեպիսկոպոս Ալլաղովջի, հմուտ պատմաբան և լեզուագետ, կը վախճանի Թիֆլիսի մէջ: Բնի բազմաթիւ կարեւոր երկեր: Մահած էր 1812 մայիս 10ին Թեոդոսիոյ մէջ:

ԱՊՐԻԼ 9. — 1812. Տիւզեան Յովհաննէս Ձէլէպի, տեսուչ արքունի փողերանոցին, կը վախճանի: Նիւթապէս ստապրած է հայ դպրութեանց: Մահած էր 1749 ապրիլ 24ին: — 1845. Տատեան Յովհաննէս պէյի մատուցած խոյրանքով երջանկայեշատակ Սուլթան Ապտ-իւլ-Մեճիտ Կայսրը Իզմիրի չուխոյի նորահաստատ գործարանը գտնուած միջոցին, կը բարեհաճի հրամայել որ օրական 37½ օխա հացի պետական պարէն յատկանայ Հիւանդանոցին: — 1892. Յրեկեան Սմբատ Շահազարեանի մանկավարժական և գրական երես-

նամայ գործունէութեան: — 1893. Տիկին Եզրու Երաման Գարա-
բէճեա որ գլխաւոր գործիչն էր Հիւանդանոցի Տիկնանց 1860ին
կազմուած առաջին Խնամակարութեան, կը մեռնի Բարիք:

ԱՊՐԻՒ 10. — 1764. Եղիշէ առաջին անգամ կը սկսի տպա-
գրուել Կ. Պոլիս, Աստուածատուրի տպարանին մէջ, Էջմիածնի
միաբան և Իզմիրի նախկին առաջնորդ Արբաճամ վարդապետի ծախ-
քով: — 1812. Սողոմոն Մալան, անգլիացի հայագետ, կը ծնի (Ն. Տ.
22 ապրիլ): Կարեւոր ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է Հայ-
Եկեղեցւոյ պատմութեան, դատաւութեան և ճէսերու մասին:

ԱՊՐԻՒ 11. -- 1876. Մահ Գէորգ արքեպիսկոպոս Հիւրմիզեանի,
Արբաճայր Վեհեակի Մխիթարեանց: Թարգմանած է կարեւոր եր-
կեր: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1797 նոյ. 11ին:

ԱՊՐԻՒ 12. — 1900. Օտեսոյի մէջ կը վախճանի Շամսիեցի
Ենովք Բուդաղեան, ուսասոյ վաճառական, որ 655,000 բուլլի
կտակած և 90,000 բուլլի ի կենդանութեան նուիրած է (ընդամենը
գրեթէ 82,000 օամ. սակի) զանազան բարենորոտակ հաստատութեանց:

ԱՊՐԻՒ 13. — 1878. Մահ տիրացու Արևստակէս Յովհաննէս-
եանի, նշանաւոր երաժիշտ, որ 40 տարիի չափ դաստիսած է Կ.
Պոլիս, բարձրագոյն երաժիշտ աշակերտներ հասցնելով: — 1884. Յով-
սէփ Իզմիրեանց կը կտակէ 20,000 բուլլի որուն կէսը յատկացած է
երբ դրամադրուի Իզմիրեանց զբաղման միջանակին, և միւս կէսին տու-
կոսը սահմանուած է Էջրուսի կամ Մշոյ աղջկանց վարժարանին:

ԱՊՐԻՒ 14. — 1891. Վահան ԼՖէնտի (Յովհաննէս Վահանեան),
օրէնագետ, երկար տարիներ դատական նախարարութեան խորհրդա-
կան, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ:

ԱՊՐԻՒ 16. — 1749. Մահ Մխիթար Արբոյ Աբրատացւոյ, հիւ-
նադիր Մխիթարեան Միարանութեան, որ թողած է աստուածաբա-
նական և ուսումնական գրուածներ: Ծնած էր 1676 փետր. 7ին: —
1891. Մահ Մակար Կաթողիկոսի, Էջմիածնի մէջ: Ծնած էր 1813
ապրիլ 6ին Պալանդիւի Թեղուս գիւղը:

ԱՊՐԻՒ 17. — 1843. Ներսէս Ե. Աշտարակեցի կ'ընտրուի Կա-
թողիկոս Ամենայն Հայոց:

ԱՊՐԻՒ 18. — 1737. Մահ Կրեատցի Արբաճամ Բ. Կաթողիկո-
սին որ օծուած էր 1734 նոյեմբեր 24ին: — 1869. Տասեան Յովհաննէս
սէյ, արքունի վառօդապետ, բարերար Հիւանդանոցին, կը վախճանի
Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1793 փետրուար 14ին: — 1899. Ռուսասոյ
ճանօթ վրդապետ Պերճ Պաօշեանցի քառասնամեայ զբաղման գործու-
նէութեան յղեկանը կը ածուի Թիֆլիսի մէջ:

ԱՊՐԻՒ 19. — 1843. Վեհեակի Մխիթարեան Միարանութիւնը
կը սկսի հրատարակել Բագմալիկ հանդէսը (Ն. Տ. մայիս 1) — 1880.
Տ. Երեմիա աւագ քահանայ, հանրածանօթ տոմարագետ, կը վախ-
ճանի Խաղբոյի մէջ: — 1899. Մահ Տ. Ստեփան Ազարեան Պատ-
րիարքին Հոպմական Հայոց: Ծնած էր 1826 զեկտեմբեր 19ին և
ընտրուած 1881 յունիս 24ին:

ԱՊՐԻՒ 20. — 1816. Մահ հոգեհայ Սամուէլ Մուրատի որուն
կտակած դուժարով Մխիթարեանք հիմնած են Մուրատեան վարժա-
րանը, հիմնոյ միացած Ռափայէլեան վարժարանին՝ Մուրատ-Ռափա-
յէլեան անունով: Ծնած էր Թարսոս, 1760 օգոստոս 6ին: — 1900.
Խրիմի մէջ կը մեռնի հանրածանօթ ծովանկարիչ Յովհաննէս Այվա-
զովզը: Ծնած էր 1817 յուլիս 17ին:

ԱՊՐԻՒ 21. — 1860. Կ. Պոլսոյ Պատրարք Գէորգ արքեպիսկ-
կը հրատարակէ: — 1878. Արսէն Խոճատարեան, ծանօթ հրագրարա-
գիր Օրագիրի, կը վախճանի Սամաթիոյ մէջ, 45 տարեկան: — 1878.
Մահ Քրանացի հայագետ Իօսէն Պրէի որ ծնած էր 1809ին, Քրան-
սերէի թարգմանած է հին հայ մատենագրութեան հաստատներ:

ԱՊՐԻՒ 22. — 1704. Ներսէս եպիսկոպոս Պալատցի կ'ընտրուի
Պատրարք Կ. Պոլսոյ: — 1868. Գրիգոր Աղաթնի, տաղանդաւոր
անահապետ, լեզուագետ, պաշտօնեայ Օամ. Պետութեան, կը վախ-
ճանի Բարիքի մէջ, Թուրքիոյ հանրային շինութեանց նախարար ընտ-
րուելէ քիչ ետքը: Աւելի Քրանսերէի գիտական գրուածներ: Մասնակ-
ցած է Պատրիարքարանի ժողովներուն: Ծնած էր 1823 յուլիս 4ին: —
1874. Յարութիւն Ալաճեան, երգիծարան, խմբագիր Միզու ծաղրա-
թերթին, կը վախճանի 43 տարեկան:

ԱՊՐԻՒ 23. — 1858. Ղարաբաղի Շուշի քաղաքին մտ գանուոյ
Ամբաստու վանքին նոյնգրութեան պահուն, Ա. Գրիգոր Լուսաւորչի
թոռ Ա. Գրիգորիս Աղուանից կաթողիկոսի գերեզմանը և նշխարները
կը գանուին: — 1890. Վիթմարից Էմմանուէլէ, թագածաւանգ,
այժմ թագաւոր Խաղիոյ, Ա. Էջմիածին կ'այցելէ:

ԱՊՐԻՒ 24. — 1871. Մահ Յարութիւն Խաղիպեանի, հիմնագիր
Թեղոսից Խաղիպեան ուսումնարանին:

ԱՊՐԻՒ 25. — 1861. Չափաւոր Վեհեակի Գէորգ պատուելի, հայկա-
րան, ծանօթ ուսուցիչ, կը վախճանի Հիւանդանոցին մէջ: — 1888.
Բեղերսուրդի և Մոսկուայի հայ եկեղեցիներու հոգաբարձու Սիմէն
Արամիլը Լազարեանց կը վախճանի:

ԱՊՐԻՒ 26. — 1798. Յովհան քահանայ Միզու Վանանկեցի ու-
սուցիչ կը կարգուի Իզմիրի հայ վարժարանին: — 1871. Մահ Իզմիրցի

Տրապարակազիր Սարգիս Մերզա Վանանդեցւոյ: — 1874. Ներսէս եպիսկ, Վարժապետեան Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի:

ԱՊՐԷԼ 27. — 1879. Բրոքէսէօր Ստեփաննոս Նաղարեանց, ուստասայ մատենազիր, խմբագիր Հիսիսափայլ Տանդէպին և արաբերէնի ու պարսիկերէնի ուսուցիչ Լաղարեան ձեմարանին մէջ, կը վախճանի Մոսկուա: Ծնած էր 1810ին:

ԱՊՐԷԼ 28. — 1801. Իսախիթ եպիսկ. Ղարղանեան բռնութեամբ Էնքզինքը կաթողիկոս օծել կուսոյ Էջմիածնի մէջ: — 1869. Ռուսոյ կոչսեր Էղբայր Կոստանդին մեծ դուքար, կ'այցելէ Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքը:

ԱՊՐԷԼ 29. — 1878. Պարսից Նասրէտօն Շահը կ'այցելէ Ս. Էջմիածին: — 1888. Մահ Յովհաննէս Ստեփանոս Յովնանեանցի, Տիմազի Թիֆլիսի Յովնանեան աղջկանց վարժարանին:

ՄԱՅԻՍ 1. — 1705. Բերա, Պետրոսի տպարանին մէջ, երկրորդ անգամ կը սկսի տպագրուել Սուրբ Գիրքը (Տին և Նոր Կտակարան), որուն առաջին տպագրութիւնը կատարած էր Ռսիան վարդապետ 1668, Ամբգերատմ: — 1788. Ներսէս Դնորձալայ Բնիկանրակահը առաջին անգամ կը սկսի Տրատարակուել Բեդերագուսի, Գրեգոր Խոջամարեանի տպարանին մէջ: — 1850. Արքայճամ Մուրատեան, տասնը եօթնամեայ պատանի, Իզմիտի մէջ կը սկսի Տրատարակել շարաթարթութիւթ մը զոր նիք կը խմբագրէր, կը շարէր և կը տպէր լատանց մամուլի: — 1868. Էջմիածնի Արարատ կրօնաթիւթը կը սկսի Տրատարակուել: — 1872. Ռուսաստան ընտանեկան Պետրոս Մաղաթեանց (Աէյնաթ) կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1810ին:

ՄԱՅԻՍ 2. — 1767. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Գրեգոր վարդապետ արտօնութիւն խնդրած ըլլալով Երեւանցի Մելէոն կաթողիկոսէն՝ Կ. Պոլիս դանուղ եպիսկոպոսներու ձեռամբ եպիսկոպոս ձեռնադրուելու, կաթողիկոսը Վր զբէ անոր որ Հայ. Եկեղեցւոյ օրէնքները չեն ներեր տալ խնդրուած արտօնութիւնը: — 1860. Ազրխանուպոլսեցի Սարգիս եպիսկոպոս կ'ընտրուի Պատրիարք Կ. Պոլսոյ: — 1869. Մահ նշանաւոր հայագէտ Վիգթօր Լանկլուայի (Ն.Տ. Թմայիս 14) որ Տիբերի մէջ ծնած էր 1829 մայիս 8ին. Տրատարակած է Տին հայ մատենագիրներու թարգմանութիւններ և կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած հայ բանասիրութեան:

ՄԱՅԻՍ 3. — 1887. Բերայի Արուեստանոցին բացման հանդէսը տեղի կ'ունենայ:

ՄԱՅԻՍ 4. — 1853. Ազրխանուպոլսեցի Պօղոս արքեպիսկոպոս որ 1815էն 1823 Պատրիարք եղած էր Կ. Պոլսոյ և 1828ին Երուսաղէմի պատրիարքութեան («ճարտարչի կառավարիչ») կարգուած, կը վախճանի 90 տարեկան: Ռեւի կրօնական երկատիրութիւններ: Մեծ ծառայութիւններ մատուցած է Երուսաղէմի վանքին որուն պարտքերը վճարել յաջողած է:

ՄԱՅԻՍ 5. — 1815. Մոսկուայի Լաղարեան ձեմարանին բացումը տեղի կ'ունենայ: — 1892. Ն. Ս. Օծութեւն Տ. Տ. Մկրտիչ Ա. կ'ընտրուի կաթողիկոս ամենայն Հայոց:

ՄԱՅԻՍ 7. — 1715. Աստուածատուր Համաստնցի կաթողիկոս կ'ընտրուի Էջմիածնի մէջ:

ՄԱՅԻՍ 8. — 1829. Վերայլի մէջ կը մեռնի Յովհաննէս վարդապետ Չոջրապէան՝ Վենետիկի Միթիթարեան որուն գլխաւոր աշխատութիւն է Աստուածաշնչին նախնեաց թարգմանութեան ճշդութեամբ Տրատարակութիւններ 1805: Ծնած էր 1765ին: — 1858. Աւետիս Բերոյեան, բարերար Թիֆլիսի Ներսէսեան վարժարանի, կը մեռնի:

ՄԱՅԻՍ 9. — 1847. Կայսերական Տրուարակով կը հաստատուին, Մաթեոս Պատրիարքի օրով, Կ. Պոլսոյ Հոգևոր և Գերագոյն Ժողովները: — 1884. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Ներսէս Վարժապետեան Էջմիածնի կաթողիկոս կ'ընտրուի և կը Տրածարի:

ՄԱՅԻՍ 11. — 1878. Հնագէտ Հ. Կղեմէս Միպիլեան, միտրան Վիեննայի Միթիթարեանց, կը մեռնի Սեւերեկ, Տիարպէրիբի մօտ:

ՄԱՅԻՍ 12. — 1753. Ակնցի Մինաս կաթողիկոս կը վախճանի Էջմիածին: Բնորուած էր 1751ին:

ՄԱՅԻՍ 13. — 1764. Գրեգոր վարդապետ Պամուճեան Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1869. Մահ Տարթ. Յովսէփ Թորոսեանի, Տիմազի Լեմուկիկի Թորոսեան հաստատութեան ուր կը կրթուին Հայագրի մանուկներ: — 1898. Մահ գերման հայագէտ Յրիտիկ Միլլերի (Ն. Տ. 25 մայիս), որ ծնած էր 1834 փետրուար 21ին Պոճեմիոյ մէջ: Գրած է լեզուաբանական ուշագրաւ ուսումնասիրութիւններ հայերէնի վրայ: — 1899. Զարմայր Մսերեանց, ուստասայ խմբագիր, որդի Մսեր Մսերեանցի, կը վախճանի Մոսկուայի մէջ:

ՄԱՅԻՍ 14. — 1443. Թովմաս Մեծոփեցի պատմագիրը կը վախճանի Մեծոփոյ վանքը: — 1632. Մովսէս կաթողիկոս Տաթևացի կը վախճանի Երեւան: — 1844. Յովսէփ Թավուզճեան, Եւրոպական կեզուներու հմուտ ուսուցիչ, որ Պոլսոյ աշխարհարարը մշակող անդրանիկ գրողներէն մէկը եղած է, կը մեռնի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1808ին:

ՄԱՅՈՒ 15. — 1813. Չամաշորճեան Բարերդցի Յովհաննէս Պատրիարք որ 13 տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր, ծերացած՝ կը հրաժարի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական աթոռէն, և ինը իրեն յաջորդ կը կարգէ Արքայաժողով Պատրիարք որ կ'ընդունուի:

ՄԱՅՈՒ 18. — 1800. Բարերդցի Յովհաննէս եպիսկոպոս կ'ընտրուի Պատրիարք Կ. Պոլսոյ: — 1856. Մխիթարեան Մխարանութենէն Հ. Սարգիս վարդապետ Թեոքորեան, Հ. Գարբելէ վարդապետ Այվազովքի և Հ. Ամբրոսիոս վարդապետ Գալֆաեան կ'ընդունին Հայ. Եկեղեցւոյ դատաւութիւնը: — 1858. Մատթէոս արքեպիսկոպոս, նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, Էջմիածնի Կաթողիկոս կ'ընտրուի:

ՄԱՅՈՒ 19. — 1890. Մկրտիչ աղա Սանասարեանց, հիմնադիր Սանասարեան վարժարանի, կը վախճանի Բաքիի մէջ: Ծնած էր 1818 ապրիլ 10ին:

ՄԱՅՈՒ 20. — 1562. Արգար դպիր Թողաղցի Հոսոմ կը ղրկուի Միքայել Կաթողիկոսի կողմէ Հոյ տպագրութիւնը ծագեցնելու համար: — 1737. Յաճախապատու մի առաջին տպագրութիւնը կ'աւարտի Կ. Պոլիս, Աստուածատուրի տպարանին մէջ: — 1799. Ծնունդ Յովհաննէս եպիսկոպոս Նահապետեանի որ գրած է Էջմիածնի և շրջակայ դատաւաներուն տեղագրութիւնը: — 1867. Կ. Պոլսեցի Գեորգ արքեպիսկոպոս Քերէստէճեան նախկին պատրիարք՝ Էջմիածնի Կաթողիկոս կ'օժտուի:

ՄԱՅՈՒ 22. — 1891. Գրիգոր Բաղբուպանեան, հունգարահայ երեւելի բժիշկ, կը վախճանի: Ծնած էր 1830ին, Եղիսարեթուպոլսոյ մէջ:

ՄԱՅՈՒ 24. — 1834. Յարութիւն վարդապետ Ալամդարեան, ուսուսչայ բանաստեղծ, ուսուցիչ, տեսուչ Կերսեսեան վարժարանի, կը վախճանի Կոր Կախիջեան: Ծնած էր 1796ին: — 1870. Մեծ հրդեհ Բերայի մէջ ուր կ'այրի Հայոց Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ կալուածներուն մեծ մասը:

ՄԱՅՈՒ 25. — 1659. Քեֆէցի Մարաբրոս վարդապետ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1763. Մահ Վազար ամիրայի, սեղանաւորներու պետ, որ իր ժամանակին աղգեցիկ դեր ունեցած է Պատրիարքարանի գործերուն մէջ: — 1802. Գանիէ Կաթողիկոս կ'օժտուի Ալաշկերտի Իւջ Քիլիսէ վանքին մէջ, Աղթամարոյ Կարապետ Կաթողիկոսէն. 15 եպիսկոպոս, 28 վարդապետ և 28 քահանայ կը մասնակցին օժման արարողութեան:

ՄԱՅՈՒ 26. — 1859. Մարգուանի Ս. Մահակեան վարժարանին հիմնարկութիւնը տեղի կ'ունենայ: — 1886. Առաքել Արթուր Տիւրբի

որ Խապըշի հայ թատրոնը հիմնած է 1850ին քանի մը ընկերներով ու յետոյ Բերայի Արեւելեան թատրոնը, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1840ին Երզրատոս:

ՄԱՅՈՒ 27. — 1891. Յակոբ Պարոնեան, տաղանդաւոր երգիծաւան-գրագետ, կը վախճանի Կ. Պոլիս՝ Օրթաքէջոյ: Ծնած էր 1842ին:

ՄԱՅՈՒ 28. — 1878. Իգմիրի Արշալուսին խմբագիր Ղուկաս Պալղաղարեան կը վախճանի. 38 տարի իր թերթը յարատե կերպով հրատարակած է:

ՄԱՅՈՒ 29. — 1859. Մաքսուտ ամիրա Սարմեան, սեղանաւոր, կը վախճանի Կ. Պոլիս՝ Գատրքէջի մէջ:

ՄԱՅՈՒ 30. — 1827. Աբրահամ ամիրա Թերղևանց, հօրեղբայր Քարաքէհեա Գեորգ և Կարապետ պէյերու, որ տպարան հաստատած է Կ. Պոլիս 1824ին և մեծապէս նպաստած է Խապըշի Ս. Ստեփանոս եկեղեցւոյն շինութեան, կը վախճանի:

ՅՈՒՆԻՍ 1. — 1816. Պելթ հայագետ Ֆէլիքս Կեւ կը ծնի Պելժ ժիզայի մէջ (Կ. Տ. 13 յունիս): Մեռած է 1893 մայիսին: Ուսումնասիրած է հոյ եկեղեցական գրականութիւնը և շարականները: — 1855. Արծիւ ամաթերթը կը սկսի հրատարակուիլ և յետոյ կը փոխադրուի Վարագ: Գաղթած է 1863ին: — 1874. Լոյս կը հրատարակուի խմբագրութեամբ Հմայեակ վարդապետ, այժմ եպիսկոպոս Գիմարեանի: — 1885. Ճերխտէյի Նարգիլի կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 2. — 1601. Աղարիս Զուղոյեցի Կաթողիկոս Կիլիկիոյ կը վախճանի Սիւ: — 1781. Յովհաննէս Համետանցի Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ըլլայ: — 1891. Մահ նշանաւոր դերասան և բանաստեղծ Պետրոս Աղամանմի որ 1849ին ծնած էր Էնկիւրիի մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 3. — 1837. Աերճ Պաշտանց, ուսուսչայ ծանօթ վիպագիր, կը ծնի Երեւանոյ մօտ, Աշտարակ գիւղը: — 1845. Քիթապճի Մարգար, Կ. Պոլսոյ հոյ գրալաճառներուն հնագոյնը կը վախճանի: Ծնած էր 1789ին: — 1854. Երկրագործական դատախառութիւն կը հաստատուի Հիւանդանոցի ճեմարանին մէջ, ուսուցչութեամբ Կրիսեօնի հողագործական վարժարանէն վկայուած Յակոբ Ամասեանի: — 1877. Սարգիս Վրդ. Թեոքորեան որ գրած է Մուրատեան վարժարանի պատմութիւնը՝ կը վախճանի Բաքի և կը թողուի Բեր Լաշէրի գերեզմանատունը: Ծնած էր 1783ին, Բաղէշի մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 4. — 1889. Երեւանի թեմական հոգևոր դպրոցին յիս-
նամայ յորելանը կը սօնուի: — 1894. Խորէն արքեպիսկոպոս Աշրգ-
եան կը հրատարի Կ. Պոլսոյ պատրիարքութենէն:

ՅՈՒՆԻՍ 5. — 1889. Պատրիարքական կոնդակով Արմաշու Դըպ-
րեվանքին ինամակալութիւնը կը հաստատուի և Մաղաքիս եպիսկո-
պոս Օրմանեան վերատեսուչ կը նշանակուի:

ՅՈՒՆԻՍ 6. — 1820. Արմաշու վանքին վերաշինութիւնը կ'ա-
ւարտի Արմաշու և Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գարագոչեան Պօղոս արք-
եպիսկոպոսի ջանքով:

ՅՈՒՆԻՍ 7. — 1886. Նիկոզոս Թըւրքէնտճեան, աշխատակից Օրա-
գիբի և յետոյ խմբագիր Լրագիբի, կը մեռնի Կ. Պոլսոյ մէջ 45 տա-
րեկան:

ՅՈՒՆԻՍ 8. — 1752. Զարպճանէ Սարրաֆի Ծերան ամիրա կը
վախճանի Կ. Պոլիս:

ՅՈՒՆԻՍ 9. — 1706. Միքայէլ երէց Խարբերդցի Կ. Պոլսոյ Պատ-
րիարք կ'ընտրուի: — 1847. Ներսէս Ե. Աշտարակեցի կաթողիկոս
կ'օծուի: — 1855. Կ. Պոլսոյ մէջ կը մեռնի Ֆեղիբա Պօղոս պատուելի,
բնագէտ և բնագանձագէտ, իր ժամանակին փիլիսոփայի համբաւ ու-
նեցած է: Ծնած էր 1788ին, Գրորգորաձի մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 10. — 1858. Մերսոպ թաղիագէտն, հեղինակ և խմբա-
գիր, կը մեռնի Պարսկաստանի Երբող քաղաքը: Ծնած էր 1803ին:

ՅՈՒՆԻՍ 11. — 1733. Մահ Հաննա վարդապետի (Յովհաննէս
եպիսկոպոս Երուսաղէմացի), ժամանակագիր և նկարիչ: Գրած է իր
ժամանակին անցքերը և նկարած կրօնական պատկերներ: — 1846.
Մուրատեան վարժարանը Բատուայէն կը փոխադրուի Բարիկ: — 1856.
Մահտեօի ճանիկ Ափրա Փափաղեան, սեղանաւորներու արհեստա-
պետ, 80 տարեկան կը վախճանի և կը թաղուի Կ. Պոլիս Օրթոքէոյի
մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 12. — 1705. Մահ Նահապետ Եղեկացի կաթողիկոսին
որ ընտրուած էր 1691 օգոստոս 10ին:

ՅՈՒՆԻՍ 14. — 1791. Ռափայէլեան վարժարանի հիմնադիր
Եղուարդ Ռափայէլ Ղարամեան, կը վախճանի առաքատանաւի մը
մէջ, Հնդկաստանէն Լոնտոն եկած ստեն: Ծնած էր Նոր Զուլա
1734ին: — 1848. Մատրասի մէջ կը սկսի հրատարակուիլ փմատիպ
Բանասեր հանդէսը, խմբագրութեամբ Ս. Պ. Յովհաննէսի: Գաղթած է
1849 յունիսին:

ՅՈՒՆԻՍ 15. — 1751. Գեորգ վարդապետ Ղափանցի կ'ընտրուի
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ:

ՅՈՒՆԻՍ 17. — 1847. Երոպա հանդէսը կը սկսի հրատարա-
կուիլ Վիեննայի Միխիթարեանց ձեռքով: Գաղթած է 1863ին: —
1869. Բացում Թիֆլիսի Ս. Գալիանեանց աղջկանց վարժարանին:

ՅՈՒՆԻՍ 18. — 1881. Մալեղեան Յովսէփ պատուելի, հայկա-
բան, ծանօթ ուսուցիչ, կը վախճանի 80 տարեկան:

ՅՈՒՆԻՍ 19. — 1847. Հայնրիճ Գեղցեր, դերման հայագէտ, կը
ծնի Պերլինի մէջ (Ն. Տ. յուլիս 6): Գրուածքներ ունի հայ դիցարա-
նութեան և Հայ. Եկեղեցւոյ վրայ: — 1848. Հ. Հիւպընան, դերման
հայագէտ, կը ծնի Բրուսելոյ մէջ (Ն. Տ. յուլիս 6): Լեզուարանօրէն
քննած է հայ լեզուն: — 1855. Ստեփան Ոսկան Բարիցի մէջ կը սկսի
հրատարակուիլ Արևիկը հանդէսը (Ն. Տ. յուլիս 6): — 1858. Հովու-
եան Նիկոզոս ազա, բանասէր, երկար տարիներ Խաղբէջի Ներսէսեան
վարժարանին հոգաբարձու, կը մեռնի 62 տարեկան և կը թաղուի
Խաղբէջի:

ՅՈՒՆԻՍ 20. — 1833. Մահ Հ. Գուկաս Խնճճեան վարդապետի
աշխարհագիր, հնարես և քերթող, միաբան Վենետիկի Միխիթար-
եանց: Աւնի բազմաթիւ երկասիրութիւններ: Ծնած էր Կ. Պոլիս
1757ին: — 1840. Գեանաշարժ Մատիս լերան շրջակաները որու միջո-
ցին Մատիսի կողերէն ժայթքած օրլրահասակ կարմրադոյն վէժ՝ մը
զահասակ թելով, կը կորզէ իր հիմունքէն Ս. Յակոբայ վանքը որ կը թա-
ւայի Ախոռի դիպին վրայ և հիմնայատակ կը կործանէ զայն:

ՅՈՒՆԻՍ 21. — 1817. Մերզանէ Մանուկ պէյ կը վախճանի:

ՅՈՒՆԻՍ 22. — 1888. Յովհաննէս Տերոյենց պատուելին, կրօնա-
գէտ, լեզուագէտ, բազմաթիւ երկասիրութեանց հեղինակ, խմբագիր,
կը վախճանի Սկիւտար ուր և կը թաղուի: Ծնած էր 1800ին:

ՅՈՒՆԻՍ 23. — 1627. Մովսէս վարդապետ Տաթևացի, ազա
կաթողիկոս, կը սկսի նորոգել Էջմիածնի տաճարը: — 1876. Պաքրէշի
հայ հաստատութեանց բարերար կարապետ Անոյշեան կը վախճանի:

ՅՈՒՆԻՍ 24. — 1858. Մերվերեան Յովհաննէս ամիրա, արքունի
ճարտարապետ, ուսումնասէր և բարեգործ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ
մէջ 72 տարեկան: Պալեան կարապետ ամիրայի հետ պատճառ եղած
է Սկիւտարի ձեմարանին հիմնադրութեան, 1839ին, և միջոց մը հո-
գացած անոր մատակարարութեան ծախքերը: Ծնած է Գուգիուշուճու-
զի եկեղեցին ու դպրոցը:

ՅՈՒՆԻՍ 25. — 1848. Մուրատ վարժապետ Պոյաճեանց, բաղ-
մարդուն ուսուցիչ Արմաշու, որ քաջ հմուտ էր հայերէնի, արաբե-
րէնի և լատիներէնի, կը վախճանի: Ծնած էր 1801ին: — 1884 Մեհ-
մուայի Ախպար թերթը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ: —

1901. Արշակ Տէր Մկրտչեւեան, կրօնադէտ, մատենագիր, կը վախճանի Շուշի: Ծնած էր 1864, Փետր. 1ին:

ՅՈՒՆԻՍ 26. — 1844 Աստուածատուր Պատրիարք Տրապիզոնի Մատթէոս եպիսկոպոս Զուլաճեան կ'ընտրուի պատրիարք Կ. Պոլսոյ:

ՅՈՒՆԻՍ 27. — 1865. Բարեղի նորահաստատ առժամեայ մատուցին մէջ առաջին պատարագը կը մատուցուի Տ. Յովհաննէս առաջ քահանայ Հիւնքեարդէյեանեանի կողմէ:

ՅՈՒՆԻՍ 28. — 1845. Պաղատասար աքրեպիսկոպոս Հասան Զալբեան (Աղուանից մետրապոլիտ) կը վախճանի:

ՅՈՒՆԻՍ 30. — 1873. Յովհաննէս եպիսկոպոս Աթեան որ ձեւորանի վէճերուն ատեն էսնաֆներուն ջերմ կուսակիցը եղած է, քանկոյս անդամ Հոգեւոր և կրօնական ժողովներուն, կը վախճանի և կը թաղուի Գուգիւնճուգի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 1. — 1849. Աստուծաւոր լրագիրը, վիմատիպ, կը սկսի հրատարակուիլ Մինկարուրի մէջ, խմբագրութեամբ Գ. Գ. Գալտանեանի: Կարգած է 1853ին: — 1855. Զոնայ հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլիս՝ խմբագրութեամբ Տերոյեղցի: — 1861. Գրեզոր Զինկիրեան կը սկսի հրատարակել Ծաղիկը Իզմիրի մէջ: Գաղթած է 1867ին: — 1882. Էփրակն հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 3. — 1839. Կ. Պոլսեցի Գրեզոր վարդապետ, գրչադիր Աւետարանի մը յեշտատակարանը կարգադրով, Խարբերդի Առջև վանքին մէջ կը գտնէ Ս. Իէնդիգի և ուրիշ սուրբերու մատենքներ և Ս. Միւսան պարունակող շիշ մը, ներքէս Շնորհայի կաթողիկոսէն կրն. բուած:

ՅՈՒՆԻՍ 4. — 1762. Կը սկսի առաջին անգամ տպագրուիլ, Եզնիկ Կողբացւոյ Եղծ Աղանդոց՝ Իզմիր, Մարկոսի տպարանին մէջ, Յակոբ Նալեան Պատրիարքի սրբագրութեամբ, և Իզմիրի առաջնորդ Արքայաճամ վարդապետի խնամքով: — 1832. Մահ Սէն Մարթէն ֆրանսացի հայագետին (Ն. Տ. յուլիս 17), որ ծնած էր 1791ին: Ֆրանսերէնի թարգմանած է քանի մը հին հայ մատենագրական երկեր: — 1847 Յակոբ Աէլէպի Տիւզեան, աքրեանի ոսկերչապետ, ապա փոդերանոցի տեսուչ, կը վախճանի: Իր յորդորանքով և ձեռնառուութեամբ հրատարակուած է Երուսա հանդէսը: Ծնած էր 1793 յունուար 3ին:

ՅՈՒՆԻՍ 5. — 1781. Ծնունդ Միւսէնտիս Գեորգի, չափազեա ու տոմարագէտ, որ Ադրիանուպոլսեցի Պողոս Պատրիարքի օրով, ԺԺ. դարուն սկիզբները, Յունաց Պատրիարքարանին տոմարագէտներուն հետ համաձայնած և վերջ տուած է Ծուազատիկի անպատեհութեանց: Մեռած է 1830ին: — 1846. Յովհաննէս Տերոյեղցի և Միլտիչ Աղաթոնի խմբագրած շարաթաթերթը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1889. Աբուհի Մայրապետ Գայֆաեան որ 1865ին հիմնած է Խաքեղոյի Որբանոցը՝ կը վախճանի: Ծնած էր 1822ին Կ. Պոլիս, Գարթալ գիւղը:

ՅՈՒՆԻՍ 6. — 1900. Գարակեօմբուկի Ս. Յովհան Ոսկերեան եկեղեցին, ուխտատեղի, որ ծանօթ է «Փորրիկ Արմաշ» անունով, կ'սյրի:

ՅՈՒՆԻՍ 8. — 1756. Մահ գերման հայագետ Եոհան Երէտորի (Ն. Տ. յուլիս 21): Ծնած էր 1680ին: Հրատարակած է հայ լեզուի վրայ ուսումնասիրութիւն մը՝ քերականութեամբ: Թողած է նաև բառարան մը հայ լեզուի որ կը մնայ ձեռագիր Գասէի (Գերմանիա) մատենադարանին մէջ: — 1902. Մահ Զ. Արսէն վրդ. Այսրեանի, արքահայր Վիեննայի Միսթարեանց, հմուտ քերական, բանասէր և արուեստագէտ: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1824 յունուար 8ին:

ՅՈՒՆԻՍ 9. — 1752. Մահ Եազուպ ամիրայի, Ակնցի սեղանաւոր, որ իր ժամանակին ամենէն ազդեցիկ Հայր եղած է Պոլսոյ Պատրիարքարանի գործերուն մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 10. 1711. Տաղերգու Աւետիք Պատրիարք Եւզոկացի կը վախճանի Բարեղի մէջ և կը թաղուի Սէն-Միլլիս եկեղեցւոյ դամբարանը: Ծնած էր Թոգատ, 1657 ապրիլ 7ին:

ՅՈՒՆԻՍ 11. — 1706. Յայմաւուրքը առաջին անգամ կը սկսի տպուիլ Գրեզոր Մարզուանցւոյ տպարանին մէջ, Կ. Պոլիս:

ՅՈՒՆԻՍ 14. — 1660. Մեծ հրդեհ Կ. Պոլսոյ մէջ ուր կ'սյրին Զինիկ Համամի Ս. Սարգիս և Հիտար տիպի Ս. Նիկողայոս հայ եկեղեցիները:

ՅՈՒՆԻՍ 15. — 1860. Մ. Գ. Տէյրմուշեան կը սկսի Պոլսոյ մէջ հրատարակել Արևելեան Գար երկշարաթաթերթը: Գաղթած է 1862ին:

ՅՈՒՆԻՍ 16. — 1835. Եփրեմ կաթողիկոս Զորագեղցի, հրատարակ, կը վախճանի Էջմիածնոյ մէջ: — 1887. Մահ Եւրոպացի արեւելագէտ Յովհաննէս Հանուշի որ հրատարակած է ուսումնասիրութիւն մը Լեհահայոց լեզուի վրայ: Երեսասարգ հասակին մէջ մեռած է կաթուածէ, Բարեղ:

ՅՈՒՆԻՍ 17. — 1841. Մեծ հրդեհ Իզմիրի մէջ ուր կ'սյրին Ս. 460 — Ը. Գ. Օրդոյ, 1903 29 օգոստ. 1902 — 7

Ստեփանոս եկեղեցին և վարժարանը: — 1884. Մահ տիկին Նազըր վահանի, գործոն ինամակալուհի Օրթաքէյի Հոփիսիմեանց վարժարանին: — 1900. Գրիգոր Զանչեանց, ուսուսչայ գրագէտ, որ ունի ուսուցիչ գրուած կարեւոր հեղինակութիւններ և ծանօթ է Թուրքիոյ Հայոց իր ազգատասիրական արդիւնաւոր գործունէութեամբ, կը վախճանի Մոսկուայի մէջ:

ՅՈՒՆԻՍ 18. — 1838: Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին կ'օժուի: — 1863. Երկրագունտ կը սկսի հրատարակուիլ Մանչէսթըրի մէջ, Կարապետ վարդապետ Կահնազարեանէ խմբագրուած: Գաղթած է 1864ին:

ՅՈՒՆԻՍ 19. — 1764. Յակոբ արքեպիսկոպոս Նայեան որ 20 տարի Պատրիարքութիւն բրած է Կ. Պոլսոյ մէջ, կը վախճանի և կը թաղուի Բանկայթի գերեզմանատունը: Ունի կրօնական երկասիրութիւններ:

ՅՈՒՆԻՍ 20. — 1856. Խաչատուր Պարոնդզյանեան, ծանօթ ուսուցիչ, լեզուագէտ, չափագէտ, կը վախճանի Կ. Պոլսի Մնած էր 1809 նոյեմբեր 24ին: — 1900. Աւետիք Ղուկասեան, ուսուսչայ գրասէր, տարեկան 500 բուրջի կը կտակէ Գրական մրցանակի մը համար:

ՅՈՒՆԻՍ 21. — 1891. Քրիստոստուր Ղազարոսեան, հիմնադիր և երկար տարիներ անձնուէր ուսուցիչ Ղալաթիոյ կերակնորեայ վարժարանին, պահ մը հոգաբարձու Հիւանդանոցին, շարունակ անգամ Պատրիարքարանի ժողովներուն, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Մնած էր 1816 յունիս 27ին:

ՅՈՒՆԻՍ 22. — 1699. Մխիթար վարդապետ Բիւրթիստանցի կ'ընտրուի Պատրիարք Կ. Պոլսոյ:

ՅՈՒՆԻՍ 23. — 1842. Տատեան Յովհաննէս պէյի խնդիրքով, Երջանկայեղատակ Սուլթան Ապտ-Իւլ-Մէճիտ Կայսրը կը բարեհաճի հրամայել որ օրական 15 օրա միտի պետական պարէն յատկանայ Հիւանդանոցին: — 1858. Պետրոս եպիսկոպոս Պիւլպիւլ Ալթիմամբայ Կաթողիկոս կ'օժուի:

ՅՈՒՆԻՍ 24. — 1792. Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղւթեանց որ 1800ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուած է՝ կը հիմնէ Գրիգորուպոլիս քաղաքը:

ՅՈՒՆԻՍ 25. — 1780. Երեւանցի Միմէն Կաթողիկոս, նորոգիչ Տօնացոյցին և մատենադիր, կը վախճանի: Ընտրուած էր 1763ին: — 1817. Զամաչըճեան Յովհաննէս Պատրիարք կը վախճանի Սկիւտար: — 1882. Հ. Արսէն Սեւրեան երիտասարդ վարդապետը, միաբան Վենետիկի Մխիթարեանց, հմուտ հայկաբան, լեզուագէտ, պատմագէտ, կը վախճանի, ծնած էր Կ. Պոլսի 1851 սեպտ. 6:

ՅՈՒՆԻՍ 27. — 1900. Յովհաննէս Էֆենտի Էստեան որ էր եղբորը Էստեան Մկրտիչ Էֆենտիի հետ նպաստած է Կեսարիոյ Ս. Կարապետի Ժառանգաւորաց դպրոցին, շինած է Էստեան վարժարանը և վերաշինած է Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցին՝ կը մեռնի Ֆրանսա, Պուլցի-Սիւս Մէս: Մնած էր Կեսարիա 1841ին:

ՅՈՒՆԻՍ 28. — 1846. Պետրոս ամիրա Եւսուսէֆ, սեղանաւոր և Եգիպտոսի փոխարքային Թրիեսոյէի գործակալ, բարերար և մեկենաս, կը մեռնի Կորնայի մէջ և կը թաղուի Իլժիր ուր ծնած էր 1780ին:

ՅՈՒՆԻՍ 29. — 1844. Ասորոց Եղիա Կաթողիկոսը կը պատարագէ Բերայի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, և Մատթէոս Պատրիարք այդ եկեղեցւոյն կից մատուաը կը յատկացնէ Ասորոց որոնք այն ատեն եկեղեցի չունէին դեռ Կ. Պոլսի:

ՅՈՒՆԻՍ 31. — 1801. Մնուսէր գերման հայագետ Բեդրմանի (Ն. Տ. օգոստոս 13), որ մեռած է 1876ին: Ունի բանասիրական գրուածքներ հայ լեզուի և ժամանակագրութեան վրայ: — 1850. Մահ Կ. Պոլսոյ հրաժարեալ Պատրիարք՝ Պալաթցի Կարապետ արքեպիսկոպոսի որ թաղուած է Սկիւտար:

ՕԳՈՍՏՈՍ 1. — 1658. Թովմաս Բերեացի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը կը վախճանի: — 1812. Դիսակ Բիւզանդիան կը սկսի հրատարակուիլ ձեռամբ Վենետիկի Մխիթարեան Միարանութեան Գաղթած է 1816ին: — 1862. Օրբորդ Ե. Կ. Տ. Հայկուհի կը սկսի հրատարակել կիրառ. հանդէսը որ դադրած է քանի մը ամիսէն: — 1864. Արմաշու միարանութիւնը կը սկսի հրատարակել Յոյս հանդէսը որ դադրած է 1870ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 2. — 1680. Յակոբ Գ. Զուղբայեցի Կաթողիկոս կը վախճանի Կ. Պոլսի և կը թաղուի Բերայի գերեզմանատունը: — 1873. Մսեր Մաքիստոս Մսերեանց, հմուտ աստուածաբան, որ 25 տարի կրօնագիտութիւն դասախօսած է Լազարեան ձեմարանին մէջ, հեղինակած է շատ մը կարեւոր երկեր և խմբագրած ձուպալ հանդէսը, կը մեռնի Մոսկուայի մէջ: Մնած էր 1808 մայիս 16ին Իլժիր: — 1887. Հրդեհ Սկիւտարի մէջ՝ ուր կ'այրին Ս. Կարապետ եկեղեցին և ձեմարանը:

ՕԳՈՍՏՈՍ 6. — 1825. Արմաշու վանքին վանահայր և նորոգիչ Պողոս արքեպիսկոպոս Գարագոշեան կը վախճանի: Մնած էր 1751ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 7. — 1890. Ղալաթիոյ մատենագրարանին հիմնադիր

Յակոբ Արշակ կը վախճանի: — 1893. Տիգրան Կիւմիւշէկեան, գործօն հոգաբարձու Հիւանդանոցին, կը վախճանի Բարեղի մէջ:

ՕԳՈՍՏՈՍ 8. — 1691. Եղիազար Ա յնթապետ կաթողիկոս կը վախճանի Էջմիածին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 10. — 1782. Մեծ հրդեհ Կ. Պոլսոյ մէջ՝ ուր կ'սլայրէ Սամաթիոյ Ա. Վերդե եկեղեցին: — 1840. Ղուկաս Պաղբազարեան կը սկսի հրատարակել Իզմիրի Արշալոյս լրագիրը: Վերջնապէս դադարած է 1886ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 11. — 1871. Մատթէոս Ա յվասեան կը սկսի Կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակել Արարատ լրագիրը:

ՕԳՈՍՏՈՍ 12. — 1869. Մահ Կ. Պոլսոյ նորընտիր պատրիարք Իգնատիոս արքեպիսկոպոս Գագմաճեանի որ 12 օր առաջ ընարուած էր:

ՕԳՈՍՏՈՍ 14. — 1834. Մուրատեան վարժարանը կը հիմնուի Բատուայի մէջ ուրիշ Բարիզ փոխդրուեցաւ 1846ին: — 1864. Եսոյի վարդապետ Կարապետեան կ'ընտրուի Երուսաղէմի Պատրիարք Աթոռը չորս տարիէ ի վեր թափուր մնացած էր (նեքսէն դուրս սէնյի վէճերուն հետեւանքով: — 1878. Սիմն Միքայէլեան, քանազագէտ, ուսուցիչ և հեղինակ, կը վախճանի 52 տարեկան: — 1898. Գալուստ Կոստանդեան, Իզմիրցի հայ գիտունը, կը վախճանի Իզմիրի մէջ:

ՕԳՈՍՏՈՍ 15. — 1684. Եփրեմ վարդապետ Ղափանցի Կ. Պոլսոյ պատրիարք կ'ընտրուի: — 1773. Յակոբ Շահմիրանեան Մատրասի մէջ կը հաստատէ Հնդկաստանի առաջին հայ ապարանը: — 1859. Զուխաճեան Տ. Մատթէոս արքեպիսկոպոս ամենայն Հայոց կաթողիկոս կ'օծուի Էջմիածնի մէջ: — 1899. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ալեքսանդրեան կը վախճանի Սկիւսար: Ծնած էր 1840ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 16. — 1845. Մեսրոպ Թաղադեանց կը սկսի հրատարակել քաղաքական և անտեսական շարժաթերթ մը որ դադարած է 1852ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 18. — 1826. Մեծ հրդեհ Կ. Պոլսոյ մէջ՝ ուր սլայրեցան Գուճ Գարուի Մայր Եկեղեցին և Պատրիարքարանը, իր հին արձանագրութիւնները և ուրիշ հին թանկագին ձեռագիրներ: — 1888. Եւեան Գուլէի Հիւանդանոցի նոր շէնքին հիմնարկէք տեղի կ'ունենայ հանդիսուոր կերպով:

ՕԳՈՍՏՈՍ 19. — 1851. Միքայէլ արքեպիսկոպոս Սալլանթեան, երբեմն անդամ Անտոնեան Միարանութեան, տեսուչ Մոսկուայի Լազարեան ձեմարանին, աստուածարանութեան ուսուցիչ և աաղանդաւոր հեղինակ, կը վախճանի:

ՕԳՈՍՏՈՍ 20. — 1898. Գրեանց, հայոց առաջին կատակերգակ դերասանը, կը վախճանի Կովկասի մէջ: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1840ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 21. — 1898. Ն. Կ. Վեհափառութիւն ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆ Բ. Ի բարձրագոյն Իրատէով, Ամեն. Տ. Մաղաքիս Պատրիարքի խնդրանոց վրայ, Հիւանդանոցի միտ պարէնը օրական 51 օխայէն կը բարձրանայ 150 օխայի և հացի պարէնն ալ 340 օխայէն օրական 600 օխայի:

ՕԳՈՍՏՈՍ 22. — 1865. Մահ Մատթէոս Ա. կաթողիկոսի, աստուածարան և մատենադիր, որ ծնած էր 1802ին Կ. Պոլսոյ մէջ: Բարեկարգեց Էջմիածնի իմասենագրարանը: — 1880. Մահ Քրանասցի նշանաւոր հայագէտ Պրոսէի (Ն. Տ. սեպտ. 3), որ ունի բազմաթիւ Քրանսերէն գրուածներ հայ լեզուի ու հնարասութեան վրայ: Ծնած էր 1802 յունուար 24ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 23. — 1830. Քրանասցի նշանաւոր հայագէտ Լը Վալտեան ար Յլրիվալ հայ լեզուի ուսուցիչ կը կարգուի Բարեղի Արեւելեան լիւոյնսքոլ վարժարանին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 24. — 1862. Մահ Յովսէփ Էջեմեանցի որ 60,000 բուպի կտակած է Թիֆլիսի Ներսէսեան վարժարանին: — 1865. Մաղաքեան Տ. Ստեփանոս արքեպիսկոպոս, առաջնորդ Նիկիոսիոյ և վանահայր Արմաշու վանքին՝ ուր ապարան հաստատած է, և Պատրիարքական Տեղապահ 1861էն մինչև 1863, կը վախճանի Պարտիզակի մէջ: Ծնած էր 1801ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 25. — 1795. Նախկին Պատրիարք Յովհաննէս Համասանցի կը վախճանի Մարզրուանի մէջ: — 1860. Առաջին Կրօնական և առաջին Քաղաքական Ժողովները կ'ընտրուին Պատրիարքարանի մէջ:

ՕԳՈՍՏՈՍ 26. — 1836. Կ. Պոլսոյ ամիրաներէն ոմանք հաւաքուելով Պատրիարքարան, Ժողով կը գումարին Ստեփանոս Աղաւնի Պատրիարքի նախագահութեամբ և կ'որոշեն հիմնել Սկիւսարի ձեմարանը: — 1901 (Ն. Տ. Սեպտ. 8). Վենետիկի Միսիթարեան միարանութեան Երկրիւրամակը կը օծուի:

ՕԳՈՍՏՈՍ 27. — 1717. Վենետիկի Երակոյտը Միսիթարեան Միարանութեան կը նուիրէ Վենետիկի մտ գտնուող Ս. Ղազար կղզեակը: — 1870. Մահ Յակոբիկ Մանուէլեանի, 1838 դեկտեմբերին բացուած ձեմարանին տնօրէն, որ կարեւոր դեր ունեցած է 1840—41 ձեմարանի վէճերուն մէջ: Ծնած էր 1802 դեկտեմբեր 14ին:

ՕԳՈՍՏՈՍ 29. — 1865. Կարապետ վարդապետ Շահնազարեան, պատմագէտ, հեղինակ և հրատարակիչ, հիմնադիր Շահնազարեան

վարժարանին, կը վախճանի Խաբէյ և կը թաղուի գիւղին գերեզմանատունը: Ծնած էր Պարսկաստանի Համասան քաղաքը 1810 մայիս 14ին: — 1885. Մահ երուսաղէմի Պատրիարք Եսայի արքեպիսկոպոսի որուն յաջորդած է Տ. Յարութիւն Պատրիարք Վահագնեան:

ՕԳՈՍՏՈՍ Գ. — 1812. Մահտեի Առաքել Տատեան լարեգործ ամիրան, առաջին վառօդապետ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1753 գեկտեմբեր 20ին:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1. — 1861. Գարբէլ Յ. Երանեան և Նիկողոս Ա. Թաշճեան ծանօթ երաժիշտները կը սկսին հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ Քնար երաժշտական երկչալաթաթերթը: Գործած է 1863ին: — 1875. Լրագիր կը սկսի հրատարակուիլ Նիկողոս Թիւլլէնաճեանի խմբագրութեամբ: — 1886. Ղալաթիոյ Կեդր. Վարժարանին դասախօտութիւնները կը սկսին:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2. — 1837. Բացում Երեւանի Հայոց հոգևոր թեմական դպրոցին:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 4. — 1831. Կարապետ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ հրատարած ըլլալով իրեն կը յաջորդէ Ստեփանոս Աղաւնի Պատրիարք: — 1869. Մկրտիչ արքեպիսկոպոս Խրիմեան, այժմ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 5. — 1835. Ռուսահայ պատմագէտ և բանասէր, պետական խորհրդական Կարապետ Եղեանց կը ծնի:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6. — 1784. Թէոդորոս եպիսկոպոս Կ. Պոլսոյ մէջ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս կ'օծուի Կաղղուանցի Զաքարիա կաթողիկոսէ: — 1869. Օրագիր որուն խմբագիրն էր Օրսէն Խոճասարեան կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7. — 1835. Օծում Պալաթու Ս. Հրէշտակապետ Եկեղեցւոյն որ 1631ին Հայոց յանձնուած և քանիցս վերաշինուած է: — 1867. Արմենակ Հայկունի կը սկսի հրատարակել Մուսայր թատերական շալաթաթերթը Կ. Պոլսոյ մէջ: — Յակոբ փաշա Գաղաղեան, ելմտագէտ, նախարար Կոյս, Անձնական Գանձուն, կը վախճանի 60 տարեկան:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 8. — 1701. Մխիթար Աբբա Կ. Պոլսոյ մէջ կը հիմնէ Մխիթարեան Մխարանութիւնը զոր վերահաստատեց 1717ին, Վենետիկ Ս. Ղազարու կղզւոյն մէջ: — 1703. Գալուստ Կայծակ բա-

նասուղծ եպիսկոպոս Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1860. Անտոն Ճէվաշիրճեան կը սկսի հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ Սեր երկչալաթաթերթը:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 9. — 1715. Յովհաննէս Կոլոտ կ'ընտրուի Կ. Պոլսոյ Պատրիարք: — 1872. Կ. Պոլսոյ նախկին Պատրիարք Պողոս արքեպիսկոպոս Թազթաղեան կը վախճանի Խղմիրի մէջ 78 տարեկան: — 1885. Նիկողոս Թաշճեան, երաժշտագէտ, կը վախճանի:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10. — 1898. Մահ Բրոֆէսէօր Անդրէաս Արծրունւոյ, ռուսահայ գիտուն, որ հանրաբանութիւն դասախօսած է գերման համալսարաններու մէջ և ունի 50է ավելի գիտական աշխատութիւններ, գլխաւորաբար գերմաներէն: Ծնած էր 1847 նոյեմբեր 15ին: Մոկուսոյի մէջ:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 11. — 1836. Բացում Վենետիկի Ռափայէլեան վարժարանին: — 1848. Մահ Վենետիկի Մխիթարեան Մեարան Հ. Եղիա Թովմաճանի, հայկարան, հելլենագէտ և թարգմանիչ: Ծնած էր 1777ին:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 14. — 1844. Կ. Պոլսոյ Պատր. Ժողովը կ'որոշէ Պատարագի ատեն յիշել Էջմիածնի Ներսէս Աշտարակեցի կաթողիկոսին անունը Թուրքիոյ Հայ եկեղեցիներու մէջ ուր 1828էն ի վեր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին անունը չէր յիշատակուեր:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 15. — 1751. Մինաս Ակցցի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը Էջմիածնի Կաթողիկոս կ'օծուի: — 1840. Կ. Պոլսոյ Յակոբոս Պատրիարքը կը հրատարի և Ստեփաննոս Աղաւնի վերստին Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1855. Յարութիւն Ավաճեան կը սկսի հրատարակել Մեղուն որ Հայոց առաջին պատկերազարդ ծաղրաթերթը եղած և մեծ յաջողութիւն գտած է: Գործած է 1874ի սկիզբը: — 1883. Ընտանիք հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 17. — 1659. Եղեալար եպիսկոպոս Այթապցի եւ կ'առնէ Յունաց ձեռքէն Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքը: — 1858. Տոբթ. Անդրէաս Փոփովիչ, հմուտ բժիշկ, հեղինակ առողջապահական հրատարակութեան մը, կը վախճանի Խաբէյ: Ծնած էր Սուլալա, 1803ին: — 1866. Գեորգ արքեպիսկոպոս, նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, կ'օծուի Կաթողիկոս Էջմիածնի մէջ:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 18. — 1889. Բացում Արմաշու Դպրեմանքին՝ Մաղաքի եպիսկոպոս Օրմանեանի վերատեսչութեամբ:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 19. — 1841. Ստեփաննոս Աղաւնի որ երկրորդ անգամ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք եղած էր, հրատարած ըլլալով, իրեն կը յաջորդէ Ատուռածատուր Պատրիարք:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 20. — 1638. Փիլիպպոս կաթողիկոս Պարսկաստանէն Էջմիածին կը բերէ Ս. Լուսաւորչի Աջը: — 1893. Էստեան եղբայրներուն Բերայի մէջ կառուցած վարժարանին հիմնարկէք կը կառարուն կրօնական հանդէսով:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 25. — 1864. Աղթամարայ միաբանութիւնը և թեմականները Խաչատուր եպիսկոպոս Երզրեանը Աղթամարայ կաթողիկոս կ'օծեն իր նախորդին կենդանութեանը: — 1899. ՔասնըՏինդամեայ յորեկեան Էջմիածնի Գեորգեան ձեմարանին հիմնադրութեան:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 26. — 1893. Ն. Ս. Օժուրիւն Տ. Մկրտիչ Ա., կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, կ'օծուի Էջմիածնի մէջ:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 27. — 1888. Արմաշու վանքին հին վարժարանը, հիւրանոցը և ուրիշ շինութիւնները կ'այրին:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 28. — 1672. Մեծ հրդեհ կ. Պոլսոյ մէջ ուր կ'այրի Պալատու Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին: — 1864. Մահ Աղթամարայ կաթողիկոս Պետրոս Պիւլպիլի:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 29. — 1888. Խորէն արքեպիսկոպոս Աշըգեան, վանահայր Արմաշու, կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի:

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 30. — 1889. Յովհաննէս քահանայ Մաւեան, Արմաշեցի, հայկարան, արդիւնաւոր ուսուցիչ, կը վախճանի Արմաշի մէջ: Թողած է երկատիրութիւններ, ձեռագիր և տպագիր: Ծնած էր 1813ին:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1. — 1846. Վերաբացում Ալիւստարի ձեմարանին որ փակուած էր 1841 հոկտ. 3ին: — 1848. Մատթէոս Պատրիարք կը հրատարի կ. Պոլսոյ Պատրիարքական աթոռէն: — 1865. Բացում Մեղպուրեան աղջկանց վարժարանին՝ Հիսար Տիպի ուրկէ 1879ին փոխադրուած է Ալիւստար: Փակուած է 1896ին: — 1866. Ծիածան կը սկսի հրատարակուիլ խմբագրութեամբ կարապետ Չուխաճեանի: — 1876. Բացում Պերպլեբեան վարժարանին Գատրգիւղի մէջ ուրկէ փոխադրուած է Ալիւստար 1878ին: — 1881. Բացում Էրզրումի Սահաարեան վարժարանին: — 1886. Տնտես հանդէսը կը սկսի հրատարակուիլ կ. Պոլիս:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 2. — 1729. Աւնեցի կարապետ կաթողիկոս կը վախճանի: — 1827. Էջմիածին Պատրիկեանի Ռուսաց իշխանութեան տակ կ'անցնի:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 3. — 1897. Մահ Տորթ. Սերվիէնի որ երկար ատեն աղբեցիկ ձայն ունեցած է Պատրիարքարանի ժողովներուն մէջ: Ունի բժշկական աշխատութիւններ: Ծնած էր 1815ին կ. Պոլսոյ մէջ:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 5. — 1868. Մահ Տորթ. Բարուճակ պէյ Ֆերուհ-Խանի, բժիշկ, գրագէտ, սնդամ և քանիցս ատենապետ Պատրիարքարանի ժողովներուն:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 6. — 1838. Վիեննայի Մխիթարեանց վանքին հիմնադրութիւնը տեղի կ'ունենայ:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 7. — 1848. Յակոբ արքեպիսկոպոս Սերոբեան, առաջնորդ Ամառիոյ և Մարզաւանի, կը վերընտրուի Պատրիարք կ. Պոլսոյ: — 1901. Տասեան Յարութիւն բաշա, զիւսանագէտ և ատենապետ Քաղաքական ժողովոյ, կը մեռնի Բերս: Ծնած էր 1830 ապրիլ 4ին:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 8. — 1830. Նփրեմ կաթողիկոս Չորագեղցի որ 1809ին ընտրուած էր և յաջորդած Գանիկի վերջնապետ կը հրատարի:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 9. — 1808. Գանիէլ կաթողիկոս Սուրմուռեցի կը վախճանի Էջմիածնի մէջ: — 1873. կ. Պոլսոյ Պատրիարք Մկրտիչ արքեպիսկոպոս Խրիմեան, հիմնայ կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, կը հրատարի իր Պատրիարքական պաշտօնէն:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 10. — 1725. Աստուածատուր կաթողիկոս Համատանցի կը վախճանի Օշական գիւղին մէջ՝ լուսնին խաւարումը դիտած պահուն տանիքէ մը վար իջնալով: Ընտրուած էր 1715ին:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 12. — 1858. Բացում Խայկեան ուսումնարանին, Թեոդոսիոյ մէջ, հայազգի վաճառական Պ. Յարութիւն Խայկեանի նպատակով: — 1899. Աիւսն Գուլամիբեանց, ուսուսայ հրատարակիչ վեցամեայ գեղարուեստական պատկերազարդ հանդէսի մը, կը վախճանի Երեւանի մէջ:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 13. — 1668. Ոսկան վարդապետ կ'ուտարտէ Ս. Գիրքի առաջին տպագրութիւնը Ամսդերտամի մէջ: — 1862. Գարբիէլ Երանեան, հմուտ երաժիշտ, որ նիկողոս Թաշճեանի հետ հրատարակած է Քնար երաժշտական հանդէսը, կը վախճանի 35 տարեկան:

ՀՈԿՏԵՄԵՐ 14. — 1828. Օժուճ Գուճ Գարուի Մայր եկեղեցւոյն: — 1865. Մահ Յակոբ կրճիկեանի որ ծնած էր 1806ին: 1847ին ընտրուած էր լողոթէր = ատենապետ Գերագոյն ժողովին. քաղաքագէտ, լեզուագէտ, իր ժամանակին կարեւոր դէմքերէն մէկը եղած է: — 1876. Վիեննայի Մխիթարեան միաբան Հ. Նդուարդ արքեպիսկոպոս Հիւրմիւղ կը վախճանի: Ծնած էր 1791 յուլուար 10ին:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 15. — 1863. Իզմիրի առաջնորդ Թադթազեան Պօղոս արքեպիսկոպոս կ'ընտրուի Կ. Պոլսոյ Պատրիարք:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 16. — 1794. Հայերէն առաջին թերթը, Ազգարար, կը սկսի հրատարակուիլ Մատրասի մէջ, խմբագրութեամբ Յարութիւն Մանուկեան Երզրացի առաջ քահանային որ 1789ին տպարան մը հաստատած էր հոն: Գաղթած է 1796ին: — 1874. Էջմիանի նորաշէն ձեմարանին շէնքը մասամբ կ'այրի: — 1879. Մահ Սարգիս արքեպիսկոպոս Զարլեանցի որ հայ ուսումնարաններու կտակած է 25,600 ռուպլի, պայման դնելով որ այդ գումարը իր նպատակին յատկացնելէ առաջ 125 տարի շահեցուցուի գրամատան մը մէջ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 17. — 1853. Գէորդ արքեպիսկոպոս Քերեստեճեան, առաջնորդ Պրուսայի, կ'ընտրուի Պատրիարք Կ. Պոլսոյ: — 1884. Յովհաննէս Չամբէ, անտեսագէտ և ելմտագէտ, որ Թուրքիոյ հանրային շինութեանց նախարար եղած է, կը վախճանի: — 1899. Մատթէոս Մամուրեանի թիսնամակայ գործունէութեան յորելանք կը սօճուի Իզմիրի մէջ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 18. — 1823. Ագրիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարք Գրիգորեան կը հրատարակի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական ամսուակ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 19. — 1652. Յովհաննէս արեղայ կը գան: Ս. Գոյեանեանցի նշխարները: — 1892. Վենետիկի միաբաններէն Հ. Աբրահամ Վ. Ջարեան որ բազմաթիւ գործեր թարգմանած է գրաբարի կը վախճանի Վենետիկ 74 տարեկան: Ծնած էր 1819 սեպտ. 1ին:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 20. — 1886. Անիի կաղնիք, երիտասարդ բանաստեղծ, որ գրած է Ֆրանսերէն քերթուածներ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ 27 տարեկան: — 1873. Մահ Թադէոս Միհրդատեանցի, բանասէր, որ առաջին անգամ Կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակած է Անրեոսը 1851ին, և ունի շատ մը տպուած ու անտիպ գրուածներ իր ժամանակին յուլուած կրօնական խնդիրներուն վրայ: Ծնած էր 1816 մայիս 29ին:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 21. — 1827. Ծնունդ գերման հմուտ հայագէտ Բ. Տրակարտի (Ե. Տ. նոյեմբեր 2) որ մեռած է 1891ին: Ստուգարանական և լեզուաբանական ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է հայ լեզուի վրայ: — 1879. Օշականի Ս. Մեսրոպոյ նորաշէն եկեղեցին ուր կը գտնուի Ս. Մեսրոպոյ գերեզմանը կ'օծուի: — 1882. Մահ Տարթ-Յ. Քեաթիպեանի, բարեգործ և հմուտ բժիշկ, վկայեալ Բարեղի բժշկական համարարանին:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 22. — 1853. Պատրիարքարանի Գերագոյն Ժողովը կ'ընտրէ առաջին Աւսումնական Խորհուրդը որուն անդամակցած են

Օտեան, Ռուսինեան, Նիկողոս Պալեան, Խաչատուր Պարտիզպանեան, Լայն:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 23. — 1896. Հանրագլխակ հանգւոր կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 24. — 1801. Մահ Յովհաննէս Լազարեանցի որ շինած է Բեդերսուրէրէի մէջ երկու հայ եկեղեցի և կտակած է 200,000 ռուպլի Մոսկուայի մէջ ձեմարան մը հիմնելու համար: Ծնած էր Նոր Զուղա 1735 նոյեմբեր 23ին: — 1823. Կարապետ եպիսկոպոս Պալաթցի կ'ընտրուի Կ. Պոլսոյ Պատրիարք: — 1862. Օտեան Պօղոս աղա, ուսումնասէր և բարեգործ մարդ, որ 75,000 դրշ. կտակած է Գարսկէօմրիկի եկեղեցւոյն, կը վախճանի 70 տարեկան:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 25. — 1866. ՔԱրմենակ Հայկունի, ծանօթ հեղինակ և խմբագիր, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 26. — 1707. Կոմիտաս քահանայ Քեօմիւրճեան կը վախճանի Կ. Պոլիս: — 1861. Սարգիս արքեպիսկոպոս Գոռլուճեան կը հրատարակի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութիւնէն: — 1884. Մահ Ներսէս Պատրիարք Վարժապետեանի որ ծնած էր 1837 յուլուարին: — 1899. Խորէն Արքեպիսկոպոս, նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, կը վախճանի Մադրիդէ: Ծնած էր 1842 նոյեմբեր 4, Քերեստէ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 27. — 1871. Մարաշի Մկրտիչ եպիսկոպոս Քէֆսիլեան Կիլիկիոյ Կաթողիկոս կ'ընտրուի Ասանայի մէջ: — 1875. Գարեթէ Աճէմեան, բարերար Պուրբէշի հայ հասարակութեան, կը վախճանի: — 1901. Մկրտիչ Պենտերեան, ճարտար փորագրիչ, կը մեռնի Կ. Պոլիս:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 28. — 1900. Տիկին Գոյեանէ Մատակեան, մանկավարժուհի, որ հիմնած է Կ. Պոլսոյ առաջին Մանկապարտէզները, կը մեռնի Կ. Պոլիս: — 1901. Պերպերեան վարժարանի հաստատութեան քանհինգամեայ յորելանք կը սօճուի:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 30. — 1840. Խաչատուր Ոսկանեան կը սկսի հրատարակել Կ. Պոլսոյ մէջ Ազգարար Բիւզանդիանը: Գաղթած է 1841ին: — 1875. Յակոբ Պալեան, ճարտարագետ, արուեստագէտ և մեկենաս հայ թատրոնին, կը վախճանի Բարեղի մէջ:

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ 31. — 1801. Գրիգոր Խամեցի եպիսկոպոս Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1880. Տարթ. Ներսէս Մեղրուբեան, նախ ուսուցիչ, յետոյ բժիշկ, կը վախճանի: Ծնած էր 1842ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 1. — 1869. Եփրատ լրագիրը կը սկսի հրատարակուել Կ. Պոլսոյ մէջ: Գաղթած է 1872ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 2. — 1704. Մահ Անդրեաս Ակոլուժ նշանաւոր արեւելագետին (Ն. Տ. նոյեմբեր 15) որ հայ լեզուն ուսումնասիրող առաջին Գերմանացին եղած է:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 3. — 1847. Կայսերական Իրատեով Հայ Բողոքականները կը ծանցուին իբր անջատ հասարակութիւն: — 1862. Մինէճի Անդրանիկ, Սամաթիոյ Սահակեան և Նուսեան վարժարաններուն անխնջ հոգարարնուն, որուն ջանքով իլոյս ելած է Բուրաստան Ս. Սահակեան հանդէսը, կը վախճանի 58 տարեկան:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 4. — 1892. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար Պէյ, լեզուագետ, բանաստեղծ և մատենագիր, կը վախճանի: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1831 սեպտ. 6: — 1895. Լոյս շարժաթերթը կը վերսկսի հրատարակուել Կ. Պոլսոյ մէջ: — 1896. Բիւզանդիոն օրաթերթը կը սկսի հրատարակուել Կ. Պոլսոյ մէջ Բիւզանդ Քէլեանի ձեռամբ:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 6. — 1810. Եփրեմ Զորագեղցի Կաթողիկոս կ'օծուի Էջմիածնի մէջ: — 1862. Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Սերբեան Յակոբ արքեպիսկոպոս որ հրատարած և ուխտի դասած էր Երուսաղէմ՝ հոն կը վախճանի 82 տարեկան: — 1896. Ամենապատէ՛՛ Տ. Մաղաբիա արքեպիսկոպոս Օրմանեան Կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի: — 1897. Մահ Փորթուզալ Միքայէլ փաշայի, Կայս. Անձնական Գանձաւան նախարար, հմուտ ելմտագետ, տնտեսագետ և բանասէր:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 7. — 1899. Սարգիս պէյ Պալեան, արքունի ճարտարագետ, կը վախճանի Գուրուէէ՛՛ մէջ, իր կողեակին մէջ:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 8. — 1831. Յովհաննէս Կարբեցի Կաթողիկոս կ'օծուի Էջմիածնի մէջ: — 1877. Մարիամեան-Յովնանեան ազգիանց վարժարանը կը բացուի Թիֆլիս, Յովհաննէս Յովնանեանի ծախքով:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 9. — 1830. Հիմնարկութիւն Ս. Ստեփանոս եկեղեցւոյն Խաղբեղի: — 1901. Հ. Ղեւոնդ Այիշան, Վենետիկի Միխիթարեան միարան, նշանաւոր բանասէր և պատմագետ, կը վախճանի Վենետիկ: Ծնած էր 1820 յուլիս 6ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 10. — 1734. Աբրահամ Բ. Կաթողիկոս Խոջաբեցի որ նորոգած է Էջմիածնի վանքը՝ կը վախճանի: — 1880. Տիկին Կատարինէ Լազարեանց որ 70,000 բուպի նուիրած է Լազարեան ճեմարանին և Բեդերսպուրիկ ու Մոսկուայի հայ եկեղեցիներուն՝ կը վախճանի Բեդերսպուրիկ մէջ: Ծնած էր 1809ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 12. — 1854. Վենետիկի Միխիթարեան Միարանութեան Հ. Յարութիւն Աւգերեան, լեզուագետ, կը վախճանի: Ծնած էր 1774ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 13. — 1842. Գանրեօթը Էսնաֆներու ժողովը կը հրատարի վերջնապէս և ամիրաներու ձեռքը կ'անցնի նորէն Պատրիարքարանի վարչութիւնը:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 14. — 1704. Երուսաղէմի Պատրիարք Մինաս վարդապետ Համբեցի որ գրած է ժամանակագրութիւն մը Երուսաղէմի (անտիպ), կը վախճանի: Իրմէ ետքը 14 տարի մինչև Գրեգոր Շղթայակիբ, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքները վարեցին Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնն ալ: — 1900. Խորէն եպիսկոպոս Ստեփանէ, ուսասնայ գրագետ, կը վախճանի:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 15. — 1775. Իզմիրի Մեսրոպեան վարժարանը կը հաստատուի: — 1851. Միխիթարեան Միարաններէն Հ. Մինաս վարդապետ Բժշկեան որ ունի պատմական և բանասիրական աշխատութիւններ, կը վախճանի: Ծնած էր 1777ին: — 1866. Արքունի ճարտարագետ Կարապետ ամիրա Պալեան Հիւանդանոցի բարերար, և նշանաւոր բարեգործ, կը վախճանի: — 1883. Յովսէփ Իզմիրեանց որ հաստատած է Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակը, կը վախճանի:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 17. — 1861. Մահ ուսասնայ հրատարակիչ Գևորգ Ախվերտեանցի: — 1892. Գարեգին եպիսկոպոս Արուստանեանց, գրագետ, կը վախճանի Հիւանդանոցի մէջ: Ծնած էր Վան, 1840 դեկտեմբեր 12ին: — 1901. Ստեփան բաշա Ապանեան, զինուորական բժիշկ ու անդամ Պատրիարքարանի ժողովներուն, կը մեռնի: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1822 դեկտ. 25ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 18. — 1823. Մահ Վենետիկի Միխիթարեան Միարանութեան անդամ, հնայես և լեզուագետ Հ. Միքայէլ Վ. Չամչեանի որ ծնած էր 1738ին: — 1881. Գերփեան Պողոս՝ Գերմանիա կրթուած, Սանտարեան սան, կը վախճանի: Ծնած էր Վաղշէն 1851ին: — 1891. Մահ հայ փորագրիչ և սպագրիչ, ճարտար արտեստագետ Յովհաննէս Միւհէնտիսեանի: Ծնած էր 1810 փոր. 21ին:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 19. — 1847. Կ. Պոլիս, Օրմարեղյի մէջ կը հաստատուի Վերմանութեան Թանգարանը: — 1863. Տասեան Պողոս պէյ, արքունի վառօդագետ, բարերար Հիւանդանոցի, կը մեռնի Բարեղի մէջ և Կ. Պոլիս բերուելով կը թաղուի Գու՛՛մ Գարուի Մայր Եկեղեցւոյն գաւիթը:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 20. — 1888. Սկիւտարի վերաշինուած Ս. Կարապետ եկեղեցին կ'օծուի:

ՆՈՅՆՄԱՐԵ 21. — 1821. Թիֆլիսի մէջ կը հիմնուի Ներսէսեան վարժարանը որ այսօր հնագոյնն է երկրորդական կրթութիւն տուող հայ վարժարաններուն մէջ:

ԿՈՏԵՄԵՐ 22. — 1714. Մահ Աղեքսանդր Ա. Զուլայեցի կաթողիկոսին որ ընտրուած էր 1706ին:

ԿՈՏԵՄԵՐ 23. — 1890. Աղաթոն Մկրտիչ, լեզուագէտ, խմբագիր, Պատրիարքարանի գործօն ժողովական, կը վախճանի Մեխիլի մէջ, 70 տարեկան:

ԿՈՏԵՄԵՐ 24. — 1836. Տ. Մեյքիսեդեկ արքեպիսկոպոս Մուրատեանց, կրօնագէտ և մատենագիր, կը ծնի Դամշադին:

ԿՈՏԵՄԵՐ 27. — 1858. Հ. Ռափայէլ վ. Թրեանց, լեզուագէտ և մատենագիր վ. Ենեատիկի Միխիթարեան, կը վախճանի Բարիկի մէջ:

ԿՈՏԵՄԵՐ 28. — 1773. Կաղզուանցի Զաքարիա արքեպիսկոպոս Փորուզեան Պատրիարք կ'ընտրուի Կ. Պոլսոյ:

ԿՈՏԵՄԵՐ 29. — 1868. Մահ Մկրտիչ Պէշիքթաշլեանի, բանաստեղծ և թատերագիր: Ծնած էր 1827ին: — 1896. Մահ Տաթև, նահապետ Ռուսիեանի, լեզուագէտ, գրագէտ և ինքնատիպ հեղինակ: Գործօն անդամներէն եղած է Պատրիարքարանի ժողովներուն: Ծնած էր 1819 սեպտեմբեր 23ին:

ԿՈՏԵՄԵՐ 30. — 1859. Նիկողոս Զորայեան, մատենագիր, անտեսագէտ, գրագէտ և ուսուցիչ, կը վախճանի: Ծնած էր 1821ին: — 1881. Մահ Բատամեան վ. յահան վարդապետին, ուսուսաց օրէնագէտ, բանասէր, որ լուրջ ուսումնասիրութիւններ ըրած է հայ եկեղեցւոյ օրէնքներուն վրայ և հրատարակած է Գալբոց մանկավարժական թերթը:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 1. — 1815. Ագրիանուպոլսեցի Պողոս Պատրիարք Գրիգորեան կը յաջորդէ Արքահայր Պատրիարքին:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 3. — 1883. Համբարձում Իփեքճեան, ուսուսաց ուսուցիչ, որ ունի մանկավարժական գրուածներ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ, 45 տարեկան: — 1889. Տաթև, Վիլչէն Օրմանեան, եղբայր Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Ամեն. Օրմանեան Սրբազանի, հմուտ, խղճամբա բժշկապետ Հիւանդանոցին, որուն բժշկական ճիւղը բարեկարգած է, կը վախճանի: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1844 փետրուար 20ին: — 1892. Պրանսացի հայագէտ Գ. Երուսթ կը վախճանի (Ն. Տ. 16 դեկտ.): Ծնած էր 1844 յունուար 25ին: Գրած է պատմութիւնը այն ուսումնասիրութեանց որոնք եղած են Արեւմուտքի մէջ հայ լեզուի և մատենագրութեան վրայ: — 1894. Տաթև. Տիգրան փաշա Փէշոմալճեան, հմուտ բժիշկ, որ թողած է բժշկական գրուածներ, կը մեռնի 57 տարեկան:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 4. — 1870. Թէոդոսիոյ Խախպեան վարժարանը կը փակուի:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 5. — 1826. Հմուտ հայագէտ Եահան Զրպետ, Ներսէս Աշտարակեցի արքեպիսկոպոսի հրահրով, Բարիկէն Թիֆլիս կ'երթայ իր ուսուցիչ Ներսէսեան վարժարանին:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 6. — 1882. Գեորգ Գ. Կոստանդնուպոլսեցի կաթողիկոս կը վախճանի Եջմիածնի մէջ:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 7. — 1885. Ամենապատիւ Տ. Յարութեան արքեպիսկոպոս Վեհապետեան, Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, Երուսաղէմի Պատրիարք կ'ընտրուի, երկու տնօրէնները չմիացնելու պայմանու: — 1888. Տիգրան Մանուկեան, հայ ուսուցիչ և գրող, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ 47 տարեկան: — 1898. Յարութեան Թիւլեան (Միսիր-Բաղսոյ), ծանօթ քանակագէտ և ուսուցիչ, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1832 ապրիլ 22ին:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 8. — Ամիրսովլաթ բժշկապետ, որ արարեղէնի, թուրքերէնի, պարսիկերէնի, յունարէնի և լատիներէնի հմուտ էր և ունի բժշկական անտիպ աշխատասիրութիւններ, կը վախճանի Կ. Պոլիս:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 9. — 1888. Հանդիսաւոր բացում Սիււտարի ձեմարանին որ հիմնուած է նախաձեռնութեամբ Կարապետ Պալեան և Սերվէրեան Յովհաննէս ճարտարապետ ամիրաներուն: — 1871. Խաչատուր Լազարեանց, Թուսիոյ պետական խորհրդական բարեգործ հայագէտ, որ մեծ գումարներ նուիրած է իր հօր և հօրեղբոր հիմնած Լազարեան ձեմարանին, կը վախճանի Բեդերսպուրկի մէջ: Ծնած էր 1789 յունիս 1ին: — 1881. Մահ Պրանսացի հայագէտ Էտուար Տիւլլիէի (Ն. Տ. 21 դեկտ.): Հայերէնի ուսուցիչ էր Բարիկի Արեւելեան կենդանի լեզուներու վարժարանին մէջ: Հրատարակած է կարեւոր ուսումնասիրութիւններ հայ գրականութեան վրայ: Ծնած էր 1807ին:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 10. — 1860. Պետրոս ամիրա Խորասանճեան որ քաջալերող եղած է հայ լրագրութեան, Պատրիարքարանի ժողովներուն անդամ և հմուտ տաճկագէտ, կը վախճանի 51 տարեկան:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 11. — 1798. Եահան Զրպետ հայ լեզուի դասախօսութեան կը սկսի Բարիկի արեւելեան լեզուներու վարժարանին մէջ: — 1880. Փիրզալէմեան Ղեւոնդ վարդապետ, բանասէր, կը ծնի Վահայ մէջ: Մեռած է 1892ին:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ 12. — 1827. Հ. Գարբիէ Աւետիքեան, Վենետիկի Միխիթարեան, բազմարդիւն մատենագիր, կը վախճանի Վենետիկ: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1751 դեկտ. 8: — 1841. Պաշտօնապետ կը հաս-

տատուի 27 Կեսաֆներու ժողովը որ կոչուած էր վարել Պատրիարքարանի գործերը: — 1866. Վեներաբիկ Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ Հ. Արսէն Վ. Բագրատունի մեծ քերթող և քերական կը վախճանի: Ծնած էր Կ. Պոլիս 1790 զոգոստոս 21ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 13. — 1876. Մատթէոս Այվատեան, խմբագիր, կը վախճանի Կ. Պոլսոյ մէջ և կը թաղուի Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն շրջափակին մէջ: — 1890. Մահ առսասայ Երոֆէսոր Մկրտիչ Էմմինի, պատմագետ, բանասէր: Ունի կարեւոր երկասիրութիւններ՝ հայերէն և ռուսերէն: Ծնած էր 1845 նոյեմբեր 25ին Նոր Զուղայի մէջ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 14. — 1876. Մահ Արեւ Սարեպիսկոպոս Մխիթարեանի որ ունի կրօնական երկասիրութիւններ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15. — 1894. Մկրտիչ Քեֆոնեան, Կաթողիկոս Կիլիկիոյ, կը վախճանի Հալէպ: Ծնած էր Մարաշ 1815ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17. — 1876. Արքայաժողով Սագանան, նշանաւոր նկարիչ, կը վախճանի Սիւլուստար ուր և թաղուած է:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 18. — 1879. Մահ արեւելագետ Մորթմանի:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19. — 1772. Յակոբ Դաճան Զրպետ, ուսուցիչ և բանասէր, կը ծնի Ուրֆայի մէջ: — 1878. Մանուկ Մալեան որ հայ վարժարանի մը հիմնարկութեան համար կարեւոր գումար մը կտակած է՝ կը վախճանի և կը թաղուի Սամաթիոյ Ս. Գեորգ եկեղեցին, որուն շինութեան համար ալ 500 ոսկի կտակած էր:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 20. — 1858. Ստեփան Ոսկան կը սկսի Բարիդի մէջ հրատարակել Արևմուտք հանդէսը (Ն. Տ. 1 յունուար 1859) որ վերջնապէս դադարած է 1865ին: — 1886. Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութիւնը կը սկսի հրատարակել Հանդէս Ամսօրնայ պարբերականը (Ն. Տ. 1 յունուար 1887): — 1891. Հ. Արթուր Վ. Տերվիշեան, Վիեննայի Մխիթարեան, հմուտ բանասէր և լեզուաբան, կը մեռնի Կ. Պոլսոյ մէջ: Ծնած էր 1846 յունուար 10ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 22. — 1835. Հ. Մանուէլ Վ. Զախչախեան, Վեներաբիկ Մխիթարեան միաբան, մատենագիր, բանաստեղծ և լեզուագետ, կը վախճանի: — 1887. Իզմիրցի հայ բարերար Յովհաննէս Սպարթալեան որ իր եղբոր՝ Յակոբ Սպարթալեանի հետ նորէն կառուցած է Իզմիրի Հիւանդանոցը՝ կը վախճանի: Ծնած էր 1831 յունուար 10ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 23. — 1860. Հիւանդանոցի Տիկնանց առաջին խնամակալութիւնը որուն գլխաւոր գործիչն էր Տիկին Էպրու Նրամեան՝ կը կազմուի: — 1860. Մահ Երուսաղէմի Յովհաննէս Պատրիարքին որուն յաջորդին ընտրութեան առթիւ ծագեցաւ «ճերմէն դուր»

սէնի վէճը: — 1886. Ծաղիկ կը սկսի հրատարակուիլ Կ. Պոլսոյ մէջ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 24. — 1837. Մահ Փեշիմալճեան Գրիգոր վարժապետի, հայկարան, կրօնագետ և մատենագիր: Ծնած էր 1773ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27. — 1799. Մահ Ղուկաս Կարնեցի Կաթողիկոսին որ ընտրուած էր 1780ին: — 1868. Յարութիւն Տէտեան, Իզմիրցի տպարանագետ, խմբագիր և թարգմանիչ, կը մեռնի 36 տարեկան: Ծնած էր 1832 մարտ 10ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 28. — 1881. Հ. Յովսէփ Վ. Գաթրճեան, միաբան Վիեննայի Մխիթարեանց, հմուտ մատենագիր, կը վախճանի:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 29. — 1843. Մահ Պօզոս պէյ Կուսուֆի որ վարած է պետական կարեւոր պաշտօններ Եգիպտոսի մէջ: Ծնած էր 1768ին: — 1894. Յովհաննէս աւագ քահանայ Հիւնրեարպէ յեսեան, ուսուցիչ և լեզուաբան, որ դարձած է հայ բուսերու առագարանութեամբ, կը վախճանի: Ծնած էր 1818 նոյեմբեր 25ին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31. — 1779. Եղուարդ Ռափայէլ Ղարաման, հնդկահայ վաճառական, կարեւոր գումար մը կը կտակէ որով կը հիմնուի Ռափայէլեան վարժարանը: — 1882. Իզմիրցի հայ բարերար Յակոբ Սպարթալեան կը վախճանի: Ծնած էր 1825 հոկտեմբեր 25ին:

Ա Յ Բ Ո Ւ Բ Ե Ն Ա Կ Ա Ն Ց Ա Ն Կ

«ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ» ԴԼԽՈՒՆ ՄԷՋ ՅԻՇՈՒԱԾ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԿԱՆՈՒՄ. — Իւրաքանչիւր անունի բով դրուած թուականները մահուան թուականներ են. իսկ ծննդեան թուականները նշանակուած են Ծ. տառով:

Ա.	Անտոն Նուրիճան արք.	Յունր.	20		
	Աշըգեան Խորէն Պ. Կ.	Սեպտ.	29		
Ազոնց Գիւլէր Արքայ	Յունր.	17	Աշտարակեցիներու ԿԹ. Փետր.	13	
Աղաճեան Պետրոս	Յունիս	2	Արծրունի Բրոֆ. Անդրէաս	Սեպտ.	10
Աղրիանուպ. Պօղոս Պ. Կ.	Մայիս	4	» Տ. Գէորգ	Յունր.	5
Աղարեան Ստեփ. Պատր.	Ապրիլ	19	Արղուծեանց Յովսէփ ԿԹ.	Մարտ	10
Ագարիա Զուղայեցի ԿԹ.	Փետր.	25	Արշակ Յակոբ	Օգոստ.	7
Ազնաւուրեան Կարապետ	»	24	Ազգերեան Զ. Մկրտիչ	Փետր.	19
Ալանդար Յարութիւն զր.	Մայիս	24	» Զ. Յարութիւն	Նոյեմ.	12
Ալէաթճ Գրիգորիս արք.	Օգոստ.	15	Աւետիք Պատրիարք	Յունիս	10
Ալթուն Տիւրբի Առաքել	Մայիս	26	Աւետիքեան Զ. Գարբ.	Դեկտ.	12
» » Արիստիս.	Յունր.	2	Բ.		
Ալիշան Զ. Ղեւոնդ	Նոյեմ.	9	Բաղրատունի Զ. Արսէն	Դեկտ.	12
Ախվէրտեանց Գէորգ	»	17	Բաղրուպանեան Գրիգոր	Մայիս	22
Ակնեցի Մինաս Կաթ.	Մայիս	12	Բաստամեան Վահան զր.	Նոյեմ	30
Ակուլու Անդրէաս	Նոյեմ.	2	Բեղըրման	Ծ. Յունիս	31
Աղաժոն Գրիգոր	Ապրիլ	22	Բժշկեան Զ. Մինաս	Նոյեմ.	15
» Մկրտիչ	Նոյեմ.	23	Բուղապեան Ենովք	Ապրիլ	12
Աղանի Ստեփաննոս Պ. Կ.	Ապրիլ	6	Գ.		
Աճէմեան Գարրիէլ	Հոկտ.	27	Գազմաճեան Իզնո. Պօր.	Օգոստ.	12
Ամիրտովլամ բժիշկ	Դեկտ.	8	Գամբրեան Զ. Յովսէփ	Դեկտ	28
Այնթապցի Եղիազար ԿԹ	Օգոստ.	8	Գալուստեան Կարապետ	Ապրիլ	7
Այլազովսրի Գարբ. արք	Ապրիլ	8	Գալֆաեան Սրբուհի Մլր.	Յունիս	5
» Յովհաննէս	»	20			
Այրլատեան Մատթէոս	Դեկտ.	13			
Այտընեան Արսէն արք.	Յունիս	8			
Անոյշեան Կարապետ	»	23			

Գառնեցի Մեղիսեղեկ ԿԹ.	Ապրիլ	5	Լսաեան Յովհաննէս	Յունիս	27
Գարագոջեան Պօղոս արք.	Օգոստ.	6	Էֆէնտիեանց Յովսէփ	Օգոստ.	24
Գէլցըր Լայնրիճ	Ծ. Յունիս	19	Բ.		
Գէորգ Գ. Կաթողիկոս	Դեկտ.	6			
Գուլամիրեանց Սիմէոն	Հոկտ.	12	Թաղիազեան Մեսրոպ	Յունիս	10
	Դ.		Թաշճեան Նիկողոս	Սեպտ.	9
Գեղիեան Պօղոս	Նոյեմ.	18	Թավուզճեան Յովսէփ	Մայիս	14
Գուրեան Պետրոս	Յունր.	21	Թաղապետեան Պօղոս Պ. Կ.	Սեպտ.	9
Գրեանց Դուլիթ	Օգոստ.	20	Թերզեանց Արք. ամիրա	Մայիս	30
	Ե.		Թէոդորեան Զ. Սարգիս	Յունիս	3
Եազըճեան ճանիկ	Հոկտ.	20	Թէոդորոս ԿԹ. Կլկ.	Սեպտ.	6
Եարուպ ամիրա	Յունիս	9	Թիւլեան Յարութիւն	Դեկտ.	7
Եղեսայցի Նահապետ ԿԹ.	Յունիս	13	Թիւլպէնտեան Նիկողոս	Յունիս	7
Եղեանց Կարապետ Ծ.	Սեպտ.	5	Թովմաճան Զ. Եղիա	Սեպտ.	11
Եռասուֆ Պետրոս ամիրա	Յունիս	29	Թորոսեան Տորթ. Յովսէփ	Մայիս	13
Երասուֆ Պօղոս պէլ	Դեկտ.	29	Թրեանց Զ. Ռափայէլ	Նոյեմ.	27
Եսայի Պ. Երուս.	Օգոստ.	29	Ի.		
Երամեան Գէորգ պէլ	Մարտ	8	Իզմիրեանց Յովսէփ	Նոյեմ.	15
» Եպրուհի Ծ.	Ապրիլ	9	Ինճիճեան Զ. Ղուկաս	Յունիս	20
Երանեան Գարրիէլ	Հոկտ.	13	Իւթիւճեան Աբխտղոմ	Փետր.	28
Երեմիա աւագ բճիյ.	Ապրիլ	19	Իսիէքճեան Լամբարձում	Դեկտ.	3
Երէցեան Աղեքսանդր	Փետր.	21	Լ.		
Երեւանցի Սիմոն ԿԹ.	Յունիս	26	Լազարեանց Խաչատուր	Դեկտ.	9
	Զ.		» Յովն. Կոմս	Փետր.	6
Զարբանէլեան Զ. Գարբ.	Յունր.	31	» Յովակիմ	Յունր.	24
Զարբճանէ սարաֆը	Յունիս	8	» Յովհաննէս	Հոկտ.	24
Զորաեան Նիկողոս	Նոյեմ.	30	» Ս. Արամելիք	Ապրիլ	25
Զօհրապեան Զ. Յովն.	Մայիս	8	» Կատարինէ	Նոյեմ.	11
	Է.		Լանկուա Վիքթոր	Մայիս	2
Էմին Մկրտիչ	Դեկտ.	13	Լուրսէ Սիմոն	Փետր.	26
Էնֆիէճեան Զ. Գրիգոր	Փետր.	25	Խ.		
			Խալիպեան Յարութիւն	Ապրիլ	24

Պալատանան Ստեփան	Փետր. 19	Սեդրոս ամիրա	Փետր. 5
Պալազարեան Ղուկաս	Մայիս 28	Սերվէրեան Յովն. ամիրա	Յունիս 24
Պաւեան Կրպտ. ամիրա	Նոյեմ. 15	Սերվիչէն Տորթ.	Հոկտ. 3
» Նիկողոս	Փետր. 27	Սէն Մարթէն	Յուլիս 4
» Յակոբ	Հոկտ. 30	Սիպիլեան Հ. Կղեմէս	Մայիս 11
» Սարգիս	Նոյեմ. 7	Սիւրբեան Հ. Արսէն	Յուլիս 26
Պարոնեան Յակոբ	Մայիս 27	Սուրմառեցի Դանիէլ ԿԹ.	Հոկտ. 9
Պարտիզպանեան Խչար.	Յուլիս 20	Սուքիաս Սումալ արքեպ. Յունր.	29
Պեգճեան Յրթն. ամիրա	Յունր. 3	Սպարթալեան Յակոբ	Դեկտ. 22
Պենտէրեան Մկրտիչ	Հոկտ. 27	» Յովհաննէս Դեկտ.	29
Պէշիկթաշլեան Մկրտիչ	Նոյեմ. 29	Սիլանեան Յարութիւն	Ապրիլ 22
Պիւլպիւլ Պետրոս ԿԹ.	Սեպտ. 28	Սրուանձտեան Դր. եպ.	Նոյեմ. 17
Պոյանեան Մուրատ վրժ.	Յունիս 25		
Պոռչեանց Պերճ	Ծ. Յունիս 3	Վ.	
Պրոսէ	Օգոստ. 22		
Պորէ Էօժէն	Ապրիլ 21	Վահան Յովհաննէս	Ապրիլ 14
Չ.		Վահան Նազը	Յուլիս 17
		Վննդցի. Յովհան Միրզա Փետր.	3
		» Սարգիս Միրզա Ապրիլ	26
Ջանիեցի Ղազար Տ.	Մարտ 30	Վարդան բաշա Յովսէփ Մարտ	28
Ջանշեանց Գրիգոր	Յուլիս 17	Վեհապետեան Յար. Պ. Կ. Յունր.	25
Ջալալեանց Սարգիս եպս.	Հոկտ. 16	Վրժպտեն. Ներսէս Պ. Կ. Հոկտ.	26
Ջախախեան Հ. Մանուէլ	Դեկտ. 22	Վիլֆոռուս Կիլեոմ	Մարտ 24
Ջուզալեցի Աղեքս. ԿԹ.	Նոյեմ. 22		
» Ազարիա »	Յունիս 2		
» Յովն. »	Օգոստ. 2	Տ.	
Բ.		Տաթևացի Մովսէս ԿԹ. Յունր.	13
		Տատեան Առաքել ամիրա Օգոստ.	31
Բախայէլ աիրացու	Յունր. 27	» Յարութիւն բաշա Հոկտ.	7
Բուսինեան Տր. Նեպտ.	Նոյեմ. 29	» Յովհաննէս պէյ	Ապրիլ 19
		» Ներսէս պէյ	Փետր. 23
Ս.		» Պօղոս պէյ	Նոյեմ. 18
		» Սիմոն ամիրա	Մարտ 4
Սագան Արքանաճ	Դեկտ. 17	Տէր Միքէլեան Արշակ	Յունիս 25
Սալլանթեան Մկր. արք.	Օգոստ. 19	Տէրոյեանց Յովհաննէս	Յունիս 22
Սանասարեան Մկրտիչ	Մայիս 19	Տէտեան Յարութիւն	Դեկտ. 27
Սարիլեան Մբատ. ամիրա	Մայիս 29	Տէրվիչեան Հ. Սերովբէ	Դեկտ. 20
Սեժեան Յովն. եպս.	Յունիս 30	Տըլախարտ Բ. Ծ.	Հոկտ. 21

Տիւրքիէ Էտուար	Դեկտ. 9	Ք.	
Տիւզեան Յակոբ Չեկէպի	Յուլիս 4	Քաղաքեան Յակոբ բաշա Սեպտ.	7
Տիւզեան Յովն. Չեկէպի	Ապրիլ 9	Քեանթիլեան Տրթ. Յ.	Հոկտ. 21
		Քերովբէ (բրոֆէսոր)	Ապրիլ 2
	Փ.	Քնֆէցի Մարտիրոս	Մայիս 25
		Քէօմիւրճեան Կմիտս. բն.	Հոկտ. 25
Փափազ'ան ճանիկ ամր.	Յունիս 11	Քէֆիզեան Մկրտիչ ԿԹ.	Դեկտ. 15
» Ռր. Անդր.	Մարտ 6	Քիթապցի Մարգար	Յունիս 3
» Ստեփան	Մարտ 16	Քիւրտիտանցի Մխիթար	Յուլիս 27
Փէշտիմալեան Դրիգոր	Դեկտ. 24	Օ.	
» Տր. Տիգ. բաշա	Դեկտ. 3	Օկիւզ Դարիէր	Յունր. 14
Փիշիշեան Մր. ամիրա	Մարտ 18	Օտեան Պօղոս	Հոկտ. 24
Փիլիպպոս ԿԹ. Աղբակեցի	Մարտ 25	Օրմանեան Պատրիարք Ծ.	Փետր. 11
Փիրզալէմեան Ղեռնդ վ.	Դեկտ. 11	Օրմանեան Տորթ. Վիչէն	Դեկտ. 3
Փիրոսեան Աւետիս	Մայիս 8	Տ.	
Փորթուզալ Միքայէլ բշ.	Նոյեմ. 6	Ֆերուճիսան Տր. Բլնիկ.	Հոկտ. 5
Փոխովիչ Տրթ. Անդրէաս	Սեպտ. 17	Ֆիզիքա Պօղոս պատուելի	Յունիս 9

Վ Ի Ճ Ա Կ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՕՍՄԱՆՆԱՆ ԿԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տե՛ս առանձին եւ ընդարձակ կերպով բացատրուած

ՅՈՒՆՍՍՍՍՆ = Ելլաղա

ԹՊՐՔ. — Ժառանգական. 1832 :

ԹԱԳ. — Գէորգ Ա. ԾՆ. 1845 Դեկտ. 3, Շլեզուիկ-Հոլշտայն ցեղէ : ԳՆԿԼ. 1863 Մայիս 24 : Ամուսն. 1867 Հոկտ. 15 ընդ Օլկա Կոստանդինովա մեծ դքսուհոյն Ռուսիոյ, ԾՆ. 1851 Օգոստ. 9 : Բանաժառանգ Կոստանդին՝ Սպարտայի դուքս, ԾՆ. 1868 Յուլիս 8 : Ամուսն. 1889 Հոկտ. 15 ընդ Սոֆիա իշխանուհոյն Բրուսիոյ, ԾՆ. 1870 Յունիս 14 :

Տարած. — 64,679 ըմբ. բաժնուած 26 նոմոսներու = գաւառներու :

ԲԳ. — 2,600,000, առ մէջ մի ըմբ. 40 :

ԿՐՈՏԻՖ — Տիրող Յունադաւան, նաեւ Իսլամ ու Կաթոլիկ Մ. Բղ. — Աթէնք 130,000 :

Գլ. Բաղաւմներ. — Բիրքէ 42,000, Բադրաս 38,000, Գորֆու 30,500, Շիրա 30,000, Թրհալա 21,000 :

ՄՈՒՏԲ. (1900) — 112,206,849 տրանսիր. — Ելբ. 114,000,000 տրանսիր կամ ֆր. :

Հանր. պարսֆ. — 875,000,000 ֆր. :

Ներածում. — 128,000,000 ֆր. : — Արսած. 95,000,000 ֆր. :

Առեւտ. արժու. — Մասձ 5,394 նաւ, 3,113,688 աւ-

կառաչափ : Ելած 5,223 նաւ, 3,101,066 աւղաչափ. :

Երկաթուղի. — 1,000 ըմբ. : — Հեռագիր 8,380 ըմբ. 225

կայարան. — Հեռաձայն 151 կայարան : — Թղթա-

սար 401 կայարան :

ՉԵՌՆԱԿՈՐԱ = Գարատաղ կամ Մանրէնեկոյ

Իւլիս. — Ժառանգական 1832 :

Իւլիանապետ. — Նիքոլա Ա. ԾՆ. 1841 Մեպտ. 3, Բեթ-

րովիչ-Նիէկոյ ցեղէ : ԳՆԿԼ. 1860 Օգոստ. 1 : Ամուսն.

1860 Հոկտ. 4 ընդ Մելինայի Վուքսթիչ, ԾՆ.

1847 Ապրիլ 9 : — Գեթնգ. Տանիւոյ Աղեքսանար,

ԾՆ. 1871 Յունիս 17 : Ամուսն. 1899 Յուլիս 2,

ընդ Մելիծա դքսուհոյն Մեքլեմպուրկի, ԾՆ. 1880

Յունիս 11 :

Տարած. — 9,080 ըմբ. :

ԲԳ. — 230,000 :

ԿՐՈՏԻՖ. — Յունադաւան եւ մասամբ Կաթոլիկ :

Մ. Բղ. — Չեթինէ 3,000 :

Գլ. Բաղաւմներ. — Բոսկորիծա 7,000, Նիքիչ 4,000,

Տուլչինո 5,000, Անդիվարի 2,200 :

ՄՈՒՏԲ. (1901) — 813,000 ֆիորին. — Ելբ 387,000 ֆիորին :

Հանր. պարսֆ. — 2,300,000 ֆր. :

Ներածում (1898). — 1,405,580 ֆիորին : — Արսածում

1,179,960 ֆիորին :

Առեւտ. արժու. (1900). — 17 առաջատանաւ, 3772

առաջաչափ :

Երկաթուղի. — 650 ըմբ. : — Հեռագիր 688 ըմբ. 21 կա-

յարան : — Թղթասար 18 կայարան :

Ս Ե Ր Վ Ի Ս.

ԹՊՐՐ. — 1878 :

ԹԱԳ. — Ալեքսանդր Ա. Ծն. 1876 Օգոստ. 7, Միւլոշ Օպրենովիչ ցեղէն : Գնկլ. 1889 Փետր. 21 : Ամուսն. 1900 Յուլիս 20 ընդ այրի Տրակա Մաչինի : Ծն. 1867 Օգոստ. 29 :

Տարած. — 48,303 քլմ. բաժանուած 17 գաւառներու : Բն. (1900) . — 2,535,000 :

Կրօնք . — Յունադաւան :

Մ. Բլ. — Պեղկրատ 71,000 :

Գլ. Բաղաւմեր . — Նիշ 25,000 , Գրակուելւած 16,000 , Լեւքովւած 14,000 , Բոժարելւած 13,000 :

Մուսք (1901) . — 74,018,070 ֆր. : — Ելք 74,000,000 ֆր. :

Հանր. պարսք . — 425,000,000 ֆր. :

Ներածուք . — 46,000,000 ֆր. : — Արսած. 66,000,000 ֆր. :

Նրկարուլի . — 580 քլմ. : — Հեռագիր 4,700 քլմ. 127 կայարան : — Հեռաձայն 4,110 քմ. : — Թղթարար . . .

Ռ Ո Ւ Մ Ա Ն Ի Ս.

ԹՊՐՐ . — 1856 :

ԹԱԳ. — Կարոլ Ա. Ծն. 1839 Օգոստոս 7, Հոննինգերեն ցեղէն : Գնկլ. 1866 Մարտ 26 : Ամուսն. 1869 Նոյ. 2 ընդ Եղիսարէթ Վեօի իշխանուհւոյն , Ծն. 1843 Իեկա. 16 : — Գահաժառանգ Եղբորդին Յերտինանտ Վիկտոր , իշխան Ռուժանիոյ , Ծն. 1865 Օգոստ. 11 : Ամուսն. 1895 Հոկտ. 16 ընդ Մարի իշխանուհւոյն Մաքս-Գոպոլըրի Կոթայի :

Տարած. — 131,020 քառ. քլմ. բաժնուած 31 գաւառներու :

Բն. — 5,912,520 :

Կրօնք . — Գլխաւորապէս Յունադաւան , նաեւ Իսլամ Հայ , Կաթոլիկ , Բողոքական ու Հրէայ :

Մ. Բլ. — Պուքրէշ 290,000 :

Գլ. Բաղաւմեր . — Եաշ 78,600 , Կալաց 63,000 , Պրայլա 58,000 , Գրայովա 46,000 :

Մուսք (1901 - 1902) . — 218,500,000 լէի կամ ֆր. : — Ելք 238,000,000 ֆր. :

Հանր. պարսք . — 1,450,000,000 ֆր. :

Ներած. — 233,000,000 ֆր. : — Արսած. 149,000,000 ֆր. :

Առեւտ. շարժումք . — Մտած 27,090 նաւ , 7,528,855 տկոչի. : Ելած 27,015 նաւ , 7,084,990 տկոչի. :

Նրկարուլի . — 3,180 քլմ. : — Հեռագիր 9,800 քլմ. 613 կայարան : — Հեռաձայն 5430 քլմ. : — Թղթարար 3449 կայ. :

Ռ Ո Ւ Ս Ս Ի Ս.

Մեծ Գիսուրիւն 850 . — կայսրութիւն 1554 , բացարձակ ու ժառանգական նոյն իսկ իգական ճիւղին մէջ : Չար կոմ քաղաւոր կայսր . — Նիքոլա Բ. Ալեքսանտրովիչ Ծն. 1868 Մայիս 6 , Ռոմանով ցեղէ : Գնկլ. 1894 Հոկտ. 21 : Ամուսն. 1894 Նոյ. 1 ընդ Ուկա կամ Ալեքսանտրա Ֆէոտորովնա իշխանուհւոյն Հէս-Հոննոսի , Ծն. 1895 Հոկտ 23 : — Գահաժառանգ Եղբայրը Միքայէլ Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքս Ռուսիոյ , Ծն. 1878 Նոյ. 22 :

ԵՐՈՊԱՅԱՆ ՌՈՒՍՍՅԱՆ . — Տարած. — 4,889,062 քա. քլմ. : Լեհաստան 127,319 քա. քլմ. : Ֆինլանտայի մեծ դքսութիւն 373,604 քա. քլմ. բաժնուած 60 գաւառներու :

ԲՆ. — Եւրոպական բաժնին 94,206,195 : Լեհաստան 9,455,945 , Ֆինլանդիա 2,563,000 :

Բովանդակ Ռուսական կայսրութեան ասիական գաւառներն ալ միասին Տրծ. 22,695,005 քռ. ղլմ. : Բն. 137,000,000 :

Մ. ֆլ. — Բեզբրազուրկ 1,270,000 :

Գլ. ֆաղաֆներ . — Մոսկուա 1,040,000 , Վարչաւիա 640,000 , Օսեսա 410,000 , Լոճ 320,000 :

Մուսֆ (1900) . — 1,788,482,000 րուբլի : — Ելֆ 4,850,000,000 ֆր. :

Հանր. պարսֆ . — 16,800,000,000 ֆր. :

Ներած. — 1,840,000,000 ֆր. : — Արսժ. 1,800,000,000 ֆր. :

Առեւտ. արժոււմ . — 12,180 նաւ , 643,500 սկազափ :

Երկաթուղի . — 42,500 Եւր. Ռուսիա , իսկ Ասիական միասին՝ 148,800 ղլմ. :

Թղթասար . — 11,064 կայարան : — Հեռագիր 151,544 ղլմ. 331,813 կայարան : — Հեռաձայն 31,845 ղլմ. :

ԱՍԻԱՅԱՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ . — 1. Սիպերիա . — Տրծ. 12,568,000 քռ. ղլմ. : Բն. 5,750,000 բաժնուած 9 գաւառներու :

2. Կովկասիա . — Տրծ. 472,554 ղլմ. : Բն. 10,250,000 բաժնուած 11 գաւառներու :

3. Կեդր. ասիա . — Տրծ. 4,000,000 ղլմ. : Բն. 7,700,000 բաժնուած 9 գաւառներու :

Քաղաքներ . — Սիպերիա . Թոմսք 52,430 , Իրքութսք 51,434 , Կովկասիա . Թիֆլիզ 160,645 , Պազու 112,253 : Կեդր. ասիա . Թաշքենդ 156,414 , Խոքանտ 82,054 :

ԳԵՐԻՇԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

1. ՊՈՒՆԱՐԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . — Էմիր Սէյիտ-Ապա-իւլ Ա.

խատ խան Ծն. 1859 Մարտ 26 , Մանքի ցեղէն : Գճկլ. 1885 : — Գահաժառանգ. Սայիտ-Միր-Ալիւ խան Գարչիի պէյ , Ծն. 1880 Յունուար 3 : — Տրծ. 205,000 ղլմ. , բն. 1,250,000 : Մ. ղլ. Պուխարա 70,000 : Կրօնք Իսլամ :

2. ԽԵՎԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹԻՒՆ . — Խան. Սէյիտ-Մէհմէտ-Րահիմ-Պահատուր, Ծն. 1845, Գանկրաւ ընտանիքէն : — Գահաժառանգ Ասկար Մահմուտ : — Տրծ. 60,000 ղլմ. , բն. 800,000 , մ. ղլ. Խիվա 30 հազար : Կրօնք Իսլամ :

ՇՈՒՆՏ - ՆՈՐՎԵԿԻԱ

Միացեալ բազաւորութիւն . — 1814 , Նոյ. 4 :

Թագ. — Ոսկար Բ. Ծն. 1829 Յունուար 8 , Պեանատոթ ցեղէն : Ամուսն. 1857 Մայիս 24 ընդ Սոֆիա իշխանուհւոյն Նասաւի : Գճկլ. 1892 Սեպտ. 5 : — Գահաժառանգ. Ոսկար-Կուստաւ-Ատոլֆ՝ դուքս Վերմելանտի , Ծն. 1858 Յունիս 3 : Ամուսն. 1881 Սեպտ. 7 ընդ Վիկտորիա Պատի իշխանուհւոյն , Ծն. 1862 Յուլիս 25 :

Տարած. — Շուէտ-Նորվեգիա 776,000 ղլմ.

ԲՆ. — 7,400,000 :

ՇՈՒՆՏ . — Տարած. — 450,574 ղլմ. , առ մէջ մի ղլմ. 11 , բաժնուած 28 գաւառներու :

ԲՆ. — 5,160,000 :

Կրօնք . — Մեծ մասամբ Լութերական :

Մ. ֆլ. — Սդոքհոլմ 305,000 :

Գլ. ֆաղաֆներ . — Կէօթէպուրկ 140,000 , Մալմէօ 60,000 , Նորքէօրլնկ 40,000 , Կեֆլէ 28,000 :

Մուսֆ (1902) . — 156,143,000 քրոնա : — Ելֆ 205,000,000

Ֆրանք :

Հանր. պարսֆ . — 87,000,000 ֆր. :

Ներածուս . — 704,000,000 ֆր. : — Արսաձ. 500,000,000

Ֆրանք :

Առեւտ. արժուս . — . . . :

Երկարուղի . — 14,090 քլմ . — Թղթարսար 3,069 կայ . :

— Հեռագիր 12,700 քլմ . (Նորվեգիոյ հեռ) : Հեռա-
ձայն 47,381 քլմ . :

Նորվեգիո . — Տարաձ . — 325,426 քլմ . առ մէն մի քլմ . 7,
բաժնուած 20 դաւառներու :

Բն . — 2,250,000 Լուտերական :

Մ . Բլ . — Քրիստիանիա 230,000 :

Գլ . Բաղաձներ . — Պերկէն 72,000 , Դրոնդհայմ 38,000 ,
Սգաձանկէր 30,000 , Տրամէն 23,000 :

Մուսֆ . — 78,827,000 ֆր. : — Ելֆ 140,000,000 ֆրանք :

Հանր. պարսֆ . — 115,000,000 ֆրանք :

Ներածուս . — 435,000,000 ֆր. : Արսաձ. 210,000,000 ֆր. :

Երկարուղի . — 1980 քլմ . : — Թղթարսար 2,465 : — Հե-
ռաձայն 31,905 քլմ . :

Տ Ա Ն Ի Մ Ա Ր Ք Ա

Թղթ . — 770 ին : Ժառանգական :

Թագ . — Քրիստիան Թ . Ծն . 1818 Մարտ 26 , Սոնտեր-
պուրկ-Կլուքսպուրկ-Հոլլդայն ցեղէն : Ամուսն .
1843 Մայիս 13 ընդ Լուիզ Հէս-Գասէլի Ծն .
1817 Սեպտ . 4 , Վիսձ . 1898 Սեպտ . 15 : Գնկլ . 1863
Նոյ . 15 : — Գահաձառանգ . Քրիստիան-Պրեատերի-

Վիլհէլմ-Գարլ Ծն . 1843 Մայիս 21 : Ամուսն . 1861

Հոկտ . 8 ընդ Լուիզ Ծուէտ-Նորվեգիոյ իշխանուհոյն
Տարաձ . — 39,780 քա . քլմ . առ մէն մի քլմ . 62 : Բաժ-
նուած 4 դաւառներու :

Բն . — 2,460,000 , Լուտերական :

Մ . Բլ . — Գորենակ 480,000 :

Գլ . Բաղաձներ . — Արհիւս 52,000 , Օտենսէ 40,000 ,

Ալպորկ 31,000 , Հորսէնս 22,000 :

Մուսֆ . — 74,662,225 հարիւրնոց քրոնէր : — Ելֆ
102,000,000 ֆրանք :

Հանր. պարսֆ . — 290,000,000 ֆր. :

Ներած . — 558,000,000 ֆր. : — Արսաձ. 377,000,000 ֆր. :

Առեւտ. արժուս . — 3844 նաւ , 423,549 սկուզի . :

Երկարուղի . — 2750 քլմ . : — Հեռագիր 6790 քլմ . :

— Թղթարսար 1126 քլմ . : — Հեռաձայն 26,889 քլմ . :

Տ Ա Ն Մ Ա Ր Ք Ա Յ Ի Կ Ա Լ Ո Ւ Ա Ս Ե Ր

1. ՆՈՒԱՆՏՆ . — Տարաձ . 104,785 քլմ . , ըն . 75 հաղար ,
առ մէն մի քլմ . 0 , 7 : Գլ . քղ . Ռայքաւիք :

2. ՎՈՒՔՆԱՆՏՆ . — Տարաձ . 90,310 քա . քլմ . , ըն . 10,516
առ մէն մի քլմ . 0 , 1 :

Գ Ն Ր Մ . Կ Ա Յ Մ Ո Ւ Թ Ի Ն

Գահաձակցային կայսրութիւն . — 1871 Յունվար 5 :

Կայսր . — Վիլհէլմ Բ . Ծն . 1859 Յունր . 14 , Հոնննձո-
լեոն ցեղէն : Ամուսն . 1881 Փետր . 14 ընդ Աւ-
կուսթա Վիկտորիա Հոլլթայնի իշխանուհոյն .
Ծն . 1858 Հոկտ . 9 : Գնկլ . 1888 Յունիս 2 : — Գա-
հաձառանգ Պրեատերիկ-Վիլհէլմ , Ծն . 1882 Ապր . 23 :

Տարած. — 540,658 ըն. ըլմ. :
 ԲՃ. — 56,365,000 մէն մի ըլմ. 104 :
 Գերմ. կայս. մուսֆ (1901-1902). — 2,354,121,046 մրք,
 — Ելք 5,800,000,000 Ֆր. :
 Հանր. պարսֆ. — 16,000,000,000 Ֆր. :
 Ներած. — 7,500,000,000 Ֆր. : — Արած. 5,900,000,000
 Ֆրանք :

Առեւտ. արժոււմ. — Մտած 88,646 նաւ, 17,990,051
 տկուչի. : Ելած 89,329 նաւ, 18,026,371 տկուչի. :
 Երկարուղի. — 51,000 ըլմ. : — Թղթասար 37,242 կայ. : —
 Հեռագիր 167,000 ըլմ. : — Հեռաձայն 289,647 ըլմ. :

1. ՔԱԳԱՒՈՒՈՒԹԻՅԻՆ ԲՐՈՒՍԻՈՅ

Մարկաւ եւ դֆուրիւն 1415. — Թղթ. 1701 :
 Թագ. — Վիլհելմ Բ. կայսր Գերմանիոյ :
 Տարած. — 348,607 ըլմ. :
 ԲՃ. — 34,468,307, առ մէն մի ըլմ. 99: Բաժնուած 14
 դաւառներու :
 Կրօնք. — Բողոքական :
 Մ. հղ. — Պերլին 1,890,000 :
 Գլ. ֆաղաֆներ. — Պրեսլաւ 425,000, Մակտեպուրկ
 230,000, Գոլոնիա 372,200, Շթեթին 211,000 :

2. ՊԱՒԵՐԻԱ

Թղթ. — 1805 Դեկտ. 26 :
 Թագ. — Ոթոն Ա. Վիլհելմ-Լուիսրոյա Ծն. 1848 Ապ-
 րիլ 13, Վիլհելմապախ ցեղէն : Գնկ. 1886 Յուն. 1 :
 Ամուրի. — Խնամակալ Հորեղբորորդին Լուի Լուի-
 սոյա, Ծն. 1845 Դեկտ. 23 : Ամուսն. 1868 Փետր. 7
 ընդ Մարիա Թերեզա արքիդքսուհոյն Աւստրիոյ,
 Ծն. 1849 Յունիս 20 :

Տարած. — 75,870 ըլմ. : Բաժնուած 8 դաւառներու :
 ԲՃ. — 6,175,153, առ մէն մի ըլմ. 81 :
 Կրօնք. — Կաթոլիկ :
 Մ. հղ. — Միւնիխ 499,900 :
 Գլ. ֆաղաֆներ. — Նիւրնպերկ 261,000, Աւկապուրկ
 89,100, Վուրմպուրկ 75,500, Լուդվիխսայֆէն :
 61,900 :

3. ՍԱՔՍՈՆԻԱ

Թղթ. — 1806 Դեկտ. 11 :
 Թագ. — Կէորկ Ծն. 1865 Յուլիս 26, Ալպրիխտին ցեղէն :
 Ամուսն. 1859 Ապրիլ 28 ընդ Մարիա իշխանուհոյն
 Բորգուկալի, Ծն. 1848 Յուլիս 14, Վիսճ. 1884
 Փետր. : Գնկ. 1902 Մայիս 26 : — Գահաժառանգ
 Ֆրեդրիկ Աւկուստ, Ծն. 1865 Ապրիլ 29 : Ամուսն.
 1891 Հոկտ. 27 ընդ Լուիզ Անդուանէդ Մարի ար-
 քիդքսուհոյն Աւստրիոյ :
 Տարած. — 14,993 ըլմ. բաժնուած 5 դաւառներու :
 ԲՃ. — 4,200,000, մէն մի ըլմ. 280 :
 Կրօնք. — Կաթոլիկ :
 Մ. հղ. — Տրեդան 395,349 :
 Գլ. ֆաղաֆներ. — Լայպցիկ 445,000, Շեմից 206,000,
 Բլաւէն 73,800, Զուիլաւ 55,800 :

4. ՎԻՐՅԵՄՊԵՐԿ

Թղթ. — 1806 :
 Թագ. — Վիլհելմ Բ. Ծն. 1848 Փետր. 12, Կոնտար
 ցեղէն : Գնկ. 1891 Սեպտ. 24 : Բ. Ամուսն. 1886
 Ապրիլ 15 ընդ Գարլոթ իշխանուհոյն Շաւմպուրկ-
 Լիբրէի : — Գահաժառանգ փեսայն Ֆրիտրիխ իշխան
 Վիտի, Ծն. 1872 Յունիս 14 : Ամուսն. ընդ Բաու-
 լին Օլկայի, Ծն. 1877 Դեկտ. 9 :

Տարած. 19,517 ըլմ. բաժնուած է 4 դաւառ :
 ԲՆ. — 2,170,000 , մէն մի ըլմ. 111 :
 Կրօնք . — Բողոքական :
 Մ. ֆլ. — Շառուկարո 176,700 :
 Գ. ֆաղաֆներ . — Ուլմ 43,000 , Հայրապետ 38,000 , Էս-
 լինկէն 27,300 , Գանձդատ 27,000 :

5. Պ Ա Տ Է Ն

Մեծ դֆսր. — Ժ. դար :
 Մեծ դուֆս . — Ֆրեստերի՛ն-Վիլհէլմ-Լուի Ծն. 1826 Սեպտ. 9 , Չահրիկէն ցեղէ. Գհլլ. 1856 Օգոստ. 22 : Ամուսն. 1856 Սեպտ. 7 ընդ Բրուսիոյ Լուիզ իշխանուհւոյն , Ծն. 1838 Հոկտ. 23 :— Գահաժառանգ Ֆրեստերի՛ն-Վիլհէլմ , Ծն. 1857 Յունիս 25 : Ամուսն. 1885 Սեպտ. 20 ընդ Նասաւի Հիլտա իշխանուհւոյն , Ծն. 1864 Նոյ. 22 :

Տարած. — 15,081 ըլմ. բաժնուած է 4 դաւառներու :
 ԲՆ. — 1,867,000 , առ մէն մի ըլմ. 124 :
 Կրօնք . — Բողոքական և Կաթոլիկ :
 Մ. ֆլ. — Գարլորուհէ 97,164 :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Մանհայմ 140,300 , Ֆրայպուրկ 61,500 , Բֆորձհայմ 43,300 , Հայաեկպերկ 40,000 , Գոստանձա 21,300 :

6. Ղ Է Ս

Մեծ դֆսր. — (1596) :
 Մեծ դուֆս . — Էննէստ-Լուի Ծն. 1868 Նոյ. 12 : Գհլլ. 1892 : ամուսն. 1894 Ապրիլ 3 ընդ Վիկտորիա իշխանուհւոյն Սաքս-Գոտլուրկ-Կոթայի , Ծն. 1876 Նոյ. 12 :
 Տարած. — 7,682 ըլմ. բաժնուած 3 դաւառ :

ԲՆ. — 1,120,000 առ մէն մի ըլմ. 146 :
 Կրօնք . — Լութերական :
 Մ. ֆլ. — Տարմշդատ 72,381 :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Մայանց 84,200 , Օֆենպախ 50,400 , Վորմս 40,705 , Կիսէն 25,491 :

7. Մ Ե Ք Լ Ե Մ Պ Ո Ւ Ր Կ - Շ Ո Ւ Ե Բ Ի Ն

Մեծ դֆսր. — (1756) :
 Մեծ դուֆս . — Ֆրեստերի՛ն-Ֆրանձ Գ. Միքայէլ Ծն. 1882 Մարտ 26 : Գհլլ. 1901 Մարտ 26 : Ամուսնի :
 Տարած. — 13,127 ըլմ. :
 ԲՆ. — 608,000 , առ մէն մի ըլմ. 46 :
 Կրօնք . — Լութերական :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Ռոսթաք 24,700 , Շուերին 38,600 , Վիլդմար 20,000 , Կիւստրոլ 16,000 , Բարխիմ 10 հազար :

8. Ս Ս Ք Ս - Վ Ա Յ Մ Ա Ր

Մեծ դֆսր. :
 Մեծ դուֆս . — Վիլհէլմ Էննէստ Ծն. 1876 Յունիս 10 :
 Տարած. — 8615 ըլմ. :
 ԲՆ. — 363,000 , առ մէն մի ըլմ. 100 :
 Կրօնք . — Լութերական ու Կաթոլիկ :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Այզենհախ 31,500 , Վայմար 28,300 , Աբտտա 20,300 :

9. Մ Ե Ք Լ Ե Մ Պ Ո Ւ Ր Կ - Շ Ք Ր Ե Լ Ի Ց

Մեծ դֆսր. :
 Մեծ դուֆս . — Ֆրեստերի՛ն Վիլհէլմ Ծն. 1819 Հոկտ. 4 : Ամուսն. 1843 Յունիս 10 ընդ Աւկուստա Գարոլլին իշխանուհւոյն Մեծն Բրիտանիոյ , Ծն. 1822 Յուլ. 19 :

Գնիլ. 1860 Սեպտ. 6 : — Գահաժառանգ Կէորկ-Ատալֆ, Ծն. 1848 Յուլիս 9 : Ամուսն. 1877 Ապրիլ 17, ընդ Եղիսարեթ իշխանուհւոյն Անհալդի, Ծն. 1857 Օգոստ. 25 :

Տարած. — 2930 քլմ. :

Բն. — 103 000, առ մէն մի քլմ. 25 :

Կրօնք. — Լուծերական :

Գլ. քաղաք. — Նայ-Շիթերից 11,300 :

10. ՕԼՏԵՆՊՈՒՐԿ

Մեծ դքս. — 1088 :

Մեծ դուքս. — Ֆրեաերի՝ Աւկուստ Ծն. 1852 Նոյ. 15 : Ամուսն. 1878 Փետր. 5 ընդ Եղիսարեթ Բրուսիոյ իշխանուհւոյն, Ծն. 1857 Յունիս. 24 վիսճ. 1895 Օգոստ. 28 : Բ. ամուսն. 1896 Հոկտ. 3, ընդ Եղիսարեթ Մեքլենպուրկի դքսուհւոյն, Ծն. 1869 Յուլիս 19 : — Գահաժառանգ Նիքոլա Ֆրեաերի՝ իշխան, Ծն. 1897 Օգոստ. 10 :

Տարած. — 6 427 քլմ. :

Բն. — 399,000, առ մէն մի 102 :

Կրօնք. — Լուծերական :

Գլ. քաղաք. — Օլտենպուրկ 26,600 :

11. ՊՐՈՒՆՍՈՒՐԻՔ

Դքս. — Պրուսուրիք-Լուսնպուրկ, Կելֆեան ընտանիքէն ժ. Դար :

Դուքս. — Էննէստ-Աւկուստ Ծն. 1845 Սեպտ. 8 : Ամուսն. 1878 Դեկտ. 8, ընդ Թիրա Տանըմարքայի իշխանուհւոյն, Ծն. 1853 Սեպտ. 26 : — Գահաժառանգ Կէորկ-Վիլհելմ, Ծն. 1880 Հոկտ. 5 :

Տարած. — 3672 քլմ. :

Բն. — 464,330, առ մէն մի քլմ. 126 :

Կրօնք. — Բողոքական :

12. ՍԱՔՍ-ՍԱՅՆԻՆԿԷՆ

Դքս. :

Դուքս. — Կէորկ Բ. Ծն. 1826 Մարտ 30 : Բ. ամուսն. 1873 Մարտ 5, ընդ Հեղինէ Ֆրանսի, Ծն. 1839 Մարտ 17 : — Գեմուկ. (Ա. ամուսնութենէն) Պեռնար, Ծն. 1851 Մարտ 19 : Ամուսն. 1878 Փետր. 5, ընդ Բրուսիոյ Գարլոթ իշխանուհւոյն, Ծն. 1879 Յուլիս 11 :

Տարած. — 2468 քլմ. :

Բն. — 51,000, առ մէն մի քլմ. 102 :

Կրօնք. — Բողոքական :

Գլ. քաղաքներ. — Մայնինկէն 14,500, Սոննեպերկ 13,300 :

13. ՍԱՔՍ-ԱԼՔԵՆՊՈՒՐԿ

Դքս. :

Դուքս. — Էննէստ-Ֆրեաերի Ծն. 1826 Սեպտ. 3 : Ամուսն. 1853 Ապրիլ 15 ընդ Անհալդի Ագնէս իշխանուհւոյն, Ծն. 1824 Յունիս 11 վիսճ. 1897 Հոկտ. 10, անզաւակ : — Գեմուկ. իր Էղբայր Մորիս-Ֆրանս, Ծն. 1829 Հոկտ. 11 : Ամուսն. 1862 Հոկտ. 2 ընդ Մաքս-Մայնինկէնի Աւկուստա իշխանուհւոյն :

Տարած. — 1324 քլմ. :

Բն. — 195 հազար, առ մէն մի քլմ. 147 :

Կրօնք. — Բողոքական :

Գլ. քաղ. — Ալթենպուրկ 37 հազար :

14. ՍԱՔՍ-ԳՈՊՈՒՐԿ-ԿՈՅԱ

Դքս. — Համանուն ընտանիք :

Դուքս. — Լէոբոլտ, Ծն. 1884 Յուլիս 6 : Ամուսնի :

Տարած. — 1958 Քլմ. :
 ԲՃ. — 30 հազար առ մէն մի Քլմ. 117 :
 Կրօնք. — Բողոքական :
 Գլ. քաղաքներ . — Կոթա 34,600 , Գոպուրի 20 հազար :

15. Ա Ն Շ Ա Լ Դ

Իւսթ. — Ասկանիոյ ճիւղ :
 Դուխ. — Լէոբուր Գրիորի՛ն Ծն. 1831 Ապրիլ 16 : Գհկլ.
 1871 Մայիս 22 : Ամուսն. 1854 Ապրիլ 9 ընդ Ան-
 դուանէդ իշխանուհւոյն Սաքս-Ալթենպուրկի , Ծն.
 1838 Ապրիլ 4 : — Գհձուգ. Լէոբուր-Գրեորի՛ն , Ծն.
 1856 Օգոստ. 6 : Ամուսն. 1889 Յունիս 19 ընդ Պատի
 Մարի իշխանուհւոյն , Ծն. 1865 Յուլիս 13 :

Տարած. — 2294 Քլմ. :
 ԲՃ. — 316,000 , առ մէն մի Քլմ. 138 :
 Կրօնք. — Բողոքական :
 Գլ. քաղաքներ . Տեսաւ 50,800 , Պեռնպուրկ 34,400 ,
 Կէօթէն 22,000 :

16. Շ Ո Ւ Ա Ր Զ Պ Ո Ւ Ի Կ - Ս Ո Ն Տ Ե Ր Ս Ն Ա Ո Ւ Զ Ը Ն

Իւսթանք. :
 Իւսթան . — Գարու-Կիւնթէր , Ծն. 1830 Յուլիս 25 :
 Ամուսն. 1869 Մայիս 29 , ընդ Սաքս-Ալթենպուրկի
 Մարի իշխանուհւոյն , Ծն. 1865 Յունիս 15 :
 Անդաւակ :

Տարած. — 862 Քլմ. :
 ԲՃ. — 81,000 առ մէն մի Քլմ. 95 :
 Կրօնք. — Լութերական :
 Գլ. քաղաքներ . — Սոնտերսհաուզըն 7000 , Առնշդաա
 14,000 :

17. Շ Ո Ւ Ա Ր Զ Պ Ո Ւ Ի Կ - Ռ Ո Ւ Տ Ո Լ Շ Դ Ա Տ

Իւսթանք. :
 Իւսթան . — Կիւնթէր , Ծն. 1852 Օգոստ. 8 : Ամուսն.
 1891 Նոյ. 26 ընդ Շէօնեպուրկ-Վալտենպուրկի
 Աննա Լուիզ իշխանուհւոյն , Ծն. 1871 Փետր. 6 :
 Անդաւակ :

Տարած. — 941 Քլմ. :
 ԲՃ. — 93,000 , առ մէն մի Քլմ. 99 :
 Կրօնք. — Լութերական :
 Գլ. քաղ. — Ռուտուշդաա 12,400 :

18. Վ Ա Լ Տ Է Ք

Իւսթանք. :
 Իւսթան . — Ֆրետերի՛ն-Ատուֆ-Հերման , Ծն. 1865 Յուն.
 7 : Գհկլ. 1893 Ապրիլ 29 : — Գհձուգ. Եոզիաս-Վիլ-
 հէլմ , Ծն. 1896 Ապրիլ 30 :

Տարած. — 1121 Քլմ. :
 ԲՃ. — 80,000 առ մէն մի Քլմ. 51 :
 Կրօնք. — Բողոքական :
 Գլ. քաղ. — Արոլսէն 2100 :

19. Ռ Ա Յ Ս - Կ Ր Ա Յ Յ

Իւսթանք. :
 Իւսթան . — Հայերի՛ն Ժ.Դ. , Ռայս-Շլայց ճիւղէն , Ծն.
 1832 Մայիս 15 : Ամուսն. 1858 Յունվ. 24 ընդ
 Վիլհելմպուրկի Ալֆրէտ դքսուհւոյն : Բ. ամուսն.
 ընդ Ֆրետերի՛ն Սալպուրկ դերասանուհւոյն :

Տարած. — 316 Քլմ. :
 ԲՃ. — 68,000 , առ մէն մի Քլմ. 216 :
 Կրօնք. — Լութերական :
 Գլ. քաղ. — Կրայց 22,300 :

20. ՌԱՅՍ-ՇԼԱՅՑ

Իբխանք. :

Իբխան. — Հանրին Իլ. Ծն. 1858 Հոկտ. 28 : Ամուսն.
ընդ Հոնհերյոհէ-Լանկեպուրկի Էլիզա Իշխանուհւոյն :
— Գնժուց. Հայնրին, Ծն. 1893 Յուլիս 12 :

Տարած. — 826 ղրմ. :

Բն. — 139,000, առ մէն մի ղրմ. 168 :

Կրօնք. — Լութերական :

Գլ. ֆլ. — Կերա 45,600 :

21. ՇԱՌԻՄՊՈՒՐԿ-ԼԻԲԲԷ

Իբխանք. :

Իբխան. — Սդեֆան-Ալպրեխդ Ծն. 1846 Սեպտ. 27 :
Ամուսն. 1864 Մարտ 1 ընդ Սաքս-Ալթհայուրկի
Մարի Աննա Իշխանուհւոյն, Ծն. 1844 Մարտ 1 :
— Գնժուց. Ատոլֆ-Պեռնար, Ծն. 1882 Փետր. 10 :

Տարած. — 340 ղրմ. :

Բն. — 43,000, առ մէն մի ղրմ. 127 :

Կրօնք. — Բողոքական :

Գլ. ֆլ. — Պրեքեպուրկ 5600 :

22. ԼԻԲԲԷ

Իբխանք. :

Իբխան. — Գարոլ-Ադեքսանդր Ծն. 1831 Յունիլ. 3 :
Ամուրի :

Տարած. — 1215 ղրմ. :

Բն. — 139,000, առ մէն մի ղրմ. 114 :

Կրօնք. — Բողոքական :

Գլ. ֆլ. — Տեամուր 11,900 :

23. ԼԻԻՊԷՔ

Ինֆորեկն ֆաղսֆ. :

Տարած. — 298 ղրմ. :

Բն. — 96,000, առ մէն մի ղրմ. 325 :

24. ՊՐԵՄԱ

Ինֆորեկն ֆաղսֆ. :

Տարած. — 257 ղրմ. :

Բն. — 225,200, առ մէն մի ղրմ. 875 :

25. ՇԱՄՊՈՒՐԿ

Ինֆորեկն ֆաղսֆ. :

Տարած. — 415 ղրմ. :

Բն. — 768,000, առ մէն մի ղրմ. 1851 :

26. ԱԼԶԱՍ-ԼՈՐԷՆ (Էլզաս-Լոթրինգըն)

Կայս. զաւառ. :

Տարած. — 14,511 ղրմ. :

Բն. — 1,718,000, առ մէն մի ղրմ. 118 :

Կրօնք. — Կաթոլիկ և Բողոքական :

Գլ. ֆաղսֆներ. — Սդրազպուրկ 250,200, Մուլհաւզէ
89,000, Մէյ 58,400, Գոլմար 36,700, Հակե-
նաւ 17,900 :

ԳԵՐՄ. ԿԱՅՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՔ

Ա. ԱՓԻՆԱԿ. — Թախտ արծ. 87,200 ղրմ., բն. 2,000,000 :

— Գամերուռն արծ. 496,600 ղրմ., բն. 3,500,000 :

— Արեւմ. հար. Ափրիկե արծ. 830,960 ղրմ., բն.

200,000 : — Արեւել. Ափրիկե արծ. 941,100 ղրմ., բն.

6,106,000 :

Գուլմար 2,352,860 ղրմ. տարած. ու 11,800,000 Բն. :

Բ. ՈՎԵՍՏՆԱ. — Նոր-Կուիկեա. — Տարած. 240,826 ղրմ. :

Բն. — 400,000 : Գայզեր-Վիլհելմսլանս. — Տարած. 1816

ղրմ. : Բն. 1,100 :

Պիզնարեան արհիպեղագոս . — Տարած 571 ղւմ . և
Գարդղինեան , Մարեանեան , Մարշալ , Սամոա :
Դումար Նոր Կուխնիոյ ճեա 243,819 ղւմ . : Բն.
449,000 :

Գ. ԱՍԻԱ . — Բիսո-Չեռ . — Տարած . 501 ղւմ . : Բն. —
84,100 :
Համազումար 2,592.362 ղւմ . տարած . և 12,500,000
Բն . որուն միայն 5998 Գերմանացի :

Լ Ի Ե Ռ Ե Ն Շ Ռ Ա Յ Ն

Իսխանապետքիւն . — 1719 , ժառանգական :
Իսխանապետ . — Յովհան Բ . Ծն . 1840 Հոկտ . 5 : Ա-
մուրի : Գհլլ . 1858 :
Տարած . — 1591 ղւմ . :
Բն . — 9434 :
Կրօնք . — Կաթողիկ :
Գլ . ֆլ . — Վատուղ 1,200 :

ԱՆՍՏՐԻԱ — ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Միացեալ պետքիւն . — 1867 Դեկտ . 8 : Վեհապետը
կը կոչուի Կայսր Աւստրիոյ ու Թագաւոր Հունգարիոյ :
Թագաւոր-Կայսր . — Ֆրանս-Յողէֆ Ա . Ծն . 1830 Օ-
գոստոս 5 , Հապսպուրկ ցեղէն : Գհլլ . 1848 Նոյ .
19 : Ամուսն . 1854 Ապրիլ 11 ընդ Եղիսաբէթ իշ-
խանուհուն Պաւերիոյ , Ծն . 1837 Դեկտ . 11 վրձ . 1898
Օգոստ . 28 : Դահաժառանգ Ֆրանց Ֆերտինանդ
Արքիդուքս Աւստրիոյ . ծն . 1863 Դեկտ . 5 : Ամ-
ուսն . 1900 Յունիս 1 ընդ Սոֆիա իշխանուհոյն Հո-
հենպէրկի . ծն . 1868 Փետր 14 :

Ա. ԱՆՍՏՐԻԱ . — Տարած . — 300,010 ղւմ . առ մէն մի ղւմ .
87 : Բաժնուած 16 երկրի :
Բն . — 26,170,000 :

Բ. ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ . — Տարած . — 325,325 ղւմ . բաժնուած
3 երկրի :
Բն . — 19,203,531 :

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ընակիչներէն 10,569,157 Գերման,
7,434,861 հունգարացի , 7,383,150 Չեհ , Մորա-
ու Սլովաք , 3,711,223 Լեհ , 3,348,613 Բուլթէն ,
3,249,166 Խրուադ ու Սերվ , 1,271,351 Սլովէն ,
2,801,015 սլովանացի , 697,166 իտալացի և լաղին :
Կրօնք . — 27,754,935 Կաթողիկ , 4,487,365 յունածէս
Կաթողիկ , 3,177,071 յունադաւան , 3,865,518
Բողոքական , 1,868,527 Հրեայ եւլն . :

Տարած . — Աւստրիոյ Հունգարիոյ համազումար տարա-
ձութիւնն է 625,518 ղւմ . :

Բն . — 41,310,835 , առ մէն մի ղւմ . 72 :
Մ . ֆլ . — Վիեննա 1,680,000 :

Գլ . ֆաղաֆներ . — Պուտա-Բեշդ 720,000 , Բրակա
410,000 , Թրիէստ 180,000 , Լեմպէրկ 160,000 ,
Կրայ 138,000 :

Մուսք . — . . . — Ելք 2,930,100,000 ֆր . :
Հանք . պարսք . — 14,700,000,000 :
Ներած . — 1,810,000,000 ֆր . : — Արած . 2,080,000,000
ֆրանք :

Առեւ . շարժում . — Մտած 95,103 հառ . , 12,095,183
տկուչի . : Ելած 95,848 , 12,014,473 տկուչի . :

Երկաթուղի . — 39,000 ղւմ . — Թղրասար 11,630 կայ :
Հեռագիր 78,250 ղւմ . : — Հեռաձայն 43,712 : ղւմ . :

Ջ Ո Ւ Ե Յ Ե Ր Ի

Դաւեանակցային հասարակապետութիւն. — ԺԸ. դարուն վերջերը , վերակազմութիւն 1874 Մայիս 16 :
 Նախագահ . — Տ. քղ. Ժ. Չեմբ. : Ընտրուած 1902 տարւոյ համար :
 Տարած. — 41,346 , բաժնուած 23 գաւառներու կամ ուրոյն հասարակապետութիւններու :
 ԲՆ. — 3,328,000 առ մէն մի ղլմ. 80 :
 Կրօնք . — Բողոքական և Կաթոլիկ :
 Մ. հղ. — Պեռն 64,800 :
 Գլ. քաղաքներ . — Չուրիխ 170,000 , Պաղէլ 110,000 , Ժընէվ 106,000 , Լոզան 46,000 :
 Մուսք . — 101,033 716 Ֆր. : — Ելք 186,000,000 Ֆր. :
 Հանր. պարսք . — 106,000,000 Ֆր. :
 Ներած. — 1,287,000,000 Ֆր. : — Արած. 866,000,000 Ֆրանք :
 Երկարուլի . — 3,930 ղլմ. : — Թղթար 1584 կայ. : — Հեռագիր 8800 ղլմ. : — Հեռաձայն 39,161 ղլմ. :

Ի Տ Ա Ւ Ի Ա

Թղթ. — 1861 ին , կազմակերպութիւն 1861 Մարտ 4 :
 Թագ. — Վիթթորիօ-էմմանուէլէ Գ. Ծն. 1869 Հոկտ. 9.
 Սալոյայի ցեղէն Ամուսն. 1896 Դեկտ. 11 ընդ էլէնա իշխանուհոյն Չեռնակորայի : Գհկլ. 1900 Յուլ. 17 :
 Տարած. — 286,648 ղլմ. բաժնուած 69 գաւառներու :
 ԲՆ. — 32,450,000 առ մէն մի ղլմ. 113 :
 Կրօնք . — 28,350,000 Կաթոլիկ :
 Մ. հղ. — Հոս 510,000 :
 Գլ. քաղաքներ . — Նարուի 570,000 , Միլան 500,000 ,

Դորինոյ 360,000 , Բալերմոյ 310,000 , Ճենովա 240,000 :

Մուսք . — 1,752,167,440 Ֆր. : — Ելք 1,730,000,000 Ֆր. :
 Հանր. պարսք . — 12,260,000,000 Ֆր. :
 Ներած. — 1,510,000,000 Ֆր. : — Արած. 1,450,000,000 Ֆրանք :
 Առեւ. շարժում . — Մտած 103,601 նաւ , 27,170,230 ակուշի. : Ելած 103,439 նաւ , 27,218,203 ակուշի. :
 Երկարուլի . — 15,750 ղլմ. : — Թղթար 8,041 կայ. : — Հեռագիր 44,000 ղլմ. : — Հեռաձայն 14,007 ղլմ. :

Գ Ա Ղ Ք Ա Յ Ի Ն Ե Ր Կ Ի Ր Ն Ե Ր

1. ԷՐԹԵՐԱ (Արիւիկ) . — Տրծ. 247,380 ղլմ. , 237,000 ըն. :
2. ԱՍՈՒԱ ՈՒ ՏԱՆԱՔԻԱՍ . — Իտալիոյ պաշտպանութեան տակ :
3. ՍՍՄԱ . — Թերակղզի Հնդկաց ակիւնտսին եզերքը : Համադուժար 477,300 ղլմ. , ըն. 600,000 :

Փ Ո Ք Ր Ի Կ Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Ի Ն Ն Ե Ր Ի Տ Ա Լ Ի Ո Յ Մ Է Ջ

Ս Ա Ն Մ Ա Ր Ի Ն Ո Յ

Տարած. — 61 ղլմ. :
 ԲՆ. — 9535 :
 Հիւպատոսներ . — Ա. Պէլուձձի և Բ. Գուլլինեանի :
 Մուսք . — 361,344 Ֆր. : Ելք 356,879 Ֆր. :

Մ Ո Ն Ա Կ Ո Յ

Իշխանապետութիւն. — 1200 :
 Իշխան . — Ալպէր Բ. Ծն. 1848 Հոկտ. 31 : Գհկլ. 1890 :
 Ա. ամուսն. 1869 Սեպտ. 8 ընդ Մարի Տիւղլաս-Հա-միլլընի , լուծեալ 1850 Նոյ. 20 , Բ. ամուսն.

1889 Հոկտ. 17 ընդ Ալիսի : — Գանձառանգ Ա. ամուսնութենէն Լուի Ոնորէ , Ծն. 1870 Յուն. 29 :

Ս Պ Ա Ն Ի Ա .

- Թգրք. — 1506ին : Կղմկ. 1876 Յունիս 30 :
- Թագ. — Ալֆոնսոյ ԺԳ. Ծն. 1886 Մայիս 4 , Պուրպոն Անժու ցեղէն : Իր ծնած օրը թագաւոր հռչակուած իր Քրիստինէ մօր խնամակալութեամբ : Ինքնիշխան թագաւոր 1902 Մայիս 4 :
- Տարած. — 597,244 ղմ. , բաժնուած 48 դաւառներու :
- Բն. — 18,200,000 , առ մէն մի ղմ. 36 :
- Կրօնք. — Կաթոլիկ :
- Մ. ֆլ. — Մտորիա 510,000 :
- Գլ. ֆաղափեեր . — Պարչելոնա 510,000 , Վալենչիա 205,000 , Սեւիլա 146,000 , Մալաղա 135,000 :
- Մուսֆ. — 936,006,165 ֆր. : — Ելք 927,000,000 ֆր. :
- Հանր. Պարսֆ. — 9,200,000,000 ֆր. :
- Ներած. — 860,000,000 ֆր. : — Արսած. 725,000,000 ֆր. :
- Առեւտ. արժուի (1900) . — Մտած 17,721 նաւ , 14,172,872 տկուչի. : — Ելած 17,036 նաւ , 14,075,261 տկուչի. :
- Երկարուղի . — 13,300 ղմ. : — Թղրասար 3274 կայ. : — Հեռագիր 74,560 ղմ. : — Հեռաձայն 12,400 ղմ. :

Գ Ա Ղ Յ Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Յ Ի Ի Ն

- ա. սօբուդ . — 1 Ֆեռնանտոյ-Բօ , 2. Աննուպոն , 3. Բիոմունի 15,600 ղմ. , 4. Բիո-տէ-Օրոյ , Գանարեանք Գուժար արծ. 9760 ղմ. ըն. 340,000 :

Բ Ո Ր Գ Ո Ւ Կ Ա Ն

- Կոմսուրիւն 1095 , քաղաւորութիւն 1139 , կղմկ. 1826 ու 1884 :
- Թագ. — Գարլոս Ա. Ծն. 1863 Սեպտ. 15 , Սաքս-Գոպուրկ-Կոթա-Պրականցա ցեղէն : Ամուսն. 1886 Մայիս 9 ընդ Մարի-Ամելիա Ֆրանսայի իշխանուհւոյն , Ծն. 1875 Սեպտ. 15 : — Գանձառանգ Լուի-Ֆրիլր , դուքս Պրականձայի , Ծն. 1887 Մարտ 8 :
- Տարած. — 92,157 ղմ. , բաժնուած 16 դաւառներու :
- Բն. — 5,430,000 , առ մէն մի ղմ. 61 :
- Կրօնք . — Կաթոլիկ :
- Մ. ֆլ. — Լիզպոնա 310,000 :
- Գլ. ֆլ. — Բորդոյ 140,000 , Պրակա 23,000 , Սեդուպալ 21,100 , Գոյմպրա 18,400 :
- Մուսֆ. — 52,188,125 : — Ելք 307,000,000 ֆր. :
- Հանր. պարսֆ. — 2,700,000,000 ֆր. :
- Ներած. — 226,000,000 ֆր. : — Արսած. 128,000,000 ֆր. :
- Առեւտ. արժուի . — Մտած 90,112 նաւ , 9,770,000 տկուչի. : Ելած 9,677 նաւ , 9,700,000 տկուչի. :
- Երկարուղի . — 2,380 ղմ. : — Թղրասար 2,810 կայ. : — Հեռագիր 7,380 ղմ. :

Գ Ա Ղ Յ Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Յ Ի Ի Ն

- ա. սօբուդ . — Դալարի գոռխ արծ. 3851 ղմ. , ըն. 114,000 : — Կուիլեա արծ. 37,000 ղմ. , ըն. 200,000 : — Ս. Թովմաս ու Իշխանի կղզիք արծ. 1080 ղմ. , ըն. 39,000 : — Անկոչա արծ. 1,315,460 ղմ. , ըն. 4,180,000 : — Արեւելեան Ալիւիլիք արծ. 768,740 ղմ. , ըն. 3,120,000 : Գուժար 2,126,130 ղմ. ըն. 14,200,000 :

Բ. ԱՍԻԱ . — Կոստ , Տաւնայ ու Տիւռ , արծ. 3658 ղւմ. ,
 ղն. 572,200 : — Մազաոյ 12 ղւմ. , ղն. 78,627 : —
 Իրան ու Քանկիկն արծ. 16,248 ղւմ. , ղն. 200,000 :
 Գուժար արծ. 19,970 ղւմ. , ղն. 950,000 :
 Համադուժար 2,146,000 ղւմ. արծ. և 15,150,000 ղն. :

Ա Ն Տ Ո Ր Է

Հասարակապետութիւն Ֆրանսայի պաշտպանութեան
 ու Սպանիոյ Ուրկէլի եպիսկոպոսին հովուութեան
 տակ : Տրծ. 452 ղւ. ղւմ. , ղն. 6000 :
 Հիւպատոս . — Եղէֆ Գալուսա :

Ֆ Բ Ա Ն Ս Ա

Հասարակապետութիւն (Գ. անդամ) 1870 Օգոստ. 22 ,
 կղմկ. 1875 Փետր. 11 :
 Նիսկն . — Էմիլ Լուպէ : Ընտրուած 1899 Փետր. 5 :
 Եօթնամեայ պաշտօնավարութիւն :
 Տարած. — 536,408 , բաժնուած 81 դաւառներու :
 Բն. — 38,960,000 , առ մէն մի ղւմ. 73 . որուն
 37,490,484 ֆրանսայի ու միւսը օտարական :
 Մ. Բլ. — Բարիկ 2,720,000 :
 Գլ. Բաղադներ . — Մարտիլիա 500,000 , Լիոն 460,000 ,
 Պորտոյ 260,000 , Լիլ 211,000 :
 Մոսկ . — 3,552,602,862 ֆր. : — Ել 3,550,000,000 ֆր. :
 Հանր. պարսկ — 30,060,000,000 ֆր. :
 Ներած. — 4,400,000,000 ֆր. : — Արած. 4,080,000,000
 ֆրանք :
 Առեւտ. արծուժ . — Մաած 26,647 նաւ , 18,358,801
 տկուչի . : Ելած 20,260 նաւ , 12,887,372 տկուչի . :

Երկաթուղի.—42,500 ղւմ. : — Պղպարսա՛ Ֆրանսա 9830
 կայ. , արտասահման՝ 632 : — Հեռագիր 127,900
 ղւմ. : — Հեռաձայն 63,167 ղւմ. :

Ֆ Բ Ա Ն Ս Ա Կ Ա Ն Գ Ա Ղ Ք Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Յ Ի Ի Ն Բ

Ա. ԱՐԵՄՏ. ԱՓԵՐՎԷ . — 1. Սենեկալ-Մոսան արծ.
 950,000 , ղն. 4,960,000 : — 2. Սահարս (հովա-
 նաւորութեան չըջանակ) արծ. 4 միլիոն ղւմ. և
 2,960,000 , ղն. : — 3. Կոլիկես արծ. 224,000 , ղւմ. և
 1,500,600 ղն. : — 4. Փղասաւի ախոռնի արծ. 323,000
 ղւմ. , 2,250,000 ղն. : — 5. Տահոռնի արծ. 113,000
 ղւմ. , 1,130,000 ղն. : — 6. Գոնկոյ ու Չաս արծ.
 3,000,000 ղւմ. , 10,000 ղն. : — Սոնալի ախոռնի
 արծ. 120,000 , 200,000 ղն. :

Բ. ԱՍԻԱ . — Հնդկաստանի զաղոթ արծ. 509 ղւմ. , 273,185
 ղն. : — Հնդկաշին արծ. 663,509 ղւմ. , 15,863,200
 ղն. : — Քոչիկիկն (1867) արծ. 60,000 ղւմ. , 2,262,000
 ղն. : — Գաւկոն (1863) պաշտպանութեան տակ ,
 արծ. 110,900 , 2,000,000 ղն. : Թագ. Նորոտոմ
 Ա. : — Անաւ (1884) պաշտպանութեան տակ
 արծ. 230,000 ղւմ. , ղն. 6 միլիոն : Թագ. Թան-
 Թայ : — Լատս (1893) արծ. 310,000 ղւմ. , ղն. 13
 միլիոն :

Գ. ԱՍԵՐԵՎԱ . — Անդիլեանի ու Ֆրանս. Կոչյանս արծ.
 81,983 ղւմ. , 4,180,000 ղն. :

Դ. ԶԻՆԻՍՏԱՆԻ ԱՍԵՐԵՎԱՅԵ ՄԷՋ ԿՂՋԻԲ . — Տրծ. 24,255
 ղւմ. , 88 հազար ղն. :

Ե. ՀԵՂԵՎԱՆ ՈՎԿԵՆՆՈՒՅ ՄԷՋ . — Մատակասգար (1896 Յու-
 լիս 24) արծ. 591,967 ղւմ. : — Ս. Պողոս , Ռեիւ-
 նիոն , Մայոյ , Գոնոնիկ : Գուժար 599,406 ղւմ.
 արծ. և 2,503,000 ղն. :

Յրանս. ընդհ. դաղթականութեանց տարած. 8,812,710
քլմ., 56,550,000 ռն. :

Պ Ե Լ Ճ Ի Գ Ս.

Թգրք. — 1831 Մայիս 21, կազմակերպութիւն 1831
Յունր. 25, ժառանգական :

Թագ. — Լէորտ Բ. Ծն. 1835 Մարտ 27, Սաքս Գոս-
պուրկ-Կոթա ցեղէն : Ամուսն. 1853 Օգոստ. 9 ընդ
Մարի Հայնրիէդ արքիդքսուհոյն Աւստրիոյ, Ծն.
1836 Օգոստ. 10 : Գնկլ. 1865 Նոյ. 27 : — Գահա-
ժառանգ, եթէ արական ժառանգորդ չըլլայ, ինչ-
պէս է հիմայ, թագաւորը իր յաջորդը կ'ընտրէ
խորհրդարանի հաւանութեամբ :

Տարած. — 29,547 քլմ., բաժնուած 9 գաւառներու :
Բն. — 6,820,000 առ մէն մի քլմ. 231 :

Կրօնք. — Կաթոլիկ :

Մ. ֆլ. — Պրուսի 570,000 :

Գլ. քաղաքներ. — Անվերսա 290,000, Լիէժ 170,000,
Կանդ 165,000, Մալին 56,000 :

Մուսք. — 488,429,760 ֆր. : — Ելք 488,000,000 ֆր. :

Հանր. պարսք. — 2,610,000,000 ֆրանք :

Ներած. — 2,260,000,000 : — Արսած. 1,950,000,000 ֆր. :

Առեւտ. շարժում. — Մտած 8619 նաւ, 8,500,000 տկոչի :
Ելած 8620 նաւ, 8,476,874 տկոչի. :

Երկարուղի. — 6200 քլմ. : — Թղթասար 1085 : — Հե-
ռապիւր 6400 : — Հեռաձայն 14,942 կայ. :

Հ Ո Ւ Ա Ն Տ Ս.

Կոմսուք. — 1494, տեղակալութիւն 1559, թագ. 1806,
կազմակերպութիւն 1814 :

Թագուհին. — Վիլհելմինա Ծն. 1880 Օգոստ. 18, Օ-
րանս Եսսաւ ցեղէն : Գնկլ. իր Էմմա մօր խնա-
մակալութեամբ մինչեւ 1898 Օգոստ. 18, այնու-
հետեւ ինքնին : Ամուսն. 1901 Յունր. 25 ընդ
Հայնրիչ դքսին Մեքլեմպուրկի :

Տարած, — 33,000 քլմ., բաժնուած 11 գաւառներու :
Բն. — 5,200,000 առ մէն մի քլմ. 157 :

Կրօնք. — Բողոքական :

Մ. ֆլ. Լա-Հէյ 210,000 :

Գլ. քաղաքներ. — Ամսթերտամ 530,000 Բողերտամ
330,000, Ուդրեխդ 100,000, Կրոնինկ 67,000 :

Մուսք. — 149,472,180 : — Ելք 325,000,000 ֆր. :

Հանր. պարսք. — 2,450,000 ֆր. :

Ներած. — 4,020,000,000 ֆր. : — Արսած. 3,320,000,000
ֆրանք :

Առեւտ. շարժում. — 383 նաւ, 455,600 տկոչի. :

Երկարուղի. — 2840 քլմ. : — Թղթասար 1321. — Հե-
ռապիւր 8000 քլմ. : — Հեռաձայն 14,990 :

Գ Ա Ղ Ք Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Յ Ի Ի Ն

Ճառառ. Մասնաւ, արծ. 131,508 քլմ., 25,697,701, ռն.
առ մէն մի քա. քլմ. 195 : — Չանաքալի 1,783,909
քմ., 9,362,000 ռն. : — Հար. արեւմ. Սոււադրա արծ.
82,332 քա. քլմ., 1,352,505 ռն. : — Պեկինդէն արծ.
24,440 քլմ., 158,767 ռն. : — Լաւրոս արծ. 29,366
քլմ., 137,501 ռն. : — Բալեւնակ արծ. 139,128 քլմ.,
692,317 ռն. : — Արեւելեան Սոււադրա արծ. 91,894
քլմ., ռն. 597,900 : — Ազեն արծ. 52,222 քլմ. ռն.
53170 : — Ռիւսի, արծ. 42,420 քլմ., 150,000 ռն. :
— Պակիս արծ. 11,857 քլմ., 93,600 ռն. : —
Պիլիդոն արծ. 4,842 քլմ., 41558 ռն. : — Արեւմեան

Պոռնեկոյ արծ. 145,195 ղլմ. , 371,000 ռն. : — Արեւելեան ու հար. Պոռնեկոյ արծ. 408,145 ղլմ. , 810,000: ռն. — Չեչեպեանի արծ. 128,478 ղլմ. , 1,448,800 ռն. : — Մեհասոյ 57,436 ղլմ. , 549,200 ռն. : — Անկուան արծ. 51,465 ղլմ. , ռն. 295,768: — Դեռնասե արծ. 62,592 ղլմ. , 103,400 ռն. : — Արեւմ. Նոր Կուեկիս արծ. 394,789 ղլմ. , 240,000 ռն. : — Թիւնոր արծ. 46,056 ղլմ. , 742,000 ռն. : — Պալի ու Լոնպոբ արծ. 10,522 ղլմ. , 1,044,800 ռն. : — Գուրաջո արծ. 1,130 ղլմ. , 51877 ռն. : — Սուրիւնաւ արծ. 129,100 ղլմ. , 82,300 ռն. : — Հոլանտ. Անդիլեանի արծ. 130,230 ղլմ. , 134,200 ռն. :
 Համագումար արծ. 2,045,700 ղլմ. ըս. , 35,500,000 ռն. առ մէն մի ըս. ղլմ. 17 :

Լ Ե Ն Գ Ս Ս Ե Ն Պ Ո Ւ Ր Կ

Մեծ Դիւոլքիւն . — Ժառանգական 1848 :
 Մեծ Գուխ . — Ատոլֆ-Վիլհելմ Ծն. 1817 Յուլիս 11 , Լիւքսեմպուրկի ցեղէն : Ա. ամուս. 1844 Յունր. 18 ընդ Ելիզապէթ Միքայելովնա իշխանուհոյն Ռուսիոյ. Ծն. 1826 Մայ. 13, Վիս. 1845 Յունր. 15: Բ. ամուսն. 1851 Ապրիլ 10, ընդ Սաեւտայիս Աննալիթ իշխանուհոյն Ծն. 1833 Դեկտ. 12: — Գահաժառանգ (Բ. ամուս.) Վիլհելմ Աղեքսանդր , Ծն. 1852 Ապրիլ 9 : Ամուսն. 1893 Յունիս 8 , ընդ Մարի Աննա Բորդուկալի , Ծն. 1861 , Յունիս 30 :
 Տարած. — 2,597 ղլմ. :
 ԲՅ. — 237,000 առ մէն մի ղլմ. 91 :
 Կրօնք. — Մեծ մասամբ Կաթոլիկ :
 Մ. իղ. — Լիւքսեմպուրկ 21,000 :

Մուսք. — 12,098,920 ֆր. : — Ելք 12,500,000 ֆր. : —
 Հանր. պարսք 50 միլիոն ֆր. :

Մ Ե Շ Ն Բ Բ Ի Տ Ա Ն Ի Ս

Թգրք. — 827 :
 Թագ. — Էդուարդ Է. Ծն. 1841 Հոկտ. 27 , Սաքս-Գոպուրկ-Կոթա-Պրուսսուիկ ցեղէն : Ամուսն. 1863 Փետր. 25 ընդ Ալեքսանդրա իշխանուհոյն Տանիմարքայի, Ծն. 1844 Նոյ. 18: Գնկլ. 1901 Փետր. 15: — Գահաժառանգ շորճ Յրետրիկ՝ իշխան Կալէսի , 1865 Մայիս 21 : Ամուսն. 1893 Մայ. 24 ընդ Դէքի Վիլթորիա Մարի իշխանուհոյն , Ծն. 1867 Մայիս 13 :
 Տարած. — Մեծն Բրիտանիա կը բաղկանայ 1. Անգլիա ու Կալէս 151,450 ղլմ. առ մէն մի ղլմ. 215 , 2. Սկոթիս 78,890 ղլմ. առ մէն մի ղլմ. 56 , Իրլանտա 84,252 ղլմ. մէն մի ղլմ. . . միւս կղզիք՝ Մեկ 588 ղլմ. , Նորվանտալան 196 ղլմ. : Համագումար 314,950 ղլմ. բաժնուած Անգլիա ու Կալէս 52 կոմսլիթ. , Սկոթիս 32 կոմսլիթ. , Իրլանտա 33 կոմսլիթ. :
 ԲՅ. — Անգլիա-Կալէս 32,600,000 , Սկոթիս 4,480,000 , Իրլանտա 4,460,000 : Համագումար 41,840,000 :
 Կրօնք. — Բողոքական և Կաթոլիկ 3,310,028 :
 Մ. իղ. — Լոնտոն 6,550,000 :
 Գլ. քաղաքներ. — Կալէսիոյ 860,000 , Լիւքսեմպուր 690,000 , Մանչեսթըր 550,000 , Պրիւսիակէմ 530,000 :
 Մուսք. — 244,693,733 սղերլին : — Ելք 2,900,000,000 ֆրանք : — Հնդկ. կայս. Ելք 1,520,000,000 ֆր. :
 Հանր. պարսք . — 15,800,000,000 ֆր. :
 Ներած. — 12,980,000,000 ֆր. : — Արսած. 7,230,000,000 ֆրանք :

ԱՌԵՆ. շարժում (1900) . — Բրիտանական նաւով մտած
 31,445,328 տկուչի . , օտար նաւով 17,727,478 տկչ. :
 Ելած՝ Բրիտանական նաւով 31,265,508 տկուչի . ,
 օտար նաւով 18,035,508 տկուչի . :
 Երկարուղի . — 35,000 ղւմ . : — Թղրասար 21,945 կայ . :
 — Հեռագիր 70,000 ղւմ . : — Հեռաձայն 56,079 ղւմ . :

Գ Ա Ղ Ք Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Ք Ի Ի Ն

Ա. ՄԵՅԵՐԵԱԿԱՆ . — Ճիւղադրար 5 ղւմ . , 27,460 բն . :
 Մաղղա 325 ղւմ . , 184,333 բն . : Գուժար 330 ղւմ . ,
 211,793 բն . , մէն մի ղւմ . 645 :
 Բ. ԱՍԻԱ . — Հնդկաստան , Հնդկաչին , Պեղոճիստան , Սո-
 մալ , Ասեն , Սոփորա (փոխարքայութիւն) , արժ .
 5,036,600 ղւմ . , 295,252,700 բն . , առ մէն մի
 ղւմ . 59 , բաժնուած 19 երկիրներու որոնց մէկն է
 Պեղոճիստան՝ Խանութիւն (1747) արժ . 350,000 ղւմ . ,
 500,000 բն . . Խան Միր Խոստատալ : Մ . քզ . Կալ-
 կաղա 1,320,000 : Գլ . քաղաքներ . Պոմպայ 850,000 ,
 Մադրաս 510,000 , Հայտերապատ (Տէքան) 450,000 ,
 Լուքնով 280,000 , Բանկուն 230,000 : — Հնդկաչինի
 կղզիք . Սեղան արժ . 65,610 ղւմ . , 3,596,170 բն . ,
 մէն մի ղւմ . 55 : Մաչիլեան արժ . 300 ղւմ . ,
 300,000 բն . , առ մէն մի ղւմ . 100 :
 Սորեդա Սիդդիկեն արժ . 8998 ղւմ . , 604,916 բն . մէն
 մի ղւմ . 151 : — Սինկաբուր 555 ղւմ . , 184,554 բն .
 մէն մի ղւմ . 333 : — Մաղղա արժ . 1839 ղւմ .
 92,170 բն . մէն մի ղւմ . 50 : — Բենեկնկ 1604 ղւմ . ,
 235,618 բն . մէն մի ղւմ . 147 : — Բրիսարեսս կղզի
 102 ղւմ . , 733 բն . : — Բեյեկնկ 8,000 ղւմ . , 160,000 բն . :
 — Մաչեգիա արժ . 700,000 ղւմ . , 620,000 բն . : —
 1874էն ի վեր Անգ . պաշտպանութեան տակ Նեկրի

Սեւեպեկն արժ . 7,000 ղւմ . , 85,000 բն . : — Սեպեկոր
 8,000 ղւմ . և 160,000 բն . և Բահեկնկ 36,000 ղւմ . ,
 80,000 բն . որոնք ունին իրենց բաձաները : — Ճոնոր
 18,000 ղւմ . , 200,000 բն . : — Հիւս . Պոնճեյ 73,240
 ղւմ . , 180,000 բն . : — Լայպուան 133 ղւմ . 5,853
 բն . : — Պրունեի իշխանութիւն արժ . 21,000 ղւմ . ,
 50,000 բն . : — Մարեյիքի իշխանութիւն (բաձա Շ .
 Յ . Պրուք) արժ . 103,321 ղւմ . , 320,000 բն . : —
 Հոնկ-Բոնկ 1,079 ղւմ . , բն . 359,310 : — Գանսուան
 կղզիք 130 ղւմ . , 100 բն . : — Ուեյի-Նեյի-ուեյի 700
 ղւմ . , 118,000 բն . : — Պարեկ կղզիք արժ . 600 ղւմ . ,
 680,000 բն . : — Գուժար 5,394,740 ղւմ . , արժ .
 301,406,400 բն . :
 Գ. ԱՓՐԻՒԱ . — Կանայիս արժ . 10,690 ղւմ . , 90,404 բն . :
 — Սիերա-Լեոնե 71,900 ղւմ . , 126,833 բն . : — Ու .
 կեպիտնի արժ . 187,900 ղւմ . , բն . 1,500,000 : —
 Լակոս 52,000 ղւմ . , 3,000,000 բն . : — Նիկերիս
 898,000 ղւմ . , 24,000,000 բն . : — Արեւելեան Աֆ .
 ռիկի արժ . 700,000 ղւմ . , 2,500,000 բն . : — Ուկան-
 սա 150,000 ղւմ . , 1,000,000 բն . : — Չանգիպար
 2,560 ղւմ . , 260,000 բն . : — Օրանժ (1902) արժ .
 131,070 ղւմ . , 210,000 բն . : — Թրանսխալ (1902)
 308,560 ղւմ . , 1,100,000 բն . : — Բարեյոյս 756,803
 ղւմ . , 2,265,556 բն . մէն մի ղւմ . , 2,5 : — Պասուս .
 ղինե 31,490 ղւմ . , 263,600 բն . : — Պեչուանա-Քոսե-
 գիս արժ . 1,665,300 ղւմ . , 1,350,000 բն . : — Նա-
 դալ-Չուլուշինե արժ . 70 890 ղւմ . , 929,970 բն . : —
 Գուժար 5,037,130 ղւմ . , արժ . 38,547,200 բն .
 մէն մի ղւմ . 8 :
 Բալիպենե . — Բարեյոյս 100,000 , Լակոս 40,000 , Բորդ-
 Լուի 60,000 , Տուրպան 60,000 , Նադալ 34,000 :
 Գ. ԱՄԵՐԻԿԱ . — Գանսաս արժ . 8,767,700 ղւմ . , 5,338,883,

բն. բաժնուած 6 նահանգներու : Մ. քաղաք. Օթթաւա 60,000 : Գլ. քաղաքներ Մոնրէալ 270,000 : — Գարանդօ 210,000 : — Բուէպէք 70,000 : — Նոր Էրկիր արծ. 110,670 ղլմ. , 210000 բն. : — Լապրասոր 210,800 ղլմ. , 4,106 բն. : — Անգղ. Հոն. սորաս արծ. 21,475 ղլմ. , 37,479 բն. : — Պահանա 13,960 ղլմ. , 53,735 բն. : — Ճանայգա 10,859 ղլմ. , 742,942 բն. մէն մի ղլմ. 68 : — Հողմոց կղզիք 1827 ղլմ. , 127,434 բն. : — Ուերն կղզիք 165 ղլմ. , 4,908 բն. : — Անկուիլա 91 ղլմ. 3,890 բն. : — Ս. Բրիսապիոր կղզիք 176 ղլմ. , բն. 29,782 : — Բեսոնսա 118 ղլմ. , 12,800 բն. : — Պարպուս 189 ղլմ. , 775 բն. : — Անդիկուա 251 ղլմ. , 34,178 բն. : — Մոնսերա 82 ղլմ. , 12,215 բն. : — Տո. միսիֆոյ 754 ղլմ. , 28,884 բն. : — Սո. Լե-Վան կղզի 1,425 ղլմ. , 158,626 բն. : — Ս. Լուիզա 608 ղլմ. : 49,895 բն. : — Ս. Վենսան 381 ղլմ. , 44,633 բն. : — Կրենս 430 ղլմ. , 64,098 բն. : — Պարպուս 430 ղլմ. , 191,000 բն. : — Ս. Երրորդութիւն ու Դապա. կօ 4,389 ղլմ. , բն. 269,760 : — Անգր. Կուայանա 246,460 ղլմ. , 294,943 բն. :

Գումար 9,491,570 ղլմ. արծ. , 7,438,000 բն. :

Ե. ՈՒՍԱՆՆԵՐ. — Նոր Ջերսիս արծ. 270,935 ղլմ. , բն. 822,860 : — Ճիմի 20,837 ղլմ. , 122,673 բն. : — Դոնկա (Թագ. Ճորճ Բ. Դուպու) արծ. 1,137 ղլմ. , 26,000 բն. : — Սողոմոնեան կղզիք 33,900 ղլմ. , 140,000 բն. :

Զ. ԱՐՄՏՐԱԿՆԵՐ. — 1901 Յունիս 1 դաշնակից պետու. թիւնք , արծ. 7,929,014 ղլմ. , 4,357,350 բն. : Բաժնուած 11 նահանգի : Մ. Բդ. Սիսնի 490,000 : Գլ. քաղ. ներ Մեկպրոն 500,000 , Ատելայիա 160,000 , Պրեսպան 120,000 , Ուիլեմկղզն 48,000 :

Գումար Ուիլիամսիոյ և Աւստրալիոյ արծ. 8,258,000 ղլմ. , 5,505,400 բն. :
 Է. ԼԵՍԿՆՆ ՈՒՍԱՆՆԵՐ ՄԷՋ. — Մորիս արծ. 1,914 ղլմ. , 379,659 բն. : — Սեյշելեան 264 ղլմ. , 19,638 բն. : Գումար 2,812 ղլմ. , բն. 403,300 :
 Ը. ԱՍԻԱՆՆ ՈՒՍԱՆՆԵՐ ՄԷՋ. — Վերապիտուա 88 ղլմ. , 434 բն. : — Ս. Հեղիսե 123 ղլմ. , 9,850 բն. : — Պերմուսեան 50 ղլմ. , 17,535 բն. : Բրիտանական Գաղթ. կայսրութեան համադումար արծ. 32,077,882 ղլմ. , 409,410,800 բն. :

ՄԻՍՅԵՍԻ ԿՈՆՍՏԱՆՍՆՈՒԹ ԵՄԵՐԻՍՅԵՐ

Անգլ. գաղութ. — ԺՁ. դարուն վերջերք , կը հաս. տատուի հասարակագետութիւն 1776 Յունիս 21 : Կազմ. 1787 Սեպտ. 4 :
 Նախագահ. — Թէոդոր Ռոզվելդ , ԼԳ. նախագահ , 4 ամեայ շրջանով մինչև 1905 Մարտ 4 :
 Տարած. — 9,450,000 ղր. քմ. , բաժնուած 44 նա. հանգի , 1 գաւառի և 6 երկրի :
 Բն. — 78,500,000 , որուն 53,372,703 բնիկ , 9,249,549 Սպիտակածին , 6,337,980 Սեւամորթի Մէն մի քմ. 8 :
 Մ. քաղ. — Ուաշինկղզն 300,000 :
 Գլ. քաղաքներ. — Նոր-Եորք 3,506,000 , Չիքագօ 1,700,000 , Ֆիլադելֆիա 1,300,000 , Պոսզն 600,000 , Սէն Լուի 580,000 :
 Մոսք. — 669,594,431 տղար : — Ելք 3,150,000,000 ֆր. :
 Հանր. Պարս. — 7,560,000,000 ֆր. :
 Ներած. — 4,820,000,000 ֆր. , — Արած. 7,650,000,000 ֆր. :
 Առեւտ. արժու. — 3,010 նաւ , 2,465,000 տկուչի :

Երկաթուղի. — 76,285 ղւմ. : — Հեռագիր 1,501,737 ղւմ. :
— Հեռաձայն 1,655,994 ղւմ. :

Գ Ա Ղ Ք Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Բորո-Րիգո արծ. 9,314 ղւմ. , 953,243 ըն. : — Կուսակ
514 ղւմ. , 9000 ըն. : — Սաւոնա կղզի 199 ղւմ. ,
4,000 ըն. : (Թագ. Մալիէոզա, Ծն. 1853 : Գնկլ.
1899) : — Փիլիպեանք 296,180 ղւմ. արծ. , ըն. 7
միլիոն : Գլ. քղ. Մանիլա 350,000 : Գուժար 306,341
քմ. արծ. , 8,000,000 ըն. : — Հաւայի կամ Սան-
տոյիջ 17,710 ղւմ. , ըն. 154,000 գլ. քղ. Հոնոլուլու
30,000 ըն. :

Մ Ե Գ Ս Ի Կ Ս

Ալան. գաղութ. — Փոխար. քայլութիւն ժէ. դարուն
վերջերը. հասարակապետութիւն դառնակցային 1821
կազմ. 1857 Յունր. 23 ու 1898 Մայիս 28 :
Նախագահ. — Բորֆիրո Տրազ ընտ. 1896 :
Տարած. — 1,987,320 ղւմ. բաժնուած 27 նահանգի , 1
գաւառի և 2 երկիրներու :
Բճ. — 13,600,000 քո. ղւմ. :
Կրօնք. — Կաթոլիկ :
Մ. քղ. — Մեքսիկա 340,000 :
Գլ. քաղաքներ. — Բուեպլա 95,000 , Լէոն 90,000 ,
Վերագրուզ 90,000 , Կուաուալախարա 85,000 ,
Սէն Լուի Բոզոզի 70000 :
Մուսք. — 19,952,524 . — Ելք 19,695,936 :
Հանր. Պարսք. — 224,411,351 :
Ներած. — 65,083,451 տոլար : — Արսած. . .
Առեւտ. շարժումք — Մտած 1541 նաւ. 2,245,166 տկոչի. :

Երկաթուղի. — 15,454 ղւմ. : — Թղթասար 594 կայ. : —
Հեռագիր 45,820 ղւմ. :

Գ Ո Ւ Պ Ս

Ալանիական գաղութ () Մ. Նահանգաց վարչու-
թեան 1899 , Դեկտ. 19 առանձին հասարակա-
պետութիւն 1902 Մայիս 7 :
Տարած. — 198 833 ղւմ. , ըն. 1,572,727 :
Կրօնք. — Կաթոլիկ :
Մ. քղ. — Հաւանա 240,000 :
Գլ. քղ. — Սանդիակո 43,000 , Մադանչաս 36,300 ,
Չիէնֆրէկաս 30,000 , Բուէրդո Բրենչիք 25,000 :

Հ Ա Ի Գ Ի

Հասարակապետութիւն . — Կազմ. 1889 Սեպտ. 26 :
Նխագն. — (7 ամեայ շրջանով) Դերեղեաս Կիւստին Սի-
մոն Սամ :
Տարած. — 28,680 ղւմ. , ըն. 1,220,000 : Տիրոջ լեզուն
ֆրանսերէն :
Կրօնք. — Կաթոլիկ :
Մ. քղ. — Բորդ-Օ-Բրենս 65,000 :
Մուսք. — 4,198,333 ֆր. : — Ելք 4,202,204 : — Հանր.
պարսք 27000000 տոլար :
Ներած. — 35,940,000 ֆր. — Արսած. — 70,000,000 ֆր. :
Առեւտ. շարժումք. — 186 նաւ , 285,000 տկոչի. :

Տ Ո Մ Ի Ն Ի Գ Ս Ն Ս

Հասարակապետութիւն . — Կազմ. 1844 Հոկտ. 24 ու
1896 Յայիս 30 :

Նխագի. — (1899-1903) *Ժուան Ժիմենէս* :
 Տարած. — 48,580 *քմ.*, *բն.* 530,000, *մէն մի քու. քլմ.*
 9 : *Լեզու՝ Սպաներէն* :
 Մ. հղ. — *Սանդո-Տովինիկո* 15,000 :
 Մուսֆ. — 1,604,294 *ստերլին* : — *Ելֆ* :
 Հանր. պարսֆ. — 4,236,750 :
 Ներած. — 3233178 *բեչետա* : — *Արսած.* 6,005,864 *բեչ.* :
 Առեւտ. շարժում. — *Մտած* 594 *հաւ*, *եղած են* 380 *հաւ* :
 Երկաթուղի. — 188 *քլմ.* : — *Թղրասար* 50 *կայ.* : — *Հե-*
ռագիր 690 *քլմ. երկայն.* :

Հ Ո Ն Տ Ո Ւ Ր Ա Ս

Հասարակապետութիւն . 1840 : — *Կազմ.* 1895 :
 Նխագի. — *Դերէնչո Սիերա* 1899 *Յունուար* 19 — 1903 :
 Տարած. — 119,820 :
 Բն. 590,000 :
 Մ. հղ. — *Դեկուչիկարա* 13,000 :
 Գլ. հղ. — *Գոմարակուա* 10,000 :
 Մուսֆ. — 2,842,000 *ֆր.* : — *Ելֆ* 1,662,650 *ֆր.* :
 Հանր. Պարսֆ. 309,000 *տողար* :
 Ներած. — 2,416,624 *տողար* : — *Արսած.* 5,936,104 *տող.* :
 Առեւտ. շարժ. — *Մտած* 943 *հաւ*, 20,168 *սկոզֆ.* :
 Երկաթուղի. — 92 *քմ.* — *Թղրասար* 240 *կայ.* : — *Հե-*
ռագիր 44,000 *քմ.* :

Կ Ո Ւ Ա Դ Ե Մ Ա Ւ Ա

Հասարակապետութիւն . 1821 : — *Սահմ. կազմ.* 1879 :
 Նխագի. — *Էսգրադա Քապրերա ընտր.* 1899—1905 :
 Տրծ. — 125,000 *քմ.* :

Բն. 1,620,000 :
 Մ. հղ. — *Կուարդմալա* 75,000 :
 Գլ. հղ. — *Գոպան* 30,000 :
 Մուսֆ. — 9,777,000 *բեզո* : — *Ելֆ* 9,611,201 *բեզո* :
 Հանր. Պարսֆ. — 34,851,341 *բեզո* :
 Ներած. — 4,118,000 : — *Արսած.* — 8,371,000 :
 Առեւտ. շարժում. — *Մտած* 825 *հաւ*, *եղած* 815 *հաւ* :
 Երկաթուղի. — 460 *քլմ.* : — *Թղրասար* 279 *կայ.* : —
Հեռագիր 5474 *քլմ.* :

Ս Ա Ւ Վ Ա Տ Ա Ր

Հասարակապետութիւն . 1840 : — *Կազմ.* 1864 *ու.* 1886
Յուլիս 31 :
 Նխագի. — *Թովմաս Բեկալատո Փետր.* 16, 1899—1903 :
 Տրծ. 21,070 *քլմ.* :
 Բն. 920,000, *մէն մի քլմ.* 43 :
 Մ. հղ. — *Սան Սալվատոր* 50,000 :
 Գլ. հղ. — *Սանթ Աննա* 30,000 :
 Մուսֆ. — 4,992,520 *տողար* : — *Ելֆ* 5,201,720 *տողար* :
 Հանր. պարսֆ. — 9,000,000 *տողար* :
 Ներած. — 3,348,000 *տողար* : — *Արսած.* 7,485,000 *տող.* :
 Առեւտ. շարժ. — *Մտած* 338 *հաւ* :
 Երկաթուղի. — 117 *քլմ.* — *Թղրասար* 252 *կայ.* : — *Հե-*
ռագիր 2,777 *քլմ.* :

Ն Ի Ք Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Ա

Հասարակապետութիւն . 1840 : — *Կազմ.* 1894 *Յունիս* 28 :
 Նխագի. — *Սանդոս Զիլայա*, 1898 *Յունուար* 19, 1902 :
 Տրծ. — 123,950 *քլմ.* :

ԲՅ. 420,000 . մէն մի ղլմ. 4 :
 Մ. ֆլֆ. — Լէնն 54,000 :
 Գլ. ֆլֆ. — Մանակուա 30,000 :
 Մուսֆ. — 4,009,603 թեղօ : — Ելֆ 4,824,138 թեղօ :
 Հանր. պարսֆ. — 13,028,282 թեղօ :
 Ներած. — 703,400 սթերլին : Արսած. 792,203 սթերլին :
 Առեւտ. շարժում. — Մասծ 182 նաւ , 176,747 տկոչֆ.
 Ելած 128 նաւ , 168,559 տկոչֆ :
 Երկաքուղի. — 146 ղլմ. : — Թղթասար. 119 կայ. : —
 Հեռագիր 2006 ղլմ. :

Գ Ո Ս Գ Ս Բ Ի Բ Ս .

Հասարակապետութիւն . — 1840 : Կաղմ. 1859 Դեկ. 7,
 1871 , և 1882, Ապրիլ 13 :
 Նխագի. — Բաֆայէլ Իկլեսիաս , 1892 Մայիս 5 — 1902 :
 Տրծ. — 54,070 ղլմ. :
 ԲՅ. 310,000 , մէն մի ղլմ. 6 :
 Մ. ֆլֆ. — Սան Ճոզէ 25,000 :
 Գլ. ֆլֆ. — Գարաակօ 15,000 :
 Մուսֆ. — 5,720,890 թեղօ . — Ելֆ 7,448,121 թեղօ :
 Հանր. պարսֆ. — 6,916,072 ղողոն = 553,280 Սղերլին :
 Ներած. — 5,390,000 թեղօ ոսկի : — Արսած. 5.974,000
 սթերլին :
 Առեւտ. շարժում. — 601 նաւ :
 Երկաքուղի. — 261 ղլմ. : — Թղթասար 85 կայ. : —
 Հեռագիր. — 1413 ղլմ. : — Հեռաձայն 327 ղլմ. :
 ԾԱՆՅՈՒԹ. — Կուաղեմալա , Հոնտուրոս , Սալվատոր ,
 ու Գոստարիգա միացեալ՝ կը կազմեն Կեդր. Ամե-
 ռիկայի դաշնակցային հասարակապետութիւնը :

Գ Ո Ւ Ո Մ Պ Ի Ս .

Սպան. գաղութ. — Նոր Կրենատա անունով հասարա-
 կապետութիւն 1822 : — Կաղմ. 1886 Յուլիս 22 :
 Նխագի. — Ժ. Մ. Մարոքին , 1900 Յուլիս 18 — 1904 :
 Տրծ. — 1,203,100 ղլմ. , բաժ. 9 նահանգ :
 ԲՅ. 4,000,000 , մէն մի ղլմ. 3 :
 Կրօնֆ. — Կաթոլիկ :
 Մ. ֆլֆ. — Պոկոթա 120,000 :
 Գլ. ֆլֆ. — Մերելին 40,000 , Բանամա 30,000 , Սո-
 քորոյ 20,000 , Պուգայամանկա 20,000 :
 Մուսֆ. — 29,918,640 թեղօ : — Ելֆ 37,007,875 թեղօ :
 Հանր. պարսֆ. — Ներքին 11,359,324 թեղօ : — Արտա-
 քին 2,747,250 սղերլին :
 Ներած. — 11,083,028 թեղօ , — Արսած. 19,156,788 թեղօ :
 Առեւտ. շարժում. — Մասծ 266 նաւ , 441,673 տկոչֆ.
 Ելած 263 նաւ , 442,777 տկոչֆ :
 Երկաքուղի. — 605 ղլմ. : — Թղթասար : — Հե-
 ոագիր 13,840 ղլմ. :

Վ Ն Ն Յ Ո Ւ Ն Լ Լ Ս .

Սպան. գաղութ. — Հասարակ. 1825 : — Կաղմակերպ.
 1830
 Նխագի. — Զիբրիանօ Գասգրօ :
 Տրծ. — 1,043,000 ղլմ. , բաժ. 9 նահանգ :
 ԲՅ. 2,650,000 :
 Մ. ֆլֆ. — Գարագաս 75,000 :
 Գլ. ֆլֆ. — Վալենչիա 40,000 , Պարքիսիմեդոյ 32,000 ,
 Մերիտա 12,000 :
 Մուսֆ. — 38,000,000 պոլիվար . Ելֆ նոյնչափ :

Հանր. պարսֆ. — 194,202,343 :
 Ներած. — 52,797,500 պոլիվար : — Արսած. — 14,497,555
 պոլիվար :
 Առեւտ. շարժ. — Մտած 30 նաւ :
 Երկաթուղի. — 852 ըլմ. : — Թղթասար 214 կայ. : —
 Հեռագիր 5679 ըլմ. :

Է Գ Ո Ւ Ս Գ Ո Ր

Ազան. գաղութ. — Հասարակագիտութիւն 1830՝ Գո-
 լովպիայէն բաժնուելով : — Կաղմ. 1830 ու 1897 :
 Նիւզի. — Լէճնիդաս Բլաձա , 1901 Օգոստ. 19 — 1905 :
 Տարած. — 307,240 ըլմ. , բաժնուած 15 դաւառ :
 Բն. 1,400,000, մէն մի ըլմ. 4 :
 Մ. ֆղֆ. — Գուրդոյ 80,000 :
 Գլ. ֆղֆ. — Կուայաքուիլ 51,000 , Գուէնքա 30,000 ,
 Բիսպամպա 18,000 , Լադաքունկա 15,000 :
 Մուսֆ. — 8,137,161 սու.քր : — Ելֆ 7,375,140 սու.քր :
 Հանր. պարսֆ. — 4,580,000 սու.քր :
 Ներած. — 13,416,878 սու.քր : — Արսած. 15,671,712
 սու.քր :
 Առեւտ. շարժում. — Մտած 862 նաւ , 55,358 տկուչի.
 ելած 850 նաւ , 50,651 տկուչի. :
 Երկաթուղի . — 96 ըլմ. : — Թղթասար . . . : — Հեռա-
 գիր 1838 ըլմ. :

Պ Ր Ս Զ Ի Լ Ի Ս

Բարդուկալ գաղութ. — . . . Կայսրութիւն 1808 , հա-
 սարակ. դաշնակցային 1889 , Նոյ. 2 : — Կաղմ.
 1891 , 11 Փետր. :

Նախագահ. — Մանուէլ Գամբու Սալէս 1898 Նոյ. 2 —
 1902 :
 Տարած. — 8,361,404 ըլմ. , բաժնուած 20 նահանգ :
 Բն. 17,000,000 , առ մէն մի ըլմ. 7 :
 Մ. ֆղֆ. — Բիոյ Եաներոյ 830,000 :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Պահիա 200,000 , Ռեչիֆէ 190,000 ,
 Սան Բաւլոյ 100,000 , Պէլէմ 68,000 :
 Մուսֆ. — 258,011,000 միլլէրէի — Ելֆ 224,445,348 միլլէրէի :
 Հանր. պարսֆ. — 10,135,729 սղերլին :
 Ներած. — 671,603,280 միլլէրէի : — Արսած. 831,806,918
 միլլէրէի :
 Առեւտ. շարժում. — Մտած 591 նաւ , 79,857 տկուչի. :
 Երկաթուղի . — 14,030 ըլմ. : — Թղթատար 2687 կայ. :
 — Հեռագիր . . . :

Բ Ե Ր Ո Ւ

Ազան. գաղութ. — Հասարակագիտութիւն 1821 Յուլ.
 15 : — Կաղմ. 1856 Հոկտ. 3 — 1860 , Նոյ. 12 :
 Նախագահ. — Լատարոյ տէ Բումանա , 1899 Օգոստոս
 27 — 1903 :
 Տարած. — 1,137,000 ըլմ. , բաժնուած 20 դաւառ :
 Բն. 4,600,000 , մէն մի ըլմ. 2,6 :
 Մ. ֆղֆ. — Լիմա 110,000 :
 Գլ. ֆաղաֆներ . — Գալլաօ 48,000 , Արեքուիբա 35,000 ,
 Գուզքօ 30 000 , Գագաոս 25,000 :
 Մուսֆ. — 1,530,990 սթերլին : — Ելֆ 1,371,744 սթերլին :
 Հանր. պարսֆ. — 46,000,000 :
 Ներած. — 2,317,000 սթերլին : — Արսած. 4,498,000
 սթերլին :

ԱՌԵՏՐ. ԵԱՐԺՈՒՄ . — Մասձ 1415 նաւ , 743,998 տկոչփ .
 Էլաձ 1394 նաւ , 743,728 տկոչփ . :
 Երկաքուղի . — 1667 քլմ . : — Թղքասար 389 կայ . : —
 Հեռագիր 3111 քլմ . :

ՊՈՂԻՎԻՍ

Սպան. գաղուք . — Հասարակապետութիւն 1826 : —
 Կաղմ. 1826 Յուլիս 24 , 1888 Յուլիս 21 , 1898
 Ապրիլ 1 եւ 1899 Հոկտ. 7 :
 Նախագան . — Ճողէ-Մանուէլ Բանտոյ , 1899 Յուլիս
 24 — 1904 :
 Տարաձ . — 1.334 200 քլմ . , բաժնուաձ 9 գաւառ :
 Բն. 2 400,000 , մէն մի քլմ . 2 :
 Մ. Էլմ . — Լաքաղ 63,000 :
 Գլ. Բաղաքներ . — Դոխապաձաղ 30 000 . Սուքրէ 28,000 ,
 Բոտոյի 16,000 :
 Մուսֆ . — 10 117,709 պոլիվիանո : — Ելֆ 9 891,153 պոլ . :
 Հանր. պարսֆ . — 13 476 206 :
 Ներաձ . — 13,795 870 պոլ . : — Արսաձ . 6 915,376 պոլ . :
 Երկաքուղի . — 972 քլմ . : — Թղքասար 330 կայ . : —
 Հեռագիր 6,641 քլմ . :

ՉԻԼԻ

Նախկին Սպան. գաղուք . — . . . Հասարակապետութիւն
 1810 Սեպտ. 5 : — Կաղմ. 1833 :
 Նախագան . — Կ. Ռիէսքոյ ընտր. 1901 Սեպտ. 5 :
 Տարաձ . — 776,100 քլմ . , բաժնուաձ 24 գաւառի :
 Բն. 3,350,000 , մէն մի քլմ . 3,6 :

Մ. Էլմ . — Սանթիակոյ 320.600 :
 Գլ. Բաղաքներ . — Վալքարիզոյ 150,000 , Գոնչեքչոն
 55,400 , Չիլան 35,000 , Իքուիքուէ 34,000 :
 Մուսֆ . — 96,950,000 րեչո : — Ելֆ 95,850,000 րեչո :
 Հանր. պարսֆ . — 54,443,598 րեչո :
 Ներաձ . — 128,538,142 րեչո : — Արսաձ . 167,674,635
 րեչո :
 ԱՌԵՏՐ. ԵԱՐԺՈՒՄ . — Մասձ 7267 նաւ , 10,016,704
 տկոչփ . , Էլաձ 7154 նաւ , 9,738,769 տկոչփ . :
 Երկաքուղի . — 4586 քլմ . : — Թղքասար 723 կայ . : —
 Հեռագիր 17,905 քլմ . :

ԱՐՃԵՆԳԻՆՍ

Նախկին Սպան. գաղուք . — Դաչնակցային հասարա-
 կապետութիւն 1853 Մայիս 12 :
 Նախագան . — Զորավար Ա. Բոքա , 1898 Սեպտ. 30 -
 1904 :
 Տարաձ . — 2 885,620 քլմ . , բաժնուաձ 14 գաւառի :
 Բն. — 4,800,000 , առ մէն մի քլմ 16 , որուն 1,004,527
 օտարական : Տարուէ տարի նոր գաղութներ կը հաս-
 տատուին :
 Մ. Էլմ . — Պուէնոս-Այրէս 840,000 :
 Գլ. Բաղաքներ . — Բոզարիոյ 94,025 , Դորտոպա 48,000 ,
 Լարլադա 45,410 , Դուքուձան 35,000 , Մենտոպա
 29,000 :
 Մուսֆ . — 62,045,458 րեչո : — Ելֆ 89,940,499 րեչո :
 Հանր. պարսֆ . — 231,732,720 րեչո :
 Ներաձ . — 113,485,000 րեչո : — Արսաձ . 154,600,000
 րեչո :

Առեւտր. շարժում. — Մասժ 12,917 նաւ, 6,193,783
 տկուչի :
 Երկաթուղի . — 16,767 ղլմ. : — Թղթասար 1830 կայ. : —
 Հեռագիր 94,046 ղլմ. :

Բ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Ս .

Նախկին Սպան. գաղութ. — Հասարակապետութիւն 1811 :
 Կազմ. 1870 , նոյ. 5 :
 Նխագի. — Էմիլ Աչեւալ 1898 , նոյ. 12 — 1902 :
 Տրծ. 253,100 ղլմ. ,
 Բն. — 660,000 որուն 100,000ը բնիկ Ամերիկացի :
 Մ. Բլի. — Ասունչիոն 45,000 :
 Գլ. Բաղաւմեք. — Գարարեկուա , 15,000 , Գոնչեբըլոն
 12,000 , Սան Բեդրո 12,000 :
 Մուսք. — 9.866,000 բեչօ : — Ելք 8,122,000 : բեչօ
 Հանր. պարսք. — 30,7646.223 բեչօ :
 Ներած. — 2 555,924 բեչօ : — Արած. 2.652,067 : բեչօ
 Առեւտր. շարժ. — Մասժ 596 նաւ , Էլած 483 նաւ :
 Երկաթուղի. — 247 ղլմ. : — Թղթասար 143 կայ. : —
 Հեռագիր

Ո Ւ Բ Ո Ւ Կ Ո Ւ Ս .

Նախկին Սպան. գաղութ. — Հասարակապետ. 1825,
 Օգոստ. 12 : — Կազմ. 1829 , Օգոստ. 28 :
 Նխագի. — Եսուան Գուեսդաս, 1899, Փետրուար 16 — 1903 :
 Տրծ. — 186,920 ղլմ. , բած. 19 դաւառի :
 Բն. — 930.000 , առ մէն մի ղլմ. 4 :
 Մ. Բլի. — Մոնդելլաէոյ 260,000 :

Գլ. Բաղաւմեք. — Սալթոյ 5,000 , Բայանաու 5,000 :
 Մուսք. — 16,124,324 բեչօ : — Ելք. 16,123,921 բեչօ :
 Հանր. պարսք. — 125,502,753 բեչօ :
 Ներած. — 24,000,000 բեչօ : — Արած. 29,400,000 բեչօ :
 Առեւտր. շարժում. — Մասժ 23 նաւ 15,848 տկուչի :
 Երկաթուղի. — 1841 ղլմ. : — Թղթասար 638 կայ. : —
 Հեռագիր 5,685 ղլմ. :
 Ծանօթ. — Հար. Ամերիկայի բոլոր այս հասարակութեանց
 կրօնքը Կաթոլիկ է :

Մ Ա Ր Ո Ւ Ք = Մ Ա Ղ Բ Է Պ Է Լ Ա Ւ Յ Ս Ս .

Էմիր. — Մեկուլաի Ապալուէլաղիդ. ծն. 1878 Փետր. 11 :
 — Գհլլ. 1894 Մայիս 24 : Գահաժառանգ, Հասան,
 ծն. 1899 :
 Տրծ. — 812,400 (Թուադ անապատը միասին առնելով) :
 Բն. — 8,000,000 :
 Կրօնք. — Իսլամ :
 Մ. Բլի. — Ֆէս 150,000 :
 Գլ. Բաղաւմեք. — Մարոք 50,000, Մաքինէզ 25,000,
 Գանձէր 20,000, Մոկատոր 20,000, Գեքուան 20,000 :
 Մարոքի վիճակագրական միւս մասերուն վրայ
 ստոյգ տեղեկութիւնք կը պակսին :

Լ Ե Պ Ն Ե Ր Ս .

Ամերիկեան սեւամորք գաղութ. — Հասարակ. 1822 :
 Կազմ. 1847, Յուլիս 13ին :
 Նխագի. — Կ. Վ. Կիպսըն :
 Տրծ. — 85,350 ղլմ. :
 Բն. — 2,000,000 :

Մ. ֆլֆ. — Մոնրոլլիա 5,000 :
Մոսկ. — 158,861 առլար : — Ելֆ 151,976 առլար ,
Հանր պարսֆ. — 264,500 սակրլին :

Գ Ո Ն Կ Ո Յ

Գոնկոյի անկախ իշխանութիւնը Պեկիքայի թագաւո-
րին վեհապետութեամբ չեզոք իշխանութիւն մըն է
1885 Փետր. 13էն ի վեր :

Տրծ. — 2,252,000 քմ. :
ԲՅ. — 14,000,000 :
Մոսկ. — 30,751,054 ֆր. : — Ելֆ 31,256,054 ֆր. :
Ներած. (1900) — 56,527,000 ֆր. : — Արսած. 99,153,000
ֆր. :

Առեւտր. արժու. — Մտած են Պանանաու-Պոմա նա-
ւանանգրտոր 638 նաւ , 483,906 տկոչի :
Երկարուդի. — 398 քմ. : — Թրքարսար 20 կայ. :

Զ Ա Ն Զ Ի Պ Ա Ր

Էմիրուքիւն, (1861). — Անգլիոյ պաշտպանութեան տակ
1896 Օգոստ. 18 :

Էմիր. — Մայիտ Ալի . Գնկլ. 1902, Յուլիս 8 :
Տրծ. — 2,640 քմ. :
ԲՅ. — 150,000 :
Մ. ֆլֆ. — Զանգիպար 30,000 :

Ե Թ Ո Վ Պ Ի Ա = Հապեթիսան

Թագաւորութիւն. —
Նեկուս Նեկուսիցն է Մենելիք Բ. 1844 Օգոստ. 4 :
Ամուսն. 1883 . ընդ Ուիչերոյ Գայդուի . ծն.

1854 , դուստր Ուպիէ ցեղէն Պուտոլի : Գնկլ. 1889 :
Գահաժառանգ կը սեպուի Ռաս Մաքոնէն :

Տարած. — 540,000 քմ. : Բաժ. 7 թագաւորութ. :
ԲՅ. — 4 միլիոն քրիստոնեայ :
Մ. ֆլֆ. — Ատտիս Ապպա 80,000 :
Գլ. ֆլֆ. — Տեպրա Գապոր 35,000 , Անքոպէր 7,000 ,
Գոնտար 5,000 , Անկուլա 4,000 :
Ներած. — 6,800,000 Ֆլորին : — Արսած. 4,947,000 Ֆլորին :

ՕՄԱՆ կամ ՄԱՇԱՍ

Էմիրն է Սէյիտ-Յէյզալ , ծն. . . . : Անմէտ-պին-Սահիտ
Գանչու ցեղէն : Գնկլ. 1888 , Յունիս 4 : Սէյիտ
Թայմուր

Տարած. — 194,200 քմ. :
ԲՅ. — 1,000,000 Իսլամ :
Մ. ֆլֆ. — Մաշկատ 20,000 :
Գլ. ֆաղաֆներ . — Սահար 25,000 , Մատրահ 10,000 :

Ա Յ Ղ Ա Ն Ի Ս Տ Ա Ն

Էմիրութիւն Ժառանգական . — 1747 :
Էմիրն է Հապիպ-Ուլլահ խան , ծն. . . . Տոստ
Մէնէմէտ ցեղէն : Գնկլ. 1901 Սեպտ 19 :

Տարած. — 558,000 քմ. :
ԲՅ. — 5,000,000 Իսլամ :
Մ. ֆլֆ. — Գապուլ 60,000 ,
Գլ. ֆաղաֆներ . — Մէնմէն 60,000 , Գոնտահար 30,000 ,
Հերադ 30,000 :
Ներած. — 3,914,568 բուրլի — Արսած. 3,983,070 բուրլի :

Ս Ի Ս Մ

Կայսր. — Ժառանգական, 1782 :
 Կայսրն է Բարամինար Մահա Շուլալունկըուն, ծն. 1853
 Մանչու Ձինկ հարստութենէ. Ամուսն. 1864 Գեկտ.
 18, ընդ Սուվայա Բոնկսի իշխանուհւոյն Գնկլ. 1868.
 Գնժոնգ. Մահա Վաթիրալուտ, ծն. 1881 Մայիս 18 :
 Տարած. — 510,000 քլմ. :
 Բն. — 6,400,000 : Կրօնք պուտտայական :
 Մ. ֆլ. — Պանքոք 200,000 :
 Մուսֆ. — 30,500,000 տրգալ : — Ելֆ . . .
 Առեւտր. արժու. — Մտած 454 նաւ, 380,477 տկոչի. :
 Ներած. — 26,036,615 տոլար : — Արսած. 31,203,228 :
 Երկարուղի. — 327 քլմ. : — Թղթարսար 176 կայ. : —
 Հեռագիր 4,735 :

Ճ Ս Բ Ո Ն

Կայս. ժառանգ. —
 Կայսրն է Միքատայ Մուճուհիդոյ ծն. 1852 Հոկտ. 22 Թենոյ
 ցեղէն : — Գնկլ. 1867. — Ամուսն. 1869 Յուն. 28,
 ընդ Հարուքոյի, Ֆուճիւարա Իչիճոյ ցեղէն ծն. 1850
 Մայիս 16 : — Գնժոնգ. Եոչիհիտոյ Հարուհոմիյա,
 ծն. 1879, Օգոստ. 19 : — Ամուսն. 1900 Ապրիլ 27,
 ընդ Սատա իշխանուհւոյն, ծն. 1884 Յունիս 13 :
 Տարած. — 1. Բուն Ճարուն 382,416 քլմ. :
 Բն. — 43,760,815 առ մէն մի քլմ. 114 :
 2. Ծորունգա-Դայուան 34,974 քլմ. : — Բն. 2,690,096 :
 3. Վուչանոյ կղզի 32 քլմ. . —
 Գումար 417,400 քլմ. : — Տրծ. 45,700,000 : — Բն. Մէն
 մի քլմ. 111 : Ճարունէն դուրս կան 99,039 Ճարունցի :

Մ. ֆլ. — Դոքիոյ (Եէտոյ) 1,440,000 :
 Գլ. ֆլ. — Ոսաքա 820,000 . — Գիողոյ 350,000 . —
 Նակոյա 250,000 . — Դայուան 240,000 :
 Մուսֆ. — 254,549,818 եէն. : — Ելֆ 660,000,000 ֆր. :
 Հանր. պարսֆ. — 1,110,000,000 ֆր. :
 Ներած. — 600,000,000 ֆր. : — Արսած. — 580,000,000
 ֆրանք :
 Առեւտր. արժու. — Մտած 3403 նաւ, 3,608,494 տա-
 կառաչափ, Ելած 3594 նաւ, 3,777,716 տկոչափ. :
 Երկարուղի. — 7648 քլմ. : — Թղթարսար 4129 կայ. : —
 Հեռագիր 25,674 քլմ. : — Հեռաձայն 12,077 :

ԳՈՐԷՍ. = ՉԷՕՍՈՆ

Թագ. ժառանգ. 1391—Անկախ Չինաստանէն 1876 Փետր.
 15 : — Թագաւոր Եի-Հունկ : Ծն. 1852 Օգոս. 27 .
 Գնկլ. 1864 Յունր. 9, և Հոսանկ.Թոյի : Վեհապետ կը
 կոչուի 1897 Սեպտ. 30 : — Ամուսն. 1876 ընդ Մինի,
 ծն. 1851 Սեպտ. 5, մեռած 1895 Սեպտ. 26 : —
 Գնժոնգ. Եի-Չոք, ծն. 1874 Մարտ 12 :
 Տարած. — 218,650 քլմ. :
 Բն. — 10,500,000 :
 Մ. ֆլ. — Սէուլ 210,000 :
 Գլ. ֆլ. — Ֆուզան 60,000 . — Կենսան 15,000 :
 Մուսֆ. — 9,079,456 տոլար : — Ելֆ 9,078,682 տոլար :
 Հանր. պարսֆ. — 250,000 Ճարունի տոլար :
 Ներած. — 15,263,881 տոլ. : — Արսած. 16,898,200 :
 Առեւտր. արժու. — Մտած 4,409 նաւ, 842,377 տա-
 կառաչափ :
 Երկարուղի. — 42 քլմ. :

ՉԻՆՍՍՏՆ

Կայսր — (3000 Ն. Ք.) . Ժառանգ. :

Կայսր. — Չայ Թիէն-Քուանկ սուլ, Մանչու Չինկ ցեղէն
 Ծն. 1872 Յուլիս 21 . որ իր մօր խնամակալու-
 թեամբ կը յաջորդէ հօրեղբոր Չայ-Չուէի : Բա-
 ճարձակ իշխան 1889 , Փետր. 20-1898 Սեպտ. 10 :
 Ամուսն. 1889 , Փետր. 14 ընդ Եէ-Հօ-Նա-Լայի :
 — Գահաժառանգ իր հօրեղբոր որդին Փու-Չին :

Տարած. — 11,081,180 ղրմ. — Բաժ. 1. Բուն Չինաստան
 3,970,180 ղրմ. : 2. Մանչուրիա 942,000 ղրմ. : 3.
 Մոնղոլիա և Թիպէդ 6,169,000 ղրմ. : Այս վերջինին
 հոգեւոր իշխանութիւնը կը վարէ Տալայի Լաման :
 Բուն Չինաստան ունի 18 կուսակալութիւն :

Բն. — 370,000,000 , մէն մի ղրմ. 30 , որուն 30 միլիոն Իս-
 լամ , 1,094,00 Կաթոլիկ , 33,750 Բողոքական , միւս-
 ները Պուտտայական , Կոնֆիւսիական ու Գաոյական :

Մ. Բղ. — Բեքին 1,000,000 :

Գլ. Բաղաւմներ. — Գանդոն 2,000,000 , Սիանկդուն
 1,000,000 , Դիէնձին 950,000 , Հանքէու 800,000 ,
 Հանկ-Չէու 800,000 , Փուչէու 650,000 :

Մուսք. — 88,979,000 Գայէլ : — Ելք 334,000,000 Ֆր. —
 Հանր Պարսք. — 1,240,000,000 Ֆր. :

Ներած. — 1,090,000,000 Ֆր. : — Արտած. 750,000,000
 Ֆր. :

Առեւտ. արժու. — Մտած 69,230 նաւ , 40,807,242
 տկուչի. :

Երկարուղի 470 ղրմ. : — Թղթար 8,000 կայ. : — Հե-
 ոագիր 230,000 : ղրմ. :

ՊՈՒԳԱՆ

Հոգեւոր իշխանապետ. — Հիմալայի հար. զառիթափին
 վրայ : Ունի 2 իշխան : 1. Տարմա Բաճա որ Պուտ-
 տայի մարմնացումը կը համարուի , և է Ժառան-
 դական , և 2. Տէպ-Բաճա որ կ'ընտրուի , և է Բամ-
 Սանկայ-Տաճի : Իսկ Տարմա-Բաճան է ձիք Մե-
 խենկեալ :

Տարած. — 34,000 ղրմ. :

Բն. — 200,000 մէն մի ղրմ. 6 :

Մ. Բղ. — Բանաքա :

Գլ. Բաղաւմներ. — Դափսուդոն , Դաւանկ :

ՆՅՐԱԼ

Թագաւորութիւն . — 1791-1816 հարկատու Չինաստանի
 Թագաւոր . — Մահարաճ Տէրաճ Բիրթիլի-պիր-Պիշ-
 րամ , Սաս կամ Կուրխաս ցեղէն , Ծն. 1875 , Օգոստ.
 6 : — Գնկլ. 1881 Մայիս 5 :

Տարած. — 154,000 ղրմ. :

Բն. — 3,000,000 , առ մէն մի ղրմ. 19 :

Մ. Բղ. — Գաամանտու 50,000 :

Գլ. Բաղաւմներ . — Պադկոնկ 50,000 , Քիրոնկ , Բադադ :

Պ Ա Ր Ս Կ Ա Ս Տ Ա Ն

Կայսրութ. — Ժառանգական :

Շահն է Մուղաֆֆէրէտ-տին, ծն. 1853, Մարտ 13:
Գհկլ. 1896 Ապրիլ 19, Ե. Շահ Սահար հարստու-
թեան (1794) : — Գահաժառանգ Մեհէմէտ-Ալի-
Միրզա, ծն. 1872 Յունիս 9 :

Տարած. — 1,645,000 ղրմ. , բաժնուած տասը կուսակա-
լութեան :

Բն. — 9,000,000 , որուն 2,500,000ը թախառաշրջիկ :

Կրօնք. — Իսլամ շիի :

Մ. քլ. — Թեհրան 230,000 :

Գլ. քաղաքներ. — Դաւրէժ 200,000 , Սպահան 90,000 ,
Մեշէա 70,000 , Պալքրուշ 70,000 , Քերման 70,000 :

Մուսք. — 1,500,000 աղար : — Ելք . . .

Հանք. պարսք. — 22,500,000 ղրուրլի 5 առ 0/0 , վճա-
րելի 75 տարիէն :

Ներած. — 127,675,000 սղերլին : — Արսած. 72,325,000
սղերլին :

Առեւտր. արժու. — Մտած 1647 նաւ, 551,995 տկուչի. :
Ելած 1496 նաւ, 473,748 տկուչի. :

Երկարուղի. 13 ղրմ. : — Թղթաւար 97 կայ. : Հեռագիր
11,300 ղրմ. :

Օ Ս Մ Ա Ն Ե Ա Ն

Կ Ա Յ Ս Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ի Ն Ք Ն Ա Կ Ա Լ Ք

ԾԱՆՕԹ. — Երջանկայիւսակ Սուրբաներու ճննդ-
եան, զահակալութեան եւ վախճանման բուականներ քէ'
Հիմերի եւ քէ Բրիստոսի բուականներով նշանակուած են:

ՍՈՒԼԹԱՆ ՕՍՄԱՆ Ա. ՂԱԶԻ. Ծն. 656=1256 : Գհկլ.
699=1299 . տիրեց Մարմարայի ասիական եզերքին
708=1308 ու Պրուսա քաղքին 724=1324 : Վխճ.
726=1325 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՕՐԽԱՆ ՂԱԶԻ. Ծն. 680=1281 : Գհկլ.
726=1325 . տիրեց Մարմարայի եւրոպական եզեր-
քին 759=1357 : Վխճ. 761=1359 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՐԱՏ Ա. ԽԻԻՏԱՎԵՆՏԻԿԵԱՐ ՂԱԶԻ.
Ծն. 726=1325 : Գհկլ. 761=1359 . տիրեց Էտիոպի-
Աելանիկի ու Իթիոմանի 764=1362, Դանուպի ու
Շուժլայի 766=1364 : Վխճ. 791=1388 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ Ա. ԵԸԼՏԸՐԸՄ. Ծն. 761=1359:
Գհկլ. 791=1388 . Նիկոպոլի յաղթութիւն 793=1390 .
Լենկթիմուրի արշաւանքն ու Էնկիւրիւի ճա-
կատամարտը 781=1379 : Վխճ. 805=1402 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀԷՄՄԷՏ Ա. ԶԷԼԷՊԻ. Ծն. 781=1379 :
Գհկ. 816=1413 : Վխճ. 824=1421 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՐԱՏ Բ. ՂԱԶԻ. Ծն. 806=1403 : Գհկ. 824=1421 . Հունդարացւոց հետ տաննամիկայ զինա-
դադար 848=1444 , Գոսովայի ճակատամարտ
852=1448 : Վխճ. 855=1451 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀԷՄՄԷՏ Բ. ՖԱԹԻՀ. Ծն. 833=1429 :
Գհկ. 855=1451 . կը տիրէ Կ. Պոլսոյ 857=1453 ,
Սերվիոյ 858=1454 , Տրապիզոնի կայսրութեան
866=1461 , Մորայի 867=1462 , Վալաքիոյ 867=
1462 , Գարամանի 877=1472 , Ալպանիոյ 883=
1479 : Վխճ. 886=1481 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ Բ. ՂԱԶԻ. Ծն. 851=1447 :
Գհկ. 886=1481 . Հաշտութիւն Հունդարացւոց
901=1495 : Վխճ. 918=1512 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԷԼԻՄ Ա. ԵՍՎՈՒԶ . Ծն. 875=1470 : Գհկ. 918=1512 . Զալարանի ճակատամարտը 920=1514,
կը տիրէ Մարտինի ու Մուսուլի 921=1515 . կը
հռչակուի Պաշտպան Մեքքէի ու Մեկինէի 922=
1516 . կը տիրէ Եգիպտոսի 925=1519 : Վխճ. 926=
1520 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԻԻԼԷՅՄԱՆ Ա. ԳԱՆՈՒՆԻ . Ծն. 900=
1494 : Գհկ. 926=1520 . կը տիրէ Պելլրատի ,
Պուտա-Բեչդի . կը սլաշարէ Վիեննան , կը տիրէ
Գաւրէթի 956=1549 . հաշտութիւն Պարսից հետ
963=1555 : Վխճ. 974=1566 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԷԼԻՄ Բ. ՂԱԶԻ . Ծն. 930=1523 : Գհկ. 974=1566 . Հունդարացւոց հաշտութիւն 976=1568 .
կը տիրէ Կիպրոսի 979=1571 . Վինեակեցւոց հաշ-
տութիւն 950=1572 : Վխճ. 983=1575 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՐԱՏ Գ. ՂԱԶԻ . Ծն. 953.=1546 : Գհկ. 983=1574 : Վխճ. 1003=1594 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀԷՄՄԷՏ Գ. ՂԱԶԻ . Ծն. 974=1566 :
Գհկ. 1003=1594 : Վխճ. 1012=1603 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՀՄԷՏ Ա. ՂԱԶԻ . Ծն. 998=1589 : Գհկ. 1012=1603 : Վխճ. 1026=1618 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՅԱ Ա. Ծն. 1001=1592 : Գհկ. 1026=1617 : Վխճ. 1028=1618 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՕՍՄԱՆ Բ. Ծն. 1013=1604 : Գհկ. 1028=
1618 : Վխճ. 1031=1621 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՐԱՏ Գ. ՂԱԶԻ . Ծն. 1018=1609 :
Գհկ. 1032=1622 : Վխճ. 1049=1639 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ԻՊՐԱՀԻՄ Ա. Ծն. 1024=1615 : Գհկ. 1049=1639 . կը տիրէ Կրեաէի 1056=1646 : Վխճ. 1058=1648 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀԷՄՄԷՏ Գ. ՂԱԶԻ. Ծն. 1051=1641 :
Գհկ. 1058=1648 : Վխճ. 1104=1692 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԻԻԼԷՅՄԱՆ Բ. Ծն. 1052=1642 : Գհկ. 1099=1687 : Վխճ. 1102=1690 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՀՄԷՏ Բ. Ծն. 1052=1642 : Գհկ. 1102=
1690 : Վխճ. 1106=1694 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՅԱ Բ. Ծն. 1074=1663 : Գհկ. 1106=1694 : Գալլովիձի հաշտութիւնը 1111=
1699 : Վխճ. 1115=1703 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՀՄԷՏ Գ. ՂԱԶԻ. Ծն. 1084=1073 : Գհկ. 1115=1703 : Վխճ. 1149=1736 :

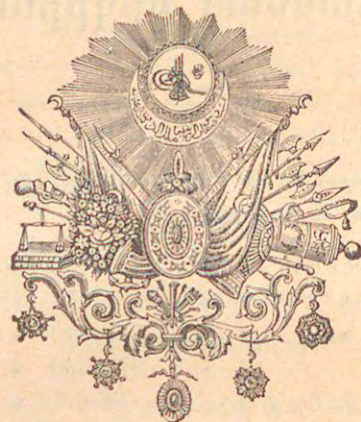
ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԱՀՄՈՒՏ Ա. ՂԱԶԻ. Ծն. 1108=1696 :
Գհկ. 1143=1730 : Վխճ. 1168=1754 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՕՍՄԱՆ Գ. Ծն. 1110=1698 : Գհկ. 1168=
1754 : Վխճ. 1171=1757 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՅԱ Գ. ՂԱԶԻ . Ծն. 1129=1716 :
Գհկ. 1172=1758 Վխճ. 1187=1773 :

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ Ա. ՂԱԶԻ. Ծն. 1137=
1724 : Գհկ. 1187=1773 : Գալսարճըզի հաշտու-

Թիւն 1188=1774 : Վ.Ս.Ճ. 1203=1788 :
 ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԷԼԻՄ Գ. ՂԱԶԻ . Ծն. 1175=1761 : Գ.Ն.Կ. 1203=1788 . Զիշովի հաշտութիւն 1205=1790
 Օգոստ. 4 . Եաշի հաշտութիւն : Վ.Ս.Ճ. 1223=1808 :
 ՍՈՒԼԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՅՍ Գ. Ծն. 1193=1799 : Գ.Ն.Կ. 1222=1807 : Վ.Ս.Ճ. 1223=1808 :
 ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԱՀՄՈՒՏ Բ. ԱՏԻԼ . Ծն. 1199=1784 : Գ.Ն.Կ. 1223=1808 . Պուքրէշի հաշտութիւն 1227=1812 . Էտիրնէի դաշնագիր 1245=1829 : Վ.Ս.Ճ. 1255=1839 :
 ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՄԷՃԻՏ Ա. ՂԱԶԻ . Ծն. 1237=1821 : Գ.Ն.Կ. 1255=1839 . Լոնտոնի դաշնագրութիւն 1257=1841 . Բաշաբաշի հաստատութիւն 1255=1839 . Խրիմի պատերազմ 1271=1854 . Բարիզի դաշնագիր 1273=1856 : Վ.Ս.Ճ. 1277=1860 :
 ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ԱԶԻԶ . Ծն. 1245=1829 : Գ.Ն.Կ. 1277=1860 : Վ.Ս.Ճ. 1293=1876 :

Վ Ե Հ Ա Փ Ա Ռ
 ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ.
 Ի Ա Ն Ղ Ա Չ Ի

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԻՆՔՆԱԿԱԼ ԿԱՅՄՐ

Լ Դ. Կայսր Օսմ. Հարսուրեան եւ ԻԸ. Կայսր յառմանէ Կ. Պոլսոյ . Մն. 16 Շապան 1258 (10/22 Սեպտ. 1842) Գհկ. 11 Շապան 1293 (19/31 Օգոստոս 1876) .

Օսմանեան երկիրներ

Օսմ. կայսրութեան սահմանները կը տարածուին
Եւրոպա, Ասիա ու Ափրիկէ :

Ասիական գաւառներ	Տրծ.	1,777,700	Քն.	15,430,000
Եւրոպական »	»	177,151	»	5,907,000
Ափրիկեան »	»	779,040	»	8,000,000
Եգիպտոս	»	994,300	»	6,848,000
Պուլիարիա եւ Ա. Բուլմիլի	»	96,660	»	3,390,000
Հեռսէք եւ Պոսնա	»	58,460	»	1,489,000
Կիպրոս	»	9,282	»	227,900
Սամոս	»	468	»	54,830
		<u>3,579,408</u>		<u>41,259,799</u>

Կը պարունակէ 32 վիլայէթ—կուսակալութիւն , 94 սանճակ—նահանգ , 560 քաղաք—գաւառ , 1,282 նահիլէ—գաւառակ , 60,317 քարէջէ—գիւղ : Ասոնցմէ զուրս են իշխանապետութիւնք եւ իրենց պարունակութիւնները : Մայրաքաղաք Կոստանդնուպոլիս 1,200,000 :

Զօրաբանակներ . — 1. Կոստանդնուպոլիս , 2. Էտիրնէ , 3. Մանասզըր , 4. Երզնկա , 5. Շամ , 6. Պաղատա , 7. Եէմէն : Իսկ Ղարպ-Դարապուս ունի մէկ զօրագունդ : Իւրաքանչիւր զօրաբանակ ունի 1 Նիւզաւիյէ , 2 Բեքիթ եւ 1 Մուսթահֆըզ :

Ծով. զօրութիւն . — 250 նաւ , 13,600 զինուոր : Մուսֆ (1898) . — 18,511,322 օսմ. սուկի . — Նլֆ (1901) 428,000,000 ֆր.

Հանր. Պարսֆ. — 150,000,000 ֆր. : Հանր. Պարսուց վարչ. Մուսֆ 2,189,738 օսմ. սուկի : Ներածում . — 552,000,000 ֆր. Արտածում 315,000,000 ֆր. Առեւտր. Եւրժում . — Մասն 39,680 նաւ . 32,446,320 տկոչի. առագաստանաւ 134,059, տկոչի. 2,207,137 գումար 173,739 նաւ , եւ 34,653,457 տոչի. : Հեւազիր . — 36,150 քմ. Թրքաւար 1031 կայ. :

ԹՈՒՐԿԻՆԵ ԵՐԵԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Ա. ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՈՒՐԿԻԱ

Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ երկաթուղւոյ հինգ գիծեր կան :

1. Կ. Պոլիս-Էտիրնէ-Մուսթաֆա բաշա . — Կ. Պոլիս-Էտիրնէի գիծը Թուրքիոյ առաջին երկաթուղւոյ գիծն է որ այս երկարած է մինչեւ Մուսթաֆա բաշա եւնի : Այս գիծը Աւստրիական ընկերութեան մը կը վերաբերի որ արտօնուած է 1869ին եւ որ 1886ին կցուեցաւ Բարիզ-Վիեննա մեծ գծին :

Կ. Պոլիս-Էտիրնէ-Մուսթաֆա փաշա գծին երկայնութիւնն է 356 քմ. որուն գլխաւոր կայաններն են , իրենց հեռաւորութեամբ , Կ. Պոլսէ սկսելով . Ետի-Գուլէ (8 քմ.), Մագրիքէոյ (13 քմ.), Սան-Սթեֆանոյ (18 քմ.), Քիւչլուք-Չէքմէճէ (22 քմ.), Չաթալճա (72 քմ.), Չերքէսքէոյ (130 քմ.), Չորլու (155 քմ.), Լուլէ Պուրկազ (214 քմ.), Ուզուն Բէօիլիւ (272 քմ.), Գուլէլի-Պուրկազ (283 քմ.), Էտիրնէ (319 քմ.) :

Այս գիծով Կ. Պոլիս կը կցուի Բարիզի հետ որուն հեռաւորութիւնն է 3045 քմ. : Այս մեծ գծի գլխաւոր կայաններն են Էտիրնէ (319 քմ.), Հասըմ քէոյ (337

քմ.), Մուսթաֆա բաշա (356 քմ.), Հեպիպչեօյ (357 քմ.), Հարմանլը (383 քմ.), Ֆիլիպէ (499 քմ.), Սոֆիա (654 քմ.), Նիշ (815 քմ.), Պելկրաւ (1059 քմ.), Պուտարեչթ (1418 քմ.), Վիեննա (1696 քմ.), Միւնիխ (2124 քմ.), Շթուլտկարտ (2366 քմ.), Շթրազպուրկ (2542 քմ.) :

Արեւելեան ճեպընթացը այս 3045 քիլոմէթրը կը կտրէ 65 ժամէն որուն 2 ժամը դադարի յատկացուած է :

2. Տեսէ ալպան-Տիմոթեֆա գիծը սոյն Աւստրիական ընկերութեան կը վերաբերի և 99 քիլմ երկայնութիւն ունի : Տիմոթէքա կցուած է Գուլէլի Պուրկազի հետ որ Կ. Պոլիս-Էստրնէ գծին վրայ կը գտնուի որով Տեաէ աղածի նաւահանգիստը կցուած կ'ըլլայ Կ. Պոլիս-Էստրիզ մեծ գծին հետ :

3. Սելանիկ-Իստիւլպ-Մերոսիցա գիծը որ 327 քմ. երկայնութիւն ունի՝ միեւնոյն Աւստրիական ընկերութեան կը վերաբերի : Այս գիծը ճիւղ մ'ունի Սկիւպ-Չեպեֆճէ որուն երկայնութիւնն է 86 քմ. :

4. Սելանիկ-Տեսէ ալպանի գիծը Ֆրանսական ընկերութեան մը կը վերաբերի և 1892 կ'ն ի վեր սկսած է շահագործուիլ : Այս գծին երկայնութիւնն է 444 քմ. : Սելանիկ-Տեաէ աղած գիծը ո՛չ միայն Սելանիկը Տեաէ աղած-Տիմոթէքա գծին միջոցաւ Կ. Պոլսոյ կը կցէ, այլև Սելանիկ-Սկիւպի գիծը ու անոր ճիւղերը :

5. Սելանիկ-Մանասթըր գիծը որ Գերման ընկերութեան մը կը վերաբերի՝ 219 քիլմ. երկայնութիւն ունի : Բացի ր այս գծէն, Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղիները իրարու կցուած են :

Բ. ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐԲԻԱ

Ասիական Թուրքիոյ մէջ երկաթուղւոյ ինը գիծեր կան :

1. Հայսաւ-բաթա-Իզմիս-Էնկիւրիւ . — Այս գիծը

որ Գերման ընկերութեան մը կը վերաբերի՝ նախ մինչև Իզմիս կ'երկարէր, յետոյ 1888 Սեպտին արտօնուեցաւ երթալ մինչև Էնկիւրիւ :

Այս գծին մինչև Իզմիս կայարաններն են . Ֆենէրեօլու (5 քմ.), Էրէնքէօյ (7 քմ.), Պոսթանճըզ (10 քմ.), Մալթէփէ (15 քմ.), Գարթալ (21 քմ.), Բէնաիք (25 քմ.), Թուլլա (35 քմ.), Կեպզէ (45 քմ.), Տիլ իսկէլէսի (56 քմ.), Թալշանճըզ (60 քմ.), Հերէքէ (64 քմ.), Եարըմճա (74 քմ.), Թիւթիւն Չիֆթլիկ (81 քմ.), Տերինճէ (84 քմ.), Իզմիս (92 քմ.) :

Իզմիս-Էսկիշէնիլի կայարաններն են . Պէօլլէք Տերպէնա (111 քմ.), Սապանճա (125 քմ.), Ատաբազար (142 քմ.), Մեքեճէ (183 քմ.), Լէֆքէ (197 քմ.), Պիլէճիք (233 քմ.), Գարա քէօյ (250 քմ.), Ինէճնիւ (281 քմ.), Չուգուր Նիսար (296 քմ.), Էսկիշէնիլ (315 քմ.) :

Էսկիշէնիլ-Էնկիւրիւ կայարաններն են . Ալփի քէօյ (354 քմ.), Պէյլիկ ախըր (376 քմ.), Սարը քէօյ (407 քմ.), Պիշէր (434 քմ.), Սազըլար (454 քմ.), Պէյլիկ քէօփրիւ (468 քմ.), Բուլաթլը (488 քմ.), Մալթէքէօյ (523 քմ.), Սինճան քէօյ (553 քմ.), Էնկիւրիւ (578 քմ.) :

2. Էսկի շէնիլ-Գոնեա . — Այս գիծը արտօնուած է 1893 ի Մալթին և սոյն Գերման ընկերութեան կը վերաբերի, երկայնութիւն 435 քմ. : Կայարաններն են . Ալայուա (382 քմ.), Գեօթանեա (393 քմ.), Չէքըրլէր (402 քմ.), Ինսանիէ (443 քմ.), Աֆիօն Գարահիսար (477 քմ.), Պէօլլէք-Չոպանլար (496 քմ.), Ագշէնիլ (575 քմ.), Մէյտան (700 քմ.), Բունար պաշի (427 քմ.), և Գոնեա (750 քմ.) :

3. Իզմիլ-Մանիսա-Աֆիօն Գարահիսարին որ 420 քմ. երկայնութիւն ունի և որ կը վերաբերի Ֆրանսական ընկերութեան մը, գլխաւոր կայարաններն են Իզմիլ, Մանիսա, Գասապա, Սարգիկէ, Ալաշէնիլ, Թոգմազ

և Աֆրոն Գարահիսար, որով կը կցուի վերին գծին և անով Հայտար-բաշայի :

Այս գիծն ունի Մալնիսա-Սոմա ճիւղ մը 92 քմ. և Իզմիրէն Պուսնուլա երկարող փոքր գիծ մը 7 1/2 քմ. երկայնութեամբ :

4. Իզմիր-Մանիսա-Ազհիսար-Սուխ Ցրանսական ընկերութեան գիծը 158 քմ. երկայնութիւն ունի :

5. Իզմիր-Այսըն-Տինէր-Չիվրիլ 512 քմ. երկայնութեամբ Անգլիական ընկերութեան գիծ մըն է : Ասոր երկայնքը գանուող Այասուլու քէն կ'երկարին երկրորդական երկու ճիւղեր, մին դէպի Թիրէ և միւսը Էօսէմիշ :

6. Մուսանիւս-Պրուսա 42 քմ. երկայն. 1891 Փետր. հիմնուած : Ունի երկու ճիւղեր, մին դէպի Եէնի-Շէհիր և միւսը Եէնիկէօլ : Այս գիծը Պելճիական ընկերութեան մը կը վերաբերի :

7. Մերսին-Ասանայի գիծը որ 69 քմ. երկայնութիւն ունի՝ Ցրանսական ընկերութեան մը կը վերաբերի :

8. Եաֆա-Երուսաղեմի գիծը Ցրանսական ընկերութեան մըն է, 100 քմ. երկայնութիւն ունի և 1888 Սեպտ.ին արտօնուած է :

9. Պերուք-Շամ-Հորան 405 քմ. երկայնութեամբ Ցրանսական ընկերութեան գիծ մըն է որ արտօնուած է 1891 Յունուարին :

Շամէն Մէքքէ երկարող Համիտիէ Հիճաղ երկաթուղոյն առաջին մասը մինչև 120 քիլոմետր վերջին օրեր բացուեցաւ, և շինութիւնը կը շարունակուի :

Կ. ՊՈԼԻՍ Իր Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 13,712 քմ. բն. 1,250,000 : Բաղաքապետ Բըտվան բաշա :

Սաննագներ. — Սթամպուլ, Սկիւտար, Պէյօղլու = Բերա Բաթանու. — 10 սայիրէի = քաղապետական շրջանակի .

1. Սուլթան Պայաղիտ , 2. Սուլթան Մէհմեմէտ ,
3. Ճէրահ բաշա , 4. Պէշիքթաշ , 5. Եէնի-քէօյ , 6. Պէյօղլու = Բերա , 7. Պէօյլուք-տէրէ , 8. Անատուլու հիսար , 9. Սկիւտար , 10. Գասըքէօյ :

Գազաներ . — Բուշիւք չէքմէճէ 37 գիւղ , Ատալար (4 կողքիք) , Կէպղէ 43 գիւղ , Գարթալ 24 գիւղ , Պէյքօղ 18 գիւղ , Շիլէ 18 գիւղ :

Ինֆանտրի Սաննագներ. — 1. Իզմիս = Իոնա Եեյի : Գազաներ . — Իլմիտ 83 գիւղ , Գարամուսալ 71 գիւղ , Ատարաղար 229 գիւղ , Գանտրա 523 գիւղ , Կէյլէ 110 գիւղ :

2. Չաթալճա : Գազաներ . — Չաթալճա 56 գիւղ , Սիլիվրի 19 գիւղ , Պէօյլուք Չէքմէճէ 21 գիւղ :

3. Պիղա : Գազաներ . — Չանազ գալէ , Եզինէ , Պիղա , Այվալըզ ու Լարսաքի :

ԽԻԻՏԱՎԷՏԻԿԵՍԻ = ՊՐՈԼԻՍԱ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 65,800 քմ. բն. 1,636,800, Կուսակալ, Իպրահիմ Սալիլ պէյ :

Սաննագներ . — 1. Պրուսա : — Գազաներ . Պրուսա 155 գիւղ . Մուտանիա 19 գիւղ , Միխալըճ 13 գիւղ , Կէմլէյիկ 32 գիւղ , Բիրմասդի 140 գիւղ , Ադրանոս 159 գիւղ :

2. Քէօթահեա : — Գագաներ . Քէօթահեա 381 գիւղ, Էսկիչէհիր 170 գիւղ, Բազարքէօյ 18 գիւղ, Կետոս 88 գիւղ . Սիմաւ 124 գիւղ, Ուշագ 155 գիւղ :
3. Էրթողրոււլ=Պիլէճիկի . — Գագաներ . Պիլէճիկ 193 գիւղ, Սէօլուգ 88 գիւղ, Իյնէկէօլ 125 գիւղ, Եէնի-Շէհիր 113 գիւղ :
4. Գարահիսարը սահիւլ=Աֆիօն Գարա Հիսար . — Գագաներ . Աֆիօն Գարա Հիսար 156 գիւղ, Սանուրգլը 240 գիւղ, Պոլսլատին 38 գիւղ, Ազիզիյէ 71 գիւղ :
5. Գարասի=Պալըքէսիր : — Գագաներ . Պալըքէսիր 342 գիւղ, Սյվալըգ 1 գիւղ, Պիւրհանիէ 10 գիւղ, Էտրէմիս 166 գիւղ, Էրտէք 42 գիւղ, Պանսորմա 104 գիւղ, Կէօնէն 76 գիւղ, Պիղատըճ 52 գիւղ, Սուհուսուրը 71 գիւղ, Գուլիա 76 գիւղ :

ԳՈՆՇԱ. — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն . — 102,100 քմ. ըն. 1,069,000 , Կուսակալ Մէհմէմէտ Ֆէրիտ ընչա :
- Սաննագներ . — 1. Գոնեա . — Գագաներ . Գոնեա 86 գիւղ, Ագչէհիր 90 գիւղ, Պէյլէհիր 76 գիւղ, Սէյաի շէհիր 43 գիւղ, Ըլիլըն 43 գիւղ, Պողգըր 79 գիւղ, Գարաման=Լարենատէ 84 գիւղ, Խաարմ 18 գիւղ, Էրէյլի 62 գիւղ, Գարաբունար 33 գիւղ, Գոչ Հիսար 80 գիւղ :
2. Նիյատէ : Գագաներ . — Նիյատէ 31 գիւղ, Նէվշէհիր 34 գիւղ, Իւրկիւլ 28 գիւղ, Ագսէրայ 160 գիւղ, Պոր 122 գիւղ, Մատէն=Համիտիյէ 43 գիւղ, Արապսան 14 գիւղ :
 3. Պուրտուր : Գագաներ . — Պուրտուր 88 գիւղ, Դեֆէննի 33 գիւղ :

4. Սպարտա=Համիտապատ : Գագաներ . Սպարտա 163 գիւղ, Օլուպորլու 11 գիւղ, Էյիբրտիր 45 գիւղ, Գարա աղաճ 46 գիւղ, Եալսլաշ 36 գիւղ :

ԱՅՏՐՆ=ԻՉՄԻԲ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն . — 55,900 քմ. ըն. 1,396,000 : Կուսակալ Քեամիլ ընչա :
- Սաննագներ . — 1. Իզմիր 140 գիւղ, Գուշտա 28 գիւղ, Չիչմէ 13 գիւղ, Թիրէ 76 գիւղ, Էօտէմիշ 141 գիւղ, Ուրլա 21 գիւղ, Փոչիա 8 գիւղ, Պաշանորր 44 գիւղ, Մենեմէն 45 գիւղ, Էֆէրիհիսար 13 գիւղ, Պերկամա 183 գիւղ :
2. Սարուխան=Մանիսա : Գագաներ . — Մանիսա 196 գիւղ, Գասապա 33 գիւղ, Ալաշէհիր 66 գիւղ, Գուլա 98 գիւղ, Ագհիսար 60 գիւղ, Սալիսլի 86 գիւղ, Կէօրտէս 135 գիւղ, Դիմուրճէ 128 գիւղ, Էչմէ 36 գիւղ, Գըրգ աղաճ 23 գիւղ, Սոմա 72 գիւղ :
 3. Այաըն : Գագաներ . — Այաըն 148 գիւղ, Նազիլլի 74 գիւղ, Պողտողան 53 գիւղ, Սէօքէ 54 գիւղ, Չենէ 92 գիւղ, Գարահասու 19 գիւղ :
 4. Մենթեշէ : Գագաներ . — Մենթեշէ 55 գիւղ, Միլաս 95 գիւղ, Մազրի 81 գիւղ, Մերմերիա 23 գիւղ, Պոտրոււմ 29 գիւղ, Քէօյճէ 66 գիւղ :
 5. Տենիզլի : Գագաներ . — Տենիզլի 123 գիւղ, Տալաս 2, Պուլատան 42 գիւղ, Սարայի 38 գիւղ, Չալ 63 գիւղ, Ղարպի Գարասաղաճ 87 գիւղ :

ԳՍԱԳԵՄՈՒՆԻ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 50,700 քմ. քն. 61,000 : Կուսակալ
Ենիւս բաշա :

Սանհագներ. — 1. Գասղեմունի : Գագաներ. — Գասղե-
մունի 272 գիւղ, Ինէպոլու 268 գիւղ, Չաֆրան-
պոլու 243 գիւղ, Գաշքէօրբիւ 163 գիւղ, Թաթա
157 գիւղ, Ճիւսէ 163 գիւղ, Դոսիա 62 գիւղ, Արաճ
170 գիւղ :

2. Պոլու : Գագաներ. — Պոլու 190 գիւղ, Էրէլլի 148
գիւղ, Պարզըն 215 գիւղ, Կերտէ 173 գիւղ, Կէօ-
նիւք 78 գիւղ, Տիւզճէ 167 գիւղ, Համիտիյէ 173
գիւղ, Մուսուրնու 142 գիւղ :

3. Չանդըրը : Գագաներ. — Չանդըրը 208 գիւղ, Չերքէզ
208 գիւղ :

4. Սինոպ : Գագաներ. — Սինոպ 144 գիւղ, Պոյապատ
211 գիւղ, Այանճըզ 131 գիւղ :

ԷՆԿԵԻՐԻԻ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 70,900 . քն. 932,800 : Կուսակալ
Ճէվատ պէյ :

Սանհագներ. — 1. Էնկիւրբիւ : Գագաներ. — Էնկիւրբիւ
43 գիւղ, Այաշ 41 գիւղ, Պէյրազար 46 գիւղ,
Սիվրիհիսար 76 գիւղ, Չպուգապատ 81 գիւղ, Նալլը
խան 58 գիւղ, Հայմանա 146 գիւղ, Եապանապատ
175 գիւղ, Միխալլըճճըզ 85 գիւղ, Չիր—Սթանոս
92 գիւղ, Պալիա 81 գիւղ, Գալեհճիք 134 գիւղ :

2. Գըրշէհիր : Գագաներ. — Գըրշէհիր 158 գիւղ, Քէսկին
=Տհնեքմատէն 189 գիւղ, Մէճիտիյէ 70 գիւղ, Ա-
ւանոս 56 գիւղ :

3. Չորուժ : Գագաներ. — Չորուժ 273 գիւղ, Օսմանճըզ
95 գիւղ, Սունկուրլու 104 գիւղ, Իւսկիւլլիւք 116
գիւղ :

4. Գոյսերի : Գագաներ. — Գոյսերի 102 գիւղ, Տելէլի
75 գիւղ, Ինճէ սու 22 գիւղ :

5. Եոզլատ : Գագաներ. — Եոզլատ 228 գիւղ, Մատէն
165 գիւղ, Պոլալլիյան 113 գիւղ :

ԳՐԱՊՁՈՆ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 32,400 քմ. քն. 948,500 : Կուսակալ
Գասրի պէյ :

Սանհագներ. — 1. Դրապղոն : Գագաներ. — Դրապղոն
172 գիւղ, Օրտու 237 գիւղ, Կիրասոն 138 գիւղ,
Դիրէպոլու 114 գիւղ, Կէօրէյէ 56 գիւղ, Վազֆը
Քէպիր 55 գիւղ, Սիւրմենէ 69 գիւղ, Ագճէապատ
82 գիւղ, Օֆ :

2. Ճանիկ=Սամսոն : Գագաներ. — Ճանիկ 183 գիւղ,
Պաֆրա 161 գիւղ, Իւնիա 117 գիւղ, Յաթսա 84
գիւղ, Չարշամպա 261 գիւղ, Թերմէ 158 գիւղ :

3. Բիզէ=Լազիստան : Գագաները. — Աղինա 102 գիւղ,
Խորա 144 գիւղ, Բիզէ 218 գիւղ :

4. Կիւմիւլխանէ : Գագաներ. — Կիւմիւլխանէ 99 գիւղ,
Դէլքիա 85 գիւղ, Շիրան 72 գիւղ, Տորուլ 94
գիւղ :

ՍՐՎԱԶ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն. — 83,700 քմ. քն. 900,000 : Կուսակալ
Բէշիա Աքիֆ պէյ :

Սանհագներ. — 1. Սըվազ : Գագաներ. — Սըվազ 210 գիւղ,

- Ագիդիյէ 295 գիւղ, Դոչկիրի=Չարա 238 գիւղ, Տիւրիկ 124 գիւղ, Տարենտէ 14 գիւղ, Կիւրին 30 գիւղ, Թենտ 132 գիւղ, Հաֆիք 147 գիւղ, Երւառդ Էլի 155 գիւղ, Պիւնեանը Համիտ 155 գիւղ :
2. Ամասիա Գազաներ. — Ամասիա 128 գիւղ, Մարզուան 47 գիւղ, Վեզիր Բէօրրիւ 160 գիւղ, Մէճիա իւզի. Լատիք 68 գիւղ, Հաւզա 86 գիւղ, Կիւմիւլ-Հաճիքէօյ 45 գիւղ, Օսմանճըզ 50 գիւղ :
3. Գարահիսարը շարքը: Գազաներ. Շապին-Գարահիսար 77 գիւղ, Սու շէնրի 130 գիւղ, Համիալիյէ 140 գիւղ, Գոյուլ հիսար 69 գիւղ, Ալքճորա 66 գիւղ :
4. Թոգադ : Գազաներ. — Թոգադ 236 գիւղ, Արպատ 145 գիւղ, Չիլի 183 գիւղ, Նիքսար 83 գիւղ :

ԷՐԶՐՈՒՄ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն. — 49,700 քմ. ըն. 645,700 : Կուսակալ Նազիմ պէյ :
- Սաննագներ. — 1. Էրզրում : Գազաներ. — Էրզրում 169 գիւղ, Պայպուրդ 169 գիւղ, Բասկնլէր=Հասանգալէ 236 գիւղ, Խնուս 276 գիւղ, Բըլի 206 գիւղ, Դերջան=Մամախաթուն 231 գիւղ, Կիսկիմ 68 գիւղ, Սպեր 134 գիւղ, Թորդում 62 գիւղ, Նամերուան 95 գիւղ :
2. Էրզինկեան : Գազաներ. — Էրզինկեան 184 գիւղ, Բեմախ 89 գիւղ, Բիֆահիյէ=Կերճանիս 148 գիւղ, Գուրուշայ 57 գիւղ, Գուլուշան 60 գիւղ :
3. Պայազլիտ : Գազաներ. — Պայազլիտ 110 գիւղ, Տիատին 78 գիւղ, Գարաքիլիսէ 155 գիւղ, Ալաշկերտ=Թորադգալէ 111 գիւղ, Անդապ=Թութադ 96 գիւղ :

ՎԱՆ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն. — 39,300 քմ. ըն 379,800 : Կուսակալ Դահիր բաշա :
- Սաննագներ. — 1. Վան : Գազաներ. — Վան 172 գիւղ, Կարճկան 79 գիւղ, Մահմուտի 83 գիւղ, Շատախ 162 գիւղ, Ատեւիճիլազ 44 գիւղ, Կաւաշ 50 գիւղ, Էրճիշ 122 գիւղ, Պարկիրի 121 գիւղ, Մոկս 53 գիւղ :
2. Հեքեարի : Գազաներ. — Հեքեարի 144 գիւղ, Ճուլամերիկ 165 գիւղ, Գեւար 184 գիւղ, Շեմսինան 131 գիւղ, Մամուրէդ-իւլ-Համիտ 34 գիւղ, Պէյդ-իւլ-Շիւպապ 31 գիւղ :

ՊԻԹՂԻՍ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն. — 27,100 քմ. ըն. 398,700 : Կուսակալ Հիւանի պէյ :
- Սաննագներ. — 1. Պիթլիս : Գազաներ. — Պիթլիս 188 գիւղ, Ալալադ 33 գիւղ, Խիղան 168 գիւղ, Մոսկէն 52 գիւղ :
2. Մուշ : Գազաներ. — Մուշ 191 գիւղ, Մալազկերտ 126 գիւղ, Պուլանըզ 53 գիւղ, Վարդոյ 89 գիւղ, Սասուն 118 գիւղ :
3. Սղերդ : Գազաներ. — Սղերդ 70 գիւղ, Շիրուան 150 գիւղ, Պերուարի 61 գիւղ, Էրուն 105 գիւղ, Խարլան 183 գիւղ :
4. Կինճ : Գազաներ. — Կինճ 219 գիւղ, Ճապաղջուր 91 գիւղ, Խուլի 113 գիւղ :

ՏԵՍԻՍՆԵՐ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 37,500 քմ. րն. 471,500 : Կուսակալ
Ֆայիգ փաշա :

Սաննագներ . — 1. Տրարպէքեր : Գազաներ . — Տրարպէքեր
297 գիւղ, Սեւերեկ 497 գիւղ, Սիլուան 222 գիւղ,
Լըճէ 133 գիւղ, Տրէք 78 գիւղ, Պէշիբի 173 գիւղ :

2. Մարտին : Գազաներ . — Մարտին 230 գիւղ, Նիզի-
պին 243 գիւղ, Ճիզրէ 219 գիւղ, Մեօրադ 226
գիւղ, Աւնիյէ 114 գիւղ :

3. Արզընի-Մատէն : Գազաներ . — Արզընի 258 գիւղ,
Բալու 311 գիւղ, Չերսիկ 128 գիւղ :

ՄՍՄՈՒՐԷՂԻՒՆՆԵՐ = Խարբուղ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 32,900 քմ. րն. 575,200 : Կուսակալ
Ռէուֆ պէյ :

Սաննագներ . — 1. Մամուրէղ-իւլ-Աղիզ : Գազաներ . —
Մամուրէղ-իւլ-Աղիզ, Խարբուղ 60 գիւղ, Արարկիբ
61 գիւղ, Կապան-Մատէն 61 գիւղ, Էկին 83 գիւղ,
Բեդիբիկէ 105 գիւղ :

2. Մալաթիա : Գազաներ . — Մալաթիա 66 գիւղ,
Հիւսնի մանսուր 174 գիւղ, Պեհեանի 115 գիւղ,
Ագճէ առդ 122 գիւղ, Քեախատէ 146 գիւղ :

3. Տէրսիմ : Գազաներ . — Խոզադ 106 գիւղ, Մազկերա
201 գիւղ, Չարսանճապ 110 գիւղ, Չիչկաճադ 95
գիւղ, Գըզըլ-Բիլիսէ 33 գիւղ, Օլաճըզ 83 գիւղ :

ԱՍՍՆԱ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 39,900 քմ. րն. 425,000 : Կուսակալ
Պահրի բաշա :

Սաննագներ . — 1. Ատանա : Գազաներ . — Ատանա 349
գիւղ, Գարահասը 88 գիւղ, Համիտիյէ 62 գիւղ :

2. Մերսին : Գազաներ . — Մերսին 88 գիւղ, Թարսուս
181 գիւղ :

3. Ճեպիլի-Պերեքէթ : Գազաներ . — Ճեպիլի-Պերեքէթ
8 գիւղ, Հսլահիյէ 67 գիւղ, Բայաս 46 գիւղ, Օս-
մանիյէ 23 գիւղ, Խասսա 38 գիւղ, Պաղչէ=Պու-
լանըզ 40 գիւղ :

4. Գոզան : Գազաներ . — Սիս 94 գիւղ, Կարսը Չիւլ-
գատէրիէ 50 գիւղ, Հաճըն 66 գիւղ, Յեքէ=
Բիլան քէոյ 91 գիւղ :

5. Իչ-իլ : Գազաներ . — Իչ-իլ 66 գիւղ, Էրմէնաք 47
գիւղ, Մութ 65 գիւղ, Կիւլնար 53 գիւղ, Անա-
մուր 77 գիւղ :

ՀԱՂԷՊ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 86,6000 քմ. րն. 995,800 : Կուսակալ
Մէճիա պէյ :

Սաննագներ . — 1. Հալէպ : Գազաներ . — Հալէպ
Այնթապ 202 գիւղ, Բիլիս 460 գիւղ, Պէյլան 48
գիւղ, Իսքենտերուն 24 գիւղ, Անգաքիէ 175 գիւղ,
Հարէմ 131 գիւղ, Ճիսրի Շուլուր 101 գիւղ, Իա-
լիպ 105 գիւղ, Մա'արա 127 գիւղ, Պապը Ճիպուլ
182 գիւղ, Մեմրիճ 127 գիւղ, Ճեպէլը Սամա'ան
143 գիւղ, Ռազա 148 գիւղ :

2. Ուրֆա : Գազաներ . — Ուրֆա 404 գիւղ, Բուճ-դալէ

Հոռմիլայ 171 գիւղ , Արուճ 360 գիւղ , Պիրէճիք 135 գիւղ :

3. Մարաշ : Գագաներ . — Էլպիստան 141 գիւղ , Զէյթուն 22 գիւղ , Բաղարճըզ 88 գիւղ , Էնտէրին 81 գիւղ :

ՄՈՒՆՈՒՆԻ — Կուսակալութիւն

Տարած. — 90,000 քմ. բն. 351,200 : Կուսակալ Հաճի Բէշիւ բաշա :

Սաննագներ . — 1. Մուսուլ : Գագաներ . — Մուսուլ 506 գիւղ , Ա.Նատիէ 185 գիւղ , Չախու 109 գիւղ , Տէհոք 215 գիւղ , Ագրա 132 գիւղ , Սինճար , Զիւպար :

2. Բերքուք=Շէհրիզոր : Գագաներ . — Բերքուք 348 գիւղ , Բելէհասուզ 283 գիւղ , Բէօյսանճազ 121 գիւղ , Բանիյէ 90 գիւղ , Էրպիլ 230 գիւղ , Սաւաճիյէ 91 գիւղ :

3. Սիւլէյմանիէ : Գագաներ . — Սիւլէյմանիէ 139 գիւղ , Կիւլանպէր 473 գիւղ , Մամուրէզ-իւլ-Համրա 176 գիւղ , Պազիան 158 գիւղ , Շէհրի պազար 125 գիւղ :

ՊԱՂՏԱՏ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 141,300 քմ. բն. 614,400 : Կուսակալ Նամըզ բաշա :

Սաննագներ . — 1. Պաղտատ : Գագաներ . — Պաղտատ , Խորասան , Աղիզիյէ 22 գիւղ , Բեազիմիէ 5 գիւղ , Ճեզիրէ 11 գիւղ , Տէլիմ 5 գիւղ , Բիււա-էլ-Ամարա , Խանքին , Մենտէլի , Սամրա , Պետրէ , Աննա :

2. Տիւանիէ : Գագաներ . — Տիւանիէ , Հիլիէ , Սեմաէ , Շամիյէ :

3. Բերպելա : Գագաներ . — Բերպելա , Հինտիյէ , Նէճէֆը Էշրէֆ , Զերարէ :

ՊԱՍՐԱ — Կուսակալութիւն

Տարած. — 138,800 քմ. բն. 67,261 : Կուսակալ Մուսթաֆա Նուրի բաշա :

Սաննագներ . — 1. Պասրա : Գագաներ . — Պասրա 99 գիւղ , Խուսնա 22 գիւղ , Բիււլէս :

2. Միւնիթէֆիք . Գագաներ . — Սէվք-իւլ-Շույուխ , Շադրա 5 գիւղ , Հայ 1 գիւղ :

3. Ամարա : Գագաներ . — Ամարա 15 գիւղ , Շադրէզ-իւլ-Ամարա , Զեպիք , Տուպրիճ :

4. Նէճմ : Գագաներ . — Գառիֆ 15 գիւղ , Գառըր 19 գիւղ :

ՉՕԲ — Ինքնուրույն Սաննագ

Տարածութիւն . — 78,000 քմ. բն. 41,059 : Միւզէսարըֆ Շիւքրի բաշա :

Գագաներ . — Աշերա 36 գիւղ , Ռէս-իւլ-Այն 14 գիւղ , Էլպու-Բեմալ 19 գիւղ , Արզան .

ՍՈՒՐԻԱ=ՇԱՄ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 95,900 քմ. բն. 719,500 : Կուսակալ Նազիմ բաշա :

Սաննագներ . — 1. Շամ : Գագաներ . — Շամ , Պաւլպէք 76 գիւղ , Պեքա-իւլ-Աղիզ 60 գիւղ ,

- Ուսանողներ — 35 գիւղ, Տուսա 66 գիւղ, Նեպէք 30 գիւղ, Հասպայա 18 գիւղ, Ռաշայա 21 գիւղ :
2. Համա : Գաղաներ . — Համա 95 գիւղ, Հոմս 109 գիւղ, Համարայն 61 գիւղ, Սելիմիյէ 51 գիւղ :
3. Հորան : Գաղաներ . — Հորան 53 գիւղ, Քենետորա 46 գիւղ, Պարսէլ-Հարիր 36 գիւղ, Տերա 31 գիւղ, Ճեպէլ-Իւլ-Տիւրզ 94 գիւղ, Էճլուն :
4. Կերիք : Գաղաներ . — Սալգ 25 գիւղ, Մա'ան, Գաֆիլէ :

ՊԵՏՐՈՒԹ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն . — 16,000 քլմ. քն. 533,500 : Կուսակալ Րէչիս պէյ :
- Սաննագներ . — 1. Պէյրութ : Գաղաներ . — Պէյրութ . . . գիւղ, Սայտա 149 գիւղ, Սուր 145 գիւղ, Մերձիուն 59 գիւղ :
2. Աքքես : Գաղաներ . — Աքքես 58 գիւղ, Հայֆա 62 գիւղ, Դիպերիա 30 գիւղ, Սաֆէտ 78 գիւղ, Նազարա 27 գիւղ :
3. Շամ-Գարայլուս : Գաղաներ . — Շամ-Գարայլուս 91 գիւղ, Սաֆիդա 301 գիւղ, Աքեսար 174 գիւղ, Հասն-էլ-Էքրատ 106 գիւղ :
4. Լաղքիյէ=Լաղաքիա : Գաղաներ . — Լաղաքիա 181 գիւղ, Ճեպլէ 256 գիւղ, Մերգապ 569 գիւղ, Սեհիուն 434 գիւղ :
5. Նապլուս : Գաղաներ . — Նապլուս 46 գիւղ, Ճեհնին=Սալչի 90 գիւղ, Պէնի-սա'ապ 43 գիւղ, Ճեմային 49 գիւղ :

ՃԵՊԷԼ ԼԻԻՊԵՍ.Ն=ԼԻՐՍ.ՆԱՆ — Ինֆորէն սաննագ

- Տարածութիւն . — 3,100 քլմ. քն. 450,000 : Միւթէսարքի Մուզաֆֆէր բաշա :
- Գլ. քղ. — Տէյր-Իւլ-Գամէր :
- Գաղաներ . — Շուֆ 222 գիւղ, Տէնձին . . . գիւղ, Մեթին 183 գիւղ, Չանլէ 1. գիւղ, Քեսրուան 236 գիւղ, Պեղերոն 159 գիւղ, Բիւրէ 53 գիւղ, Տէյր-Իւլ-Գամէր 7 գիւղ, Ճեղին 109 գիւղ :

ԳՈՒՏՍ. ՇԷՐԻՅ=ԵՐՈՒՍՍԱՂԷՄ — Ինֆորմացիոն սաննագ

- Տարածութիւն . — 17,100 քլմ. քն. 341,600 : Միւթէսարքի Քեաղիմ պէյ :
- Գաղաներ . — Երուսաղէմ 127 գիւղ, Նաֆա 127 գիւղ, Խալիլ Րահման 52 գիւղ, Պէյր-Իւս-Սէպի. Գաղա 75 գիւղ :

ՀԻՃՍՁ — Կուսակալութիւն

- Տարածութիւն . — 250,000 քլմ. քն. 1,050,000 : Կուսակալ Անմէտ Րաթիպ բաշա :
- Սաննագներ . — 1. Մէքքէի-Միւքէրրէմէ :
2. Մեաինէի-Միւնեղլիերէ : Գաղաներ . — Նանպոյ, Ալուճէ, Ուգպէ :
3. Ճիտտէ : Գաղաներ . — Ճիտտէ 11 գիւղ, Մամուրէղ-Իւլ-Համիա 4 գիւղ, Սիւարքիյէ :

ԵԷՄԷՆ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 191,100 քւմ. ըն. 750,000 : Կուսակալ
Հիւսիս բաշա :

Սաննագներ . — 1. Եէմէն : Գագաներ . — Հաճճէ 42 գիւղ,
Ջեմար 339 գիւղ, Եէրիմ 109 գիւղ, Իւմրան 256
գիւղ, Բեսա 314 գիւղ, Հարազ 897 գիւղ, Քեւ-
քեպան 156 գիւղ, Իւնա 519 գիւղ :

2. Հոտեյտա : Գագաներ . — Հոտեյտա 20 գիւղ, Ջե-
պիա 394 գիւղ, Ապու Արիշ 8 գիւղ, Լահիյէ 61
գիւղ, Ջէյիտիէ, Հաճուր 2684 գիւղ, Ճեպէլ-Րիւմէ
720 գիւղ, Պէյդ-էլ-Փըզիհ 30 գիւղ, Պաճէլ 141
գիւղ :

3. Ասիր : Գագաներ . — Բէճալ Իւլմա, Մէհայիլ, Պենի-
շէհիր, Սապիա, Կամէա, Գանէֆտէ :

4. Թա'ազ : Գագաներ . — Թա'ազ 902 գիւղ, Էոյ 561
գիւղ, Գադապա 570 գիւղ, Մոքքա, Հաճերիէ
453 գիւղ, Ատին 780 գիւղ :

ՂԱՐՊ.ԳԱՐՍ.ՊԼՈՒՍ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — Պենկազիի հետ 1,633,400 քւմ. , ըն.
1,000,000 : Կուսակալ Հաֆըզ Մէհէմէտ բաշա :

Սաննագներ . — 1. Ղ. Դարապուս . — Գագաներ . — Ղ.
Դարապուս Գուլուգու պաշ աղալըզ 5 գիւղ, Կու-
րիան, Որֆիէ, Դերհունա, Ջաւիէ, Ջեւարա,
Աճիլադ :

2. Ճեպէլի-Ղարպ : Գագաներ . — Ղըտաիէա, Ֆեսադա,
Նալոդ, Հաւզ 2 գիւղ :

3. Խուսուս : Գագաներ . — Սերդ, Մեսի-բադա, Ջալ-
դին, Մեսլադա :

4. Ֆիզան : Գագաներ . — Շադի, Ղատ 8 գիւղ, Սէֆ-
քինէ :

ՊԵՆԿԱՋԻ — Ինքնուրոյն Սաննագ

Տարածութիւն . — Տես Ղ. Դարապուս, ըն. 261,000 :
Միւլգեսարըֆ Ահմէտ Դահիր բաշա :

Գագաներ . — Պենկազի , Տիրնէ 3 գիւղ, Մերճ
1 գիւղ, Ուճլա վէ Ճալօ :

ՃԵՋՍՍԵՐԻ ՊՍ.ՀՐԻ ՍԷՖԻՏ=ԱՐԲԻՊԵՂԱԳՈՍ

Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 6,900 քւմ. , ըն. 322,300 : Կուսակալ
Ապեաին բաշա :

Սաննագներ . — 1. Ռատուս=Հուդուս. Գագաներ . — Ռա-
տուս 45 գիւղ, Քաշուս, Միս, Սիւմպէքի, Քերքէ
9 գիւղ, Սթանքէօյ=Քուս=Կուլ 7 գիւղ :

2. Միտիլի : Գագաներ . — Միտիլի 85 գիւղ, Բլումարի,
Սիւֆրի 4 գիւղ, Մուլիլոյ 2 գիւղ, Եունասա :

3. Քիոս=Սազըզ : Գագաներ . — Սազըզ 58 գիւղ, Քա-
լիմոս, Լերոս, Քարիոդ, Իփսարա :

4. Լեմոս : Գագաներ . — Լեմոս 35 գիւղ, Իմպրոս 6
գիւղ, Պողչա ատա=Թենեսոս :

ԿՐԵՏԷ ԿՂՁԻ

Տարածութիւն . — 8,618 քլմ. բն. 307,000 :
Գլ. հիւ. — Գանտիա :

ԷՏԻՐՆԷ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 39,050 քլմ. բն. 1,013,258 : Կուսակալ Մէհէմմէտ Արիֆ բաշա :

Սանհագներ . — 1. Էտիրնէ : Գագաներ . — Էտիրնէ ,
Հաւղա 36 գիւղ , Ուզուն Քէօփրիւ , Մուստաֆա բաշա 55 գիւղ , Տեմոզեքա 46 գիւղ , Օրթաքէօյ 80 գիւղ , Գըրծ-աալի 103 գիւղ , Ճեսրի-էրկինէ 70 գիւղ :

2. Կիւմիւլճինա : Գագաներ . — Կիւմիւլճինա 288 գիւղ , Սուլթան Եէրի 150 գիւղ , Ախը Չէլէպի 47 գիւղ , Բասնդի-Էսքէճէ 107 գիւղ , Էյրի-տերէ 72 գիւղ , Տարը-տերէ 22 գիւղ :

3. Գըրգ-քիլիսէ : Գագաներ . — Գըրգ-քիլիսէ 70 գիւղ , Վիղէ 50 գիւղ , Պապա-էսկի 34 գիւղ , Լուլէ Պուրկազ 60 գիւղ , Դանովոյ 28 գիւղ , Ահտարոլ 5 գիւղ , Միտիա 8 գիւղ :

4. Տեռէ-աղաճ : Գագաներ . — Տեռէ-աղաճ 48 գիւղ , Էնոզ 19 գիւղ , Սոֆուլու 104 գիւղ :

5. Կելիպոլու : Գագաներ . — Կելիպոլու 25 գիւղ , Շարքէօյ 36 գիւղ , Միւրեֆթէ 14 գիւղ , Քեշան 44 գիւղ , Աճէապատ 16 գիւղ :

6. Թեքֆուրտազ : Գագաներ . — Թեքֆուրտազ 80 գիւղ , Չորլու 41 գիւղ , Մալկարա 87 գիւղ , Հայրապոլու 86 գիւղ :

ՍԵԼԱՆԻԿ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 35,450 քլմ. բն. 1,131,834 : Կուսակալ Հասան Ֆէհմի բաշա :

Սանհագներ . — 1. Սելանիկ : Գագաներ . — Սելանիկ 104 գիւղ , Սղրուճա 659 գիւղ , Այնորոզ , Դեքուէշ 94 գիւղ , Դոյլրան 85 գիւղ , Աւրէդ-Հիսար 143 գիւղ , Գագերին 74 գիւղ , Գարաֆերիէ 46 գիւղ , Քէօփրիւլիւ , Կէվկիլի 57 գիւղ , Գեսանտրա 87 գիւղ , Լանգազա 96 գիւղ , Վոսինա 82 գիւղ , Եէնիճէ Վարտար 100 գիւղ :

2. Սերէս : Գագաներ . — Սերէզ 163 գիւղ , Բեգրիշ 70 գիւղ , Դիմուր Հիսար 78 գիւղ , Ճուճայի Պալա 42 գիւղ , Չիճնէ 47 գիւղ , Ռազլըզ 12 գիւղ , Մենլիք 50 գիւղ , Նեւրոգոր 120 գիւղ :

3. Տրամա . Գագաներ . — Տրամա 133 գիւղ , Բրաւիշդէ 1 գիւղ , Սարը-Շասպան 62 գիւղ , Գաւալա 21 գիւղ , Բոպճուզ 39 գիւղ :

ԳՈՍՈՎՍ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 31,350 քլմ. բն. 1,700,000 : Կուսակալ Բէշատ պէյ :

Սանհագներ . — 1. Սկիւպ : Գագաներ . — Սկիւպ 141 գիւղ , Գոշանա 103 գիւղ , Գարատովա 69 գիւղ , Գումանովա 108 գիւղ , Բատովիշտէ 54 գիւղ , Բալանգա 46 գիւղ , Օրխանիէ 19 գիւղ , Օսմանիէ 13 գիւղ , Քէօփրիւլիւ 93 գիւղ :

2. Բրեշտինա : Գագաներ . — Բրեշտինա 241 գիւղ ,

Մեղրովիձա 170 գիւղ , Վելճեարին 125 գիւղ ,
Կէյլան 190 գիւղ , Բրեշովա 134 գիւղ :

3. Եէնի բազար : Գազաներ . — Եէնի բազար 364 գիւղ ,
Գուլաշինիզիր 35 գիւղ , Եէնի-Վարուշ 19 գիւղ ,
Ագովա 137 գիւղ :
4. Իբէք : Գազաներ . — Իբէք 190 գիւղ , Եագովա
149 գիւղ , Պերանա 24 գիւղ , Կոսինէ 8 գիւղ ,
Դերկավեշտէ 62 գիւղ :
5. Դաշլըձա : Գազաներ . — Դաշլըձա 44 գիւղ , Բիրէ
բուլ 30 գիւղ :
6. Բրիզրէն : Գազաներ . — Բրիզրէն 191 գիւղ , Գալ-
գան-Տէլէն=Կաստիւար 161 գիւղ , Լուձա 49 գիւղ :

ՄԱՆՍԱԳՐ — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 27,700 քլմ. բն. 847,000 : Կուսակալ
Մէնէմէտ Էտիպ բաշա :

- Սաննագներ . — 1. Մանասդր : Գազաներ . — Մանասդր
245 գիւղ , Բերլերէ 132 գիւղ , Յլորինա 78 գիւղ ,
Ոխրիտա 105 գիւղ , Գըրշովա 113 գիւղ :
2. Սերֆիշէ : Գազաներ . — Սերֆիշէ 30 գիւղ , Գողանա
82 գիւղ , Ճուձա'ա=Գայալար 56 գիւղ , Նասլիշ
95 գիւղ , Ալասոնիա 75 գիւղ , Բերեպինա 78 գիւղ ,
 3. Տեպրէ : Գազաներ . — Տեպրէ 111 գիւղ , Մադ 32
գիւղ , Տեպրէզիր 37 գիւղ , Բագգալար 44 գիւղ :
 4. Էլզասան : Գազաներ . — Էլզասան 155 գիւղ , Կրա-
մէշ 66 գիւղ , Բեքլին 53 գիւղ :
 5. Կեօրիճէ : Գազաներ . — Կեօրիճէ 162 գիւղ , Բեարիէ
123 գիւղ , Գուլոնիէ 54 գիւղ :

ԵԱՆՆՍ. — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 18,250 քլմ. բն. 520,700 : Կուսակալ
Օաման բաշա :

- Սաննագներ . — 1. Եանեա : Գազաներ . — Եանեա 225
գիւղ , Այտոնադ 62 գիւղ , Յիլագ 68 գիւղ , Մե-
ձովա 3 գիւղ , Գոնիձա 34 գիւղ , Լեագովիք 43
գիւղ :
2. Էրկերի : Գազաներ . — Էրկերի-Գասդրոյ 64 գիւղ ,
Թերէ-Տելէն 63 գիւղ , Տելնիա 93 գիւղ , Բերմէտի
100 գիւղ , Բոկոն 38 գիւղ , Խիմարա 14 գիւղ :
 3. Պերադ : Գազաներ . — Պերադ 219 գիւղ , Աւլոնա
71 գիւղ , Աքրապար , 101 գիւղ , Լոշնա 216 գիւղ :
 4. Բրեւեղա : Գազաներ . — Բրեւեղա 36 գիւղ , Մար-
կըլէճ 73 գիւղ , Լորոս 69 գիւղ :

ՇԳՈՏՐՍ. — Կուսակալութիւն

Տարածութիւն . — 11,700 քլմ. բն. 191,820 : Կուսակալ
Մէնէմէտ Շաքիր բաշա :

- Սաննագներ . — 1. Շգոտրա : Գազաներ . — Շգոտրա 93
գիւղ , Լէշ 46 գիւղ , Ագճէ Հիսար 63 գիւղ , Մեր-
տիդ 5 գիւղ , Թուղ 24 գիւղ , Բողա 46 գիւղ :
2. Տուրաձոյ=Տրաշ : Գազաներ . — Տուրաձոյ 5 գիւղ ,
Դիրան 101 գիւղ , Գաւայա 57 գիւղ , Շայագ 56
գիւղ :

Հ Ե Ր Ս Է Գ Պ Ո Ս Ե Ս

Տարածութիւն . — 58,460 քւմ. ըն., 1,489,000 :

Ս Ս Մ Ո Ս

Օսմ. գերիշխանութեան տակ իշխանապետութիւն (1832 Դեկտ. 11) :

Իշխան . — Մաւրոեէնի պէյ :

Տարած. — 468 քւմ. — Բն. — 54,830 . — Կրօնք Յու-

նադաւան . Մ. քղ. Վիզի :

Ներած. — 20,312,215 զրշ. : — Արսած. 19,853,546 զրշ. :

Կ Ի Պ Բ Ո Ս Կ Ղ Ջ Ի

Տարած. — 9,282 քւմ. : — Բն. 227,000 :

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Օսմանեան գերիշխանութեան տակ Փոխարքայու-
թիւն (1811) :

Փոխարքայ . — Խալիլ է Աբրաս Բ. Հիլմի . Ծն. 1874 .
Յուլիս 14

Տրծ. — Բուն Եգիպտոս 994,300 քւմ. : — Բն. — 6,848,000

Սուլթանը միասին . Տրծ. 2,899,000 քւմ. , ըն. 20
միլիոն :

Մ. քղ. — Գահիրէ 570,000 :

Գլ. քաղաքներ . — Աղեքսանդրիա 320,000 , Թանդա
58,000 , Բոր-Սայիա 42,000 , Սիուզ 42,000 :

Մոսք. — Ելք 105,000,000 Ֆր.

Հանր. Պարսք. 103,438,580 սղերլին :

Ներած. — 473,000,000 Ֆր. : — Արսած. 502,000,000
Ֆր. :

Առեւտւարութիւն . — Մասձ 2830 նաւ , 2,375,619 տա-
կառաչափ . Ելած 2,784 նաւ 2,364,672 տկուչի . :

Երկարուղի . — 4,648 քւմ. — Թղթարար . — 912 կայ.
Հեռագիր . — 3510 քւմ. :

Պ Ո Ւ Լ Կ Ա Ր Ի Ս

Օսմ. գերիշխանութեան տակ իշխանապետութիւն
(1878) :

Իշխան . — Ֆերաիհանտ Ա. Ծն. 1861 Փետ. 14 Սաքս-
Գոթոբուրկ-Կոթա ցեղէն : — Գնկլ. 1887 , Յուլիս 7 :

Ամուսն. 1893, Ապրիլ 20 , ընդ Մարի Լուիզ իշ-
խանուհւոյն Պուրպոն Բարմայի, Ծն. 1870 Յունուար
5 : Վիսձ. 1898, Յունուար 19 :

Գործակաւար . — Պ. Իվան Կէշուլ , Բերա , Գապրիստան
փողոց . — Պ. Ժ. Բանտորով՝ Ա. քարտուղար . —

Պ. Տովրէյլ՝ Ա. թարգման :

Տրծ. — 63,972 քւմ. — Բն. 2,642,000 :

Բժնւ. — Գաւառներ . Սոֆիա , Բուսձուզ , Վառնա ,
Դոնուլա , Շուսլու , Վիսին , Բէօսդինաիլ , Բլիննա ,
Վրաձա , Լուլէձ , Բազկիրա , Սիլիսդրէ :

Մ. քղ. — Սոֆիա 67,900 : —

Գլ. քղ. — Վառնա 33,400 , Բուսձուզ 32,600 , Սլիննոյ
24,500 , Շուսլա 22,900 :

Մոսք. — Ելք 84,000,000 Ֆր.
Հանր. Պարսք. — 70,000,000 Ֆր.

Ներած. — 60,000,000 ֆր. — Արժու. 54,000,000 ֆր.
 Առեւ. շարժում. — Մտած 10,827 նաւ, 2,360,914 տա-
 կառաչափ : — Ելած 10,833 նաւ, 2,317,727 տա-
 կառաչափ :
 Երկարուղի. — 1560 քլմ. : — Հեռագիր 5220 քլմ. : —
 Թղթատար 2001 կայ. — Հեռաձայն 389 :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՈՒՄՅԼԻ

Տրծ. — 35,900 քլմ. : — ԲՃ. 1,200,000 : Կուսակալ Ֆէր-
 տինանտ Իշխան :
 Բժնւ. — Գաւառներ. Ֆիլիպպէ, Սդարա Չակրա, Պուր-
 կազ, Հասքովոյ—Խասքէոյ և Սլիւնոյ :
 Գլ. փո. — Ֆիլիպպէ 43,000, Սլիւնոյ 23,000, Սդարա
 Չակրա 13,000, Հասքովոյ 6,000, Պուրկազ 5,000 :

ԿԱՅՍԵՐԱՆՆԵՐ ԱՐՔՈՒՆԻՔ

Մեծ Ներքինագետ, ԱՊՏ-ԻՌ-ՂԱՆԻ ԱՂԱ,
 Առաջին սենեկագետ, ՀԱՃԻ ԱՐՔԱՅԱ,
 Երկրորդ սենեկագետ, ՆՈՒՐԻ ԲԱՅԱ,
 Սենեկագետ, ՄԵՀՄԷՏ ՊԷՏ,
 Սենեկագետ, ԲԱՂԸՊ ՊԷՏ,
 Սենեկագետ, ԷՄԻՆ ՊԷՏ,
 Սենեկագետ, ՄԵՀՄԷՏ ԱՐԻՅ ՊԷՏ,
 Սենեկագետ, ՊԷՔԻՐ ՍԱՏԸԳ ՊԷՏ,
 Սենեկագետ, ՖԱՏԻԳ ՊԷՏ,
 Առաջին քարտուղար, ԹԱՀՄԻՆ ԲԱՅԱ,
 Երկրորդ քարտուղար ու սենեկագետ, ԻՋՋԷԹ ԲԱՅԱ,
 Մեծ Արարողագետ ու կայս. Թարգմանի, ԻՊՐԱՀԻՄ ՊԷՏ,
 Առաջին թիկնապահ, ՄԵՀՄԷՏ ԲԱՅԱ,
 Երկրորդ թիկնապահ, ՇԱՔԻՐ ԲԱՅԱ,
 Առաջին Թարգմանիչ, ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԲԱՅԱ ԳԱՐԱԹԷՍՏՈՒԻ,
 Երկրորդ Թարգմանիչ, ՆՇԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ՍԵՖԷՐԵԱՆ,
 Առաջին Իմամ, ԲԱՇԵՏ ԷՖԷՆՏԻ,
 Առաջին Միւսասիկ, ԱԷՎԼԻՐ ԱՂԱ,
 Նախարար կայս. Անճնական Գանձուն, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻ ՍԱԳԸՋ,
 Վերատեսուչ ծախուց կայս. կանանոցին, ՀԱՃԻ ԱՐԻՅ ԷՖԷՆՏԻ,
 Հրամանատար սպասարկուաց և նուագածուաց, ՍԻՒԼԷՄԱՆ ԲԱՅԱ,
 Առաջին բժշկագետ, ՍԱՆՏ ԲԱՅԱ :

Ն Ա Ն Ա Ր Ա Ր Ն Ն Ր

Մեծ Եղաբոս, ՍԱՏԻՏ ԲԱՅԱ,
 Շէյխ-Իւլ-Խլամ, ՄԵՀՄԷՏ ԱԲՄԱԼԷՏՏԻՆ ԷՖԷՆՏԻ,
 Գատական ու կրօնական նախարար, ԱՊՏԻՐԲԱՀՄԱՆ ԲԱՅԱ,
 Աղարապետ, ՄԵՀՄԷՏ ՐԷՋԱ ԲԱՅԱ,
 Ծովային նախարար, ՀԱՍԱՆ ՀԻՒՄԵՆ ԲԱՅԱ,
 Պետական Խորհրդոյ նախագահ, ՄԵՀՄԷՏ ՍԱՏԻՏ ԲԱՅԱ,
 Արտաքին գործոց նախարար, ԱՀՄԷՏ ԹԷՎԵՐԳ ԲԱՅԱ,
 Ներքին գործոց նախարար, ՄԵՀՄԷՏ ՄԷՄՏՈՒՀ ԲԱՅԱ,
 Թնդանօթարանի միշխի, ՄԱՐԹՄԱՅԱ ՉԵՔԻ ԲԱՅԱ,
 Էվլաֆի նախարար, ԱՊՏՈՒՂԱՀ ՂԱՒԻՊ ԲԱՅԱ :

Առևտու. ու Հանք. Շինութ. նախարար, ՄՈՒՍԹԱՅԱ ԶԻՂՆԻ ԲԱՇԱ:
 Ելեւմտական նախարար, ԲԷՇԱՑ ԲԱՇԱ:
 Կրթական նախարար, ՃԷՂԱՂ ՊԷՏ:
 Եզարքոսական խորհրդական, ՄԵՀՄԷՏ ԹԷՎՅԻԳ ԲԱՇԱ:

ՄԵՆՑ ԳԱՇՏՅՈՒՆՍԱՐԿՆԵՐ

Նոխարաց Հաշուակալութեան Ատեանին, ՀԻԼՄԻ ԷՖԷՆՏԻ:
 Վերատեսուչ Հանգատ. Թոշ. Սնտուկին, ՆՈՒՐԻ ՊԷՏ:
 Վերատեսուչ Տէֆթերխանէի, ԶԻՅԱ ԲԱՇԱ:
 Մաքապին Վերատեսուչ, ՆՈՂԵՑ ԲԱՇԱ:
 Նախարար Անտառ. Հանք. և Երկրագործ. ՄԷԼԻՄ ՄԷՂԷՄԷ ԲԱՇԱ:
 Վերատեսուչ Հեռագր. ու Թղթատար. ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԱՍԻՊ ՊԷՏ:
 Քաղաքապետ, ԽՄԱՅԻՆ ԲԵՏՎԱՆ ԲԱՇԱ:
 Ոստիկանութեան նախարար, ՇԷՅԻԳ ԲԱՇԱ:
 Նաւահանգիստի Վերատեսուչ, ՍԱՄԻ ԲԱՇԱ:
 Ոստիկանապետ Պեշիքթաշի, ՀԱՃԻ ՀԱՍՅՆ ԲԱՇԱ:
 Ոստիկանապետ Ստամբուլի, ՄԱՋԷՄ ԳԷՏ:
 Կառավարիչ Բերայի, ՀԱՄՏԻ ՊԷՏ:
 Կառավարիչ Ահւաարի, ՀԱՄՏԻ ՊԷՏ:
 Հրամանատար Ջրանկիկը զօրքերու, ԶԷՂՆԵՒ ԲԱՇԱ:

**ՕՏԱՐ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԳՈՎ ԳՏՆՈՒՈՂ
 ՕՄՄԱՆԵԱՆ ԴԵՄՊՍՆԵՐ**

Անգլիա. — Մեծ դեպան՝ ԳՈՍԹԱՐԻ ԲԱՇԱ ԱՆԹՈՐՈՒՈՑ:
 Աւստրիա. — Մեծ դեպան՝ ՄԱՀՄՈՒՆ ՆԵՏԻՄ ՊԷՏ:
 Գարուսաղ. — Դեպան՝ ԱՀՄԷՑ ՅԷՂՁԻ ԲԱՇԱ:
 Գերմանիա. — Մեծ դեպան՝ ԹԷՎՅԻԳ ԲԱՇԱ:
 Զուիցերիա. — Դեպան՝ ՍԱԻԷ ՄԻՆԵՐ ՊԷՏ:
 Իտալիա. — Մեծ դեպան՝ ՄՈՒՍԹԱՅԱ ԲԷՇԵՑ ՊԷՏ:
 Հելլանսա. — Դեպան՝ ՅՈՎՄԷԹ ՄԻՍՏԱՐ ԷՖԷՆՏԻ:
 Միսցեալ-Նախագներ. — Դեպան՝ ՄՈՒՍԹԱՅԱ ՇԷՐՊ ՊԷՏ:
 Յունաստան. — Դեպան՝ ԲԵՅԱԹ ՊԷՏ:
 ՇուէՏ. Նարվիկիա. — Դեպան՝ ՇԷՐՊ ԲԱՇԱ:
 Պարսկաստան. — Մեծ դեպան՝ ՇԷՄՍԷՏԻՆ ՊԷՏ:
 Պելիքա. — Դեպան՝ ՍԱԻԷ ՄԻՆԵՐ ՊԷՏ:

Ռումանիա. — Դեպան՝ ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՔԵՍՁԻՄ ՊԷՏ:
 Ռուսիա. — Մեծ դեպան՝ ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՀԻՒՍԵՒ ԲԱՇԱ:
 Սերվիա. — Դեպան՝ ԻՊՐԱՀԻՄ ՅԵԹԷՒ ԲԱՇԱ:
 Սպանիա. — Դեպան՝ ԻԶՁԷԹ ԲԱՇԱ:
 Յրանսա. — Մեծ դեպան՝ ՍԱԻԷ ՄԻՆԵՐ ՊԷՏ:

ԹՈՒՐԿԻԱ ԳՏՆՈՒՈՂ ՕՏԱՐ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԴԵՄՊՍՆԵՐ

Անգլիա. — Բերա, Թէրէպաշը փողոց. — Սըր Նիքոլաս Օ'Կոնըր (O'Connor) մեծ դեպան, անուանուած 1898ին. — Պ. Ուայթիէս (Whitehead) Ա. Քարտուղար. — Պ. Պլոք (Block) Ա. Թարգման:
 Աւստրիա. Հոնգարիա. — Բերա, Թոմթոմ փողոց. — Պառն Հայնրիխ Ֆոն Քալիէ (von Calice) մեծ դեպան, անուանուած 1880ին. — Պառն Ֆոն Պրաուն (von Braun) խորհրդական. — Պ. Ետուար Օթթոյ (E. Otto) Ա. Թարգման:
 Բորսալալ. — Գործերը կը վարէ Իսայիյ դեպանատունը:
 Գարուսաղ. — Էմիրկէն. — Պ. Պաքիչ (Bakich) դեպան:
 Գերմանիա. — Այաս-բաշա, Թագոմ. — Պառն Մարշալ Ֆոն Պիլերշթայն (Marschall von Biberstein) մեծ դեպան, անուանուած 1897ին. — Պառն Ֆոն Վանգենհայմ (von Wangenheim) Ա. Քարտուղար. — Պ. Հերման Կիս (Gies) Ա. Թարգման:
 Իտալիա. — Բերա, Մէզարլըզ փողոց. — Մարքէզէ Մալասպինա տի Քարպինարա (Malaspina di Carbonara) մեծ դեպան, անուանուած 1901ին. — Մարքէզէ Քարլոտի (Carloti) Ա. Քարտուղար. — Պ. Գանճիա (Cangia) Ա. Թարգման:
 Հարման. — Բերա, Մեծ փողոց. — Տըթ. Վան Վեքերլին (van Wekherlin) դեպան. — Միլտիչ Կարապետեան (Garabedian) Ա. Թարգման:
 Միսցեալ-Նախագներ. — Բերա, Մեծ փողոց. — Պ. Լայշմէն (Leishman) դեպան, անուանուած 1901ին. — Պ. Սընսեր (Spencer) Ա. Քարտուղար. — Պ. Ալէքսանար Կարճիուլոյ (Gargiulo) Ա. Թարգման:
 Յունաստան. — Բերա, Աղա Համամ. — Իշխան Նիքոլա Մաւրորտալթոյ (Maurocordato) դեպան, անուանուած 1898ին. —

Պ. Բօթին (Potin) Ա. քարտուղար. — Պ. Ա. Նաում (Naoum) Ա. թարգման:

Շուէտ-Նորդիկիա. — Բերա, Մեծ փողոց. — Կոմս Օթոյ Սթենպոք (Steenbock) դեսպան, անուանուած 1890ին. — Պ. Քարլ Ֆրէտոլմ (Carles Fredholm) Ա. թարգման:

Պարսկաստան. — Սթամպոլ, Պապը Ալի ճատտէտի. — Մերզա Բիզա խան՝ Արֆա իւլ Տէօվէ, մեծ դեսպան, անուանուած 1901ին. — Մերզա Մուսթաֆա խան՝ Մէֆա իւլ Մէմալիք, Ա. խորհրդական. — Յովհաննէս խան՝ Մէնի իւլ Սալթանա, Ա. թարգման:

Պիլիքա. — Բերա, Սըրա Սէվրի փողոց. — Կոմս Երենպոլ տը Տըւողէլէ (Errembault de Dudzeele) դեսպան, անուանուած 1899ին. — Կոմս Ֆրէյ վան տէն Շթէն տը ՃէՏէ (van den Steen de Jehay) խորհրդական. — Պառան Կիւսթավ տը Հիւպշ (de Hubsh) Ա. թարգման:

Ռուսիա. — Բերա, Քապրիտան փողոց. — Պ. Ա. Լահօվարի (A. Lahovary) դեսպան, անուանուած 1902ին. — Պ. Տերուսի (Derussi) Ա. քարտուղար. — Պ. Ալֆրէտ Լահայ (Lahaille) Ա. թարգման:

Ռուսիա. — Բերա, Մեծ փողոց. — Պ. Ջինովիեվ (Zinoviev) մեծ դեսպան, անուանուած 1898ին. — Պ. Չերպաչեւ (Stcherbatcheff) խորհրդական. — Պ. Մաքսիմով (Maximoff) Ա. թարգման:

Սերվիա. — Բերա, Սաթէրալի փողոց. — Զօրավար Սավա Կրուիչ (Sava Gruitch) դեսպան, անուանուած 1900ին. — Պ. Բրիտթիչ (Cristitch) խորհրդական. — Պ. Քամանճի (Samandji) Ա. թարգման:

Սպանիա. — Բերա. — Մարքէղէ տէ Քամփոսակրատոյ (de Campo Sagrado) դեսպան, անուանուած 1898ին. — Պ. Բոպլոյ Սոլէր (Pablo Soler) Ա. քարտուղար. — Պ. Բէտրոյ Սիկալլոյ (Pedro Cigallo) Ա. թարգման:

Տանիսարա. — Իործերը կը վարէ Շուէտ-Նորվեկիոյ դեսպանատունը:

Տրանս. — Բերա, Մեծ փողոց. — Պ. Էմիլ Բոնսթան (E. Constans) մեծ դեսպան, անուանուած 1899ին. — Պ. Էտմոն Պարսթ (E. Bapst) խորհրդական. — Պ. Էտուար Ռուէ (E. Rouet) Ա. թարգման:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ի Ճ Ա Ն Ա Ի Ո Ր Ն Ե Ր Ը

(Այրուրենական կարգով)

Վեգիր

(Ամենարարձր աստիճան)

Աբրահամ բաշա Երամեան, Անդամ Քաղաքական Տիրուրի Պետական Խորհրդոյ, Օսմ. Ականակուռ, ՄՃ. 1 :

Պալա

(Բարձրագոյն աստիճան)

Աբիլ ԷՅ. Ունեան, Առաջնակարգ վաճառական, Օսմանիէ 2, Մեծիտիէ 2 :

Արամ ԷՅ. (Յովակիմ Երամեան), Նախագահ Երկրագործական Մասնագիտական Ժող., Օսմ. 2, ՄՃ. 1 :

Գաբրիէլ ԷՅ. Նորասուցիկեան, Իրաւագէտ Խորհրդական Բ. Գրան, Օսմ. 1, ՄՃ. 1 :

Գրիգոր ԷՅ. Խսրեան, Անդամ Հաշուակալութեան առանի, Օսմ. 2, ՄՃ. 1 :

Զարեհ ԷՅ. Տիլպէր, Անդամ Պետական Խորհրդոյ Օրէնդիր Տիրուրի, Օսմ. 1, ՄՃ. 1 :

Մկրտիչ ԷՅ. Սիմապեան, Օգնական Առեւտր. և Հանր. Շին. Նախարարութեան, Օսմ. 3, ՄՃ. 1 :

Յովնանեկ ԷՅ. Սազըզ, Նախարար Կայս. Անճնական Գանձուռ, Օսմ. Ականակուռ, ՄՃ. 1 :

Նեան ԷՅ. Սեֆերեան, Երկրորդ թարգմանիչ Կայս. Պալատան և Տեսուչ Օտար Մամլոյ Դիւանին, Օսմ. 1, ՄՃ. Ականակուռ :

Ֆերիզ

(Զօրաբաժնի գօրապետութեան աստիճան)

Անձնի բաժա Նաֆիլեան, Առաջին Վիրաճառ Հայտարարաշայի Հիւանդանոցին, Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Ուլա Էվվէլի

(Առաջին աստիճան առաջին դաս)

Աբրահամ Էֆ. Ծրեցիեան, Անդամ Յանձնաժողովոյ անդադրոց, Օսմ. 2, ՄՃ. 2:

Գրիգոր Էֆ. Քիւրթիեան, Անդամ Նախադաս Ատենի Բերայի, Օսմ. 3, ՄՃ. 2:

Գրիգոր Էֆ. Շապանեան, Տնօրէն Վարչութեան Հանր. Պարտուց Տրապիզոնի, Օսմ. 4, ՄՃ. 2:

Համբարձում Էֆ. Նազաբեան, Բժիշկ Կայս. Պալատան և Կիւմիւշուցու Հիւանդանոցին, Օսմ. 4, ՄՃ. 4:

Միհրան Էֆ. Գավաթեան, Խորհրդական Պրիւքսէլի զեպանատան, Օսմ. 2, ՄՃ. 2:

Միհրան Էֆ. Նազաբեան, Արտօնատէր Սապահլըադրոյ, Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Միսաֆ Էֆ. (Յովսէփ Միսաֆեան), Օսմ. զեպան Լահէյի, Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Միխայիլ Էֆ. Խորասանեան, Բժիշկ Կայս. Պալատան, և Նախ. Ուսուցիչ Բժշկ. Համալ., Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Միխայիլ Էֆ. Մամիկոնեան, Տնօրէն Թարգմ. սենեկին Սպարապետութեան, Օսմ. 2, ՄՃ. 2:

Միշեկ Էֆ. (Միխայիլ Էֆ. Մըսրիբեան), Խորհրդական Ընդհ. Տնօրէնի և Տնօրէն Պաշտօնէից Դիւանի Հանր. Պարտուց Վարչութեան, Օսմ. 2, ՄՃ. 3:

Սկրսիչ Էֆ. Հեփիւեան, Տեսուչ Անտառաց և Հանքաց Կայս. Անձնական Գանձուհի Նախարարութեան, Օսմ. 3, ՄՃ. 2:

Յակոբ Էֆ. Իսկենեք, Շիրքէթի Խայրիէի Ընդհ. Քննիչ, ՄՃ. 3:

Յարութիւն Էֆ. Զեֆի, Անդամ Մաքսային Ժողովոյ, Օսմ. 4, ՄՃ. 2:

Յովհաննէս Էֆ. Ալլանվերեան, Նախկին անդամ Հաշուակալութեան ատենի, ՄՃ. 3:

Ռուպեր Էֆ. Եազրեան, Տնօրէն Առեւտրական ու Հանրային Շինութեանց Նախարարութեան Ընդհ. Վիճակագրական Դիւանի, Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Սեպուհ պէյ Մաֆուտ, Առաջնակարգ սեղանաւոր, Օսմ. 3, ՄՃ. 2:

Սերվիչէն Էֆ. (Գաբրիէլ Սերվիչէն), Նախագահ Մասնագիտական Ժողովոյ Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան, ՄՃ. 3:

Սեֆեր Էֆ. (Հմայեակ Սեֆերեան), Տնօրէն օտար թղթ. Դիւ. Արտ. գործոց Նախարարութեան, Օսմ. 2, ՄՃ. 1:

Տիգրան Էֆ. Եուսուֆեան, Անդամ Վճռաբեկ Ատենի, ՄՃ. 4:

Տիգրան Էֆ. Տ. Ներսէսեան, Ա. Գործակատար Պատրիարքարանի, ՄՃ. 2:

Պէլլերպէլի

(Բղեշխութեան աստիճան)

Շավեր բաժա (Անձնի Թընկըրեան), Կայսերական Քննիչ Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան և Ռէժիի, ՄՃ. 1:

Միրիլիվա

(Զօրապետութեան աստիճան)

Գաբրիէլ բաժա Սեւեան, Նախկին անդամ Առողջապահական Ժողովոյ Ծովային Նախարարութեան, Օսմ. 3, ՄՃ. 3:

Իսկենեք բաժա (Վարապետ Իսկենեքեան), Բժիշկ Սեւանիլի Զօրաբանակին, ՄՃ. 4:

Միրիմիւրան

(Հրամանատարութեան աստիճան)

Տիգրան բաւա Պապայեան, Քաղաքական բժիշկ :

Ուլա սանիտի

(Առաջին աստիճանի երկրորդ դաս)

Անճոն էֆ. Ազնաւորեան, Անդամ Քաղաքապետութեան
Ժողովոյ, Օսմ. 2, Մճ. 2 :

Ասասուր էֆ. Գուշասալեան, Անդամ Ժողովոյ Մաք-
սային վերատեսչութեան, Օսմ. 3, Մճ. 2 :

Ասլան էֆ. (Գեորգ Ասլանեան), Օգնական Տեսուչ խճու-
ղիներու և կամուրջներու, Օսմ. 3, Մճ. 3 :

Աւամ էֆ. Մարկոսեան, Օգն. Երկաթուղեաց Տեսուչ-
ութեան և Գոմիսէր Արև. Երկաթ. Ընկերութեան, Մճ. 3 :

Արմենակ էֆ. Կոստանեան, Օգնական Իրաւագէտ Խոր-
հրդականի Բ. Դրան, Օսմ. 4, Մճ. 3 :

Արմենակ էֆ. Սազրզ, Անդամ Թարգմ. Դիւանի Ելեւ-
մտից Նախարարութեան, Օսմ. 3 :

Աւետիս էֆ. Գորլեան, Նախկին Փատարան Ներքին
գործոց Նախարարութեան, Օսմ. 3, Մճ. 3 :

Գեորգ էֆ. Թորգոմեան, Երկրագործ. Խորհրդ. Հանր.
Պարտ. Վարչ. և Տնօրէն Պրուսայի Շերամարուծական
Վարժարանին, Օսմ. 2, Մճ. 2 :

Լեւոն պէյ Բաբազեան, Քննիչ մաքրային վերատես-
չութեան :

Խաչիկ էֆ. Բաբազեան, Դիւանապետ Հաշուակալու-
թեան Դիւանի Արտաքին գործոց Նախարարութեան,
Օսմ. 2, Մճ. 2 :

Խաչիկ էֆ. Օսեան, Նախկին պաշտօնեայ Իրաւագէտ
Խորհրդականաց Սենեկին Բ. Դրան, Մճ. 3 :

Կարապետ էֆ. Գարապետ, Նախկին Անդամ Հաշուա-
կալութեան Ատենին, Մճ. 3 :

Կարապետ պէյ Երամեան, Նախկին Սեղանաւոր Խափլին
Եգիպտոսի, Մճ. 3 :

Կարապետ էֆ. Թազուրեան, Նախկին Ընդհանուր Քար-
տուղար Արև. Բուժէլիի կուսակալութեան, Մճ. 3 :

Հրանտ պէյ Ապրոյ, Առաջին Դիւանապետ Խորհրդա-
կանաց Սենեկին Բ. Դրան, Օսմ. 4, Մճ. 2 :

Մանաս էֆ. (Էսուար Մանասեան), Առաջին խմբագիր
Սերվիք Ֆրանսերէն լրագրին :

Մանուկ էֆ. Ազարեան, Օսմանեան Ընդհանուր հիւ-
պատոս Կալացի, Օսմ. 2, Մճ. 2 :

Մասքեոս էֆ. Պալեոզեան, Անդամ Թաղապետական
Ժողովոյ Իզմիրի, Օսմ. 4 :

Միհրգաս էֆ. Պապաեան, Օգնական Տնօրէն արձանա-
գրութեանց Սենեկին Օտար Թղթակց. Արտ. գործոց
Նախարարութեան, Օսմ. 3, Մճ. 3 :

Միհրան էֆ. Գարապետեան, Տնօրէն Երկրագործական
Դրամատան Հաշուակ. Դիւանի, Մճ. 3 :

Միհրան էֆ. Միսաֆ, Առաջին Թարգման Փարսոսերու
Վարչութեան Կ. Պոլսոյ, Մճ. 4 :

Միխայէլ էֆ. Կիւլլապեան, Տնօրէն Արձանագրութեանց
Դիւանի Խորհրդականաց Սենեկին Բ. Դրան, Օսմ. 4,

Մճ. 2 :

Յակոբ էֆ. Ճինեեան, Տնօրէն Կալուածներու Դիւա-
նին Կայս. Գանձուէն Նախարարութեան, Մճ. 3 :

Յակոբ էֆ. Պոյանեան, Ազգապետ Բողոքական Հաստ-
րակութեան, Օսմ. 3, Մճ. 3 :

Յակոբ էֆ. Ֆրեկկեան, Նախկին Տնօրէն Ապահովու-
թեան Արկեղ Կ. Պոլսոյ :

Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Արկղակալ Իտալիի Մախ-
սուսէի Շոգեհնաւային Վարչութեան, Օսմ. 3 :

Յարութիւն էֆ. Խանսանեան, Տնօրէն Արտասանմանի
անցագիրներու դիւանին, Մճ. 4 :

- Յարութիւն էՖ. Սարաֆեան, Նախկին անդամ Ժողովոյ
Հանրային Կրթութեան Նախարարութեան :
Յովնաննէս պէյ Գուլումեան, Ա. Բարսուղար Օսմ.
Դեսպանատան Հռոմի, Օսմ. 3, Մճ. 2:
Յովնաննէս Ֆերիս էՖ. (Պոլսեան), Օգնական Կուսա-
կալութեան Վանայ, Մճ. 2:
Յովսէփ էՖ. Թագուրեան, Ճարտարապետ Կայսերական
Պալատան, Օսմ. 3, Մճ. 3:
Նեան էՖ. Ալվազեան, Բժիշկ Բերայի Թաղապետական
Հիւանդանոցին, Օսմ. 3, Մճ. 3:
Նեան էՖ. Գազազեան, Անդամ Ժողովոյ Մաքսային
Վարչութեան, Մճ. 3:
Նեան էՖ. Ճիվանեան, Օգնական Բ. Գրան Իրաւագէտ
Խորհրդահանի, Օսմ. 3, Մճ. 3:
Պասրիկ էՖ. Կիւլպեկեան, Անդամ Առեւտրական Սե-
նեկի Կ. Պոլսոյ, Մճ. 2:
Պեսրու էՖ. Ազարեան, Նախագահ Առեւտրական Սե-
նեկի Կ. Պոլսոյ:
Պեսրու էՖ. Ֆերեսեան, Տնօրէն Թարգմանութեան
Սենեկի Ելմտական Նախարարութեան, Օսմ. 3, Մճ. 3:
Ռուբէն էՖ. Գարազաւ, Առաջին արձանագրիչ Օտար
Թղթակցութեանց Դիւանի Արտաքին գործոց Նախա-
րարութեան, Օսմ. 3, Մճ. 2:
Սարգիս էՖ. Թաւեան, Սեղանաւոր և նախկին ար-
հեստապետ սեղանաւորներու դասուն, Մճ. 3:
Սեփան էՖ. Գարեան, Անդամ Պոլսոյ Առեւտր. Սե-
նեկի Ա. Ատեանի, Մճ. 5:
Տիրան էՖ. Անանեան, Ընդհանուր Դատախազ Վերա-
քննիչ Ատենին Հոռոտի, Մճ. 5:
Տիրան պէյ Տաւեան, Անդամ Բաղաքային Պաշտօնէից
Յանձնաժողովոյ, Օսմ. 3, Մճ. 2:

Միրալայ

(Գեղապետութեան ատոման)

- Աղեֆանդր պէյ Արապեան, Անդամ Առողջապահական
Քննիչ Յանձնաժողովոյ Սպարապետութեան, Օսմ. 4,
Մճ. 3:
Գաբրիէլ պէյ Թաւեան, Անդամ Զինուորական Բժըշ-
կական Ժողովոյ Սպարապետութեան, Օսմ. 2, Մճ. 2:
Կովիսաս պէյ Մինասեան, Իրաւագէտ Բժիշկ Ոստի-
կանութեան, Օսմ. 3, Մճ. 3:
Ճիվան պէյ Անանեան, Ուսուցիչ Կայսերական Բժշկ.
Վարժարանի, Մճ. 2:
Մանուէլ պէյ Իւրիւնեան, Բժիշկ Կիւմիւշ սուլու Հիւ-
ւանդանոցին, Օսմ. 4, Մճ. 4:
Յովնաննէս պէյ Գրբգեան, Բժիշկ Հայտար բաշայի
Հիւանդանոցին Օսմ. 2, Մճ. 3:
Տիգրան պէյ Անեմեան, Ուսուցիչ Ակնարուժութեան
Կայս. Բժշկ. Վարժարանի, Օսմ. 3, Մճ. 3:

Միրամայիզ

(Երկրորդ ատոմանի վերին դաս)

- Ալիֆան էՖ. Սազայեան, Նախկին Դորձակատար Պատ-
րիարքարանի, Մճ. 4:
Արսաւէս էՖ. Սիւրմելեան, Վիճակագրութեան պաշ-
տօնեայ Անտառաց և Հանքաց Նխր. Օսմ. 4, Մճ. 5:
Բարթոլ էՖ. Թելեան, Վարչ. Դիւանապետ Պատրիար-
քարանի, Մճ. 3:
Բարսեղ էՖ. Հալանեան, Վաճառական, Մճ. 3:
Գաբրիէլ էՖ. Գաբրիէլեան, Անդամ Վերաքննիչ Ատենի:
Եղուարդ պէյ Մարեան, Օգնական Իրաւ. Խորհր. Բ.
Գրան, Մճ. 4:

- Կարապետ եֆ. Խաչատուրեան, Յարար. Դիւանապետ
Պատրիարքարանի, ՄՃ. 3 :
- Կովիսա եֆ. Օրմանեան, Անդամ Ընդհ. Առողջապա-
հական Ժողովոյ Քաղաքապետութեան և Բժիշկ Կայս.
Պալատան, Օսմ. 3 :
- Մարկոս եֆ. Աղաբեկեան, Նախկին Քննիչ Րէժիի :
- Մելիոն եֆ., Քարտուղար Կայս. Անձնական Գանձուն :
- Մելիոն եֆ. Նազիկեան, Անդամ Թարգմ. Դիւանի
Սպարապետութեան :
- Մելիոն եֆ. Պարոնիկեան, Անդամ Վերաքննիչ Ատենի
Պատժական ճիւղի :
- Մինրան եֆ. Արիկեան, Անդամ Թարգմ. Դիւանի Սպա-
րապետութեան, Օսմ. 4, ՄՃ. 3 :
- Մինաս եֆ. Կամաւ, Գրաքննիչ Հայ Թերթերու, ՄՃ. 4 :
- Մկերիչ եֆ. Գազանեան, Օղնական տնօրէնի և Գան-
ձապետ Հեռագրատան Բերայի :
- Յովհաննէս եֆ. Թորոսեան, Անդամ Վերաքննիչ ատենի,
ՄՃ. 3 :
- Նազար եֆ. (Ղազարոս Երամեան), Տնօրէն Թղթակ-
ցութեանց Դիւանի Հանր. Պարտուց, Օսմ. 3, ՄՃ. 3 :
- Պետրոս եֆ. Պերպեւեան, Արձանագր. Արտաքին Գոր-
ծոց Նախարարութեան Օտար Թղթակցութեանց Դի-
ւանի, ՄՃ. 3 :
- Պոլոս եֆ. Քերեսեանեան, Օղնական Իրաւ. Խորհր. Բ.
Դրան, Օսմ. 4, ՄՃ. 3 :
- Սերվիչեմ եֆ. Չազեան, Տպարանապետ :
- Սիսակ եֆ. Այնթապի (Պոյանեան), Տպարաններու Քննիչ,
Օսմ. 4, ՄՃ. 4 :
- Սեփան եֆ. Սպարդապեան, Վաճառական, Օսմ. 3,
ՄՃ. 2 :
- Տիգրան եֆ. Ճիվեիկեան, Արտօնատէր Սուրհանդակ և
Ճերիսեի Շարգիյե լրագիրներու, Օսմ. 4, ՄՃ. 4 :

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Հ Ա Յ Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ե Ա Ն Ե Ր

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅՍ. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԳԱՆՁՈՒՆ. — Նա-
խարար՝ Յովհաննէս էֆ. Սազըզ : — Արհուցի Կալուա-
ձոց Տեսուչ՝ Յակոբ էֆ. Ճինձեան : — Անտառաց Տեսուչ՝
Մկրտիչ էֆ. Հեքիմեան : — Երկրագործական մասնա-
գէտ խորհրդական՝ Գէորգ էֆ. Թորգոմեան : — Հերեֆի
գործարանին հաշուակալ՝ Կարապետ էֆ., Գձագրիչ՝
Թովմաս էֆ. :

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՐԴ. — Քաղաքային ճիւղի անդամ-
ներ՝ Արրանամ բաշա Երամեան : — Օրհնողիւր ճիւղի
անդամ՝ Չարեհ էֆ. Տիլպեր : — Կասական ճիւղի ան-
դամ՝ Անտոն էֆ. Բէօսէեան : — Նախապալատ Ասենի օգ-
նական՝ Պետրոս էֆ. Չէքի (Կարապետեան) :

ՊԱՂԱՔԱՅԻՆ ՊԱՇՏՕՆԻՆԵ ՅԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒ. — Անդամ՝
Տիրան պէյ Տասեան :

ՆԱՇՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵԱՆ. — Անդամ՝ Գրիգոր էֆ.
Խարբեան :

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԱՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Հայ քերթնու
գրաճնիչ՝ Մինաս էֆ. Կամաւ, Օգնական գրաճնիչներ՝
Լեւոն էֆ. Սուրէնեան, Երուանդ էֆ. Եռասփեան : —
Տպարաններու ճնիչ՝ Սիսակ էֆ. Այնթապի : — Մար-
դանաւարի Տեսուրեան արտասահմանի անցագիրներու
ղիւանապետ՝ Յարութիւն էֆ. Խանտանեան : — Կուսա-
կալի օգնականներ, Վանայ՝ Յովհաննէս Յէքիւմ էֆ.,
Մամուրէք-իւր-Աղիլի՝ Յովհաննէս էֆ. Ասատեան, Պիք-
իսի՝ Սմբատ էֆ. Տէր Ներսէսեան : — Կառավարիչի

օգնականներ, Ամասիոյ՝ *Նազարէթ էֆ.*, Թոգասի՝ *Յակոբ էֆ.* Թընլըրեան, Գայսերիի՝ *Ալիքսան Սերվէթ էֆ.*, Մոյ՝ *Նազարէթ էֆ.* Ալիքսանեան, Բրեւեղայի՝ *Յակոբ էֆ.* : — Փոխ-կառավարիչներ, Իբսարայի՝ *Յարութիւն էֆ.* Արարդեան, Միւրեֆթի՝ *Միհրան էֆ.*, Գարիոբի՝ *Լեւոն էֆ.*, Կիմնի՝ *Յակոբ էֆ.* Համամեան : — Փոխ-կառավարիչի օգնականներ, Եուզայի՝ *Վարդան էֆ.* Երլորդեան, Էրեկի՝ *Մկրտիչ էֆ.*, Երվանի՝ *Սարգիս էֆ.*, Չարսանագի՝ *Մինաս էֆ.* Չուզասըզեան, Ծասալսի՝ *Կարապետ էֆ.*, Գաւաթի՝ *Վարդան էֆ.*, Տիմեքոյի՝ *Յակոբ Եովէր էֆ.*, Սիլիվրիի՝ *Արսլանեան Ֆիքրի էֆ.*, Սոֆուլուի՝ *Մանուէլ էֆ.*, Մալխարաի՝ *Կարապետ էֆ.*, Ֆիլորիմաի՝ *Պետրոս էֆ.*, Մասեհի՝ *Նշան էֆ.*, Կիւրիմի՝ *Բասազլ էֆ.*, Բալուի՝ *Արմենակ էֆ.*, Գարամուսայի՝ *Մանուէլ էֆ.*, Ագսալ Մասեհի՝ *Յարութիւն Պողոսեան էֆ.*, Վիզիի՝ *Նշան Ակեան էֆ.* : — Նահանգի քարգմաններ, Խիւսալեմեհեարի՝ *Գէորգ էֆ.*, Ասանայի՝ *Աւետիս էֆ.* Սիսլեան, Էրզումի՝ *Միքայէլ էֆ.* Հեքիմեան, Տրապիզոնի՝ *Անտոն էֆ.* :

ՈՍԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Կեդրոնական Ոստիկանութեան բժիշկ՝ *Կամիասս պէյ Մինասեան*, Բերայի ոստիկանութեան բժիշկ՝ *Տիգրան էֆ.* — Երկրորդ գումիսեր եւ քարգմանիչ Քննիչ Յանձնաժողովոյն՝ *Պետրոս Սեղայի էֆ.* : Երկրորդ գումիսեր Բերայի՝ *Կարապետ էֆ.* Հալլուեան, Առաջին դեղագործ Կեդր. բանիմ՝ *Խաչիկ էֆ.* :

ԲԱՆԱԳՈՒՅՏՈՒԹԻՒՆ. — Անգամ ֆալաֆապետական խորհուրդին՝ *Անտոն էֆ.* Ազնաւորեան :

ՈՍԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Օտար քղքակցութեանց դիւանի Տեսուչ՝ *Սեֆէր էֆ.* (Հմայեակ Սեֆէրեան, Բարսուղարներ՝ *Տիգրան էֆ.* Տեմիրեան, Ռուբէն

էֆ. Դարազաչ, Օգնական ֆարսուղարներ՝ *Գրիգոր էֆ.* Չրաճեան, *Անդրէաս էֆ.* Հասուն, *Ներսէս էֆ.* Ալլան-վերաի, *Տիգրան էֆ.* Չայեան : — Արձանագրութեանց Սենեկի դեր-սնորեկ՝ *Միհրդաս էֆ.* Պապահան, ֆարսուղար՝ *Լեւոն էֆ.* Սուրէնեան, Ա. Արձանագրիչ՝ *Պետրոս էֆ.* Պերպէրեան, Բ. Արձանագրիչ՝ *Յակոբ էֆ Բարսեղեան.* — Հաշուակալութեան դիւանի Ա. ֆարսուղար՝ *Խաչիկ էֆ.* Փափազեան : — Օտար մամլոյ դիւանի տեսուչ՝ *Նշան էֆ.* Սեֆէրեան, Անգամ՝ *Խաչիկ էֆ.* Մուրատեան : — Իրաւագէտ խորհրդական՝ *Գարբրիէլ էֆ.* Նորատունկեան, Իրաւագէտ խորհրդականի օգնականներ՝ *Հրանտ պէյ Ապրոյ, Նշան էֆ.* Ճիվանեան, *Արմենակ էֆ.* Կոստանեան, *Պօղոս էֆ.* Բերեստէճեան, *Էտուար պէյ Մըսրըլեան, Արամ էֆ.* Ատիլ, *Հրանտ էֆ.* Նորատունկեան : Տնօրէն արձանագրութեանց դիւանի՝ *Միքայէլ էֆ.* Կիլլապեան : — Դեսպան Լա ձեի՝ *Յովսէփ էֆ.* Միսաք : — Խորհրդական Պրիւսեկի դեսպանասան՝ *Միհրան էֆ.* Գալաֆեան : — Դեսպանասան առաջին ֆարսուղար Հոռովի՝ *Յովհաննէս պէյ Գուլումճեան :* Պուրեթի՝ *Մկրտիչ էֆ.* Նորիկեան : — Դեսպանասան պատուակալ ֆարսուղար Բարիզի՝ *Լեւոն պէյ Երամեան :* — Ընդհանուր հիւպատոսներ, Կալացի՝ *Մանուկ էֆ.* Աղարեան, Նաբոյիի՝ *Մինաս Երամ էֆ.* : — Հիւպատոսներ, Մեսիմայի՝ *Հրանտ պէյ Տիւղ,* Ջեմիլիի՝ *Գրիգոր էֆ.* Եալորդեան, Սանքամաւրայի՝ *Յովհաննէս էֆ.* Մաժակեան, Եաթի՝ *Լեւոն պէյ Կոստանեան,* Պարիի՝ *Սարգիս էֆ.* Պալեան : — Փոխ-հիւպատոսներ, Չանքայի՝ *Մկրտիչ էֆ.* Էհրամճեան, Թիֆլիզի՝ *Յովհաննէս էֆ.* Նաֆիլեան :

ՈՍԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾ. — Թարգմանութեանց սենեակի տնօրէն՝ *Միքայէլ էֆ.* Մամիկոնեան, Օգնականներ՝ *Մեղքոն էֆ.* Նազիկեան և *Միհրան էֆ.* Արիկեան :

— Առողջապահական երկրորդ նիւղի սփօրկնի օգնական՝ *Գնդապետ Գարրիէլ պէյ Թաշճեան* : — Առողջապահական Բննիչ Յանձնաժողովոյ անդամ՝ *Գնդապետ Աղեքսանդր պէյ Արապեան* : — Գուելիի զինուորական նախախորհրդանից Ֆրանսերեկի ուսուցիչներ՝ *Սրապիոն էֆ. Թղլեան և Պօղոս էֆ. Բերեսէճեան* :

ԾՈՂԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Մախուսեի վարչութեան զանձապետ՝ *Յարութիւն էֆ. Ապանեան* :

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Վճարեկ ասեանի անդամ՝ *Տիգրան էֆ. Եռսուֆեան* : — Վերաքննիչ ասեանի եղեռնադատ նիւղին անդամ՝ *Յովհաննէս Զիրաք էֆ. Թորոսեան* : — Վերաքննիչ ասեանի պատժական նիւղի անդամ՝ *Մելքոն էֆ. Պարոնիկեան* : — Վերաքննիչ ասեանի Առեւտրական նիւղի անդամ՝ *Թազուր էֆ. Համամեան* : — Վերաքննիչ ասեանի Բաղախական նիւղի անդամ՝ *Գարրիէլ էֆ. Գարրիէլեան* : — Առեւտրական առաջին դատարանի անդամ՝ *Ստեփան էֆ. Գարսեան* : — Առեւտրական Ծովային դատարանի անդամ՝ *Մարգար էֆ. Ունճեան* : — Բերայի պատժական դատարանի Ա. նիւղի անդամ՝ *Գրիգոր էֆ. Բիւրէլեան*, Բ. նիւղի անդամ՝ *Յարութիւն էֆ. Մոստիչեան* : — Բերայի ընդհանուր դատարանի թագէտ *Րէֆքի էֆ.* : — Դատական կնիչներ, էսթրեկի եւ Սելանիկի՝ *Վիլէն էֆ. Հոգոցեան*, Գաղտնուների եւ Իրապոնի՝ *Գէորգ էֆ. Յիւրի*, Այսրնի եւ ձեզայիրը Պանր Սեֆիսի՝ *Միսաք էֆ. Մակարեան* : — Նախագահներ, Այսրնի առեւտրական դատարանին՝ *Եղիազար էֆ.*, ձեզայիրը Պանր Սեֆիսի պատժական նախադատ ասեանին՝ *Յովակիմ էֆ. Րէյիզեան*, Բիլւար գաւառակի նախադատ ասեանի՝ *Հայրապետ էֆ.*, ձիւրբերկեճե գաւառակի նախադատ ասեանին՝ *Գրիգոր էֆ.* : — Ընդհանուր դատարանի ձեզայիրը Պանր Սեֆիսի՝

Տիրան էֆ. Աչնան : — Ընդհանուր դատարանի օգնական Պրուսայի՝ *Գարրիէլ էֆ. Նեշթերճեան* : — Կ. Պոլսոյ նօսարի օգնական՝ *Անտոն էֆ. Հաճեան* :

ՆԵՒՏՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Օսար քրակցութեանց եւ քարգնամութեանց դիւանին սփօրկն՝ *Պետրոս էֆ. Բերեսէճեան*, Ա. խմբագիր՝ *Արմենակ էֆ. Սազըզ*, Ա. քարտուղար՝ *Տիրան էֆ. Սաքալեան*, քարտուղարի օգնական՝ *Յակոբ Մելլիք էֆ.* — Տրոյ Վարչութեան դրոշմադրի պատճենայ՝ *Խոսրով էֆ. Տեմիրճիպաշեան* : — Փոլիտեանոյի ձուլարանի պատճենայ՝ *Սիմոն էֆ.*, Մեքենաներու պատճենայ՝ *Յովսէփ էֆ. Պեշեմեան*, Օգնական՝ *Ստեփան էֆ. Շաշեան* :

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՈՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ. — Կայս. Կառավարութեան կողմէ կնիչ՝ *Եալէր բաշա Թընկըր* : — Ընդհ. Տեսչութեան եւ պատճենից դիւանի սփօրկն խորհրդական՝ *Միշէլ էֆ. Մարլը* : — Տփոքն Թոլք. Իլիւանի Ընդհ. Տեսչութեան՝ *Ղազարոս էֆ. Երամեան (Նազար էֆ.)*, Ա. քարտուղարներ՝ *Էթիէն էֆ. Տիրացուեան և Պօղոս էֆ. Հաճիպիար*, քարտուղար-քարգնան՝ *Միհրան էֆ. Երազեան*, քարտուղարներ՝ *Էլի էֆ. Գուլսումեան, Պետրոս էֆ. Բիրքճիխանլեան* : — Երկրագործութեան նիւղ. Մասնագէտ խորհրդական՝ *Գէորգ էֆ. Թորգոսեան որ է նաև* Տփոքն Պրուսայի Երամաբուծական վարժարանի : — Պատճենաներու նիւղի Դեր-սփօրկն՝ *Արայ էֆ. Արապեան*, Արձանագրիչ՝ *Յովհաննէս էֆ. Ալան* : — Համարակալութեան նիւղի Տփոքն օսմաներեկնի՝ *Լեւոն էֆ. Տէմիրճիպաշեան*, և Ֆրանսերեկի՝ *Պօղոս էֆ. Հաճեան*, Մայր Տոմարի դիւանի օգնական՝ *Գրիգոր էֆ. Հիւրմիւզեան*, քարտուղարներ՝ *Յակոբ էֆ. Ինճեան, Պետրոս էֆ. Մարգարեան, Պետրոս էֆ. Մինասեան* : — Ոգելից ըմպելիներու, Մեսախի ու Չկնոսութեան նիւղի Դեր-սփօրկն՝

Թովմաս էֆ. Թովմասեան : — Ալի ճիւղի Դեր-Տնօրէն՝ Սերովբէ էֆ. Նիկողոսեան, Քարսուղար՝ Երուանդ էֆ. Խերքէկեան : — Վիճակագրութեան ճիւղի Դեր-Տնօրէն՝ Անտոն էֆ. Բարազեան, Քարսուղար՝ Կոմիտաս էֆ. Եսայալեան, Հաճուակալ՝ Մարգար էֆ. Պեղաղեան : — Իրաւագիտութեան ճիւղի Տնօրէն՝ Տիրան էֆ. Պետրոսեան, Օգնական խորհրդական՝ Շարլ պէյ Մարգրիս (Կարապետ Համամճեան), Քարսուղար՝ Մէճիս էֆ. Պրունսուզեան, Թարգմանիչ Գրանս. Օսմ. Ատոմ էֆ. Տէրոյնց, Գրանս. քարսուղար՝ Յարութիւն էֆ. Ունճեան (Արթուր էֆ.) և Էմմանուէլ էֆ. Պելլիբեան, Իճիթի գովիսերի քարսուղար՝ Գառնիկ էֆ. Ճիւճպիւզեան : Քարսուղարներ՝ Արթուր էֆ. Արդարեան և Լեւոն էֆ. Գլըճճեան. Ընդօրինակիչ՝ Երուանդ էֆ. Աղաթոն : — Տրապզոնի վարչութեան Տնօրէն՝ Գրիգոր էֆ. Շապանեան. — Գաւառական Բնիչներ. Էնկիւրիւ՝ Գրիգոր էֆ. Մարգարեան (ընդհ.) և Խոսրով էֆ. Պէլլիբճեան (օգնիւն), Տուրացոյ՝ Արայ էֆ. Խանճեան (օգնիւն), Մաճաղքը՝ Խորէն էֆ. Ճամճեան (օգնիւն), Պրուսա՝ Պօղոս էֆ. Ալան, Իզմիր՝ Պօղոս Մարլը (օգնիւն), Սելանիկ՝ Սեպուհ էֆ. Թապիպեան (օգնիւն) : — Գաւառական վարչութիւններ. Էսքրէ, Իանճապետ՝ Աւետիս էֆ. և Օգնական հաճուակալ՝ Յակոբ էֆ. Չէքի. Իոնեա. Հաճուակալ՝ Գրիգոր էֆ. : Էնկիւրիւ. Արճաճագրիչ՝ Յովսէփ էֆ. Չիչնի, Հաճուակալ՝ Յովսէփ էֆ. Ֆիքրի, և Օգնական գանձապետ՝ Պօղոս էֆ. : Իզմիր, Ընկեյիլիք քարսուղար՝ Անտոն էֆ., և Տասանորդի քարսուղար՝ Միքայէլ էֆ. Ալեմճահ : Էրզրում, Քարսուղար՝ Մկրտիչ էֆ. : Միսիլի, Հաճուակալ՝ Գառնիկ էֆ. Ազարեան, և Քարսուղար՝ Չենոր էֆ. : Պենկաղի, Հաճուակալ՝ Յակոբ էֆ. Պալից : Պրուսա, Իանճապետ՝ Գրիգորիս էֆ. : Սելանիկ, Արճաճագրիչ՝ Գրի-

գոր էֆ. Չէքի : Սվազ, Քարսուղարներ՝ Գարեգին էֆ., և Միքայէլ էֆ. :

ԱՌՆԵՏՐՈՒԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐՕՅՈՒՆ ԵՒՆՈՒԹԵԱՆՑ ԿԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Եւախարարութեան օգնական՝ Մկրտիչ էֆ. Սիւնապեան : — Մասնագէտ խորհրդական և Կ. Պոլսոյ քարափներուն գովիսեր՝ Գաբրիէլ էֆ. Սերվիլէն : — Ընկեանուր վիճակագրութեան տնօրէն՝ Ռոպէր էֆ. Եազըճեան : — Երկաթուղիներու տեսչութեան օգնական և Արեւելեան երկաթուղիներու կեդր. գովիսեր՝ Արամ էֆ. Մարկոսեան : — Խնուղիներու և կամուրջներու տեսչութեան օգնական և Կ. Պոլսոյ ջուրի ընկերութեան գովիսեր՝ Գէորգ էֆ. Ապանեան : — Իրաւագէտ խորհրդականի օգնականներ՝ Պետրոս էֆ. Խորասանճեան և Յովհաննէս էֆ. Գարտաշեան : — Առաջին գծագրիչներ՝ Տաճատ էֆ., և Գրիգոր էֆ. : — Մասնագիտական դիւանին Ա. քարսուղար՝ Յարութիւն էֆ. : — Գծագրիչ՝ Ստեփան էֆ. Բարազեան : — Արճաճագրութեան դիւանի օսար ճիւղին պետ՝ Տիրան էֆ. Մելիքեան : — Թարգմանութեանց դիւանի քարսուղարներ՝ Պօղոս էֆ. Խաչեան, Գարեգին էֆ. Ղազարոսեան, և Արիկեան էֆ. : — Եաճա-Երուսաղեմ երկաթուղոյն գովիսեր՝ Միչրան էֆ. Մամիկոնեան : — Ալաշեհիւր – ԱՖիոն Իարահիսարի երկաթուղոյն գովիսեր՝ Գալուստ էֆ. Մարկոսեան : — Պարսիցի գանձագրին երկրաչափ՝ Միսաք էֆ., Էսքրէի երկրաչափ՝ Ստեփան էֆ., Երուսաղեմի երկրաչափ՝ Խնտամ էֆ. Խնտամեան : — Ապանովութեան սննուկի արկղակալ՝ Լեւոն էֆ. Շնորճեան, Իրաւագէտ խորհրդական՝ Յովհաննէս էֆ. Գարտաշեան, Թրդրապան՝ Պետրոս էֆ. Փափազեան : — Երեւանի Խաչի-Խի հաճուակալ ու արկղակալ՝ Յովսէփ էֆ. Երուսաղեմեան, Ընդհանուր Բնիչ՝ Յակոբ էֆ. Իսկենտէր, Արի-

դակալի օգնական՝ Յարութիւն էֆ. Բիշմիշեան, Հա-
 տուակալի օգնականներ՝ Էմմանուէլ էֆ. Եռայեան և
 Պետրոս էֆ. Վասիլեան : — Կ. Պոլսոյ Առեւտրական
 սենեկի նախագահ՝ Պետրոս էֆ. Ազարեան, Առաջին
 խորհրդական՝ Սենեքերիմ էֆ. Մանուկեան, Անդամներ՝
 Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզ-
 եան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան : — Երկրագործական
 դրամասան հաստակալութեան ղեկանին Ա. Բարսուղար՝
 Միհրան էֆ. Գարազաշեան, Բարսուղար՝ Հրանտ էֆ.
 Ֆերուհխան, Քննիչ՝ Սերովբէ էֆ. Պերպէրեան : — Գրգ
 Քիլիսի երկրագործական դրամասան պատգոնեայ՝ Գրի-
 գոր էֆ. Հեքիմեան :

ԿՐԹԱՎԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Գրախնիչ՝ Միքայէլ
 էֆ. Աշճեան : — Կայս. Համալսարանի ուսողութեան
 ուսուցիչ՝ Յովսէփ էֆ. Եռսուֆեան : — Միլիէի ու-
 սուցիչներ, Հայերէնի՝ Յովհաննէս էֆ. Հիսարեան,
 Ֆրանսերէնի՝ Թովմաս էֆ. Թերզեան, Տարաբանու-
 րեան՝ Նշան էֆ. Ղուկասեան, Գծագրութեան՝ Դաւիթ
 էֆ. Չրածեան, Անդամուր հսկող՝ Մատթէոս էֆ. Յէ-
 կէնեան, Գանձապետ՝ Բեթրի էֆ. : — Գեղարուեստից
 վարժարանին ներքին սնօրէն եւ ուսուցիչ Բանդակա-
 գործութեան՝ Երուանդ էֆ. Ոսկան : — Կայս. Լիսէի
 ուսուցիչներ, Հայերէնի եւ Ֆրանսերէնի՝ Թովմաս էֆ.
 Թերզեան, Ֆրանսերէնի՝ Սեպուհ էֆ. Թապիպեան,
 Պատմութեան՝ Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան, Երկ-
 րորդ հսկող՝ Սարեան էֆ. :

ԲՃՇՎԱԿԱՆ, ԶԻՆՈՒՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆՆԵՐ.
 — Ակնաբուժութեան ուսուցիչ՝ Տոքթ. Տիգրան պէյ
 Աճէմեան : — Ականջի, Բիքի եւ կոկորդի հիւանդու-
 րեանց ուսուցիչ՝ Տոքթ. Ճիվան պէյ Անանեան : — Տար-
 բարանութեան ուսուցիչներ՝ Նշան էֆ. Ղուկասեան և

Յովսէփ էֆ. Ճելալեան : — Ֆրանսերէնի ուսուցիչ՝ Խըն-
 դիր էֆ. Սիմոնեան :

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Վարչական խորհուր-
 դին անդամներ՝ Յարութիւն Զէքի էֆ., Նշան էֆ. Գա-
 զազեան, Ասատուր էֆ. Գուշատալեան և Անտոն Վա-
 հան պէյ Կէօշեան : — Քննիչ ժողովի անդամներ՝ Լե-
 ւոն պէյ Բարազեան, Լեւոն էֆ. Սիւլեան. Թարգմ. դի-
 ւանի անդամներ՝ Հասուն էֆ., Արթիւր էֆ., Արքէն
 էֆ., Ազնիւ էֆ. Տէր Անարոնեան. Իրաւագիտական
 սեսչի օգնական՝ Գառնիկ էֆ. Տ. Գասպարեան (Ատիլ) :

ԱՆՏԱՌԱՅ. ԶԱՆՔԱՅ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒ-
 ԹԻՒՆ. — Երկրագործութեան մասնագիտական խորհր-
 դին նախագահ եւ առաջին նիւղին Բնիչ եւ երկրագոր-
 ծական դրամասան վարչական խորհուրդին անդամ՝
 Արամ էֆ. (Յովակիմ Երամեան), Երկրորդ եւ չորրորդ
 նիւղերու Բնիչ՝ Վահան էֆ. Սուրէնեան : — Թարգման
 նախարարութեան՝ Աթանազիոս էֆ. Արապեան : —
 Հալցալի երկրագործական վարժարանին անտարբա-
 նութեան ուսուցիչ՝ Մկրտիչ էֆ. Հեքիմեան, Երկրա-
 գործութեան ուսուցիչ՝ Հայկազն էֆ. Պէկեան : — Քա-
 ղաֆային անասնաբուժական վարժարանին ներքին ախ-
 տաբանութեան ուսուցիչ՝ Դեր-զնդապետ Տոքթ. Մինաս
 էֆ. Պենլեան : — Անտառաց նահանգական Բնիչներ,
 Հայկալի՝ Մագսուտ էֆ., Այսրնի՝ Յակոբ էֆ., Գաս-
 դամունիի՝ Կարապետ էֆ., Շգոսայի՝ Միհրան էֆ.
 Գարամաճեան, Գոսովայի՝ Յովսէփ էֆ. Էքէեան, Էն-
 կիւրիի՝ Խաչատուր էֆ. : — Գաւառական Բնիչներ,
 Կիւմրիցիների՝ Յակոբ էֆ. Հանըմեան, Գրգ Քիլիսիի՝
 Երուանդ էֆ., Իզմիտի՝ Յովսէփ էֆ., Տրալի՝ Արթիւր
 էֆ., Արդնի-Մասեհի՝ Պարզէ էֆ. Մարկոսեան : —
 Երկրագործական Բնիչներ, Սուրիայի՝ Մեկըն էֆ.,

Էնկիւրիի՝ Մանուկ էֆ., Այսբնի՝ Յակոբ էֆ. Չաքարեան, Իրապզոնի՝ Մանուկ էֆ., Էսիրնի՝ Ռուբէն էֆ. Քեաթիպեան :

ՀՅՈՒՅՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. —
Օսար բղթակցութեանց դիւանին սնօրէն՝ Մելքոն էֆ. Երկապաշեան : — Ճարտարագէտներու դիւանին սնօրէն՝ Մկրտիչ էֆ. Աճէմեան : — Օսար հաշուակալութեանց դիւանին սնօրէն՝ Միքայէլ էֆ. Էնգարէլեան : — Տնօրէն իրաւագիտական դիւանին՝ Գարեգին էֆ. Չերքէզեան : — Բերայի հեռագրասան Դեր-Տնօրէն՝ Մկրտիչ էֆ. Գազանճեան : — Թղթասարական եւ հեռագրական բարեկրօնականց գործադիր դիւանի ֆարսուղարներ՝ Տիգրան էֆ. Մարտիրոսեան, և Գարեգին էֆ. Տէմիրճիպաշեան : — Հեռագրական օսար բղթակցութեանց առաջին պատասօնեաներ՝ Մելքոն էֆ. Պերխուտար, Կրօն էֆ. Մուլթաֆեան : — Ղալաթիոյ ցամակասան՝ Օսար երկիրներ զրկուած ցամակներու սենեակին պէս՝ Տիգրան էֆ. Առաքելեան, Ընդունուած ցամակներու սենեակին քապէս՝ Բարունակ էֆ. :

Հ Ա Յ. Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ի

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱՅՈՒ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ս. ԹԱԳԻՍՍ ԱՌԱՔԵՍԱԼ. — Քրիստոսի համբաւանալէն ետքը եկաւ քարոզել Հայոց յամին 35, շրջեցաւ առաքելութեամբ. նահատակեցաւ 43 մարտ 28. գերեզմանն է Մակու, Ս. Թագէտս վանքը :
Ս. ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՍ ԱՌԱՔԵՍԱԼ. — Ս. Թագէտոսի վկայիլէն ետքը եկաւ յամին 44. առաքելութիւնը շարունակեց և շրջեցաւ. նահատակեցաւ 60. գերեզմանն է Պաշգալէ, Ս. Բարթողիմէոս վանքը :
Ս. ԶԱՔԱՐԻԱ. — Ս. Թագէտոսի աշակերտ և Ս. Առաքելոց գործակից, յամրդեց 60. վարեց 6 տարի, նահատակեցաւ 76 :
Ս. ԶԵՄԵՆՏՈՍ. — Աշակերտ Ս. Առաքելոց. վարեց Արտաղեան աթոռը 4 տարի, 77—81 :
Ս. ԱՏՐՆԵՐՄԷՀ. — Նստաւ 82, վարեց Արտաղեան աթոռը 15 տարի, կատարեցաւ նահատակութեամբ 97 :
ՄՈՒՇԷ. — Պարսից աշխարհէն, Արտաղեան աթոռի վրայ պաշտօնավարեց 30 տարի. 98—123 :
ՇԱՀԷՆ. — Արտաղեան աթոռը կառավարեց 25 տարի. 129—154 :
ՇԱՒԱՐԵ. — Ազուանից երկրէն. Արտաղեան աթոռը վարեց 20 տարի. 155—175 :
Ս. ՂԵՌՈՆԴԻՌՈՍ. — Նստաւ 176. Արտաղեան աթոռը կառավարեց 17 տարի : Նահատակեցաւ 193 : Յաջորդին անունը յիշատակաց մէջ չկայ, և որովհետև օրէն չէ զանազան աթոռոց հայրապետներով մէկ յաջորդութիւն կազմել, լաւագոյն է համառօտ միջոցի մը համար յիշատակները կորած և անունները մեզ չհասած ըսել :
Ս. ՄԵՀԻՐՈՅԱՆ. — Կը յիշուի Հայոց եպիսկոպոս յամին 254, և մրայն Արտաղեան առաքելական աթոռոյն կրնայ պատկանիլ այս անունը. հաւանարար իբր 30 տարի պաշտօնավարած է, 230—260 : Իր յաջորդները դարձեալ անձանօթ կը մնան համառօտ միջոց մը :
Ս. ԳՐԻԳՈՐ Ա. ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ. — Ս. Երազմէն եկաւ և սկսաւ քարոզել յամին 301. ձեռնադրուեցաւ և Հայոց աթոռը վերանորոգեց

302. Էջմիածնի Մայր եկեղեցին հիմնեց 303, նուիրապետութիւնը և պաշտամունքը կարգադրեց. Արիստակէս որդին օգնական առաւ 306. Ճգնողական կեանքը սիրեց. հանգեաւ Սեպուհ լեբան ճգնարանին մէջ 325ի վերջերը, 86 տարեկան: Նշխարները գտնուեցան և փոխադրուեցան Թորգոսնու վանքը Վրթանէսի ժամանակ:

Ս. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵՆ. — Յաջորդեց 19 տարի օգնականութենէ ետքը 325, վարեց 7 տարի. նահատակեցաւ 333, 69 տարեկան. գերեզմանն է Թիլի վանքը:

Ս. ՎՐԹԱՆԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵՆ. — Լուսաւորչի երեց որդին. յաջորդեց 333, վարեց 8 տարի. հանգեաւ 341, 80 տարեկան, գերեզմանն է Թորգոսնու վանքը, Ս. Լուսաւորչի գերեզմանին տեղը: Մեծ դաւակը, Ս. Գրիգորիս Աղուանից կաթողիկոս, նահատակեցաւ 337, 41 տարեկան:

Ս. ՅՈՒՍԵԿ Ա. ՊԱՐԹԵՆ. — Վրթանէսի կրտսեր որդին, ընտրեցաւ և ձեռնադրեցաւ 337, վարեց 6 տարի, ճհանգեաւ Թորգան 347, 53 տարեկան, թաղեցաւ անդ: Ս. Կանիէլ Ասորի ձերուանին պաշտօնի չանցած նահատակեցաւ 347. Հայրապետաց շարքին չանցաւ:

ՓԱՌԷՆ Ա. — Ար և Փառնեբուհ աշակերտ Լուսաւորչի. ընտրեցաւ 348 Յուսիկի զաւակներուն անարժան դատուելուն համար. վարեց 4 տարի. հանգեաւ 352 ի խոր ձերութեան: Աթուր թափուր մնաց 1 տարի. և տեղակալեց Նահակ Մանազկերտացի, ուրեք կաթողիկոս կոչուած:

Ս. ՆԵՐՍԷՍ Ա. ՊԱՐԹԵՆ ՄԵՆՆ. — Յուսիկի թոռ, ընտրեցաւ 353, 27 տարեկան, տակաւին աշխարհական, բարեկարգութեան աշխատեցաւ, գործէ բաշուեցաւ 4 տարի 359—363, և հայրապետանոցը վարեց Պոնակ որ է նոյն ինքն Նահակ Մանազկերտացի: Ներսէս վարեց 20 տարի, հանգեաւ 373 յուլիս 25, 47 տարեկան, թաղեցաւ Թիլ:

ՆԱՀԱԿ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Յաջորդեց 373 Լուսաւորչի ցեղէն պատրաստ անձ չգտնուելուն, գրութեանց տարբերութեամբ կոչուած է ևս Սահակ և Յուսակ և Պոնակ, Ներսէս առաջ 1 տարի, և Ներսէսի ժամանակ 4 տարի տեղակալութիւն ըրած էր. վարեց 4 տարի, հանգեաւ 377 ի խոր ձերութեան:

ԶԱԻԷՆ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Նահակի աղբտան, ընտրեցաւ 377, վարեց 4 տարի, հանգեաւ 381 Պ Նահակ կործեայ « դուլի եպիսկոպոսաց » կոչուածը Յայնկոյտի գրիտեան բաժնին կրօնական պետը եղած է:

ԱՍՊՈՒՐԱԿԷՍ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Զաւէնի եղբայր, յա-

ջորդեց 381. վարեց 5 տարի, հանգեաւ 386: Աթուր 1 տարի պարագ մնաց անհամաձայնութեանց պատճառով:

Ս. ՍԱՀԱԿ Ա. ՊԱՐԹԵՆ ՄԵՆՆ. — Ներսէսի որդի, ընտրեցաւ 387, 39 տարեկան. գիրի գիւտը կատարեց Ս. Մեսրոպի հետ 404, Աստուածաշունչը և մտանկագրութիւններ թարգմանեց աշակերտաց գործակցութեամբ: Սուրմակ Մանազկերտացի հակաթոռ դրուեցաւ 428. մերժեցաւ 429: Իրքիշյ Ասորի հակաթոռ 429, մերժեցաւ 432: Շմուէլ Ասորի հակաթոռ 432, մեռաւ 437: Սուրմակ Մանազկերտացի դարձեալ հակաթոռ 437: Ս. Սահակ վարեց 52 տարի. հանգեաւ 439 սեպտեմբեր 7, 91 տարեկան. գերեզմանն է Տերիքի եկեղեցին: Հոգեւոր պաշտօնին տեղակալեց Ս. Մեսրոպ 439, վարեց 6 ամիս, հանգեաւ 440 փետրվար 17, 86 տարեկան. գերեզմանն է Օշականի եկեղեցին:

Ս. ՅՈՎՍԷՓ Ա. ՀՈՂՈՅՄԵՏԻ. — Հոգեւորական պաշտօնին յաջորդեց 440: Սուրմակ հակաթոռ մեռաւ 444, և Յովսէփ պաշտօնապէս ձանչոյտեցաւ, ժողով Նահապետիւնու 445, բանտարկուեցաւ 451. հրաժարեցաւ 452, նահատակեցաւ Պարսկաստան 454 յուլիս 25, էրբ 60 տարեկան:

ՄԵՆԻՏԷ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 452 Յովսէփայ բանտարկութեան ատեն, վարեց 5 տարի, հանգեաւ 456:

ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 456, վարեց 5 տարի, հանգեաւ 461:

Ս. ԳԻՏԵ Ա. ԱՐԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 461. տարուեցաւ Տիրլան 471. առանձնացաւ Աթմուս 472. վարեց 17 տարի, հանգեաւ 478: Քրիստոսիոր Արժրուանի անուն կաթողիկոսի մը գոյութիւնը չի հաստատուիր:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 478. եկեղեցին խաղաղեց, աթուր պաշտօնապէս փոխարեց Դուլին 484. վարեց 12 տարի, հանգեաւ 490, էրբ 80 տարեկան:

ՐԱԲԷՆ Ա. ՈՐԹՄԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 490, ժողովական թուղթեր գրեց 506 և 513, վարեց 25 տարի, հանգեաւ 515:

ՍԱՄՈՒԷՍ Ա. ԱՐԹԿԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 516. վարեց 10 տարի, հանգեաւ 526:

ՄՈՒՇԷ Ա. ԱՅՍԱՐԵՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 526. վարեց 8 տարի, հանգեաւ 534:

ՍԱՀԱԿ Բ. ՈՐՎԿԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 534. վարեց 5 տարի, հանգեաւ 539:

ԳՐԻՍՏԱՓՈՒ Ա. ՏԻՐԱՅԻՋԵՆ. — Ընտրեցաւ 539. վարեց 6 տարի, հանգեաւ 545:

ՂԵՌՈՆԳ Ա. ԵՌԱՍՏԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 545 . վարեց 3 տարի ,
Հանգեաւ 548 :

ՆԵՐՍԷՍ Բ. ԲԱԳՐԵՆԱՆԳԱՅԻ . — Ընտրեցաւ 548 , երկերիւրամե-
ակը լրացաւ 551 : Ժողովն Իբւնայ 555 մարտ 21 , տոմարով զբաղե-
ցաւ և 552 տարւոյ նաւասարդէն նոր թուական հաշուեցաւ : Վարեց
9 տարի , Հանգեաւ 557 :

ՅՈՎԷԱՆՆԷՍ Բ. ԳԱՐԵՂԵԱՆ . — Ընտրեցաւ 557 . վարեց 17
տարի , Հանգեաւ 574 :

ՄՈՒՍԷՍ Բ. ԵՂՆՎԱՐՉԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 574 . Հինգհարւեր-
ամեակը ընդունեց՝ գլուխը 552 տարիէ սկսելով : Յովհաննէս Բաղա-
րանցի առանձինն կաթողիկոս Յունաց բաժնին մէջ 590 որով հայ-
րապետաց շարքին Հանցնիլ : Մովսէս վարեց 30 տարի , Հանգեաւ 604
ի խոր ծերութեան : Աթոռը պարսպ մնաց 3 տարի և Վրթանէս Քեր-
թող տեղակալութիւն վարեց : Վրաց խնդիրը սկսաւ :

ԱՐԲԱՀԱՄ Ա. ԱՂԱԹԱՆԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 607 սպրիլ 30 ,
Վրաց բաժանումը կատարեցաւ 608 . Յովհաննէս Բաղարանցի գերե-
ցաւ 611 , վարեց 26 տարի , վախճանեցաւ 615 և հակաթոռութիւնը
վերջացաւ : Արբաժամ վարեց 8 տարի , Հանգեաւ 615 :

ԿՍԻՄԵԱՍ Ա. ԱՂՅԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 615 . Ս. Հովհիմիմեանց
տաճարը նորոգեց 617 , վարեց 13 տարի , Հանգեաւ 623 :

ՔՐԻՍՏԵՓՈՐ Բ. ԱՊԱՀՈՒՆԻ . — Ընտրեցաւ 628 . վարեց 2 տա-
րի , հակառակութեանց պատճառաւ հրաժարեցաւ 630 . Ճգնողա-
կան կեանք սնցուց :

ԵՋՐ Ա. ՓԱՌՄԺՆԱԿԵՐՏԱՅԻ . — Ընտրեցաւ 630 , միաբանական
ժողովը գումարեցաւ 631 . վարեց 11 տարի , Հանգեաւ 641 :

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ԻԵՒԱՆՅԻ ԵՆՈՂ . — Ընտրեցաւ 641 . Ժողովներ
գումարեց 645 և 648 . առանձնացաւ 652 , դարձաւ 658 . վարեց 20
տարի , Հանգեաւ 661 :

ԱՆԱՍՏԱՍ Ա. ԱԿՈՌԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 661 . վարեց 6 տարի ,
Հանգեաւ 667 :

ԻՍԻԴՈՐԻ Ա. ՌԹՄՍԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 667 . վարեց 10 տարի ,
Հանգեաւ 677 :

ՍՈՀԱԿ Գ. ՋՈՐԱՓՈՐԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 677 . Յոյներէ կալա-
նաւորեցաւ 687 . Դամասկոս տքտորեցաւ 694 . դառնալուհի Հանգեաւ
703 . վարեց 26 տարի :

ԵՂՆԱ Ա. ԱՐՃԱՇԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 703 . Աղուանից բաժա-
նումը արգելեց , վարեց 14 տարի , Հանգեաւ 717 :

Ս. ՅՈՎԷԱՆՆԵՍՂԳ. ՕՋՆԵՑԻ ԻՄԱՍՏԱՍԷՐ . — Ընտրեցաւ 717 .

վարեկարգութեանց աշխատեցաւ , վարեց 11 տարի , Հանգեաւ 728 :

ԳԱՒԹ Ա. ԱՐՄՄՈՆԱՅԻ . — Ընտրեցաւ 728 . վարեց 13 տարի ,
Հանգեաւ 741 :

ՏՐԳԱՏ Ա. ՌԹՄՍԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 741 . վարեց 23 տարի ,
Հանգեաւ 764 :

ՏՐԳԱՏ Բ. ԳԱՄՆԱԻՐԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 764 . վարեց 3 տարի ,
Հանգեաւ 767 :

ՍԻՈՆ Ա. ԲԱՒՈՆԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 767 . Պարտաւայ ժողով
768 . վարեց 8 տարի , Հանգեաւ 788 :

ԵՍԱՅԻ Ա. ԵՂՆՎԱՍԲՈՒՇԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 775 . վարեց 13
տարի , Հանգեաւ 788 :

ՍՏԵՓԱՆՈՍ Ա. ԳԸՒՆԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 788 . վարեց 2 տարի ,
Հանգեաւ 790 :

ՅՈՎԱՐ Ա. ԳԸՒՆԵՑԻ . — Որ և Յոր . Ընտրեցաւ 790 ի խոր ծե-
րութեան , վարեց 6 ամիս , Հանգեաւ 791 :

ՍՈՂՈՄՈՆ Ա. ԳԱՌՆԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 791 ի խոր ծերութեան ,
վարեց 1 տարի , Հանգեաւ 792 :

ԳԷՈՐԳ Ա. ՕՇԵԱՆԵՑԻ ՀՈՅԼՈՐՐՈՒԿ . — Ընտրեցաւ 792 . վարեց
3 տարի , Հանգեաւ 795 :

ՅՈՎՍԷՓ Բ. ՓԱՐՊԵՑԻ ԿԱՐԻՃ . — Ընտրեցաւ 795 . վարեց 11
տարի , Հանգեաւ 806 :

ԳԱՒԹ Բ. ԿԱԿԱՂԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 806 . վարեց 27 տարի ,
Հանգեաւ 833 :

ՅՈՎԷԱՆՆԷՍ Գ. ՈՎԱՅԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 833 . վարեց 22
տարի , Հանգեաւ 855 :

ՋԱԲԱՐԻՈ Ա. ՋԱԳԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 855 տակաւին աշխար-
հական , վարեց 22 տարի , Հանգեաւ 877 :

ԳԷՈՐԳ Բ. ԳՈՌՆԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 898 . վարեց 21 տարի ,
Հանգեաւ 898 :

Ս. ՄԱՇԹՈՑ Ա. ԵՂՆՎԱՐԳԵՑԻ . — Ընտրեցաւ 898 . վարեց 7
ամիս , Հանգեաւ 899 Նոկտեմբեր 13 :

ՅՈՎԷԱՆՆԷՍ Ե. ԳՐԱՄԵԱՆՈՎԵՐՏԱՅԻ ՊԱՏՄԱՐԱՆ . — Մաշթոցի
աղվական , ընտրեցաւ 899 . փոխադրուեցաւ Վան , վարեց 32 տարի ,
Հանգեաւ 931 :

ՍՏԵՓԱՆՈՍ Բ. ՌՇՏՈՒՆԻ . — Ընտրեցաւ 931 . նստաւ Աղթա-
մար , վարեց 1 տարի , Հանգեաւ 932 :

ԹԼՈՂՈՐՐՈՍ Ա. ՌՇՏՈՒՆԻ . — Ընտրեցաւ 932 , նստաւ Աղթա-
մար , վարեց 6 տարի , Հանգեաւ 938 :

ԵՂԻՇԷՆ Լ. ՌԵՏՏՈՒՆԻ, — Եղրայր Թեոդորոսի, ընտրեցաւ 938. նստաւ Աղթամար, վարեց 5 տարի, հանդեաւ 943:

ԱՆԱՆԻԱ Ա. ՄՈՎԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 943 Աղթամար, նստաւ Արգինա 959, վարեց 23 տարի, հանդեաւ 967:

ՎԱՀԱՆ Ա. ՍՈՒՆԻ. — Ընտրեցաւ 968 Արգինա, վարեց 1 տարի, ժողովով փոխուեցաւ 969. քաշուեցաւ Վան, վախճանեցաւ 971:

ԱՏԵՓԱՆՈՍ Գ. ՍԵՌԱՆՅԻ. — Ընտրեցաւ 969. նստաւ Արգինա, վարեց 2 տարի, հանդեաւ 971:

ԽԱԶԻԿ Ա. ԱՐՇԱԲՈՒՆԻ. — Ընտրեցաւ 972. նստաւ Արգինա, գաղթականութեանց հայ եպիսկոպոսներ յղեց, նոր հայրապետանոցը հիմնեց 990. վարեց 20 տարի, հանդեաւ 992:

ՍԱՐԳԻՍ Ա. ՍԵՌԱՆՅԻ. — Ընտրեցաւ 992 մարտ 29. վարեց 27 տարի, հրաժարեցաւ և յաջորդը դրաւ 1019. հանդեաւ 1022:

ՊԵՏՐՈՍ Ա. ԳԵՏԱԴԱՐՁ. — Եղբորորդի Խաչիկի, ընտրեցաւ 1019, քաշուեցաւ Վան, Դեոսկորոս Սանահնեցի հակաթոռ 1036, ընկեցաւ 1038 յուլիս 6: Պետրոս աթոռը թողուց 1045, Խաչիկ Անեցի քեռորդին աթոռակից առաւ 1049, վարեց 35 տարի, հանդեաւ Արվաղ 1054:

ԽԱԶԻԿ Բ. ԱՆՅԵՑԻ. — Յաջորդեց 5 տարի աթոռակցութենէ ետքը 1054, վարեց 6 տարի, հանդեաւ 1060: Ընտրութիւնը յարպաղեցաւ 5 տարի:

ԳՐԻԳՈՐ Բ. ՎԱՍԱՍՈՒՐ. — Առջին անունը Վահրամ, որդի Գրիգոր Մազեխտրոսի, ընտրեցաւ 1065. Գէորդ Գ. Լուսեցին աթոռակից առաւ 1069. ընկեց 1072: Սարգիս քեռորդի Պետրոսի հակաթոռ Հոնի 1076. վախճանեցաւ 1077: Թեոդորոս Ալախստիկ յաջորդ հակաթոռ Հոնի 1077. ընկեցաւ 1090: Բարսեղ Անեցի քեռորդի Վկասյանքին աթոռակից 1081: Պողոս Վարազցի հակաթոռ Մարաշ 1085. հրաժարեցաւ 1087, վախճանեցաւ 1091: Վկայասեր շրջեցաւ շարունակ, վարեց 40 տարի, հանդեաւ Կարմիր Վանք 1105 յունիս 3, իբր 75 տարեկան:

ԲԱՐՍԵՂ Ա. ԱՆՅԵՑԻ, — Քեռորդի Վկայասերին, յաջորդեց 24 տարի աթոռակցութենէ ետքը 1105. վարեց 8 տարի, հանդեաւ 1113:

ԳՐԻԳՈՐ Գ. ՊԱՀԼԱՌՈՒՆԻ, — Քեռորդի Վկայասերին, ընտրեցաւ 1113, 20 տարեկան: Դաւիթ Թոռնիկեան հակաթոռ Աղթամար 1114. աթոռը փոխադրեց Հռոմկլայ 1147. վարեց 53 տարի, յաջորդը օծեց և 3 ամիս ետքը հանդեաւ 1166 յուլիս:

Ս. ՆԵՐՏԷՆ Գ. ԿՒԱՅԵՑԻ ՇՆՈՐՀԱՒԻ, — Եղրայր Պահլաւան-

ւայ, ընտրեցաւ 1166 ապրիլ 17, 64 տարեկան, բարեկարգութեանց և մատենագրութեանց աշխատեցաւ, վարեց 7 տարի, հանդեաւ 1173 օգոստոս 13:

ԳՐԻԳՈՐ Գ. ՏՂԱՅ, — Եղբորորդի Շնորհալույ, ընտրեցաւ 1173 իբր 40 տարեկան ժողով Հռոմկլայի 1179 ապրիլ 1. վարեց 20 տարի, հանդեաւ 1193 մայիս 16:

ԳՐԻԳՈՐ Ե. ԳՐԱՎԱԼԺ, — Որ է Վահրամ քեռորդի Տղային, ընտրեցաւ 1193 իբր 20 տարեկան, վարեց 16 ամիս, հանդեաւ 1194:

ԳՐԻԳՈՐ Զ. ԱՊԵՐԱՏ, — Եղբորորդի Շնորհալույն, ընտրեցաւ 1194, 72 տարեկան, Բարսեղ Բ. Անեցի հակաթոռ 1195. վարեց 9 տարի, հանդեաւ Միս 1203:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Զ. ՄԵՆԱՐԱՐՈՅ. — Ընտրեցաւ 1203, նստաւ Հռոմկլայ: Անանիա Սերաստացի հակաթոռ Արվաղ 1204, Դաւիթ Բ. Արքակաղնիցի աթոռակից Միս 1204. Բարսեղ և Անանիա և Դաւիթ վախճանեցան 1206, և Յովհաննէս մնաց խաղաղ, վարեց 18 տարի, հանդեաւ 1221:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Ա. ԲԱՐՁՐԱԲԵՐԳԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1221. վարեց 46 տարի, հանդեաւ 1267 ապրիլ 9:

ՅԱԿՈՐ Ա. ԿՒԱՅԵՑԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆ. — Ընտրեցաւ 1267. վարեց 19 տարի, հանդեաւ 1286:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Բ. ԿՏՏՈՒԿՅԵՑԻ ՊՐՕՆՊՈՐՏ. — Առաջնորդ Խորեն Վանուց, ընտրեցաւ 1286 ապրիլ 13. վարեց 3 տարի, հակառակութեանց պատճառաւ հրաժարեցաւ 1289, մնաց Լամբրոն 4 տարի, յետոյ առաջնորդ Ակեւուայ վանքին, հանդեաւ անդ:

ՍՏԵՓԱՆՈՍ Գ. ՀՌԱՄԿՒԱՅԵՑԻ. — Երգնկայի Խախ գիւղէն, ընտրեցաւ 1290. վարեց 3 տարի, հանդեաւ Եփեսոս 1293:

ԳՐԻԳՈՐ Ե. ԱՆԱՐԱՐՁԵՑԻ ՏՈՐԳԵՐԵՑԱՆՑ. — Տեղակալ Ստեփանոսի, ընտրեցաւ 1293. աթոռը փոխադրեց Միս, վարեց 14 տարի, հանդեաւ 1307ի սիկդրը:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. ԿՍՏԱՐԱՅԻ. — Եպիսկոպոս Կեսարիոյ, Կատուկեցի Պրօնապոսթէն տարրէր. ընտրեցաւ 1307 մարտ 19. վարեց 15 տարի, հանդեաւ 1322:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 1322. վարեց 4 տարի, հանդեաւ 1326:

ՅԱԿՈՐ Բ. ՏԱՐՈՆԱՅԻ. — Քեռորդի Անուարդեցւոյն, ընտրեցաւ 1327. հակառակութեանց պատճառով հրաժարեցաւ 1341, և աթոռը Միխիթարի անցաւ. դարձեալ կաթողիկոս 1355. վարեց նախ 14 յետոյ 4 տարի. հանդեաւ 1359:

ՄԻԽԱԲ Ա. ԳՈՆԵՐՏԻ. — Ընտրեցաւ 1341 Յակոբի հրաժարե-
լէն ետքը, վարեց 14 տարի, հանդեաւ 1355:

ՄԵՍՐՈՊ Ա. ԱՐՏԱԶՅՏԻ. — Ընտրեցաւ 1359 Յակոբի մահուանէ
ետքը, վարեց 13 տարի, հանդեաւ 1372:

ԿՈՏԱՆԳԻՆ Ս. ՍՍԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 1372. վարեց 2 տարի,
հանդեաւ 1374:

ՊՕՂՈՍ Ա. ՍՍԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 1374. գնաց Եգիպտոս 1375
ապրիլ 22, Եգիպտոսէ դարձաւ յուլիս 22, վարեց 3 տարի, հանդե-
աւ 1377:

ԹԷՂՈՐՈՍ Բ. ԿԻԼԻԿԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 1377. վարեց 15 տա-
րի, մեռաւ 1392. ընտրութիւնը յապաղեցաւ 1 տարի:

ԿԱՐԱՊԵՏ Բ. ԿԵՂԵՏԻ ԲՈՊԵԿ. — Ընտրեցաւ 1393. Յիշատա-
կարաններով ստուգուած է թէ ցուցակներու մէջ գրուած Գաւիթը
Աղթամարի կաթողիկոս է ողջ կարապետի հետ և անկէ ետք յիշ-
ուած կարապետը միեւնոյն անձն է: Վարեց 15 տարի, մեռաւ 1408:

ՅԱԿՈՒ Գ. ՍՍԵՏԻ. — Գրաւեց 1408. Ս. Գրեգոր Տոթեւացի
Աքճէլ գնաց 1409. Յակոբ վարեց 3 տարի, հանդեաւ 1411:

ԳՐԻԳՈՐ Ը. ԽԱՆՉՈՂԱՏ. — Գրաւեց 1411. վարեց 5 տարի,
ընկեցաւ 1416. վախճանեցաւ 1420:

ՊՕՂՈՍ Բ. ԳԱՌՆԵՏԻ. — Պատրիարք Երուսաղէմի, գնաց Սիւ
1415. ընտրեցաւ 1416. վարեց 13 տարի, հանդեաւ 1429:

ԿՈՏԱՆԳԻՆ Զ. ՎԱՀԿԱՏԻ. — Գրաւեց 1429. վարեց 10 տարի,
վախճանեցաւ 1439. Յովետի երեց ջանաց աթոռը գրաւել, բայց
չյաջողեցաւ:

ԳՐԻԳՈՐ Թ. ՄՈՒՍԱՐԷԿԵԱՆ. — Գրաւեց 1439, վարեց 2 տա-
րի, ընկեցաւ և հաւանեցաւ 1441. վախճանեցաւ 1442: Յովետի
երեց նորէն ջանաց, բայց չյաջողեցաւ:

ԿԱՐԱԿՈՍ Ա. ՎԵՐԱՊԵՏԻ. — Ընտրեցաւ Ս. Էջմիածին 1441 մա-
յիս 28 և աթոռը փոխադրուեցաւ Ս. Էջմիածին, վարեց 2 տարի,
հակառակութեանց պատճառով հրաժարեցաւ 1443. հանդեաւ 1448:

ԳՐԻԳՈՐ Ժ. ՄԱԿՈՆԵՏԻ ԶԱԼԱՐԷԳԻԱՆ. — Ընտրեցաւ 1443.
Կարապետ Եւզոկիացի հակաթոռ Սիւ 1446: Արիստակէս աթոռա-
կալ կամ աթոռակից օծուեցաւ Էջմիածին 1448. Չաքարիա կա-
թողիկոս Աղթամարայ գրաւեց Էջմիածին 1461. մերժեցաւ 1462:
Սարգիս որ Ս. Աջը տարիւր էր աթոռակից եղաւ 1462: Գրեգոր վա-
րեց 23 տարի, հանդեաւ 1466:

ԱՐԻՍՏԱԿԻՍ Բ. ԱՌՈՒՄԱՆ. — Յաջորդեց 18 տարի աթոռակցու-
թենէ ետքը 1466. Սարգիս Աջատարը աթոռակից պահեց, մերժեց

Աղթամարայ Ստեփանոս կաթողիկոսը որ Էջմիածինը գրաւել գնաց
1447. վարեց 4 տարի, հանդեաւ 1470:

ՍԱՐԳԻՍ Բ. ԱԶԱՏԱՐ. — Յաջորդեց 4 տարի Գրեգորի և 4 տարի
Արիստակէսի հետ աթոռակցութենէ ետքը 1470. Յովհաննէս որ Ս.
Աջը բերել տուաւ, աթոռակից եղաւ 1470: Սարգիս վարեց 4 տարի,
հանդեաւ 1474:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Է. ԱԶԱԿԻՐ. — Յաջորդեց 4 տարի աթոռակցու-
թենէ ետքը 1474: Միւս այլ Սարգիս մը աթոռակից առաւ 1474:
Ս. Աջը Աղթամարէ դարձուց 1477. վարեց 10 տարի, հրաժարեցաւ
1484 և գնաց Լեհաստան:

ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՄԻՆՍԱՅԼ. — Յաջորդեց 10 տարի աթոռակցութենէ
ետքը 1484: Շատ աթոռակիցներ առաւ, Արիստակէս Գ. 1484, դա-
դարեալ 1499. Յուսիկ 1488, այլ քննելի է. Թադէոս Ս. 1499, դա-
դարեալ 1504. Գաւիթ 1500, այլ քննելի է, Եղիշէ Բ. 1504, դա-
դարեալ 1506. Յովհաննէս 1505, մեռաւ Կոստանդնուպոլիս 1508.
Ներսէս 1506, դադարեալ 1507. Չաքարիա 1506: Սարգիս վարեց
31 տարի, հանդեաւ 1515:

ԶԱՔԱՐԻՍ Բ. — Յաջորդեց 9 տարի աթոռակցութենէ ետքը
1515. Սարգիս Վրաստանցին աթոռակից առաւ 1515. վարեց 5 տա-
րի, հանդեաւ 1520:

ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՎՐԱՍՏԱՆԵՏԻ. — Յաջորդեց 5 տարի աթոռակցու-
թենէ ետքը 1520. վարեց 17 տարի, հանդեաւ 1537:

ԳՐԻԳՈՐ ԺԱ. ԲՈՒԶԱՆԳԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 1537. հաւանա-
բար սա է Գրեգոր եղբորդի Չաքարիայի որ 1526-1536 Կոստանդնու-
պոլսոյ պատրիարք եղաւ, վարեց 5 տարի, հանդեաւ 1542:

ՍՏԵՓԱՆՈՍ Ե. ՍԱԼՄԱՍՏԵՏԻ. — Ընտրեցաւ 1542. Միքայէլ
Սերաստացին աթոռակից առաւ 1542. գնաց Եւրոպա 1548. դար-
ձաւ Էջմիածին 1551: Ուրիշ աթոռակիցներ ալ առաւ, Բարսեղ Բ.
1549. Գրեգոր 1552. Արիստակէս 1555, դադարեալ 1563. վարեց 22
տարի, հանդեաւ 1564:

ՄԻՔԱՅԷԼ Ա. ՍԵՐԱՍՏԱՆԵՏ. — Յաջորդեց 22 տարի աթոռակ-
ցութենէ ետքը 1564. աթոռակից պահեց Բարսեղը, դադարեալ
1567. և Գրեգորը: Աւելցուց Ստեփանոս Զ. Առինջեցին 1567. վա-
րեց 6 տարի, հանդեաւ 1570:

ԳՐԻԳՈՐ ԺԲ. — Յաջորդեց Ստեփանոսի հետ 12 և Միքայէլի հետ
6 տարի աթոռակցութենէ ետքը 1570. աթոռակից պահեց Ստեփա-
նոս Զ. Առինջեցին, վախճանեալ 1575: Եւ նորեր ալ առաւ, Թա-
դէոս Բ. 1571, որ գնաց Լեհաստան 1576. դարձաւ 1577. վախճա-

նեցաւ 1579 : Աւարել 1575 , վախճանեալ 1586 : Դաւիթ 1579 : Գրիգոր վարեց 17 տարի , հանգեաւ 1587 , 90 տարեկան :

ԳԱՌԹ Գ. — Յաջորդեց 8 տարի աթոռակցութենէ ետքը 1587 . աթոռակիցիներ առաւ , Մելքիսեկի Գառնեցի 1593 որ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք եղաւ 1599 . դարձաւ Էջմիածին 1600 - մեկնեցաւ 1624 , վախճանեցաւ Կամենից 1628 ապրիլ 5 : Գրիգոր ԺԳ. Սրապիոն 1603 օգոստոս 14 որ հրաժարեցաւ 1605 , հանգեաւ Տիարպէքեր 1606 ապրիլ 23 : Սահակ Գ. Գառնեցի երօրօրդի Մելքիսեկի 1624 որ մեկնեցաւ 1628 . վախճանեցաւ 1639 : Դաւիթ վարեց 41 տարի , հրաժարեցաւ 1628 . վախճանեցաւ 1633 :

ՄՈՎԱԷՍ Գ. ՏԱԹՆԱՅՆ. — Ընտրեցաւ 1629 յունուար 13 , Էջմիածինը վերանորոգեց , վարեց 5 տարի , հանգեաւ 1632 մայիս 14 :

ՓԻԼԻՊՊՈՍ Ա. ԱՂԱՍԿԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1633 յունուար 13 , զնայ երուսաղէմ 1651 , Կոստանդնուպոլիս 1652 . դարձաւ 1653 . վարեց 22 տարի , հանգեաւ 1655 մարտ 25 , 63 տարեկան :

ՅԱԿՈԲ Գ. ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1655 ապրիլ 8 . Եգիպտոսէ վար Այնթապցի հակաթոռ երուսաղէմ 1663 : Յակոբ զնայ երուսաղէմ 1665 , Կոստանդնուպոլիս 1666 . դարձաւ 1667 , դարձեալ Կոստանդնուպոլիս 1679 . վարեց 25 տարի , հանգեաւ Կոստանդնուպոլիս 1860 օգոստոս 1 , թաղեցաւ Բերա : Ընտրութիւնը յապաղեցաւ 2 տարի :

ԵՂՆԱԶԱՐ Ա. ԱՅՆԹԱՊՅԻ. — Յաջորդեց 19 տարի հակաթոռութենէ ետքը 1682 . վարեց 9 տարի , հանգեաւ 1691 օգոստոս 8 :

ՆԱԶԱՊԵՏ Ա. ԵԳԵՍԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 1691 օգոստոս 10 . վարեց 14 տարի , հանգեաւ 1705 յունիս 13 , ընտրութիւնը յապաղեցաւ 1 տարի :

ԱՂԱՔՍՏԱՆԴՐ Ա. ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1706 . վարեց 8 տարի , հանգեաւ 1714 նոյեմբեր 22 , ընտրութիւնը յապաղեցաւ 6 ամիս :

ԱՍՏՈՒԱՄԱՏՈՐ Ա. ՀԱՄԱՏԱՆՅԻ. — Ընտրեցաւ 1715 մայիս 7 , վարեց 10 տարի , հանգեաւ 1725 հոկտեմբեր 10 :

ԿԱՐԱՊԵՏ Բ. ՈՒՆՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1726 և օծուեցաւ Կոստանդնուպոլիս փեարուար 27 , հասաւ Էջմիածին 1728 . վարեց 4 տարի , հանգեաւ 1729 հոկտեմբեր 2 :

ԱՔԱԶԱՄ Բ. ԽՈՇԱՔԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1730 . վարեց 4 տարի , հանգեաւ 1734 նոյեմբեր 11 :

ԱՔԱԶԱՄ Գ. ԿՐՏԱՅԻ. — Ընտրեցաւ 1734 նոյեմբեր 25 , վարեց 3 տարի , հանգեաւ 1737 ապրիլ 18 :

ՂԱԶԱՐ Ա. ԶԱԶԱՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1737 . օծուեցաւ 1738 . Յովհաննէս Ազուլեցի հակաթոռ 1740 . մերժեցաւ 5 ամիս ետքը : Ղազար մերժեցաւ և Պետրոս Բ. Քիւթուր ընտրեցաւ 1748 , ըստ Ղազար զորացաւ 10 ամիս ետքը : Պետրոս հանգեաւ 1749 : Ղազար վարեց 13 տարի , վախճանեցաւ 1751 :

ՄԻՆԱՍ Ա. ԱՎԱՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1751 սեպտեմբեր 15 , վարեց 2 տարի , հանգեաւ 1753 մայիս 12 :

ԱՂԱՔՍՏԱՆԴՐ Բ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԵՑԻ, — Մականուանեալ Ղարաղաշ , ընտրեցաւ 1753 . օծուեցաւ 1754 մարտ 6 , վարեց 2 տարի , հանգեաւ 1755 : Սահակ Ե. Կեղեցի , մականուանեալ Ահապիկ , ընտրեցաւ 1755 , մնաց Կոստանդնուպոլիս 2 տարի , Էրզրում 3 տարի , դուրսեցաւ 1759 օծում չառած , վախճանեցաւ 1760 :

ՅԱԿՈԲ Բ. ՇԱՄԱԽԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 5 տարի անդալալութենէ ետքը 1759 նոյեմբեր 24 , վարեց 4 տարի , հանգեաւ 1763 յունիս :

ՍԻՄՈՆ Ա. ԵՐԵՒԱՆՅԻ. — 1763 . Տօնացոյցը վերանորոգեց 1777 . վարեց 17 տարի , հանգեաւ 1780 յունիս 26 :

ՂՈՒԿԱՍ Ա. ԿԱՐՆԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1870 օգոստոս 2 , վարեց 19 տարի , հանգեաւ 1799 դեկտեմբեր 27 . ընտրութիւնը երկարեցաւ . Յովսէփ Արղութեան ընտրեցաւ 1800ի վերջ . օծում չառած հանգեաւ Թիֆլիս 1801 մարտ 19 :

ԳԱՌԹ Ե. ԵՆԵԳԻԹՅԻ. — Ղորղանեան , դրաւեց 1801 ապրիլ 28 , վարեց 3 տարի , ընկեցաւ 1804 սեպտեմբեր , վախճանեցաւ 1810 :

ԳԱՆՈՒԼ Ա. ՍՈՐԻՄԱՌԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1801 . օծուեցաւ Ալաշկերտի վանքը 1802 մայիս 23 , նստաւ աթոռ 1804 սեպտեմբեր 21 , վարեց 4 տարի , հանգեաւ Երեւան 1803 օգոստոս 21 , ընտրութիւնը յապաղեցաւ 1 տարի :

ԵՓՐԵՄ Ա. ԶՈՐԱԳԵՂՅԻ. — Ընտրեցաւ և օծուեցաւ 1809 դեկտեմբեր 26 , վարեց 22 տարի , հրաժարեցաւ 1831 մարտ 6 , հանգեաւ 1835 յունիս 16 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ը. ԿԱՐՅԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1831 մարտ 16 , օծուեցաւ նոյեմբեր 8 . Պրլոժնիան տրուեցաւ 1836 մարտ 11 . վարեց 11 տարի , հանգեաւ 1842 մարտ 26 : Ընտրութիւնը յապաղեցաւ 1 տարի :

ՆԵՐՍԷՍ Ե. ԱՇՏԱՐԱԿԵՑԻ. — Ընտրեցաւ 1843 մայիս 18 , օծուեցաւ 1846 յունիս 9 , վարեց 14 տարի , հանգեաւ 1857 փետրուար 13 , 86 տարեկան . ընտրութիւնը յապաղեցաւ 1 տարի :

ՄԱՏԹԷՍ Ա. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԵՑԻ. — Չուխաճեան , ընտրեցաւ 1858 մայիս 18 , օծուեցաւ 1858 օգոստոս 15 , վարեց 6 տարի ,

Հանդեաւ 1865 օգոստոս 22, 63 տարեկան : Ընտրուածինը յապաղեցաւ 1 տարի :

ԳԼՈՐԳ Դ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԵՅԻ . — Քերեստէճեան, ընտրեցաւ 1866 սեպտեմբեր 17, օծուեցաւ 1867 մայիս 21, ճեմարանը Հիմնեց 1874 . վարեց 16 տարի, Հանդեաւ 1882 դեկտեմբեր 6, 69 տարեկան : Ընտրուածինը յապաղեցաւ 3 տարի : Կերսէս Վարժապետեան ընտրեալ 1884 մայիս 9, Հրատարեցաւ, և Հանդեաւ Կոստանդնուպոլիս 1884 հոկտեմբեր 26 :

ՄԱԿԱՐ Ա. ԹԵՂՈՒՏՅՈՒ . — Տէր Պետրոսեան, ընտրեցաւ 1885 ապրիլ 21, օծուեցաւ 1885 նոյեմբեր 10, վարեց 6 տարի, Հանդեաւ 1891 ապրիլ 16, 78 տարեկան : Ընտրուածինը յապաղեցաւ 1 տարի :

ՄԿՐՏԻՁ Ա. ՎԱՆՆԵՅԻ . — Խրիմեան, ընտրեցաւ 1892 մայիս 5, 72 տարեկան, օծուեցաւ 1893 սեպտեմբեր 22 :

Ա Յ Ո Ռ Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ո Յ

Կ Ա Թ Ո Ղ Ի Կ Ո Ս Ն Ե Ր

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՒԴՈՎԱՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1447, վախճանեցաւ 1477 :

ԵՏԵՓԱՆՈՍ ՍԱՐԱԶՈՐԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1478, վախճանեցաւ 1488 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՆՏԻՈՒՔԱՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1488, վախճանեցաւ 1515 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԼԿՈՒՐԱՆՅԻ Բանաստեղծ . — Ընտրուեցաւ 1515, վախճանեցաւ 1525 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳՈՒՐՄԵՅԻ ԿԱՅԵԱԿ . — Ընտրուեցաւ 1525, դադարեցաւ 1539 :

ՄԻՄՈՆ ՈՒՆՆԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1539, դադարեցաւ 1545 :

ՂԱԶԱՐ ՈՒՆՆԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1545, դադարեցաւ 1547 :

ԹՈՐՈՍ ՍՍԵՅԻ ՄԱՅՍԵՆՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1548, դադարեցաւ 1553 :

ԽԱԶԱՏՈՒՐ ԶՈՐԻԿ . — Ընտրուեցաւ 1553, դադարեցաւ 1560 :

ԽԱԶԻԿ ՈՒՆՆԵՅԻ . — Երաժիշտ Ընտրուեցաւ 1560, դադարեցաւ 1584 :

ԱԶԱՐԱ ԶՈՒՂԱՅԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1584, դադարեցաւ 1602 : Տիրատուր զիտնական ու Յովհաննէս կը բռնաբարեն աթոռը 1588-1602 :

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԿԱՌԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1602, դադարեցաւ 1609 : ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՅՆԹԱՊԵՅԻ ԲԱՐԵՐԱՐՈՅ . — Պատմագիր Ընտրուեցաւ 1609, վախճանեցաւ 1622 :

ՄԻՆԱՍ ԿԱՐՆԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1622, վախճանեցաւ 1636 : ՆԵՐՍԷՍ ՍԵՐԱՍՏԱՅԻ կամ ԱՐԵՆԵԼԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1636, վախճանեցաւ 1643 :

ԹՈՐՈՍ ՍՍԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1643, վախճանեցաւ 1658 : ԽԱԶԱՏՈՒՐ ՍԵՐԱՍՏԱՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1658, վախճանեցաւ 1663 :

ԳՐԻԳՈՐ ԱՏԱՆԱՅԻ ՊԵՏԱԿ . — Ընտրուեցաւ 1663, վախճանեցաւ 1669 :

ԴԱՆԹ ԲԵՐԻԱՅԻ կամ ԿԱՏԱԿՈՒՅԻ . — Բռնակալեց 1669-1673 :

ՍԱՀԱԿ ՄԷԵԱՆԷՃԻ . — Ընտրուեցաւ 1673, վախճանեցաւ 1683 : Աթոռը Թափուր 8 տարի :

ԱՍՏՈՒՄԱՏՈՒՐ ՍԱՍՆԵՅԻ ՆԱՐԵՆ . — Ընտրուեցաւ 1691, վախճանեցաւ 1694 :

ՄԱՏԹԷՍ ԿԵՍԱՐԱՅԻ ՍԱՐԸ . — Ընտրուեցաւ 1694, դադարեցաւ 1701 :

ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԻԱՅԻ . — Բռնակալեց 1701-1705 :

ՅՈՎՀԱՆ ԼԱՅՆԵՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1705, դադարեցաւ 1721 :

ԳՐԻԳՈՐ ԿԵՍԱՐԱՅԻ ՈՒՂԱՐԻՈՒ . — Ընտրուեցաւ 1721, վախճանեցաւ 1726 :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԼԱՅՆԵՅԻ ՏԷՐ ԱԴԱՄ . — Ընտրուեցաւ 1726, վախճանեցաւ 1730 :

ՂՈՒԿԱՍ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1730, վախճանեցաւ 1734 :

ՄԻՔԱՅԷԼ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1734, վախճանեցաւ 1758 :

ԳԱՐԻՔԷԼ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1758, վախճանեցաւ 1770 :

ԵՓՐԵՄ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ . — Պատմագիր Ընտրուեցաւ 1771, վախճանեցաւ 1785 :

ԹՈՐՈՍ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ . — Ընտրուեցաւ 1785, վախճանեցաւ 1796 : ԿԻՐԱԿՈՍ ԱԶՊԱՀԵԱՆՅԻ ՄԵՄ . — Որուն յիշատակը պահպանեց

է Գրոհու-Թիւն և Գառարանու-Թիւն մատուցանելը քարոզին մէջ
 Ընտրեցաւ 1796, վախճանեցաւ 1825:
 ՅՓՐԵՄ ԱԶՊԱՀԵԱՆՑ. — Ընտրուեցաւ 1825, հրատարեցաւ
 1833:
 ՄԻՔԱՅԷԼ ՍՍԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1833, վախճանեցաւ 1853:
 ԿԻՐԱԿՈՍ ԱԶՊԱՀԵԱՆՑ. — Ընտրուեցաւ 1853, վախճանեցաւ
 1866: Շփոթու-Թեանց պատճառով աթոռը Թափուր մնաց 5 տարի:
 ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՐՈՒՇԵՐ ԲԷՃՍԻՉԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1871, վախ-
 ճանեցաւ 1894: Աթոռը Թափուր է 8 տարիներէ ի վեր և երկու
 ընտրու-Թիւններ մնացին ազարդիւն:

Ա Ք Ո Ռ Ա Ղ Յ Ա Մ Ա Ր Ա Յ

Կ Ա Թ Ո Ղ Ի Կ Ո Ս Ն Ե Ր

Ծառօք. — Աղթամարայ կաթողիկոսներուն դաւազանագիրքը
 գեռ լաւ ուսումնասիրուած չէ:
 ԳԱՒԻԹ ԹՈՌՆԻԿԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1113ին, վախճանեցաւ...
 Գաւազանագիրքը ընդհատուած:
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՏՂԱՑ. — Ընտրուեցաւ 1288, վախճանեցաւ 1292:
 ԵՂԻՇԷ ԱՂԱՍԿԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1292, վախճանեցաւ 1300:
 ԶԱՔԱՐԻԱ. — Ընտրուեցաւ 1300, վախճանեցաւ 1334:
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1334, վախճանեցաւ 1346:
 ԳԱՒԻԹ. — Ընտրուեցաւ 1346, վախճանեցաւ 1368:
 Հակարոսներ. — 1368-1371:
 ՆԵՐՍԷՍ ԲՈՒՍ. — Ընտրուեցաւ 1371, վախճանեցաւ 1378:
 ԶԱՔԱՐԻԱ. — Ընտրուեցաւ 1378, վախճանեցաւ 1393:
 Հակարոսներ. — 1393-1400:
 ԳԱՒԻԹ ՀԵՉԱՀՈԳԻ. — Ընտրուեցաւ 1400, վախճանեցաւ 1423:
 Հակարոսներ. — 1423-1439:
 ԶԱՔԱՐԻԱ. — Ընտրուեցաւ 1439, վախճանեցաւ 1462:
 Հակարոսներ. — 1462-1466:
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1466, վախճանեցաւ 1487:
 ՆԵՐՍԷՍ. — Ընտրուեցաւ 1487, վախճանեցաւ 1496:
 ԱՏՈՄ. — Ընտրուեցաւ 1496, վախճանեցաւ 1509:

ԳՐԻԳՈՐԻՍ. — Ընտրուեցաւ 1509, վախճանեցաւ 1534:
 ԵՂԻՉԱՐ. — Ընտրուեցաւ 1534, վախճանեցաւ 1542:
 ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՓՈՔՐ. — Ընտրուեցաւ 1542, վախճանեցաւ 1610:
 ԱՐԱՀԱՄ. — Ընտրուեցաւ 1610, վախճանեցաւ 1614:
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1614, վախճանեցաւ 1648:
 ԿԱՐԱՊԵՏ ՔՈՆՃԻ = Ծաղկասպի. — Ընտրուեցաւ 1648,
 վախճանեցաւ 1661:
 ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԳՈՒՌՃԻ. — Ընտրուեցաւ 1661, վախճանեցաւ 1663:
 ՄԱՐԿՈՍ ԱՐՃԻՇԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1663, վախճանեցաւ 1669:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԻԹԻՒՆՃԻ. — Ընտրուեցաւ 1669, վախճա-
 նեցաւ 1683:
 ԹՈՒՄԱ ՅԵՐԻՃՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1683, վախճանեցաւ 1698:
 ՍԱՀԱԿ ԱՐԿԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1693, վախճանեցաւ 1699:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԵԾՈԿ = Կայծակ. — Ընտրուեցաւ 1699, վախ-
 ճանեցաւ 1704:
 ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՓԱՏԵՅՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1704, վախճանեցաւ
 1711:
 ԳՐԻԳՈՐ ԳՈՒՐՇԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1711, վախճանեցաւ 1730:
 ԿԱՐԱՊԵՏ ԿՐԸՄՔԻՍՄԵՆՑ ԶԳՆԱԶԳԵԱՑ. — Ընտրուեցաւ
 1798, վախճանեցաւ 1804:
 ԽԱԶՏՈՐԻ ՎԱՆՅԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1804, վախճանեցաւ 1814:
 ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏՈՆՅԵՐ ԿԱՔԱԻ. — 1814, վախճանեցաւ 1823:
 Աթոռը Թափուր 2 տարի:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՏԱԽՈՒ. — Ընտրուեցաւ 1825, վախճանեցաւ
 1842:
 ԽԱԶՏՈՐԻ ՄՈԿԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1842, վախճանեցաւ 1850:
 Աթոռը Թափուր 4 տարի:
 ԳԱՐԻԷԼ ԵՊԻՍԿՈՍ. — Վանայ տեղապահ 1850—1854:
 ՊԵՏՐՈՍ ՊԵՒՊԻԼ. — Ընտրուեցաւ 1859, վախճանեցաւ 1864:
 ԽԱԶՏՈՐԻ ՊՈՂՈՒՍԵՐ ԵՐԴՏԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1864,
 վախճանեցաւ 1895: Աթոռը Թափուր եօթը տարիէ ի վեր:

ԱՅՈՒ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

ՊԱՏՐԻԱՐԻՆԵՐ

- ԱՐՐԱՀԱՄ. — Ընտրուեցաւ 637 և հաստատուեցաւ Էօմէր Ա-միրապետին հրովարտակով, վախճանեցաւ 669:
- ԳՐԻԳՈՐ ԵԶԵԿԻԷԱՆ. — Ընտրուեցաւ 669, վախճանեցաւ 696:
- ԳԷՈՐԳ. — Ընտրուեցաւ 696, վախճանեցաւ 708:
- ՄԿԲՏԻԶ. — Ընտրուեցաւ 708, վախճանեցաւ 730:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ. — Ընտրուեցաւ 730, վախճանեցաւ 758:
- ՍՏԵՓԱՆՈՍ. — Ընտրուեցաւ 758, վախճանեցաւ 774:
- ԵՂԻԱ. — Ընտրուեցաւ 774, վախճանեցաւ 797:
- Այսպս ամթուակալներ 797 — 885:
- ԱՐՐԱՀԱՄ. — Ընտրուեցաւ 885, վախճանեցաւ 916:
- Այսպս ամթուակալներ 916 — 981:
- ԳՐԻԳՈՐ. — Ընտրուեցաւ 981, վախճանեցաւ 1006:
- ԱՐՐԷՆ. — Ընտրուեցաւ 1006, վախճանեցաւ 1038:
- Այսպս ամթուակալներ 1038 — 1090:
- ՍԵՄԵՆ. — Ընտրուեցաւ 1090. Խաչակիրք երուսաղէմը կ'առանն 1099, վախճանեցաւ 1109:
- ՄՈՎՍԷՍ. — Ընտրուեցաւ 1109, հրաժարեցաւ 1133, վախճանեցաւ 1134:
- ԵՍԱՅԻ, Մովսէսի եղբայրը. — Ընտրուեցաւ 1133. Ժողով երուսաղէմի 1141, վախճանեցաւ 1152:
- ՍԱՀԱԿ. — Ընտրուեցաւ 1152, վախճանեցաւ 1180:
- ԱՐՐԱՀԱՄ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1180, վախճանեցաւ 1191:
- ՄԻՆԱՍ. — Ընտրուեցաւ 1191, զնաց Սիս 1193, վախճանեցաւ 1205:
- ԱՐՐԱՀԱՄ. — Ընտրուեցաւ 1205, Առաքել եպիսկ. ամթուակից 1218, վախճանեցաւ . . .
- ԱՌԱՅԵԼ. — Ընտրուեցաւ 1218, վախճանեցաւ 1230:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՐԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1230, վախճանեցաւ 1238:
- ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1238, վախճանեցաւ 1254:
- ՅԱԿՈՅ. — Ընտրուեցաւ 1254, վախճանեցաւ 1281:

- ՍԱՐԳԻՍ. — Ընտրուեցաւ 1281, վախճանեցաւ 1313:
- ՍՍՏՈՒԱՆՍՏՈՐ. — Ընտրուեցաւ 1313, վախճանեցաւ 1317:
- ԳԱՒԹ. — Ընտրուեցաւ 1317, վախճանեցաւ 1321:
- ՊՅՂԱՍ. — Ընտրուեցաւ 1321, վախճանեցաւ 1331:
- ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵՍ. — Ընտրուեցաւ 1331, վախճանեցաւ 1341:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ. — Ընտրուեցաւ 1341, վախճանեցաւ 1353:
- ԱՍՐՍԵՂ. — Ընտրուեցաւ 1353, վախճանեցաւ 1358:
- ԳՐԻԳՈՐ. — Ընտրուեցաւ 1358, Մկրտիչ եպիսկ. ամթուակից 1365, հրաժարեցաւ և վախճանեցաւ 1366:
- ՄԿԲՏԻԶ. — Ընտրուեցաւ 1366, վախճանեցաւ 1381:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԼԵՀԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1381, վախճանեցաւ 1385:
- ԳՐԻԳՈՐ ԵԳԻՊՏԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1385, վախճանեցաւ 1390:
- ԵՍԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1390, ամթուակից առաւ իր Սարգիս եղբայրը, վախճանեցաւ 1393:
- ՍԱՐԳԻՍ. — Ընտրուեցաւ 1395, վախճանեցաւ 1417:
- ՊՅՂԱՍ ԳԱՌԵՅԵՍ. — Ընտրուեցաւ 1417, յետոյ կ'ամողիկոս Ամենայն Հայոց 1419:
- ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵԳԻՊՏԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1419, Եսայի ամթուակից 1428: Աթուր յանձնեց իր ամթուակիցին 1430, վախճանեցաւ 1439:
- ԵՍԱՅԻ ԱԹՈՌԱԿԱԼ. — Ընտրուեցաւ 1430, վախճանեցաւ 1439:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ. — Ընտրուեցաւ 1441, վախճանեցաւ 1445:
- ԱՐՐԱՀԱՄ. — Ընտրուեցաւ 1445, Մեսրոպ եպիսկ. ամթուակից 1458, վախճանեցաւ 1454:
- ՄԵՆԱՐԳ. — Ընտրուեցաւ 1454, Պետրոս ամթուակից, և վախճանեցաւ 1461:
- ՊԵՏՐՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1461, վախճանեցաւ 1476:
- ՄԿԲՏԻԶ. — Ընտրուեցաւ 1476, վախճանեցաւ 1479:
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՒԻՇ կամ ԵՐԿԱՅԵ ՀԱՍՍԱԿ. — Ընտրուեցաւ 1479, վախճանեցաւ 1491:
- ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊՐՈՒՍՅԵՍԻ. — Ընտրուեցաւ 1491, վախճանեցաւ 1501:
- ՊԵՏՐՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1501, վախճանեցաւ 1507:
- ՍԱՐԳԻՍ. — Ընտրուեցաւ 1507. Սուլթան Սէլիմ հաստատեց և նորոգեց երուսաղէմի ամթուակի հրովարտակները 1517, վախճանեցաւ 1523:
- ՍՍՏՈՒԱՆՍՏՈՐ ՄԵՐՏԻՆԵՍԻ. — Ընտրուեցաւ 1523, զաղբեցաւ 1544:
- ՓԻԼԻՊՊՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1544, վախճանեցաւ 1564:

ԱՍՏՈՒԱՆԳԱՏՈՒ ՄԵՐՏԻՆՆԵՐ. — Դարձեալ 1564, աթոռակից առաւ իր եղբորորդին Անդրէաս, վախճանեցաւ 1566:

ԱՆԳՐԻԱՍ ՄԵՐՏԻՆՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1566, վախճանեցաւ 1595: ԳԱՒԹ ՄԵՐՏԻՆՆԵՐ եղբոր փրկի Անդրէասի. — Ընտրուեցաւ 1595, վախճանեցաւ 1615:

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳԱՆՋԱԿՆԵՐ ՊԱՐՈՆ ՏԷՐ. — Ընտրուեցաւ 1615, վճարեց վանքին պարտքերը, գնեց կալուածներ և կառուց Նոր Ղէնքեր, վախճանեցաւ 1647:

ԱՍՏՈՒԱՆԳԱՏՈՒ ՏԱՐՈՆՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1647 յանձնարարութեամբ Պարոն Տէրի, դադրեցաւ 1666:

ԵՂՒԱՋԱՐ ԱՅՆԹԱՊՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1666, դադրեցաւ 1667: ԱՍՏՈՒԱՆԳԱՏՈՒ ՏԱՐՈՆՆԵՐ. — Դարձեալ 1667, դադրեցաւ 1668:

ԵՂՒԱՋԱՐ ԱՅՆԹԱՊՅԻ. — Դարձեալ 1668, դադրեցաւ 1669: ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԱՅԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1669, դադրեցաւ 1670:

ԱՍՏՈՒԱՆԳԱՏՈՒ ՏԱՐՈՆՆԵՐ. — Երրորդ անգամ 1670, վախճանեցաւ 1672:

ԵՂՒԱՋԱՐ ԱՅՆԹԱՊՅԻ. — Երրորդ անգամ 1672, դադրեցաւ 1682: Այլ թուականին ընտրուեցաւ կաթողիկոս Էջմիածնի:

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԱՅԱՅԻ. — Երրորդ անգամ 1682, վախճանեցաւ 1684: ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼՍՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1684, Ատարն աշխարհական աթոռակիցներ, յետոյ մինակ 1685, դադրեցաւ 1691, վախճանեցաւ 1694:

ՄԻՆԱՍ ՀԱՄԳՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1691, Յովհաննէս աթոռակից 1691 — 1694. յետոյ մինակ : 1694 — 1703 Ս. Աթոռը Մինասի ու Գալուստ Կայծակի բախդախնդրութեան առարկայ, 1701 — 1703 Աւետիքը կը գրաւէ Աթոռը, Գրիգոր Պիծակ աթոռակից: Մինաս Համբեցի վախճանեցաւ 1703: Կ. Պոլսոյ Պատրիարքներու կողմէ տեղապահներ 1703—1715:

ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԹԱՅԱԿԻՐ ԵՐՈՎԱՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1715, վճարեց ծանր պարտքերը, մեծամեծ շինութիւններ բրաւ, վախճանեցաւ 1749:

ՅԱԿՈՐ ՆԱԼՆԱՆ ԶՄԱՐԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1749, դադրեցաւ 1752:

ԹԷՌԴՈՐՈՍ ԽՈՐԵՆՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1752, վախճանեցաւ 1761:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՆՋԱԿՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1761, վախճանեցաւ 1768 Յունիս 14:

ՊՕՂՈՍ ՎԱՆՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1768, վախճանեցաւ 1775 Ապրիլ 18:

ՅՈՎԱԿԻՄ ԳՈՆԱԳԵՌՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1775, վախճանեցաւ 1793 Սեպտ. 24:

ՊԵՏՐՈՍ ԹՈԳԱՅՆԻ. — Ընտրուեցաւ 1793, վախճանեցաւ 1800 Յունիս 18:

ԹԷՌԴՈՐՈՍ ՎԱՆՆԵՐ. — Ընտրուեցաւ 1800, վախճանեցաւ 1819: ԳԱՐԻԲԷԼ ՆԻԿՈՍԻԳԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1819, կանչուեցաւ Կ. Պոլիս 1824, մնաց հոն, Զմիւռնիա զրկուեցաւ 1829: Պօղոս Աղբիւնուարդեցի նախկին Պատրիարք Կ. Պոլսոյ փոխանորդ 1824—1834:

Գարբիէ Երուսաղէմ դարձաւ 1834, վախճանեցաւ 1840 Ապրիլ 25:

ԶԱԿԱՐԻԱ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՐԵԱՆ ԿՈՓԵՆԻ. — Ընտրուեցաւ 1840, վախճանեցաւ 1844:

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՆԱՅԱԿՆԵԱՆ ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1844, վախճանեցաւ 1850:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ ԻԶՄԻՐԵՆԻ. — Ընտրուեցաւ 1850, վախճանեցաւ 1860 Դեկտ. 23: Աթոռը թափուր 1860—1864:

ԵՍՈՅՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԹԱԼԱՍՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1864 Օգոստ. 14, վախճանեցաւ 1885 Օգոստ. 29:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԵՀԱՊԵՏԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1885 Նոյեմ. 15, Կ. Պոլսոյ Պատրիարք եղած առեւ, և տեղապահութիւնը շարունակեց մտաւ պաշտօնի 1888 Յունիս :

Ա Յ ՈՒ Կ Ո Ս Տ Ա Ն Դ Ն ՈՒ Պ Ո Ւ Լ Ս Ո Յ

Պ Ա Տ Ր Ի Ա Ր Գ Ն Ե Ր

ՅՈՎԱԿԻՄ ԵՊԻՍԿՈՍ ՊՐՈՒՍՅԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1461, Սղամպոյի մէջ Հայերը Ալբ ձեռքով կը կազմեն, վախճանեցաւ 1478:

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԵՊԻՍԿ. — Ընտրուեցաւ 1478, վախճանեցաւ 1489:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿ. — Ընտրուեցաւ 1489, վախճանեցաւ 1509:

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵՊԻՍԿ. — Ընտրուեցաւ 1509, վախճանեցաւ 1526:

ԳՐԻԳՈՐ ԵՊԻՍԿՈՍ եղբորորդի Զաքարիա կաթողիկոսի. — Ընտրուեցաւ 1526, վախճանեցաւ 1537:

ԱՍՏՈՒԱԿԱՏՈՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ. — Ընտրուեցաւ 1537, վախճա-
նեցաւ 1550:
ԱՏԵՓԱՆՈՍ ՎԱՐԴ. — Ընտրուեցաւ 1550, վախճանեցաւ 1561:
ՏԻՐԱՏՈՐ ՍՍԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1561, դադրեցաւ 1563:
ՅԱԿՈՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1563, վախճանեցաւ 1573:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻՔ. — Ընտրուեցաւ 1573,
վախճանեցաւ 1581:
ԹՈՎՄԱՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԱՂԱՏԻՈՅ. — Ընտրուեցաւ 1581, վախ-
ճանեցաւ 1587:
ՍԱՐԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՈՒՂՆՈՅ. — Ընտրուեցաւ 1587, վախճա-
նեցաւ 1590:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԵՊԻՍԿ. — Ընտրուեցաւ 1590, վախճանեցաւ 1591:
ԱԶԱՐԻԱ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԶՈՒՂԱՅԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1591,
դադրեցաւ 1592:
ՍԱՐԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. — Ընտրուեցաւ 1592, վախճանեցաւ 1596:
ՏԻՐԱՏՈՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՍՍԵՏԻ. — Նախկին պատրիարք դարձ-
եալ ընտրուեցաւ 1596, դադրեցաւ 1599:
ՄԵԼՔԻՍԵՆԻՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԳԱՌՆԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1599,
դադրեցաւ 1600:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԽՈՒԼ Կ. ՊՈԼՍԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1600, դադ-
րեցաւ 1601:
ԳՐԻԳՈՐ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1601, դադրեցաւ 1608:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԽՈՒԼ Կ. ՊՈԼՍԵՏԻ. — Դարձեալ 1610, դադրե-
ցաւ 1611:
ԳՐԻԳՈՐ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Դարձեալ 1611, դադրեցաւ 1621:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԽՈՒԼ Կ. ՊՈԼՍԵՏԻ. — Երրորդ անգամ 1621,
դադրեցաւ 1623:
ԳՐԻԳՈՐ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Երրորդ անգամ 1623, դադրեցաւ 1626,
վախճանեցաւ 1635:
ԶԱՔԱՐԻԱ ՎԱՆԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1626, դադրեցաւ 1631:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԽՈՒԼ Կ. ՊՈԼՍԵՏԻ. — Զորրորդ անգամ 1631,
վախճանեցաւ 1636:
ԶԱՔԱՐԻԱ ՎԱՆԵՏԻ. — Դարձեալ 1636, դադրեցաւ 1639:
ԳԱՒԹ ԱՐԵՒԵԼԻՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1639, դադրեցաւ 1641:
ԿԻՐԱԿՈՍ ԵՐԵՒԱՆԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1641, վախճանեցաւ 1642:
Պատրիարքարանք Սամաթիայէն Գում-գարու կը փոխադրուի:
ԽԱԶՍՏՈՐ ՍԵՔԱՍԱՅԻ ՄԻՆԵՐՃԱՅ. — Ընտրուեցաւ 1642,
դադրեցաւ 1643, յետոյ կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1658:

ԳԱՒԹ ԱՐԵՒԵԼԻՑԻ. — Դարձեալ 1643, դադրեցաւ 1644:
ԹՈՎՄԱՍ ԲԵՐԻԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1644, պաշտօնավարեց
Հաղիւ երկու ամիս:
ԳԱՒԹ ԱՐԵՒԵԼԻՑԻ. — Երրորդ անգամ 1644, դադրեցաւ 1649:
ԳԱՒԹ ԱՐԵՒԵԼԻՑԻ. — Զորրորդ անգամ 1650, դադրեցաւ 1651:
Աշխարհական տեղակալներ քանի մ'ամիս:
ԵՂԻՍԱՐ ԱՏՆԹԱՊԵՏ. — Ընտրուեցաւ 1651, դադրեցաւ 1652:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ՄՈՒՂՆԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1652, դադրեցաւ
1655. Իբր 4 տարի աշխարհական տեղակալներ կը վարեն, փոխանոր-
դութեամբ կաջացի Մարտիրոս վարդապետի:
ԹՈՎՄԱՍ ԲԵՐԻԱՅԻ. — Դարձեալ 1657էն մինչև 1659 անուա-
նական կերպով:
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԱՅԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1659 մայիս 25, դադրե-
ցաւ 1660. յետոյ Պատրիարք Երուսաղէմի 1669 — 1670:
ՂԱԶԱՐ ՍԵՔԱՍԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1660, դադրեցաւ 1663:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԹԻՒԹԻՆՆՃԱՅ. — Ընտրուեցաւ 1663, դադրեցաւ
1664:
ՍԱՐԳԻՍ ԹԵՔՆԵՏԱՂՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1664, դադրեցաւ 1665:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԹԻՒԹԻՆՆՃԱՅ. — Դարձեալ 1665, վախճանեցաւ
1667:
ՍԱՐԳԻՍ ԹԵՔՆԵՏԱՂՅԻ. — Դարձեալ 1667, վախճանեցաւ 1670:
ԱՏԵՓԱՆՈՍ ՄԵՂՐԵՏԻ. — Ընտրուեցաւ 1670, վախճանեցաւ
1674:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՆՍ ԱՄՍՍԻԱՅԻ մականուանեալ ԹՈՓՈՒԼ. — Ընտ-
րուեցաւ 1674, դադրեցաւ 1675:
ԱՆԴՐԷԱՍ ՍՏԱՄՊՈՒՅԻ մականուանեալ ՃԵՀԵՆՆԷՄ ՎԵՐՏԻ-
ՎԷՆԻ. — Ընտրուեցաւ 1675, դադրեցաւ 1676:
ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՍԱՐԱՅԻ մականուանեալ ՏԷՐ ԿՐՊՕ. — Ընտ-
րուեցաւ 1676, դադրեցաւ 1679:
ՍԱՐԳԻՍ ԻՔՄԷՔԱՅ. — Աշխարհականութենէ քահանայութեան
կոչուելով ընտրուեցաւ 1679, դադրեցաւ 1680:
ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Դարձեալ 1680, դադրեցաւ 1681:
ԹՈՐՈՍ ՍՏԱՄՊՈՒՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1681, Հաղիւ 40 օր պաշ-
տօն վարեց:
ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Երրորդ անգամ 1681, դադրեցաւ 1684:
ԵՓՐԵՄ ՂԱՓԱՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1684 Օգոստ. 15, դադրե-
ցաւ 1686:
ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Զորրորդ անգամ 1686, դադրեցաւ 1687:

ԹՈՐՈՍ ՍՏԱՄՊՈՒՅՆ. — Դարձեալ 1687, դադրեցաւ 1688:
 ԽԱԶԱՏՈՐ ԶԼԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1688, 7 ամիս պաշտօն կը
 փարէ:
 ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԵՍԱՐԱՅԻ. — Հինգերորդ անգամ 1688, վախճանե-
 ցաւ 1689:
 ՄԱՏԹԷՈՍ ԿԵՍԱՐԱՅԻ ՍԱՐԸ. — Ընտրուեցաւ 1692, դադրեցաւ
 1694, կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրուեցաւ նոյն տարին 1694, վախճա-
 նեցաւ 1701:
 ՆՓՐԵՄ ՂԱՓԱՆՅԻ. — Դարձեալ 1694, դադրեցաւ 1698:
 ՄՆԼԻՍՏԵՐԵՅ ԿՈՒՊԷՐ. — Ընտրուեցաւ 1698 մայիս, դադրե-
 ցաւ 1699:
 ՄԻԽՈՒՐ ԳԻՐՏԻՍՏԱՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1699 Յուլիս 23,
 դադրեցաւ 1700:
 ՄՆԼԻՍՏԵՐԵՅ ԿՈՒՊԷՐ. — Դարձեալ 1700 Դեկտ. 4, դադրե-
 ցաւ 1701:
 ՆՓՐԵՄ ՂԱՓԱՆՅԻ. — Երրորդ անգամ 1701 Սեպտ. 1, դադրե-
 ցաւ 1702:
 ԱԻՅՏԻՔ ԵՒԴՈՎԻՍՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1702, կ'ըլլայ միանգա-
 մայն Պատրիարք Երուսաղէմի 1702 Յուլիս 10, դադրեցաւ 1703:
 ԳՍԼՈՒՍ ԿԱՏՇՈՎ ԿՍՄՍԻՍՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1703, Սեպտ.
 8, դադրեցաւ 1704:
 ՆԵՐՍԷՍ ՊԱՒԱԹՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1704 Ապրիլ 23, դադրե-
 ցաւ նոյն տարւոյն Դեկտեմբերին, եղաւ առաջնորդ Պրուսայի,
 վախճանեցաւ անդ 1741:
 ԱԻՅՏԻՔ ԵՒԴՈՎԻՍՅԻ. — Դարձեալ 1704 — 1706, վախճանե-
 ցաւ Բարիկ 1711 Յուլիս 10, 54 տարեկան:
 ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵՐԶՆԱՅԻ, ԳԻՒՀԱՆՃԻ. — Ընտրուեցաւ 1706
 Փետր. 11, դադրեցաւ 1707:
 ՄԻՔԱՅԷԼ ԽԱՐԵԲՐԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ տեղապահի անունով
 1706 Յուլիս 9, պաշտօնավարեց իւր 8 ամիս:
 ՍԱՀԱԿ ԱՊՈՒՉԵՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1707 Յունուար 22, պաշ-
 տօնավարեց 9 ամիս:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԶՄԻՐՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1707 Սեպտ. 26, դադ-
 րեցաւ 1708:
 ՍԱՀԱԿ ԱՊՈՒՉԵՆՅԻ. — Դարձեալ 1708 Սեպտ. 7, դադրեցաւ
 1714:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՆԶԱԿԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1714 Մարտ 21,
 դադրեցաւ 1715:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿՈՒՍՏ ԲԱՂԵՇԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1715 Սեպտ.
 9, վախճանեցաւ 1741 Փետր. 13:
 ՅԱԿՈՐ ՆԱԼԵԱ ԶՄԱՐԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1741 Փետր. 15,
 դադրեցաւ 1749 Մարտ 26:
 ՊՐՈՒՍՈՐԸ ՄԻԼԻՍՏՐԷՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1749 Մարտ 26, դադ-
 րեցաւ 8 օրէ:
 ՄԻՆԱՍ ԱԿՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1749, Էջմիածնի կաթողիկոս
 ընտրուեցաւ 1751:
 ԳԷՈՐԳ ՂԱՓԱՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1751 Յունիս 15, դադրե-
 ցաւ 1752, առաջնորդ զնաց Պրուսա, ուր և վախճանեցաւ և թա-
 ղուեցաւ 1756:
 ՅԱԿՈՐ ՆԱԼԵԱ. — Դարձեալ 1752 Մայիս 16, հրատարեցաւ
 1764, վախճանեցաւ 1764 Յուլիս 20:
 ԳՐԻԳՈՐ ՊԱՄՄԱՃԵԱՆ Կ. ՊՈՒՍԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1764 Մա-
 յիս 15, դադրեցաւ 1773, առաջնորդ զնաց կիպրոս 1774, Պոլիս դար-
 ձաւ 1787 և զնաց Ս. Էջմիածին:
 ԶԱՔԱՐԻԱ ՓՈՒՐԻՉԵԱՆ ԿՈՂՋՈՒՆՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1773
 Նոյեմբ. 28, դադրեցաւ 1781 Մայիս 20:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԱՄԱՏԱՆՅԻ, ըստ ոմանց Պաղատայի. — Ընտ-
 րուեցաւ 1781 Յունիս 2, դադրեցաւ 1782 և առաջնորդ զնաց
 Ամասիա, վախճանեցաւ 1796 Օգոստոս 28 Մարզոլանի Ս. Աստուա-
 ծածին վանքը:
 ԶԱՔԱՐԻԱ ՓՈՒՐԻՉԵԱՆ. — Դարձեալ 1782 Մարտ 11, վախճա-
 նեցաւ 1799 Փետր. 11:
 ԴԱՆԷԼ ՍՈՐՄԱՌԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1799 Մարտ 17, դադ-
 րեցաւ 1800, յետոյ ընտրուեցաւ կաթողիկոս Էջմիածնի 1801, վախ-
 ճանեցաւ և թաղուեցաւ անդ 1808 Օգոստոս:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՄԱՇԻՃԵԱՆ ԲԱՆԵՐԳՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1800
 Մայիս 19, դադրեցաւ 1801 Հոկտ. 19:
 ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՄՍԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1801 Հոկտ. 31, դադրեցաւ
 1802, վախճանեցաւ Տփղիս:
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՄԱՇԻՃԵԱՆ ԲԱՆԵՐԳՅԻ. — Դարձեալ 1802
 Դեկտ. 3, դադրեցաւ 1813, վախճանեցաւ 1817 Յուլիս 27:
 ԱՐԲԱՍՄ ԳՈՒՆԱՆ ՏԱԹԵՒԱՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1813 Սեպտ.
 6, դադրեցաւ 1815 Նոյ. 29:
 ՊՈՂՈՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԱՐԻՄԱՆՈՒՊՈՒՍԵՑԻ. — Ընտրուեցաւ 1815,
 Դեկտ. 1, դադրեցաւ 1823 Հոկտ. 18, վախճանեցաւ 1853 Մայիս 5:
 ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԱՒԱԹՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1823 Հոկտ. 27, դադրե-
 ցաւ 1831 Սեպտ. 4, վախճանեցաւ 1850 Յուլիս 31:

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԱՂԱՒԻՆԻ ԶԱԲԱՐԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1831 Սեպտ. 4, դադրեցաւ 1839 Մարտ 6:
 ՅԱՎՈՐՈՍ ՍԵՐՈՅԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1839 Մարտ 13, դադրեցաւ 1840 Սեպտ.
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԱՂԱՒԻՆԻ. — Դարձեալ 1840 — 1841, վախճանեցաւ 1853 Ապրիլ 6, և թաղուեցաւ Իջնիմիտ:
 ԱՍՏՈՒԱՆՎԱՏՈՐ Կ. ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1841 Սեպտ. 19, դադրեցաւ 1844 Յուլիս, վախճանեցաւ 1846 Յունուար 2, թաղուեցաւ Իւսկիւտար:
 ՄԱՏՔԻՈՍ ԶՈՒԽԱՃԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1844 Յուլիս 17, դադրեցաւ 1848 Ապրիլ 1, յետոյ 1857 Մայիս 17 ընտրուեցաւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, վախճանեցաւ 1865 Օգոստոս 22:
 ՅԱՎՈՐՈՍ ՍԵՐՈՅԵԱՆ. — Դարձեալ 1848 Հոկտ. 7, դադրեցաւ 1856, վախճանեցաւ Երուսաղէմ 1862 Նոյ. 6:
 ԳԷՐԳ ԲԷՐԷՍԷՃԵԱՆ Կ ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1856, դադրեցաւ 1860 Մարտ 24, յետոյ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս 1866 Սեպտ. 17, վախճանեցաւ 1882 Իեկտ. 6:
 ՍԱՐԳԻՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԱԳՐԱՆՈՒՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1860, դադրեցաւ 1861 Հոկտ. 26, վախճանեցաւ 1865 Յուլիս 28:
 ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՄՈՂԱԲԵԱՆ ԱՏԱՐԱԶԱՐՅԻ տեղապահ անուանով պատրիարքական դործերը վարեց երկու տարի 1861 — 1863:
 ՊՈՂՈՍ ԹԱԳԹԱԳԵԱՆ ՊՐՈՒՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1863 Հոկտ 15, դադրեցաւ 1869, վախճանեցաւ 1872 Սեպտ. 9:
 ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ Կ. ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1869, վախճանեցաւ Նոյն տարին Օգոստոս 12:
 ՄԱՐԿՈՍ ԽԵՐՄԵԱՆ ՎԱՆԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1869 Սեպտ. 4, դադրեցաւ 1874 Հոկտ. 9, յետոյ Կաթողիկոս 1892 Մայիս 5:
 ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ Կ. ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1874, վախճանեցաւ 1884 Հոկտ. 26:
 ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԵՂԱՊԵՏԵԱՆ. — Ընտրուեցաւ 1885 Յուն. 25, և յետոյ Երուսաղէմի Պատրիարք 1888 Նոյեմ. 15:
 ԽՈՐԷՆ ԱՇԿԳԵԱՆ ԲԵՐԵՄԷՐՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1888 Սեպտ 29, դադրեցաւ 1894 Յունիս 4, վախճանեցաւ 1899 Հոկտ. 26:
 ՄԱՏՔԻՈՍ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ Կ. ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1894 Իեկտ. 7, դադրեցաւ 1896 Օգոստոս 8:
 ՄԵՂԱԲԵԱՆ ՕՐՄԱՆԵԱՆ Կ. ՊՈԼՍԵՅԻ. — Ընտրուեցաւ 1896 Նոյեմ. 6:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԻԶ Ա.

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊՍՏԻԱՐԲ

Ե Ի

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ծնեալ ի Վան 4 Ապրիլ 1820. Զեռնադրեալ Եպիսկոպոս 18 Հոկտեմբեր 1868. Ընտրեալ Կաթողիկոս 5 Մայիս 1892. Օծեալ 26 Սեպտեմբեր 1893:

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, Պատրիարք Ս. Երուսաղէմի: Ծնեալ Եգիպտոս 1819: Զեռնադրեալ Եպիսկոպոս 1860: Պատրիարք 1888:

Տ. ՄԱՂԱԲԵԱ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, Պատրիարք Կ. Պոլսոյ: Ծնեալ Կ. Պոլիս 1841: Զեռնադրեալ Եպիսկոպոս 1886: Պատրիարք 1896:

Տ. ՄԱՏՔԻՈՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, Նախորդ Պատրիարք: Ծնեալ Կ. Պոլիս 1845: Զեռնադրեալ Եպիսկոպոս 1876: Պատրիարք 1894: Հրաժարեալ 1896:

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՈՒՐԵԱՍԵԱՆ, Նախորդ Առաջնորդ Էտիրնէի: Ծնեալ Էտիրնէ 1834: Զեռն. 1864:

Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԱՆՏԱՆՃԵԱՆ, Վանահայր Պելեկէսի: Ծնեալ Պրուսա 1837: Զեռնադրեալ 1868:

Տ. ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԱՄԶԵԱՆ, Նախորդ Առաջ. Պրուսայի: Ծնեալ Կ. Պոլիս 1838: Զեռն. 1868:

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՐԵԱՏԵԱՆ, Վանահայր Երնջակայ: Ծնեալ Երեւան 1837: Զեռն. 1872:

Տ. ԳԵՒԳՈՐԵՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՅՈՂԱԿԱՆՆԵԱՆ, Ատենապետ Կրօն. Ժողովոյ: Ծնեալ Յիլիպէ 1837: Զեռն. 1872:

Տ. ՍՈՒՐԵԱՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱՐԶԵԱՆ, Փոխ. Թեմակալ Երեւանայ: Ծն. Աստապատ 1838: Զեռն. 1875:

- Տ. ՎԱՀՐԱՄ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ՄԱՆԿՈՒՆԻ, *Դեր-Ատենապետ Կրօն. Ժողովոյ : Ծնեալ Պրուսա 1846 : Զեռն. 1875 :*
- Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, *Պատր. Փոխանորդ Երուսաղէմի : Ծնեալ Ռոտտֆո 1829 : Զեռն. 1876 :*
- Տ. ԽՈՒՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ՄԻՔԱՐԵԱՆ, *Նախորդ Առաջնորդ Ուրֆայի : Ծնեալ Աւանց 1823 : Զեռն. 1876 :*
- Տ. ՏԻՄՈԹԷՍ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ՍԱՓԻՋԵԱՆ, *Նախկին Առաջնորդ Պալքէսիի : Ծնեալ Կ. Պոլիս 1821 : Զեռն. 1878 :*
- Տ. ՊԵՏՐՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ԹԱՀՄԻՋԵԱՆ, *Առաջնորդ Սըվազի : Ծնեալ Սըվազ 1816 : Զեռն. 1879 :*
- Տ. ՄԵԼՔԻՍԵՆԵԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՄՈՐԱՅԵԱՆ, *Առաջնորդ Իզմիրի : Ծնեալ Շամշատին 1836 : Զեռն. 1879 :*
- Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ԽՈՒՐԱՎԷՐԻՆԵԱՆ, *Առաջնորդ Պեսարապիոյ : Ծնեալ Վաղարշապատ 1844 : Զեռն. 1879 :*
- Տ. ԵԶԵՎԻ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՀՈՒՆԻ, *Քարողիչ Գուճաբուրի դուրսի : Ծնեալ Կ. Պոլիս 1843 : Զեռն. 1879 :*
- Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԳԻՄԱՔՍԵԱՆ, *Քարողիչ Բերայի : Ծնեալ Կ. Պոլիս՝ 1839 : Զեռն. 1880 :*
- Տ. ՂԵՌԵՎ ԵՊԻՍԿ. ՇԵՄՍԵԱՆ, *Նախկին Առաջնորդ Էրզրումի : Ծնեալ Կ. Պոլիս՝ 1846 : Զեռն. 1880 :*
- Տ. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՍԵՐԱԿԵԱՆ, *Առաջնորդ Աժտերախանի : Ծնեալ Ղալֆալու 1843 : Զեռն. 1882 :*
- Տ. ԳԷՈՐԳ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՍՈՐԷՆԵԱՆ, *Նախորդ Առաջնորդ Տփղիսու : Ծնեալ Տփղիս 1846 : Զեռն. 1882 :*
- Տ. ՄԱՄԵՐԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ, *Տնօրէն Ժողովական Երուսաղէմի : Ծնեալ Արաբիիր 1835 : Զեռն. 1885 :*
- Տ. ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ԽԱՊԱՅԵԱՆ, *Լուսարարապետ Երուսաղէմի : Ծնեալ Սարգերդ 1849 : Զեռն. 1885 :*
- Տ. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ԳԱԹԵԱՆ, *Նախանդամ Սինդի Էջմիածնի : Ծնեալ Լոսի 1838 : Զեռն. 1886 :*
- Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵՊԻՍԿ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ, *Առաջնորդ Իզմիրի : Ծնեալ Իզմիր 1846 : Զեռն. 1886 :*

- Տ. ԳԷՈՐԳ ԵՊԻՍԿ. ԳԱՌՆԱԿՆԵՐԵԱՆ, *Առաջնորդ Ղարապաղու : Ծնեալ Էջմիածին 1836 : Զեռն. 1890 :*
- Տ. ՄԱԿԱՐ ԵՊԻՍԿ. ԲԱՐՆՈՒԳՈՒՐԵԱՆ, *Սինդակական Էջմիածնի : Ծնեալ Շուշի 1836 : Զեռնադրեալ 1894 :*
- Տ. ԱՆԱՆՈՍ ԵՊԻՍԿ. ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ, *Յաջորդ Գանձակու : Ծնեալ Տաթև 1838 : Զեռնադրեալ 1894 :*
- Տ. ԳԷՈՐԳ ԵՊԻՍԿ. ԵՐԷՏԵԱՆ, *Պատր Փոխ. Երուսաղէմի ի Կ. Պոլիս : Ծն. Իսմայիլ 1852 : Զեռն. 1898 :*
- Տ. ՄԱՂԱՔԻՄ ԵՊԻՍԿ. ՏԷՐՈՒՆԵԱՆ, *Նախ. Առաջնորդ Պարսկաստանի : Ծն. Տիարպէքիր 1848 : Զեռն. 1898 :*
- Տ. ՅՈՎՍԷՓ ԵՊԻՍԿ. ՍԱՐԱՃԵԱՆ, *Առաջնորդ Ամերիկայի Ծն. Կ. Պոլիս 1849 : Զեռնադրեալ 1898 :*
- Տ. ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ԱՅՎԱՏԵԱՆ, *Առաջնորդ Ատրպատականի, Ծնեալ Կ. Պոլիս 1853 : Զեռնադրեալ 1898 :*
- Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ, *Առաջնորդ Ռոտտֆոյի : Ծն. Կ. Պոլիս 1854 : Զեռնադրեալ 1898 :*
- Տ. ԳԱՐԵԷԼ ԵՊԻՍԿ. ՆՅՎԱՀԻՐՃԱՆ, *Պատրիարքական Փոխ. Կ. Պոլսոյ : Ծն. Կ. Պոլիս 1850 : Զեռն. 1898 :*
- Տ. ՅԱԿՈՐ ԵՊԻՍԿ. ԱՇԱՏ ՓԱՓԱՋԵԱՆ, *Առաջնորդ Ճանիկի : Ծն. Կ. Պոլիս 1847 : Զեռն. 1898 :*
- Տ. ԳԷՈՐԳ ԵՊԻՍԿ. ԽՈՒՐՃԱՆ, *Առաջնորդ Եւրոպայի : Ծնեալ Կ. Պոլիս 1852 : Զեռնադրեալ 1898 :*
- Տ. ՅՈՎՀԱՆԱԷԼՍ ԵՊԻՍ. ՇԵՐԱԿՈՒՆԻ, *Միաբան Էջմիածնի Ծնեալ Ախլցիսա 1857 : Զեռնադրեալ 1898 :*
- Տ. ԵՂԵՇԷ ԵՊԻՍԿ ԴՈՒՐԵԱՆ, *Փոխ-Վանահայր և Վերատեսուչ Արմաշու : Ծն. Կ. Պոլիս 1860 : Զեռն. 1898 :*
- Տ. ՅՈՎՍԷՓ ԵՊԻՍԿ. ԱՅՎԱՋԵԱՆ, *Առաջնորդ Եգիպտոսի : Ծնեալ Էրզրում 1833 : Զեռնադրեալ 1899 :*
- Տ. ՄՈՂԱՏԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԿԷՍՐԻՒՔԱՆ, *Առաջնորդ Պիլէճիկի : Ծնեալ Կ. Պոլիս 1840 : Զեռնադրեալ 1899 :*
- Տ. ՅՈՎՀԱՆԱԷԼՍ ԵՊԻՍԿ. ԱՐՇԱՐԱՆԻ, *Առաջնորդ Պրուսայի : Ծնեալ Կ. Պոլիս 1854 : Զեռնադրեալ 1899 :*

Յ. ՏՐԻԱՏ ԵՊԻՍԿ ՊԱՆԵԱՆ , Առաջնորդ Գայսերիի Ծն. Թալա 1850 : Զեռնադրեալ 1899 :

Յ. ԲԱՐԹՈՂԻՄԵՆՍ ԵՊԻՍԿ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ , Միաբան Էջմիածնի : Ծնեալ Էջմիածին 1849 : Զեռնադրեալ 1901 :

Յ. ՂԵՌՈՂԻ ԵՊԻՍԿ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ , Լուսարարապետ Էջմիածնի : Ծնեալ Էջմիածին 1852 : Զեռնադրեալ 1901 :

Յ. ՅՈՒՍԵԿ ԵՊԻՍԿ. ՄՈՂՍԷՍԵԱՆ , Սինողական Էջմիածնի : Ծնեալ Մարդարա՝ 1853 : Զեռնադրեալ 1901 :

Յ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ, ՍՈԹՈՒՆԵԱՆ , Վանահայր Մանանի : Ծնեալ Աշտարակ 1853 : Զեռնադրեալ 1901 :

Յ. ՍԱՐԳԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՓՈՒՈՅԵԱՆ , Վանահայր Սեւանայ : Ծնեալ Նոր Պայազիտ՝ 1844 : Զեռնադրեալ 1901 :

Յ. ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԵՊԻՍԿ. ՎԱՆՔԵԱՆ , Առաջնորդ Ամասիոյ Ծնեալ Պրուսա 1847 : Զեռնադրեալ 1902 :

Յ. ՍԱՀԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԲԱԳՐԵՒԱՆԿԵԱՆ : Վանահայր Լիմայ և Տեղապահ Վանայ : Ծնեալ 1849 : Զեռն. 1902 :

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՔ ԿԵՂԵԿՈՅ

Յ. ԿԻՐԱԿՈՍ ԵՊԻՅԿ. ԲԵՔՄԷՋԵԱՆ , Կաթողիկոսական Տեղապահ Կիլիկիոյ : Ծնեալ Սիւ 1822 : Զեռն. 1880⁶ :

Յ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԳԱՋԱՆՋԵԱՆ , Անպաշտօն : Ծն. Կ. Պոլիս 1826 : Զեռնադրեալ 1883 :

Յ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿ. ՔԵԶԷՋԵԱՆ , Վանահայր Ս. Աստուածածնի : Ծնեալ Ջէյթուն 1836 : Զեռն. 1883 :

Յ. ՄԿԵՏԻՉ ԵՊԻՍԿ. ՎԵՀԱՊԵՏԵԱՆ , Քարողիչ Սկիւտաբու Ս. Ուայի : Ծնեալ Էնկիւրի 1842 : Զեռն. 1883 :

Յ. ԱՐԲԱՆՍՏ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՄԻՎՈՆԵԱՆ , Անպաշտօն : Ծն. Մալկարա 1835 : Զեռնադրեալ 1886 :

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՂԹՍՄԱՐԱՅ

Յ. ՅՈՎՍԷՓ ԵՊԻՍԿ. ԽՈՍՏԵՂԵԱՆ , Նախ. Վանահայր Կրտուցայ անապատի : Ծն. Նարեկ 1834 : Զեռն. 1864 :

ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐԲԻՈՑ

Յ. ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ , Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ , Ծնեալ Կոստանդնուպոլսոյ՝ Բերա 1841 փետրուար 11 , ձեռնադրեալ Եպիսկոպոս 1886 յունիս 8 , Մակար Ա. Սրբազան Կաթողիկոսէ , և ընտրեալ Պատրիարք 1896 նոյեմբեր 6 :

Գաբրիէլ Եպիսկոպոս ձեւախիրնեան , Պատրիարքական Փոխանորդ :

ՀԱՅՈՑ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1. Մաղաքիա Արքեպ. Օրմանեան, Պ. Կ. Պ. Նախագահ .
 2. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովնանիսեան , Ա. Ատենապետ .
 3. Վանքամ Եպիսկոպոս Մանկունի Բ. Ատենապետ .
 4. Մեղքիսեղիկ Արքեպիսկոպոս Մուրատեան (Զմիւռնիա) .
 5. Գարրիէլ Եպիսկոպոս Ճելաճիքճեան .
 6. Գեորգ Եպիսկոպոս Իւրիճեան , (Երուզա) .
 7. Եղիէ Եպիսկոպոս Դուրեան , (Արմաշ) .
 8. Յովսէփ Եպիսկոպոս Այվազեան , (Եգիպտոս) .
 9. Կարապետ Աւագ-Քանանայ Սեբեան .
 10. Յովնանէս Աւագ-Քանանայ Շանկազեան .
 11. Գարրիէլ Աւագ-Քանանայ Խանճեան .
 12. Կարապետ Աւագ-Քանանայ Սանտալճեան .
-
13. Գարեգին Ե. Վարդապետ Թաքարեան (Վախճանեալ) .
 14. Խաչատուր Քանանայ Տեր Գարրիէլեան (Վախճանեալ) :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1. Տիգրան Էֆէնտի Եւսուֆեան , Ատենապետ
2. Մինրան » Սեբեան , Ատենադպիր .
3. Գարրիէլ » Նորատուկեան .
4. Գրիգոր » Մարբեան .

- 5. Զարեհ Էֆենտի Տիլպեր .
 - 6. Տիգրան » Տեր-Ներսեսեան ,
 - 7. Սեննքերիմ » Մանուկեան ,
 - 8. Գրիգոր » Կարապետեան ,
 - 9. Սեպուհ » Տեմիրճիպաշեան ,
 - 10. Մկրտիչ » Ասատեան ,
 - 11. Կարապետ » Կարամանեան ,
-
- 12. Յարութիւն բաշա Տատեան (վախճանեալ) .
 - 13. Ստեփան » Ասլանեան (վախճանեալ) .
 - 14. Էլիաս Էֆենտի Զայեան (վախճանեալ) .

ԴԱՏԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

- 1. Գարրիել Եպ. ձեզմհիրճեան , Նախագահ .
- 2. Յովնանէս Ա. Բան. Մերկերեան .
- 3. Ներսէս Քան. Նազիկեան .
- 4. Արիստակէս Քան. Հիսարկեան .
- 5. Հմայեակ Քան. Էքսերճեան . Ատենադպիր
- 6. Տոքթ. Տիգրան Էֆենտի Ալլահնէրեան , Ատենապետ
- 7. Յովնանէս Էֆենտի Մարգարեան .
- 8. Մկրտիչ Էֆենտի Ուզունեան .
- 9. Բարսեղ Էֆենտի Ղազարոսեան .

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

- 1. Տոքթ. Վահրամ Էֆ. Թորգոմեան , Ատենապետ .
- 2. Պօղոս Էֆենտի Քերեառճեան , Ատենադպիր .
- 3. Բարսեղ » Աւետիսեան .
- 4. Հրանտ » Ասատուր .
- 5. Յակօր » Գուրգէն .
- 6. Պետրոս » Կարապետեան .
- 7. Ստեփան » Կուրտիկեան :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

- 1. Գեորգ Էֆենտի Ասլանեան , Ատենապետ .
- 2. Կարապետ » Մալխասեան , Ատենադպիր .
- 3. Կարապետ » Քիրքճիխանկեան .
- 4. Համբարձում » Էօմիւրեան .
- 5. Միհրան » Շիրինեան .
- 6. Մարգիս » Տանձիկեան .
- 7. Վահան » Սուրենեան :

ՊԱՏՐԻԱՐԻՍՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱՅԻ

Անճնական Դիւան. — Գեղ Վարդապետ Գալմբեարեան՝
և Տիրայր Վարդապետ Մարգարեան Բարտուղարք :

Գործակաւարք Բ. Դիւան. — Տիգրան Էֆ. Տեր-Ներսեսեան՝
Ա. Գործակատար : Յարութիւն Էֆ. Կասպարեան՝ Բ. Գործակատար :

Կրօնական Դիւան. — Խորէն Ա. Քն. Փենիվանեան՝ Տեսուչ :
Տիրայր Վրդ. Մարգարեան՝ Օգնական : Հմայեակ Քն. Էքսերճեան՝
Ամուսնութեանց Դիւանադպիր : Եվրեմ Էֆ. Փափագեան՝ Փոխանորդա-
բանի Դիւանադպիր :

Վարչական Դիւան. — Բարրոյ Էֆ. Թեյեան՝ Դիւանապետ :
Նշան Էֆ. Փափագեան՝ Դիւանադպիր : Կառնիկ Էֆ. Հայկեան՝ Դիւ-
անադպիր : Միհրան Էֆ. Զուլաճեան՝ Դիւանադպիր : Հրանտ Էֆ. Մար-
գարեան՝ Դիւանադպիր : Յակօր Էֆ. Նորճատեան՝ Գրագիր :

Յարաբերական Դիւան. — Կարապետ Էֆ. Խաչատուրեան՝
Դիւանապետ : Միւռն Էֆ. Զաքարեան՝ Դիւանադպիր : Կեորզ Էֆ.
Իւրիճեան՝ Գրագիր :

Արձանագրութեան Դիւան. — Մկրտիչ Էֆ. Մելիքեան՝ Տե-
սուչ : Նշան Էֆ. Կիրճեան՝ Դիւանադպիր : Արմենակ Էֆ. Թեյլալեան՝
Գրագիր :

Ազգահամարի Դիւան. — Սեպուհ Էֆ. Բլատեան՝ Տեսուչ :
Տիգրան Էֆ. Նշատաճեան՝ Դիւանադպիր : Շահն Էֆ. Գասպարեան՝
Գրագիր :

Սլեւմից Դիւան. — Միհրան Էֆ. Զօպանեան՝ Տեսուչ : Լևոն
Էֆ. Քիրքճեան՝ Դիւանադպիր : Խաչիկ Էֆ. Մարգարեան՝ Արկղակալ :
Յարթ Էֆ. Հայրապետեան՝ Համարակալ :

Բարապանք. — Մարտիրոս աղա Խաչատուրեան՝ Բարապա-
նապետ : Կարապետ աղա Սրապիան , Մելքոն աղա Օտապաշեան ,
Թադէոս աղա Էրզրումեան , Պօղոս աղա Սրապեան ,

Սենեկապանք. — Ատոմ աղա Ատոմեան՝ Դռնապան . Պօղոս
աղա Պտէկեան , Սեղրաք աղա Օտապաշեան , Մելքոն աղա Պէճե-
եան , Գրիգոր աղա Սուրեան , Սարգիս աղա Օտապաշեան :

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Նպաստից Յանձնաժողովը որուն պաշտօնն է օգնել հայ կարօտեալներու, որբանոցներու և դաւառական վարժարաններու՝ կազմուած է 1898ին և նորոգուած 1902ին : Անդամներն են .

- Ամեն. Պատրիարք Սրբազան, Նախագահ
- Բարբող ԷՖ. Թէլեան
- Գառնիկ » Կիւլյեկեկեան
- Նդուարդ » Գարակիօզեան
- Նրուանդ » Էսսեան
- Սիմոն » Գայսեւրեան
- Տիրան » Կիւմիւլեկեան

ՆՊԱՍՏԱՌՈՐԵՍԱՎ ՎԱՐՃԱՐԱՆՆԵՐ. — Այն զաւառային վարժարանները որոնց կ'օգնէ նպաստից Յանձնաժողովը, հետեւեալներն են. — Պայպուրդի վիճակին մէջ, Բաղաբ, և Բասնթա ու Լսոնք գիւղերը : — Բասնթի վիճակին մէջ Իօխու և Գոմաձոր գիւղերը : — Դերշանի վիճակին մէջ Բազառիկ և Փիրիզ գիւղերը : — Խնուսայ թեմին մէջ Հարամիկ և Բարախէօփրի գիւղերը : — Բդիի վիճակին մէջ, Բաղաբ, և Առիճն, Սեկիման, Բերքու և Մեզրէ գիւղերը : — Ալաշկերտի թեմին մէջ Թոքրազգալէ աւան, և Խասուր գիւղը : — Էրզրոմեանի վիճակին մէջ Մէլիփեւրիք և Խնձորիկ գիւղերը : — Ադճաւարայ վիճակին մէջ Արսամես, Ուրանց, Խալիւ և Եասախ գիւղերը : — Պիթլիսի վիճակին մէջ Դուրիկ, Թեղուս, Գասվան և Փաւլիանդ գիւղերը : — Մշոյ վիճակին մէջ Հազգոյ գիւղը : — Կինճի վիճակին մէջ Մրէն և Ձէվլէի գիւղերը : — Սդերդի վիճակին մէջ Բաղաբ, և Որնսվան և Պիմեւ և Գուլպին գիւղերը : — Տիարպէքիւրի վիճակին մէջ Հազրոյ և Սասի և Մուճարդին գիւղերը : — Բալուայ վիճակին մէջ Բաղաբ և Խոսմար և Հուաւ և Սղաւ և Ձնուօ գիւղերը : — Չարանճաքի վիճակին մէջ Բերրի, Մազկեթ :

Խոզար և Բերդիկ գիւղերը : — Չմշկածաղի վիճակին մէջ Յաղբուկ, Մեզրէ, Բազաբոյն, Միասուն և Կապան գիւղերը : — Շապին Գարահարարի վիճակին մէջ Ածաքեւ, Սլամոնիկ, Ծիպուի և Պուսէլիս գիւղերը : — Ուրֆայի վիճակին մէջ Էհնէօ և Պիրեմիկ գիւղերը : — Սոյ վիճակին մէջ Ֆէէէ և Նէրեպազան գիւղերը : — Ատանայի վիճակին մէջ Էփալէզ և Ճասըլ գիւղերը : — Չէյթունի վիճակին մէջ քաղաքին չորս քաղեր և Ալապաօ, Ալապսան, Սարբուզ և Ճանուզ գիւղերը : — Կոկխանի թեմին մէջ Կեօսօն, Թաւոլուզ, Բիւրեքուցար, Տերէէտոյ, Տեօնլէլ, Տէյիւրմէստէրէ, Կեօլբուցար, Սէնի-նեփալէ-Չիւրիփօզ և Նդիւսոպազ գիւղերը : — Մալաթիոյ վիճակին մէջ Հիւսնիմասուր, Պեհէսի և Իւլպիօ գիւղերը : — Տիւրիկի վիճակին մէջ Սիճեան, Միւլանա, Սուրբակոբ և Արմուրազ գիւղերը : — Կիւրինի վիճակին մէջ Գարախիսար գիւղը : — Տարնտէ վիճակին մէջ Բաղաբ և Աւոսի գիւղը :

ԱՐՄԱՇՈՒ ԴՊՐԵՎԱՆՔ

1900ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ մանրամասնօրէն յօտուած է Արմաշու Դպրեւանքին վրայ (տե՛ս էջ 175—186) :

Դպրեւանքին Խնամակալութեան անդամներն են .

- Ամեն. Պատրիարք Սրբազան, Նախագահ
- Նիքիտե Նպիսկ. Դուրեան, Վերստեւուջ
- Տիգրան ԷՖ. Նուսուճեան, Ասեւնապէս
- Գաբրիէլ » Գաբրիէլեան, Ասեւնապիտ
- Գեորգ Նպիսկ. Նեքեան
- Աբիկ ԷՖ. Ուննեան
- Տիգրան » Բարաղամեան

Դպրեւանքին նպատակն է եկեղեցականութեան փափագ ունեցող երիտասարդները նոյն կոչման համար կրթել և պատրաստել : Ընդունուելու համար գոնէ 18 տարեկան ըլլալու է : Ուսմանց ընթացքը վեց տարի է :

1902 Նոյեմբերին՝ աշակերտներուն թիւն էր 30 , այսինքն Չորրորդ դասարանի 4 սարկաւազներ և 6 դպիրներ, որոնց փոխ-տեսուչն է Թորգոմ վրդ. Պիլիճեան, և առաջին դասարանի 20 նոր առնուած աշակերտներ , որոց փոխ-տեսուչն է Մեսրոպ վրդ. Նարոյեան :

Ի պրեզիանքին ուսուցիչներն են Վերատեսուչը՝ Եղիշէ Եպիսկ. Դուրեան , վերոյիշեալ երկու վարդապետները, թուրքերէնի ուսուցիչ Ստեփան էֆ. Թապադեան , գիտութեանց ուսուցիչ Բառնարաս էֆ. Չաքարեան և Ֆրանսերէնի ուսուցիչ Ֆրանսացի Մ. Ֆլակէ :

Վ Ա Ր Ժ Ա Ր Ա Ն Ն Ե Ր

ՂԱՂԱԹԻՈՅ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ. — Ղալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանը բացուած է 1886 փետրուար 1ին . 1896ին կազմուած է արդի իննամակալութիւնը որուն անդամներն են .

Յակոբ	էֆ.	Էսաեան ,	Ստեւարպէ
Յովհաննէս	»	Մուրատեան ,	Ստեւարպի
Մագսուտ	»	Հարենց ,	Գանձարպէ
Հրանս	»	Ասատուր	
Մկրտիչ	»	Ասատեան	
Յակոբ	»	Յակոբեան	
Յովսէփ	»	Յուսուֆեան	

1900ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ խօսուած է արդէն Կեդրոնական Վարժարանի մէջ աւանդուած ուսմանց և վարժարանին ցարդ հասցուցած չրջանաւարտներուն վրայ (տե՛ս էջ 209—211) :

Կեդրոնական վարժարանը ունի այս տարի (1901-1902ի չրջան) չորս դասարան : Աշակերտներուն թիւն է 83 , հետեւեալ կերպով բաժնուած չորս կարգերու մէջ . Ա. Դասարան 44 , Բ. Դասարան 19 , Գ. Դասարան 10 և Դ. Դասարան 10 :

Վարժարանը ունի այս տարի 20 ուսուցիչ որոնց անունները և աւանդած առարկաներն են — Կրօնագիտութիւն և եկեղեցական պատմութիւն՝ Տեր Սահակ Աւագ Բն. Տեր Սարգսեան : — Հայերէն գրաբար և հայ մատենագրութեան պատմութիւն՝ Յակոբ Կֆ. Դուրգին : — Հայերէն աշխարհաբար , գրագիտութիւն և օտար մատենագրութեանց պատմութիւն Հրանս Կֆ. Ասատուր : — Օսմաներէն , պարսկերէն , արաբերէն՝ Ստեփան Կֆ. Կուրսիկեան : — Օսմաներէնէ Ֆրանսերէն և Ֆրանսերէնէ օսմաներէն թարգմանութիւն՝ Պօղոս Կֆ. Քերեսկճեան : — Օսմաներէն գեղադրութիւն , ընթերցանութիւն և ուղղադրութիւն՝ Գառնիկ Կֆ. Բարուսիկեան : — Ֆրանսերէն լեզու՝ Պ. Շիլդի : — Ֆրանսերէն լեզու և թարգմանութիւն՝ Յովհաննէս Կֆ. Հինդրեան : — Անգլիերէն՝ Միհրան Կֆ. Չեմիզեան : — Գերմաներէն , նաև քաղաքակրթութեան պատմութիւն՝ Միխայիլ Կֆ. Շաւսանճեան : — Իմաստասիրութիւն՝ Աքրահալ Կֆ. Տեր Յակոբեան : — Պատմութիւն և աշխարհագրութիւն՝ Մարկոս Կֆ. Նարսևեան : — Ուսողութիւն և բնական գիտութիւններ՝ Պ. Մաքս Մակնիս , Յովհաննէս Կֆ. Մուրատեան , Յովսէփ Կֆ. Դուրաճեան , Իզնասիս Կֆ. Մուրատեան : — Տօմարակալութիւն՝ Ստեփան Կֆ. Սիրուս : — Գծագրութիւն՝ Նսաճիկ Կֆ. Թահրանճեան :

Վարժարանին ընդհանուր հսկողն է Գառնիկ էֆ. Բարունակեան :

Կեդրոնական վարժարանի առաջին դասարանն ըն-

դռնուելու համար աշակերտները պէտք է գրաւոր քննութիւն անցընեն հետեւեալ առարկաներուն վրայ .

Երօճ. Քրիստոնէական գիտելիքի — **Հայերէն.** Աւետարանէ Թարգմանութիւն. — Գրաբար քերականական հարցումներ. — Աշխարհաբար պարզ նիւթի մը շարադրութիւն — **Օսմաներէն.** Հասարակ ընթերցանութիւն. — Ուղղագրութիւն. — Օսմաներէնէ հայերէն պարզ Թարգմանութիւն. — **Ֆրանսերէն.** Ֆրանսերէնէ հայերէն Թարգմանութիւն. — Հայերէնէ ֆրանսերէն պարզ Թարգմանութիւն. — Քերականական հարցումներ. — **Ընդհանուր պատմութիւն.** Յունաց և Հռոմայեցոց պատմութիւն. — **Ա.Շխարհագրութիւն.** Գաղաքական և բնական աշխարհագրութիւն ճինգ մասերու. — **Թուարանութիւն:** — **Սրկաւազութիւն.** — Գիծերու, անկիւններու և շրջանակի վրայ գործնական գիտելիք. — **Իրաւագիտութիւն.** Բնական գիտութեանց վրայ նախնական ծանօթութիւններ. — **Պժշագրութիւն:** — **Պեղագրութիւն:**

Մուտքի քննութիւնները կը կատարուին գրաւոր կերպով ամէն տարւոյ օգոստոսին :

Աշակերտի մը տարեկան թոշակն է 12 օսմ. ոսկի , եռամսեան կանխիկ վճարելի : Այն ծնողքներն , որոնք շատ համեստ դիրք ունենալով կարող չեն վճարել ամբողջ թոշակ , վստահելի վկայութիւններէ յետոյ՝ կիսաթոշակ կրնան տալ իրենց զաւակները , եռամսեան միշտ կանխիկ :

Իսկ այն աշակերտները որոնց բոլորովին աղքատ ու անկարող ըլլալը Պատրիարքարանի կողմէ կը վկայուի , ձրի կ'ընդունուին . սակայն Խնամակալութիւնը իրեն վերապահած է աղքատ ուսանողներու մէջ ընտրութիւն ընել և մուտքի քննութեան մէջ բաղդատաբար յաջողագոյն հանդիսացողները ձրի ընդունիլ վարժարան :

ՍՍ.Ն.ԱՍՍ.ԲՅԱ.Ն. Վ.Ս.Բ.Ս.Բ.Ն. — Սանասարեան վարժարանը հաստատուած է Էրզրում 1881ին ձեռամբ բարեյիշատակ Մկրտիչ Սանասարեանի որ անոր գոյու-

թիւնն ու յարատեւութիւնը ապահոված է իր նուիրած և կտակած դրամադրութիւնով : Սանասարեանի 1886 յուլիս 10ի կտակագրին համաձայն՝ կտակակատարներն են Վսեմ. Պ. Կարապետ Եղեանց , Պ. Գէորգ Եւանդուեանց (վախճանեալ 1901 սեպտ. 16ին ի Տիփսիս) և Պ. Լեւոն Տիգրանեանց (վերջը հրաժարած) :

Սանասարեան վարժարանի Կ. Պոլսոյ Խնամակալութիւնը հետեւեալ կերպով կազմուած է .

Ամեն. Պատրիարք	Սրբազան , Նախագահ
Աբիկ	ԷՖ. Ունեեան
Գաբրիէլ	» Նորասուկեան
Գեորգ	» Ասլանեան
Գրիգոր	» Կիւմիւլեկերսան
Պատրիկ	» Կիւլպեկեխան
Վահան	» Լսաեան
Արեակ	» Գարակեօզեան Օթանդակ
Հրանտ	» Ասասուր »

Վարժարանն ունի Էրզրումի մէջ տեղական Հոգաբարձութիւն մը , իսկ վարժարանին տեսչութիւնը կը վարեն Մկրտիչ Սանասարեանի երեք սաները Գէորգ էֆ. Աբուլեան , Յովսէփ էֆ. Մատթեան , Սարգիս էֆ. Սողիկեան :

1900ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ մանրամասնօրէն խօսուած է արդէն Սանասարեան վարժարանի վրայ (տե՛ս էջ 211-217) :

Վարժարանը կը բաժնուի երկու մասի , Ուսումնական և Արհեստական , առաջինը եօթը տարուան ընթացքով , երկրորդն՝ երեք տարուան :

Ուսումնական բաժնի նախապատրաստական դասարանին մէջ ընդունուելիք աշակերտը պէտք է ըլլայ 11-13 տարեկան , ուշիմ ու առողջ , և ունենայ սա

ծանօթութիւնները . Հայերէն վարժ կարդալ , ընթեռ-
նիլ կերպով գրել : Գերականութեան Մասունք բանին
գիտնալ , թելադրութիւն մը գրի առնել՝ առանց ուղ-
ղագրական խոշոր սխալներու , և թուարանական չորս
գործողութիւնները վարժ կերպով կատարել :

Արհեստագիտական բաժնին մէջ ընդունուելիք ա-
շակերտը պէտք է ըլլայ 13-15 տարեկան , ուշիմ ու ա-
ռողջ , և ունենայ այն ծանօթութիւններն՝ որոնք Հայ
վարժարաններու յատուկ Կազմական Կանոնագրով սահ-
մանուած են Տարրական Նախակրթարաններու համար :

Վարժարանն ընդունուելիք ամէն աշակերտ պէտք
է ներկայացնէ իր ծննդեան ու մկրտութեան , պատ-
ուաստի ու առողջութեան վկայականները , ինչպէս և
Օսնանկից քեզերեսին :

Թէ՛ Ուսումնական և թէ՛ Արհեստագիտական բաժնի
իւրաքանչիւր գիշերօթիկ աշակերտի համար , պէտք է
իբր տարեթոշակ վճարուի 20 օսմ. ոսկի որ կը պարու-
նակէ աշակերտին սնունդի , հագուստի , լուացքի ու
մաքրութեան , բժիշկի ու դեղի , ուսման ու դասա-
գիրքերու և այլ ուսումնական պիտոյքներու ծախքերը :
Կարելի է նաև տարեկան 12 օսմ. ոսկի միայն վճարել
աշակերտի մը համար , պայմանաւ սակայն որ անոր
զգեստի , կօշիկի , դասագիրքերու և դպրոցական ու-
րիշ պիտոյքներու , մանձակալի և անկողինի , ինչպէս
նաև դեղերու ծախքը աշակերտին վրայ ըլլալով , վար-
ժարանն անոր տայ սնունդ , ուսում և հոգայ միայն
լուացքի , բժիշկի և այլ ծախքերը :

Թէ՛ Ուսումնական և թէ՛ Արհեստագիտական բաժնի
իւրաքանչիւր ցորեկօթիկ աշակերտի համար , պէտք է
տարեթոշակ վճարուի 6 օսմ. ոսկի , որ կը պարունակէ
միմիայն ուսման և ցորեկուան ճաշի ծախքերը :

Իւրաքանչիւր նորեկ գիշերօթիկ աշակերտի համար

պէտք է վարժարանի արկղին յանձնուի միանուագ 3
օսմ. ոսկուոյ պահեստի գումար մը՝ իբր աշակերտին
ճանապարհածախք՝ երբ ընթացաւարտ ըլլայ և կամ եթէ
որ և է պատճառաւ հարկ դատուի վարժարանէն արձա-
կել զինքը : Պահեստի գումարին ամբողջը կամ մնա-
ցորդն ետ կը արուի՝ երբ աշակերտը մեկնի վարժարա-
նէն : Ըստ Կանոնագրին վարժարանը պէտք է ունենայ
սնունդն 30 ձրիավարժ գիշերօթիկ աշակերտ :

Հիմայ վարժարանին Ուսումնական բաժնին ուսուց-
չական մարմինը կը բաղկանայ հետեւեալներէն . երեք
տեսուչներէ որոնք կ'աւանդեն կրօնագիտութիւն , պատ-
մութիւն , բնական գիտութիւններ , գերմաներէն , դժա-
գրութիւն և երաժշտութիւն : Ուսուցիչ հայերէնի՝ Ա.
Խաչատրեան , ուսուցիչ ուսողութեան՝ Գ. Ումիկ-
եան և Ս. Աղապալեան , ուսուցիչ տաճկերէնի՝ Ն. Թոթ
վայեան , ուսուցիչ Ֆրանսերէնի՝ Ժ. Բրեսքե , ու-
սուցիչ բնական գիտութեանց՝ Գ. Ճիշերճեան , օգնա-
կան ուսուցիչ՝ Տ. Բրոսեան , օգնական ուսուցիչ և
հսկող՝ Գ. Ղոյիկեան և Ս. Սողոմոնեան :

Արհեստանոցի ուսուցչութիւնը կը վարեն Սանա-
սարեան երկու սաներ՝ Գէորգ Էֆ. Ճիշերճեան և Սիմոն
Էֆ. Ազապալեան որոնք իրենց մասնագիտական ուս-
մանց ընթացքը հիմնադիր բարերարին ծախքով կատա-
րած են գերմանական արհեստագիտական բարձրագոյն
վարժարաններու մէջ , և առաջինն ընդունած է բնա-
կան գիտութեանց մասնագէտ-ուսուցչի վկայագիր և
երկրորդը կահագործութեան ու երկաթագործութեան
արհեստագետի վկայագիր : Արհեստանոցին մէջ ուսուց-
չութիւն կ'ընեն նաև երկու ուրիշ արհեստագետներ ալ,
Ա. Էֆ. Վահանեան և Գ. Էֆ. Գառնակերեան որոնք
արտասահմանի մէջ կատարելագործած են իրենց ար-
հեստագիտական կրթութիւնը և վկայագիր ստացած են :

Վարժարանը 1902 օգոստոսին ունէր 190 աշակերտ հետեւեալ բաշխմամբ .

Սանասարեան դիշերօթիկ սաներ	11
Սանասարեան ցորեկօթիկ սաներ	23
Զանազաններէ պաշտպանեալ սաներ	72
Թոշակաւոր դիշերօթիկ աշակերտներ	32
Թոշակաւոր ցորեկօթիկ աշակերտներ	52

190

Սանասարեան վարժարանը 1899-1900 շրջանին ունեցած է 12 շրջանաւարտ , 9 ուսումնական բաժնէն և 3ը արհեստագիտական բաժնէն :

Վարժարանի տարեկան ծախքն է , ըստ ելմտացոյցի , գրեթէ 4000 օսմ. ոսկիի գումար մը որ կը հայթայթուի կտակեալ արժէթուղթերու և Պոլսոյ ու էրզրումի մէջ գտնուած կալուածներու հասոյթներով , և աշակերտներու թոշակներով :

ՊԷՐՊԷՐԵՍՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ. — 1876ի Հոկտեմբեր 1ին բացուած է այս ցերեկեայ և դիշերօթիկ վարժարանը , հիմնադիր-անօրէնութեամբ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի : Գաղղիւղի մէջ հաստատուած , երկու տարի հոն մնալէ ետքը՝ փոխադրուած է Սկիւտար , նախ Իճաօիէ , և ետքը Սէլամազ , էքմէքճի պաշի փողոց , ուր կը մնայ 23 տարիներէ ի վեր : Արդի վարժարանն որ ընդարձակ տուն մըն է ընդարձակ պարտէզով շրջապատուած՝ սեփականութիւնն է Հիմնադիր-Տնօրէնին : 1901 Հոկտեմբեր 28ին կատարուած քսանեւհինգամեակին նուէրներով վարժարանին շէնքը աւելի ընդարձակուած և բոլորովին նորոգուած է :

Սուսջին օրէն հիմնուած է նախնական և երկրորդական ուսմանց ծրագրով : Վարժարանին նպատակն է , ըստ ծրագրին , պատրաստել լուսամիտ և աշնուասիրտ Հայ անհատներ :

Ուսմանց շրջանն ութամեայ տեւողութիւն ունի : Ութը կարգերուն առաջին երեքը՝ այսինքն «Երախայից երեք կարգեր»՝ նախակրթական կամ նախապատրաստական շրջանը կը կազմեն , ու վերջին հինգ տարիները՝ Ուսումնարանական շրջանը , որուն հինգ դասարանները Կրստրագունից , Կրստրաց , Երիցանց , Երիցագունից և Աւագաց դասարան անունը կը կրեն :

Ուսումնական ծրագիրը կը պարունակէ . 1. Լեզուներ (Արդի և հին Հայերէն , Օսմաներէն՝ Արաբերէնի և Պարսկերէնի տարերքով , Ֆրանսերէն՝ Լատիներէնի տարերքով , Անգլիերէն , Գերմաներէն , Յունարէն) . 2. Բնական գիտութիւններ (Բնական պատմութիւն , Բնագիտութիւն , Բնալուծութիւն հանքային և գործարանական , Բնախօսութիւն և Սոսոյշարանութիւն) : 3. Ուսողական գիտութիւններ (Թուաբանութիւն գործնական և աեսական , Գրահաշիւ , Երկրաչափութիւն , Եռանկիւնաչափութիւն , Գծագրական Երկրաչափութիւն , Տարերք Մեքենագիտութեան և Տիեզերագրութեան) : 4. Աշխարհագրութիւն և Պատմութիւն ընդհանուր : 5. Առեւտրական ուսումնի (Տոմարակալութիւն և Վաճառականական թղթակցութիւն) : 6. Գրագիտական ուսումնի (Գրագիտութիւն , Պատմ. հայ և հին ու նոր դասական դպրութեանց) : 7. Բարոյական և ընկերական գիտութիւն (Կրօնագիտութիւն , Հոգեբանութիւն , Տրամաբանութիւն , Պատմ. Իմաստասիրութեան , Բարոյագիտութիւն , Քաղ. Տնտեսութիւն և Տարերք Օսմ. Օրէնագիտութեան) : 8. Գեղարուեստական ուսումնի (Գծադրութիւն , Երաժշտութիւն և ձեռական աշխատութիւն) : Ուսմանց զանազան ձևերը վերին կարգերուն մէջ կ'աւանդուին օսմաներէն և ֆրանսերէն լեզուներով :

Վարժարանը կը մատակարարուի ցորեկեայ և դիշերօթիկ աշակերտներու վճարած թոշակներով , և չունի

ընառ ուրիշ ո՛ր և է հասոյթի ազբիւր : Կանոնական թուշտիւր գիշերօթիկներու համար տարեկան 32 օսմ. ոսկի է, ցարեկեախներէն նախապատրաստական կարգերու աշակերտներուն համար տարեկան 8. իսկ Ուսումնարանական շրջանի ուսանողներուն համար տարեկան 10 Օսմ. ոսկի. այսու հանդերձ վարժարանն ունեցած է միշտ բաւական թուով թերաթոշակ ու նաև ձրիավար քաշակերտներ :

Վարժարանին ուսուցչական մարմինը բաղկացած է այսօր 17 հայ և օտար ուսուցիչներէ, բացի Տնօրէնէն, որ կ'աւանդէ անձամբ ոչ սակաւ դասեր, մասնաւորապէս լեզուագիտական, գրական և իմաստասիրական ուսումներ և բարոյագիտութիւն :

Վարժարանն իր առաջին շրջանաւարտներն ընծայած է 1878 օգոստոսին և ցարդ ունեցած է 145 շրջանաւարտներ. իսկ աւելի կամ նուազ շրջանաւարտութեան մօտեցած մեկնելով գործի մանողներու թիւը շատ աւելի մեծ է : Ընթացաւարտները գրկած են այլ և այլ ասպարէզներ, առեւտրական, պետական, գրական, ուսուցչական, բժշկական, ճարտարապետական, գեղարուեստական, փաստաբանական :

Պէրպէրեան վարժարանը 1902-1903 դպրոցական տարւոյն հետ թեւակոխած է իր Ի՛. տարեշրջանը :

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ԱՂԶԱՆՅ ՎԱՐՃԱՐԱՆ. — Այս վարժարանն՝ որ 36 տարի առաջ հիմնուած և քանի տարի է ի վեր փակուած էր, 1900 հոկտեմբերի մէջ բացուեցաւ նորէն՝ Գառնիւր : Յովնան էֆ. Փալաքաշեան և իր երկու քոյրերը, աշխատակցութեամբ Հիմնադիր Մեղպուրեան էֆէնտիի, կը վարեն վարժարանն՝ ուր կ'ընդունուին գիշերօթիկներ ալ որոնք կը վճարեն 30 օսմ. ոսկի, դաշնակի դրամով՝ 36 ոսկի,

վեցամսեան կանխիկ : վարժարանը կ'ուսուցանէ, հայերէն և ֆրանսերէնէ դատ, փափագողներու թուրքերէն լեզուն, կար, ձեւ ու ձեւագործ, դաշնակ, դործիական ու ձախական երաժշտութիւն, և առանին անտեսութիւն տեսական ու գործնական :

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

1900ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ (էջ 202-204 բացատրուած է թէ ուսուցչական թեկնածուներն ի՛նչ պայմաններու մէջ կրնան ուսուցչական վկայական ստանալ և թէ մինչև 1899 ապրիլ 1 քանի՛ ուսուցիչ և ուսուցչուհի վկայական ստացած են : Հոս կը դնենք 1900ի 1901ի և 1902ի տարեշրջաններուն՝ Կ. Պոլսոյ մէջ ուսուցչական վկայական ստացողներուն վիճակագրութիւնը . նախորդ տարիներու մէջ ոմանք Գննիչ Յանձնաժողովին միջոցաւ ներկայուած են Ուսումնական Սորհուրդին և ոմանք ալ ուղղակի Սորհուրդէն վկայուած են :

	1900ին	1901ին	1902ին
Օգնական ուսուցիչ	4 . .	32 . .	3
» վարժուհի	11 . .	10 . .	11
Գատարակ ուսուցիչ	1 . .	5 . .	1
» վարժուհի	— . .	2 . .	—
Օգնական Մասնագէտ ուսուցիչ	6 . .	6 . .	10
» » վարժուհի	1 . .	1 . .	1
Մասնագէտ ուսուցիչ	— . .	3 . .	—
» վարժուհի	— . .	— . .	16
	23	59	42

ՇՐՋԱՆԱԻԱՐՏՆԵՐ

1901ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ (էջ 205) գրուած է մանրամասնօրէն թէ տարրական ու բարձրագոյն նախակրթարաններու շրջանաւարտներն ի՞նչ կիրպով կըրնան ստանալ Ուսումնական Խորհուրդէն վաւերացուած վկայական, և թէ մինչև 1898ի վերջը ի՞նչ եղած է շրջանաւարտի քննութեանց արդիւնքը : Գալով վերջին չորս տարեշրջաններուն, 1899ին ունեցանք 15 շրջանաւարտ, 13ը աղջիկ և 2ը մանչ և 1900ին՝ 37 շրջանաւարտ, 19ը աղջիկ և 18ը մանչ : 1901ին՝ 65 շրջանաւարտ, 24 աղջիկ և 41 մանչ : Իսկ 1902ին 117 շրջանաւարտ, 57 մանչ ու 60 աղջիկ :

ԱՐՇԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

1880ի Սովեյոց Յանձնաժողովին իբր շարունակութիւն՝ մնացորդ գումարը մատակարարելու և անեցնելու, և յետոյ Արհեստական վարժարանի մը ծախքին յատկացնելու նպատակով կազմուած է Յանձնաժողով մը որուն անդամներն են .

Ամեն. Պատրիարք Արքայան,	Նախագահ
Սահակ Էֆ. Ղազարոսեան,	Ա.սենապետ
Մկրտիչ »	Մանուկեան, Ա.սենապետ
Աբիկ »	Ունեան
Աբիկ »	Կիւլպենկեան (Վախճանեայ)
Գառնիկ »	Յովակիմեան
Պատրիկ »	Կիւլպենկեան

Այս Յանձնաժողովը գաւառներէն եկած որբերուն արհեստական կրթութեան համար յատկացուցած է Ս. Փ. Հիւանդանոցին ամսական 50 ոսկւոյ գումար մը, մինչև որ նոր Որբանոցի շինութեամբ արհեստական վարժարանը հաստատուի :

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ԱՂԶԿԱՆՑ ՈՐԲԱՆՈՑ

Հաստատուած է 1866 յունուարին Կ. Պոլսոյ Խասքէօյի մէջ : Որբանոցին հիմնադիր և Մայր հանդուցեալ Սրբուհի Մայրապետ Գալֆայեանի յաջորդած է՝ 1889 յուլիսին՝ Երանուհի Մայրապետ Յովհաննէսեան, որուն տեղակալն է Գրիստինէ Մայրապետ Փափաղեան : Որբանոցն սւնի խնամակալութիւն մը.— Ամեն. Պատրիարք Սրբազան՝ Նախագահ : Անդրալ՝ Բարթող Թէլեան և Կարապետ Խաչատուրեան : Տեսուչ՝ Ռեթէոս Թաղէոսեան :

Որբանոցին նպատակն է անոք և անօգնական հայ որբ աղջիկ զաւակներ պատսպարել խնամել և դաստիարակել : Մինչև հիմայ, 34 տարուան մէջ, Որբանոցը կրցած է 460 անհայր, անմայր, փողոցները թափառող որբուհիներ պատսպարել, որոնցմէ 35ը տակաւին պատսպարեալ կը մնան, 3ը՝ մեռած են, 1ը կուսակրօնութիւն ուխտած է, 17ը՝ անզաւակ հայոց որբեգրութեան տրուած և 407ն ալ ամուսնացած ու ընտանիք կազմած են : Այս 478ը որբուհիներուն 3ը՝ Եգիպտոսէն, 1ը՝ Ռումանիայէն, 170ը՝ Կ. Պոլսոյ գանազան թաղերէն, իսկ 304ը՝ գաւառացի են : Ասոնցմէ շատերը թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ՛ գաւառներուն մէջ դաստիարակուհւոյ և ուսուցչուհւոյ պաշտօններ վարած են :

Որբանոցին պատսպարեալները՝ կ'ուսնին Հայերէն և Փրանսերէն, Կրօնք, Թուրքանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Առանին անտեսութիւն . ասոնցմէ զատ կը սորվին նաև կար, ձև, ձեռագործ : Նոյնպէս վարժուելու համար, չարաթական շրջանով, կը կատարեն Որբանոցին անական ծառայութիւնները՝ ինչպէս կերակուր

եփել, լուացք ընել, տախտակ սրբել, աւել ածել, կայլն :

Որբանոցին մէջ հիմայ կը պաշտօնավարեն 6 պաշտօնեայ : Տարեկան ծախքն է 750—800 օսմ. ոսկի : Այսօր փոխարէն իբր հաստատուն եկամուտ ունի միմիայն վեճ. ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. Գլխաւոր կայսեր շնորհած հացի և մսի պարէնն, որ կը տրուի կայսերական Անճնական Գանձէն և որուն տարեկանը կ'արժէ գրեթէ 20,000 զրուշ : Ասկէ զատ ունի նաև տարին 6000—7000 զրշ.ի կայուածական հասոյթ : Իսկ մնացեալ ծախքը կը հայթայթուի մասամբ բանուած ձեռագործներու արդիւնքով, և զլիւսւորաբար Թուրքիոյ և արտասահմանի բարեւէր Հայերու կամաւոր նուէրներով՝ որոնք վերջին տարիները պակաս՝ ըլլալով՝ Որբանոցը այսօր 60,000 զրշ.ի չափ պարտքի տակ ինկած է :

ՅՈՎԱԷՓ ԻԶՄԻՐԵԱՆՅ ԳՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Բարեյիշատակ Յովսէփ Իզմիրեանց, ընիկ Ղզլարցի, իր 1884 ապրիլ 3 թուակիր կտակագրով 10,000 ռուպլի նուիրած է Հայոց և սահմանած է որ տոկոսը, տարեկան 600 ռուպլի, Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքարանի միջոցաւ իբր մրցանակ պարգև տրուի ամէն տարի Հայոց դրականութեան, և պատմութեան վերաբերեալ լաւագոյն երկասիրութեանց հեղինակներուն :

Այս կտակին գործադրութեան համար վերջին անգամ 1897ին Կեդր. Վարչութեան Խառն Ժողովը Մնացուց Յանձնաժողով մը կազմած է «Յովսէփ Իզմիրեանց Գրական Յանձնաժողով» անունով, որուն անդամներն են .

Ամեն. Պատրիարք	Սրբազան,	Նախագահ
Գաբրիէլ Էֆ.	Նորասուկեան,	Ա.Տեևապետ
Յովհաննէս Ա. Բն.	Մկրեան,	Ա.Տեևադպիր
Վահան Էֆ.	Էսսեան,	Գանձապետ
Գեորգ Եպիսկոպոս	Երեցեան	
Եղիշե	»	Գուրեան
Տոբ. Վահրամ Էֆ.	Թորգոմեան	

1900ի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ մանրամասն տեղեկութիւններ տրուած են մրցանակի պայմաններուն վրայ (էջ 217-219) :

Մրցանակի նոր բաշխումը տեղի պիտի ունենայ 1903ին :

Յովսէփ Իզմիրեանց, Գրական մրցանակի մը հաստատութեան համար կտակած 10,000 ռուպլիէն զատ, կտակած է նաև 10,000 ռուպլի ուրիշ դումար մըն ալ որուն տոկոսը, 600 ռուպլի, յատկացած է Էրզրումի կամ Մշոյ աղջկանց վարժարանին : Յանձնաժողովը 1897 սեպտ. 1էն սկսեալ այդ նպատը յատկացուց Մշոյ աղջկանց վարժարանին, որ հիմայ «Յ. Իզմիրեանց աղջկանց վարժարան» անունը կը կրէ :

Գրական Յանձնաժողովոյ յանձնուած է նաև վանայ Սանդխտեան աղջկանց վարժարանին մատակարարութիւնը՝ հանգուցեալ Սանասարեանի կողմէ թողուած նպաստով, — Շահնազարեան վարժարանի դոյրքերուն մատակարարութիւնը՝ յատկացնելու համար զանոնք հանգուցեալ Կարապետ վարդապետի կտակի գործադրութեան, — Աստուածատուր Զուռդի կտակի գործադրութեան հսկողութիւնը, — և վերջապէս Ղալաթիոյ Հայոց Մատենադարանին հօգը զոր 1900 սեպտեմբերին Կեդր. Վարչութիւնը յանձնեց անոր :

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ՀԱՅՈՑ

ՀՈԳԱՐԱՐՃՈՒԹԻՒՆ. — Սուրբ Փրկչեան Հիւանդանոցի արդի Հոգաբարձութիւնն որ ընտրուած է 1898 օգոստոս 4ին՝ հետեւեալ կերպով կազմուած է .

- Պատրիկ ԷՖ. Կիւլպէնկեան, Ասեճապէտ
- Գրիգոր » Ալեանազեան, Ասեճապետ
- Տէր. Աբրահամ պէյ Նազարեան
- Գրիգոր ԷՖ. Էվրենեան
- Գրիգոր » Կիւմիլեկեան
- Տոմար. Միխայէլ » Խորասանեան
- Յակոբ » Սրամպուլեան
- Տիգրան » Մանուկեան
- Պօղոս » Էփեսեան (Վասնանեալ)

ՈՐԲԱՆՈՅԸ. — Հոգաբարձութիւնը յատուկ Խնամակալութեան մը միջոցաւ կը վարէ Որբանոցի ուսումնական եւ արհեստական վարչութիւնը : Այս Խնամակալութիւնը կազմուած է հետեւեալ կերպով .

- Գրիգոր ԷՖ. Ալեանազեան, Ասեճապէտ .
- Զարմայր » Ժեմարսախօսեան
- Լեւոն » Բանիկեան .
- Յակոբ » Գորեան
- Պօղոս » Քերեւսեան .

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ. — Գրասենակի պաշտօնեաներ. — Մախուտ Էփ. Խիւսապետեան՝ Տեսուչ գրասենակի : Հայրապէտ Էփ. Շեռնիֆեան՝ Համարակալ :

Հիւանդանոցի պաշտօնեայք. — Վարդան Վրդ. Բրոյստրոնեան, հոգեւոր պաշտօնեայ : Տոմար. Յոնեան Էփ. Շիրիկեան, անօրէն : Տոմար. Միքեան Էփ. Զարդարեան, վի-

րաբայժ-բժիշկ : Տոմար. Նազարեան Էփ. Տաղաւարեան, բժիշկ ներքին հիւանդութեանց : Տոմար. Լուիսի Մոնեկերի, յիւանդանոց բժիշկ : Տոմար. Կարապէտ Էփ. Իրախանեան, Տոմար. Արշակ Էփ. Գազապէտ, Տոմար. Խաչիկ Էփ. Պօղոսեան ներքին բժիշկներ : Յարութիւն Էփ. Ֆերիստեան, զեղազօրծ :

Որբանոցի պաշտօնեայք. — Տոմար. Գարիիշ Էփ. Նահապետեան, այցելու բժիշկ : Յակոբ Էփ. Նիկողոսեան, տեսուչ : Օր. Փռքոյ Զայեան, ընդհանուր գաստիարակուհի Աղջկանց Որբանոցին :

Ա. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԱՍԵՐԸ

Այս Հաստատութիւնն որ ընդհանրապէս Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ անուան տակ ծանօթ է հասարակութեան՝ զսնանդան անջատ ճիւղեր ունի, որք են Հիւանդանոց, Մերանոց, Անկեղանոց, Որբանոց, Ուսանողներու յարկ եւ Մամարան :

Ա. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Հիւանդանոցն երկու ճիւղի բաժնուած է, Բժշկական եւ Վիրաբուժական. առաջինը 140 (100ը այր եւ 40ը կին) եւ երկրորդը 85 (60ը այր եւ 25ը կին) անկողին ունի : Ուսականութեամբ վարակուածները (Tuberculeux), յիմար հիւանդները, թարախաւորները, եւ ազաք՝ թէ՛ արանց եւ թէ՛ կանանց կողմը՝ յատուկ սրահներ ունին, կան եւ մասնաւորներու համար մէկ երկու անկողիննոց սենեակներ :

Հիւանդանոցի երկու ճիւղերն ունին իրենց բժշկակապետն եւ իւրաքանչիւրն իր օժանդակ բժիշկը : Առաջինները շարաթն երեք անգամ՝ իսկ վերջինները ամէն օր կ'այցեկեն ու կարգաւ գիշերները կը մնան Հիւանդանոցին մէջ :

Հիւանդանոցն ունի 4 հսկող մայրապետներ (2 էրիկ մարդոց եւ 2 կիններուն կողմը), 3 վիրադարման (2 էրիկ մարդոց եւ միւսը կիններու), 13 հիւանդապահ (10 էրիկ մարդոց եւ 3ը կիններու կողմը) եւ 10 ուրիշ պաշտօնեայներ (գիշերապահ, մատակարար, սնունդներու բաշխող, լոգանքի պաշտօնեայ, սափրիչ, գոնապահ, հանդերձապահ), ընդ ամէնը 30 պաշտօնեայ, առանց հաշուելու բժիշկները եւ դեղագործները : Դեղագործները երկու են եւ ունին չորս աշակերտներ :

Հիւանդանոցն ունի վիրաբուժական ընտիր սրահ մը, վիրադարմանի երկու խուցեր, Ջրաբուժական կրկին լոգարաններ (մին արանց եւ միւսը կանանց կողմը), բժշկական եւ հիւանդներու ընթերցանութեան կրկին մատենադարաններ եւ երկու հիւրանոց, մէկը արանց եւ միւսը կանանց կողմը :

Տարեկան 1600—1800 հիւանդներ կը դարմանուին հոն, որոնց 3/4ը այր եւ 1/4ը կիներ են : Այս հիւանդներուն 1000—1100ը ներքին հիւանդութեանց ճիւղին կը վերաբերին, 600ը—700ը վիրաբուժական բաժնին :

Ամէն կարգի հիւանդներ կ'ընդունուին . Ափրոզիական հիւանդութեամբ վարակուածներ չկին ընդունուիր մինչեւ վերջին ատեններս, այժմ անոնցմէ միայն անոնք կ'ընդունուին որոնց ստքի վրայ դարմանումը հնար չէ :

Աչքի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութեանց յատուկ ճիւղեր կային երբեմն, հիմա ջնջուած են . երբ անոնցմէ ընդունուիլ հարկ ըլլայ, քաղաքիս հայ մասնադէմաներու կը զրկուին դարմանելու համար :

Յետադայ կրկին ցուցակները, քաղուած 1901 տարուոյ բժշկական կրկին ճիւղերու տեղեկագրէն, յստակ գաղափար մը կուտան Հիւանդանոցի գործունէութեան վրայ :

Ա. Կեբֆին հիւանդութեանց բաժին

		Պատրաստ 1901 Յունիս 1	Սյր	Կին	Գումար
Մոսֆ	Դրսէն	»	69	38	107
	Դրսէն	»	671	169	840
	Որբանոց	»	77	78	155
	Պաշտօնեայ	»	12	6	18
	Ծերանոցէն	»	64	26	90
	Յիմարանոցէն	»	82	49	131
	Ուսանողներէն	»	17		17
					<u>1358</u>
Ելֆ	Բժշկուած	Սյր	478	122	600
	Բարուքուած	»	257	73	330
	Արձանագրուած	»	77	23	100
	Մեռած	»	159	75	234
					<u>1264</u>
Պատրաստ 31 Դեկտ. 1901	»	67	27		94
					<u>1358</u>

Բ. Վիրաբուժական բաժին

Պատրաստ 1901 Յունիս 1	62
Մոսֆ	631
		<u>693</u>
Ելֆ	Բժշկուած	364
	Բարուքուած	125
	Արձակուած	120
	Մեռած	38
		<u>647</u>
Պատրաստ 31 Դեկտ. 1901	46
		<u>693</u>

Այս ցուցակներէն կը տեսնուի որ ներքին հիւանդութեանց 1264 հիւանդները 234 մահ եւ վիրաբուժական բաժնի 647 հիւանդները 38 մահ տուած են , այսինքն 1911 հիւանդներու 272ը մեռած են, որով Հիւանդանոցի մահականութիւնն է 1901 տարւոյ համար 14,19 : Եթէ ի հաշիւ առնենք եւ 20 հոգեւարք վիճակաւ Հիւանդանոցի եկողները՝ ունեցած կ'ըլլանք 1931 հիւանդի վրայ 292 մահ կամ 15,12 : Բաղդաստութեան դնենք այս միջինը նախորդ քանի մը տարիներուն միջինին հետ :

1897ին	%	16,51
1898ին	%	19,37
1899ին	%	16,97
1900ին	%	15,10
1901ին	%	15,12

1901 տարւոյ մէջ պատասպարուած հիւանդներէն դանձուած է 33441 զրուշ :

Բ. ՅԵՄԱՐԱՆՈՑ. — Յիմարանոցը գրեթէ 300 պատասպարեալներ ունի որոնց 200ը այր եւ 100ը կիներ են : Ասոնց թիւը դժբախտաբար աւելնալու վրայ է , որով եւ վերջին տարիներս Յիմարանոցի արանց եւ կանանց բաժիններուն յաւելուածական շէնքերն արդէն լեցուած են ու յիմարները սկսած են նեղուիլ :

Յիմարանոցն ունի յիմարաբոյժ մը եւ օգնական բժիշկ մը . առաջինը շարաթն երկու անգամ կ'այցելէ , իսկ իր օժանդակը ամէն օր : Արանց եւ կանանց բաժիններն ունին իրենց ընդհանուր հսկող պետերէ զառ 15 յիմարապահ (10 արանց եւ 5ը կիներու բաժնին մէջ) :

Յիմարները երեք դասի բաժնուած են .

Ա. Տեւական, անդարմանելի եւ հանդարտ յիմարներ որոնք աշխատաւոր կ'անուանուին եւ Հաստատութեանս

աշխատութեանց կը դործածուին : Բ. Յուզման ենթականեր : Գ. Շոաննները , ապուշներն եւ աղայք : Այս երեք կարգն ալ արանց կողմն ունին իրենց յատուկ յարկերը . կանանց կողմը այս բաժանումները գոնացուցիչ չեն տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ :

Յուզեալ յիմարները մասնաւոր խուցերու մէջ կը դրուին կամ բռնազգեստ հագցընել կուտան (camisole de force) . դանակոծումն ի սպառ արգիւտած է :

Յուցակ Յիմարանցի 1901 տարւոյ

				Գումար	
Պատաս	1901 Յունր.	1ին .	Այր 194	Կին 97	291
Մուսք.	»	»	87	» 32	119
					<u>410</u>
Եւթ	{	Բժշկուած	Այր 28	Կին 7	35
		Բարւոքած	» 23	» 3	26
		Արձակուած	» 0	» 9	9
		Մեռած	» 28	» 13	41
					<u>111</u>
Պատաս	1901 Յունր.	1ին .	» 202	» 97	299
					<u>410</u>

Այս տարուան շրջանին պատասպարուած յիմարներէ իրր ամսաթիւակ 55,043 զրշ. դանձուած է :

Գ. ԾԵՐԱՆՈՑ ԵՎ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ. — Ծերանոցը անոք ե ծեր ազգայիններու յատկացուած յարկ մըն է , իսկ Անկեղանոցը անկարող ե անտէր անձերու , փորձաշուտոր աղջկանց ու լքեալ կիներու յատուկ է :

Այս յարկերու մէջ պատասպարեալներն ստորեայ 3 ժում մուռնոյէ զառ կ'ընդունին ծխախոտ եւ սուրճ պատրաստելու համար սուրճ ու շաքար :

Ծերունիներն եւ անկեայներն իրենց արամազրու-
թեան առի ունին մատենադարան մը, եւ կրնան Հաստա-
տութեան մատուոին ժամերգութիւններուն ներկայ
գանուիլ եւ պարտէզներու մէջ ժուռ դալ :

1901ի Յունիս. 1ին ունէինք 146 ծեր եւ անկեալ
որոնց 14ը արու են եւ 32ը կին կամ աղջիկ . ասոնցմէ
այս տարուան մէջ , իբր ամսական գանձուած է 5796
դրու :

Գ. ՈՐՐԱՆՈՅ. — Որբանոցն ունի Հոգարարձութե-
նէն ընտրուած մասնաւոր Խնամակալութիւն մը որուն
ասենապետն է Հոգարարձութեան անդամներէն մէկը ,
ե Տեսուչի մը ձեռքով կը վարէ Որբանոցը : Հաստատու-
թեանս Որբանոցի սաներու թիւն է գրեթէ 308 որոնց
230ը մանչ եւ 78 աղջիկ են : Աղջիկները 78 եւ մինչեւ
7 տարեկան պղտիկ մանչերը 36 են եւ Հաստատու-
թեանս մէկ յարկին մէջ կը գանուին իսկ 7 տարեկանէն
վեր մանչերը մօտակայ Ս. Յակոբայ վանուց մէջ
կը մնան :

Սանուց շուրջ $\frac{3}{4}$ ը գուտացի եւ $\frac{1}{4}$ ը պղտեցի են
կամ աւելի ճիշդ ըսելու համար 74ը պղտեցի են եւ 234ը
գուտացի : Կ. Պղտեցիներու 7ը ցորեկեայ են ամէնն
ալ մանչ , 4ը մեծ եւ 3ը եօթ տարեկանէն վար :

Այս տարուան չրջանին մէջ թուշակաւորներէ գան-
ձուած է 14326 $\frac{1}{2}$ դրու :

Որբանոցի ծրագիրն է Ուսումնական Խորհրդոյ կաղ-
մական կանոնագրի Նախակրթարանի ամբողջ գասըն-
թացքը :

Նախորդ տարուան մէջ աւելցաւ նաեւ երկրագոր-
ծական գաս մը մանչերու Որբանոցի երկու վերջին տա-
րիներու մէջ աւանդելի :

Աշակերաններն օրը 4 ժամ գաս ունին :

Երեք տարիէ ի վեր հաստատուած են կօշիակարու-

թեան , գերձակութեան , կահագործութեան եւ սոսոյ-
նանկութեան արհեստանոցներ որոնց կը հետեւին յա-
տուկ որոշեալ պատանիներ . ասոնց օրական 1—2 ժամ
դաս ալ կը արուի :

Որբանոցը տեսուչէն զատ ունի 13 մնայուն դաս-
տիարակ որոնց 7ը մանչերու եւ 5ն աղջիկներու կողմը .
կան նաեւ 6 այցելու ուսուցիչներ եւ 1 այցելու բժիշկ :

Որբանոցի պաշտօնէից եւ դպրոցական պիտոյից
տարեկան ծախքն է գրեթէ 750 սակի : 1901 տարւոյն
ծախուց գումարն եղած է 78528 $\frac{3}{4}$ դրու :

Ե. Ուսանողի. — Այս դասակարգը շփոթելու չէ
Որբանոցի սաներուն հետ : «Ուսանող» կ'անուանենք
այն ամէն արական սեռէ որբ եւ անպաշտպան պատա-
նիներն որոնք կա'մ մայրաքաղաքիս մէջ բարձրագոյն
վարժարան մը կը յաճախեն եւ կամ արհեստի մը կը
հետեւին քաղաքիս կամ Հաստատութեանս մէջ :

Այս պատանիներն ընդհանրապէս որբանոցիս չրջա-
նաւարտներ են , երբեմն ալ ուսման արհեստաւոր որբեր
եւ կամ գրտէն եկողներ :

Վարժարաններ յաճախող ուսանողներն երբ չրջա-
նաւարտ կլինեն , եւ արհեստաւորներն երբ Գաղթացի աս-
տիճանին հասնին՝ կը հետանան Հաստատութենէն : 1902
Յունիս. 1ին կային 30 ուսանող որոնց 2ը բժշկական , 3ը
զեղագործական , 4ը Կեղերնական Վարժարանի կը հե-
տեւին . իսկ 5ը մտմագործութիւն , 4ը զեղագործութիւն,
4ը թիթեղագործութիւն , 2ը գերձակութիւն , 2ը ատաղ-
ձագործութիւն , 1ը մեքենաշարութիւն կ'ուսանին եւ
3ը Հաստատութեանս Տնօրէնութեան ղիւանի օժանդակ
գրագիրներ են :

Զ. Մտմագործ. — Հաստատութիւնս ի վաղուց անտի
ունի իր մէջ Մտմարան մը ուր կը պատրաստուին Մայ-

բաքաղաքիս եկեղեցիներուն եւ հարսանիքներուն մոմերը : Հաստատութեանս Մոմարանը մայրաքաղաքիս նոյնատեսակ գործարաններու առաջինը կրնայ համարուիլ եւ ամէն կերպով կրնայ գերազանցել զանոնք :

Մոմարանը տարեկան գրեթէ 200—250 ոսկի շահ մը կուտայ Հաստատութեանս : 1901 տարւոյ Մոմարանի զուտ շահն եղած է 24654⁷/₈ զրուշ :

Բ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՍ ՕԲՆՆՂԱԿ ՄԱՍԵՐԸ

Ա. Դեղաբան. — Հաստատութիւնս ունի զեղարան մը ուր կան 2 վկայուած վարպետներ եւ 4 աշակերտներ : Դեղարանի տարեկան ծախքն է 336 30¹/₂ զրւշ :

Բ. Հանդերձատուն. — Հաստատութիւնս ունի հանդերձատուն մը ուր կը պատրաստուին Հաստատութեանս պատասպաններուն ճերմակեղէններն ու զգեստները և ուր մասնաւոր քանակաւ ճերմակեղէն եւ զգեստեղէն պատրաստ կը գտնուին : Հանդերձատունը լաւ հսկողութեան մը ենթարկուած է եւ ունի մասնաւոր պաշտօնեայ մը : Հանդերձատան տարեկան սպառումն է 900—1000 ոսկի :

Գ. Լուացարան. — Պետ լուացարարուհւոյ մը լուացարանը յանձնուած է՝ ուր կ'աշխատին ամսականաւոր լուացարարուհիներէ զատ Անկելանոյցէն աշխատելու կարող կիներ : Ծերմակեղէնները մասնաւոր ջեռոցի մը միջոցաւ կ'եռացուին : Լուացքը շատ մաքուր է :

Դ. Բաղնիք. — Հաստատութիւնս Հիւանդանոցի յատուկ լոգարաններէ զատ ունի նաեւ ասիական բաղնիք մը ուր կարգաւ կը լուացուին ծերերը , անկեալ-

ները , յիմարները , ուսանողները , որբերն եւ պաշտօնեաները :

Ե. Մառան եւ Մքերանց. — Մասնաւոր պաշտօնեայի մը հսկողութեան յանձնուած է Հաստատութեանս մառանը , եւ փայտի , ածուխի ու քարիւղի մթերանոցները :

Մառանէն եւ Մթերանոցէն որ եւ է պարէն կամ նիւթ դուրս չելլեր առանց Տնօրէնութեան գրաւոր հրամանին :

Մանուկան մասին տարեկան գրեթէ 5000 ոսկի կը ծախսուի : Լուսաւորութեան , ջեռուցման եւ մաքրութեան համար տարեկան սպառումն է 600—700 ոսկի :

Զ. Խոհանոց. — Խոհանոցը Հաստատութեանս ամէնէն աւելի վայելուչ , մաքուր ու լաւ սկսուած մասերէն մէկը կրնայ համարուիլ : Խոհանոցը ունի վարպետ խոհարար մը եւ երեք օգնականներ :

Է. Անասնաբան. — Անասնաբանն երկու ուրոյն մասերէ կը բաղկանայ , 1. Գոմ ուր կը գտնուին Հաստատութեանս կաթ մատակարարող կովերն ու իրենց հորթերը , 2. Ախոտ ուր կը գտնուին Հաստատութեանս պիտոյից սեղափոխութեան յատկացուած ձիերը :

1902ի սիկզբը գոմը ունէր 22 կով , 2 ցուլ , 6 հորթ . իսկ ախոտը 3 ձի :

Տարեկան գրեթէ 17,500 օխտ կաթ կ'առնուի գոմէ եւ գրեթէ 7,000 օխտ ալ դուրսէն կը գնուի :

Ը. Արհեստաւորներ. — Հաստատութեանս մէջ կը գտնուի արհեստաւորներու խումբ մը , ատաղձագործ , թիթեղագործ , երկաթագործ , գերձակ , հնակարկատ-կօշկակար , մեքենավար , որմնաշէն-հիւսն , որոնք միակ Հաստատութեանս պիտոյից կը ծառայեն :

Այս արհեստաւորներուն ոմանց քով աշակերտներ կը դրուին ուսանողներու դասակարգէն :

Թ. Մասեճաղարան եւ Գիւան. — Հաստատութիւնս ունի գլխաւոր մատենադարան մը եւ 4 մասնական մատենադարաններ . 1. Բժշկական , 2. Հիւանդանոցի , 3. Ծերանոց Անկեղանոցի , եւ 4. Որբանոցի . ընդամէնը գրեթէ 47800 կտոր գիրք պարունակելով :

Հաստատութիւնս ունի զիւան մը ուր կը պահուին Հաստատութեանս տոմարներն եւ թղթեղէնները :

Ժ. Պարսեղեւ. — Արանց եւ կանանց կրկին Յիմարանոցներն ունին մասնաւոր պարտէզներ, իսկ ապաքինած հիւանդները, ծերունիները ու անկեղանները կեղորոնական մեծ պարտէզին մէջ ժուռ կուզան :

ԺԱ. Մասուռ. — Հաստատութեանս մէջ կը դըռսնուի Ս. Փրկչի մատուռը ուր ամէն օր ժամերգութիւն կ'ըլլայ ու Հոգարարձութեան կողմէ ընդունուած Հոգւոյ պատարագներ եւ պաշտօններ կը կատարուին :

Մատուռն ունի մէկ հոգևոր հովիւ , օգնական քահանայ եւ մէկ լուսարար :

Ս. Յակոբայ Վանուց մէջ , ուր կը գանուի մանչեբու Որբանոցը , կայ Ս. Յակոբայ մատուռը :

Գ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՍ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ, ՎԱԳՖՆԵՐԸ ԵՒ ԳՈՅՔԸ

Հաստատութիւնս 178 կտոր վազֆէ դաս ունի նաև 100է աւելի մեծ ու փոքր կայուածներ , գրեթէ 14,000 ոսկի արժողութեամբ . ասոնց տարեկան եկամուտն է գրեթէ 750 ոսկի :

Հաստատութիւնս կ'ընդունի տարեկան 15 հաստատուն կտակէ 3518 զրշ . եւ 2 կտակներու արամադրութեան համաձայն կը վճարէ 1650 զրուշ :

Հաստատութիւնս ունի 181 հաս երկաթուղւոյ արժեթուղթ , 7 հաս Ռուսական պարտատու , 4 Քրէտի ֆոնդիէ էժիրսիէն , 1 Պուլկարական պարտաթուղթ , 1 Վիլ աը Լիոն , 7 Վիլ աը Պրիւքսէլ , 1 էմիլալի իթամ եւ 300 հաս Օսմ. Բոնոպլիա գրեթէ 122,968³/₄ զրշ . արժեքով :

Յուցակ ելեւմտից 1901 տարւոյ

Մոլսֆ

	{	Կալուածք	81,385 ¹ / ₂
1.	Կալուածք	{ Պարտէզի վարձք	2,680
		{ Զիթաստան	2,160
		{ Պոստանի միւլքի վարձք	500
2.	Վազֆի հասոյթ		3,523 ¹ / ₄
3.	Նպաստ կառավարութեան հաց եւ միս		376,885
4.	Թոշակ Մալիէի		23,421
5.	Կտակեալ դրամ		19,183
6.	Արհեստական վարձ. խնամ. (600 ոսկի)		64,800
7.	Պահանջներու սուկոս		108,00
8.	Արժեթղթոց կտորներէ եւ իյթամի սուկ		2,904
9.	Մոմարանի շահ		24,654 ⁷ / ₈
10.	Յնցոսատան հասոյթ		4,208 ¹ / ₂
11.	Սիկառի թուղթի հասոյթ		16,021
12.	Դպրոցական տետրակներու կնքում		78
13.	Օրացոյցի հասոյթ	{ Պարզ 55,874 ³ / ₄	96,236 ³ / ₄
		{ Ընդ 40,362	
14.	Անցագրատուն		13,356
15.	Նշանատու թէնէ		19,176
16.	Եկեղեցիներու եւ Հաստատութեանս գանձանակներէ		18,228 ¹ / ₂

17.	Եկեղեցեաց պնակներէ	25,175 ¹ / ₂
18.	Առանին գանձանակներէ	13,358
19.	Ս. Փրկչի մառ { Բանկայ . 2,908 տուսի հասոյթ { Թղմն. նուէր 2,690	5,598
20.	Ննջեցելոց աւանդներէ	1,916 ¹ / ₂
21.	Տօնական այցելութեանց փոխարէն	9,119
22.	Ծաղկեպսակ յուղարկաւորութեան	50,109 ¹ / ₂
23.	Ծաղկեփուռնջ հարսանեաց	20,286 ¹ / ₂
24.	Տարեկան նուագահանդէս	116,041
25.	Պատասպարելոց { Ծիր . . . 5,796 { Յիմար . . . 55,043 { Որբ . . . 14,326 ¹ / ₂ { Հիւանդ . . . 33,441	108,606 ¹ / ₂
26.	Մտից տուրք հիւանդաց	14,593
27.	Յկեանս մուտք	1,620
28.	Դրամական { Պարբերական . 4,380 { Միանուազ . 133,682 ³ / ₄ { Տար. հանդ. . 23,597	161,659 ³ / ₄
29.	Նիւթական նուէրներ	102,575
30.	Զանազան հասոյթ	4,037
31.	Կահագործ Հիւանդանոցի	1,270
32.	Թիթեղագործ	1,168
33.	Ջուլհակ Հիւանդանոցի	563 ³ / ₄
34.	Անասնաբանէ	7,251 ¹ / ₄
35.	Որբանոցի Արհեստարաներէ	14,362 ¹ / ₄
36.	Դրամական շահ	3,229
37.	«Փուռնջ» գրքի հասոյթ	489
38.	Կանկառանոց	1,747 ¹ / ₂
		<hr/>
		1,542,181 ³ / ₈

Ելի

1.	Մնունդք	529,046 ¹ / ₂
2.	Վառելանիւթ, լուսաւորութեան նիւթ եւ օճառ	76,742 ³ / ₄
3.	Հանդերձեղէն { Մաշած . 107,091 ¹ / ₂ { Նորոգութ. . 577 ³ / ₄	107,669 ¹ / ₄
4.	Դեղօրայք	33,630 ¹ / ₂
5.	Որբանոցի պաշտօնէից ամսական եւ զպրոցի պիտոյք	78,528 ³ / ₄
6.	Պաշտօնէութեան ամսական	257,996 ¹ / ₂
7.	Կարասիք { Հինցած 26,285 ¹ / ₄ { Նորոգութիւն . 14,408 ¹ / ₂	40,693 ³ / ₄
8.	Շինութիւնք եւ { Հիւանդ. 42,666 ¹ / ₂ { Նորոգութիւնք { Ս. Յակ. 7,586	50,252 ¹ / ₂
9.	Զանազան ծախք (ոգորմութիւն, պարգեւ եւայլն)	56,813 ¹ / ₂
10.	Տպագրական ծախք	6,135 ¹ / ₂
11.	Գրասենեկաց ծախք, Հոգարարծու թեան, Տնօրէնութեան	2,176
12.	Վարձք Հոգարարծութ. գրասենեկի	2,470
13.	Պարաիզի յարգարում	42,598 ¹ / ₄
14.	Կալուածական ծախս	46,068 ¹ / ₂
15.	Կալուածական տուրք	15,195 ³ / ₄
16.	Ապահովագրութիւն	9,995 ¹ / ₂
17.	Անցադրատան ամսական	6,000
18.	Վճարելի կտակ	2,050
19.	Բժշկական եւ վիրարութեան պիտոյք	6,858 ¹ / ₂

20.	Յատկացեալ ամսականաց	10,098
21.	Գանձանակաց համար տասանորդ . .	4,032 ¹ / ₄
22.	Վագֆի համար տասանորդ և ծախք	3,348 ¹ / ₂
23.	Բաժանորդագրութեան հաւաքչին . . .	480
24.	Նշանառութեան ծախք	3,433
25.	Զին ու շահ	852 ³ / ₄
26.	Պարզ օրացոյցներու ծախք	22,954
27.	Ընդ. օրացոյցներու ծախք	18,384 ³ / ₄
28.	Հասոյթից անառելութիւն	107,676 ¹ / ₈
		<hr/>
		1,542,181 ³ / ₈

Թ Ա Ղ Օ Ր Ա Յ Ք Կ. Պ Ո Ւ Ս Ո Յ

1. Գ Ո Ւ Մ - Գ Ա Բ Ո Ւ

Մայր եկեղեցի Ս. Աստուածածին

Առաջին շինութեան թուականն անորոշ . վերաշինուած 1645, այրած 1718 և վերաշինուած 1719, վերանորոգուած 1819 և երեք տաճարներու օծումը կատարուած 1820, Փետր. 26 : Նորէն այրած 1826, Օգոստ. 18 Պատրիարքարանն ալ ի միատին : Նոր հիմնարկութիւն կը կատարուի 1828 Փետր. 10, և կը շինուին երեք մեծ եկեղեցիներ և մատուռներ : Օծումը տեղի կ'ունենայ 1828 Հոկտ. 14 : Աւագ եկեղեցին՝ Ս. Աստուածածին նորոգուեցաւ 1902. հիւսիսային տաճար՝ Ս. Խաչ, հարաւային տաճար՝ Ս. Որդիք Որոսման : Դիւ. մատուռներ . — Ս. Յարութիւն և Ս. Ծնունդ : Բարոցոյրթներ կը վարէ Պատրիարքը : Ժամօրհնոց . — Տ. Եզրաս վրդ. Սաչլեան : Բանակայք . — Տ. Ահարոն Ա. քնյ. Խորշահեան (ձեռն. 1849) Աւագերեց, Տ. Միքայէլ Աշճեան (1882) Փոխ-աւագերեց, Տ. Խաչատուր Դերձակեան (1879) Լուսարարապետ, Տ. Եղիշէ Սէրէնեան (1859), Տ. Արիստակէս Ճիլմէճեան (1866), Տ. Գարեգին Ղազարոսեան (1873), Տ. Ոսկի Օհանեան (1873), Տ. Պօղոս Պէյազեան (1882), Տ. Կարապետ Ստեփանեան (1888), Տ. Գէորգ Պազալեան (1895), Տ. Եղիազար Պօղոսեան (1895) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Յակոբ Աճառեան՝ Ասեմապետ, Մկրտիչ Մելիքեան՝ Դեր-ասեմապետ, Գրիգոր Մեհաւերեան՝ Ասեմապետ, Յարութիւն Իւթիւճեան՝ Գան-

նապէս, Խաչիկ Խանճեան, Գառնիկ Գալաֆեան, Յակոբ Նշանեան, Մկրտիչ Պեղազեան, Գրիգոր Բարազեան, Կարապետ Հալաճեան :

Դպրաց դաս. — Մինրան Տէր Անարոնեան՝ Դպրապէս, Խաչիկ Խանճեան՝ Փոխ-դպրապէս, Գրիգոր Մեհաւերեան՝ Դասապէս-ուսուցիչ, Ներսէս Քէօշէեան՝ Ասեկնապէս, Յարութիւն Շիշմանեան՝ Ասեկնադպիր, Խորէն Մկրտիչեան՝ Գանձապէս :

Զորից-քաղից Աղխասաց իննամսկադրոփիւն. — Մինրան Գարազաշեան՝ Ասեկնապէս, Հայկ Խոճասարեան՝ Ասեկնադպիր, Կարապետ Սրապաճեան՝ Գանձապէս, Անդրէաս Տէր Անդրէասեան՝ Մասսկարար, Ղազարոս Ճերանեան, Տիգրան Օհանեան, Արտաշէս Թաշճեան, Գրիգոր Պարոն-Վարդանեան :

Վարժարանք. — Պեղճեան և Լուսաւորչեան : Աշակերտ 450, Աշակերտուհի 250 : — Տեսուչ՝ Հայկ Խոճասարեան :

2. Գ Ո Ւ Մ - Գ Ա Բ Ո Ւ Ի Դ Ո Ւ Ր Ս

Ա. Յարուքիւն

Այս եկեղեցւոյն վերջին շինութիւնն եղած է 1855ին :

Բարոյիչ. — Տ. Եղնիկ եպ. Ապահունի :

Բանակայք. — Տ. Խորէն Նորատուրկեան (1894) Փոխաւագերեց, Տ. Իգնատիոս Սաչատուրեան (1859), Տ. Գարեգին Տ. Գէորգեան (1885), Տ. Սուքիաս Արիստակէսեան (1895) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Յովն. Աղնաւուրեան՝ Ասեկնապէս, Ստեփան Բարազեան՝ Ասեկնադպիր, Անդրանիկ Կարապետեան՝ Գանձապէս, Եղիա Մինասեան, Լեւոն

Եղիաէեան, Մազսուտ Պասմաճեան, Տաքէս Բեհրճեան :

Դպրաց դաս. — Գրիգոր Զուհաճեան՝ Դպրապէս և Դասապէս-ուսուցիչ :

Վարժարանք. — Պօղոսեան և Վառլառեան : Հսկող՝ Մկրտիչ Կարապետեան : — Աշակերտ 126, Աշակերտուհի, 89 :

3. Կ Ե Տ Ի Ք - Բ Ա Շ Ա

Ա. Յովհաննէս Աւետարանիչ

Այս եկեղեցին առաջին անգամ կառուցուած է 1849ին և Կեօթիք-Բաշայի հրդեհէն այրելով վերաշինուած է 1876ին :

Բարոյիչ. —

Բանակայք. — Տ. Յովն. Մերկերեան (1877) Աւագերեց, Տ. Յակոբ Բարազեան (1874), Տ. Եղիա Կարապետեան (1888), Տ. Տրդատ Պոյաճեան (1895), Տ. Պետրոս Զարգաւաթճեան (1895), Տ. Մարտիրոս Գալֆայեան (1899) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Մարտիրոս Էնքսերճեան՝ Ասեկնապէս, Կարապետ Բարազեան՝ Ասեկնադպիր, Գալուստ Եղէնեան՝ Գանձապէս, Կարապետ Մազուրեան, Նիքոլժ Պարոնեան :

Դպրաց դաս. — Գրիգոր Մեհաւերեան՝ Դպրապէս, Յովն. Մեհաւերեան՝ Դասապէս-ուսուցիչ, Յովն. Բարազեան՝ Ասեկնապէս, Երուանդ Քէօսէեան՝ Ասեկնադպիր, Վահան Երէցեան՝ Գանձապէս :

Վարժարան. — Ս. Մեքորպեան : Աշակերտ 134, Աշակերտուհի 125 : — Տեսուչ՝ Կարապետ Տէմիրեան :

4. Ե Է Ն Ի - Գ Ա Բ Ո Ի

Ա. Թաղէոս եւ Ս. Բարթողիմէոս առաքեալք

1846 Ապրիլ 6ին կատարուած է այս եկեղեցւոյ չինարկութիւնը , շինութիւնը Յունիս 9ին կ'աւարտի ե Յունիս 18ին կ'օծուի :

Քահնակայք. — Տ. Բարթողիմէոս Պօղոսեան (1859) Փոխ-Աւագերեց , Տ. Արիստակէս Վարժապետեան (1889), Տ. Յուսիկ Քաջունի (1886) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Մարուքէ Ֆրէնկեան՝ Ասեկապէս , Գանսիկ Վանլեան , Նշան Ազարեան , Մկրտիչ Բարձազըզեան , Պետրոս Անդրանիկեան :

Վարժարանք. — Ս. Առաքելոց ե Հայկանուշեան : Աշակերտ 115 , Աշակերտուէի 49 : — Տեսուչ՝ Գրիգոր Գուլումճեան :

5. Ս Ս Մ Ա Թ Ի Ա

Ա. Գէորգ

Ա. Գէորգ որ վաղեմի եկեղեցի մըն է՝ ԺԶ. դարուն եղած է Հայոց Ազգ. Պատրիարքարանի աթոռ , մինչև 1640 : 1722ին Յովնաննէս Կոլոտ Պատրիարք նորոգեց այս եկեղեցին , ե անոր կից տաճար մըն ալ կառոյց յանուն Ս. Երրորդութեան : Կար նաև ասոնց կից ուրիշ տաճար մըն ալ յանուն Ս. Աստուածածնի : 1782ի մեծ հրդեհին այրեցան այս երեք եկեղեցիները : 1804ին դարձեալ վերաշինուեցաւ Ս. Գէորգ , ե 1832ին նորոգուելէ ետք , 1866ին Սամաթիոյ մեծ հրդեհին կրկին այրեցաւ այս եկեղեցին , որ ե չիմէն կառուցաւ 1886-1887 : Օծումը կատարուեցաւ 1887 Փետր. 8 :

Քարոզիչ . —

Քահնակայք. — Տ. Յովնաննէս Շահապետեան (1867) Աւագերեց , Տ. Թաղէոս Սիմոնեան (1869) Փոխ-Աւագերեց , Տ. Ներսէս Տ. Եղիշէեան (1869) , Տ. Փիլիպպոս Տ. Յակոբեան (1869) , Տ. Կարապետ Յակոբեան (1878) , Տ. Աբգար Արապեան (1884) , Տ. Անանիա Յակոբեան (1887) , Տ. Արիստակէս Հիսարեան (1896) , Տ. Եղիշէ Մանաւեան (1899) , Տ. Սերովբէ Ներշապուհեան (1899) :

Թաղ. Առժ. Խորհուրդ. — Միհրան Կարապետեան՝ Ասեկապէս , Ոսկիան Յակոբեան՝ Ասեկապիտ , Մանուկ Վարդանեան , Թորոս Մկրտիչեան , Տրղրան Նշաթաճեան :

Աղխասխևաւ . — Յարութիւն Մինչարեան՝ Ասեկապէս , Ենովք Թէյեան՝ Ասեկապիտ , Միհրան Զանայեան՝ Գանձապէս , Ոսկիան Յակոբեան , Սեփոն Թոփուղեան , Լեւոն Թերզեան , Մկրտիչ Զարմայրեան :

Դպրաց դաս . — Կարապետ Տէր-Անդրէասեան՝ Դպրապէս ե Դասապէս-ուսուցիչ :

Վարժարանք. — Ս. Սահակեան , Նունեան-Վարդուհեան : Աշակերտ 189 , Աշակերտուէի 168 : — Տեսուչ Իսրայէլ Հայկազն :

6. Ա Լ Թ Ը Մ Ե Ր Մ Է Ի

Գլխապիւր Ս. Յակոբ

Այս եկեղեցին շինուած է Ա. անգամ 1858ին : Օծումը տեղի ունեցաւ նոյն տարին Յուլիս 13ին , Յակոբ Պատրիարքի օրով : Կրկին կառուցուեցաւ 1892ին ե օծուեցաւ Տ. Խորէն Ալըզեան Պատրիարքէն :

Առժաւակայ Քարոզիչ . — Տ. Կորիւն վրդ. Եսայեան : Քահնակայք. — Սամաթիոյ :

Թաղ. Խորհուրդ. — Գէորգ Ճիւլանեան՝ Ասեկապէս , Ար-

չակ Բիրէճճեան՝ Ասեկաղպիր, Գրիգոր Աղամեան՝ Գանձապետ, Սինեմ Նիկողոսեան, Մարտիրոս Յակոբեան, Տիրան Լոգմանեան :

Վարժարան. — Ներսէսեան : — Աշակերտ 22, Աշակերտուհի 7 :

7. ՆԱՐԼԸ ԳԱՅՈՒ

Ս. Յովիսննէս Աւետարանիչ

Այժմեան եկեղեցին կառուցուած է 1807ին, հոս կը գտնուէր Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցը՝ անցեալ դարուն սկիզբը :

Բարոզիչ. — Տ. Տաճատ Ծ. վրդ. Ոսկանեան :

Բահանայք. — Սամաթիոյ :

Թաղ. Խորհուրդ. — Յակոբ Գրիգորեան՝ Ասեկապետ, Իւրայէլ Հայկազն՝ Ասեկաղպիր, Լեւոն Սարաֆեան՝ Գանձապետ, Աթանիկ Գալֆայեան, Յարութիւն Չերհատեան, Կարապետ Բաբազեան :

Վարժարան. — Խորենեան և Վարվառեան : — Աշակերտ 67, Աշակերտուհի 39 :

8. Թ Ո Փ Գ Ա Բ Ո Ւ

Ս. Նիկողայոս

Այժմեան եկեղեցին հիմնուած է 1832ին :

Բարոզիչ. —

Բահանայք. — Տ. Ատոմ Խաչատուրեան (1899) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Սիմոն Ալթունճեան՝ Ասեկապետ, Արտաշէս Վարդանեան՝ Ասեկաղպիր, Պետրոս Զիմեանեան՝ Գանձապետ, Լեւոն Մխթարեան, Գրիգոր Ալեանազեան :

Վարժարան. — Լեւոնեան և Վարդուհեան : — Աշակերտ 66, Աշակերտուհի 28 :

9. Պ Ա Լ Ա Թ

Ս. Հրեցակապետ

Այս եկեղեցին որ Պուսոյ նշանաւոր հայ եկեղեցիներէն է, յունական եկեղեցի մըն էր և հայոց յանձնուեցաւ 1631ին՝ ըստ Երուսաղէմի Գրիգոր Պարոն-Տէր Պատրիարքի յիշատակարանին և 1636ին՝ ըստ Երեմիա չեղեպի ժամանակագրութեան : Եկեղեցին Հայոց յանձնուելէն ետքը, նորոգուեցաւ նորոհել Երուսաղէմի յիշեալ Գրիգոր Պատրիարքին, Արիստակէս Վարդապետի և Պուլպուլի Աստուածատուրին : 1729ին Ս. Հրեցակապետ եկեղեցին այրելով՝ Յովհաննէս Կոլոս Պատրիարք վերաշինեց զայն անմիջապէս, Սեղբոս ամիրայի ձեռնտուութեամբ : 1835ին, Ստեփաննոս Աղանի Պատրիարքին օրով, վերջին անգամ նորոգուեցաւ այս եկեղեցին : Բարոզիչ. — Տ. Թաթուլ Ծ. վրդ. Դուրեան :

Բահանայք. — Տ. Միքայէլ Ա. Քհնյ. Վարժապետեան (1859) Աւագերեց, Տ. Վահան Գրիգորեան (1876) Փոյի-աւագերեց, Տ. Աբել Երեցեան (1886) Լուսարարապետ, Տ. Գրիգոր Աբրահամեան (1894) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Համբարձում Եմէնիճեան, Գրիգոր Զորաեան, Միսաք Յովհաննեան, Հայկասէր Աբիկեան, Մանուկ ձեվահիրճեան, Սահակ Գըլճեան, Յարութիւն ձաֆճաֆեան, Հայկ ձանիկեան, Մարտիրոս Էօքսիւզեան :

Դպրաց դաս. — Կարապետ Առաքել Պաղտատեան՝ Դրպարապետ՝ Միհրան ձերահեան՝ Դասապետ-ուսուցիչ, Աբշակ Տողրամաճեան՝ Ասեկապետ :

Աղխասխանաւ. — Տ. Աբել քհնյ.՝ Ասեկապետ, Յարու-

Թիւն Սահաթճեան՝ Ասեւնաղայիր, Տ. Վահան քհնյ. Գանձապետ, Գարեգին Բամպագճեան, Գէորգ Գարիպեան, Պօղոս Իւթիւճեան, Սահակ Գլճեան :
Վարժարան . — Խորենեան : — Աշակերտ 84, Աշակերտուհի 70 : — Տեսուչ՝ Գէորգ Սիմ. քէշեան :

10. ԷՅՈՒՊ-ՏԵՖԹԵՐՏԱՐ

Ս. Եղիա

Այս եկեղեցին կը յիշուի ԺԸ. դարէն սկսելով : Ժողովրդային հանգանակութեամբ նորոգուած է 1800ին և Գանիէլ Պատրիարքի օրով օծուած կատարուած Մարտ 26ին : 1832ին հիմէն նորոգուած է Պեղճեան Յարութիւն ամիրայի քրոջ՝ Մերկերեան Գէորգ աղայի կողակից Տիկին Համասիիւռի ծախքով :
Բահանայ . — Տ. Գրիգոր Թեվեքեղեան :
Թաղ. Խորհուրդ . — Սեպուհ Ալեանագեան՝ Ասեւնապետ, Մկրտիչ Նարեան՝ Ասեւնաղայիր . Գէորգ Յովակիմեան՝ Գանձապետ, Մկրտիչ Սերովբեան :
Վարժարան . — Պեղճեան : — Աշակերտ 29, Աշակերտուհի, 10 :

11. ԷՅՈՒՊ

Ս. Ասուածամին

Այս եկեղեցին ալ կը յիշուի ԺԸ. դարէն . 1855ին հիմէն նորոգուած է հանգանակութեամբ :
Բահանայ . — Տ. Յարութիւն Դերձակեան (1880) :
Առժամ. Թաղ. Խորհուրդ . — Գէորգ Վարժապետեան՝ Ասեւնապետ, Կարապետ Լալիկեան՝ Ասեւնաղայիր, Գառնիկ Մամասեան :
Վարժարան . —

12. Խ Ա Ս Ք Է Օ Յ

Ս. Ասեփանոս

Խասքէօյի հայերը նախ կը վերաբերէին Պալատու թաղին, բայց յետոյ 1729ին ունեցան փայտաշէն եկեղեցի մը : 1804ին վերաշինուեցաւ և 1831ին այժմեան եկեղեցին կառուցուեցաւ :
Բարոզիչ . — Տ. Տիրայր վրդ. Մարգարեան :
Բահանայ . — Տ. Մինաս աւագ քհնյ. Պեղաղեան (1862) Աւագերեց, Տ. Աբրահամ Տ. Կիւրեղեան (1878) Փոխ աւագերեց, Տ. Համբարձում Դերձակեան (1884) :
Թաղ. Խորհուրդ . — Եղիա Շահպաղ՝ Ասեւնապետ, Գրիգոր Աղամեան՝ Ասեւնաղայիր, Կարապետ Թիրեաքեան՝ Գանձապետ, Տոքթ. Յակոբ Քեմհաճեան, Յովսէփ Մերտուճեան, Գրիգոր Պալըզճեան և Յակոբ Կիւրճեան :
Աղխասխանաւ . — Տ. Աբրահամ քհնյ. Տ. Կիւրեղեան՝ Ասեւնապետ, Թագևոր Քերեստեճեան՝ Ասեւնաղայիր, Մաքսում Սիւնկիւճեան՝ Գանձապետ, Միհրան Ճիզմեճեան, Գրիգոր Տէօվլէթեան, Միքայէլ Գալստեճեան, Կարապետ Ճիվանեան :
Վարժարան . — Ս. Ներսէսեան : — Աշակերտ 99, Աշակերտուհի 80 :

13. Գ Ա Ս Ը Մ Բ Ա Շ Ա

Ս. Յակոբ Մձրնայ

Գասրմ բաշայի մէջ մատուռ մը կառուցուած է 1811ին և օծուած նոյն տարուան սեպտեմբեր 29ին : Արդի եկեղեցւոյն հողը գնած ու նուիրած է Տօնիկ ամիրա : 1854ին Միսաք ամիրա ձեռնարկած է հանգանակութեամբ կառուցանել զայն և հազիւ հիմերը շինելով

կիսաւարտ թողած է : Է. ք. մէ. ք ճիւղաչի Յակոբ Նորա-
տունկեան ժողովրդէն դրամ հանգանակելով և ինքն ալ
նպաստելով շարունակած և ամբողջացուցած է եկե-
ղեցւոյն շինութիւնը 1857ին :

Քահանայ . — Կարապետ Քհնյ . :

Թաղ. Խորհուրդ . — Զենոբ Եէմենիճեան , Մանուկ Ալ-
թըբարմազեան , Նաղարէթ Գարազաչեան , Սար-
գիս Կիւլերեան , Սրապ Պայթարեան :

Վարժարան . — Ս. Մեսրոպեան : — Աշակերտ 14 , Ա-
շակերտուհի 29 :

14. Ղ Ա. Լ Ա. Թ Ի Ա.

Ս. Լուսաւորիչ

Կ. Պոլսոյ արդի հայ եկեղեցիներուն հնագոյնն է
ասիկա : Այս եկեղեցւոյն շինութեան բուն թուականը
հին ձեռագրի մը մէջ զգրուած է սապէս . « Ի յթուին
« Փրկչի 1391 , ի Հայրապետութեան Տեառն Թէոդորոսի
« ոմն վաճառական Կոմս անուն Կաֆայէ եկեալ ի Կ.
« պոլիս , հրաման տուեալ շինելոյ զԵկեղեցի մի ի Ղա-
« լաթիս , կոչելով զանուն Ս. Լուսաւորիչ , և զմա-
« տուս Ս. Խաչին Աւետ ոմն դարբին շինեաց » : 1731ի
Ղալաթիոյ մեծ հրդեհին այս եկեղեցին այրեցաւ : Յով-
հաննէս Կոլոտ Պատրիարք փութաց իսկոյն վերաշինու-
թեան արտօնադիրը ձեռք բերել , և 1733 Դեկտ. 13ին
հիմնադրութիւնը տեղի ունեցաւ : Եկեղեցին հիմէն
շինուեցաւ Սարգիս Խալֆայի ձեռքով , կամարակապ և
փառաւոր : Եկեղեցւոյն ներքին որմերը զարդարուե-
ցան պատկերներով զոր նկարեց Կեսարացի Եսայի
ձաղկարար , եղբայր ԺԸ դարու նշանաւոր Հայ նկա-
րիչ Բարսեղի : Միջին տաճարին երկու քովերը շի-
նուեցան նաեւ երկու փայտակերտ եկեղեցիներ : Այս

եկեղեցւոյն բակը թաղուեցաւ Յովհաննէս Կոլոտ Պատ-
րիարք 1741ին , իսկ 1771 Փետր 7ի մեծ հրդեհին եկե-
ղեցին նորէն այրեցաւ և միայն միջին քարաշէն տա-
ճարը մնաց : 1799ի վերջերը եկեղեցին նորոգուեցաւ
նորէն Գանիէլ Պատրիարքի օրով : Իսկ Ստեփանոս
Աղաւնի Պատրիարքի օրով , 1834ին նորոգուած և օծ-
ուած հինգ եկեղեցիներէն մէկն էր նաեւ Ղալաթիոյ Ս.
Լուսաւորիչը , որուն վերջին նորոգութիւնը տեղի ու-
նեցաւ 1888ին , երեք տաճարներու մէջ իրարու հա-
ղորդակցութիւններ բանալով :

Քարոզիչ . — Տ. Բարդէն Մ. Վրդ. Կիւլերեան :
Քահանայք . — Տ. Մեսրոպ Տ. Մեսրոպեան (1886) Փոյս-
Ասազեհեց , Տ. Գարեգին Յովակիմեան (1884) , Տ.
Թադէոս Տ. Մեսրոպեան (1900) :

Խնամակալադրիւն . — Տես առանձին :
Վարժարան . — Կեդրոնական : (Տես առանձին) : Նախա-
կրթարան Լուսաւորչեան : — Աշակերտ 121 , Աշա-
կերտուհի 20 :

15. Բ Ե Ր Ա.

Ս. Երրորդութիւն , Ս. Յարութիւն և Ս. Լուսաւորիչ

Անցեալ դարուն սկիզբներէն կը յիշուի Բերայի մէջ
Ս. Աստուածածին անուն եկեղեցի մը որ հաւանօրէն
Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն տեղը կը բարձրանար :
1814ին Բերայի հայերը կը դիմեն Աբրահամ Պատրիար-
քին եկեղեցւոյն նորոգութեան ձեռնարկելու համար ,
որովհետեւ շատ ատենէ ի վեր եկեղեցին այրելով , աւեր
և անշէն մնացած էր : Վերջապէս 1838ին եկեղեցին կը
կառուցուի ժամանակին ամիրաներուն ջանքով և Ստե-
փանոս Պատրիարք կ'օծէ զայն նոյն տարւոյն Յունիս
18ին : Ս. Յարութիւն յառաջ Հիւանդանոցի մատուռ

էր, փայտաշէն և խարխուղ լինելուն, նորէն շինուեցաւ 1895ին արդեամբ Էստեան Յ. և Մ. Եղբարց : Իսկ Ս. Լուսաւորիչ Բանկայթիի գերեզմանատան մէջ շինուեցաւ 1865ին և փայտաշէն :

Քարոզիչ. — Տ. Հմայեակ Եպիսկ. Դիմաքսեան :
Քանանայֆ. — Տ. Յովհաննէս Ա. Քհնյ. Մկրեան (1866) Աւագերեց, Տ. Թադէոս Թաթարեան (1857) Փոխ-Աւագերեց, Տ. Գէորգ Անդրանիկեան (1869), Տ. Ներսէս Նազիկեան (1885), Տ. Կոմիտաս Սպեան (1887), Տ. Խորէն Յարութիւնեան (1889), Տ. Յակոբոս Տելեճեքեան (1893), Տ. Գրիգոր Ճեպեճեան (1898), Տ. Սահակ Բարազեան (1898), Տ. Մեսրոպ Տ. Մեսրոպեան (1892), Տ. Արիստակէս Թաշճեան (1893) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Միքայէլ Մամիկոնեան՝ Ասեճապէս, Տոքթ. Եղուարդ Մասիս՝ Ասեճաղայիր, Տիրան Կիւմիւշկերտան՝ Գանձապէս, Յարութիւն Ինճիճեան, Տոքթ. Յակոբ Պէկեան, Գրիգոր Սէլիմիէճեան, Վահան Էստեան, Խաչիկ Ղազարոսեան :

Պարտոց Բարձրակ եւ Կաղուածոց Յանձնաժողով. — Տիգրան Թոգատեան՝ Ասեճապէս, Արտաշէս Մկրեան՝ Ասեճաղայիր, Միհրան Մուրատեան՝ Գանձապէս, Միհրան Թնկրեան, Յակոբ Սթամպուլեան :

Շիրշիի Գերեզմանատան Յանձնաժողով. — Տ. Յովհաննէս Ա. Քհնյ. Մկրեան՝ Նախագահ, Տիգրան Թոգատեան՝ Ասեճապէս, Տ. Խորէն Յարութիւնեան՝ Ասեճաղայիր, Խաչիկ Ղազարոսեան՝ Գանձապէս, Միհրան Մուրատեան, Օննիկ Տէրունեան, Տոքթ. Մազսուտ Շերպէթճեան :

Աղիսսախնամ. — Տոքթ. Տիգրան Պէյ Աճէմեան՝ Ասեճապէս, Տոքթ. Տիրան Գարամճեան՝ Ասեճաղայիր, Տոքթ. Սեղբոսեան, Մազսուտ Նարկիլեճեան, Տկն.

Տիրունի Մամիկոնեան, Տկն. Զարունի Խաչերեան : Վարժարանք. — Էստեան, Նարեկեան, Լուսաւորչեան Արշակունեան : Աշակերտ 478, Աշակերտունի 263 : — Տեսուչ՝ Գրիգոր Մարգարեան :

16. Յ Ե Ր Ի Ք Է Օ Յ

Ա. Վարդան

Այս եկեղեցւոյն հողը 1858ին Ֆէյթուլլահ անուն Ասորիէ մը նուիրուելով, եկեղեցիին շինուած է 1860-61ին : Օծումը կատարուած է 1866 Ապրիլ 30ին :

Քարոզիչ. — Տ. Գրիգոր Մ. Վրդ. Արարչեան :
Քանանայֆ. — Տ. Գէորգ Անանեան (1894), Տ. Ղեւոնդ Սուքիասեան (1894) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Ազնիւ Տէր Ահարոնեան՝ Ասեճապէս, Տոքթ. Մարգիս Արզուեան, Պիմէն Տ. Գասպարեան :
Վարժարան. — Ս. Մեսրոպեան : — Աշակերտ 13, Աշակերտունի 16 :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՅ

Ա. Ասուածածին

Խաւքէօյի և Բերայի բարձունքին վրայ Կայսերական հրամանով կառուցուած համազգային անկեղանոցին մէջ Հայոց և Յունաց յատուկ երկու եկեղեցիներ ալ շինուած են : Հայոց եկեղեցիին օծուած է յանուն Ս. Աստուածածնի 1898, Մայիս 17ին :

Քարոզիչ. — Տ. Վրթմանէս Վրդ. Գալըպճեան :
Խնամակալ. — Յովհաննէս Պոյաճեան :

17. Պ Ե Շ Ի Կ Թ Ա Շ

Ս. Ասուածածից

Պեշիկթաշի եկեղեցին կը յիշուի ԺԸ. դարէն : Դա-
րուս սկիզբները փայտաշէն շինուած է, և 1838ին քա-
րուկիր կառուցուած Պալեան Կարապետ Ամիրայի ձե-
ռամբ և արդեամբ :

Քարոզիչ . — Տ. Գնէլ Վրդ. Գալէմքեարեան :
Քահանայք . — Տ. Յովհան. Ա. Քհնյ. Արսէնեան (1866)՝
Առագերէց, Տ. Սահակ Պետրոսեան (1870), Տ. Պարզե
Ամատունի (1898) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Տրդատ Տատեան՝ Ասեկապէտ, Յով-
հաննէս Ալալեմճեան՝ Ասեկաղպիր, Բարսեղ Կիւլ-
պենկեան՝ Գանձապէտ, Տոքթ. Ճանիկ Քրիսեան,
Զենոբ Հիսարլեան, Յակոբ Սարաֆեան, Խաչիկ
Խորասանճեան, Դանիէլ Հանէսեան, Զգօն Խորա-
սանճեան :

Վարժարան . — Մաքրուհեան : — Աշակերտ 101, Աշա-
կերտուհի 79 :

18. Օ Ր Թ Ա Ք Է Օ Յ

Խնդրակատար Ս. Ասուածածից

Այս եկեղեցին նախ կառուցուած էր յանուն Ս. Կի-
րակոսի, սակայն Յովհաննէս Կոլոտ Պատրիարք 1726-
27ին նորոգ կառուցած է զայն և օծումը տեղի ունե-
ցած է Կարապետ Կաթողիկոսի ներկայութեամբ, ինչ-
պէս կը պատմէ Ինձիճեան : Կարապետ Պատրիարքի օրով
այս եկեղեցին կը նորոգուի և օծումը փառաւոր հան-
դէսով տեղի կ'ունենայ 1824 Դեկտ. 15ին :

Քարոզիչ . — Տ. Վահրամ Եպ. Մանկուհի :
Քահանայք . — Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Տ. Սարգսեան (1854)

Առագերէց, Տ. Վրդանէս Պալեան (1863), Տ. Ղե-
ւոնդ Մուրատեան (1898) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Առաքել Համամճեան, Լեւոն Յա-
կոբեան, Մկրտիչ Գաղանճեան, Մկրտիչ Նիկողոս-
եան, Միհրան Խանճեան, Յակոբ Գուրգէն, Յա-
րութիւն Զէքի Մանուկեան :

Վարժարանք . — Ս. Թարգմանչաց և Հովիտիմեանց Նեկ-
տարինեան : Աշակերտ 85, Աշակերտուհի 75 : —
Տեսուչ՝ Արիստակէս Պոյաճեան :

19. Գ Ո Ի Ր Ո Ի Չ Ե Շ Մ Է

Ս. Խաչ

Կաղզուանցի Զաքարիա Պատրիարք 1797ին ձեռ-
նարկած է նորոգել, մեծ մասամբ իր ծախքով, Գուրու
Չեշմէի Ս. Նշան եկեղեցին : Եկեղեցւոյն օծումը տեղի
ունեցած է 1798 Փետր. 28ին յանուն Ս. Խաչի : Այս
եկեղեցին նորոգուած է 1834ին և օծումը կատարուած
է նոյն տարւոյն Նոյեմբեր 16ին :

Քարոզիչ . — Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննիսեան :
Քահանայք . — Տ. Սուքիաս Պալըզճեան (1892) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Սարգիս Արապեան՝ Ասեկապէտ, Սե-
պուհ Նաւասարդեան՝ Ասեկաղպիր, Խաչիկ Գէորգ-
եան, Անտոն Բերտեճեան, Եղիա Կիւմրլճեան :

Վարժարան . — Ս. Թարգմանչաց : — Աշակերտ 38,
Աշակերտուհի 19 :

20. Ռ Ո Ի Մ Ե Լ Ի Հ Ի Ս Ս Ր

Ս. Սանդուխտ

Անցեալ դարուն վերջերը շինուած էր արդէն Ռու-
մէի Հիսարի եկեղեցին՝ յանուն Սրբուհի Սանդուխտի :

1856ին Յակոբոս Պատրիարքի օրով նորէն կառուցուած է ճանիկ Ամիրայի կտակին համաձայն՝ Մուսայհեանեան Յակոբ աղայի ձեռքով : Օծումը տեղի ունեցած է նոյն տարուան Յուլիս 29ին :

Քարոզիչ . —

Քահանայ . — Տ. Մկրտիչ Նախնիքեան (1882) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Միքայէլ Շիշմանեան՝ Ասեճապետ , Երուանդ Չափուշեան՝ Ասեճապետ , Եգնա Պէօրէկեան , Կարապետ Տ. Աբրահամեան , Պարթև Յակոբեան :

Վարժարան . — Ս. Թաղէոսեան : — Աշակերտ 16 , Աշակերտուհի 18 :

21. Պ Ո Յ Ա Ճ Ը Ք Է Օ Յ

Ս. Երեմ Մանկուհի

Այս եկեղեցին կառուցած է Միսաք Ամիրա , իբր 60 տարի առաջ , փայտաշէն : Նորէն շինուած է քարուկիր 15 տարի չափ առաջ և օծուած է 1885 Սեպտ. 8ին :

Քարոզիչ . —

Քահանայ . — Տ. Պետրոս Յակոբեան (1882) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Գէորգ Աբրահամեան՝ Ասեճապետ , Գասպար Ֆեներճեան՝ Ասեճապետ , Միհրան Արմաղանեան՝ Գանձապետ , Պետրոս Յովակիմեան , Կոստանդ Գալչինեան :

Վարժարան . — Ս. Երեմ Մանկանց : — Աշակերտ 10 , Աշակերտուհի 9 :

22. Ս Թ Ե Ն Ի Ա

Ս. Յովհաննէս Կարապետ

Այս փոքրիկ եկեղեցին ալ կառուցած է Միսաք Ամիրան 1857ին :

Քահանայ . —

Առժամ. Թաղ. Խորհուրդ . — Քերովբէ Մարգարեան՝ Ասեճապետ , Ստեփան Գաբրիէլեան՝ Ասեճապետ , Ալիքսան Յարութիւնեան՝ Գանձապետ , Աւետիս Պողաճեան , Պապիկ Պապիկեան , Յովհաննէս Գէորգեան , Մկրտիչ Սարգսեան :

23. Ե Է Ն Ի Ք Է Օ Յ

Ս. Աստուածածիք

Հ. Ինճիճեան 1796ին կը գրէ թէ Եէնիքէօյի մէջ Հայերն ունին Ս. Աստուածածիքն անունով եկեղեցի մը : 1834ին այս եկեղեցին կը նորոգուի Նէվրուզեանց արդեամբ և Ստեփանոս Պատրիարք կ'օծէ զայն Յունիս 27ին :

Քարոզիչ . — Տ. Յակոբոս Մ. Վրդ. Շահապալեան :

Քահանայ . — Տ. Բարսեղ Կարմրուկեան (1886) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Տիգրան Եռուսեփեան՝ Ասեճապետ , Սեպուհ Տեմիրճիպաշեան՝ Ասեճապետ , Պետրոս Պերպերեան՝ Գանձապետ , Յակոբ Թոմասեան , Գալուստ Մերունեան :

Վարժարան . — Մամիկոնեան : — Աշակերտ 11 , Աշակերտուհի 13 :

24. Պ Է Օ Յ Ի Ի Ք Տ Է Բ Է

Ս. Հռիփսիմէ

Այս եկեղեցւոյն հիմնադիրներն են Գէորգ պէյ և

Կարապետ պէյ Երամեան, թէև շինութեան ատենը, եկեղեցւոյն մօտ գտնուած աղօրիքին Հայ գործաւորներն ալ մասնակցած են շինութեան ծախքերուն :

Քարոզիչ. — Յակօբոս Մ. Վրդ. Շահպաղլեան :

Քահանայ. — Տ. Գրիգոր Երէջեան (1886) :

Թաղ. Խորհուրդ. —

Վարժարանք. — Ս. Հռփսիմեանց և Ս. Մեսրոպեան :

— Աշակերտ 12, Աշակերտուհի 15 :

25. Պ Է Յ Յ Գ Ո Չ

Ս. Նիկողայոս

Պէյգոզի Ս. Նիկողայոս եկեղեցին կը յիշէ Ինճիճեան որ 1796էն առաջ այցելած է Պէյգոզ : 1334ին Ստեփանոս Աղաւնի Պատրիարքի օրով նորոգուած և օժուած է նոյն տարուան Սեպտ. 16ին :

Քահանայ. — Տ. Համազասպ Պատմաճեան (1886) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Ալիքսան Նշանեան՝ Ասեկապէս, Եղիա Կարապետեան՝ Ասեկաղպիտ, Գաբրիէլ Կարապետեան՝ Գանձապէս, Կարապետ Գրիգորեան, Աւետիս Գէորգեան :

Վարժարան. — Ս. Նիկողայոսեան : — Աշակերտ 13, Աշակերտուհի 4 :

26. Գ Ա Ն Տ Ի Լ Լ Ի

Երկոսասան Առաքեալք

Այս եկեղեցին կառուցուած է 1846ին, և Մատթէոս Պատրիարք օծած է զայն նոյն տարին, Սեպտ. 22ին :

Վերջերս հիմէն նորոգուեցաւ 1894ին :

Քահանայ. —

Թաղ. Խորհուրդ. — Եղիազար Մելիքեան՝ Ասեկապէս, Մինրան Միրիճանեան, Առաքել Արիկեան, Յարութիւն Բէիզեան, Մարգար Խանճեան :

Վարժարան. — Ս. Առաքելոց : — Աշակերտ 3, Աշակերտուհի 1 :

27. ԳՈՒԶԿՈՒՆՃՈՒԳ ԵՒ ԻՃԱՏԻԷ

Ս. Լուսաւորիչ

Այս եկեղեցին հիմնած է 1835ին Յովհաննէս ամիրա Սերվերեան, Սկիւտարի ձեմարանին բարերարը : Ստեփանոս Աղաւնի Պատրիարք նոյն տարին օծած է Մայիս 11ին : Յետոյ նորոգուած է 1861ին :

Քարոզիչ. —

Քահանայք. — Տ. Կարապետ Ա. Քհնյ. Սէթեան (1857)

Աւագերեց, Տ. Գրիգորիս Յակօբեան (1899) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Տիգրան Տ. Ներսէսեան՝ Ա. Ասեկապէս, Յարութիւն Մուրատեան՝ Բ. Ասեկապէս, Յակոբ Գորեան՝ Ասեկաղպիտ, Համբարձում Գաղաղեան՝ Գանձապէս, Տիրան Նազարեան, Կարապետ Պատմաճեան, Գրիգոր Էրմէնեան, Կիրակոս Մալխասեան, Յարութիւն Բաշիկեան :

Վարժարանք. — Ներսէսեան և Երմոնեան : Աշակերտ 143, Աշակերտուհի 130 : — Տեսուչ՝ Գալուստ Մալաթեան :

28. ՍԿԻԻՏՍՐ—ՍԵԼԱՄԻԷ

Ս. Խաչ

Ս. Խաչ եկեղեցին 1697ին հիմնած է Տ. Աբրահամ Քհնյ. որուն գերեզմանը կը գտնուի եկեղեցւոյ աջակողմեան բակի պարտէզին մէջ : Յովհաննէս Կոլոտ Պատրիարքը 1727ին նորոգած է այս եկեղեցին որ նորէն

կառուցուած է 1830ին, ժողովրդային հանգանակութեամբ, Կարապետ Պատրիարքի օրով :

Քարոզիչ. — Տ. Մկրտիչ Եպ. Վեհապետեան :

Քահանայք. — Տ. Գարրիէլ Ա. Քհնյ. Խանճեան (1868)

Աւագերեց, Տ. Արոէն Պապանեան (1873), Տ. Խորէն

Բարազեան (1873), Տ. Հմայեակ Եքսէրճեան (1893),

Տ. Վահրամ Յակոբեան (1893), Տ. Տաճատ Բաշայեան (1898),

Տ. Աբրահամ Էպէեան (1900) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Գէորգ Թորգոմեան՝ Ասեճապետ, Գարեգին Տեմիրճիպաշեան՝ Ասեճաղայիր, Բարթող Թեկեան, Մազսուտ Նարլեան, Սարգիս Տանձիկեան, Յարութիւն Ալթըրարմազեան, Գրիգոր Արապեան, Մկրտիչ Եազմաճեան, Սիմոն Մազլմեան :

Աղխատախնամ. — Գրիգոր Ֆերճատեան, Աւետիս Տէր Միքայէլեան, Բարթամ Լոգմակէօզեան, Միհրան Զիթճեան :

Վարժարան. — Ս. Խաչ : Աշակերտ 146, Աշակերտուհի 166 : — Տեսուչ՝ Գարեգին Գալաֆեան :

29. ՍԿԻԻՏԱՐ—ԵՒՆԻ ՄՍՀԱԼԼԷ

Ա. Կարապետ

Վանեցի Զաքարիա Վարդապետ շինած է այս եկեղեցին ԺԷ. դարուն և Յովհաննէս Կոլոտ Պատրիարք նորոգած է զայն 1727ին : Ս. Կարապետի զիմայը կառուցուած է նոյն ատենները Ս. Երուսաղէմի Պուլիս գտնուող միաբաններու համար վանք մը : Երուսաղէմի Պատրիարք Գրիգոր Շղթայակիր երբ Պուլիս եկաւ 1736ին, այս վանքին մէջ նոր սենեակներ շինեց տուաւ : Այս վանքին տեղին վրայ շինուեցաւ յետոյ ճեմարանը : 1844ին նորոգուած, 1887ին այրած և

1888ին վերստին նորոգուած է Ս. Կարապետ եկեղեցին Մ. և Ա. Ունճեան Եղբարց արդեամբ և նորոգ օծուած նոյեմբեր 20ին :

Քարոզիչ. — Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Դանիէլեան :

Քահանայք. — Տ. Խորէն Ա. Քհնյ. Փէչլիվանեան (1868)

Աւագերեց, Տ. Բարթողիմէոս Թադէոսեան (1888),

Տ. Վարդան Պաղտատլեան (1890), Տ. Եղիշէ Գալ-

չընեան (1899) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Տիգրան Եղեկիէլեան՝ Ասեճապետ, Թումիկ Սուրէնեան՝ Ասեճաղայիր, Աթանիկ Իւթիւճեան՝ Գանճապետ, Ալիքսան Սաղանեան, Անիկոս Ահարոնեան, Մազսուտ Մարտիկեան, Միհրան Արծիւեան, Միհրան Ուլուրիկեան, Յովհաննէս Ունճեան :

Վարժարան. — Ճեմարան : — Աշակերտ 84, Աշակերտուհի 65 :

30. Գ Ա Տ Ը Ք Է Օ Յ

Ա. Թագաւոր

Առաջին անգամ 1814ին կը գանձենք այս եկեղեցւոյն յիշատակութիւնը : Այդ տարին նորոգ կը շինուի այս եկեղեցին և փառաւոր հանդէսով կ'օծուի Յուլիս 4ին, Աբրահամ Պատրիարքի օրով : Յետոյ 1858ին հիմէն կը կառուցուի նորէն :

Քարոզիչ. — Տ. Աղան Ծ. Վրդ. Համամեան :

Քահանայք. — Տ. Կարապետ Ա. քհնյ. Սանտալճան (1872)

Աւագերեց, Տ. Խոսրով Գալբաքճեան (1887), Տ.

Վարդան Դերձակեան (1894) :

Թաղ. Խորհուրդ. — Տոբթ. Յակոբ Սահաթճեան՝ Ասեճապետ, Ռուբէն Քեմճեան՝ Ասեճաղայիր, Գառնիկ Համարձումեան, Գրիգոր Գառնակերեան, Գա-

րեզին Չերքէղեան, Գրիգոր Նազաշեան, Աստուածատուր Հարենց :
Վարժարան . — Աշակերտ 123 , Աշակերտուհի 80 : Տեսուչ՝ Նշան Թորոսեան :

31. Գ Ա Ր Թ Ա Լ

Ս. ՆՇԱՆ

Գարթալի Ս. Նշան եկեղեցին դարուս սկիզբները խարխուղ վիճակի մէջ ըլլալով, Պէդճեան ամիրա կառուցած է իր ծախքով : 1857ին նորէն կը կառուցուի այս տաճարը :

Քանանայ . — Տ. Մուշեղ Նաւարարեան (1896) :
Թաղ. Խորհուրդ . — Լեւոն Նշանեան՝ Ասեկապետ, Մաքսուտ Իսրայէլեան՝ Ասեկապետ, Մհտ. Բիւզանդ Մկրեան՝ Գանձապետ, Կարապետ Բերիմեան, Նշան Մարտիրոսեան :

Վարժարան . — Պեդճեան : — Աշակերտ 32, աշակերտուհի 36 :

32. Ա Լ Է Մ Տ Ա Ղ Ի

Ս. ՆՇԱՆ

Այս եկեղեցին շինուած է 1835ին :
Քանանայ . — Տ. Մուշեղ Մարտիրոսեան (1898) :
Թաղ. Խորհուրդ . —
Վարժարան . — Ս. Նշան : — Աշակերտ 10, Աշակերտուհի 8 :

33. Գ Ը Ն Ա Լ Ը Կ Ղ Ջ Ի

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՍԱՆՈՐԻՅ

1855 Յուլիս 8ին տեղի ունեցաւ այս եկեղեցւոյն հիմերուն օծման հանդէսը, և 1858 Սեպտ. 22ին ալ եկեղեցւոյն օծումը զոր կատարեց Յակոբ Պատրիարք : Քանանայ . — Տ. Դիոնիսիոս Ա. Քհնյ. Ճիղմէճեան (1857)

Աւագերեց, Տ. Վահան Խոյեան (1882) :
Թաղ. Խորհուրդ . — Մինրան Աէթեան՝ Ասեկապետ, Արսէն Արսէնեան, Տոբթ. Տիրան Բարազեան, Նշան Անդրէասեան, Նազարէթ Եազըճեան, Լեւոն Հաճեան :
Վարժարան . — Ս. Ներսէսեան : — Աշակերտ 27, Աշակերտուհի 13 :

34. Մ Ա Գ Ր Ի Բ Է Օ Յ

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

« Կառուցուեցաւ յանուն ծնունդ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիս արդեամբ Տատեան Ազնուազարմ Յովն. պէյի, յամի Տեառն 1844 Ապրիլ 7 : »

Քարոզիչ . — Տ. Վահրիճ Վրդ. Շահլամեան :
Քանանայ . — Տ. Սարգիս Չոնրապեան (1888) Փոխ-Աւագերեց, Տ. Միքայէլ Ոսկերիչեան (1878), Տ. Պետրոս Տ. Պետրոսեան 1894) :

Թաղ. Խորհուրդ . — Յակոբ Գաղազեան, Հայկ Անտոնեան : (Մէս անդր՝ տէ՛ս յա-եւ-ա-ծ-ին Վեջ) :
Դպրաց Դաս . — Գրիգոր Մեհտեան՝ Դպրապետ, Միքայէլ Քեքոստէճեան՝ Դասապետ ուսուցիչ, Արմենակ Թելլալեան՝ Ասեկապետ :

Վարժարան . — Տատեան : Աշակերտ 180, Աշակերտուհի 100 : — Տեսուչ՝ Պօղոս Պեղազեան :

35. Ա Յ Ս Թ Է Տ Ա Ն Ո Յ

Ս. Սեփանոս

Այս եկեղեցին կառուցած է վառօդապետ Միմոն ամիրա Տատեան 1826ին, յետոյ իր որդին Տատեան Պօղոս պէյ նորէն շինած է զայն 1845ին: Օծումը տեղի ունեցած է 1846 Յուն. 13ին, Աստուածատուր Պատարիարքի օրով:

Քանանայ. — Տ. Խորէն Քիւրքճեան:

Թաղ. Խորհուրդ. — Գէորգ Աւլանեան՝ Ասեկապետ:

Վարժարան. — Գարամաճեան: — Աշակերտ 16, Աշակերտուհի 8:

36. Ա Չ Ա Տ Լ Ը

Ս. Աստուածածին

Այս եկեղեցւոյն հիմնարկութիւնը տեղի ունեցած է 1835 Յուլ. 28ին Ստեփանոս Աղաւնի Պատրիարքին օրով: Յովհաննէս ամիրա Տատեան ի յիշատակ իր հօրը՝ Տատեան Առաքել Ամիրայի, տուաւ շինութեան բոլոր ծախքերը: Օծումը կատարուած է 1837 Ապրիլ 25ին: Քանանայ. — Տ. Դաւիթ Ճանիկեան (1869), Տ. Յովհաննէս Տ. Ստեփանեան (1900):

Թաղ. Խորհուրդ. — Կարապետ Քիւրքճիխանլեան:

ԳԱԶԼԸ ՉԵՇՄԷ, ԵՆՏԻ ԳՈՒԼԷՆԷ ԴՈՒՐՍ

Ս. Փրկիչ

Ազգ. Հիւանդանոցին հետ շինուեցաւ այս փայտաշէն մատուռն ալ 1832-33ին:

Քարոյից. — Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Բրոխորոնեան:

Խնամակարութիւն. — Ազգ. Հիւանդանոցի: Վարժարան. — Ս. Փրկչեան Որբանոց աղջկանց և մանկանց:

ԶԵՅԹԻՆ ՊՈՒՐՆՈՒ, ԵՆՏԻ ԳՈՒԼԷՆԷ ԴՈՒՐՍ

Ս. Յակոբ

Այս մատուռը շինուած է Ս. Յակոբայ վանքին մէջ, 1832ին, Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցէն 5 վայրկեան հեռու: Հիւանդանոցի 1848-52ի Հոգաբարձութեան միջոցին այս մատուռը ընդարձակեց Տատեան Պօղոս պէյ, իր աներձագին՝ Գարամաճեան Անտոն ազայի ձեռքով: Պալեան Կարապետ ամիրա նորոգեց և զարդարեց զայն 1859ին:

Խնամակարութիւն. — Ս. Փ. Հիւանդանոցի: Վարժարան. — Ս. Փրկչեան Որբանոցի նախակրթարան:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿՆԵՐ

1. ԷՏԻՐՆԷ

Առաջն. Տեղապահ. — Տ. Արսէն Քինյ. Դերձակեան: Կրօն. Ժողով.— Տ. Արսէն Դերձակեան, Տ. Մկրտիչ Պասմաճեան, Տ. Մարտիրոս Թոլայեան:

Քաղ. Ժողով. — Գրիգոր Ստեփանեան, Գրիգոր Զազրեան, Յակոբ Աւետիսեան, Յակոբ Բիլիճեան, Մկրտիչ Սահակեան, Յարութիւն Զիլճեան, Սարգիս Սարգիսեան:

Եկեղեցիք . — Էտիրնէ՝ Ս. Թորոս , Ս. Կարապետ . —
Տիմեթոքա՝ Ս. Գէորգ . — Կիւմիւլճինա՝ Ս. Լուսա-
ւորիչ . — Տեռէ-աղած՝ Ս. Կարապետ : Ընդամէնը
5 եկեղեցի :

2. Թ Ե Ք Ի Ր Տ Ա Ղ

Առաջնորդ . — Տ. Ներսէս Եպիսկ. Ասլանեան :
Փոխսնորդ . — Տ. Մամբրէ Քհնյ. Բիրազեան :
Կրօն. Ժողով . —
Քաղ. Ժողով . — Աստուածատուր Փափազեան , Գրիգոր
Շուշանեան , Մհտ. Յակոբ Գալուստեան , Մհտ.
Յակոբ Բոստանեան , Յարութիւն Թէքէօնեան ,
Յարութիւն Մենտէրեան , Աեզրակ Փափազեան ,
Եկեղեցիք . — Թեքիրտաղ՝ Ս. Թագաւոր , Ս. Խաչ . —
Մալկարա . — Չորլու . — Սիլիւրի . — Կելիպոլու .
— Չանազգալէ . — Եզինէ . — Պիղա : Ընդամէնը
8 եկեղեցի :

3. Ի Չ Մ Ի Տ

Առաջնորդ . — Տ. Ստեփանոս Եպիսկ. Յովակիմեան :
Փոխսնորդ . — Տ. Վահան Քհնյ Նաւասարդեան :
Կրօն. Ժողով . — Կարապետ Վրդ. Մազլլմեան , Ներ-
սէս Ա. Քհնյ. Տոպրաչեան , Վահան Քհնյ. Նաւա-
սարդեան , Ոսկի Քհնյ. Պիպիեան , Կարապետ Ա.
Քհնյ. Մխալեան , Մկրտիչ Քհնյ. Ազարեան , Գար-
րիէլ Քհնյ. Երամեան :
Քաղ. Ժողով . Յովհաննէս Արրահամեան , Յարութիւն
Պէյազեան , Գէորգ Ղազարոսեան , Յակոբ Պիպիեան
Գրիգոր Կտաւճեան , Մեղիսն Գասպարեան , Գրի-
գոր Հելլաճեան :

Եկեղեցիք . — Իզմիա՝ Ս. Աստուածածին . — Պահճէճիկ՝
Ս. Յակոբ . — Տէօնկէլ Ս. Սարգիս . — Օվաճրգ՝
Ս. Լուսաւորիչ . — Արսլանպէկ՝ Ս. Աստուածածին .
Տաղքէօյ՝ Ս. Նշան . — Սապանճա՝ Ս. Աստուա-
ծածին . — Ատաբաղար Ս. Կարապետ , Ս. Հրեշ-
տակապետ , Ս. Լուսաւորիչ , Ս. Ստեփանոս . —
Կէյլէ Օրթաքէօյ՝ Ս. Աստուածածին . — Էջմէ (Կէյ-
լէ) . — Գուրտպիլէն՝ Ս. Աստուածածին . — Գըն-
ճըլար՝ Ս. Աստուածածին . — Ագհիսար՝ Ս. Երրոր-
դութիւն , Ս. Աստուածածին . — Թամլըգ Ս. Ստե-
փանոս . — Եէնիքէօյ (Թամլըգ) . — Յընտըգլը՝
Ս. Գէորգ . — Ալմալը՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Գըղըլ-
ճըգ . — Գովուգ բէլիտ . — Սէօքքէօյ՝ Ս. Աստ-
ուածածին . — Չոպան Էաթագ . — Մենէմէլէ՝ Ս.
Աստուածածին . — Պըչլը . — Պոլու՝ Ս. Աստուածա-
ծին , Ս. Կարապետ . — Մերտէկէօյ՝ Ս. Կարապետ .
— Եալագտերէ՝ Ս. Հրեշտակապետ — Բէրէմէթ՝ Ս.
Աստուածածին . — Բազար Մեծ նոր գիւղ՝ Ս. Կա-
րապետ . — Բազար Օրթաքէօյ՝ Ս. Աստուածածին ,
Չենկիլէր՝ Ս. Մինաս . — Բարցի՝ Ս. Աստուածա-
ծին . — Չուգուրքէօյ՝ Ս. Աստուածածին . — Շագ-
չագ՝ Ս. Նիկողոս . — Գըլըճ՝ Ս. Սարգիս : Ընդ-
ամէնը 40 եկեղեցի :

4. Պ Ր Ո Ի Ս Ա

Առաջնորդ . — Տ. Յովհաննէս Եպիսկ. Արշարունի :
Փոխսնորդ . — Տ. Եփրեմ Ա. Քհնյ :
Կրօն. Ժողով . —
Քաղ. Ժողով . — Գէորգ Պէքմէզեան , Գրիգոր Թիւ-
թիւնճեան , Թովմաս Տ. Յովակիմեան , Թորոս Փի-

լիպոստեան, Համբարձում Աճէմեան, Մկրտիչ Հա-
 ճըլարեան, Յակոբ Ալթըբարմազեան :
 Եկեղեցիք . — Պրուսա՝ Ս. Աստուածածին . — Պէնլի՝ Ս.
 Յակոբ Մձբնայ . — Սէօլէօղ՝ Ս. Հրեշտակապետ . —
 Կէմլէյիկ՝ Ս. Թաղէոս Բարթողիմէոս . — Եէնիշէնիք .
 — Եէնիճէ . — Ճերահ . — Իզնիք . — Իզնիքի Նոր
 դիւղ : Ընդամէնը 11 եկեղեցի :

5. ՊԱԼԸՔԷՍԻՐ-ՊԱՆՏՐՄԱ

Տեղապահ . — Տ. Թաթուլ Ծ. Վ. Դուրեան :
 Փոխակնորդ . — Պալըքէսիք՝ Տ. Դեռնդ Քհնյ. Աշճեան .
 — Պանտրմա՝ Տ. Պետրոս Քհնյ. Վարդանեան :
 Կրօն. Ժողով . — Մուշեղ Քհնյ. Տապանեան, Մարտի-
 րոս Քհնյ. Պօղոսեան, Նշան Քհնյ. Բարունակեան .
 Քաղ. Ժողով . — Գէորդ Գուշեան, Համբարձում Սրապ-
 եան, Թաղեր Տատուրեան, Աբրահամ Պահարեան,
 Յակոբ Պագըրճեան, Մելգոն Վարդանեան, Կարա-
 պետ Արեւեան :
 Եկեղեցիք . — Պալըքէսիք՝ Ս. Աստուածածին . — Պան-
 տրմա՝ Ս. Աստուածածին, Ս. Մինաս . — Քիր-
 մասղը՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Միխալը՝ Ս. Սարգիս .
 — Էտինճիկ՝ Ս. Յարութիւն . — Հայ դիւղ՝ Ս. Սար-
 գիս . — Պիղա՝ Ս. Գէորդ : Ընդամէնը 8 եկեղեցի :

6. Պ Ի Լ Է Ճ Ի Կ

Առաջնորդ . — Տ. Մովսէս Եպ. Կէօմրիւքճեան :
 Փոխակնորդ . — Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեան :
 Կրօն. Ժողով . — Խորէն Քհնյ. Աւագեան, Յովհաննէս

Քհնյ. Աւետիսեան, Սլմոն Քհնյ. Մաթթէոսեան,
 Թորոս Քհնյ. Պօղոսեան :
 Քաղ. Ժողով . — Գրիգոր Աբգարեան, Գրիգոր Կիրա-
 կոսեան, Թորոս Համբարձումեան, Յակոբ Գոճա-
 Յակոբեան, Սարգիս Ալթըբարմազեան, Տիգրան
 Հեքիմեան, Օննիկ Պարսամեան :
 Եկեղեցիք . — Պիլէճիկ . — Կէօլտաղ . — Նոր դիւղ . —
 Թիւրքմէն . — Ասարլըզ . — Եէնի Բազար . — Մու-
 բասայ . — Չալկարա . — Ալընճա : Ընդամէնը 10
 եկեղեցի :

7. Ք Ե Օ Թ Ա Հ Ե Ա

Առաջ. Տեղապահ . — Մկրտիչ Վրդ. Աղաւնունի :
 Փոխակնորդ . —
 Կրօն. Ժողով . —
 Քաղ. Ժողով . —
 Եկեղեցիք . — Քեօթահա՝ Ս. Աստուածածին . — Աֆրոն
 Գարահիսար՝ Ս. Աստուածածին . — Էսկիշէնիք՝ Ս.
 Երրորդութիւն . — Ուշագ՝ Ս. Աստուածածին . —
 Թաւշանլու՝ Ս. Ստեփանոս . — Աբուանայէյ՝ Ս. Յա-
 բութիւն . — Եէնիճէ՝ Ս. Խաչ . — Չիֆթլիկ : Ընդ-
 ամէնը 11 եկեղեցի :

8. Ի Չ Մ Ի Ր

Առաջնորդ . — Տ. Մելքիսեղեկ Արքեպիսկ. Մուրատեան
 Փոխակնորդ . —
 Կրօն. Ժողով . —
 Քաղ. Ժողով . — Աւետիս Աւետիքեան, Չարեհ Թագ-
 թագեան, Կարապետ Արապեան, Կիւլպէնկ Կիւ-

ըղեան, Ղուկաս Եսայեան, Յակոբ Հարենց, Ստեփան Սպարթալեան :

Եկեղեցիք . — Իգմիր՝ Ս. Ստեփանոս, Ս. Յարութիւն .
Մանիսա (վարի)՝ Ս. Սիոն . — Մանիսա (վերի)՝ Ս.
Լուսաւորիչ . — Գասապա՝ Ս. Աստուածածին . —
Ագ-Հիսար՝ Ս. Աստուածածին . — Գրբգաղաճ . —
Ս. Աստուածածին . — Տենիզլի՝ Ս. Աստուածածին . —
Նազիլլի՝ Ս. Աստուածածին . — Պայընաբը՝ Ս. Աստուածածին . — Էօռեմիշ՝ Ս. Հռիփսիմէ . — Այտըն՝
Ս. Աստուածածին . — Սէօքէ՝ Ս. Աստուածածին .
— Գընըգ՝ Ս. Աստուածածին . — Պերկամա՝ Ս.
Աստուածածին . — Մենեմէն՝ Ս. Սարգիս . — Ագ-
շէհիր՝ Ս. Պօլոս, Ս. Երրորդութիւն . — Գարա-
թաշ՝ Ս. Կարապետ . — Գորաիլոյ՝ Ս. Աստուածա-
ծին . — Կէօզլիփէ՝ Ս. Երրորդութիւն . — Պրնովա՝
Ս. Խաչ . — Գուշատա՝ Ս. Աստուածածին : Ընդա-
մէնը 24 եկեղեցի :

Ս. ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՅ

Հաստատեալ 1801ին :

Եկեղեցի . — Ս. Լուսաւորիչ :
Հոգաբարձութիւն . — Նշան Յ. Հարենց՝ Ասեկապէս, Յովհաննէս Գ. Բարազեան՝ Ասեկաղպիտ, Վաղարշակ Ռոկանեան՝ Գանձապէս, Յովհաննէս Գազտաղլեան՝ Մասախարար, Տօքթ. Տիգրան Սպարթալի՝ Բժշկապէս, Մագստա Գայսաեան :
Խնամակալութիւնք . — Տիկնայք՝ Վառվառէ Ս. Իփիլիքեան, Թագուհի Յ. Պալըգճեան, Շողակաթ Մ. Գալուստեան : Օրիորդք՝ Չապէլ Սվաղլեան, Մարի Սիմոնեան :
Բժշկ. Մարտին . — Տօքթ. Տիգրան Սպարթալի, Տօքթ. Ռ. Ռենճեան, Տօքթ. Էմիլ Մաճար, Տօքթ. Է. Բե-

թիաիս, Տօքթ. Շ. Չանէլի, Տօքթ. Մալուքաթի, Տօքթ. Արոնի :

Պաշտօնեայք . — Տեսուչ՝ Սարգիս Մերճանեան, չորս այր հիւանդապահ, չորս կին հիւանդապահ, մէկ դեղագործ, մէկ վիրաբոյժի օգնական, մէկ խոնարար և մէկ դռնապան :

9. Է Ն Կ Ի Ի Ր Ի Ի

Առաջնորդ . — Եղիշէ Ծ. Վրդ. Գալֆաեան :
Փոխանորդ . — Խորէն Քհնյ. Գղիբեան :
Կրօն. Ժողով . —
Քաղ. Ժողով . —
Եկեղեցիք . — Էնկիրբի՝ Ս. Նշան, Ս. Կղեմէս, Ս. Սարգիս, Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Հոգի, Ս. Բառասունք . — Սթանոզ՝ Ս. Փրկիչ . — Նալլը խան՝ Ս. Կարապետ . — Գալէճիկ . — Տենէք Մատէն . — Գոնիա՝ Ս. Յակոբ . — Գարաման . — Պուրաուր . — Էլմալու . — Սպարդա . — Ատալիա . — Տէվրէկ . — Հայմանա : Ընդամէնը 23 եկեղեցի :
Վանք . — Էնկիրբի Ս. Աստուածածին :

10. Գ Ա Յ Ս Ե Ր Ի

Առաջնորդ . — Տ. Տրդատ Եպ. Պալեան :
Փոխանորդ . —
Կրօն. Ժողով . —
Քաղ. Ժողով . — Թադէոս Մնտիկեան, Միքայէլ Շիմչիրեան, Ճիվան Գալբադճեան, Յովհաննէս Բեանեան, Կարապետ Ճամճեան, Կարապետ Գուլումճեան :

Եկեղեցիք . — Կեսարիա՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Սարգիս , Ս. Լուսաւորիչ . — Թալաս՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Երրորդութիւն . — Բիւշիւք-քէօյ՝ Ս. Ստեփանոս . — Տէրէվանք՝ Ս. Թորոս . — Նիրզէ՝ Ս. Թորոս . — Սարմապլը՝ Ս. Աստուածածին . — Էֆքէրէ՝ Ս. Ստեփանոս . — Մանճըսըն՝ Ս. Խաչ . — Էլէրէկ՝ Ս. Թորոս . — Ֆենեօէ՝ Ս. Աստուածածին . — Էրքիլէթ՝ Ս. Գէորգ . — Չոմաքլը՝ Ս. Թորոս , Ս. Յակոբ . — Ճիւճիւն՝ Ս. Աստուածածին . — Ինճէսու՝ Ս. Թորոս . — Թոմարգա՝ Ս. Պօղոս Պետրոս . — Գաւաճապիւրէն՝ Ս. Աստուածածին . — Նիլտէ՝ Ս. Աստուածածին . — Պոր՝ Ս. Աստուածածին . — Էրէյլի՝ Ս. Աստուածածին . — Աղսերայ՝ Ս. Աստուածածին . — Նէլչէնիբ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Գըրչէնիբ՝ Ս. Գէորգ . — Եէնիճէ . — Սէօյիւալիւ . — Կէօմէտ . — Թաչխան . — Սաչագ . — Իլիպէ . — Եաղտը պրոուն : Ընդամէնը 28 եկեղեցի :

Վանկ . — Կեսարիոյ՝ Ս. Կարապետ . — Թոմարգայի՝ Ս. Աստուածածին . — Տէրէվանքի՝ Ս. Սարգիս . — Նիրզէի՝ Ս. Գրիգոր :

11. Ս Վ Ա Ձ

Առաջնորդ . — Տ. Պետրոս Արքեպիսկ. Թանձիզեան :
 Փոխանորդ . — Տ. Սահակ Վրդ. Օտապաշեան :
 Կրօն. Ժողով . — Եսայի Բնյ. Կարապետեան , Սահակ Բնյ. Տ. Մարկոսեան , Գրիգոր Բնյ. Մեծատուրեան , Փառնեբսեհ Բնյ. Պէյլէրեան , Կրօնիգէս Բնյ. Նալպանտեան , Մարտիրոս Բնյ. Կէտիկեան *
 Բաղ. Ժողով . — Նշան Անդրէասեան , Սրապիոն Պագապեան , Խաչատուր Թանտրեան , Գէորգ Մեծա-

տուրեան , Յակոբ Մեսիկեան , Կարապետ Շահինեան , Աւետիս Շահինեան :

Եկեղեցիք . — Սվազ՝ Մայր Եկեղեցի , Ս. Սարգիս , Ս. Մինաս , Ս. Փրկիչ , Ս. Յակոբ , Ս. Գէորգ . — Դաւրա՝ Ս. Աստուածածին . — Ելնի խան՝ Ս. Խաչ . — Չարա՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Սլաքիլիսէ՝ Ս. Մինաս . — Բարահաս՝ Ս. Աստուածածին , Գարապոզազ՝ Ս. Խաչ . — Թեքիլի՝ Ս. Գէորգ . — Քոթնի՝ Ս. Սարգիս . — Տէլէքիլի՝ Ս. Գէորգ . — Իշխանի՝ Ս. Նիկողոս . — Եէնիճէ (Բէօթէ)՝ Ս. Գէորգ . — Խորասնա՝ Ս. Սարգիս . — Կոլտուն՝ Ս. Աստուածածին . — Խանկաու՝ Ս. Սարգիս . — Գոչասար՝ Ս. Յակոբ . — Կասիս՝ Ս. Աստուածածին . — Եարասար՝ Ս. Սարգիս . — Ճանճին՝ Ս. Խաչ . — Թոտորակ Ս. Յակոբ . — Դաւշանլու՝ Ս. Թորոս . — Աղա (Թուզլասար)՝ Ս. Կարապետ . — Չայքէօյ՝ Ս. Աստուածածին . — Պաղչէնիկ՝ Ս. Գէորգ . — Խորխոն՝ Ս. Հրեշտակապետ . — Ղաւրազ՝ Ս. Փրկիչ . — Կաւրա՝ Ս. Սարգիս . — Ղալբի՝ Ս. Սարգիս . — Դոմաճ՝ Ս. Սարգիս . — Սարը Հասան՝ Ս. Գէորգ . — Ծնքուրակ՝ Ս. Սարգիս . — Պինկէօլ՝ Ս. Մինաս . — Պետրոսի՝ Ս. Յակոբ . — Ստանոզ՝ Ս. Թորոս . — Տէօցա՝ Ս. Կարապետ . — Բրաբերգ՝ Ս. Թորոս . — Ողնողիտ՝ Ս. Յակոբ . — Թողորակ՝ Ս. Յակոբ , Էլն . : Ընդամէնը 46 եկեղեցի :

Վանօրայք . — Ս. Նշան , Ս. Հրեշտակապետ , Ս. Անապատ , Ս. Խնդրահատար , Էլն . : Ընդամէնը 6 վանք

12. Թ Ո Գ Ա Թ

Առաջնորդ . — Տ. Պետրոս արքեպ. Թանձիզեան :
 Առաջն. փոխանորդ . — Տ. Ներսէս վրդ. Մկրտիչեան :

Կրօն. Ժողով. — Գէորգ Վրդ. Իսլամական, Գարրիէլ Քհնյ, Տէրտէրեան, Մարտիրոս Քհնյ, Կլեմիշեան Պետրոս Քհնյ. Եղեկիէլեան :

Քաղ. Ժողով. — Աւետիս Զրատունեան, Մհո. Գէորգ Տ. Պօղոսեան, Կարապետ Շիրինեան, Մարտիրոս Ապտալեան, Պօղոս Եղմայեան, Սուքիաս Սուքիասեան :

Եկեղեցիք. — Թոգաթ՝ Ա. Աստուածածին, Ա. Երրորդութիւն, Ա. Մինաս, Ա. Լուսաւորիչ, Ա. Ստեփանոս, Ա. Գէորգ, Ա. Քառասուն Մանուկ. — Զիւլէ՝ Ա. Յակոբ. — Նիկասար՝ Ա. Աստուածածին. — Հերէք՝ Ա. Աստուածածին. — Զիֆթիլիկ՝ Ա. Յակոբ. — Պոլիս՝ Ա. Լուսաւորիչ. — Գրիգորիս՝ Ա. Աստուածածին. — Պիսկինճիկ՝ Ա. Յակոբ. — Քերվանտէրայ՝ Ա. Աստուածածին. — Վարազ՝ Ա. Սարգիս. — Էնտիղ՝ Ա. Փրկիչ : Ընդամէնը 17 եկեղեցի :

Վանօրայք. — Ա. Յովակիմ Աննա. — Ա. Յովնան Ոսկեմբրան :

13. ԱՄԱՍԻԱ - ՄԱՐԶՈՒԱՆ

Առաջնորդ. — Տ. Արիստակէս Եպիսկ. Վանքեան :

Փոխանորդ. — Տ. Ամասիա Քհնյ. Սաստէթեան :

Կրօն. Ժողով. — Ամասիա Քհնյ. Սաստէթեան, Ղեւոնդ Քհնյ. Տիլիկեան, Յովնաննէս Քահանայ Սարաճեան, Ուխտանէս Քհնյ. Աճէմեան, Մամբրէ Քհնյ. Փասրբեան :

Քաղ. Ժողով. — Գէորգ Թուլումպաճեան, Թաղէոս Սրապեան, Յովնաննէս Եղբեան, Յովնաննէս Միւլպաճեան, Մարուքէ Պէկտեմիրեան :

Եկեղեցիք. — Ամասիա՝ Ա. Նիկողոյոս, Ա. Յակոբ, Ա.

Աստուածածին. — Մարգուան՝ Ա. Աստուածածին.

— Սիմ-Հաճի քէօյ՝ Ա. Յակոբ. — Վեղիր Քէօրիւ՝

Ա. Գէորգ. — Ախլատ-Հաճիքէօյ՝ Ա. Գէորգ. —

Լատիկ՝ Ա. Լուսաւորիչ. — Եէնիճէ՝ Ա. Սարգիս :

Ընդամէնը 25 եկեղեցի :

Վանք. — Մարգուանու Զարխափան Ա. Աստուածածին

14, 15. ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱ ՀԻՍԱՐ ԵՒ ԱՄՊՏԵՐ

Առաջնորդ. — Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Սաստէթեան .

Փոխանորդ. — Տ. Մկրտիչ Քհնյ. Գալեոնճեան :

Կրօն. Ժողով. — Մկրտիչ Քհնյ. Գալեոնճեան, Ռեթէոս Քհնյ. Տ. Գէորգեան, Վարդան Քհնյ. Տէրտէրեան

Նաթան՝ Քհնյ. Տատեան, Սոխոնիա Քհնյ. Կարինեան :

Քաղ. Ժողով. — Գէորգ Քեմալեան, Թաղէոս Պառնասեան, Նշան Մերճինեան, Երեմիա Ղուկասեան, Առաքել Գարակէօզեան, Յարութիւն Օղանեան, Նահապետ Կուլասեան :

Եկեղեցիք. — Շ. Գարահիսար՝ Ա. Աստուածածին, Ա. Փրկիչ. — Թամզարա՝ Ա. Թաղաւոր. — Անեղրի՝ Ա.

Աստուածածին. — Միսկերի՝ Ա. Յակոբ. — Պուսէյիս՝

Ա. Գէորգ. — Զրտազ՝ Ա. Գէորգ. — Սիս՝ Ա. Երկոտա-

սան Առաքեալք. — Անդրէաս՝ Ա. Աստուածածին,

Ա. Սարգիս. — Եէնի-Քէօյ՝ Ա. Կարապետ Մկրտիչ.

— Բիւրք՝ Ա. Աստուածածին, Ա. Յակոբ. — Էսկի-

շէնիր՝ Ա. Մինաս. — Համամ՝ Ա. Լուսաւորիչ. —

Մշակնոց՝ Ա. Սարգիս, Ա. Յակոբ. — Կիթանոց՝

Ա. Գէորգ. — Գոմէշտուն՝ Ա. Աստուածածին. —

Աղրաւիս՝ Ա. Աստուածածին. — Ալամոնիկ՝ Ա. Լու-

սաւորիչ. — Վարի Աձպտեր՝ Ա. Կարապետ. —

Վերի Աձպտեր՝ Աստուածածին. — Ղըրաճ՝ Ա

Համբարձում . — Սէվլինտիկ՝ Ս. Ոսկերերան . —
 Աւսունդու — Դմիուճ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Ապանա՝
 Ս. Պօղոս Պետրոս . — Աղւանիս՝ Ս. Գէորգ . —
 Մահմէտ՝ Ս. Աստուածածին . — Քէչէյիւրա՝ Ս. Աս-
 տուածածին : Ընդամէնը 32 եկեղեցի :
 Վանօրայք . — Վարի Ածպաներ՝ Ս. Նշան . — Թամզարա՝
 Ս. Գէորգ . — Սիս՝ Ժ.Բ. Առաքեալք :
 Նպասընկաչ Վարժարանք . — Ածպտեր, Ալամոնիկ, Ծի-
 պեր, Պուսէյիտ :

16. Ճ Ա Ն Ի Կ

Առաջնորդ . — Տ. Յակոբ Եպ. Աշոտ Փափազեան :
 Փոխսանորդ . — Տ. Խորէն Քհնյ. Տիրատուրեան :
 Կրօն. Ժողով . — Արխատակէս Քհյ. Թիւլեան, Եղիշէ քհյ.
 Ամատունի, Խորէն Քհյ. Տիրատուրեան :
 Քաղ. Ժողով . — Կարապետ Թիւրապեան, Մհտ. Յա-
 բեթ Գարաբաշեան, Յարութիւն Տիւսիզեան,
 Յովհաննէս Կէօվչէնեան, Մհտ. Սիմոն Չաֆրազ-
 եան, Օհան Ասլանեան, Յարութիւն Գամպերեան,
 Նազարէթ Ղազարոսեան :
 Եկեղեցիք . — Սամսոն՝ Ս. Նիկողայոս . — Պաֆրա՝ Ս.
 Կարապետ . — Չարշամպա՝ Ս. Աստուածածին . —
 Ալազամ . — Իւնիէ՝ Ս. Մինաս . — Ծաթսա՝ Չար-
 խափան Ս. Աստուածածին . — Չաթագ՝ Ս. Մի-
 նաս . — Օրթաօյմագ՝ Ս. Կարապետ . — Մարթիլ՝
 Ս. Յակոբ Մժրնայ . — Թեքիւր՝ Ս. Աստուածա-
 ծին . — Էօրէյիպէլ՝ Ս. Աստուածածին . — Գոնուզ-
 լըգ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Գապալագ՝ Ս. Էջմիա-
 ծին . — Գուրշունլու՝ Ս. Գէորգ . — Գարաճալը
 կամ Գոճանամ պաշը՝ Ս. Յակոբ Մժրնայ . — Է-

քինճիք՝ Ս. Կարապետ . — Սուլուճա՝ Ս. Նշան . —
 Էլէմտաղի՝ Ս. Գէորգ . — Յիլիսա՝ Ս. Գէորգ . —
 Էօքիւղքէօյ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Աղուլուճ՝ Ս.
 Յակոբ Մժրնայ . — Գապաճէվիզ՝ Ս. Կարապետ . —
 Էյրի տէրէ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Կէօվճէքէօյ՝ Ս.
 Աստուածածին . — Աղճակիւնէ՝ Ս. Լուսաւորիչ . —
 Սթմասու՝ Ս. Խաչ . — Իւչբունար՝ Ս. Աստուա-
 ծածին, Ս. Լուսաւորիչ . — Քէօքլիւկ՝ Ս. Կա-
 րապետ . — Պալչըգ՝ Ս. Աստուածածին . — Չը-
 պըղըգ՝ Ս. Յակոբ Գլխաղիք . — Եաղպասան՝ Ս.
 Յակոբ Մժրնայ : Ընդամէնը 22 եկեղեցի :

17. Թ Բ Ա Պ Ո Ի Չ Ա Ն

Առաջնորդ . — Տ. Եղնիկ Վրդ. Պապեան :
 Փոխսանորդ . — Տ. Բարթոլոմէոս Քհնյ. Սարաճեան :
 Կրօն. Ժողով . —
 Քաղ. Ժողով . — Կարապետ Պոյաճեան, Մեսրոպ Ել-
 մանեան, Միսաք Կիւրճեան, Մկրտիչ Գարակէօզ-
 եան, Մկրտիչ Մինասեան, Յակոբ Գրիգորեան,
 Օննիկ Մախոսեան :
 Եկեղեցիք . — Թրաղուղան՝ Ս. Օգոստոսիոս, Ս. Յովհան-
 նէս . — Չեֆանոս՝ Ս. Թորոս . — Կոսեկա՝ Ս. Լու-
 սաւորիչ . — Ս. Փրկիչ . — Վերանա՝ Ս. Սարգիս, Ս.
 Աստուածածին . — Եանա՝ Ս. Գէորգ, Ս. Թորոս, Ս.
 Սարգիս . — Դալինոս՝ Ս. Աստուածածին, Ս. Յով-
 նան, Ս. Կարապետ . — Ելեմոնաս՝ Ս. Լուսա-
 ւորիչ, Նորաշէն . — Կալաֆիկա՝ Ս. Գէորգ, Ս.
 Լուսաւորիչ . — Ապիսոն՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Անի-
 ֆա՝ Ս. Գէորգ, Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Յարութիւն .
 — Մալա՝ Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Սարգիս . — Կիւ-

միւշխանէ՛ Ս. Աստուածածին . — Էլէվլու՛ Ս. Լուսաւորիչ . — Դրիպոլի՛ Ս. Աստուածածին . — Կիրասոն՛ Ս. Սարգիս , Ս. Լուսաւորիչ . — Գէլգիտ՛ Ս. Աստուածածին . — Շէյրան՛ Ս. Չարխափան . — Օրտու՛ Ս. Աստուածածին . — Չամաչ՛ Ս. Լուսաւորիչ . — Մուսազրրգ՛ Ս. Կիրակոս . — Քելթեփէ՛ Ս. Անտոն . — Խոճօղլու՛ Ս. Լուսաւորիչ . — Սալլար՛ Ս. Լուսաւորիչ ու Ս. Սարգիս . — Խոշկէլիբ՛ Ս. Յովհաննէս . — Պաղարսու՛ Ս. Յակոբ . — Գուշճի էօրէն՛ Ս. Թորոս . — Ալաճատամ՛ Ս. Սարգիս . — Սայաճա՛ Ս. Աստուածածին . — Գրմա՛ Ս. Յակոբ . — Պուլթան՛ Ս. Անտոն . — Գաղբը՛ Ս. Լուսաւորիչ . — Չաթաղ՛ Ս. Յակոբ . — Ծոտանա՛ Ս. Աստուածածին . — Թեքէքէօյ Ս. Թորոս : Ընդամէնը 36 եկեղեցի :

Վանօրայֆ . — Թրապուզան՛ Ս. Փրկիչ . — Կիւմիւշխանէ՛ Ս. Փրկիչ . — Գէլգիտ՛ Ս. Սարգիս :

18. 19. 20. ԷՐԶՐՈՒՄ—ԲԱՍԵՆ—ԴԵՐԶԱՆ

Առաջնորդ . — Չաւէն Ծ. Վրգ. Տէր-Եղիսեան :
 Փոխանորդ . — Տ. Ներսէս ԲՆՆյ. Վահանեան :
 Կրօն. Ժողով . — Գաբրիէլ ԲՆՆյ. Չմոյեան , Եղնիկ ԲՆՆյ. Գէորգեան , Ներսէս ԲՆՆյ. Վահանեան , Վահրամ ԲՆՆյ. Պոտոսեան , Չարեհ ԲՆՆյ. Շիշէեան , Հմայեակ ԲՆՆյ. Մուրատեան :
 Քաղ. Ժողով . — Առաքել Աւետիսեան , Բարսեղ Տ. Ազարեան , Խաչատուր Ինճիճեան , Մարտիրոս Գափափեան , Մկրտիչ Տ. Աստուածատուրեան , Յակոբ Էպէեան , Սարգիս Հանէսեան :
 Եկեղեցիք . — Էրզրում՛ Ս. Աստուածածին . — Կան՛

Ս. Ամենափրկիչ . — Չիֆթլիկ՛ Ս. Հրեշտակապետ . — Շինոյ՛ Ս. Յովհաննէս . — Սօուդ-Ջերմուկ՛ Ս. Հրեշտակապետ . — Կէզ՛ Ս. Մինաս . — Արշունի՛ Ս. Մինաս . — Պատիշէն՛ Ս. Գէորգ . — Օճնի՛ Ս. Երրորդութիւն . — Գոմք՛ Ս. Յակոբ . — Ըղաւձոր՛ Ս. Յակոբ . — Երկնիստ՛ Ս. Հրեշտակապետ . — Ումուտում՛ Ս. Յակոբ . — Դըւնիկ՛ Ս. Աստուածածին . — Արծաթի՛ Ս. Նշան . — Դինարիգոմ՛ Ս. Մինաս . — Հինճք՛ Ս. Խաչ . — Գըղըլքիլիսէ՛ Ս. Նշան . — Շիփէկ՛ Ս. Մինաս . — Չիթոզ՛ Ս. Աստուածածին . — Խարարգ՛ Ս. Աստուածածին . — Մուտուրկա՛ Ս. Յակոբ . — Իլիճէ՛ Ս. Աստուածածին . — Գարահասան՛ Ս. Աստուածածին . — Թուանջք՛ Ս. Ամենափրկիչ . — Գեղախոռ՛ Ս. Սարգիս . — Ճինիտ՛ Ս. Գէորգ . — Ազըլճինար՛ Ս. Աստուածածին . — Կրիճք՛ Ս. Խաչ . — Բլուբ՛ Ս. Գէորգ . — Նորշէն՛ Ս. Յակոբ . — Սէօյլուտի՛ Ս. Յարութիւն . — Մնկառիճ՛ Ս. Մինաս . — Սալաձոր՛ Ս. Սարգիս . — Էօզպէկ՛ Ս. Թաղէոս Բարթուղիմէոս . — Թոփալ չաւուշ՛ Ս. Յովհաննէս . — Վերին դեղ՛ Ս. Աստուածածին :
 Վանօրայֆ . — Մուտուրկա՛ Ս. Լուսաւորիչ . — Հինճք՛ Կարմիր վանք . — Խաչկայ վանք՛ Ս. Խաչ :
 Դերզան . Բազառիճ՛ Ս. Յակոբ . — Խաչիկեան դոմ՛ Ս. Նշան . — Փիրիզ՛ Ս. Ստեփանոս . — Հողէք՛ Ս. Փրկիչ . — Վարդուկ՛ Ս. Գէորգ . — Դումլար՛ Ս. Նշան . — Կոթեր՛ Ս. Գէորգ . — Սարըգայա՛ Ս. Աստուածածին . — Ապրանք՛ Ս. Փրկիչ . — Դուրուղու՛ Ս. Գէորգ . — Չինըս՛ Ս. Յովհաննէս . — Չանաքճի՛ Ս. Մինաս . — Աղադեր՛ Ս. Կարապետ . — Ծաղկարի՛ Ս. Աստուածածին . — Վժան՛ Ս. Աստուածածին . — Խաղախ վերի՛ Ս. Յակոբ . — Խաղախ վարի՛ Ս. Աստուածածին . — Խարխին՛ Ս.

Աստուածածին . — Դըւնիկ՝ Ս. Սարգիս . — Սառն-
բերդակ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Մանց՝ Ս. Սարգիս .
— Ագրակ՝ Ս. Թէոդորոս . — Բիւլք՝ Ս. Գէորգ . —
Գարա գուլաք՝ Ս. Վարդանանք . — Խնծրի՝ Ս. Թա-
ղէոս . — Չամուրաերէ՝ Ս. Աստուածածին . — Աս-
տոյիգոմ՝ Ս. Սարգիս . — Սաչգեղ՝ Ս. Յովհաննէս :
Վանօրայֆ . — Ապրանք՝ Ս. Դաւիթ , Սրբզլը Ս. Թորոս
կամ Սորոբու Սեղեմուա վանք :
Բասեկ . Հասան գալէ՝ Ս. Փրկիչ . — Թորդան՝ Ս. Սար-
գիս . — Հերթե՝ Ս. Աստուածածին . — Կոտա-
պազ՝ Ս. Սարգիս . — Հրատոն՝ Ս. Աստուածածին .
— Տոտի՝ Մայր-Աստուածածին . — Ալիճեքբէկ՝
Մայր-Աստուածածին . — Խորովերան՝ Ս. Աստուա-
ծածին . — Թոտեղիերէն՝ Ս. Աստուածածին . — Իշ-
խու՝ Ս. Յարութիւն . — Եկուսի՝ Ս. Աստուածա-
ծին : Ընդամէնը 133 եկեղեցի :
Վանֆ . — Բասենի Ս. Աստուածածին :

21. Ե Ր Զ Ի Ն Կ Ե Ա Ն

Առաջնորդ . — Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան :
Փոխսնորդ . — Տ. Վարդան Քննյ. Չաքարեան :
Կրօն. Ժողով . — Եզեկիէլ Ա. Քնյ. Տ. Կարապետեան ,
Թովմաս Քննյ Թովմասեան , Վարդան Քննյ. Չա-
քարեան , Ղեւոնդ Քննյ. Աւետիսեան , Ղեւոնդ Քննյ.
Ժամակոչեան :
Բաղ. Ժողով . — Աւադ Չէօկիւրեան , Մարուքէ Կա-
պուտիկեան , Միքայէլ Դանիէլեան , Յովհաննէս
Լեփեան , Նշան Բաջեան :
Եկեղեցիֆ . — Երզնկեան՝ Ս. Նշան , Ս. Երրորդութիւն ,
Ս. Փրկիչ , Ս. Սարգիս , Ս. Աստուածածին . — Ղա-

րաթուշ՝ Ս. Աստուածամայր . — Մեղուցիք՝ Ս.
Նշան , Ս. Կարապետ . — Մեծ-Ագրակ՝ Ս. Գէորգ .
— Հոռոմ-Ագրակ՝ Ս. Կիրակոս . — Ծաթեր՝ Ս.
Աստուածածին . — Մոլլաքէօյ՝ Եղնաբեր Ս. Աստ-
ուածածին . — Նրկան՝ Ս. Աստուածածին . — Կէօ-
լէնցիք՝ Ս. Թաղէոս . — Տաճրակ՝ Ս. Աստուա-
ծածին . — Խնձորիկ՝ Ս. Գէորգ . — Վերի Չիֆթ-
լիկ՝ Ս. Աստուածածին . — Վարի Չիֆթլիկ՝ Մայր-
Աստուածածին . — Գարատիկին՝ Ս. Հրէշտակա-
պետ . — Մանուտիյէ՝ Ս. Ստեփանոս . — Կիւ-
լիւճէ՝ Ս. Գէորգ . — Մթնի Ս. Յակոբ . — Գօլլէքէն՝
Ս. Հոբիսիմէ . — Սրպիճան Ս. Օհան . — Հայրա-
պետ՝ Ս. Լուսաւորիչ :
Գուզիզան. Տանձիկ՝ Ս. Սարգիս . — Բերկրի՝ Ս. Մինաս .
— Կերանու՝ Ս. Սարգիս :
Կերնանիս = Բիֆահիյէ . Մելիքէրիֆ՝ Ս. Աստուածա-
ծին . — Հոռոփուլ՝ Ս. Աստուածածին :
Գուրուչայ . Մեծ-Արմտան՝ Ս. Աստուածածին . — Փոքր-
Արմտան՝ Ս. Աստուածածին . — Թեղուա՝ Ս. Գէորգ .
— Հոռանուլ՝ Ս. Աստուածածին . — Ապուշա՝ Ս.
Թորոս . — Տանձի : Ընդամէնը 33 եկեղեցի :
Վանօրայֆ . — Երզնկեան՝ Չարչարանայ Ս. Լուսաւորիչ .
— Թիւայ Ս. Հայրապետ , Ծողակաթ Ս. Աստուա-
ծածին , Տիրաշէն Ս. Ներսէս , Ս. Նիկողայոս , Ս.
Գէորգ , Միւռոր Ս. Կարապետ , Ս. Կիրակոս ,
Կալիփոսի Ս. Յակոբ : Ղարաթուշ՝ Ս. Թաղէոս-
Բարթողիմէոս . — Գուզիջան՝ Ս. Թաղէոս առաք-
եալ , Ս. Աստուածածին , Քառասուն մանկունք :
Ընդամէնը 11 վանք :
Նպասընկազ Վարժարանֆ . — Մելիքէրիֆ , Խնձորիկ :

22. Պ Ա Յ Պ Ո Ի Ր Դ

Առաջնորդ . Տեղապահ . — Տ. Արիստակէս Վրդ. Խաչատուրեան :

Փոխսննորդ .

Կրօն. Ժողով . — Գրիգոր ԲՆՆյ. Յակոբեան , Դաւիթ ԲՆՆյ. Կիւրեղեան , Ղեւոնդ ԲՆՆյ. Խաչատուրեան , Միքայէլ ԲՆՆյ. Մարտիրոսեան , Յովհաննէս ԲՆՆյ. Տ. Յովհաննէսեան , Նազարէթ ԲՆՆյ. Յակոբեան , Վահրիճ ԲՆՆյ. Տ. Իննիստիսեան :

Քաղ. Ժողով . — Դաւիթ Մինասեան , Առաքել Մարգարեան , Եփրեմ Ներսէսեան , Խաչատուր Փիլիպպոսեան , Յարութիւն Սիմոնեան , Սիմոն Կարապետեան :

Եկեղեցիք . — Պայպուրդ՝ Ա. Աստուածածին , Ա. Հրեշտակապետ , Ա. Յակոբոս , Ա. Նշան , Ճիկրաչչնի Ա. Աստուածածին . — Վարդահան՝ Ա. Աստուածածին , Ա. Համբարձում . — Թովմա՝ Ա. Համբարձում . — Փնչրկա՝ Ա. Աստուածածին . — Խնձաւերակ՝ Ա. Գէորգ . — Երկ՝ Ա. Լուսաւորիչ . — Պալախոր՝ Ա. Կարապետ , Ա. Լուսաւորիչ . — Օձտեղ՝ Ա. Յակոբ , Ա. Թորոս , Ա. Աստուածածին . — Բուճէլ՝ Ա. Աստուածածին . — Ալմշկա՝ Ա. Աստուածածին . — Ղօփուզ՝ Ա. Փրկիչ . — Բուշտի՝ Ա. Յովհաննէս Մկրտիչ . — Բլրակ՝ Ա. Աստուածածին . — Բասնդա՝ Ա. Աստուածածին . — Բլուր՝ Ա. Գէորգ . — Կիւ՝ Ա. Աստուածածին . — Խայէք՝ Ա. Աստուածածին . — Ջարմանց՝ Ա. Աթանազիս . — Մալասա՝ Ա. Յովհաննէս . — Աւերակ՝ Ա. Աստուածածին . — Բարալրաք՝ Ա. Աստուածածին , Ա. Գէորգ . — Հոտէ՝ Ա. Աստուածածին . — Մարաձուղ՝ Ա. Սարգիս . — Առիւծկայ՝ Ա. Աստուածա-

ծին . — Գրչի՝ Ա. Պողոս . — Լուսահոնք՝ Ա. Աստուածածին . — Սըղըրճի՝ Ա. Խաչ . — Նիւ՝ Ա. Աստուածածին : Ընդամէնը 30 եկեղեցի :
Վանօրայք . — Ա. Բրիտափոր , Ա. Լուսաւորիչ :
Նպասընկայ վարժարանք . — Պայպուրդ , Բասնդա , Լուսահոնք :

23. Ք Ղ Ի

Առաջնորդ ընտրեալ . — Տ. Գնէլ Վրդ. Գալէմքեարեան :
Առաջն. Փոխսննորդ . — Բարսեղ ԲՆՆյ. Օհանեան :

Կրօն. Ժողով . —

Քաղ. Ժողով . — Թովմաս Մ. Խարբուրդլեան . — Յակոբ Ե. Սամուէլեան , Յովհաննէս Հ. Աճէմեան , Աւետիս Բաջրեւունի , Թորոս Տ. Խաչատուրեան , Մարտիրոս Ալէմեան , Մկրտիչ Խոշմաթեան :

Եկեղեցիք . — Քղի-Գասապա՝ Ա. Յակոբ , Ա. Սարգիս . — Ճրպր՝ Ա. Աստուածամայր . — Ղաղի՝ Ա. Եղիա . — Ազիբըզում՝ Ա. Սարգիս . — Առէք՝ Ա. Յովհաննէս , Ա. Գէորգ . — Ծերմակ՝ Ա. Գէորգ . — Դարման՝ Ա. Սարգիս . — Ապրզնակ՝ Ա. Յակոբ . — Յոսնակ՝ Ա. Մինաս . — Աստիրեբրդ՝ Ա. Սարգիս . — Օրօր՝ Ա. Աստուածածին . — Չարիպաչ՝ Ա. Յովհաննէս . — Չանաղճի՝ Ա. Կիրակոս . — Չան՝ Ա. Մինաս . — Բերբոս՝ Ա. Սարգիս . — Աւրանիկ՝ Ա. Երրորդութիւն . — Չեւլէպի՝ Ա. Թորոս . — Հողաս՝ Ա. Աստուածամայր . — Խուփա՝ Ա. Կարապետ . — Սիւրկեւիլ՝ Ա. Աստուածածին . — Սեղանք՝ Ա. Մինաս . — Ալթուն-Հիւսէյնիկ՝ Ա. Սարգիս . — Հերտիֆ՝ Ա. Գէորգ . — Սագածոր՝ Ա. Սարգիս . — Հագասուն՝ Ա. Խաղ . — Տինէլի՝ Ա. Աստուածածին . — Ասինճ՝ Ա. Փրկիչ . — Գարապէյ՝ Ա. Մինաս . — Մեյիքան՝ Ա. Աստուածա-

ծածին . — Ջերման՝ Ս. Գէորգ . — Աճառիճ՝ Ս. Վարդան . — Խուպէկ՝ Ս. Աստուածածին . — Ագրակ՝ Ս. Մինաս . Խոչքար՝ Ս. Նիկողոս . — Շէն՝ Ս. Յակոբ . — Գլլըչպուգ՝ Ս. Սարգիս . — Լճիկ՝ Ս. Սարգիս . — Չիֆիթլիք՝ Ս. Աստուածածին . Ընդամէնը 47 եկեղեցի :

Վանօրայք . — Յոսնակ՝ Ս. Կիրակոս , Առէք՝ Գեորգիայեաց Ս. Աստուածածին , Հագասուն՝ Ս. Կարապետ , Սերկեւիլ՝ Ս. Փրկիչ :

Նկասընկիս Վարժարանք . Բղի-Գասապա , Առինձ , Մեւլիքան , Բերբոս , Չելէպի :

24. Ք Ե Մ Ա Խ

Առաջնորդ . — Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան :

Առաջ. Փոխսնորդ . — Տ. Մարկոս ԲՆՆյ. Ուզունեան :

Կրօն. Ժողով . —

Բար. Բողով . —

Եկեղեցիք . — Բեմախ՝ Ս. Աստուածածին . — Վերի Բագառիճ՝ Ս. Աստուածածին : — Յուսի՝ Ս. Աստուածածին . — Հաղարք՝ Ս. Աստուածածին . — Գոմեր՝ Ս. Աստուածամայր . — Թաւկներ՝ Ս. Աստուածածին . — Կառնի՝ Ս. Թորոս . — Թորդան՝ Ս. Յարութիւն : Ընդամէնը 11 եկեղեցի :

Վանօրայք . — Ս. Թադէոս , Ս. Լուսաւորիչ , Ս. Փրկիչ , Սերովրէ-Բերովրէ , Արեզակ Ս. Նշան :

25. ՊԱՅԱՉԻՏ - ԱԼԱՇԿԵՐՏ

Առաջ. Տեղապահ . — Տ. Էմմանուէլ Վրդ Պալեան :

Փոխսնորդ . — Տ. Ներսէս ԲՆՆյ. Բաջրեբունի :

Կրօն. Ժողով . —

Բար. Ժողով . —

Եկեղեցիք . — Պայազլիա՝ Ս. Կարապետ , Ս. Ծիրանաւոր . — Ալաւիքեր . Թոփրագ գալէ՝ Ս. Աստուածածին . — Մէյրամանէ՝ Ս. Աստուածածին . — Արծախ՝ Ս. Աստուածածին . — Գորուն՝ Ս. Սարգիս . — Մուսուն՝ Ս. Ստեփանոս . — Շուշան՝ Ս. Աստուածածին . — Գուճու պուչագ՝ Ս. Կարապետ . — Չիրոյ՝ Ս. Յարութիւն . — Բիւզիզրան՝ Ս. Ստեփանոս . — Մանկասար՝ Ս. Յարութիւն . — Համաա՝ Երեք խորան Ս. Աստուածածին . — Խաչու՝ Ս. Աստուածածին . — Մոլլա Սիւլէյման՝ Ս. Յակոբ . — Չեռիան՝ Ս. Գէորգ . — Խաստուր՝ Ս. Աստուածածին . — Եաննիթերէ՝ Ս. Ստեփանոս . — Գայապէկ՝ Ս. Աստուածածին . — Բաղնոց՝ Ս. Ստեփանոս . — Գրգըլլգայա . — Խըրըր . — Աշխալի . — Երանոս՝ Ս. Յակոբ . — Խոշեան՝ Ս. Յակոբ . — Սարբպէկ՝ Ս. Մինաս : Ընդամէնը 32 եկեղեցի :

Վանօրայք . — Ս. Յովնաննէս Բագրեւանդայ :

Նկասընկիս Վարժարանք . — Թոփրագ գալէ , Խաստուր գիւղ :

26. Վ Ա Ն

Առաջնորդ . — Տ. Սահակ եպ. Բագրեւանդեան :

Փոխսնորդ . —

Կրօն. Ժողով . —

Բար. Ժողով . — Գալուստ Ճիտեճեան . — Վահան Մորուքեան , Մկրտիչ Մաքսապետեան , Կարապետ Իսաճանեան , Աւետիս Թէրզիպաշեան , Համարձու՝ Հիւեան , Սահակ Գալճեան :

Եկեղեցիք . — Վան՝ Ս. Էջմիածին , Ս. Պողոս , Ս. Առաք-

եալ , Ս. Տիրամայր , Ս. Վարդան , Ս. Սահակ ,
 Ս. Ծիրանաւոր , Ս. Աստուածածին , Ս. Յակոբ . —
 Արտավէտ՝ Ս. Աստուածածին . — Ծըլլըստան՝ Ս.
 Գէորգ . — Բերդակ՝ Ս. Յովհաննէս . — Կենդա-
 նանց՝ Ս. Աստուածածին . — Դուբու պաշ՝ Ս. Ստե-
 փանոս . — Շուշանց՝ Ս. Գէորգ . Սիկայ՝ Ս.
 Աստուածածին . — Լամզկերտ՝ Ս. Յովհաննէս . —
 Կողպանց՝ Ս. Գէորգ . — Դարման՝ Ս. Սարգիս . —
 Ոսկերակ՝ Ս. Աստուածածին . — Սեւան՝ Ս. Ստե-
 փանոս . — Կարդալան՝ Ս. Աստուածածին . —
 Ղապղիստան՝ Ս. Աստուածածին . — Պողազքեսան՝
 Ս. Աստուածածին . — Շառչատէն՝ Ս. Ստեփանոս .
 — Չաղմազ՝ Ս. Աստուածածին . — Խարակոնիս՝
 Ս. Թորոս . — Արջուկ՝ Ս. Գէորգ . — Մինկեր՝ Ս.
 Յարութիւն . — Չոպանօղլու՝ Ս. Յովհաննէս . —
 Գուանինց՝ Ս. Ստեփանոս . — Շահպաղի՝ Ս. Ստեփա-
 նոս . — Լեզք՝ Ս. Ամենափրկիչ . — Աւանց՝ Ս. Աստ-
 ուածածին . — Ճաւչէն՝ Ս. Աստուածածին :
 Նորսուգ . Մաքօջք՝ Ս. Սարգիս . — Շէֆրալ՝ Ս. Գէորգ .
 — Բիրպատեղէն՝ Ս. Սարգիս . — Հոստեան՝ Ս. Ստե-
 փանոս , Կողա՝ Ս. Խաչ . — Կանկուառ՝ Ս. Թադէոս :
 Ասկլնկվազ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Սարգիս . — Նորչէն՝
 Ս. Ամենափրկիչ . — Ներքին Սիփան՝ Ս. Յարու-
 թիւն . — Վերին Սիփան՝ Ս. Յարութիւն . — Յաղէն՝
 Ս. Լուսաւորիչ . — Առնչկուս՝ Ս. Գէորգ , Ս. Յա-
 րութիւն . — Առֆրայ՝ Ս. Աստուածածին . — Գա-
 րաքէշիշ՝ Ս. Գողգոթա . — Գաղուխ՝ Ս. Աստ-
 ուածածին :
 Բեհրի՝ Ս. Աստուածածին . — Յառեղ՝ Ս. Աստուածա-
 ծին . — Անճաւ՝ Ս. Աստուածածին :
 Արնեռ . Ականց՝ Ս. Գէորգ , Ս. Թադէոս . — Իրիշառ՝
 Ս. Աստուածածին . — Յասփիսնակ՝ Ս. Ստեփանոս :

— Բերթազ՝ Ս. Աստուածածին . — Թոնորակ՝ Ս.
 Յովհաննէս . — Ծագձագ՝ Ս. Յովհաննէս : Ընդ-
 առէնը 114 եկեղեցի :
 Վաւորայք . — Վարազայ Ս. Նշան , Կարմրուոր Ս. Աստ-
 ուածածին , Սալնապատու Ս. Գրիգոր , Ս. Աստուա-
 ծածին , Ս. Ամենափրկիչ , Ս. Սահակ , Ս. Էջմիա-
 ծին , Ատիլճիվազի Ս. քանչեղազործ Ս. Յարութիւն ,
 Ս. Յովհաննէս եւ ըն : Ընդամէնը 25 վանք :

27. Լ Ի Մ - Կ Տ Ո Ի Յ

Վանահայր Լիմայ . — Տ. Սահակ Եպ. Բագրեւանդեան :
 Վանահայր Կսուցայ . — Տ. Ստեփան Վրդ. Աղազատեան :
 Եկեղեցիք . — Կտուց Անապատ . — Ալիւր՝ Ս. Լուսաւո-
 րիչ . — Խաւենց՝ Ս. Աստուածածին . — Աննալանք՝
 Ս. Աստուածածին . — Ամենաշատ՝ Ս. Աստուածա-
 ծին . — Երմազ . — Մարմէտ՝ Ս. Գէորգ . — Ճիկ-
 րաչէն : Ընդամէնը 24 եկեղեցի :
 Վաւորայք . — Լիմայ Ս. Գէորգ . — Կտուցայ Ս. Կա-
 րապետ . — Ալիւրի Ս. Աստուածածին , եւ ըն :
 Վանք 8 :

28. Պ Ի Թ Լ Ի Ս

Առաջնորդ ընտեպ . — Տ. Եղնիկ Ծ. Վրդ. Գալիպազեան :
 Փոխակորդ . — Տ. Պետրոս Վրդ. Շահինեան :
 Կրօն. Ժողով . — Բարսեղ Քհնյ. Սարգիսեան , Գէորգ
 Քհնյ. Գէորգեան , Գէորգ Քհնյ. Տուրնեան , Մես-
 րոպ Քհնյ. Տ. Սարգիսեան , Ղազարոս Քհնյ. Յով-
 հաննէսեան :
 Բաղ. Ժողով . — Խաչմանուկ Պատմաճեան , Ճերճիզ

Գրգռեան , Մովսէս Բողոքական , Մուշեղ Միսնեան , Սարգիս Քենտէրեան , Կարապետ Խաչմանուկեան , Սերովբէ Շողիկեան , Աղաճան Պազգալեան , Մովսէս Բարիկեան :

Եկեղեցիք . — Պիթլիս՝ Կարմրակ Ս. Կիրակոս , Ս. Սարգիս , Հինգիսորան Ս. Աստուածածին . — Պոռ՝ Ս. Աստուածածին . — Բարչէն՝ Ս. Ամենափրկիչ . — Կամախ՝ Ս. Քառասուն Մանուկ . — Կորվու՝ Մայր Աստուածածին , Ս. Յովհաննէս . — Խարովոր՝ Ս. Գէորգ . — Ամպ՝ Ս. Գէորգ . — Խմելու՝ Ս. Անտոն . — Մարգորդ՝ Ս. Գէորգ . — Փարխանդ՝ Ս. Ատոմ . — Հէօրմիւղ՝ Ս. Քրիստափոր . — Դատուան՝ Ս. Թէոդորոս . — Շամիրամ՝ Ս. Սարգիս . — Ջրհոր՝ Ս. Աստուածածին . — Ուրտափ՝ Ս. Գէորգ , Ս. Աստուածածին . — Սլամէք՝ Ս. Կարապետ . Թուխ՝ Ս. Աստուածածին . — Աղքըճոր՝ Ս. Սարգիս . — Ծուար՝ Ս. Աստուածածին . — Խախու՝ Ս. Յակոբ . — Տատիկ՝ Ս. Աստուածածին . — Վանըկ՝ Ս. Գէորգ . — Ծղկամ՝ Ս. Թէոդորոս . — Կեխոր՝ Ս. Եղիշէ . — Կալհոկ՝ Ս. Գէորգ . — Պաս՝ Ս. Գէորգ , Ս. Աստուածածին . — Ոստին՝ Ս. Գէորգ . — Մոճկոնք՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Յովհաննէս . — Խուլթիկ՝ Ս. Գէորգ . — Ծղակ՝ Ս. Յովհաննէս . — Կծուակ՝ Ս. Գէորգ . — Կոշտեան՝ Ս. Նիկողայոս . — Մեծք՝ Ս. Ստեփանոս . — Թեղուտ՝ Ս. Ստեփանոս , Ս. Գէորգ . — Մոխորդ՝ Ս. Աստուածածին . — Խարապաշէնիւր՝ Ս. Աստուածածին . — Ագրակ՝ Երեք խորան . — Յերսուէք՝ Ս. Թէոդորոս . — Սիւաճոր՝ Ս. Ստեփանոս . — Ծաղկէ՝ Ս. Դանիէլ . — Կամուրջ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Դանիէլ . — Խուլիկ՝ Ս. Սարգիս . — Ջղերէ՝ Ս. Մինաս . — Մատնալանք՝ Ս. Գէորգ . — Փրխուս՝ Ս. Ստեփանոս . — Խարթ՝ Ս.

Գէորգ . — Յորձուկ՝ Ս. Խաչ . — Կարք՝ Ս. Սիմէոն . — Տոփ՝ Ս. Սարգիս . — Սաք՝ Ս. Գէորգ . — Կատոմ՝ Ս. Սարգիս . — Տաչտոփ՝ Ս. Յովհաննէս . — Յանդ՝ Ս. Ստեփանոս . — Մուշաղշէն՝ Ս. Գէորգ . — Քըխամ՝ Ս. Աստուածածին . — Վանըկ՝ Ս. Քառասուն Մանուկ . — Խնձորգին՝ Ս. Սարգիս . — Ծապոր՝ Ս. Գէորգ . — Տափալանք՝ Ս. Աստուածածին : Ընդամենը 100 եկեղեցի :

Վանօրայք . — Պիթլիս՝ Խնդրակատար Ս. Աստուածածին . — Ամլորդոյ Ս. Յովհաննէս . — Դոմոց Ս. Աստուածածին . — Աւելիս Ս. Թադէոս առաքեալ . — Ծապըրկորի Ս. Կարապետ . — Տատիկի Ս. Աթանազինէ . — Ախլաթ-Թեղուտի Ս. Յովհաննէս . — Մատնալանքի Ս. Աստուածածին . — Պորի Ս. Նարեկ , Էլն . : Ընդամենը 11 Վանք :

Նպաստընկաղ վարժարանք . Խուլթիկ , Թեղուտ , Դատուան ու Փարխանդ :

29. Մ Ո Ի Շ

Ընդն. վանահայր և Պատր. փոխանորդ . — Տ. Խոսրով Ծ. Վրդ. Պէշրիկեան :

Կրօն. Ժողով . — Վանան Վրդ. Երէցեան , Եղիշէ Քննյ. Ալամշարեան , Մուշեղ Քննյ. Տօնապետեան , Յովհաննէս Քննյ. Յովհաննէսեան , Յովհաննէս Քննյ. Տ. Աստուածատուրեան , Սահակ Քննյ. Բոսապետեան , Քերովբէ Քննյ. Տ. Սերովբեան :

Քաղ. Ժողով . Արմենակ Խանաղայեան , Գասպար Ջոշիկեան , Մհա. Կարապետ Բաէեան , Մարտիրոս Սահակեան , Յովհաննէս Աէրուսի , Նազարէթ Քէշիշեան , Պօղոս Մովսէսեան :

Եկեղեցիք . — Մուլո՝ Ս. Մարինէ , Ս. Յարութիւն , Ս.

Աստուածածին, Ս. Սարգիս, Ս. Գէորգ, Ս. Կիրակոս, — Մովսէս, Ս. Աստուածածին, — Տերկեանք՝ Ս. Թորոս, — Խորեբր՝ Ս. Աստուածածին, — Բքլից՝ Ս. Գէորգ, — Ալիճան՝ Ս. Աստուածածին, — Յրօնք՝ Ս. Սարգիս, Ս. Յակոբ, — Դընիկ՝ Ս. Դաւիթ, — Ուշտամ՝ Ս. Աստուածածին, — Արածնք՝ Ս. Աստուածածին, — Արքավանք՝ Ս. Թովմաս, Ս. Լուսաւորիչ, — Աուլուք՝ Ս. Պօղոս Պետրոս, — Կուրավու՝ Ս. Աստուածածին, — Տէրք՝ Ս. Սահակ Հայրապետ, — Զիւրէթ՝ Ս. Աստուածածին, Ս. Ստեփանոս, — Ղէյպեան՝ Ս. Թուխմանուկ, — Գոմն՝ Ս. Յակոբ, — Շէյխան՝ Ս. Աստուածածին, — Գըզլ աղած՝ Ս. Գէորգ, — Շէնք՝ Ս. Յակոբ, — Գոմեր՝ Ս. Քառասուն Մանուկ, — Բիւթիէյտան՝ Ս. Մինաս, — Մեղտի՝ Ս. Միանձունք, — Սալըքան՝ Ս. Յակոբ, — Ալիբունան՝ Ս. Յակոբ, — Սոխգոմ՝ Ս. Սահակ, — Արաղ՝ Ս. Սահակ, — Մկրագոմ՝ Ս. Կիրակոս, — Խասքէօ Ս. Ստեփանոս, Ս. Երրորդութիւն, Ս. Թալլիա, — Վարդեհիս՝ Ս. Աստուածածին, — Թիւն՝ Ս. Աստուածածին, — Խորոնք՝ Ս. Աստուածածին, — Վանօրայֆ, — Մշոյ Ս. Կարապետ, Ս. Յովհաննէս, Ս. Առաքեալք, Մատնավանք, Կոխայ, Ս. Դանիէլ, Ս. Աղբերիկ, Ս. Մատին Առաքեալ, — Պուլանբրգ, Եռնճալու՝ Ս. Աստուածածին, — Թեղուտ՝ Ս. Յակոբ, — Համդաշէյն՝ Ս. Թուխմանուկ, — Խարաղլը՝ Ս. Յակոբ, — Լաթար՝ Ս. Թաղէոս, — Լիդ՝ Ս. Աստուածածին, — Խոշկերտ՝ Ս. Աստուածածին, — Մոլլաքար՝ Ս. Յակոբ, — Մալազկերտ՝ Ս. Աստուածածին, — Ռոտամգիրուկ՝ Ս. Կարապետ, — Նորաշէն՝ Ս. Ստեփանոս, — Սրտանուտ՝ Ս. Աստուածածին, — Ոսնջուր՝ Ս. Յովհաննէս,

— Գեղանք՝ Ս. Աստուածածին — Թաղաւան Ս. Յակոբ, Ընդամէնը 102 եկեղեցի եւ 9 վանք, Նպասընիայ վարժարան, — Հաղղոյ գիւղ :

30. Ս Ղ Ե Ր Դ

Առաջնորդ, — Տ. Փառէն Վրդ, Մեղգոնեան : Կրօն. Ժողով, — Եղիշէ Բհնյ, Մուրատեան, Չաքարիա Բհնյ, Յովհաննէսեան, Յարութիւն Բհնյ, Մալխասեան : Բաղ. Ժողով, — Յակոբ Փանոսեան, Յովսէփ Գէորգեան, Յակոբ Ամսէեան, Յակոբ Պամաճեան, Մեղգոն Նազիկանեան, Մուսա Զերաէլեան, Օհան Ղարիպճանեան : Եկեղեցիք, — Սղերիկ՝ Ս. Աստուածածին, — Պեքէնդ՝ Ս. Քառասուն Մանուկ, — Պերուարի՝ Ս. Աստուածածին, — Հեշէդ՝ Ս. Գէորգ, — Դաշարգ՝ Ս. Ստեփանոս, — Հաքուք՝ Ս. Գէորգ, — Ռապանոքա՝ Ս. Աստուածածին, — Հաւիլանս՝ Ս. Աստուածածին, — Մալըգ՝ Ս. Գէորգ, — Սանօ՝ Ս. Վարդան, Ուզլիմ՝ Ս. Աստուածածին, — Տէն՝ Ս. Աստուածածին, Ս. Յովհաննէս, — Միլիանս՝ Ս. Աստուածածին, — Բլլիւա՝ Ս. Գէորգ, — Բիւֆրէ՝ Ս. Յովհաննէս, — Բիքան՝ Ս. Աստուածածին, — Տէրքըն՝ Ս. Յովհաննէս, — Շօրլան՝ Ս. Աստուածածին, — Պէյթհարուն՝ Ս. Յարութիւն, — Տէրրապան՝ Ս. Աստուածածին — Սեմատար՝ Ս. Աստուածածին, — Տէրք՝ Ս. Վարդավառ ու Ս. Էջմիածին, — Պըրք՝ Ս. Սարգիս, — Կէլին՝ Ս. Սարգիս, — Կիւրէնս՝ Ս. Գէորգ, — Սեւէրս՝ Ս. Յովհաննէս — Ճում՝ Ս. Կարապետ, — Նպին՝ Ս. Սարգիս, — Աւին՝ Ս.

Աստուածածին . — Չոգ՝ Ս. Աստուածածին . — Պերա՝
 Ս. Կիրակոս . — Ճուլէղ՝ Ս. Աստուածածին . —
 Ճիմարիպ՝ Ս. Աստուածածին . — Տիւսէտիկ՝ Ս.
 Աստուածածին . — Ռնտուան՝ Ս. Գէորգ . — Վահ-
 սըղ՝ Ս. Յակոբ . — Խենտուք՝ Ս. Գէորգ . — Պիւնէր՝
 Ս. Կարապետ . — Ճիֆֆան Ս. Եղիա . — Նորշէն՝
 Ս. Կոնստանտին վանք : Ընդ ամէնը 32 եկեղեցի :
 Նպասընկաղ Վարժարանք . — Սղեբղ, Ռնտուան , Պիւնէր ,
 Գուպին :

31. Տ Ի Ա Ր Պ Ե Ք Ի Բ

Առաջնորդ . — Տ. Եղեկիէլ Ծ. Վրդ. Արշակունի :
 Փոխանորդ . — Տ. Յովհաննէս Քչյ. Շահինեան :
 Կրօն. Ժողով . —
 Քաղ. Ժողով . —
 Եկեղեցիք . — Տիարպէքեր՝ Ս. Կիրակոս , Ս. Սարգիս . —
 Հայնի՝ Ս. Աստուածածին . — Գարապաշ՝ Ս. Սիմէոն
 Սիւնակեաց . — Լըճէ՝ Ս. Աստուածածին . — Յո-
 բամ . — Ղարպ . — Ալիբուհար՝ Ս. Աստուածածին .
 — Քեապի՝ Ս. Բրիտտափոր . — Հայեղիկ՝ Ս. Եղիա .
 — Շամ՝ Ս. Յովհան . — Մուֆարդին՝ Ս. Սարգիս . —
 Հազրոյ՝ Ս. Աստուածածին և ին : Ընդ ամէնը 25
 եկեղեցի :
 Վանօրայք . — Մակարայեցիք , Ս. Թովմաս : Ընդ ամէնը
 5 վանք :
 Նպասընկաղ վարժարանք . — Հազրոյ , Սարգի , Մուֆարդին :

32. 33. 34. ԲԱԼՈՒ - ԱՐՂՆԻ - ՉՆՔՈՒՇ

Առաջ. ընտրուած . — Տ. Աղան Ծ. Վրդ. Համահեան :

Առաջն. Փոխանորդ . — Տ. Սուրէն Քչյ. Տիրոյեան :
 Կրօն. Ժողով . —
 Քաղ. Ժողով . —
 Եկեղեցիք . — Բալու՝ Ս. Լուսաւորիչ , Ս. Աստուածա-
 ծին , Ս. Կիրակոս , Ս. Սահակ . — Հաւաւ՝ Ս.
 Կարապետ , Ս. Աստուածածին . — Նիպշի՝ Ս. Կա-
 րապետ . — Նեխրի՝ Ս. Աստուածածին . — Խոշմաթ՝
 Ս. Աստուածածին . — Ապրանք՝ Ս. Աստուածածին .
 — Իսապէկ՝ Ս. Գէորգ . — Արթըխան՝ Ս. Մինաս .
 — Չէթ՝ Ս. Թորոս . — Մըջուճ-Մեղրէ՝ Ս. Գէորգ .
 Սագրաթ՝ Ս. Թորոս . — Սղամ՝ Ս. Խաչ . — Շնալ՝
 Ս. Յակոբ . — Թեիէ՝ Ս. Մինաս . — Օխու՝ Ս. Կա-
 րապետ . — Թրիէ՝ Ս. Սարգիս . — Նաճորան՝ Ս.
 Մինաս . — Թիլ՝ Ս. Կարապետ . — Պաղին՝ Ս.
 Սարգիս . — Սրին՝ Ս. Աստուածածին . — Խամըշլէ՝
 Ս. Գէորգ . — Գարապաշք՝ Ս. Աստուածածին . —
 Գուճպէթ՝ Ս. Աստուածածին . — Նորգեղ՝ Ս. Կա-
 րապետ . — Նոր Մեղրէ՝ Ս. Յակոբ . — Եարբմճա՝
 Ս. Սարգիս . — Կիւլիչկիր՝ Ս. Խաչ . — Հալալգոմ՝
 Ս. Սարգիս . — Դաւթի Մեղրէ՝ Ս. Կիրակոս . —
 Խարակէրիկ՝ Ս. Աստուածածին . — Ուղուն Կարապետ
 Ս. Աստուածածին . — Ուղուն Մեղրէ՝ Ս. Սարգիս .
 — Քենկէրլի՝ Ս. Աստուածածին . — Ա. լալու՝ Ս.
 Կարապետ . — Չայիր Մեղրէ՝ Ս. Խաչ . — Պաշարաթ՝
 Ս. Աստուածածին . — Տէվէճի՝ Ս. Նիկողոս :
 Արլնի-Մասեկ՝ Ս. Աստուածածին . — Արդնի՝ Ս.
 Սարգիս . — Բայաճլի՝ Ս. Աստուածածին . — Ա. կիլ՝
 Ս. Ծշան . — Փիրան՝ Ս. Աստուածածին . — Հրեաան՝
 Ս. Աստուածածին . — Ջերմուկ՝ Ս. Արղմսեհ :
 Չեֆաւ՝ Ս. Կարապետ . — Ատիշ՝ Ս. Կարապետ :
 Ընդ ամէնը 54 եկեղեցի :
 Վանօրայք . — Բալուի Քաղցրահայեաց Ս. Աստուածա

ծին , Հաւաւի Ս. Խաչ , Զնքուշի Սիրահայեաց Ս. Աստուածածին , Արղնի Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածին , ընդ ամենք 5 :

Նարսուրնկայ վարժարանք . — Բայու քաղաք , Խոշմաթ , Հաւաւ , Սղամ ու Զնքուշ :

35. Խ Ա Ր Բ Ո Ի Ր Գ

Պատր. Փոխանորդ . — Տ. Եզնիկ Ծ. Վրդ. Գալբադճեան : Կրօն. Ժողով . — Սարգիս Քնյ. Թաշճեան , Գարեգին Քնյ. Վարդանեան , Ղեւոնդ Քնյ. Ստեփանեան , Վահան Քնյ. Պիւլպիւլեան :

Քաղ. Ժողով . — Խաչատուր Թերզեղեան , Յակոբ Տէմիրճեան , Յակոբ Գուշումճեան , Միհրան Միսաքեան , Սողոմոն Ստեփանեան , Ասատուր Ժամկոչեան , Պօղոս Միսաքեան :

Եկեղեցիք . — Խարբուրդ՝ Ս. Յակոբ , Ս. Կարապետ , Ս. Ստեփանոս , Ս. Նշան . — Արփաւուս՝ Ս. Գէորգ . — Ախոռ՝ Ս. Աստուածածին . — Ազ Մեղրէ՝ Ս. Սարգիս . — Աղբնոսի՝ Ս. Կարապետ . — Այվոզ՝ Ս. Աստուածածին . — Աշուան՝ Ս. Կարապետ . — Արոզիկ՝ Ս. Գէորգ . — Բազմաշէն՝ Ս. Աստուածածին . — Գայլու՝ Ս. Կիրակոս . — Գեղուանք՝ Ս. Նշան . — Գրաճ՝ Ս. Գէորգ . — Գոմք՝ Ս. Փրկիչ . — Գոնազալմազ՝ Ս. Աստուածածին . — Դատեմ՝ Ս. Աստուածածին . — Եղեգի՝ Ս. Նշան : — Երզնիկ՝ Ս. Աստուածածին . — Էլէմիլիկ՝ Ս. Գէորգ . — Թեւանդիկ Ս. Սարգիս . — Իւմրիւ . — Իչմէ՝ Ս. Նիկողոս . — Խոխ՝ Ս. Աստուածածին . — Խոյլու՝ Ս. Ստեփանոս . — Խուլէ՝ Ս. Ստեփանոս . — Ծառուկ՝ Ս. Սարգիս . — Կարմրի՝ Ս. Լուսաորիչ . — Հարսիկ՝ Ս. Գէորգ . — Հապուսի՝

Ս. Աստուածածին . — Հիւսէյինիկ՝ Ս. Վառվառէ . — Հողէ՝ Ս. Գէորգ . — Մամուրէդ-իւլ-Աղիդ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Սարգիս . — Մեղրէ (վերի)՝ Ս. Լուսաորիչ . — Մութք՝ Ս. Աստուածածին . — Մուզուրոզլու՝ Ս. Մինաս . — Մորենիկ՝ Ս. Պարսամ . — Նեքերիկ՝ Ս. Գէորգ . — Շամուշի՝ Ս. Աստուածածին . — Շըխ հաճի (վերի)՝ Ս. Աստուածածին . — Շըխ հաճի (վարի)՝ Ս. Փրկիչ . — Շնթիլ՝ Ս. Աստուածածին . — Չէօթէլի՝ Ս. Սարգիս . — Հոր գիւղ՝ Ս. Գէորգ . — Սարրխաթիչ՝ Ս. Աստուածածին . — Սարբուլի՝ Ս. Աստուածածին . — Սորսորի՝ Ս. Կարապետ . — Վարդաթեղ՝ Ս. Գէորգ . — Փերչինճ՝ Ս. Փրկիչ . — Քեորիկ՝ Ս. Աստուածածին . — Քէօրփէ՝ Ս. Աստուածածին , Էլն . : Ընդամենը 72 եկեղեցի : Վանօրայք . — Սորսորի՝ Ս. Գէորգ . — Դատեմի Ս. Աստուածածին . — Գուլէի Ս. Գէորգ . — Զարդարիչի Ս. Արղմանէ , Էլն . : Վանք 5 :

36. Է Կ Ի Ն

Առաջն. Տեղապահ . — Տ. Գէորգ Վրդ. Արսլանեան : Կրօն. Ժողով . — Գրիգոր Քնյ. Գալայճեան , Մուշեղ Քնյ. Տ. Պօղոսեան , Յովհաննէս Քնյ. Դերձակեան , Յովհաննէս Քնյ. Նալպանտեան :

Քաղ. Ժողով . Աստուածատուր Սարբեան , Գասպար Էսկիճեան , Գրիգոր Մազմանեան , Եղիա Գալուստեան , Մեղրոն Էմիրզեան , Յարութիւն Շփիլեան , Պօղոս Պէշիբեան :

Եկեղեցիք . — Ակն՝ Ս. Գէորգ , Ս. Աստուածածին . — Ապուչեխ՝ Ս. Նշան . — Կամարկապ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Գէորգ . — Բինկեան՝ Ս. Հրեշտակա-

պետ, Ս. Աստուածածին. — Կարուչլա՝ Չարխա-
 փան Ս. Աստուածածին. — Լիճ՝ Ս. Աստուածածին.
 — Նարվեր՝ Ս. Մինաս : Ընդամենը 10 եկեղեցի :
 Վաևօրայֆ. — Ս. Երեւումն, Ս. Գրիգոր Նարեկացի, Ս.
 Կողմաս Դամբանոս, Ս. Երեք-Մանկունք, Էլն. :
 Վանք 5 :

37. Ա Ր Ա Բ Կ Ի Ր

Առաջնորդ. — Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ. Սերոբեան :
 Փոխանորդ. — Տ. Վաղարշակ ԲՆՆյ. Եկաւեան :
 Կրօն. Ժողով. — Թոռնիկ ԲՆՆյ. Պաղտիկեան, Կորիւն
 ԲՆՆյ. Երամեան, Վաղարշակ ԲՆՆյ. Եկաւեան :
 Քաղ. Ժողով. — Թովմաս Չուրիկեան, Կարապետ Գա-
 զանճեան, Նիկողոս Բեաճեան, Նաղարէթ Գաս-
 պարեան, Պօղոս Տ. Յակոբեան, Սարգիս Օտա-
 պաշեան :
 Եկեղեցիքիք. — Արաբկիր՝ Ս. Աստուածածին, Ս. Լուսա-
 ւորիչ, Ս. Գէորգ, Ս. Յակոբ. — Անջրդի՝ Ս.
 Նշան, Սաղմկա՝ Ս. Աստուածածին. — Մաշկերտ՝
 Ս. Աստուածածին. — Էջնէցիկ՝ Ս. Աստուածածին. —
 Քուշնա՝ Ս. Աստուածածին. — Վաղշէն՝ Ս. Նշան.
 — Հացկնի՝ Ս. Նշան. — Աղբն՝ Ս. Աստուածա-
 ծին. — Ծագ՝ Ս. Նշան. — Խոռոչ՝ Ս. Աստ-
 ուածածին. — Շերիկ՝ Ս. Աստուածածին. — Կոա-
 նի՝ Ս. Կարապետ. — Ամպրկա՝ Ս. Նշան : Ընդա-
 մենը 19 եկեղեցի :

38. ՉԱՐՍԱՆՃՍԳ. - ՉՄՇԿԱՅԱԳ.

Առաջնորդ. — Տ. Կորիւն Վրդ. Էլլիտրամեան :
 Փոխանորդ. —
 Կրօն. Ժողով. — Կարապետ ԲՆՆյ. Մազմանեան, Պօղոս
 ԲՆՆյ. Տ. Կարապետեան, Ներսէս ԲՆՆյ. Չիթճեան :
 Քաղ. Ժողով. — Աւետիս Հոլովիկեան, Գէորգ Տէ-
 միրճեան, Սոսիան Հաղալմաղեան, Պետրոս
 Նալպանեան :
 Եկեղեցիքիք. — Բերրի՝ Ս. Աստուածածին. — Բաղալակ՝
 Ս. Սարգիս. — Խոզուլճուխ՝ Ս. Աստուածածին.
 — Ուռէկ՝ Ս. Գէորգ. — Սզճով՝ Ս. Յակոբ. —
 Սորիխան՝ Ս. Գէորգ. — Խարեսիկ՝ Ս. Աստուածա-
 մայր. — Լուսատուրիճ՝ Ս. Յակոբ. — Խոնեկ՝ Ս.
 Յակոբ. — Խալաճուլ՝ Ս. Աստուածածին. — Իս-
 մայէլցիք՝ Ս. Աստուածածին. — Չորակ՝ Ս. Կա-
 րապետ. — Վասկերտ՝ Ս. Թորոս. — Աղմեզքէ՝
 Ս. Քառասուն Մանուկ. — Յօշէ՝ Ս. Աստուածածին. —
 Կորճան՝ Ս. Աստուածածին. — Ուրճ՝ Ս. Մինաս.
 — Խուշի՝ Ս. Աստուածածին. — Մեզրէ՝ Ս. Կա-
 րապետ. — Գոտառիճ՝ Ս. Գէորգ. — Մաս-
 տան՝ Ս. Սարգիս. — Ճանիկ՝ Ս. Սարգիս. — Կէօկ-
 թերէ՝ Ս. Կարապետ. — Վերի Խաճար՝ Ս. Սարգիս.
 — Թանճ՝ Ս. Գէորգ. — Նոր գեղ՝ Ս. Գէորգ. —
 Պալլիբ՝ Ս. Սարգիս. — Բերդակ՝ Ս. Թորոս. —
 Բերդակի թիլ՝ Ս. Սարգիս :
 Տեղալիք. — Խոզաթ՝ Ս. Փրկիչ. — Ծագ՝ Ս. Գէորգ.
 — Երկան՝ Ս. Յակոբ. — Ընճղկա՝ Ս. Մինաս. —
 Աղղունիք՝ Ս. Գէորգ. — Սորիխան՝ Ս. Գէորգ. —
 Հաւչաքար՝ Ս. Յովհաննէս. — Սակողիկ. — Չմպէղ՝
 Ս. Թորոս. — Տաշտի՝ Ս. Գէորգ. — Սին՝ Ս. Գէորգ.

— Հալւորի՝ Ս. Գրիգոր . — Ս. Ալեւոր՝ Ս. Կարապետ :

Մազկիբր՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Յակոբ . — Դամուրտազ՝ Ս. Գրիգոր . — Շորդան՝ Ս. Սարգիս . — Հազուան՝ Ս. Անտոն :

Չմեկսծագ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Թորոս . — Մամնա՝ Ս. Գէորգ . — Հազարի՝ Ս. Երրորդութիւն . — Սիսնա՝ Ս. Յովհաննէս . — Միատուն՝ Ս. Յովհաննէս . — Երէց-Ագրակ՝ Ս. Խաչ . — Բազարոն՝ Ս. Աստուածածին . — Մորըշխա՝ Ս. Աստուածածին . — Խարասար . — Մեզրա . — Պաղչէճիկ . — Պեարէթէլ . — Կապան-Մատէն . — Մեզրա բաշա . — Խաչտուն . — Վասկաւան . — Պրատի . — Պրատդիկ . — Յալթուկ . — Խաչքար . — Զնձոտ . — Պրեխի՝ Ս. Գէորգ . — Տեքքէ . — Օձգեղ՝ Ս. Փրկիչ . — Պօղոսի գիւղ՝ Ս. Աստուածածին . — Ագրակ : Ընդ ամէնը 89 եկեղեցի :

Վանօրայֆ . — Հալւորիկի Ս. Կարապետ , Չմշկածագի Կարմրակ Ս. Աստուածածին եյն . ընդ ամէնը 5 :

Նպաստընկալ վարժարանի . — Բերրի , Մազկերտ , Խոզաթ , Բերդակ , Յալթուկ , Մեզրէ , Բազարոն , Միատուն , Կապան-Մատէն :

39. Ո Ի Ր Ֆ Ա

Առաջնորդ . — Տ. Անանիա Վրդ. Հազարապետեան : Փոխանորդ . — Կրօն. Ժողով . — Ներսէս Բհնյ. Բէօսէեան , Մեսրոպ Բհնյ. Մեսրոպեան , Խաչիկ Բհնյ. Սահակեան , Հայրապետ Բհնյ. Բիւրքճեան , Կարապետ Բհնյ. Նիկոլոսեան :

Բաղ. Ժողով . — Աղաճան Տ. Պետրոսեան , Յովհաննէս Գարագաշեան , Յակոբ Բիւօղլուեան , Մկրտիչ Չալեան , Սարգիս Մերճիմէկեան , Մարգար Պիրիճիքլեան , Յովհաննէս Թախթափեան :

Եկեղեցիք . — Ուրֆա՝ Ս. Աստուածածին . — Պիրէճիք՝ Ս. Աստուածածին . — Կարմունջ՝ Ս. Աստուածածին — Ճիւղին՝ Ս. Նիկողոս . — Էհնէչ՝ Ս. Մերկերիոս , — Սեւերեկ՝ Ս. Թորոս . — Նզիպին՝ Ս. Աստուածածին : Ընդամէնը 7 եկեղեցի :

Վանօրայֆ . — Ուրֆա՝ Ս. Սարգիս , Ս. Դաստառակ , Խաչաւանք :

Նպաստընկալ վարժարանի . — Պիրէճիկ , Էհնէչ :

40. Պ Ա Ղ Տ Ա Տ

Պատրի. Փոխանորդ . — Տ. Գարբիէլ Ծ. Վրդ. Անուշեան : Փոխանորդ . — Տ. Աւետիս Բհնյ. Տ. Եղեանեան :

Բաղ. Ժողով . — Բարթող Մինասեան , Գրիգոր Աղեքսանդրեան , Դաւիթ Թադէոսեան , Յարութիւն Սինանեան , Սահակ Պօղոսեան , Սերովբէ Մատթէոսեան :

Եկեղեցիք . — Պաղտատ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Երրորդութիւն . — Մուսուլ՝ Ս. Էջմիածին . — Պասրա՝ Ս. Աստուածածին :

41. Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Առաջնորդ . — Տ. Յովսէփ Եպիսկ. Այլապետ : Փոխանորդ . — Կրօն. Ժողով . —

Բաղ. Ժողով. — Յարութիւն պէյ Պէյլերեան, Բար-
թողիմէոս Նահապետեան, Մովսէս Անանեան, Ար-
մենակ Պէյլերեան :
Եկեղեցիք. — Գահիրէ՝ Ա. Սարգիս և Ա. Մինաս . —
Աղեքսանդրիա :

42. Պ Ո Ի Լ Կ Ա Ր Ի Ա

Այցեյու Հովիւ . —
Եկեղեցիք. — 1. Սոֆիա, Ա. Աստուածածին . — Բհնյ. Տ. Յովհան Մանգակունիւ — 2. Ֆիլիպպէ՝ Ա. Գէորգ
ու Ա. Վառլառէ : — 3. Թաթար-Պաղարճըզ՝ Ա.
Ստեփանոս : — 4. Վառնա՝ Ա. Աստուածածին . —
Բհնյ. Տ. Մարտիրոս Տ. Մարտիրոսեան, Տ. Սարգիս
Ղարիպեան : — 5. Պուրկաս՝ Ա. Սալ : — 6. Սիլիս-
արէ՝ Ա. Աստուածածին . — Բհնյ. Տ. Աստուածա-
տուր Դերձակեան : — 7. Շուճլու՝ Ա. Աստուա-
ծածին . — Բհնյ. Տ. Սորէն Բիւշիւքեան : — 8.
Րուսնուզ՝ Ա. Աստուածածին. — Բհնյ. Տ. Կարա-
պետ Ա. Պոյաճեան : — 9. Իսլիմիէ՝ Ա. Ստեփան-
ոս : — 10. Տոպրիչ :

43. Ռ Ո Ի Մ Ա Ն Ի Ա

Աւագերեցներ իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ :
Եկեղեցիք. — Ֆոքչան՝ Ա. Աստուածածին, Ա. Գէորգ .
— Պուզրէչ՝ Ա. Հրեշտակապետ . Բհնյ. Տ. Յարու-
թիւն Անդրէասեան. — Պոթուչան՝ Ա. Աստուածածին,
Ա. Երրորդութիւն . — Եաչ՝ Ա. Աստուածածին,
Ա. Լուսաւորիչ . — Թրկառքնա՝ Ա. Աստուածածին.
Բհնյ. Տ. Յարութիւն Սարգսեան. — Կալաց՝ Ա. Աստ-

ուածածին. Բհնյ. Տ. Ղեւոնդ Փափաղեան — Պրայլա՝
Ա. Աստուածածին. — Պաքով՝ Ա. Հրեշտակապետ . —
Ռոման՝ Ա. Աստուածածին . — Բէօսուէնճէ՝ Ա. Աստ-
ուածածին . Բհնյ. Տ. Յակոբ Դատաւորեան : — Սու-
լինա՝ Սաչատուր քհնյ. Տ. Սաչատուրեան . — Իպ-
րայիլ՝ Ա. Աստուածածին . — Թուլչա՝ Ա. Լուսաւո-
րիչ . — Պապատաղ՝ Ա. Աստուածածին :

Մ Ա Ս Ն Ա Ի Ո Ր Թ Ե Մ Ե Ր

1. Ա Ր Մ Ա Շ

Փոխ. Վանահայր . — Տ. Եղիշէ Եպ. Դուրեան :
Եկեղեցիք. — Արմաշ՝ Չարխափան Ա. Աստուածածին : —
Սասկալ՝ Ա. Յակոբ : — Պըչկըտէրէ՝ Ա. Սալ :
Կարեվանք . — Տե՛ս առանձինն :

2. Գ Ա Ս Դ Ե Մ Ո Ի Ն Ի

Առաջ. Փոխանորդ . —
Թաղ. Խորհուրդ . — Գարրիէլ Թիւրապեան, Սարգիս
Իւզպաչեան, Մհ. Մատթէոս Փանոսեան, Յով-
հաննէս Իյնէճեան, Բենիամին Հալաճեան, Մար-
տիրոս Ճիվէլէկեան, Յովհաննէս Թիւֆէնկճեան,
Կարապետ Տ. Աբրահամեան :
Եկեղեցիք . — Գապեմուռնի, Պոյապատ, Դաշքէօրրիւ :

3. Պ Ի Լ Ե Կ Է Ս

Վանահայր . — Տ. Ստեփան Եպիսկ. Սանտալճեան :
Եկեղեցիք . — Կերթիք՝ Ս. Ստեփաննոս . — Մուսնճուսու Ն
Ս. Աստուածածին . — Պելեկես՝ Ս. Խաչ :
Վանկ . — Ս. Դանիէլ , Ս. Թաղէոս :

4. Կ Ի Ն Ճ

Առաջ. Փոխանորդ . — Տ. Վարդան Վրդ. Յակոբեան :

5. Ա Ղ Բ Ա Կ

Առաջ. Փոխանորդ . — Տ. Արսէն Վրդ. Գէորգեան :
Կրօն Ժողով . —
Քաղ. Ժողով . —
Եկեղեցիք . — Պաշտպէ . — Բազ՝ Ս. Յովհաննէս , Ս. Յա-
կոբ . — Առակ՝ Ս. Ստեփանոս . — Հերիսան՝ Ս.
Աստուածածին . — Խարատուն՝ Ս. Աստուա-
ծածին . — Յասպիստան՝ Ս. Յարութիւն . — Պմն-
կերտ. Փարսու . — Սորսէր՝ Ս. Էջմիածին . — Տիղէ
(Կաւառ)՝ Ս. Յովհաննէս . — Կարպիլ՝ (Կաւառ)՝ Ս.
Աստուածածին . — Միական (Ճուլամերկ) :
Վանկ . — Ս. Բարթողիմէոս :

6. Ս Ե Լ Ա Ն Ի Կ

Հովիւ . — Մկրտիչ Քննչ. Զլլատեան :
Մասուն . —

Թաղ. Խորհուրդ . — Գրիգոր Բաշալեան , Գրիգոր Պօ-
յաճեան , Թէոդորոս Բարամնսեան , Լեւոն Իւթիւ-
ճեան , Յովհաննէս Մարգարեան , Կարապետ Ղա-
զարոսեան , Թաղւոր Փրւսկիւլճեան :

7. Կ Ր Ե Տ Է

Հոգեւոր Հովիւ . — Աւետիս Քննչ. Ռափայէլեան :
Թաղ. Խորհուրդ . —
Եկեղեցիք . — Գանտիա՝ Ս. Կարապետ :

ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԻՒՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՍԻ

ԱՄԵՆ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊ. ՎԵՀԱՊԵՏԵԱՆ, Ծն.
Եգիպտոս 1819, ձեռնադրեալ եպիսկոպոս 1860 Յունիս
2, Մատթէոս Կաթողիկոսէ, Կ'ընտրուի Պատրիարք 1885
Նոյ. 15, Կը մտնէ պաշտօնի 1888 Յուլիս :

ՏՆՕՐԻՆ ԺՈՂՈՎ

Սահակ Արքեպիսկ. Խապեան՝ Լուսարարայեւ ,
Ներսէս Արքեպիսկ. Գէորգեան , Մամբրէ Եպիսկ. Մար-
կոսեան , Եգիա Վրդ. Յովհաննիսեան , Դեւոնդ Վրդ.
Մազսուսեան :

Պատր. Փոխանորդ . — Ներսէս Արքեպիսկ. Գէորգեան .
Պատր. Փոխանորդ Կ. Պոլսոյ . — Գէորգ Եպիսկ. Երէցեան .
Աւագ բարգման . — Մարգիս Վրդ. Տէմիրճեան .
Տեսուչ զարոյցներու . — Եղիշէ Վրդ. Զիլինկիրեան .
Հիւրընկալ . — Համազասպ Վրդ. Ղազարոսեան :

Վ Ի Ճ Ա Կ Ն Ե Ր

1. Երուսաղեմ. — Պատրիարք, Տ. Յարութիւն Արքեպ.
Վեհապետեան, Եկ. 9, Վանք 8 :
2. Շամ. — Տեառչ, Սերովբէ Վրդ. Սամուէլեան, Եկ. 1 :
3. Եամու. — Տեառչ, Մատթէոս Վրդ. Գայրգճեան :
Եկ. 1, Վանք 1 :
4. Պէյրոս. — Տեառչ, Ներսէս Վրդ. Խաչատրեան : Եկ. 1 :
5. Կիպրոս. — Տեառչ, Պետրոս Վրդ. Սարաճեան, Եկ. 2,
Վանք 1 :

Տ Ե Ս Չ Ո Ւ Յ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

- Ս. Յարութիւն. — Պօղոս Վրդ. Շահնազարեան :
Ս. Ասուածաձիւն. — Հմայեակ Վրդ. Երէցեան :
Ս. Հրեշակապետ. — Սամուէլ Վրդ. Կիրակոսեան :
Բերդեան. — Մկրտիչ Վրդ. Կիրակոսեան :
Ռամկ. — Բարթոլոմէոս Վրդ. Գրիգորեան :
Լարաբիա. — Թադէոս Վրդ. Եկաւեան :

ԿԱՅՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԿԻԼԿԻՈՅ

Տ. ԿԻՐԱԿՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԲԷՒՄԷՋԵԱՆ

Կարողիկոսական տեղապահ

Վ Ի Ճ Ա Կ Ն Ե Ր

Ի. ՍԻՍ

- Կար. տեղապահ. — Տ. Կիրակոս Եպ. Բէքմէղեան :
Կրօն. ժողով. —
Քաղ. ժողով. —

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Ընտրեալ ի Կարողիկոսութիւն Յանն Կիլիկիոյ

Յկեղեցիք . — Սիւ՝ Ս. Սոփիա . — Ֆեքէ , — Եէրէսպա-
զան . —

Վանօրայք . — Ս. Աստուածածին :

Նպասքնկալ վարժարանք . — Ֆեքէ . — Եէրէսպազան
գիւղեր :

2. ԱՏԱՆԱ—ՊԵՐԵՔԷՔ

Առաջն. Փոխանօրդ . — Տ. Գրիգոր Քհչ. Ներկարարեան :

Կրօն. Ժողով . —

Քաղ. Ժողով . —

Յկեղեցիք . — Ասանա՝ Ս. Ստեփանոս , Ս. Աստուա-
ծածին . — Թարսուս՝ Ս. Աստուածածին . — Մեր-
սին՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Միսիս . — Գողուլուք . —

Շէյխմուրազ՝ Ս. Գէորգ : Ընդամէնը 23 եկեղեցի :
Նպասքնկալ վարժարանք . — Էքպէղ ու Ֆասըլ գիւղեր :

3. Հ Ա Ճ Ը Ն

Առաջն. Փոխանօրդ . — Տ. Վահան Քհչ. Մանուկեան :

Կրօն. Ժողով . —

Քաղ. Ժողով . —

Յկեղեցիք . — Հաճըն՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Գէորգ ,
Ս. Թորոս . — Շառաերէ՝ Ս. Նշան . — Քէօսէլէր .

— Սողանլը . — Եալլաճը . — Ղարաավրան . —
Բոււլու՝ Ս. Լուսաւորիչ : Ընդամէնը 6 եկեղեցի :
Վանք . — Ս. Յակոբ Մծրնայ Հայրապետ :

4. Հ Ա Լ Է Պ — Ի Ս Ք Ե Ն Տ Ե Ր ՈՒ Ն — Ք Ի Լ Ի Ս

Առաջն. Տեղապան . — Տ. Մեսրոպ Ա. Քհչ. Աճէմեան :

Կրօն. Ժողով . — Մարկոս Քհչ. , Յակոբ Քհչ. Ա. Յով-
հաննէսեան , Ղեւոնդ Քհչ. Տ. Նահապետեան :

Քաղ. Ժողով . — Յակոբ Գույումճեան , Աւետիս Գա-
րաճեան , Ղազարոս Ստեփանեան , Պողոս Պապիկ-

եան, Յովհաննէս Թովթեան, Արզար Միրաքեան, Յակոբ Պարսամեան :

Եկեղեցիք. — Հալէպ՝ Ս. Քառասուն Մանուկ, Ս. Աստուածածին. — Բիլիս՝ Ս. Յովհաննէս Կարապետ. — Պեղան. — Գրբըզխան. — Աթըզ. — Իսքենտերուն՝ Ս. Լուսաւորիչ. — Ղնիէ (Ճեսար Շղուր) Ս. Կրպրիանոս. — Եագուպիչէ՝ Ս. Թորոս. — Քեսապ. — Որֆալիէ. — Կողի. — Մեշթէ. — Ճեսար Շղուր : Ընդամենը 8 եկեղեցի :

5. ԱՅՆԹԱՊ

Առաջն. Փոխանորդ. — Կարապետ Քնյ. Կիւլիւզեան : Կրօն. Ժողով. —

Քաղ. Ժողով. — Արմենակ Նազարէթեան, Աւետիս Միրիճանեան, Գալուստ Ղազարոսեան, Գրիգոր Լէյլէկեան, Կարապետ Եաղսըղեան, Կարապետ Նազարէթեան, Հրանտ Սիւլաճեան, Սմբատ Տէմիրճեան, Փիլիպպոս Սարգսեան :

Եկեղեցիք. — Այնթապ՝ Ս. Աստուածածին, Օրուլ գիւղ (Արըլ) Ս. Աստուածածին : Ընդամենը 8 եկեղեցի :

6. ԱՆԹԱՔԻԱ

Առաջն. Տեղապահ. — Տ. Թաղէոս Վրդ. Եկաւեան :

Կրօն. Ժողով. —

Քաղ. Ժողով. —

Եկեղեցիք. — Անթաքիա՝ Ս. Աստուածածին. — Պեթրաս՝ Ս. Մելիտոս. — Հաճի հապիպ՝ Ս. Աստուածածին, Եօղուն օլուգ՝ Ս. Աստուածածին. — Խարպէյ վազըֆ՝ Ս. Փրկիչ. — Քեպուսիչէ՝ Նորաչէն. — Քեսապ՝ Ս. Աստուածածին. — Գալատուրան՝ Ս. Աստուածածին. — Եագուպիչէ՝ Ս. Աստուածածին. — Արամոյ՝ Ս. Աստուածածին. — Ղըմէմիչէ՝ Ս.

Տիրամայր. — Էքիզօլուգ. — Քէօրքիւտ. — Չինարճըզ. — Ներքի. — Սեւ աղբիւր. — Արֆալը. — Պաղճըղապ : Ընդամենը 13 եկեղեցի :

7. ՄԱՐԱՇ

Առաջն. Տեղապահ. — Տ. Յովհաննէս Ա. Քնյ. Վարժապետեան :

Կրօն. Ժողով. —

Քաղ. Ժողով. —

Եկեղեցիք. — Մարաշ՝ Ս. Քառասուն Մանուկ, Ս. Ստեփաննոս, Ս. Կարապետ, Ս. Գէորգ Ս. Աստուածածին, Ս. Սարգիս. — Մարըլար. — Գըզըլ-Աղաճ. — Ֆընագճախ՝ Ս. Աստուածածին :

8. ԶԷՅԹՈՒՆ — ՖՈՒՌՆՈՒՉ

Առաջ. Տեղապահ. — Տ. Կարապետ Ա. Քնյ. Երկանեան : Կրօն. Ժողով. —

Քաղ. Ժողով. —

Եկեղեցիք. — Չէյթուն՝ Ս. Լուսաւորիչ, Ս. Աստուածածին, Ս. Յակոբ, Ս. Յովհաննէս, Ս. Սարգիս. — Ալապաշ՝ Ս. Կարապետ, Մխալ՝ Ս. Սարգիս. — Ալպիտան՝ Ս. Գէորգ, Ս. Յակոբ. — Եարփուզ. — Էյլէնճէ՝ Ս. Աստուածածին. — Ֆրոնուզ. — Կէօքսու. — Թաշօլուգ՝ Ս. Գէորգ. — Բուհար՝ Ս. Ստեփաննոս. — Տերէ քէօյ. — Տէճնկէլ՝ Ս. Աստուածածին. — Տէյիրմէն տէրէ. — Ենիսիճէ Գալէ. Չիւրիւզող. — Եղիասօպար : Ընդամենը 30 եկեղեցիք : Վաճօրայք. — Չէյթունի՝ Ս. Փրկիչ, Ս. Աստուածածին, Ֆանուզի Ս. Կարապետ. 4 :

Նպասնիկալ Վարժարանք. — Չէյթունի չորս թաղեր, Ալապաշ, Ալպտան, Եարբուզ, Ֆանուզ, Կէօքսու, Թաշօլուգ, Քիրէճըուհար, Տէրէքէօյ, Տէճնկէլ,

Տէյիրմէնտէրէ , Եէնիճէ գալէ , Չիւրիւք գող , Եղիա օպար :

9. Մ Ա Լ Ա Ք Ի Ա

Առաջն. Տեղապահ . — Տ. Խաչատուր Վրդ. Տէր Ղազարեան :

Կրօն. Ժողով . —

Քաղ. Ժողով . —

Եկեղեցիք . — Մալաթիա՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Յարութիւն , Ս. Երրորդութիւն . — Օրտուղ՝ Ս. Փրկիչ . — Էսկի՝ Ս. Ստեփանոս . — Ջրմուխտի՝ Ս. Էջմիածին . — Մուշոզկա՝ Ս. Աստուածածին . — Հէքիմ խան՝ Ս. Աստուածածին . — Հիւսնի Մանսուր՝ Ս. Աստուածածին . — Պեհեանի՝ Ս. Փրկիչ . — Քեախտա՝ Ս. Գէորգ , Էւլն . : Ընդամէնը 20 եկեղեցիք :

Վանօրայք . — Ս. Փրկիչ , Ս. Լուսաւորիչ , Ս. Անարծաթ բժիշկ :

Նպասքնկալ Վարժարանք . — Հիւսնի Մանսուր , Պեհեանի , Իւլպիչ :

10. Ե Ո Ջ Կ Ա Դ

Առաջ. Փոխանորդ . — Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Թուրսարգահան , Կրօն. Ժողով . —

Քաղ. Ժողով . — Եփրեմ Ասլանեան , Գասպար Բաբազեան , Արամ Արամեան , Կարապետ Արբաճեան , Յակոբճեան Փափաղեան , Բեմղի Գուլումեան , Գալուստ Անիազեան , Օննիկ Աճեմեան , Միսաք Կեզնեբեան , Մատթէոս Եսայեան , Ռուբէն Պերպերեան :

Եկեղեցիք . — Եողկադ՝ Ս. Աստուածածին . — Սարայ՝ Ս. Աստուածածին . — Մազար օղլու՝ Ս. Աստուածածին . — Ինճիրլի՝ Ս. Աստուածածին . — Գարապըլք՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Սաչլը՝ Ս. Աստուածա-

ծին . — Քեաիլէր՝ Ս. Գէորգ . — Սաաթլը՝ Ս. Աստուածածին . — Գոււմ Գուլու՝ Ս. Աստուածածին . — Էյլէնճէ՝ Ս. Աստուածածին . — Քէլլէր՝ Ս. Աստուածածին . — Պրուն Գչլա՝ Ս. Աստուածածին . — Չագմադ՝ Ս. Աստուածածին . — Պողազլահան՝ Ս. Մինաս . — Կէօլէճլի՝ Ս. Յակոբ . — Ուզունլու՝ Ս. Աստուածածին . — Չաթաք՝ Ս. Աստուածածին . — Գարահալլի՝ Ս. Յակոբ . — Կիւրտէ՝ Ս. Աստուածածին . — Պեւթօրէն՝ Ս. Գէորգ . — Իյտէլի՝ Ս. Փրկիչ . — Բոււմ-տիկին՝ Ս. Աստուածածին . — Չոխրատան՝ Ս. Թէոդորոս . — Յախրալու՝ Ս. Աստուածածին . — Իւրնէճ՝ Ս. Աստուածածին . — Մեհթեչէ՝ Ս. Աստուածածին . — Չաթ՝ Ս. Թորոս . — Տէլի Համազ՝ Ս. Նիկողոս . — Գարա Չայիր՝ Ս. Աստուածածին . — Գարա Եագուպ՝ Ս. Յակոբ : — Թերլիլի՝ Ս. Թէոդորոս . — Պեպէք՝ Ս. Աստուածածին . — Ազտաղմատէն՝ Ս. Աստուածածին . — Բէօն-բէնկ՝ Ս. Յակոբ . — Չորու՝ Ս. Գէորգ . — Սունկուրլու՝ Ս. Աստուածածին : Ընդամէնը 43 եկեղեցիք :

11. Կ Ի Ի Ի Ն — Մ Ա Ն Ճ Ը Լ Ը Գ

Առաջ. Տեղապահ . — Տ. Յակոբ Վրդ. Կէօնիւլեան :

Առաջ. Փոխանորդ . — Տ. Աղբէ Քնյ. Մանուկեան :

Կրօն Ժողով . — Յեսու Քնյ. Վարդապետեան , Մկրտիչ Քնյ. Թոփալեան , Սահակ Քնյ. Եաղուպեան , Ռնեւիմոս Քնյ. :

Քաղ. Ժողով . — Մկրտիչ Տէր Նահապետեան , Յակոբ Խրոթիկեան , Մանասէ Կրլոզեան , Կիւրեղ Արզոնեան , Յակոբ Աղտալեան , Սարգիս Աֆատեան , Արզար Բահմազեան :

Եկեղեցիք . — Կիւրին՝ Մայր եկեղեցի . — Չախճօր՝ Ս. Փրկիչ . — Շուզուլ՝ Ս. Յակոբ . — Էօրէն թաղ՝ Ս.

Գէորգ . — Գարահիսար՝ Ս. Սարգիս : Ընդամէնը
25 եկեղեցի , վանք 1 :

Նպասընկալ վարժարան . — Գարահիսար գիւղ :

13. ՏԻՎՐԻԿ

Առաջ. Փոխանորդ . — Գրիգոր Քննչ. Զարդարեան :
Կրօն. ժողով . —

Քաղաք. ժողով . —

Եկեղեցիք . — Տիվրիկ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Երրորդութիւն . —
Խուռնավիլ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Կամա՝
Ս. Աստուածածին . — Զմեմար՝ Ս. Երրորդութիւն .
— Աշուշէն՝ Ս. Թագաւոր . — Օտուր՝ Ս. Թովմաս .
— Կիւրեսին՝ Ս. Կարապետ . — Արմու թաղ՝ Ս. Գէորգ . —
Մըրուանա՝ Ս. Աստուածածին . — Բարդամ՝
Ս. Աստուածածին . — Սինջան՝ Ս. Գէորգ . — Բալանկա՝
Ս. Գէորգ : Ընդամէնը 14 եկեղեցի ,
վանք 2 :

Նպասընկալ վարժարանք . — Սինճան , Միրվանա , Ս.
Յակոբ , Արմութաղ :

13. ՏԱՐԵՆՏԷ

Առաջն. Փոխանորդ . — Ղեւոնդ Ա. Քննչ. Մուրատեան :
Թաղ. տորհուրդ . — Խաչեր թաթարեան , Մկրտիչ Դուրեան :

Եկեղեցիք . — Տարենտէ՝ Ս. Երրորդութիւն , Ս. Աստուածածին . —
Աշոտի՝ Ս. Աստուածածին : Ընդամէնը 6 եկեղեցի :

Վանք . — Ս. Յակոբ :

Նպասընկալ վարժարանք . — Քաղաք և Աշոտի գիւղ :

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ

Տ. ԱՐՍԷՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Կաթողիկոսական սեղապահ

Վ Ի Ճ Ա Կ Ն Ն Ե Բ

1. ԱՂԹԱՄԱՐ

Կաթ. Տեղապահ . — Տ. Արսէն Վրդ. Մարգարեան :
Տնօրէն ժողով . — Եղնիկ Վրդ. Ներկարարեան՝ Ասենապետ ,
Դանիէլ Վրդ. Զատոյեան՝ Ասենաղայիր , Յովհաննէս Վրդ.
Յակոբեան , Երեմիա Վրդ. Խաչատուրեան :

Եկեղեցիք . — Աղթամար կղզի՝ Ս. Խաչ :

1. Կարճկան . — Մոխրբերդ՝ Ս. Սարգիս . — Քաղաքաշտ՝
Ս. Աստուածածին . — Պատականց՝ Ս. Աստուածածին . —
Տըշող՝ Ս. Աստուածածին . — Յարբերդ՝ Ս. Յովհաննէս . —
Պողանիս՝ Ս. Աստուածածին . — Քարախներ՝ Ս. Ստեփանոս ,
Ս. Աստուածածին — Թրմար՝ Ս. Աստուածածին . — Ղատուրն՝
Ս. Աստուածածին . — Փշալանք՝ Ս. Յովհաննէս . —
Զիվայ՝ Ս. Սարգիս . — Պաղ՝ Ս. Թովմաս , Գոմս՝ Ս. Թովմաս . —
Օղվանց՝ Ս. Գէորգ . — Բեկանիս՝ Ս. Յարութիւն . —
Խումս՝ Ս. Պետրոս ու Ս. Գէորգ . — Սորթ՝ Ս. Գէորգ ու Ս. Սա-
հակ . — Կաւառվանիկ՝ Ս. Գէորգ . — Ծաղուր՝ Ս. Վարդան . —
Բեկու՝ Ս. Թորոս ու Ս. Կարապետ :
2. Ուսան՝ Ս. Աստուածածին . — Աթանայ՝ Ս. Գէորգ . —
Ս. Վարդան՝ համանուն եկեղեցի . — Թորգում՝

- Ս. Աստուածածին . — Բէօշք՝ Ս. Գէորգ . — Մաշկակտակ՝ Ս. Աստուածածին . — Անդղ՝ Ս. Գէորգ . — Գեմ՝ Ս. Թաղէոս . — Խարականց՝ Ս. Աստուածածին :
3. Կիցակ . Սմբան՝ Ս. Աստուածածին . — Կանդուուան՝ Ս. Գէորգ . — Սբնաուն՝ Ս. Աստուածածին . — Կապուտակ՝ Ս. Ստեփան :
4. Կարկառ . Յաղթ՝ Ս. Աստուածածին , Ս. Գէորգ . — Գիծի՝ Ս. Սարգիս . — Մճկանց՝ Ս. Սարգիս . — Ծողկու՝ Ս. Յովնաննէս , Ս. Ստեփանոս . — Եղեգնիս՝ Ս. Աստուածածին . — Թացու՝ Ս. Գէորգ , Ս. Աստուածածին :
5. Կեւեռ . Դեզոյ՝ Ս. Լուսաւորիչ . — Կարպի՝ Ս. Թաղէոս :
6. Խեֆի Չոր . Վերին Պմնկերտ՝ Ս. Դանիէլ . — Անկըշտոնց՝ Ս. Ստեփանոս . — Էրէմերու՝ Ս. Աստուածածին . — Աստուածաշէն՝ Ս. Ստեփանոս . — Խէք՝ Ս. Սարգիս . — Յնատան՝ Ս. Աստուածածին :
7. Շառաղ . Շատաղու թաղ՝ Ս. Աստուածածին . — Շատաղ՝ Ս. Ստեփանոս . — Վախրաֆ՝ Ս. Շմաւոն . — Սողմանց՝ Ս. Ամենափրկիչ : Ընդամենը 193 Եկ .
- Վաւօրայֆ . — Աղթամարայ Ս. Խաչ , Նարեկայ Ս. Սանդուխտ , Կապուտակողայ Ս. Յակոբ , Ոստանի Ս. Նշան , Սպիտակ Ս. Աստուածածին , Անդղայ Ս. Աստուածածին , Խեքայ Ս. Գէորգ , Փուլիու Ս. Գէորգ : Ընդամենը 41 վանք :
- Նպասքնկալ վարժարան . — Շատաղ :

2. Խ Ի Չ Ա Ն

Առաջն. Փոխանօրդ . — Տ. Պետրոս Վրդ. Գրիգորեան : Եկեղեցիքի . — 1. Ստորին Կարկառ , Արզու , Արբենց , Հուկուրծու , Հալս , Խնձորուտ :

2. Շիւնիանրս , Խարխոյ , Խաչե , Մանուկնց , Մահմտնց , Պոօշենց , Կարենակ , Նամ , Խածուս , Պահար , Անապատ , Եզոնց , Տի :
3. Սպարկերս , Ճաժուան , Կողենց , Բաղենց , Լուար , Թաղ , Տանձիս , Հողանդ , Վերին Հիւրիւք , Ստորին Հիւրիւք , Ուսպ , Խոյթ , Տոսու , Յարգին , Դալարս , Սուզանց , Առնջեկ , Մաթ , Կուան , Ներբան :
4. Մաւհրանֆ , Դոշենց , Ծնաղբերդ , Յարութ , Կոնիս , Բարկանց , Հաւընտան . Միջա , Ապարանք :
5. Նգար , Բուտ , Սորի , Բերդակ , Ներքին Գարուտ , Վերին Գարուտ , Բրունց , Դարոնց , Խուփ , Անդենց , Եկու :
6. Խորոս , Շէն գիւղ , Խարէթ , Լայլն : Ընդամենը 109 եկեղեցի .
- Վաւօրայֆ . — Խիզանու Աւագ Ս. Խաչ , Յեկուայ Ս. Գամաղիէլ , Ուրուանից Ս. Աստուածածին , Խընձորուտի Ս. Գէորգ , Ծկարայ Երաշխաւոր Ս. Աստուածածին , Բաղենից Ս. Աստուածածին , Ապարանից Ս. Խաչ : Ընդամենը 17 վանք :

Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ

Ս Ի Ն Ո Ղ

- Ն. Ս. ՕԾՈՒԹԻԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ՝ Նախագահ
- Տ. Արիստակէս Արքեպիսկ. Դաւթեան՝ Նախանգամ
- Տ. Մակար Եպիսկ. Բարխուդարեան
- Տ. Յուսիկ Եպիսկ. Մովսիսեան
- Տ. Աշոտ Վրդ. Շախեան
- Տ. Մխիթար Վրդ. Տ. Մկրտչեան

(Կը պակսին երեք անդամներ)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

- Յովհաննէս Եպիսկոպոս Շիրակունի
- Համազասպ Վրդ. Համազասպեան
- Կարապետ Վրդ. Տ. Մկրտչեան
- Եղիշէ Վրդ. Ահարոնեան

ՏՊԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

- Մատթէոս Վրդ. Մատթէոսեան
- Եղնիկ Վրդ. Գեանջեցեան
- Ընծակ Վրդ. Եպիսկեան
- Հռատարապետ՝ Ղեւոնդ Եպիսկ. Յովակիմեան
- Տեառչ ձեւարակի՝ Պ. Կարապետ Կոստանեան
- Մասեւորարանապետ՝ Յուսիկ Վրդ. Զոհրաբեան
- Գանձապետ՝ Եղիշէ Վրդ. Ահարոնեան
- Դիւանապետ՝ Կորիւն Վրդ. Սահակեան

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆՔ ԹՈՒՍԱՍՏԱՆԻ

1. Ե Ր Ե Ի Ա Ն

- Ա. Երեւան. — Թեմակալ, Սուքիաս Արքեպիսկոպոս Պարզեան. — Եկեղեցիք՝ 92. — Վանորայք՝ 10. — Վարժարան 1, Թեմական դպրանոց :

- Բ. Հին-Նախիջեւան. — Յաջորդ. Սիոն Վրդ. Տէր Մանուէլեան. — Եկեղեցիք 94. — Վանորայք 12 :
- Գ. Աղեհանգրապոլ. — Յաջորդ. Մամբրէ Վրդ. Մելիք-Աղամեան. — Եկեղեցիք 48. — Վանորայք 2. — Սուրճալի եկ. 23. — Նոր-Պայազիս՝ եկ. 60. — Վանք 8 :
- Դ. Կարս. — Յաջորդ. Կիւրեղ Վրդ. Կիւրեղեան. — Եկեղեցիք 89. — Վանք՝ 4 :
- Ե. Տարեւ. — Յաջորդ. Խոսրով Վրդ. Փելիթակեան, Եկեղեցիք 89. — Վանք 11 :

2. ՎՐԱՍՏԱՆ ՈՒ ԻՄԷՐԵՂ

- Ա. Տփղիս. — Նախանգամ եւ Վարիչ. Տ. Արսէն Վրդ. Ղլտճեան. — Եկեղեցիք 135. — Վանորայք 3. — Վարժարան 1 Թեմական դպրոց : — Քաթալիս, Փոթի, Բաթում, Արաուին, Արտանուշ, Սոխում, 13 :
- Բ. Գորի. — Յաջորդ. Յովհաննէս Վրդ. Տ. Գէորգեան. — Եկեղեցիք՝ 22. — Թեւալ՝ 24. — Սգնախ՝ 16. — Զաքարիա՝ 13 :
- Գ. Ախլցխա. — Յաջորդ. Բարդէն Վրդ. Աղաւելեան. — Եկեղեցիք 14. — Ախալքալաք 51 :
- Դ. Գանձակ. — Յաջորդ. Անանիա Եպո. Համազասպեան. — Եկեղեցիք 29. — Վանք 9. — Ղազախ 52 եկեղեցի. — Վանք 3 :

3. Ղ Ա Ր Ա Պ Ա Ղ

- Ա. Շուշի. — Առաջնորդ. Գրիգոր Եպո. Գառնակիրեան. — Եկեղեցիք 157. — Վանորայք 11. — Վարժարան 1. Թեմական դպրոց :
- Բ. Նուխի. — Յաջորդ. Սահակ Վրդ. Տէր Միքայէլեան, Եկեղեցիք 51. — Վանորայք 2 :

4. Շ Ա Մ Ա Խ Ի

- Ա. Շամախի . — Նախանդաւ . Եփրեմ Վրդ . Մուքիասեան . — Եկեղեցիք 27 . — Վանօրայք 2 : — Գէօքղայ՝ 17 , Դուբայ՝ 3 , Դերբէնս՝ 1 :
- Բ. Բագու . — Գործակալ . Եղիշէ Ա . քչյ . Գեղամեան . — Եկեղեցիք 2 :

5. Ա Ս Տ Ր Ա Խ Ա Ն

- Ա. Աստախան . — Առաջնորդ . Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Սեղբաքեան . — Եկեղեցիք՝ 5 . — Անկելանոց՝ 1 . — Նիժնի Նովկորոս՝ 1 , Սղաւրոպոլ՝ 6 . Թերեկեան շրջան՝ 12 , Կուբանեան շրջան 6 , Դաղըստան՝ 2 , Անդրկասպեան երկիր՝ 4 , Թուրքաստան 1 . Սարատով 1 , Սիբերիա 1 : Ընդամէնը 40 եկեղեցի :
- Բ. Արգար . — Նախանդաւ . Թովմաս Վրդ . Բաղասասրեան : Եկ . 1 :

6. Պ Ե Ս Ա Ր Ա Պ Ի Ա

- Ա. Պեսարապիա . — Առաջնորդ . Ներսէս Արքեպիսկոպոս Խուզավէրդեան . — Եկեղեցիք 6 . — Քերսոն՝ 3 , Խարքով՝ 1 , Տաւրեկեան նահանգ՝ 14 եկատարինուլաւ՝ 1 : — Վանք 3 . — Թեմական դպրոց 1 :
- Բ. Նոր Նախիջեան . — Յայրոյ . Մուշէ Վրդ . Եղազեան . — Եկ . 14 , Վանք 1 :
- Գ. Պեսրուրգ . — Նախանդաւ . Գէորգ Ա . ԲՏ . Խանթարճեան . — Եկ . 2 :
- Դ. Մոսկուա . — Նախանդաւ . Յարութիւն Ա . ԲՏ . Պոպովեան . — Եկ . 3 :

ԱՌԱՋՆՈՐԳԱՐԱՆԻ ՊԱՐՍԱՍՏԱՆԻ

1. Ա Ս Պ Ա Հ Ա Ն

- Ա. Ասպանան . — Առաջնորդ՝ Սահակ Արքեպիսկ . Այվատեան . — Եկեղ . 15 , Վանք 2 :
- Բ. Թեհրան . — Փոխանորդ՝ Բագարաս Վրդ . Վարդազարեան . — Եկեղեցիք :
- Գ. Կալկաթա . — Հովիւ՝ Անդրէաս ԲՏնյ . Արգարեան . — Եկեղեցի՝ Ս . Նազարէթ :
- Դ. Մասրաւ . — Հովիւ՝ Մաշթոց ԲՏնյ . Իսրայէլեան . — Եկեղեցի՝ Ս . Աստուածածին :
- Ե. Պոմպա . — Հովիւ՝ Գրիգոր քչյ . Ղեւոնդեան . — Եկեղեցի՝ Ս . Պետրոս :
- Զ. Պաղաւիա . — Հովիւ՝ Եղիշէ քչյ . Մկրտումեան . — Եկեղեցի՝ Ս . Յովհաննէս :

2. Ա Տ Ր Պ Ա Տ Ա Կ Ա Ն

- Ա. Ասրպասական . — Առաջնորդ . Եղիշէ Վրդ . Մուրատեան . — Եկեղեցիք՝ Դաւթէժ Ս . Աստուածածին , Ս . Սարգիս :
- Բ. Սալմաս . — Փոխանորդ . Եղնիկ Վրդ . Երկարակեցեան . — Եկեղեցիք :

ԱՌԱՋՆՈՐԳԱՐԱՆ ԵՒՐՈՊԻՈՅ

- Ա. Եւրոպա . — Առաջնորդ . — Տ . Գէորգ Եպիսկ . Իւթիւճեան :
- Բ. Բարիգ . — Հովիւ՝ Վասիլայուճ ԲՏնյ . Քիլպարեան . Մատու . և Եկեղեցի նոր հիմնարկեալ :
- Գ. Մաւսիլիա . — Հովիւ՝ Գէորգ Եպիսկ . Իւթիւճեան . — Մատու . Ս . Յարութիւն :

- Գ. Մանչեսթր . — Առժ. Հովիտ՝ Մկրտիչ Քնյ. Մրչիկեան .
— Եկեղեցի՝ Ս. Յարութիւն :
- Ե. Սուչովա . — Հովիտ՝ Կարապետ Քնյն. Կայնաեան . —
Եկեղեցիք՝ Ս. Խաչ , Ս. Սիմէոն :

ԱՌԱՋՆՈՐԿԱՐԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

- Ա. Ուսքր . — Առաջնորդ՝ Յովսէփ Եպիսկ. Մարաճեան .
— Եկեղեցի՝ Ս. Փրկիչ :
- Բ. Նիւ-Եորք . — Հովիտ՝ Մաշթոց Վրդ. Փափազեան . —
Եկեղեցի՝ Ս. Յովնանէս :
- Գ. Պոսքրն . — Հովիտ՝ Ղեւոնդ Վրդ. Մարդուկէսեան .
— Մատուռ :
- Դ. Բոսթոն . — Հովիտ՝ Խաչ Վրդ. Մարգարեան . —
Մատուռ :
- Ե. Լորեն . — Հովիտ՝ Արսէն Վրդ. Վեհուհի . — Մատուռ :
- Զ. Չիքսկոյ . — Հովիտ՝ Վահրամ Քնյն. Մարիեան . —
Մատուռ :
- Է. Ֆրեզկոյ . — Հովիտ՝ Ահարոն Վրդ. Սահրոյեան . — Ե-
կեղեցի՝ Ս. Փրկիչ :

ՀԱՅ ՀՈՌՈՍԷԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

- ԱՐԲԱՀԱՄ ՊԵՏՐՈՍ Ա. 1740—1749:
- ՅԱԿՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Բ. 1749—1753:
- ՄԻՔԱՅԷԼ ՊԵՏՐՈՍ Գ. 1753—1780:
- ՐԱՐՍԵՂ ՊԵՏՐՈՍ Դ. 1780—1788:
- ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Ե. 1788—1812:
- ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Զ. 1812—1841:
- ՅԱԿՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Է. 1841—1843:
- ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Ը. 1843—1866:
- ԱՆՏՈՆ ՊԵՏՐՈՍ Թ. (ՀԱՍՈՒՆԵԱՆ) 1866—1886:
- ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՊԵՏՐՈՍ Ժ. (ԱԶԱՐԵԱՆ) 1886—1899:

ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԱ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ. Կարո-
ղիկոս-Պատրիարք, ծն. Թիւրքմէն (Մերսին) 4 յունուար 1829,
ընտրեալ 14 յուլիս 1899:

Պատր. փոխանորդ. Աւետիս Արքեպիսկոպոս Արփիարեան:
Պատր. դիւանապետ. Սահակ վրդ. Ճիզմէճեան:
Գործակատար. Յովսէփ Էֆ. Շէհրեան:

Կրօնական Ժողով

ԳԱՀԵՐԷՑ՝ Կարողիկոս-Պատրիարք:
ԳԵՐ-ԳԱՀԵՐԷՑ՝ Փոխանորդ:
Սահակ Ծ. վրդ. Ճիզմէճեան, Պօղոս Գեր. Գաղբիկեան, Արսէն
Գեր. Իւսիւֆեան, Յովսէփ Ծ. վրդ. Արիկեան, Ստեփան վրդ. Արիկ-
եան, Բառնաբազ վրդ. Սամանճեան, Յովսէփ վրդ. Ռոբոսեան, Ներ-
սէս վրդ. Աճէմեան, Գեորգ Ծ. վրդ. Թերղիսպաշեան, Հ. Եղիա վրդ.
Բիլճեան, Հ. Գր. վրդ. Գալէմքեարեան:
Ատենաղպիր՝ Կոմիտաս վրդ. Իսրէնտերեան:

Վարչական ժողով

ԳԱՀԵՐԷՑ՝ Կարողիկոս-Պատրիարք:

ԴԵՐ-ԳԱՀԵՐԷՑ՝ Պատր. Փոխանորդ:

Պողոս Գեղ. Գաղթիկեան, Նիկողոս Ծ. վրդ. Պաղշեան, Անտոն

Ազնաւոր, Յովհաննէս Գարտաշեան, Վիշէն Գասապեան, Մկրտիչ Էնքերճեան, Միհրան Երազեան, Գրիգոր Ոսկեան, Զարեհ Շիշմանեան, Մանուէլ Նաշեան, Յովհաննէս Փիլիպպոսեան, Սահակ Զիւլբոշեան:

Ատենադպիր՝ Կոմիտաս վրդ. Իսքենտերեան:

Հրահանգութեան կարիւորը

Զարեհ Շիշմանեան՝ Ատենապետ: Գէորգ վրդ. Թերղիպաշեան, Յովհաննէս Ոսկեան:

Պատաստանական կարիւորը

Սահակ վրդ. ճիզմէճեան՝ Ատենապետ, Հ. Եղիա վրդ. Քիւճեան, Յովհաննէս պէյ Ալիքսանեան, Յովհաննէս Գարտաշեան, Գէորգ Մարտիրոսեան, Ատենադպիր՝ Սերովբէ Ֆերճատեան:

Հոգաբարձ. Ա. Յակոբայ անկիլանցիցի

Բառնարատ Ծ. վրդ. Սամանճեան՝ Ատենապետ: Սահակ Զիւլբոշեան, Պողոս Շերպետճեան, Գրիգոր Պլըյըգեան, Գրիգոր Միհրանէ Հոգեւոր պաշտօնեայ . . . : Բժշկապետ՝ Տաթև. Գէորգ Զոհրապ, Վիրարուժապետ՝ Տաթև. Միհրան Զարդարեան:

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ ԵՒ ՄԵԾԱԻՈՐՆԵՐ

Ղալաթիա, ս. ԳՐԱՅ. Յովսէփ Ծ. վրդ. Արիկեան:

Բերա, ս. ՅՈՎՀ. ՈՍԿԵՐԵՐԱՆ, Նիկ. Ծ. վրդ. Պաղշեան:

Բերա, ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԻՆ. (ԱՅՈՌԱՆՍՅՑ):

Բերա, ս. ԵՐԲՈՐԳՈՒԹԻՒՆ. Պողոս Գեղ. Գաղթիկեան:

Բանկալիի, ս. ԳՐԱՅ ՅԶՈՒԹԻՒՆ. Հ. Գր. վրդ. Իսլէմբեարեան:

Օրբաքոյ, ս. ԳՐ. ԼՈՍՍԱՌՈՐԷ. Բարսէղ Ծ. վրդ. Զատոյեան:

Սամաթիա, ս. ԳՐԱՅ ՅԶՈՒԹԻՒՆ. Ստեփան վրդ. Արազեան:

Եկեղեցոյ ս. ՅՈՎՀ. ՄԿՐՏԷ. Հ. Եփրեմ՝ Վ. Զաղբճեան:

Պէոյիւքոսի, ս. ՊՅՂՈՍ. Յովհ. վրդ. Արիկեան:

Մեծ կղզի, ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԽԻՆ. Ներսէս վրդ. Բարազեան:
Թարապիա, ս. ԱՆՏՈՆ, Ալիքսան վրդ. Սիրունեան:
Գանտիլի, ս. ՅՈՎՍԷՓ. Յովսէփ Ծ. վրդ. Արիկեան:
Գատրքոյ, ս. ԼԵՒՈՆ. Անտոն վրդ. Իսքենտերեան:

ՎԻՃԱԿՆԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐ

ՍՎԱԶ. Սահակ Արքեպիսկ. Հաճեան	Եկեղեցի 4
ՀԱՒԷՊ. Օքտենտիոս Արքեպ. Սայրեղեան	» 4
ՄԵՐՏԻՆ. Յուսէփ Արքեպ. Կիւլեան	» 3
ԱՏԱՆԱ. Պողոս Եպ. Թերզեան	» 5
ԷՐԶՐՈՍ. Կարապետ Եպ. Բզըւբեան	» 5
ԽԱՐԲՈՒՐ. Ստեփան Եպ. Իսրայէլեան	» 3
ՄԱՂԱԹԻԱ. Միքայէլ Եպ. Խաչատուրեան	» 4
ՄՈՒՇ. Ներսէս Եպ. Ճնաղեան	» 6
ՊՐՈՒՍԱ. Յարութիւն Եպ. Ճամճեան:	» 2
ՏԻՐՊԵՏԻՐ. Անդրեաս Եպ. Չիլիպիան	» 4
ԳԱՅՍԵՐԵ. Մատթէոս Եպ. Սիպիան	» 1
ԵԿԵՊՏՈՍ. Պողոս Եպ. Սապոյաղեան	» 2
ԷՆԿՈՒՐԻ. Կղեմէս Եպ. Ղազարոսեան	» 4
ՄԱՐԱՇ. Յովհաննէս Եպ. Մուրատեան	» 3
ԴԻԱՊՈՆՏԻՆ. Յովհ. վրդ. Ղազարոսեան՝ Կար. Փոխ.	» 4
ԶՄՄԱՐ. Անդրեաս վրդ. Աղէքսանդրեան՝ Վանանայր	» 1
ՊԱՂԵՅԻԿ. Յուսէփ Ծ. վրդ. Պաղտատարեան՝ Կար. Փոխ.	» 2
ՊԵՐՈՒԹ. Պետրոս Ծ. վրդ. Արիկեան՝	» » » 1
ԻԶՄԻՏ. Հ. Դաւիթ վրդ. Նազարէթեան	» » » 2
ԻԶՄԻՐ. Հ. Նիկողոս Ծ. վրդ. Աւգերեան	» » » 2
ՊԱՂՏԱՏ. Փիլիպպոս վրդ. Մաղաբեան	» » » 1

Մ Ի Ա Բ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ի

1. ՎԼԵՆԵՍԿՅՈյ Միսիբարեանց Արքայապետ, 2. ԻԳՆԱՏԻՍ ԱՐՔԵՊ. ԿՈՐԵՂԵԱՆ:
2. ՎԻԵՆՆԱյի Միսիբարեանց Արքայական փոխանորդ, 2. ԹԱԿԷՍ ՎՐԴ. ԹՈՌԵՆԱՆ:
3. ԱՆՏՈՆԵԱՆց Արքայապետ, 2. ՈՍՓԱՏԷՂ Ծ ՎՐԴ. ՄԻԱՍԷՐԵԱՆ:

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԵՓԱՆ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ. 1850—1865:

ՂԱԶԱՐՈՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ. 1865—1884:

ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹ՛ՀՈՍԵԱՆ. 1868—1884:

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՊՈՅՍՏՅԱՆ. Ազգապետ, ընտրեալ 1884:

Իրա ազեա-խորհրդական՝ Արշակ Շմաւոնեան:

Քարտուղար՝ Կարապետ Սենեքերիմեան:

Ա. Գործակատար՝ Առաքել Կեօղիւպէ՛ղիւքեան:

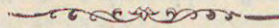
Բ. Գործակատար՝ Գաբրիէլ Մինասեան:

Վարչ. Ժողով

ԻրոՖ. Յակոբոս ձե՛ճիպեան, Գեորգ Խարբուղեան, Միհրան Յովհաննէսեան, Յովհաննէս Մինասեան, Արշակ Շմաւոնեան, Կարապետ Սենեքերիմեան, Պետրոս Տոնճեան, Յարութիւն Կոստիկեան, Յովհաննէս Թելֆեան, Պատ. Յովհաննէս Գրիգորեան:

Յկեղեց. Միւսրիւնք

ԲՈՒԹԱՆԻԱ. Պատ. Յակոբ Թաշճեան՝ Նախագահ Ժողով. Ժղվ. 16			
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ. Պատ. Միմն Պապասիմեան	»	»	» 43
ԽԱՐԲՈՒԳ. Պատ. Աստուածատուր Անդրէասեան	»	»	» 47
ԿՐԻՍՏԱՆ. Պատ. Ահարոն Շիրաճեան	»	»	» 50

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ո Յ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՅ

ՀՈԳԵՒՈՐ ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ

Տ. ՅՈՎԱԿԻՄ Գ. Արքեպիսկոպոս և տիեղերական Պատրիարք Յունաց Կոստանդնուպոլսոյ. աթոռ ի Կոստանդնուպոլիս. ունի 12 մետրոպոլիտաներու Սիւննոդոս, և 72 մետրոպոլտական զիճակներ Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ մէջ:

Տ. ՓՈՏԻՈՍ, Պատրիարք և Պապ Յունաց Աղեքսանդրիոյ. աթոռն յԱղեքսանդրիա. ունի 3 մետրոպոլտական զիճակներ Եգիպտոսի մէջ:

Տ. ՄԵԼԵՏԻՈՍ, Պատրիարք Յունաց Անտիոքայ. աթոռն ի Դամասկոս. ունի 14 մետրոպոլիտական զիճակներ Սուրիոյ և մերձաւոր նահանգաց մէջ:

Տ. ԴԱՄԻՆՈՍ, Պատրիարք Յունաց Երուսաղէմի. աթոռն յԵրուսաղէմ. ունի 10 մետրոպոլտական զիճակներ Պաղեստինի մէջ:

Տ. ՅՈՎԱԿԻՄ Փ. Երզարք Պուլկարայ. աթոռն ի Կոստանդնուպոլիս. ունի 22 մետրոպոլտական զիճակներ Եւրոպական Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ մէջ:

Տ. ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՅԴԼՄՍԵՀ, Պատրիարք Ատրուոյ Անտիոքայ. աթոռն ի Տէյրէլլաֆրան, Մէրսինի մօտ. ունի 12 առաջնորդական զիճակներ Ասիական Թուրքիոյ հարաւային նահանգաց մէջ:

Տ. ՇՄԱԻՈՆ (ՄԱՐ ՇԻՄՈՒՆ), Պատրիարք Նաստուրի Քաղղէացոց. աթոռն ի Շէմոնիան՝ Հեքքեարի մէջ, ուր է իր Ժողովրդեան մեծագոյն մասը, և ունի Առաջնորդական զիճակներ նաև Պաղտատի և Մուսուլի նահանգներուն մէջ:

Տ. ԱՄՊԱ ԿԻՒՐՂՈՍ , Պատրիարք Ղպտեաց Աղեքսանդրիոյ . աթոռն ի Գահիրէ . ունի մետրոպոլտական վիճակներ Եգիպտոսի և Եթովպոյ մէջ :

Տ. ԵՂԻՍ ՊԵՏՐՈՍ ՀՅՅԷՔ, Պատրիարք Հռովմէական Մարտեաց Անտիոքայ . աթոռն ի Քէսարովան՝ Լիբանանու մէջ . ունի 7 եպիսկոպոսական վիճակներ Լիբանանու և Սուրիոյ մէջ :

Տ. ԿԻՒՐԵՂ ՊԵՏՐՈՍ ՃԵՀԱ, Պատրիարք Հռովմէական Մեկքիդաց Անտիոքայ և Աղեքսանդրիոյ . Աթոռն ի Պէյրուսթ , ունի 11 եպիսկոպոսական վիճակներ Հաւլայի և Սուրիոյ նահանգաց մէջ :

Տ. ԵՓՐԵՄ ԻՓՆԱՏԻՈՍ ԲԱՀՄԱՆԻ , Պատրիարք Հռովմէական Ասորեոց Անտիոքայ . աթոռն ի Մերսին . ունի 7 եպիսկոպոսական վիճակներ Ասիական Թուրքիոյ հարաւային նահանգներուն մէջ :

Տ. ՅՈՎՍԷՓ ԷՄՄԱՆՈՒԻԼ ԹՈՒՄԱՍ , Պատրիարք Հռովմէական Քաղղէացեոց Բաբելոնի . աթոռն ի Մուսուլ . ունի 10 եպիսկոպոսական վիճակներ Ասիական Թուրքիոյ հարաւային նահանգներուն մէջ :

Տ. ԿԻՒՐՂՈՍ ՄԱԿԱՐ , Պատրիարք Հռովմէական Ղպտեաց Աղեքսանդրիոյ , աթոռն ի Գահիրէ . ունի 2 եպիսկոպոսական վիճակներ Եգիպտոսի մէջ :

Ա Ջ Գ Ա Պ Ե Տ Ն Ե Ր

ՄՈՇԷ ԼԷՎԻ ԷՓէնտի , Հրէից ընդհանուր Խախմապետի տեղակալ ի Կոստանդնուպոլիս , ունի 5 Խախմաներէ բազկացեալ ժողով կրօնական գործոց համար , և 24 Մեծ Խախմաներ Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ մէջ :

ՕՐԹՆ ՎԱՐԹԱԼԻԹԻ ԷՓէնտի , վարիչ ազգապետական դիւանի օսմանեան հպատակ լատինաձէս Կաթօլիկներու ի Կոստանդնուպոլիս :

Դ Ր Ա Մ Ա Տ ՈՒ Ն Ք

Դրամատունները շատ մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանեն անտեսական աշխարհին և կարեւոր դեր մը կը կատարեն առեւտրական գործաւնութեանց մէջ : Միութեան գիծն են դրամազուխներու խնդրանքին ու մատուցման, կամ ուրիշ խօսքով , միջնորդ մըն են դրամատէրներու միջև որոնք իրենց դրամը շահագործել կը փափաքին , և առեւտրական ու ճարտարարուեստական ձեռնարկուներու՝ որոնք այդ դրամէն օգտուիլ կ'ուզեն : Դրամատուններն երեք կարգի կը բաժնուին .

Ա. Շահագիտականները , տէրութեանց և ճարտարարուեստական ընկերութեանց հաշւոյն փոխառութիւններ հրապարակ կը հանեն , բայց յաճախ իրենց միջնորդէքով գո՛հ չմնալով՝ այդ թուղթերու անկրօն կամ բարձրացման մէջ ալ շահ կը փնտռեն :

Բ. Առեւտրական դրամատուններն ապահով և ընթացիկ գործողութիւններ կը կատարեն , օրինակի համար , ուրիշի հաշւոյն գանձումներ կամ վճարումներ կ'ընեն , առեւտրական թուղթեր կը զեղչեն , վարձագիր կը ծախեն , ընթացիկ հաշիւներ կը բանան , արժեթուղթերու , ապրանքներու կամ ապրանքի գոնեսըմաններու վրայ կանխավճար կ'ընեն , թանկագին մետաղներ (ոսկի , արծաթ) կը գնեն ու կը վաճառեն , իրենց կամ ուրիշներուն հաշւոյն փոխանակութիւններ կ'ընեն , արպիորամի գործողութիւններ կը կատարեն և այլն :

Գ. Իսկ Շրջաբերութեան դրամատունները յատուկ արտօնութեամբ դրամատոմսեր չըջարկութեան կը հանեն :

Դրամատուններու դրամագլուխը քիչ անգամ մասնաւորներու դրամով կը կազմուէր . բաժնեթուղթերով դրամատուն կազմելու սովորութիւնն ընդհանրացած է հիմա :

Բաժնեթուղթն ընկերային փոխանցելի բաժին մըն է , անանուն կամ գոնանիք ընկերութեան մը մասնակցողներուն յատուկ . Բաժնեթուղթը կրնայ կամ անունանական ըլլալ կամ օրորդիօր , կամ նոյն իսկ երբեմն ի հրամանի : Դրամատուններու կամ ապահովագրական կարգ մը ընկերութիւններու բաժնեթուղթերն անունանական են : Բաժնեթուղթերը հաւասար գումարներ կը ներկայացընեն և իրենց տէրէրուն հաւասար իրաւունքներ կ'ուտան՝ ընկերութեան շահուն կամ դրամագլխի վրայ : Այսու հանդերձ կան սակաւաթիւ ընկերութիւններ որոնք սովորականներէն զատ , առանձնաշնորհալ բաժնեթուղթեր ալ հրապարակ հանած են : Բաժնեթուղթը ըստ օրինի անբաժանելի է , այսինքն չի կոտորակուիր : Օրինակի համար , բաժնետիրոջ մը ժառանգորդները չեն կրնար պահանջել որ նոյն բաժնեթուղթէն իրենց ինկած բաժինը ներկայացնող թուղթեր տրուին զատ զատ : Բաժնետէր մը իրաւունք ունի , 1. Ընկերութեան զուտ շահէն համեմատական բաժին մը առնել և 2. Մասնակցել բաժնետեսարց ընդհանուր ժողովներուն , Վարչական Խորհուրդը ընտրելու կամ ընկերութեան հաշիւները քննելու համար : Սակայն այս իրաւունքն առ հասարակ ամէն բանետէր չի վայելեր : Օրէնքը կ'արտօնէ ընկերութիւնն որոշել որ այսչափ բաժնեթուղթ ունեցողները միայն մասնակցին ժողովներուն : Ընկերային դրամագլուխին առ նուազն $\frac{1}{20}$ ը ներկայացնող բաժնետեսարք կրնան իրենց ծախքով և միւս բաժնետեսարց անունով զատ բանալ Վարչական Խորհրդոյ անդամներուն զէմ , եթէ զեղծում մը կամ խարդախութիւն մը տեսնեն :

Իրամասնուք (Պանքնոք) տեսակ մը թղթադրամ է որուն արժէքը մետաղադրամով կը վճարուի ներկայացնողին : Դրամատումը , շրջաբերութեան հանող դրամատան համար , աւանդ մըն է որ կրնայ ամէն վայրկեան պահանջուիլ : Ասոր համար է որ պանքան պարտաւոր է անոր փոխարէնն ունենալ իր անուակին մէջ , ըլլա՛յ մետաղադրամ , ըլլայ առեւտրական թուղթ :

Դրամատուն մը պարտաւոր է հատուցանել իր շրջաբերութեան հանած այն տոմսերն որոնք հինցած կամ աւրուած են , մինչ այս պարտաւորութենէն ազատ է , երբ թուղթերը կորսուած , գողցուած կամ այրած ըլլան : Նոյնպէս պարտաւոր չէ վճարել կեղծ դրամատոմսերը , նոյն իսկ եթէ ներկայացնողին պատուաւորութիւնը խնդրոյ աւարկայ չըլլայ : Բայց ընդհանրապէս կ'ընդունի այն դրամատոմսերն որոնց ճարտար նմանութիւնը կրնար խաբել ամէնէն աղէկ ճանչցողներն իսկ : Դրամատում կեղծողները ցկեանս բանտարկութեան կը դատապարտուին :

Արպիդրածն ընտրութիւն մըն է և կը կայանայ վճարելու մասին ամէնէն խնայողական և ծախելու մասին ամէնէն շահաւոր եղանակը գտնելու մէջ : Արպիդրածի գործողութիւնները կը կատարուին փոխանակաբերու , արժէթուղթերու , թանկագին մետաղներու և ըն.ի վրայ : Այս գործողութիւնները կատարող շահագէտներ այս ինչ հրապարակէն գնելով և այն ինչ հրապարակին վրայ ծախելով՝ յաճախ կարեւոր շահեր կ'ընեն , բայց ամէն բանէ առաջ հարկ է ճիշտ ծանօթութիւններ ունենալ զանազան հրապարակներու սովորութեանց վրայ : Արպիդրածի մէկ ուրիշ ձեւն ալ կը կատարուի ապրանքի վրայ :

Զեղչ . — Զեղչն որ առեւտուրի մէջ յաճախագէպ գործողութիւն մըն է՝ այն գումարն է որ վար կը գրուի

պայմանաժամէն առաջ վճարուող առեւտրական թուղթի մը արժէքէն :

Երկու տեսակ զեղչ կայ . 1 . Արտաքին կամ Առեւտրական և 2 . Ներքին : Առեւտրական զեղչն է թուղթին մէջ յիշատակուած գումարին տոկոսը մինչեւ պայմանաժամ եղած օրերուն համար : Այս զեղչը նախամեծար կը համարուի , որովհետեւ հաշիւը դիւրին է եւ զեղչողին համար շահաւոր : Իսկ ներքին զեղչն ալ սա է : Եթէ թուղթին վճարման պահուն տոկոսի դրուեր , պայմանաժամին ճշդիւ պիտի արտադրէր այնչափ գումար որչափ պէտք էր իրեն՝ հաւասարակշռելու համար թուղթին անուանական գումարը :

$$Q_{\text{եւ}} = \text{Փորձիւլ առեւտրական զեղչի} = \frac{U \cdot 0}{3700} = \frac{U \cdot 0}{F}$$

U = Անուանական արժէք : U = Սակ : Z = Հիւմակուան արժէք : O = Օրերու թիւը : Q = Ձեղչ : F = Ձեղչի սակին համապատասխանող բաժանարար :

Թուղթին գումարը U . ըլլալով կ'ունենանք .

$$Z = U - \frac{U \cdot 0}{F} = \frac{U(F - 0)}{F}$$

Ներքին զեղչի հաշիւներու համար վերը նշանակուած ձեւերը կը գործածուին երբ մէկ թուղթի վրայ է գործողութիւնը : Բայց երբ միեւնոյն առեն մէկէ աւելի թուղթեր պիտի զեղչուին , մէկ գործողութիւն միայն կը բաւէ : Ասոր համար շինուած է Ձեղչի ցուցակն , ուր կը գրուին թուականը , զեղչողին ու զեղչել տուողին անունները , վճարման տեղը , մէն մի թուղթի անուանական արժէքը , պայմանաժամը , զեղչման օրերը եւայլն : Թուղթերն իրարու տակ կը գրուին պայմանաժամի կարգով : Երբ միեւնոյն պայմանաժամն ունեցող քանի մը թուղթեր գտնուին , գումարներու կարեւորութեան կարգով կը գրուին : Ձեղչի

ցուցակին մէջ կը նշանակուի նաեւ զեղչի սակը , յանձնարարողէքը , դրոշմատուրքը եւայլն : Դիւրութեան համար կը զեղչուին դրամագլխին և օրերու արտադրութեան վերջին երկու զերոնները : Ինչպէս նաեւ զեղչի սակին համապատասխանող բաժանարարին երկու զերոնները . զոր օրինակ եթէ սակը 4% ըլլայ՝ 90ով կը բաժնուի փոխանակ 9000ի :

ՕՐԻՆԱԿ ՁԵՂՉԻ ՑՈՒՑԱԿԻ						
ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ ԱՐժԷՔ		Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ	Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ա Ջ Ա Մ			Թ Ի Ի
540	75	Բարիզ	Դեկտ.	25	40	216
2600	—	»	Յունր.	2	48	1248
5754	25	Մարտիլիա	Փետր.	10	87	5006
6330	—	»	»	12	89	5634
15225		134.48 զեղչ 4 0/0 25.37 Յանձնատուրք 1/6 0/0 7 Դրոշմատուրք				
166	85	16 Նոյեմբեր				
15058	15					

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԲԱ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պոլիս է, բայց ընդհանուր ժողովները Լոնտոնի կամ Բարիզի մէջ կը գումարուին: Բարիզի ու Լոնտոնի մասնաճիւղերէն զատ, Օսմ. Պանքան Թուրքիոյ բոլոր առեւտրական կեդրոններուն մէջ բազմաթիւ մասնաճիւղեր ունի: Դրամագլուխն որ նախապէս 67,500,000 ֆրանք էր, 1874 Օգոստոս 31ին բարձրացաւ 250,000,000 ֆրանքի, 500 ֆրանքնոց 500,000 բաժնեթուղթերով: Պանքային վարչութիւնը յանձնուած է 7 անդամէ բաղկացած Վարչական Խորհուրդի մը որոնց էր Տնօրէն և Յը Վարիչ: Ասոնք կ'ընտրուին Լոնտոն կամ Բարիզ գումարուող յանձնաժողովի մը կողմէ որու կ'անդամակցին 10 Ֆրանսացի, 10 Անգլիացի ու 6 Աւստրիացի: Չորս տնօրէններէն մին «Ընդհանուր Տնօրէն» տիտղոսն ունի և կը նախագահէ Վարչական Խորհուրդին: Օսմ. Կառավարութիւնը վերին հսկողութիւն ի գործ կը դնէ Կայս. Գոմիստերի մը միջոցաւ զոր ինք կ'անուանէ՝ Վարչական Խորհուրդին հետ համաձայն, և Մուհասեպենիի (Հաշուակալ) մը միջոցաւ որուն պաշտօնն է հսկել պանքային հետ պետական գանձուն կատարած ելմտական գործառնութիւններուն վրայ Օսմ. Կայս. պանքան առանձնաշնորհում ունի դրամատոմս շրջաբերութեան հանելու: Տոմսերու փոխարժէքը կը հատուցուի այն տեղւոյն մէջ ուր շրջաբերութեան հանուած են: Այսու հանդերձ, մասնաճիւղերու տոմսերը կրնան հատուցուիլ Պոլիս, եթէ պանքային վարչութիւնը յարմար դատէ: Պանքան մին սնտուկին մէջ գտնուած պատրաստ դրամն իր շրջաբերութեան հանած տոմսերուն գէթ $\frac{1}{3}$ ին հաւասար քաւու է:

Օսմ. Պանքային գործառնութիւնները կրկին են 1. Հասարակութեան հետ և 2. Պետական գանձուն հետ: Հասարակութեան հետ. Օսմ. Պանքան Պետական Պանքայի առանձնաշնորհում կը վայելէ Թուրքիոյ մէջ: Կը զեղչէ ամէն առեւտրական թուղթեր, աւելուազն երկու ստորագրութեամբ և առ առաւելն 90 օր պայմանաժամով: Իր կամ երրորդի հաշւոյն փոխառութիւններ կը հանէ և ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ: Դրամներու թանկագին մետաղներ կը գնէ ու կը վաճառէ և այս նիւթերու վրայ կանխավճարներ կ'ընէ: Արժէթուղթերու, ապրանքներու և ապրանքի Գոնեսւրմաններու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և փոխանակութեան ամէն գործողութիւններ կը կատարէ իր կամ երրորդի մը հաշւոյն: Վերջապէս պանքայի յատուկ ամէն գործողութիւն կը կատարէ:

Պետական գանձուն հետ. — Օսմ. Պանքան վճարումներ կ'ընէ ի հաշիւ կառավարութեան և կանխավճարներ կուտայ, 1888 Մարտի պայմանագրին համաձայն:

Տարուէ տարի, զուտ շահէն 5% վար կը դուրս ի նպաստ բաժնետէրերու և մնացեալին վրայ 10% կամ ընդհանուր ժողովին որոշած սաչափ առ հարիւրը կ'աւելնայ պահեստի գումարին վրայ, մինչև որ այդ գումարը վճարուած դրամագլխին $\frac{1}{4}$ ին հասնի: Շահուն մնացորդը հետեւեալ կերպով կը բաժնուի, $\frac{1}{10}$ ը շահաբաժին կը տրուի և $\frac{1}{10}$ ը կէս առ կէս կը բաժնուի հիմնադիրներուն և Վարչական ժողովոյ անդամներուն միջև:

**ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ՕՏԱՐ
Ա. ՑՈՒՑԱԿ. —**

Ծանրութիւն	Զուտ ոսկի	Ատոմ.	Գրամներուն անունները
Կում	Կում		
7.98 ³	7.31 ¹	916 ²	Սդլ. = 20 շլ. 1 շլ. = 20 րէն. 1 րէն. = 1 Ֆիթ.
6.77 ²	6.09 ³	900	Ոսկի 8 Ֆիթրին. 1 Ֆիթրին = 100 քրէտոյց
3.49	3.44 ¹	686	Քրքմեց
17.73 ²	16.25 ³	916 ²	Գորանա = 10 միլրէյ
7.96 ⁵	7.16 ³	900	Ոսկի = 20 մարք. 1 մարք = 100 Ֆէնիք
8.96	8.06 ²	900	Ոսկի = 20 քրաուէն
8.50	7.43 ³	875	Ոսկի = 100 զրշ
7.21 ²	6.61 ²	916	Ոսկի = 100 զրշ. 1 զրշ. = 40 փարա
11.66 ¹	10.69 ¹	916	Մէօճիւր = 15 բուպիլէ
6.72	6.05	900	Ոսկի = 10 կէյիմ՝ տ'օռ
1.66 ²	1.50	900	Ոսկի = 20 Կէն
33.43 ²	30.08	900	Արծիւ = 10 տօլար. 1 տօլար = 100 սէնիթ
8.96	8.06 ²	900	Ոսկի = 20 քրաուէն
3.22 ²	2.90 ¹	100	Թուճան = 100 զրան. 1 զրան = 20 շահի
6.45 ¹	5.80 ⁴	900	Բոլ = 5 բուպիլի ոսկի 1 բուպիլի = 100 քրքմեք
3.92 ²	3.59 ³	916	Բոլ = 3 բուպիլի ոսկի
6.45	5.80 ⁵	900	Ոսկի = 20 Ֆրանք. 1 Ֆր. = 100 սանդիմ՝

Բ. ՑՈՒՑԱԿ. —

Ծանրութիւն	Զուտ արծր.	Ատոմ.	Գրամներուն անունները
Կում	Կում		
28 ¹ / ₄	26	925	Քրօրն 5 շիլին (2 ¹ / ₂ , 2, 1, 1 ¹ / ₂ նոց)
5	4 ¹ / ₂	900	Քրեկա
29 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	916	Միլրայն (1 ¹ / ₂ , 1 ¹ / ₄ , 1 ¹ / ₈)
5 ¹ / ₂	5	900	Մարք (100 րֆ. 5, 2 ¹ / ₂ , 2, 1 նոց)
12 ¹ / ₂	11 ¹ / ₄	900	10 զրշ. նոց
24	20	830	Մեճիտիլէ (20 զրշ. 1 ¹ / ₂ , 1 ¹ / ₄ նոց)
11 ³ / ₈	10 ³ / ₄	916	Ռուպիլէ (16 աննա 2, 1 ¹ / ₂ , 1 ¹ / ₄ , 1 ¹ / ₈)
10	9 ¹ / ₂	945	Կուլա (100 սանդիմ՝)
27	24 ¹ / ₄	900	Կէն (100 սէն)
13 ³ / ₈	12 ¹ / ₄	900	1 ¹ / ₂ տոլար (50 սէնդ. 1 ¹ / ₄ , 1 ¹ / ₅ , 1 ¹ / ₁₀)
5	4 ¹ / ₂	900	Գրան (100 օրէ)
—	—	—	Թուէլ (1000 քալ)
5	4 ¹ / ₂	900	Գրան (1000 տինար)
20 ³ / ₄	18	868	Ռուպիլ (100 քրէք)
5	4 ¹ / ₂	900	Ֆրանք (100 սանդիմ՝ 2, 2, 1, 1 ¹ / ₂ նոց)

(*) Ֆրանսացիք 1788ին ուզեցին իրենց չափական դրոժիւնը հաստատ

**ՑՈՒՑԱԿ
ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ
ՈՍԿԻ ԿՐԱՄՆԵՐ**

Երկիր	Ղրշ.	Փր.	Ֆր.	Աղ.	Շիլ.	Բն.	Մրք.	ԲՖ.	Ֆիօր.	Քր
Անգլիա	110	—	25	—	20	—	20	40	10	—
Աւստրիա	88	—	20	—	16	—	16	20	8	—
Աւստրիա	51	20	11	68	9	5	9	50	4	68
Բորգուկալ	246	20	56	—	44	9	45	35	22	50
Գերմանիա	107	20	24	70	19	7	20	—	9	80
Դանիա	122	05	27	77	22	3	22	50	11	15
Եգիպտոս	113	20	25	90	20	7	20	75	10	35
Թուրքիա	100	—	22	72	18	2	18	44	9	09
Հնդկաստան	162	—	36	85	30	—	29	82	45	15
Հոլանտա	91	25	20	84	16	8	16	88	8	35
Ճարն	22	55	5	20	4	8	4	18	2	08
Միաց.-Հասանդներ	227	35	51	80	41	6	41	96	20	55
Շուէտ-Նորվեկիա	122	05	27	77	22	3	22	50	11	15
Պարսկաստան	50	—	11	37	9	1	9	22	4	55
Ռուսիա	95	—	20	—	16	—	16	20	8	—
Ռուսիա	56	20	12	85	10	3	10	40	5	10
Ֆրանսա (*)	88	—	20	—	16	—	16	20	8	—

ԱՐԾԱԹ ԿՐԱՄՆԵՐ

Երկիր	Ղրշ.	Փր.	Ֆր.	Աղ.		Մրք.	ԲՖ.
Անգլիա	30	—	6	25		5	—
Աւստրիա	4	75	1	06		0	85
Բորգուկալ	25	50	5	66		4	53
Գերմանիա	6	—	1	25		1	—
Եգիպտոս	12	50	2	62		2	10
Թուրքիա	20	—	4	50		3	60
Հնդկաստան	11	75	2	50		2	—
Հոլանտա	10	25	2	11		1	70
Ճարն	25	—	5	50		4	40
Միաց.-Հասանդներ	11	75	2	50		2	—
Շուէտ-Նորվեկիա	4	50	1	—		0	80
Չին	36	—	8	—		6	40
Պարսկաստան	4	50	1	—		0	80
Ռուսիա	16	50	4	05		3	25
Ֆրանսա	4	60	1	—		0	80

հիման մը վրայ դնել 1792ին, Բարիզի Գիտութեանց Ակադեմիան 26 դիտումներ

Գ. ՅՈՒՅԱԿ. — ԱՐԾԱԹ ԳՐԱՄՆԵՐ

Անգլիա	1 շիլին = 20 բէն
Աննամ	1 քուան = 2 Ֆր. 11 սանդիմ
Աքճենդինա	1 բեսո = 100 չինդաւոյ
Աւստրիա-Հունգարիա	1 գրաւուան = 1 Ֆր. 5 սանդիմ
Աֆղանստան	Հնդկական և պարսկական դրամներ
Բարակուա	1 բեսո = 100 չինդաւոյ
Բերու	1 սոլ = 100 չինդաւոյ
Բորգուկալ	1 միլրայն = 100 րէի. 5 դոողսէ = 100 րէի = Ֆր. 80 սանդիմ
Գերմանիա	1 մարք = 1 Ֆր. 15 սանդիմ
Գոլլամիա	1 բեսո = 100 չինդաւոյ
Գոնկոյ	Անգլ. դրամ
Գորէա	1 եանկ = 10 մուն
Գոտարեքա	1 բեսո = 100 չինդաւոյ
Եթովպիա	1 Մարի Թերեզա = 2 Ֆր. 50 սանդիմ
Զուիցերի	1 Ֆր. = 100 ռաբէն
Էքուադոր	1 շուքր = 100 չինդաւոյ
Իտալիա	1 լիր = 1 Ֆրանք
Լիպերիա	Անգլ. դրամ
Լիբիանդիթայն	Աւստրիական դրամ
Լիւքսեմպուրկ	Հոլանտական և գերմանական դրամ
Խիլա	Ռուսական
Կուադեմալա	1 բեսո = 100 սանդիմ
Հայիդի	1 կուրա = 100 սանդիմ

հրաւիրեց ինդիլին ուսումնասիրելու համար: Ասոնք, երկու տարի աշխատելով, որոշեցին երկրագունտն իբր հիւսիս քունել և Բեւեռէն մինչև Հասարակած ելած միջոցն որ Բարիզի Միջօրէականին 1/4 է, բաժնեցին 10 միլիոն մասի, և անոր մէկ մասը — մեղր — ընդունեցին իբրև երկայնու-թեան չափ և միւս չափերն ալ մեղրէն առին, կոչելով զայն Մեղրական դրոմիւն: Միջագային փոխանակութիւնը դիւրացնելու համար Ֆրանսացիք դիմում ըրին ուրիշ Տէրութեանց՝ այս գրութիւնը ընդունել տալու համար: Եւ արդարև 1863էն ի վեր հետդնետէ ընդունած են Իտալիա, Յունաստան, Զուիցերիա, Պելճիքա, Ռումանիա, Սպանիա, Սերվիա: Ֆրանսա իբր դրամի չափ ընդունած է Ֆրանքը, Իտալիա՝ լիրան (Իտալական Ֆրանքը), Յունաստան՝ տրախմին, Սպանիա՝ բեզդրան, Ռումանիա՝ լէյը, Սերվիա՝ դենարը, և Պուլկարիա՝ լէֆը:

Հնդկաստան	1 ռուպիյէ = 1 Ֆր. 5 սանդիմ
Հոլանտա	1 կուլաըն = 100 սանդիմ
Հոնտուրա	1 տոլար = 100 սանդիմ
Ճարոն	1 եէն = 2 Ֆր. 60 սանդիմ
Մարք	1 միտքալ = 10 ռ.բի
Մեքսիկոյ	1 բեսոյ տուրոյ = 100 սանդիմ
Յունաստան	1 տրաչմի = 100 լիթա
Նեբալ	Հնդկական ու չինական
Նիքարաղուա	1 բեսոյ = 100 սանդիմ
Շուէտ-Նորվեգիա	1 գրաւուան = 100 էօրէ
Ռուսկուա	1 բեսոյ = 100 սանդիմ
Չեռնահորա	Աւստրիական, Թրքական և ռուսական
Չին	1 Տայքաւուան — դայէլ = 3 Ֆր. 65 սանդիմ
Չիլի	1 բեսոյ = 100 սանդիմ
Պարսկաստան	1 դրան = 100 սանդիմ
Պելճիքա	Ֆրանսական
Պելլուճիստան	Հնդկական ու պարսկական
Պոլիվիա	1 պոլիվեանոյ = 100 սանդիմ
Պուլկարիա	1 լէֆ — Ֆրանք = 100 սոդիլեք
Պուխարա	Պարսկական, ռուսական և հնդկական
Պուլթան	Հնդկական ու չինական
Պրազիլիա	1 միլրէի = 100 րէի = 1 Ֆր. 25 սանդիմ
Սալվատոր	1 շուքր = 100 սանդիմ
Սիամ	1 Թէքալ = 1 Ֆր. 36 սանդիմ
Սպանիա	1 բեզդրա = 100 սանդիմ
Վենեձուելա	1 բեսոյ = 5 պոլիվար = 100 սանդիմ
Տանիմաքա	1 գրաւուան = 105 էօրէ
Տոմինիք	1 կուրա = 100 սանդիմ
Ռումանիա	1 լէյ = 100 սանդիմ
Ռուսիա	1 ռուպիլ = 100 քորէք
Օման	Պարսկական ու Հնդկական
Ֆրանսա	1 Ֆր. = սանդիմ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՄՈՒԹԻՆՆ

Արծաթ մեծիտիլէ	= 20 դրուշ = 4 Ֆր. = 44 սանդիմ
Կէս »	= 10 » = 2 » = 22 »
Քառօրդ »	= 5 » = 1 » = 11 »
Էրկու դրուշնոց	= 2 » = 0 » = 44 »
Մէկ »	= 1 » = 0 » = 22 »
Կէս »	= 20 փարա = 0 » = 11 »

ՉԱՆԱՉԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՅ ՉԱՓԵՐ ԵՒ ԿԵՒՈՆԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Բ Ի Ա

ԿՇԻՌՆԵՐ. — 1 քանրար = 44 օխա (քիւյ 56, 45); — Պարման = 6 օխա (քիւյ 7,692); — 1 օխա = 400 տիրէմ (քիւյ 1,282); — 1 տիրէմ = 4 տէնկ (կրամ 3,205); — 1 տէնկ = 4 քրաթ կամ կուտ; — 1 քրաթ = 4 ցորեն; — Փայտի և բարի համար կը գործածուի չեքին = 176 օխա (քիւյ 225,80). սակայն հիւայ գործածուած չեքին 250 քիւյ է. 1871էն ի վեր Թուրքիա ընդունած էր մեղրական դրուժիւնը, սակայն 1898էն ի վեր սովորական առեւտուրներու մէջ հին օխան կը գործածուի:

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — 1 մէյմար կամ ճարտարապետական արշըն = 24 մատ (սանդիմեղր 75,8); — 1 մատ = 12 գիժ (ս. 3,16); — 1 գիժ = 12 կէտ; — 1 չուխանը կամ կերպասի արշըն = 8 րուպ, 16 կիրան (ս. 68,6); — 1 կնտագէ = 8 րուպ, 16 կիրան (ս. 65,2):

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅՅԻ ՉԱՓԵՐ. — Քառակուսի զիրա = 576 քառակուսի մատ (քառակուսի մեղր 0,574); — Քառակուսի արշըն = 64 քառակուսի րուպ (քառակուսի մեղր 0,462); — Քառակուսի կնտագէ = 64 քառակուսի րուպ (քառակուսի մեղր 3,423); — Տեւիմ (արտավար) = 1600 քառակուսի արշըն (քառակուսի մեղր 918):

ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — Արմտիքի համար կը գործածուի քիլէն = 6 խութի (1 դիդա 33,158); — Մէկ խորանարդ զիրա = 13,824 մատ (խորանարդ մեղր 0,435); — Կաթի համար կը գործածուին օխանոց, կէս օխանոց, հարիւր տրամնոց, իստուն տրամնոց ամաններ իրը չար:

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

ԿՇԻՌՆԵՐ. — 1 քոնոյ (ծովային բառ) = 1000 քիւյ: — Քենքալ = 100 քիւյ: — Քիլոկրամ = 1000 կրամ; — Էքքոկրամ = 100 կրամ; — Տեքալկրամ = 10 կրամ; — Կրամ = 1 խորանարդ մեղր ջուր՝ պարապին մէջ կշռուած; — Տեսիկրամ = 0,1 կրամ; — Սանդիկրամ = 0,01 կրամ; — Միլիկրամ = 0,001 կրամ:

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — Միլիամեղր = 10,000 մեղր; — քիլոմեղր = 1000 մեղր; — Էքդոմեղր = 100 մեղր; — Տեքամեղր = 10

մեղր; — Մեղր = Երկրիս միջօրէականին $\frac{1}{40,000,000}$ մասը; — Տեսիմեղր = 0,1 մեղր; — Սանդիմեղր = 0,01 մեղր; — Միլիմեղր = 0,001 մեղր:

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅՅԻ ՉԱՓԵՐ — Էքդառ = 10,000 քառակուսի մեղր; — Առ = 100 քառակուսի մեղր; — Սանդիառ = 1 քառակուսի մեղր:

ՉԱՍՏԱՏՈՒՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ՉԱՓԵՐ. — Տեքադեո = 16 մեղր խորանարդ; — Սդեո = 1 մեղր խորանարդ; — Տեօիսդեո = 0,10 խորանարդ մեղր:

ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — Քիլոկիլո = 1000 լիդր; — Էքքոկիլո = 100 լիդր; — Տեքալիլո = 10 լիդր; — Լիլո = 1; — Տեսիլիլո = 0,1 լիդր; — Սանդիլիլո = 0,01 լիդր; — Միլիլիլո = 0,001 լիդր:

ԱՆԳՂԻՒԱ ԵՒ ՄԻՍՅԵԱԼ-ՆՍԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԿՇԻՌՆԵՐ. — Թոնոյ (տակառայախ) = 20 կենդինար (1016 քիւյ, 048 կրամ); — Կենդինար = 112 լիպրա (50 քիւյ, 802 կրամ); — Գուորդր = 28 լիպրա (12 քիւյ, 700 կրամ); — Լիպրա = 16 տուն (453 կրամ 593) որ սովորական ապրանքներ կշռելու կը ծառայէ; — Կայ նաև Թրոյ լիպրան որ կը ծառայէ ծանրագին նիւթեր և դեղ կշռելու և հասասար է 373 կրամ 242ի: — Աունս = $\frac{1}{12}$ Թրոյ լիպրայի (31 կրամ 103); — Բենիուալդ = 1 կրամ 55:

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — Մալլ կամ մոնն = 1760 եարտա (1609 մէղր 315); — Ֆերլին = 220 եարտա (201 մէղր 164); — Բոլ կամ բրրջ = $5\frac{1}{2}$ եարտա (5 մէղր 029); — Ֆեթրմ = 2 եարտա (1 մէղր 829); — Եարտա = 3 ոտք (0 մէղր 914); — Ոտք = $\frac{1}{15}$ եարտա (0 մէղր 305); — Ինչեզ = $\frac{1}{56}$ եարտա (0 մէղր 025):

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅՅԻ ՉԱՓԵՐ. — Էզր = 4840 քառակուսի եարտա (4046 քառակուսի մեղր 71); — Բուտ = 1210 քառակուսի եարտա (1011 քառակուսի մեղր 6775); — Բուտ = $30\frac{1}{4}$ քառակուսի եարտա (25 մէղր 239); — Եարտա = 9 քառակուսի ոտք (0 քառակուսի մեղր 8361); — Քառակուսի ոտք = 0 քառակուսի մեղր 0929:

ՉԱՍՏԱՏՈՒՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ՉԱՓԵՐ. — Խորանարդ Ֆեդրմ = 6 խորանարդ մեղր 116; — Ծովային տակառայախ = 1 խորանարդ մեղր 132; — Խորանարդ ոտք = 28 քառակուսի տէսիմեղր 315:

ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ. — Հեղուկի համար. Թոնոյ = 252 կալոն (1140 լիդր); — Գուորդր = 64 կալոն (290 լիդր 7); — Տակառ = 36 ալոն (163 լիդր); — Արմտիքի համար. Պըլը, 8 կալոն (36 լիդր 36); —

Սեք, 24 կալոն (109 լիդր)։ — Քուորդրը = 64 կալոն (290 լիդր 7)։ —
Հեղուկի համար. Կայս. կալոն = 4 բուրդըր (4 լիդր 543)։ — Քուորդըր
= 1/8 կալոն (1 լիդր 136)։ — Բայնթ = 1/8 կալոն (0 լիդր 568)։ — Էիլ
= 1/3 կալոն (0 լիդր 142)։

Ռ Ո Ի Ս Ի Ա

ԿԵԻՌՆԵՐ. — Լիպրա = 96 սոլոմնիք (409 կրամ 512)։ — Լոդ =
3 սոլոմնիք (12 կրամ 7968)։ — Սոլոմնիք = 96 սոլոմնիք 4 կրամ 266)։ —
Տոլիա = 0 կրամ 044)։ — Պեքրովից = 400 լիպրա (163 թիւ 806)։ —
Քուտ = 40 լիպրա (16 թիւ 380)։

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՓԵՐ. — Վերսոլ = 500 սաժէն (1066 մէդր 78)։
— Սաժէն = արշին (2 մէդր 134)։ — Արշին = 1/3 սաժէն (0 մէդր 711)։
— Վերշոք = 1/48 սաժէն (0 մէդր 044)։ — Ոտք, 0 մէդր 305։

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅԹԻ ԶԱՓԵՐ. — Տեխիդին = 2400 քառակուսի սաժէն
(109 ար 25)։

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒ ԶԱՓԵՐ. — Խորանարդ սաժէն = 9
խորանարդ մեդր 712)։ — Խորանարդ արշին = 0 խորանարդ մեդր 360)։

ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԶԱՓԵՐ. — Հեղուկներ. Պոշքա = 4 վէտրոյ (491
լիդր 947)։ — Վետրոյ = 10 քուշքա (12 լիդր 299)։ — Շքոֆ = 1/8
վէտրոյ (1 լիդր 537)։ — Քուշքա = 1/10 վէտրոյ (1 լիդր 230)։ — Չարքա
= 1/100 վէտրոյ (0 լիդր 123)։ — Արմտիք. Չեքվերդ = 8 չեքվերիք (209
լիդր 902)։ — Օսմին = 4 չեքվերիք (104 լիդր 950)։ — Չեքվերիք = 26
լիդր 237)։ — Կարնիդ = 1/8 չեքվերիք (3 լիդր 280)։

Պ Ա Ր Ս Կ Ա Ս Տ Ա Ն

ԿԵԻՌՆԵՐ. — Դարեժի պարման = 2 թիւ 790)։ — Թագաւորա-
կան պարման = 5 թիւ 580)։ — Մրակալ = 4 կրամ 64)։

ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԶԱՓԵՐ. — Ձեր = 1 մէդր 20)։ — Թեհրանի գէր
= 1 մեդր 12)։ — Դարեժի գէր = 1 մէդր 04)։

ՄԱԿԵՐԵՒՈՅԹԻ ԶԱՓԵՐ. — Ձերի էրաք (զորգեր շափելու համար)
= 0 մեդր 99)։ — Փարսախ = 6 թիւ 5էդր)։

ՏԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԶԱՓԵՐ. — Հեղուկները կշիռով կը ծախուին։ —
Արմտիք. — Արբապա = 66 լիդր)։ — Շեհիքա = 1 լիդր 32)։

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԻՔ

Արճենդինա, Աւստրիա-Հունգարիա, Բարակուա, Բերու, Բորդուկալ,
Գերմանիա, Գոլոմպիա, Գոնսլոյ, Գոադա-Ռիբա, Զուիցերիա, Էքուադէոր,
Իտալիա, Լիխտենշդայն, Լուքսեմպուրկ, Կուադեմալա, Հայիդի, Հոլանտա,
Հոնտուրաս, Մեքսիկոյ, Յունաստան, Նիքարախուա, Շուէա-Նորվեգիա,
Ուրուգուա, Շիլի, Պելճիգա, Պոլիվիա, Ռումանիա, Պրեզիլ, Սալվատոր,
Սպանիա և Տոմինիք մեղրական դրամիւնը կը գործածեն։

Իսկ

Աֆղանստան. — 1 մաճն = 4 թիւկրամ 18)։ 1 արշըն = 1 մէդր 12)։

Գորեա, Զինական)։

Եթովպիա, 1 ըթէլ = 0 թիւկրամ 3)։ — 1 աւն = 0 մէդր 46)։ — 1
մեյտա = 8 լիպրա)։

Լիպերիա 1 ուսէ = 20 թիւկրամ 4)։ — 1 թիք = 1 մէդր)։ — 1 քուդա
= 1 լիպրա 62)։

Խիլի, Ռուսական)։

Ճարոն, 1 բ'բուալ = 60 թիւկրամ 47)։ — 1 շարէրքէն = 0 մեդր, 303)։
— 1 շինկալայ = 1 լիպրա 81)։

Մարոք, 1 թինդար = 50 թիւկրամ 8)։ 1 տրա = 0 մէդր 57)։ — 1 սահ
= 57 լիպրա 8)։

Ներալ, Հնդկական ու Զինական)։

Չեռնակորա, Թրքական, Ռուսական, Աւստրիական)։

Չին, 1 եէնաձին = 3 մեդր 58)։ — 1 շինկ = 10 լիպրա 31)։

Սիամ, 1 բեքուլ = 60 թիւկրամ 5)։ — 1 վա = 1 մեդր 98)։ — 1 խանոն
= 0 լիպրա 5)։

Օման, 1 բանդի = 4 թիւկրամ 85)։ — 1 գովէր = 0 մեդր 99)։ — 1 ֆե-
րեն = 30 լիպրա)։

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ, ԷՆԿԵՒՐԻԻ, ԳՈՆԵԱ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ՎԱՃԱՌԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՍԱԿԱՅՈՅՑ

Վաճառեղէններու Ընդհանուր սակացոյցի գիները
3 դասակարգի բաժնուած են, և մէն մի դասակարգ
իրեն յատկացեալ վաճառեղէններու տեսակներն ունի :

Ա. Դասակարգի վաճառեղէնք. — 35 փարա փո-
խադրութեան ծախք կը վճարուի մէն մի տկու. համար
քմ. գլուխ հետեւեալ ապրանքներու : Անխոն, ապակի,
ատաղձ և ուրիշ արժէքաւոր փայտ, ափիոնի
հունտ, բաժակ, բամպակ, բրդեղէն, գաղթաբերք,
զինի, գիրք, դորձուած և անտաշ մետաղ, դորձուած
երկաթ և կապար, գրավաճառի նիւթեր, զեղօրայք,
երաժշտական գործիք, երկաթէ գրիչ, զէնք, թէյ,
խոտ, ծխախոտ, կառագործի նիւթեր, կարասի, կեր-
պաս, հայելի, ձէթ, ձկան սոսինձ, ձուլածոյ, ճարպ,
մետաքսեղէն, մոմ, մուշտակ, մորթ, յախճապակե-
ղէնք, ներկ, նպարեղէնք, շուշմայ, շաքար, ոգելից
ըմպելիք, պղինձ, պտուղ, սուրճ, սունկ, քացախ :

Բ. Դասակարգի վաճառեղէնք. — Մէն մի թոնոյի
համար քիլոմեդր գլուխ 28 փարա փոխադրութեան
ծախք կը վճարուի հետեւեալներուն : Ալյած ձուկ և
ալած միս, երկաթ և ձուլածոյ չգործածուած, եր-
կաթէ ցոլ և կամ տախտակ, կանեփ, կուպր, կտաւ,
կապարի ձոյլ, հանքանիւթ, մարմարիոն անտաշ, հեր-
ձաքար (դաղյան թաշը), պահուած բանջարեղէն, փայ-
տածուխ, քանդակաքար :

Գ. Դասակարգի վաճառեղէնք. — Ալիւր, աղբ,
աղիւս, աղ, աւաղ, բրինձ, գած, թարմ բանջարե-
ղէն, թեփ, կայծքար, կրային հող, կիր, կղմինար,

կրաքար, հանքածուխ, մոխիր, յատակաքար (paves),
յարդ շինուածոյ քար (pierre de maçonnerie), վառե-
լափայտ, ցորենեղէն : Այս երրորդ դասակարգի վաճա-
ռեղէններու մէն մի թոնոյի համար քիլոմեդր գլուխ 22
փարա փոխադրութեան ծախք կը վճարուի :

Սոյն սակացոյցի գիներէն զատ կը գանձուի նաև
Ա. Մէն մի ուղարկման համար 20 փարա արձանագրու-
թեան ծախք : Բ. 9 զրշ. մէն մի թոնոյի համար բեռ-
նաւորելու և պարպելու ծախք : Գ. մէն մի 50 քիլոյի
օրական 10 փարա մթերանոցի վարձք եթէ վաճառք-
ներու յուղարկման զեկուցագիրը թղթատարին յանձ-
նուելէն 48 ժամ ետքը վաճառքները չվերցուին կայա-
րանէն : Դ. Մէն մի 100 քիլոյի համար 20 փարա եթէ
ուղարկողին կամ ստացողին առաջարկութեամբը վա-
ճառքներն երկրորդ անգամ կշռուին :

Պիտոյութիւն. — 300էն 5000 քիլոյ կշռող կտորնե-
րու համար գիներուն վրայ % 50 յաւելում և 5000
քիլոյէն աւելի կշռող կտորներու համար զատ սակար-
գութիւն պէտք է ըլլայ :

Ք Ա Ր Ա Փ

Քարափը շինող և շահագործող Օսմանեան ընկե-
րութիւնը կազմուած է բաժնետէրերէ : Բաժիններու
հատը հիմայ կ'արժէ 460—470 ֆրանք :

Ընկերութիւնը քարափ ելլող նաւերէ տուրք մը
կ'աւանտ պարանքներու համար :

Ա. Մետաքսեղէն կերպաներ և ափիոն, 1000 քի-
լոյին 55½ զրուշ :

Բ. Պատրաստ զգեստ, զարդեղէն, նորածեու-
թեան ապրանք, գուլպայ, թաշկինակ, փողկապ, ձեռ-

նոց եւն. գործուած կաշի այսինքն կլասէ և լուսթրին , գործուած այծեմորթ եւն. բժշկական դեղեր , լամբար- ներ և գործիքներ , 1000ին 44 1/4 զրուշ :

Գ. Թիֆթիք , խահուէ , դուռնաւոր կերպասներ այ- սինքն պասամ , տոքուամ , ասուեղէն , շրջագեետի կերպասներ , շոքուա , 1000ին 33 1/2 զրուշ :

Դ. Ներկի նիւթեր , 1000 քիլոյին 11-33 1/2 զրուշ :

Ե. ձերմակ կերպասներ այսինքն խասա , ամերի- քան , թիւլպէստ , մատամբուամ ու նպարեղէն , եւրո- պական շաքարեղէն . քէօսէլէ , 1000 քիլոյին 28 զրուշ :

Զ. Ապակեայ գաւաթ , շիշ , պնակ եւն. բրինձ , շաքար , 1000 քիլոյին 16 կէս զրուշ :

Է. Երկաթ , ցնցոտի , ոսկերոտի , 1000 քիլոյին 11 զրուշ :

Ը. Ալիւր , 100 քիլոյին 10 զրուշ :

Թ. Փութրէլ երկաթ , 1000 քիլոյին 9 զրուշ :

Ժ. Յորեն » » 6 1/2 »

ԺԱ. Աղբ » » 4 1/2 »

ԺԲ. Հանքածուխ » » 1 1/2 »

Ձի , ջորի , կով , եզ , անասուն գլուխ 10 զրուշ . (և միայն 5 զրուշ . եթէ 10 հատ են)

Ողջ հաւազգիներու իւրաքանչիւր վանդակին համար 3 » էշ , գառնուկ , հորթ 5

» » » (20 կենդանիէ բաղկացած խումբի մը համար) 2 1/2 զրուշ :

Էշ , գառնուկ , հորթ . — (20 կենդանիէ աւելի բաղ- կացած խումբի մը համար 2 զրուշ .

Սող , ոչխար , այծ , գառնուկ 2 »

» » » (10էն 20 հատէ բաղկացեալ խումբի մը համար 1 »

» » » (20էն 100 հատէ բաղկաց- եալ խումբի մը համար 5 փրո .

» » » (100էն վեր խումբի հմբ.) 4 »

Գրամի ծրարներ (ոսկի և արծաթ) . — Մինչ 5000 ոսկի արժէքով ծրարի համար հազարին 1/10=5000էն 10,000 ոսկի արժէքով ծրարներու համար 50 զրուշ . և աւելի 1/2 առ 10,000՝ հինգ հազարէ աւելորդին համար իսկ 10,000 ոսկիէն աւելիի համար 75 զրուշ . և աւելի 1/4 առ 10,000՝ տասը հազարէն աւելորդին համար :

Գոհարեղէններու և թանկագին քարերու սակերը դրամածրարներու սակերու յար և նման են :

Գոհարեղէններն և դրամածրարները քիլոյի հաշուով չեն , այլ իրենց արժէքին համեմատ տուրք կը վճարուի : Ասոնք Պոլիս ներածուածներուն համար է , իսկ Պոլսէն դուրս զրկուելիք ապրանքներուն քարափի տուրքն է վերելի սակերուն կէսը :

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐ

	Տեսողութիւն		
Միրողի Գերուան	22 օր	Փետր .	19
Լուլէ պուրկազ	8 »	Մարտ	14
Զորու	10 »	Ապրիլ	1
Մենլիք	3 »	»	9
Եամպուլու	3 »	»	22
Թեքէօշ	3 »	Ապրիլ	23
Մանասդր	3 »	»	23
Յլորինա	8 »	»	23
Ճեսրի Էրկենէ	4 »	»	29
Բրեշթինա	15 »	Մայիս	1
Չառնապատ	8 »	»	2
Գարտիճա	7 »	»	2
Այսոս	8 »	»	5

էջրի պուշագ	20 օր	Մայիս	12
Այի պուշայի	15 »	»	15
Եամպուլու	3 »	»	17
Այոսս	8 »	Յունիս	21
Մանիաս	5 »	»	23
Սլիւնոյ	31 »	»	12
Կէճնէն	2 »	»	22
Ոխրի	2 »	»	22
Քեսենտերէ	2 »	Օգոստ.	1
Գարաֆէրիյէ	3 »	»	1
Բերլերէ	15 »	»	5
Ֆրեճիբ	3 »	»	5
Գչլա տիրուհու (էնկիւրիւ)	15 »	»	10
Քեչան	8 »	»	14
Թեքիրտազ	8 »	»	15
Եանեա	15 »	»	15
Սիրոզ	15 »	»	25
Հեչիլէր (Պրուսա)	15 »	Սեպտ.	1
Եէնիճէ	5 »	»	1
Չրբան	8 »	»	3
Սիլիլրի	7 »	»	8
Սերֆիճէ	5 »	»	10
Ուզունճուլա	8 »	»	15
Այոսնաս	9 »	»	15
Գայսերի	10 »	Հոկտ.	1
Ամասիա	15 »	»	15
Գուճուզ մէյտան (Ատանա)	10 »	»	15
Նեւրոզոր	8 »	»	20
Ձիլէ	15 »	Նոյեմ.	1
Հայրապուլու	5 »	Դեկտ.	5
Գզանլըզ	13 »	»	15

ՔՂԹԱՏԱՐ ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐ

ՍՆԻ ԾՈՎ.—ՀԻՒՍ. ԵԶԵՐԳ

Սրիուսաքքի. — Մեսաժրի . իրիկուան 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Քէօսթենճէ , Սուլինա : — Իսալական , իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Քէօսթէնճէ :

Սրեհեաքքի. — Ռուսանական . Աւտուն ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ Քէօսթենճէ : Նոյն իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Օտեսա : — ձոն Մաֆսովալ եւ Ընկ . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պուրկազ , Վառնա : — Պուլկարական . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Վառնա , Պուրկազ :

Չորեհեաքքի. — Ռուսական . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը կ'երթայ Պուրկազ , Վառնա , Օտեսա : — Աւսրիական . իրիկուան ժամը 1¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը Վառնա , Քէօսթենճէ , Սուլինա , Կալայ , Իպրայիլ :

Հինգեաքքի. — Իսալական . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Օտեսա : — Նոյն . իրիկուան ժամը 1¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը կ'երթայ Վառնա , Քէօսթենճէ , Սուլինա : — Կուրնի եւ Ընկ . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պուրկազ , Վառնա Սուլինա : — Ռուսական ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. ամէն Շաբաթ կ'երթայ Սեւաստարոլ :

Շաբաթ. — Աւսրիական . Աւտուն ժամը 8¹/₂ին Ը. Ե. կ'երթայ Քէօսթենճէ : — Ռուսական . Աւտուն ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Քէօսթենճէ :

ՍԵՒ ԾՈՎ — ՀԱՐԱԿԱՆ ԵՋԵՐԻ

Երկուսքի. — Իսալական . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պուրկազ : — Բանելլենիք . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Սամսոն , Դրապուզան . Ի դարձին կը հանդիպի Կիրասոն և Օրտու :

Երեքսքի. — Իսարկի Մախսուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Էրէյլի , Չունկուլտադ , Պարթըն , Ամասիա :

Չորեքսքի. — Իսարկի Մախսուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Էրէյլի Սինոպ , Իւնեա , Օրտու , Ֆադձա , Թիրէպուլու , Բիզէ : — Բաֆե . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրն անգամ մը կ'երթայ Սամսոն , Դրապուզան , Պաթուս :

Հինգսքի. — Ռուսական . Առտուն ժամը 7¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրն անգամ մը կ'երթայ Ինէպուլու , Սամսոն , Օրտու , Կիրասոն , Դրապուզան , Բիզէ , Պաթուս : — Կուրնի եւ Ընկ . Առտուն ժամը 11¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Ինէպուլու , Սամսոն , Դրապուզան :

Շաբաթ. — Աւստրիական . առտուն ժամը 11 ին Ը. Ե. 15 օրն անգամ մը Ինէպուլու , Սամսոն , Կիրասոն , Դրապուզան , Բիզէ , Պաթուս , Բոթի : — Իսարկի Մախսուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Շիլէ , Քեֆկէն , Էրէյլի , Գուլը , Չունկուլտադ , Պարթըն :

ՄԱՐՄԱՐԱ — ԱՐՔԻՊԵՂԱՔՈՍ — ՄԻՋԵՐԵՐԵՍԱՆ

Երկուսքի. — Իսալական . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը կ'երթայ Չանադ-Գալէ , Իզմիր , Սազըզ , Ղարս-Դարապուս : — Նոյն . իրիկ-

ուան ժամը 3¹/₄ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը կ'երթայ Չանադ-Գալէ . — Աւստրիական . իրիկուան ժամը 3¹/₂ Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը Չանադ-Գալէ , Միտիլլի , Սամոս , Չեչմէ , Սազըզ , Իզմիր : — Բանդալեոն . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելլուպուլու , Չանադ-Գալէ , Պոնչա սոս , Ալալըզ , Միտիլլի , Իզմիր . Ի դարձին Քեմէր-Էտրէմիս կը հանդիպի — Իսարկի Մախսուս առտուն ժամը 3ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ Մուտանիս , Կեմէյլիկ :

Երեքսքի. — Իսարկի Մախսուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պիզասիճ , Սիլիվրի , Էրէյլի , Թեքֆուրտադ : — Կուրնի եւ Ընկ . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելլուպուլու , Չանադ-գալէ , Միտիլլի , Իզմիր , Սազըզ , Հանիս , Բեթիմոյ ու Գանտիս :

Չորեքսքի. — Խսիվիյե . իրիկուան ժամը 2¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Միտիլլի , Իզմիր , Իսքենտերիէ , Ճիստէ , Հոտէյոս : — Մարմարա . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Մուտանիս ու Պանարմա : — Նոյն . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Թեքֆուրտադ , Ղանոս , Խուժրա , Միլերիֆիէ , Բաշա լիման , Էկինլիք , Մարմարա , Էրաէք : — Կուրնի եւ Ընկ . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրն անգամ մը Չանադ-Գալէ ու Այնորուզ : — Իսարկի Մախսուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պանարմա : — Նոյն . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Թեքֆուրտադ , Ղանոս , Խուժրա , Միլերիֆիէ , Շարքէոյ , Բաշալիման , Էկինլիք , Մարմարա , Էրաէք : — Ռուսական . առտուն ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Իզմիր , Իսքենտերիէ , Ճիստէ :

Հինգսքի. — Մեսոփրի . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին

Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Չանազ-գալէ, Իզմիր :— Նոյն . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրն անգամ մը կ'երթայ Չանազ-գալէ, Իզմիր, Սամոս, Հոողոս, Մերսին, Իսքենտերուն, Կիպրոս, Պէյրութ, Աքքիա, Լաթաքիա, Շամ Գարապուս, Եաֆա, Բոր-Սաիտ, Հոռէյաս :— Իսարէի Մախսուսէ . առտուան ժամը 3ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Արմուտը, Թրիլիա, Մուտանիա, Կեմէլիկ :

Ուրբաթ. — Իսարէի Մախսուսէ . առտուան ժամը 3ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Մուտանիա, Կեմէլիկ : — Հաճի Տալուս . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելիպոլու, Չանազ-գալէ, Միտիլի, Սազըզ, Հոողոս, Ատալիա, Ալայա, Սելէֆքէ, Մէրսին, Իսքենտերուն : Իզմիրէն ազատուա Հանիա, Րէթիմոյ, Գանտիա, Իզմիրէն ազատուա Հոողոս, Ատալիա, Ալայա, Սելէֆքէ . Մերսին, Իսքենտերուն :

Շաբաթ. — Իսարէի Մախսուսէ . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելիպոլու, Չանազ-գալէ, Լիմնոս :— Նոյն . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Թեքֆուրտազ, Ղանոս, Միւրեֆթէ, Բաշա-Լիմանը, Շարքէոյ Էկինլիք, Էրտէք, Մարմարա : Նոյն . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պանարմա :— Անասոլու իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելիպոլու, Չանազ-գալէ, Միտիլի, Այվալըզ, Իզմիր, Սազըզ, Հանեա, Ռեթիմոյ, Գանտիա :— Աւսրիակաւն . առտուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Բրեւեղա, Աւրնա, Սերանտոզ, Տրաշ, Շէնկին (Շգոորա) :— Կուրճի եւ բնկ . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Կելիպոլու, Չանազ-գալէ, Այվալըզ, Էտրեմիտ, Միտիլի, Իզմիրէն կը հանդիպի Պոչա Ատա :— Մարմարա . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ

Թեքֆուրտազ, Էրտէք, Միւրեֆթէ, Մարմարա . Ղանոս, Բաշա Լիմանը, Էկինլիք :— Նոյն . իրիկուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Պանարմա :— ձոն Մազսովալ . իրիկուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Ե. ամէն շաբաթ կ'երթայ Չանազ-գալէ, Բրեւեղա, Սերանտոզ (Եանեա), Հանեա, Րեթիմոյ և Գանտիա :

Կիրակի. — Իսարէի Մախսուսէ . առտուան ժամը 3¹/₂ին Ը. Թ. ամէն շաբաթ կ'երթայ Մուտանիա, Կեմէլիք :— Աւսրիակաւն . առտուան ժամը 9¹/₂ին Ը. Ե. 15 օրը անգամ մը կ'երթայ Չանազ-գալէ, Միտիլի, Իզմիր, Հոողոս, Մերսին, Իսքենտերուն, Լաթաքիա, Շամ Գարապուս, Եաֆա :

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ը

ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Հեռագրիկն ժամը . — Թուրքիոյ քաղաքներուն միջև թուրք տառերով փոխանակուած հեռագիրներուն համար՝ թրքական ժամը կը գործածուի Թուրքիոյ հեռագրատուներուն մէջ : Իսկ միջազգային հեռագիրներուն և լատին տառերով զարնուած ներքին հեռագիրներուն համար՝ Կ. Պոլսոյ Միջօրէականին ժամը կը գործածուի, որ 1 ժամ, 47 վայրկեան, 32 երկվայրկեան առաջ է Բարիկի Միջօրէականին ժամէն :

Հեռագրիկն անասիրը . — Թուրք տառերով քաշուած հեռագիրներուն համար՝ Թուրքիոյ հեռագրատուները հին տոմարը կը գործածեն . և լատին տառերով քաշուած հեռագիրներուն համար՝ նոր տոմարը :

Հեռագրիկն շեզոն . — Միջազգային և ներքին հեռագիրներուն համար Օսմանեանի և Ֆրանսիականի զատկարելի է նաև հեռագրել լատին տառերով և արաբերէն, պարսկերէն, հայերէն, յունարէն, սերվերէն,

ուումաներէն , պուլկարերէն , սուսերէն , անգլիերէն , գերմաներէն , իտալերէն , սպաներէն , լատիներէն և ուրիշ 222 ծանօթ լեզուներու վերաբերեալ բառերով :

Ստորագրութիւն . — Հեռագրատուներուն յանձնուած հեռագիրները , թէ՛ ներքին և թէ՛ միջազգային , պէտք է ստորագրուած ըլլան . ներքին հեռագիրները իրենց ստորագրութեամբ կը զարնուին , իսկ միջազգայինները կրնան առանց ստորագրութեան զարնուիլ , եթէ զրկողն այնպէս ուզէ :

Կարճ կամ պայրանադրական հասցե . — Այն անձերն որոնք շատ հեռագիր կը ստանան , կրնան դիմել իրենց գտնուած քաղաքին հեռագրատան և անոր հետ համաձայնութեամբ որոշել կարճ կամ պայրանադրական (*) հասցէ մը . ասոր համար պէտք է վճարել 100 Փրանք տարեկան , 50 Փրանք վեցամսեայ կամ 25 Փրանք եռամսեայ :

Ստացագիր . — Հեռագրատան կողմէ ստացագիր կը տրուի որով կը հաստատուի թէ հեռագիրը յանձնուած է : Այս ստացագրին համար 10 փարայի սովորական դրոշմատուրք կ'առնուի :

Հեռագրին յանձնումը . — Հեռագրատան ցրուիչները ստիպուած չեն հեռագիրը յանձնել լուռ իսկ այն անձին ձեռքն որուն ուղղուած է հեռագիրը . կրնան յանձնել զայն իրեն կամ իր տունը , ազգականներուն , ծառաներու , և այլն՝ անտնցմէ ստացագիր առնելով :

Ստիպողական հեռագիր մը զարնել , թէ՛ միջազգային և թէ՛ ներքին , եռապատիկ գին վճարելով : Ասոր համար հեռագրին վրայ հասցէէն առաջ պէտք է գրել միւս քանիկ տի կամ urgent բառերը :

(*) Օրինակի համար՝ Առաջի Մարգարեանի տեղ՝ Առմարգ , Մարտիրոս Յակոբեանի տեղ՝ Յակոբ , և այլն :

Պատասխանը վճարուած հեռագիր (réponse payée) .

— Հեռագիր զարնող մը կրնայ հեռագրատան յանձնել իր սպասած պատասխանին գինը մինչև 30 րատ , և այսպէս վճարուած պատասխանով հեռագիր ստացողը կրնայ պատասխանել առանց ունէ գումար մը վճարելու :

Ստացական գեկուցագիր (վիւսուլ իլմու յապերի , accusé de réception) . — Երբ հեռագիր մը զարնողն ուզէ հասկընալ թէ իր զարկած հեռագիրը ե՞րբ յանձնուած է անոր որուն ուղղուած է , կրնայ այս տեղեկութիւնը առնել հեռագրատանէն , վճարելով 10 րատի գին և հասցէէն առաջ գրելով վիւսուլ իլմու յապերի կամ accusé de réception :

Հեռագրի մը ցանազան օրինակները . — Եթէ ուղուի մի և նոյն հեռագիրը քանի մը օրինակ ընել տալ և զանազան անձերու հաղորդել մէկ քաղաքի մէջ , պէտք է վճարել ներքին հեռագիրներու համար իւրաքանչիւր օրինակին (ի բաց առեալ բնագիրը) , 20 րատի 2 1/2 դրշ . , և 5 դրշ . երբ ստիպողական են :

Հեռագրատուն չեղած տեղեր . — Կարելի է հեռագիր զրկել այնպիսի տեղ մը ուր հեռագրատուն չկայ , տեղւոյն մերձաւորագոյն հեռագրատան ուղղելով . հոնկէ թղթատարութեան կը յանձնուի հեռագիրն և առանց ունէ ծախքի կը զրկուի հասցէին : Սակայն եթէ հեռագիր զարնողը պահանջէ , կարելի է մասնաւոր թղթատարի միջոցաւ հեռագիրը զրկել տալ իր հասցէին : Թուրքիոյ հեռագրատուները ստիպուած են ընդունիլ այս կարգի ներքին հեռագիրները , զանձնելով հեռագիրը զրկողէն 7 դրուշ իւրաքանչիւր ժամ հեռաւորութեան համար՝ հեռագրատունէն մինչև հեռագրին զըրկուած տեղը : Այս հեռագիրներուն մէջ պէտք է նշանակուի , հասցէէն առաջ , իւր մասնաւոր թղթատարի ծախք վճարուած գումարին քանակութիւնը :

Ս Ա Կ Ա Գ Ի Ն Ն Ե Բ

Սակագին Կ. Պոչոյ համար. — Կոստանդնուպոլսոյ հեռագրատանց միջև փոխանակուած իւրաքանչիւր հեռագրի համար կ'առնուի 100 փարա, երբ 20 բառը չ'անցնիր. քսան բառէն վեր իւրաքանչիւր տասը բառի համար կ'առնուի 50 փարա:

Ներքին սակագին. — Մի և նոյն նահանգին և դրացի նահանգներուն հեռագրական կայարաններուն միջև քաջուած հեռագրի մը իւրաքանչիւր բառին համար պէտք է վճարել 20 փարա, և առնուազն 15 բառ:

Հեռուոր նահանգներու հեռագրական կայաններուն միջև քաջուած հեռագրի մը իւրաքանչիւր բառին համար պէտք է վճարել 40 փարա, և առնուազն 10 բառ:

Այս սակագինն այն հեռագիրներուն համար է որոնք չեն անցնիր Իսպիրե ընկերութեան ներքին ընդ-ծովեայ պարաններէն: Գալով անոնց որոնք այդ պարաններէն կ'անցնին՝ սոյն սակագինն վրայ դարձեալ իւրաքանչիւր բառի 20 բարա և հեռագրին վրայ 100 փարա տուրք մը կ'առնուի:

Եւրոպական Թուրքիայէն և Ասիական Թուրքիայէն Արեւելեան Ռումէլի քաջուած հեռագիրներուն, Մուսթաֆա փաշայի ուղիւ ճամբով, կը վճարուի 60 փարա, առանց յաւելուածական տուրքի:

Կիպրոսի հետ փոխանակուած հեռագիրները ներքին սակագինն ենթակայ են երբ դրկուին Լաթաքիոյ ճամբով:

Հիճազ, Ղարպ-Ղարապուս և Եէմէն կուսակալու-թեանց միջև և այդ կուսակալութեանց իւրաքանչիւրին ու Թուրքիոյ միւս կուսակալութեանց միջև փոխանակուած հեռագիրները ենթարկուած են միջազգային սակագինն:

Միջազգային սակագին. — Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ քաղաքներէն հետեւեալ տեղերը զարնուելիք հեռագիրներէն իւրաքանչիւր բառին համար կը գանձուի:

	Սակագին	Սակագին	Սակագին
	Ֆր. Սն.	Ֆր. Սն.	Ֆր. Սն.
Ալճերիա	0 67	—	1 19
Ատէն, Եւրոպական Թուրքիայէն	4 50	4 50	5 83
» Ասիական »	4 00	4 00	5 33
Աւստրիա-Հունգարիա Ե.Թ.	0 34	0 44	0 98
» » Ա.Թ.	0 46	0 46	1 00
Բորթուկալ	0 69	0 69	1 22
Գերմանիա	0 55	0 58	1 00
Եգիպ. Ստորին	Աղբասնդլիա Ե.Թ.	1 25	1 40
	» Ա.Թ.	1 00	1 90
	Միւս բաղաքները Ե.Թ.	1 25	1 65
» Ա.Թ.	1 00	2 15	
Եէմէն Ե.Թ.	3 75	3 75	—
Եէմէն Ա.Թ.	3 50	5 00	—
Զուրիցերիա	0 51	0 51	1 05
Թունուզ	0 67	0 67	1 19
Իտալիա	0 48	0 48	1 14
Հիճազ Ե.Թ.	2 75	2 75	—
» Ա.Թ.	2 50	3 25	—
Հնդկաստան Ե.Թ.	3 48	5 00	5 18
» Ա.Թ.	3 23	5 50	5 68
Հորանտա	0 60	0 60	1 05
Ղարպ-Ղարապուս	0 88	0 88	1 40
Ճարոն Ե.Թ.	7 70	9 70	7 70
» Ա.Թ.	8 20	10 20	8 20
Ճիպրալթար	0 69	0 69	1 22
Մալթա	0 69	0 69	1 30
Մեծն Բրիտանիա	0 71	0 71	1 19
Յունաստան ու Եւրէա Ե.Թ.	0 28	0 38	1 24
» » Ա.Թ.	0 28	0 38	1 24
» միւս կղզիները	0 42	0 42	1 28
Նորվեկիա	0 72	0 72	1 08
Շուէտ	0 69	0 69	1 05
Չին Ե.Թ.	5 89	7 00	7 18

	Մուտքային նամբով	Թվեանս Շիրախ ընդմիջայ բեռով	Օսկայի ընդմիջայ բեռով
	Ֆր. Սն.	Ֆր. Սն.	Ֆր. Սն.
Չեռնակորա Ե.թ.	0 27	0 51	1 05
Չին Ա.թ.	5 64	7 50	7 68
Պարսկաստան (Պուշիրէ զատ) Ե.թ.	1 74	2 03	2 00
» » » Ա.թ.	2 25	2 53	2 50
Պեղճիքա	0 60	0 60	1 05
Պուլկարիա	0 38	0 54	0 99
Պոսնա-Հէրսէք Ե.թ.	0 27	0 51	1 04
» » Ա.թ.	0 38	0 51	1 05
Ռումանիա Ե.թ.	0 26	0 51	0 73
» Ա.թ.	0 43	0 51	0 73
Ռուսիա (Եւրոպական) և Կովկաս	0 72	0 72	0 72
Սերվիա Ե.թ.	0 27	0 51	1 00
» Ա.թ.	0 38	0 51	1 00
Սպանիա	0 65	0 65	1 17
Տանիմարդա	0 60	0 60	1 00
» Ա.թ.	0 38	0 51	1 05
Ֆրանսա	0 56	0 56	1 08

Եւրոպական և Ասիական Թուրքիայէն Ամերիկայի զանազան կողմերը զրկուած հեռագիրներու սակագիրները զտնելու համար՝ հարկ է աչքի առջև ունենալ բազմաթիւ ցուցակներ . կը բաւականանանք նշանակելով Եւրոպական Թուրքիայէ նիւ Եորք քաջուած հեռագրին սակագրին սր է 1 ֆրանք 85 սանթիմ իւրաքանչիւր բաւր :

Թ Ղ Թ Ա Տ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Սովորական նամակներ . — Պէտք է գրել նամակին հասցէն շատ յստակ կերպով և մեկանով : Խոհեմու թիւն է պահարանին կտեւը գրել ձեր իսկ հասցէն : Այս կերպով , եթէ այն անձը , որուն ուղղած էք ձեր նամակը , չգտնուի , թղթատարութիւնը կը վերադարձնէ ձեզի ձեր նամակն որով կորսուելու վտանգէն զերծ կը մնայ :

Թղթատարական Միութեան (= Իքսթիւնս , Union postale) երկիրներուն համար 15 կրամ կամ աւելի պակաս կշռող նամակի մը վրայ պէտք է գնել 1 զրուշի թղթագրոշմ . 15 կրամէն աւելի կշռող նամակներուն վրայ իւրաքանչիւր 15 կրամի կամ աւելի պակաս քանակութեան համար՝ պէտք է աւելցնել 1 զրշի թղթագրոշմ : Նոյնպէս Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան մէջ նամակները ենթակայ են 1 զրուշ թղթագրոշմի՝ իւրաքանչիւր 15 կրամի համար : Բացառիկ են նաւահանգիստներն որոնց համար 20 փարայի թղթագրոշմ միայն պէտք է փակցնել :

Եթէ նամակի մը վրայ թղթագրոշմ չընելով յանձնուի թղթատարին , թղթատարութիւնը տեղը կը հասցնէ զայն և նամակը ընդունողը կը հարկադրուի վճարել կրկինը . իսկ եթէ զրուած թղթագրոշմը պէտք եղածէն պակաս է , պակաս մասին միայն կրկինը կը վճարէ :

Թղթատարական փրակտ (= Cartes postales) . — Պարզ թղթատարական քարտի մը զինն է 20 փարա , իսկ վճարուած պատասխանով թղթատարական քարտերու զինը 1 զրուշ :

Վաճառքի նմոյշներ (==Էմբաալի քիւնարիյէ նիւմու-
նէիերի, échantillons de marchandises). — Վաճառքի
նմոյշ կը նկատուին ապրանքի մը այն փոքրիկ մասերը
որոնք կը ծառայեն ապրանքին տեսակն ու յատկութիւն
ճանչցնելու, և որոնք չեն կրնար ինքնին առատորի
աւարկայ ըլլալ իրենց փոքր քանակութեան պատճառաւ:
Այսպէս են ցորենի հասիկներ, սերմեր, պղպեղ, ալիւր,
քիյի սերեւներ, բամբակ, բուրդ, երկաթ, զիճկ, կեր-
պաս, ասուի, ևայլն, ևայլն: Հետուկներն ալ ինչպէս
իւղերը, ևայլն, կրնան զրկուիլ իրր նմոյշ, ի բաց
առեալ Ռուսիա, Պարսկաստան, Ամերիկա, Մեծն
Բրիտանիա:

Թղթատարական միութեան համար վաճառքի նմոյշ-
ներէն կ'առնուի 20 փարա, 1 կրամէն մինչեւ 100 կրամ,
և 100 կրամէն վեր իւրաքանչիւր 50 կրամի՝ 10 փարա:
Եթէ նմոյշին ծանրութիւնը 350 կրամը անցնի, կամ
եթէ 30 սանդիմեղր երկայնութենէ 20 սանդիմեղր
լայնքէ և 10 սանդիմեղր թանձրութենէ աւելի ըլլայ,
կը մերժուի: Թուրքիոյ մէջ վաճառքի նմոյշներուն
համար նոյն բանն է, սա տարբերութեամբ որ մինչեւ
2000 կրամ կ'ընդունուին: Ծովեզերեայ քաղաքներուն
համար անձնիւր 75 կրամի համար 10 փարա աւելի
կ'առնուի, փոխանակ 50 կրամի: Եթէ նմոյշին ծան-
րութիւնը 250 կրամը անցնի, անձնիւր 50 կրամի հա-
մար 20 փարա կ'առնուի մինչեւ 2 քիլոկրամ:

Եթէ վաճառքի նմոյշի մը վրայ թղթադրոշմ դրուած
չէ, չի զրկուիր: Եթէ պակաս դրուած է, կը զրկուի
և պակաս դրուածին կրկինը կ'առնուի ընդունողէն:

Տպագիրներ (==Էմբազը մաքսուա imprimés). — Հե-
տեւեալները տպագիրներու կարգը դասուած են և զեղ-
չուած գիրներով կը զրկուին. լրագիրներ եւ պարբերա-
կաններ, կազմուած կամ անկազմ գիրքեր, տեսակներ,

երաժեսական հասուածներ, այլաբարեր, սպագրական
փորձեր (ձեռագրով կամ առանց ձեռագրի), վիմագու-
քիւններ, լուսանկարներ, պակեթներ, զծագրութիւն-
ներ, յասակագիծեր, աշխարհագրական քարտուներ,
ցուցակներ, զանազան ազգեր, և ընդհանրապէս բոլոր
ինչ որ տպագրուած է:

Թղթատարական Միութեան երկիրներուն համար
50 կրամ կամ աւելի պակաս կշռող տպագիրներ-
ուն կը վճարուի 10 փարա. 50 կրամէ աւելի կշռող
տպագիրներուն վրայ մէն մի 50 կրամի կամ աւելի
պակաս քանակութեան համար պէտք է աւելցնել
10 փարա: Նոյնպէս Թուրքիոյ ներքին թղթատա-
րութեան համար տպագիրները ենթակայ են 10 փարա
թղթադրոշմի, իւրաքանչիւր 50 կրամի: Երբ ծրարը 30
կրամէ պակաս կը կշռէ, 5 փարա միայն կը վճարուի:
Ծովեզերեայ քաղաքներու համար իւրաքանչիւր 75
կրամի 10 փարա կ'առնուի:

2000 կրամէ աւելի կշռող կամ 45 սանդիմեղրէ
աւելի երկայնութիւն, լայնութիւն կամ թանձրութիւն
ունեցող ծրարներ չեն ընդունուիր. 10 սանդիմեղր
տրամագիծ և 75 սանդիմեղր երկայնութեամբ պլոր-
ուած տպագիրներ կ'ընդունուին:

Եթէ տպագրի մը վրայ բնու թղթադրոշմ դրուած
չէ, չի զրկուիր. եթէ պակաս դրուած է, կը զրկուի
և պակաս դրուածին կրկինը կ'առնուի ընդունողէն:

Երբ տպագիրներու ծրար մը կը տարուեալէ նամակ
կամ ձեռագիր նոթագրութիւններ. չի յանձնուիր, և ես
կը զրկուի: Բացառութիւն. 1. Գրքի մը նեղիմակը
կրնայ ձօն մը գրել այլ գրքին վրայ. 2. Գրկոյր կրնայ
ստորագրել եւ իր հասցեն գրել ձեռքով. 3. Գիրներու
ցուցակի մը կամ ուրիշ նմանօրինակ գրուածքի մը վրայ
կարելիք փոխել կամ աւելցնել բուանուաններ կամ բա-

ներ . 4. Կարելի է գիծ ֆաշելով ուսագրութիւն գրաւել մասնաւոր հասուածի մը վրայ . 5. Ներելի է սպագրական սխալները ձեռնով ուղղել , և այլն :

Գործի քուղքեր (Էվրագը մեխալին , papiers d'affaires) . — Գործի քուղքեր կը կոչուին այն բոլոր թուղթերը , գրուած կամ գծագրուած , որոնք անմիջական թղթակցութեան մը նկարագիրը չունին , ինչպէս դասավարութեան քուղքեր , վկայագիրներ , կալուածագիրներ , փոխանակագիրներ , բեռնագիրներ (== քաղ-բ-ր-ս), հաշուեցուցակներ (== ֆ-լ-ր-ս), ապահովագրական ընկերութեանց վերաբերեալ կարգ մը քուղքեր , ձեռագիր երաժշտական հասուածներ , զիբերու ձեռագիրներ՝ անջատաբար դրկուած , և այլն և այլն :

Թղթատարական միութեան բոլոր երկիրներուն համար գործի թուղթերէ կը ստացուի 1 զրուշ 1 կրամէ մինչեւ 200 կրամ կշռող ծրարներէ : Իսկ 200 կրամէ աւելի կշռող ծրարները ենթակայ են տասնական փարայ յաւելուածի՝ ամէն 50 կրամի յաւելման . առատաւելն 2000 կրամ կշռող գործի թուղթերու ծրարներ միայն կ'ընդունուին : Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան համար նոյն բանն է :

Եթէ գործի թուղթերու վրայ բնաւ թղթադրոշմ չըրուած չէ , չեն զրկուիր . եթէ պակաս զրուած է , կը զրկուին և պակաս զրուածին կրկինը կ'առնուի ընդունողէն :

Ծրարներու մէջ նամակ կամ նոթագրութիւն չպարունակելու պայմանները , ինչպէս ծրարներու ծանրութեան և ընդարձակութեան պայմանները , գործի թուղթերու համար ալ սպագիրներու յար և նման են :

Թանկագին նիւթեր . — Արգելուած է թղթատարի յանձնել մաքը չվաւրուած քանկագին նիւթեր , և այլն : Իրակի և արժեքաւոր նիւթերու փոխարութիւն . —

Թղթատարական միութեան երկիրներուն համար Օսմանեան թղթատարութիւնը կ'ընդունի աւանդ (եւանկեր) , և մանտա-բոտը :

Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեանց մէջ ընդունուած է զրամի եւ արժէքաւոր նիւթերու փոխադրութիւնը աւանդի ձեւին տակ : Այս պարագային թղթատարական վարչութիւնը կը ստանայ քանկագին նիւթերու համար արժեքին համաձայն սակագին մը , իսկ նասարակ նիւթերու համար ծանրութեան չափով սակագին մը : Այս սակագինը հինգ աստիճան է , հետաւորութեան հինգ օրջանակներու համաձայն , որոնք հետեւեալներն են :

Ա. Շրջանակ . — Կ. Պոլիս և շրջակաները . կը վճարուի արժեքաւոր նիւթերու համար , 1էն 1000 զրուշի՝ 2½ զրուշ . 1000 զրուշէն 2000 զրուշի՝ 5 զրուշ , և ամէն 1000 զրուշի 2½ զրուշ : Ծանրութիւն ունեցող նիւթերու համար 1էն 500 կրամի՝ 2½ զրուշ , և 501էն 1000 կրամի՝ 5 զրուշ , և ամէն 500 կրամի 2½ զրուշ :

Բ. Շրջանակ . — Պրուսա , Գաղղեմոսնի , Ալաբն , Ատանա , Ճեպչիլ-Լիպնան , Հալէպ , Գոնիա , Շգոտրա , Կարմիր Ծովի եզերքներ , Պենկագի , Պիլա , Արքիպեղապոսի կղզիներ : Այս վայրերը կը փոխադրուին արժեքաւոր նիւթեր . 1էն 250 զրուշ՝ 2½ զրուշի , 251էն 500՝ 3 զրուշի , 501էն 1000՝ 7 զրուշի . ասիէ վեր հազարներու համար իւրաքանչիւրին վրայ կ'աւելնայ 3½ զրուշ : Ծանրութիւն ունեցող նիւթեր . 1է 100 կրամ 2½ զրուշի , 101էն 250 կրամ 3 զրուշի , 251էն 500՝ 4 զրուշի , և 501էն 1000 կրամ 7 զրուշի՝ և իւրաքանչիւր 500 կրամի՝ 3½ զրուշի յաւելում :

Գ. Շրջանակ . — Դամասկոս , Էրզրում , Հիճազ , Էնդարէ , Սվազ , Գոսովա , Մանասթըր , Եէմէն , Տիարպեքի . Խարբուրդ , Արժեք . 1էն 250 զրուշ՝ 3 զրուշի , 251էն 500՝ 4 զրուշի , 501էն 1000՝ 6 զրուշի և իւրա-

քանչիւր 1000ի վրայ 5 դրուշի յաւելում : Ծանրութիւն
1էն 100 կրամ 3 դրուշի , 101էն 250 կրամ 4 դրուշի ,
251էն 500՝ 6 դրուշի , 501էն 1000՝ 10 դրուշի , և իւրա-
քանչիւր 500ի վրայ 5 դրուշի յաւելում :

Գ. Երզնակ . — Վան, Պիթլիս , Մուսուլ : Արժեք .
1էն 250 դրուշ՝ 3 1/2 դրուշի , 251էն 500՝ 5 դրուշի ,
501էն 1000՝ 8 դրուշի և իւրաքանչիւր 1000ի վրայ
6 1/2 դրուշի յաւելում : Ծանրութիւն . 1էն 100 կրամ՝
3 դրուշի , 101էն 250՝ 5 դրուշի , 251էն 500՝ 8 դրուշի ,
501էն 1000՝ 13 դրուշի , և իւրաքանչիւր 500 կրամի
վրայ 6 1/2 դրուշ յաւելում :

Ե, Երզնակ . — Պաղտատ, Պասրա : Արժեք . 1էն
250 կրամ՝ 4 դրուշի , 251էն 500՝ 6 դրուշի , 501էն 1000՝
10 դրուշի , և իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 8 դրուշի յա-
ւելում : Ծանրութիւն . 1էն 100 կրամ 4 դրուշի , 101էն
250՝ 6 դրուշի , 251էն 500՝ 10 դրուշի , 501էն 1000՝ 16
դրուշի , և իւրաքանչիւր 500ի վրայ 8 դրուշ յաւելում :
Ծովեզերեայ քաղաքները 1000ին 2 դրուշ կ'անուի,
իսկ երկաթուղի բանած քաղաքները 1000ին 3 դրուշ :
Ասոնց մէջ երբեք ձանրութիւնը նկատուած չ'առ-
նուիր :

Ընդունելութեան զեկուցագիր (=Խասե իրնուխապերի,
avis de réception) . — Ընդունելութեան զեկուցագիր կը
կոչուի թուղթ մը զոր կը ստորագրէ այն անձը որուն
ուղղուած է նամակը և որով կը հաստատուի թէ նա-
մակն որուն ձեռքը հասած է : Ընդունելութեան զեկու-
ցագիրը, ընդունողէն ստորագրուելէ ետքը , կը վերա-
դարձուի նամակը գրողին : Ընդունելութեան զեկու-
ցագիրներու , թէ՛ թղթատարական Միութեան շրջանա-
կին և թէ՛ թուրքիոյ համար, պէտք է վճարել միօրի-
նակ կերպով 1 դրուշ , յանձնարարման համար վճար-
ուած մէկ դրուշէն դատ :

Յանձնարարութիւն (=Թահիլս, recommandation) . —
Թղթատարի միջոցաւ փոխադրելի բոլոր առարկաները
ինչպէս նամակներ , թղթատարական քարտեր , տպա-
գիրներ , գործի թուղթեր , տպրանքի նմոշներ կրնան
յանձնարարուիլ :

Յանձնարարեալ առարկաներուն համար պէտք է
վճարել նախ ինչ որ պիտի վճարուէր, եթէ յանձնարար-
եալ չըլլային . յետոյ միօրինակ կերպով պէտք է վճա-
րել 1 դրուշ իրր յանձնարարման գին :

Յանձնարարեալ առարկայներու համար՝ յանձնա-
րարման պահուն իսկ պէտք է վճարել փոխադրութեան
բոլոր ծախքերը :

Երբ յանձնարարեալ նամակ մը կորսուի , եթէ կը
վերաբերի թղթատարական Միութեան, 50 ֆրանք փո-
խարկնութիւն կը վճարուի թղթատարութեան կողմէ ,
իսկ եթէ կը վերաբերի թուրքիոյ ներքին թղթատարու-
թեան՝ 200 դրուշ :

Մանսարնուս . — Մանսարնուսի դրուշիւնը 1900
Օդոստոս 1էն սկսած է ի գործ դրուիլ թուրքիոյ ծովե-
զերեայ քաղաքներու , և երկաթուղեայ գիծերու վրայի
քաղաքներու նամակատուններուն մէջ : Դրկողին արուե-
լիք ստացագրին վրայ 10 փարանոց դրուշութուղթ
պիտի փակցուի . իսկ մանտա-բոսղերն ու անոնց յարա-
կից թուղթերը զերծ պիտի ըլլան դրուշութուղթէ : —
Երկու հազար դրուշէն աւելի դուժարի համար մանտա-
բոսդ պիտի չտրուի : Մինչև 100 դրուշի համար 20
փարա վարձք պիտի առնուի : Իւրաքանչիւր 100
դրուշէն քսան փարայի հաշուով՝ 500 դրուշէն հարիւր
փարա պիտի առնուի . իսկ 500էն մինչև 1900 դրուշ,
իւրաքանչիւր 200ին քսանական փարա պիտի աւելցուի
որով 1900էն մինչև 2000 դրուշ վարձք պիտի ըլլայ
6 1/2 դրուշ :

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ

Ն Ա Մ Ա Կ Ն Ե Ր					ՏՊԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ԹՈՒՂԹԵՐ				ՎԱՃԱՌՔԻ	
ԾՈՎԵԶՐ			ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ		ԾՈՎԵԶՐ	ՆԵՐՔԻՆ			ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ	
ԳՐԱՄ	ՂՐԶ	ՓՐ.	ՂՐԶ	ՓՐ.		ԳՐԱՄ	ԳՐԱՄ	ՂՐԶ	ՓՐ.	ԳՐԱՄ
15		20	1		30	30		5	20	
30			2		75	50		10	20	
45	1	20	3		150	100		20	150	
60	2		4		235	150		30	200	1
75	2	20	5		300	200	1		250	1
90	3		6		375	250		10	300	1
105	3	20	7		450	300	1	10	350	1
120	4		8		525	350	1	30		
135	4	20	9		600	400	2			
150	5		10		675	450	2	10		
165	5	20	11		750	500	2	20		
180	6		12		825	550	2	30		
195	6	20	13		900	600	3			
210	7		14		975	650	3	10		
225	7	20	15		1050	700	3	20		
240	8		16		1125	750	3	30		
255	8	20	17		1200	800	4			
270	9		18		1275	850	4	10		
285	9	20	19		1350	900	4	20		
300	10		20		1425	950	4	30		
315	10	20	21		1500	1000	5			
330	11		22		1575	1050	5	10		
345	11	20	23		1650	1100	5	20		
360	12		24		1725	1150	5	30		
375	12	20	25		1800	1200	6			
390	13		26		1875	1250	6	10		
405	13	20	27		1950	1300	6	20		
420	14		28		2000	1350	6	30		
435	14	20	29			1400	7			
450	15		30			1450	7	10		
465	15	20	31			1500	7	20		
480	16		32			1550	7	30		
495	16	20	33			1600	8			
510	17		34			1650	8	10		
525	17	20	35			1700	8	20		
540	18		36			1750	8	30		
555	18	20	37			1800	9			
570	19		38			1850	9	10		
585	19	20	39			1900	9	20		
600	20		40			1950	9	30		
615	20	20	41			2000	9			
630	21		42				10			
645	21	20	43							
Ա. ա. ա. է. է. է.					Ա. ա. ա. ա. է. է. է.				Ա. ա. ա. ա. է. է. է.	

Ա. ա. ա. է. է. է.

ԳԻՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ

ՆՍՈՅՇՆԵՐ					ՏՊԱԳԻՐՆԵՐ			ԳՈՐԾԻ ԹՈՒՂԹԵՐ		
ԾՈՎԵԶՐ		ՆԵՐՔԻՆ			ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ			ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ		
ԳՐԱՄ	ԳՐԱՄ	ՂՐԶ	ՓՐ.	ԳՐԱՄ	ԳՐԱՄ	ՂՐԶ	ՓՐ.	ԳՐԱՄ	ԳՐԱՄ	ՂՐԶ
20				50				50		
20				100				100		
30				150				150		
				200				200		
				250				250		
				300				300		
				350				350		
				400				400		
				450				450		
				500				500		
				550				550		
				600				600		
				650				650		
				700				700		
				750				750		
				800				800		
				850				850		
				900				900		
				950				950		
				1000				1000		
				1050				1050		
				1100				1100		
				1150				1150		
				1200				1200		
				1250				1250		
				1300				1300		
				1350				1350		
				1400				1400		
				1450				1450		
				1500				1500		
				1550				1550		
				1600				1600		
				1650				1650		
				1700				1700		
				1750				1750		
				1800				1800		
				1850				1850		
				1900				1900		
				1950				1950		
				2000				2000		
Ա. ա. ա. ա. է. է. է.					Ա. ա. ա. ա. է. է. է.			Ա. ա. ա. ա. է. է. է.		

Ա. ա. ա. ա. է. է. է.

Ա. ա. ա. ա. է. է. է.

Ա. ա. ա. ա. է. է. է.

Ա. ա. ա. ա. է. է. է.

Արժեքը յայտարարուած պարունակութեանք նամակներ
 (==Գրքմեքի մուգաստեքի մեքեաքիւ) . — 1900 տարւոյ
 մէջ Օսմանեան թղթատարութիւնը , ծովեզերեայ քա-
 ղաքներու , ինչպէս նաև երկաթուղւոյ զիծերուն
 վրայի քաղաքներու նամակատուններուն մէջ , սկսած
 է ընդունիլ այս կարգի նամակներ . ասոնք կը պարու-
 նակեն պանքոսներ , արժէթուղթեր և այս կարգի
 թուղթեր որոնց արժէքը նշանակուած պէտք է ըլլայ
 թուանշանով և գրով՝ պահարանին վրայ : Այս նամակ-
 ներն առ նուազն 5 տեղէ կնքուելու են զրկողին
 անձնական կնիքով և կամ մասնաւոր նշան կրող կնի-
 քով մը : Իւրաքանչիւր նամակի պարունակութիւնը
 50,000 զրուշէ աւելի չի կրնար ըլլալ (ոսկի 100 զրուշի
 հաշուով) , սակայն միեւնոյն թղթատարով միեւնոյն
 անձը կրնայ մէկէ աւելի նամակներ զրկել : Այս նա-
 մակներուն համար նախ կը վճարուի նամակին ծանրու-
 թեան համեմատ թղթադրոշմ 1 զրշ . ապահովագրու-
 թեան համար և յայտարարուած արժէքին իւրաքանչիւր
 1000 զրուշին ու կոտորակին համար 1 զրուշ : Այս նա-
 մակներուն փոխարէն՝ զրկողին ստացադիր պիտի տրուի
 երբ արժէքը յայտարարուած պարունակութեամբ նա-
 մակ մը կորստի , կամ վնաստի կամ գողցուի , այդ
 արժէքին փոխարէնը Օսմանեան թղթատարութեան
 կողմէ պիտի վճարուի , իրաց առևալ անխուսափելի
 կերպով հարկեցուցիչ պարագաներէ (==հեք ու իզայիսի
 դայրը գապիլ էսպապը մունպիքե, cas de force majeure):
 Այս մասին ըլլալիք յայտարարութիւններն առ նուազն
 մէկ տարուան մէջ պէտք է տեղի ունենան , որովհետև
 անկէ ետքը նկատուցութեան չեն աւնուիր :

Գոյի բռնադալ . — Գոյի բռնադալի դրութիւնը հաստատուած է Օսմ. նամակատուններու մէջ 1901 Յունր. 1էն սկսեալ : Երկու տեսակ կ'ըլլայ . արժեքաւոր և անարժեք :

Թէ՛ արժէքաւոր և թէ՛ անարժէք առարկաներու համար զրկուած Գոյի բռնադալը 5 քիլոյէն աւելի ըլլալու չէ :

Ստակը կրնայ մինչև 10 քիլոյ ծանրութիւն ունենալ և եթէ ստակ կամ կարասի որոշեալ կշիռէն աւելի ըլլայ երկու մասի կը բաժնուի , թէ՛ ստակի և թէ՛ կարասիի :

Ա.	Շրջանակի համար 5 քիլոյին պէտք է տալ 4 զրշ .
Բ.	» » » » » » » 8 »
Գ.	» » » » » » » 12 »

Իւրաքանչիւր շրջանակի ամէն 1000 զրուշին համար պէտք է վճարել 2 զրուշ իբր ապահովագին :

Ստակ . — Ստակը եթէ 5 քիլոյէն աւելի ըլլայ . քիլոյ զրուշի Ա. շրջանակի համար պիտի աւնուի 1 զրշ . Բ. շրջանակի համար 2 զրշ . և Գ. շրջանակի համար 3 զրշ . :

Էմանեքի մէջ սկզբունքը այն է թէ երբ ստակ զրկուի , իրենց ստակին համեմատ պէտք է զատել և այնպէս զրկել . որինակի համար , Օսմանեան ոսկի պարունակող ծրարի մը մէջ պէտք չէ բնաւ մէճիտ կամ զրուշ խառն ըլլայ , այլ զոտ ռակեդրաւ , բայց Գոյի բռնադալի մէջ անանկ չէ , ուղած տեսակ ստակը կրնաս գնել , ոսկի , մէճիտ , զրուշ , և այլն խառն , պայմանաւ որ ետքը ծրարին վրայ թէ՛ թուանշանով և թէ՛ գրով զրուշի որչափ ոսկի , որչափ մէճիտ , որչափ զրուշ պարունակելը :

Անձեր կը գտնուին սակայն որ օգտուելով թղթատարութեան տուած կանոնէն՝ կը շահագործեն զայն և ահագին քանակութեամբ զրամներ արժեթուղթի վերածելով Գոյի բռնադալ կ'ընեն և կը զրկեն առանց իսկ որոշեալ 10 քիլոյ ծանրութիւնն անցնելու : Ասոր համար թղթատարական վարչութիւնը կանոն դրած է որ ամէն մէկ զրամածրար առ առաւելն 50,000 զրշ . պարունակէ ,

աւելի պարունակածները պէտք է կիսել և ծրարի վերածել :

Մէկ օրուան մէջ մէկու մը հասցէին կրնանք շատ մը անգամներ Գոլի բոստալը ղրկել :

Թղթատարական աշխատութեանց համար, իւրաքանչիւր ծրարին իբր կապողչէք կ'աւնուի 60 բարա և ղրկողին տրուելիք ստացագրին վրայ 10 բարանոց փուլ կը փակցուի :

Գոլի բոստալը պէտք է recommandé ընել, որով իրաւունք կ'աւնենայ Գոլի բոստալ ընդունողը, առնելուն համար ստացագիր մը տալու ղրկողին :

Կարասի. — Շոգենաւով կամ երկաթուղիով ղըրկուած կարասիները կամ ապրանքները պէտք է առ առաւելն 60 սնդ. երկայն և 20 սնդ. լայն ըլլան : Այն առարկաները ղորոնք կարելի չէ կիսել, ինչպէս հովանոց, գաւազան ևն. 1 մեդր երկայնութիւն պէտք է ունենան :

Այն ապրանքներն որոնք ուղղակի երկաթուղիով կամ շոգենաւով չեն կրնար երթալ ղրկուելիք տեղը երկրին ներսերը ըլլալուն պատճառաւ, պէտք է որ 40 սնդ. երկայն և 30 սնդ. լայնք ու 20 սնդ. խորութիւն ունենան :

Հեղուկ և սոյսթուցիկ նութեան արգելուած է Գոլի բոստալով ղրկել, ի բաց առեալ գեղեքէն որոնք նախ փայտէ անտուկի մը, յետոյ փայտի սղոցուելով (==բալտե) լեցուն թիթեղէ առւփի մը մէջ ղըրուած ըլլալու են :

Գոլի բոստալին հասցէն շատ յստակ պէտք է գրուի որուն որ կ'ուղղուի, անոր բնակութեան տեղը, թաղը, փողոցը, տան թիւը, և այլն :

Եւրոպական կամ Ասիական Թուրքիոյ շատ մը կուսակալութիւններու կամ նահանգներու ղիւղերը իրարու նման անուններ ունենայուն, և այս անուան նմանու-

թենէն առաջ գալիք շփոթութիւններուն առաջքն առնուելու համար պէտք է գրուի յստակօրէն թէ այդ ղիւղն ո՛ր կուսակալութեան կամ նահանգին կը պատկանի :

Գարդ բոստալներ. — Թղթատարական պաշտօնական քարղերէն ղատ (carte postale) արհեստական շըրջաբերութեան հանուած պարզ կամ պատկերազարդ ղարդերուն մեծութիւնը պաշտօնականին չափ ըլլալու է :

Արգելուած է բարոյականի դէմ կամ ազտոտ պատկերներ կրող Գարդ բոստալները :

Գարդին վրայ պէտք է 20 փարայի բուլ փակցուի. եթէ այդ դինէն պակաս կ'արժէ փակուած ղըրոյմաթուղթը, մնացեալին կրկինը կը վճարուի իր գացած տեղը. և երբ առանց ղըրոյմաթուղթի թղթատարութեան յանձնուի, այն ատեն իրրև նամակ 2 ղըրու շաքի ղին կ'աւնուի :

Պատասխանը վճարուած (==réponse payée) ղարդ բոստալներուն եթէ կէսը կարուելով այդ ղարդին պատկանած կառավարութենէ մը ղաս՝ ուրիշ կառավարութեան մը երկիրը ղրկուի, հոնկէ 2 ղըրու կ'աւնուի. օրինակի համար, եթէ սաճկական Գարդ բոստալ մը Ֆրանսա ղրկուի, և հոն այդ ղարդը կէսը կարուելով Իտալիա ղրկէ, Իտալիա անկէ 2 ղըր. կ'աւնէ, իսկ եթէ Թուրքիա ղրկուի, հարկաւ բան մը չի վճարուիր և այսպէս փոխադարձաբար ամէն երկիրներու համար :

Տպագրուած բուրքեր. — Տպագրուած առարկաներ ինչպէս լրագիր, ղիրք ևն եթէ ղըրոյմաթուղթ փակցուած չըլլայ վրանին, անընդունելի կը նկատուին. եթէ ատոնք օտար երկրէ մը հոս ղրկուած ըլլան, օրէնքը վրան ղըրուելով կը վերադարձուի : Իսկ եթէ նամակատուիին մէջ նկատուած են առանց ղըրոյմաթուղթ կրելու, կ'օչնչացուին :

Գիրքերուն կամ լրագիրներուն մէջ նամակ եթէ զբուած ըլլայ, չի զբկուիր իր հասցէին:

Նամակներու և մանաւանդ յանձնարարական նամակներու հասցէները եթէ մատիտով գրուած ըլլան, չեն ընդունուիր:

Արժէքաւոր թուղթերը, ինչպէս promesse և այլն պէտք է որ իրր նամակ ներվակեալ զբկուին, կշռուելով և տալով ամէն մէկ կրամին 40 փարա, ինչպէս որ օրէնք է:

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ա Ռ Ի Ն Ն Ե Ր

1. ՕՍՄ. ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆՆԵՐ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կեդրոնական նամակատուն Եէնի-ձամիի բակը:

Գլխաւոր ճիւղեր են Ղալաթիա Օսմ. Պանքային դէմ և Բերա Թեփէ-Պաշի, Ստանպուլ Սօսը Չէշմէ:

Երկրորդական մասնաճիւղեր կան Մանուտ-բաշա, Այասօֆիա, Օգճըլար-Պաշը, Գում-Գարու, Տիրէքլէր-Արասը, Ագսէրայ, Սուլթան Ֆաթիհ, Էյուսլ, Պալաթ, Խասքէօյ, Ղալաթիա՝ Կամուրջին զուլսը, Բերա Տէօրթեօլ-Ալզը, Բանկալթի, Վոսիօրի բոլոր զիւղերն և Կղզիները:

2. ՕՏԱՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի խան

Բաց է առաւօտեան 8¹/₂ Էն մինչև իրիկուան 6. Կիրակիները 9¹/₂ Էն 10¹/₂ առտուն և 3 Էն 4 կէս օրէն ետքը:

Թրքասարական փոխանակագիր կ'ընդունուի Մեծն Բրիտանիոյ, Մալթայի, Ճիպրալթարի, Կիպրոսի, Միացեալ-Նահանգաց, Գանատայի, Հնդկաստանի և Բրիտանական դաղթականութեանց համար:

Թրքասարական մեծ ծրարներ (=Colis postaux) կ'ընդունուին, ամէն հինգշաբթի, Մեծն Բրիտանիոյ, Մալթայի և Կիպրոսի համար:

ԱՒՕՏՐԻԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա- Եօրկանճըլար փողոց, Գամանդոյ խան. — Մասնաճիւղեր. Բերա, 438, Բասաժ Օրիանթալի մօտ, և Պոլիս, Գամանդոյ խան:

Նամակ, տպագիր, և այլն կ'ընդունուին բոլանդակ Եւրոպայի համար. նոյնպէս Փոքր Ասիոյ ծովեզերեայ քաղաքներուն, Արքիպելագոսի կղզիներուն համար. և այլն:

Թղթատարական մեծ ծրարները պէտք չէ կշռեն 3 քիլոկրամէ աւելի և չունենան 60 սանդիմեղրէ աւելի երկայնութիւն, լայնք և թանձրութիւն:

Կ'ընդունուին նաև քրքասարական փոխանակագիրներ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, քիւ 28. — Մասնաճիւղեր. Բերա, Պոլիս, Հալոլզու խան:

Բաց է առաւօտեան եւրոպական ժամը 8 Էն մինչև իրիկուան ժամ 6. Կիրակիները առտուն 9 Էն 11 կէս օրէն ետքը 2 Էն 4:

Կարելի է դերմանական թղթատարին զբաղ յանձնել և թղթատարական փոխանակագիր մը ստանալով զրկել Գերմանիա, Աւստրիա, Պելճիզա, Պուլկարիա, Եգիպտոս, Միացեալ-Նահանգներ, Յունաստան, Իտալիա, Ռուսմանիա, Զուլիցերիա, Թունուզ, Էայլն, Իբաց առեալ Անգլիա, Ֆրանսա, Ռուսիա և Թուրքիա :

Թղթատարական մեծ ծրարներ կ'ընդունուին որոնք կը զրկուին Բէսթէնճէի շոգենաւով, շաբաթը երկու անգամ, երեքշաբթի (եւրոպական ժամը 9ին, կէս օրէն առաջ) և շաբաթ (եւրոպական ժամը 2ին, կէս օրէն ետքը) :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Կեդրոնատեղի, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա. — Մասնաճիւղեր. Բերա, 15—16 Բասաժ Օրիանթալ, և Պոլիս, Գամանդոյ խան :

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Կեդրոնատեղի, Քիրեճ գափու, Ղալաթիա. — Մասնաճիւղ. Պոլիս, Պանճե գարու փողոց, Մաքսին դիմացը :

Բոլոր այս թղթատարութիւնները գրեթէ նոյն գիներով կը փոխադրեն նամակները, տպագիրները, և շնու և այլ գինները համաձայն են Միջազգային Թղթատարութեան գիներուն որոնց վրայ խօսած ենք :

4. ՊՈԼՍՈՅ

Հ Ա Յ Բ Ժ Ի Շ Կ Ն Ե Բ Ը

Ալլահճվերտի Տիգրան	Վկայեալ	Կ. Պոլիս
Աճեմեան Տիգրան պէյ	»	Կ. Պոլիս և Վիեննա
Այվազեան Նշան	»	Իտալիա
Անանեան Ճիվան պէյ	»	Կ. Պոլիս
Արապեան Աղէքսանդր պէյ	»	Կ. Պոլիս
Արզումանեան Մկրտիչ	»	Կ. Պոլիս
Արզուեան Սարգիս	»	Նանսի
Բարաղամեան Մկրտիչ	»	Կ. Պոլիս
Բարազեան Տիգրան պէյ	»	Կ. Պոլիս
Գարամաճեան Տիգրան	»	Կ. Պոլիս
Գարամաճեան Օննիկ	»	Կ. Պոլիս
Գազազեան Արշակ	»	Կ. Պոլիս
Գասպարեան Գասպար	»	Կ. Պոլիս
Գարազոչ	»	Կ. Պոլիս
Գալաֆեան Արշակ	»	Կ. Պոլիս
Գրբզճեան Յովհաննէս պէյ	»	Կ. Պոլիս
Եաղուպեան Կարապետ	»	Բարիզ
Զարդարեան Միհրան	»	»
Զահրապեան Գէորգ	»	Լիոն
Էլմասեան	»	Բարիզ
Էամբեան Նիկողոս	»	Կ. Պոլիս
Թագաթեան	»	Բարիզ
Թաշճեան Գարբիէլ պէյ	»	Կ. Պոլիս
Թիւլեան Ներսէս	»	Նանսի
Թերզեան	»	Կ. Պոլիս
Թիւրապեան Պետրոս	»	Բարիզ
Թորգոմեան Վահրամ	»	Բարիզ
Ինճեան Պողոս	»	Կ. Պոլիս
Իշլէմէճեան Երուանդ	»	Կ. Պոլիս
Իրլիքճեան Կարապետ	»	Կ. Պոլիս

Լազարի ճեան Սամուէլ	Վ. Պոլիս
Խնդիրեան Խնդիր	» Բարեղ
Խորասան ճեան Միքայէլ	» Բարեղ
Խորխուռնի Գրեգոր	» Կ. Պոլիս
Հեքիմեան Միքայէլ	» Բարեղ
Ղազարոսեան	» Բարեղ
Ճելալեան Ռուբէն	» Պրուսէլ
Ճելալ Գրեգոր	» Բարեղ
Ճելալ Տիր ճեան Միսաք	» Կ. Պոլիս
Մատթէոսեան Պարոնիկ	» Յիլադեյֆիս (Ամերիկա)
Մարաշեան	» Կ. Պոլիս
Մասիս Երուարդ	» Կ. Պոլիս
Մինասեան Կոմիտաս	» Կ. Պոլիս
Մինասեան Մատթէոս	» Նիւ-Եորք
Մինասեան Վասէ	» Վիեննա
Մինէ ճեան Բարթողիմէոս	» Կ. Պոլիս
Միսք ճեան Ստեփան	» Կ. Պոլիս
Մովթաֆեան Կարապետ	» Կ. Պոլիս
Յակոբեան Ստեփան	» Կ. Պոլիս
Նազդաշեան Համբարձում	» Բարեղ
Նազարեան Արքաճամ Պէյ	» Կ. Պոլիս
Նազարէթեան Կարապետ	» Լեոն
Նալպանտեան Ստեփան	» Կ. Պոլիս
Նահապետեան Գարրիէլ	» Կ. Պոլիս
Նաֆիլեան Անտոն բաշա	» Բարեղ
Նահազարեան Բենիամին	» Կ. Պոլիս
Շերիթ ճեան Գրեգոր	» Կ. Պոլիս
Շիրինեան Յարութիւն	» Կ. Պոլիս
Շիրինեան Յովհան	» Կ. Պոլիս
Ոսկեան Յովհաննէս	» Կ. Պոլիս
Չիլիկիբեան	» Կ. Պոլիս
Չոպանեան Անտոն	» Կ. Պոլիս
Պաղեկեան Յակոբ	» Կ. Պոլիս
Պաղեկեան Յակոբ	» Կ. Պոլիս
Պաղեկեան Տիգրան բաշա	» Կ. Պոլիս
Պաղեկեան Յակոբ	» Կ. Պոլիս
Ռաֆայէլեան Սիմոն	» Կ. Պոլիս
Սեդրոսեան Սիմոն	» Կ. Պոլիս

Սեւեան Գարրիէլ բաշա	Վ. Պոլիս
Սիմոն Յակոբ	» Բարեղ
Վարդազարեան Միհրան	» Կ. Պոլիս
Վարդանեան Կարապետ	» Նիւ-Եորք
Տաղաւարեան Նազարէթ	» Բարեղ
Տատուր Յակոբ	» Կ. Պոլիս
Տանճեան	» Ամերիկա
Քեմա ճեան Յակոբ	» Կ. Պոլիս
Քեռէ ճեան Վարդան	» Կ. Պոլիս
Քրիսեան Ճանիկ	» Կ. Պոլիս
Օրմանեան Կոմիտաս	» Կ. Պոլիս

Հ Ա Յ Ճ Ա Ր Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ Ն Ե Ր

Ն Կ Ս Ր Ի Չ Բ

Ակոյեան Յակոբ
 Ասլանեան Վ.
 Խտրեան Ս.
 Մարտիկեան Տ.
 Նշանեան Ե.

Չրագեան Պ.
 Ոսկեան Երուանդ.
 Պալճեան Ռ.
 Պալազեան
 Պապայեան Ա.

Ե Ր Ա Ճ Շ Տ Ա Գ Ի Տ Բ

Խորասան ճեան Աւետիս — Մերձան Անտոն — Սինանեան Կ.

Հ Ա Ր Տ Ա Ր Ա Ր Պ Ե Տ Բ

Անանեան Ա.
 Անանեան Յ.
 Գազմաճեան Ա.
 Թահմաճեան Արամ
 Թաղարեան Յովսէփ
 Թնկրեան Միհրան
 Համամ ճեան Ստեփան

Ճիւղեան Տիգրան
 Մարկոսեան Ս.
 Մելիտոսեան
 Մերձամէթ ճեան Զենոր
 Սրապեան Երուանդ.
 Քերտոնէ ճեան Մ.

ՃԱՐՏԱՐԱԳԷՏԻ

Գասապեան Նասիպ
Գալֆայեան Ա.

Թագաորեան Թ
Կէվրէկեան Լեւոն

Փ Ո Ր Ա Գ Ր Ի Չ Գ

Բաբազեան Ե.
Գաղազեան Մ.
Գալեմքեար Կարապետ
Գոլանճեան Ա.
Գոյունճեան Ա.
Թերղեան Վ.
Իւթիւճեան Գ.
Կարկառեան Սեդրակ

Միքայէլեան Ն.
Միրտիչեան Գ.
Մոսկոֆեան Յ.
Պերպերեան Ն.
Սարգսեան Յովհ.
Տէվէթեան Ս.
Քիւչիւքեան Պողոս

Փ Ա Ս Տ Ա Ր Ա Ն Գ

Ալիքանեան Յովհաննէս
Այճեան Կարապետ
Այճեան Սարգիս
Ապահունի Ա.
Առասեան Մկրտիչ
Աւետիսեան Ս.
Աւագեան Յովհաննէս
Բաղլայեան Բ.
Բաբազեան Ռ.
Բեմպէեան Ն.
Գաբամաճեան Յակոբ
Գայսերլեան Ա.
Գասպարեան Արիստակէս
Գավաֆեան Ն.
Գոլյեան Ա.
Գոյունճեան Կ.
Գոյունճեան Ռ.
Եղազեան Թ.
Եղամաճեան Գ.

Եղազեան Պողոս
Զաքարեան Գրիգոր
Զեքեան Կ.
Զոհրապ Գրիգոր
Էսմերեան Սարգիս
Թերճիմանեան Օ.
Թընկըր Սիմոն
Թորոսեան Մ.
Խոսրովեան Հմայեակ
Կէօղիւպէօյիւքեան Ա.
Կիւրեղեան Գէորգ
Ղազարոսեան Գ.
Մանուկեան Վառաշապուհ
Մանուկեան Մ.
Մարտիկեան Մ.
Մարտիրոսեան Գէորգ
Մեկիքեան Գարեգին
Մինէճեան Գ.
Մովսէսեան Գաւիթ

Պօշնագեան Յակոբ
Սարայգարեան Խ.
Սարաֆեան Յ.
Սեֆերեան Կ.
Սինապեան Գրիգոր
Սուրէնեան Աւետիս
Սղամպուլեան Յակոբ
Ստեփանեան Ս.
Վարդանեան Ս.
Քեաթիպեան Ս.
Քէօրֆեան Մ.

Յակոբեան Յ.
Նաւասարդեան Ս.
Նարլեան Ս.
Նուրիճան Ե.
Շմաւոնեան Արշակ
Չերազեան Գասպար
Պառաւեան Յովհաննէս
Պիւլպիւլեան Յովհաննէս
Պոլյաճեան Ս.
Պուլկուրեան Ռ.
Պօղոսեան Ա.

Վ Կ Ա Յ Ե Ա Լ Ո Ւ Ս Ո Ւ Ց Ի Չ Ն Ե Ր

Արիկեան Միհրան մինգ. Օսմն. 1886
Աբամեան Մերկերիոս մինգ. Օսմն. 1886
Ալան Շահին օգմն. Ֆրնս. Անգլ. Գերմ. 1897
Աղասեան Մանուակ Օգմն. Հ.Յ. Ֆրնս. Պամ. Թիւ. 1900
Աճէմեան Թովմաս Օգմն. Հ.Յ. 1887
Ամասունի Համբարձում (Մերոպ վրդ. Փափագեան) մինգ. Հ.Յ. Թիւ. Պամ. Աշխ. 1887
Ամասունի Սարգիս մինգ. Հ.Յ. Օսմն. 1897
Աշճեան Միհրան Օգմն. Հ.Յ. Ֆրնս. 1892
Առանձար Աւետիս մինգ. Ֆրնս. Պամ. Աշխ. 1887
Ասլանեան Վարդան (Վարդան քՏիյ. Ասլանեան) Օգմն. Հ.Յ. Պամ. 1886
Արշարունի Նաշիտ Օգմն. Հ.Յ. 1886
Աւագեան Կարապետ Գոսոց. 1897
Բազրատունի Յակոբ մինգ. Տմրկլ. 1897
Բարանեան Եղիշէ մինգ. Ինգ. 1901
Բարազեան Օր. Արմաւենի դասճ. 1901
Բալազաշեան Յովնան մինգ. Թիւ. Երկչի. Աշխ. Իրգտ. 1887
Բաշայեան Տիգրան (պթմճ. Տաճատ) օգմն. Պամ. Աշխ. 1887
Բիշտոֆեան Գաւիթ մինգ. Հ.Յ. Պամ. 1887
Գաբամաճեան Օր. Եւգինէ օգմն. Չեւ. 1901

Կարամանճեան Սիմն մանգ. Հ.Յ. 1886
 Կառլազեան Օր Հայկանոյշ օգ.մն. ձեւ. կար. 1899
 Կալինսեան Մեղքոն մանգ. Ձեւ. 1887
 Կարազաշեան Նազարէթ մանգ. Օսմն. 1887
 Կարակեօզեան Յակոբ դատոց. 1894
 Կարթալեան Երուանդ օգ.մն. Թիւ. 1892
 Կուլումճեան Գրիգոր մանգ. Գր. 1887
 Կուրգէն Յակոբ մանգ. Հ.Յ. 1886
 Կաւթեան Սմբատ մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. Պամ. Աշխ. Տմբկլ. 1887
 Կերձակեան Ազարիա մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. Գր. 1887
 Եէկէնեան Յովհաննէս օգ.մն. Հ.Յ. Պամ. Թիւ. 1892
 Եսայեան Օր. Վաւալաւէ Օգն. Կար. Ձեւ. 1889
 Երէցեան Մարտիրոս Օգ.մն. Հ.Յ. 1897
 Եփրանսեան Գրիգոր Օգ.մն. Չփգտ. 1900
 Էնքուրճեան Բարսեղ (Հմայեակ Քհն) օգ.մն. Հայ. 1892
 Թադէոսեան Ռեթէոս մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. 1886
 Թաշտոճեան Խաչիկ մանգ. Գր. 1887
 Թաշճեան օր. Մարքուհի դատրհհ. 1898
 Թապազեան Ստեփան մանգ. Օսմն. 1898
 Թապիպեան Սեպուհ օգ.մն. Ֆրնս. 1894
 Թէյեան Ենոյք մանգ. Բն. Պամ. 1886
 Թոթփայեան Նիկողոս մանգ. Օսմն. 1899
 Թորոսեան Նշան մանգ. Հ.Յ. Օսմն. Տմբկլ. 1889
 Թորոսեան Օր. Տիրուհի օգ.մն. Ձեւ. 1900
 Թուխմանեան Կարապետ օգ.մն. Հ.Յ. Օսմ. 1887
 Իզմիրլեան Օր. Արաբի օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. 1892
 Ինկիլիբեան Խաչիկ օգ.մն. դժգր. գր. 1799
 Իսրայէլեան Թորոս օգ.մն. Օսմն. 1897
 Լուսինեան Արմեն մանգ. Հ.Յ. 1890
 Խան ճեան Սաշակ մանգ. Հ.Յ. 1887
 Խաչկոնց Իսիթ Պամ. Աշխ. 1886
 Խոճատարեան Հայկ դատոց. 1900
 Կարապետեան Պետրոս մանգ. Օսմն. 1901
 Կելիպոլեան Յարութիւն օգ.մն. Ֆրնս. Երկրչփ. Բն. Պամ. 1892
 Կիւմիւշեան Մկրտիչ մանգ. Ֆրնս. 1887
 Կուրտիկեան Ստեփան մանգ. Օսմն. 1901
 Հանէսեան Մարտիրոս դատոց. 1901
 Հեքիմեան Միսաք Օգ.մն. Օսմն. 1894

Ճիլմէճեան Օր. Մարգարիտ դատրհհ. 1900
 Ճինճիճանեան Պողոս մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. 1887
 Մարգարեան Գրիգոր մանգ. Պամ. Տնտոց. 1886
 Մարկոսեան Պարգեւ օգ.մն. Աշխ. Իրգտ. 1892
 Մարտիրոսեան Տիգրան օգ.մն. Օսմն. 1899
 Մեղպուրեան Մկրտիչ մանգ. Հ.Յ. Պամ. 1892
 Միլիբեան Նշան օգ.մն. Գր. 1897
 Մինասեան Օր. Արմաւենի օգ.մն. Ֆրնս. Ձեւ. 1900
 Մխիթարեան Ստեփան դատոց. 1900
 Մուրատեան Արքաճամ մանգ. Հ.Յ. Օսմն. 1887
 Շամտոճեան Միքայէլ օգ.մն. Գերմ. Պամ. 1899
 Ուղրիկեան Մկրտիչ մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. 1889
 Ունճեան Յարութիւն օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. 1889
 Յակոբեան Կարապետ մանգ. Հ.Յ. 1900
 » Սիմն մանգ. Գժ. 1887
 Յարութիւնեան Սաշակ օգ.մն. Իրգտ. 1892
 Յովատփեան Արամ օգ.մն. Հ.Յ. Թրք. 1894
 Նաթանեան Մարկոս մանգ. Հ.Յ. Պամ. Աշխ. 1900
 Նալպանեան Միքայէլ օգ.մն. Թիւ. Բնգ. 1899
 Ներշապուհ Օր. Ջարուհի օգ.մն. Ձեւ. 1897
 Նիքոթեան Օր. Եւզինէ օգ.մն. Հ.Յ. Թիւ. Իրգտ. 1892
 Նիկողոսեան Յակոբ օգ.մն. Հ.Յ. Պամ. Ֆրնս Անգղ. 1891
 Նշատճեան Տիգրան օգ.մն. օսմն. 1897
 Ոսկան Յակոբ մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. 1892
 Չայեան Օր. Բուրուլ օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. Պամ. Կար. Ձեւ. 1892
 Չիթճեան Միհրան օգ.մն. Օսմն. Ֆրնս. 1896
 Պաղտատարեան Խաչատուր մանգ. Հ.Յ. 1894
 Պայիկեան Սերոյբէ մանգ. Հ.Յ. 1892
 Պապիկեան Արշակ Օգն. Ֆրնս. 1900
 Պապանեան Մարտիրոս մանգ. Հ.Յ. Ֆրնս. 1887
 Պառաւեան Յովհաննէս (փատարան) մանգ. Օսմն. 1888
 Պասմաճեան Գրիգոր Օգ.մն. Հ.Յ. Թրք. Պամ. Աշխ. 1892
 Պերպիբեան Ռեթէոս ուսուցչապետ 1901
 Պոզաճեան Տիգրան մանգ. Թիւ. Աշխ. 1887
 Սարգսեան Արիստակէս օգ.մն. Աշխ. Իրգտ. 1892
 Սիւրբեան Գրիգոր օգ.մն. Թրք. Ֆրնս. Բնպամ. Թիւ. Աշխ. 1892
 Սիմբէշեան Գէորգ մանգ. Օսմն. 1901
 Սուլթանեան Մանասէ օգ.մն. Հ.Յ. Ֆր. Թիւ. 1892

- Սպանդարեան Կոստանդին օգ.մն. Բնագում. Աշխ. 1891
- Ստեփանեան Օր. Վեհաճոյն օգ.մն. Ֆրնս. 1897
- Սվաճեան Միհրան օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. Պատմ. Աշխր. 1894
- Վասիլեան Յովսէփ մանգ. Գր. 1887
- Վարժապետեան Արիստակէս (Քհչի.) մանգ. Թիւ. և Չփգտ. 1887
- Վարժապետեան Մամիկոն դատոց. 1901
- Տարխանեան Պաղտատար օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. 1887
- Տեմիրեան Կարապետ օգ.մն. Հ.Յ. Ֆրնս. Թիւ. 1892
- Տեպաղեան Ստեփան օգ.մն. Օսմն. 1892
- Տէր-Աբրահամեան Օր. Սիրանուշ. օգ.մն. Չեւ. 1898
- Տէր-Անդրէասեան Երուանդ մանգ. Հ.Յ. 1897
- Տէր-Արիստակէսեան Գարեգին մանգ. Հ.Յ. 1889
- Տէվլէթեան Եղիազար մանգ. Հ.Յ. 1889
- Տէօբմէճեան Միհրան մանգ. Գր. 1887
- Փանոսեան Միսաք օգ.մն. Հ.Յ. 1900
- » Պետրոս դատոց. 1901
- Քերեստէճեան Պողոս մանգ. Օսմն. Ֆրնս. 1892
- Քէօսէեան Միհրան օգ.մն. Հ.Յ. Թիւ. Իրդտ. 1894
- Քիւրբճեան Լեւոն մանգ. Գր. 1886
- Ֆինճանճեան Օր. Ռամելա օգ.մն. Կար. Չեւ. 1901

Փ Ո Փ Ո Խ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

Ե Ի

Ո Ի Ղ Ղ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

Ընդհանուր կերպով դիտել կուտանք թէ նկատի չենք անոնք տպագրութեան յայտնի տառասխալները զորս ընթերցողն իւրովի կրնայ իմանալ և ուղղել :

Այդ կարգէն է նաև տեղ տեղ հանդիպած բառերու յետ և յառաջ դրուելը, որ առաջին նայուածքով կը տեսնուի թէ պարզապէս տպագրական սխալանքի արդիւնք է :

Պէտք է դիտել ևս թէ տաճկերէն և եւրոպացերէն բառերու տառադարձութեան կանոնը հաստատուն չըլլալով՝ մի և նոյն անունը տարբեր տառերով գրուած կը գտնուի՝ գրողներու կամ սրբագրողներու տարբեր սովորութեան հետեանօք :

Հետեւեալ յաւելուածներու մէջ ուղղութիւններէ աւելի մտադրութիւն դարձուցած ենք այն փոփոխութեանց որոնք իւրաքանչիւր թերթի տպագրութենէ ետքը տեղի ունեցած են, և որոնց տպագրութեան թուականները մէն մի թերթի սկիզբը յատկապէս նշանակուած են :

Եջ

- 9. Համառօտագրութեանց վրայ աւելցնել. աեխ.== աչխարհագրութիւն, գերմ.==գերմաներէն, դսցչ.== դաստիարակ-ուսուցիչ, երկչփ.==երկրաչափութիւն, քկն.==թուական, քիւ.==թուարանութիւն, իրգս.==

իրագրութիւն , մննգ. — մասնագէտ , շիգս. — չափագրութիւն , ճնսս. — տնտեսագրութիւն , սմրկ. — տոմարակալութիւն , օգմն. — օգնական մասնագէտ , օսմն. — օսմաներէն , Ֆրնս. — ֆրանսերէն :

Էջ

- 15. Սպանիոյ Ալֆոնսոյ թագաւորին ծննդեան թուականն ուղղել 1886 :
- 47. Անուաներու մէջ Վերգինէ՝ ուղղել Վիրգինէ , Զուիթոս ուղղել Զուիթա , Թէոդորա ուղղել Թէոդորոս :
- 48. Նոյնպէս Փիլիպէ ուղղել Փիլիկ :
- 60. Տող 20 . հիճրէթի տարեմուտքն մարտ 16, ուղղել 17 :
- 66. Տող 3 . Անդրէասեան, պէտք է ուղղել Էասեան :
- 129. Սաքսոնիոյ թագաւոր Կէորկ ծնած է 1840ին . և ոչ 1865ին :
- 146. Պելճիգայի Մարի Հանրիէդ թագուհին մեռաւ :
- 184. Գոնիայի կուսակալը փոխուեցաւ և եղաւ Թէլֆիդ պէյ :
- 205. Բազըպ պէյ Վեզիրութեան բարձրացաւ և Բ. թարգմանիչ անուանեցաւ :
- 206. Գոսդաքի բաշա մեռաւ :
- 209. Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդական Չերպաչէֆ Աթէնքի դեսպան անուանուեցաւ , և Ա. թարգման Պ. Մաքսիմովի յաջորդեց Պ. Մայքոֆ :
- 210. Տոքթ. Մ. էֆ. Խորասանճեան Պալա աստիճանին բարձրացաւ :
- 212. Արմենակ էֆ. Սազըզի Մճ. 2 շնորհեցաւ :
- 212. Կարապետ Գարազաշ մեռաւ :
- 213. Մատթէոս Պալէոզեան մեռաւ :
- 216. Նշան էֆ. Ղուկասեան՝ ուսուցիչ Տարր. բժշկ. Գաղ. և Միլիթէ Վրթ. Օսմ. 4 , Մճ. 4 :

Էջ

- 218. Յակոբ էֆ Համամճեան Կինճի կառավարիչի օգնական է :
Վարդան էֆ. Երլարզեան՝ Եունասայի և Յարութիւն էֆ. Աբարզեան՝ Իսաարայի փոխ-կառավարիչներ , դադրեցան պաշտօններսուն ջնջուելովը :
Շիրվանի՝ Սարգիս էֆ. Քիւրֆնեան :
Գաւաշի՝ Վարդան էֆ. Ղարապետեան :
Շատախի՝ Յարութիւն էֆ. Գալնեան :
Էրտէկի փոխ-կառավարիչ անուանուեցաւ Նաղարէթ էֆ. :
Էազարքէօյի՝ Արմենակ էֆ. Քիրէճճեան :
Պետրոս էֆ. — Սեզայի յաջորդեց Գ. գոմիսէր Տիգրան էֆ. Բ. գոմիսէր Կարապետ էֆ. Գ. գոմիսէր անուանուեցաւ :
- 219. Պուքրէշի դեսպանատան քարտուղար Մկրտիչ էֆ.՝ Արտաքին գործոց ղիւանի արձանագրիչ եղաւ :
- 221. Գարրիէլ էֆ. Նեշտէրճեան՝ Մ.իւլ-Ազիզի դատական քննիչ անուանուեցաւ :
Նոյն . Տէտէ-աղաճի ընդհ. դատախազի օգն. անուանուեցաւ Արթուր էֆ. Մազաքեան :
- 240. Սահակ Արքեպ. Խաչայեան Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ընտրուեցաւ :
- 271. Գալֆայեան Որբանոցի Խնամակալուհի ընտրուեցան Տկնք. Սրբուհի Կ. Գարակէօզեան՝ Ատենապետ, Բրաբ Աղասեան , Վասիլուհի Ն. Գարակէօզեան , Իսկուհի Փափազեան , Էլիզա Տէր Յարութիւնեան , Յուստիանէ Զ. Տիլպէր , Սոֆի Եազըճեան , Երանուհի Տ. Տ. Նէլրուզ :
- Նոյն . Երանուհի Մայրապետ մեռաւ :
- 293. Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը փոխուեցաւ և ընտրուեցան Մանուկ Վարդանեան , Լեւոն Սաաթճեան , Յարութիւն Զիճեան , Միքայէլ Ճզնաւոր :

եջ
եան , Գառնիկ Հայոցեան , Յակոբ Վարդանեան ,
Ենովբ Բուլճեան , Յովհ. Գալֆայեան , Յովհ. Ան-
տոնեան , Լեւոն Էքմէքճեան , Կարապետ Քնար-
եան , Անտոն Ասլանեան :

Նոյն . Ալթը Մէրմէրի քարոզիչ Կորիւն Վրդ-
դադրեցաւ :

298. Գառըմ-բաշայի՝ Նազարէթ Գարագաշեան՝ Ատպ.
Սարգիս Կիւլերեան՝ Ատպ. Զենոր Եէմենիճեան՝
Գնձ :

300. Տոքթ. Աղեքսանդր պէյ Արապեան անուանեցաւ
Բերայի Թաղ. Խորհրդի անդամ :

305. Եէնի-քէօյի Պետրոս Պերպերեան՝ Ատպ. Սեպուհ
Տէմիրճիպաշեան՝ Գնձ. և Գալուստ Ծերունեանի տեղ
Արմենակ Ի թիւճեան ընտրուեցաւ :

318. Ալէմ տաղիի Թաղ. Խորհուրդ ընտրուեցաւ, Օննիկ
Թաճիղճեան , Օննիկ Տիգրանեան , Յարութիւն
Մանուկեան , Պետրոս Կամացուկեան , Նշան Մա-
նուկեան , Յարութիւն Թաշճեան :

311. Մագրիքէօյի Թաղ. Խորհրդի միւս անդամներն
են Յարութիւն Ունճեան , Կարապետ Յամբուեան ,
Գրիգոր Բարունակեան , Միքայէլ Յարութիւնեան ,
Գրիգոր Մարգարեան :

Նոյն . Մագրիքէօյի Դպրաց դաս . Սարգիս Սար-
գիսեան՝ Ատպ. Դանիէլ Բերեստէճեան՝ Գնձ. :

366. Խաթ Վրդ. Մարգարեան կարգաթող եղաւ :

Յ Ա Ն Կ Ն Ի Ի Թ Ո Ց

	Եջ
Զեկոյց	5
Դիտողագիր	7
Համառօտագրութիւնք	9

Տոմարի շարժականք	10
Օրացոյց	18
Եկեղեցեաց տօնախմբութիւնք	17
Անուանց տօնախմբութիւնք	42
Տոմարներ	49

Նշանաւոր թուականներ	69
Եկեղեցական և ընթ. թուականներ	78
Վիճակագրութիւնք պետութեանց	120
Վեհապետք աշխարհի	14

Օսմանեան ինքնակալք	173
Օսմանեան երկիրներ	178
Օսմանեան պաշտօնէութիւնք	205
Հայ աստիճանաւորներ	209
Հայ պաշտօնեայններ	217

Կաթողիկոսութիւն ամենայն Հայոց	227
Աթոռ Կիլիկիայ	237
Աթոռ Աղթամարայ	240

Աթոռ Երուսաղէմի	242
Աթոռ Կոստանդնուպոլսոյ	245
Պատրիարքարան Հայոց Թուրքիոյ	265
Ս. Փրկչեան Հիւանդանոց	274
Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ	289
Առաջնորդական վիճակներ	313
Ս. Էջմիածին	362
Հայ Հռոմէական հասարակութիւն	367
Հայ Բողոքական հասարակութիւն	370
Թուրքիոյ Հոգեւոր Պետեր	371
Դրամատունք	373
Օսմանեան Կայս. Պանքա	378
Բաղդատական ցուցակ դրամներու	380
Չափեր ու կշիռներ	384
Վաճառեղէններու սակացոյց	388
Բարափ	389
Տօնավաճառներ	391
Թղթատար շոգենաւներ	393
Հեռագիր	397
Թղթատարութիւն	403
Նամակատուններ	416
Կ. Պոլսոյ հայ բժիշկներ	419
» հայ ճարտարարուեստք	421
» հայ փաստաբաններ	422
Վկայեալ ուսուցիչներ	423
Փոփոխութիւնք և ուղղութիւնք	427
Յանկ նիւթոց	431
Այբուբենական ցուցակ	433

էջ

ԱՅԲՈՒԲԵՆԱԿԱՆ

ՅՈՒՑԱԿ ՆԻՒԹՈՑ

Ազատը	312	Արարկեր	344
Ազարիայի տոմար	67	Արական անուններ	42
Այաշկերտ	332	Արհեստական վրժ	270
Այզաս Լորէն	137	Արղնի	340
Ալէմտաղը	310	Արճենութիւն	163
Ալթենպուրկ	133	» դրամ	353
Ալթը մերմէր	293	Արմաշ	349
Ածպտեր	323	Արուեստագիտական թկն	78
Ազրակ	350	Արքիպիղագոս	197
Աղթամար, աթոռ	240	Արքունիք Կայսա	205
Աղթամար, վիճակ	359	Արեւելեան Ռուսիի	204
Ամասիա	322	Աւստրիա	138
Ամերիկա, վիճակ	366	» դրամ	350, 382
Այբուբենական թկն	114	» թղթատար	417
Այնթապ	354	Աֆղանիստան	167
Այթեֆանոյ	312	» դրամ	382
Այսրն	185		
Անգղիա	149	Բալու	340
» դրամ	380, 382	Բաղդատական դրամներ	330
» թղթատար	416	Բասեն	326
» կշիւ	385	Բարակուս	164
» չափ	385	» դրամ	382
Անթաբիա	354	Բարեգործական թկն	78
Անհալթ	134	Բերա	299
Անամ, դրամ	382	Բերու	161
Անշարժ տոմար	65	» դրամ	382
Անուանց տօներ	42	» կշիւ, չափ	387
Անտրէ	144	Բուն տոմար	63
Անցած 5 տարիներ	53	Բրուսիա	128
Ապրիլ	24		
Ապաստան	365	Գաղլը չէշմէ	312
Ատաի ճանաւարք	209	Գալիք 5 տարիներ	54
Ատարխան	364	Գալֆայիան սրբ	271
Ատանա կուս	191	Գասակալութիւն վեճ	15
Ատանա վիճ	353	Գայսերի	319
Ատրպատական	365	Գանալլի	306
Արարական տոմար	58	Գասըմբաշա	297

Գասդեմունի կուս.	186
Գասդեմունի վիճ.	349
Գատըքեջ	309
Գարատաղ	121
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Գարթալ	310
Գերմանիա	127
» դրամ	381, 382
» չափ, կշիւ.	387
» թղթատար	417
Գընալը	311
Գիտական թիւ.	78
Գոլովակա	159
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Գոնեա	184
Գոնեայ	166
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Գոպուրկ	133
Գոսովա	199
Գոստարեքա	158
Գորէա	169
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Գուգիուն ճուք	307
Գուսնարու	239
Գուսնարուի դուրս	290
Գուպա	155
Գուտար շէրիֆ	195
Գրական թիւ.	78
Գրական յեճնփ.	272
Գրեկորեան տոմար	55
Գարապուտար Ղարպ	196
Իեկտեմբեր	40
Իեսպաններ	206
Իերջան	326
Իիտոպագիբ	9
Իպրեվանք	259
Իպրոցական թիւ.	78
Իրամատունք	373
Իրապղան կուս.	187
Իրապղան վիճ.	325
Եանեա	201

Եգիպտոս	202
» դրամ	381
» վիճ.	347
Եէմէն	196
Եէնիմահայլէ	308
Եէնի դարու	292
Եէնիքեջ	305
Եէտի գուլէ	312
Եթովպիա	166
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Ելլադա	120
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Եկեղեցական թիւ.	78
Եկեղեցեաց տօներ	17
Եղանակք չորս	11
Եողկաթ	356
Երեւան	362
Երկաթուղիք	199
Երուսաղէմ ամթու.	242
Երուսաղէմ կառավ.	195
Երուսաղէմ Պտրքըն	351
Եւրոպա վիճ.	365
Զանդկաբար	166
Զեկոյց	5
Զէյթինպուրու	313
Զէյթուռ	355
Զոր. կույրչ.	193
Զուհիցերի	140
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Էլզաս Լոթարինկէն	137
Էկին	343
Էյուպ	296
Էնկիւրիւ կուս.	186
» վիճակ	319
Էջմիածին	362
Էրզնկեան	328
Էրզրում կուս.	188
» վիճ.	326
Էտիքնէ կուս.	198
» վիճ.	313
Էքուսթոր	160
» դրամ	382

Էքուսթոր կշիւ., չափ	387
Թաղորայք	289
Թերիբաղ	314
Թղթատարութիւն	403
Թղթատար շոգենաւեր	393
Թոփգարու	294
Թոքաթ	321
Թուրքիա	178
Թուրքիոյ արեւել. քրիստոնեայ չափարակութիւնք	371
Փամանակի չափեր	49
Խգական անուաններ	46
Խղմիտ վիճ.	314
Խղմիր կուս.	185
» վիճ.	317
Խճառիյէ	307
Խապիւ	140
» դրամ	381, 382
» չափ, կշիւ.	387
Լիբանան	195
Լիբիւ	136
Լիթիթէնշլթայն	138
Լիմ	335
Լիպերիա	165
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Լիբուս, միպուրկ	148
Խասրէզ	297
Խարբութ կուս.	190
» վիճ.	342
Խաւարմունք	12
Խիզան	360
Խիւտապենտիկեար	183
Միւսնիք վիճակետաց	14
Կաթողիկոսաց ցուցակ	227
Կեդրոնական վրչթ.	255
» վրթ.	260
Կետիք բաշա	291
Կիլիկիա ամթու.	238
» կթղկորն.	352
Կինճ	350

Կիպրոս	202
Կիւրին	357
Կշիւներ	384
Կոթա	133
Կոստանդնուպոլիս ամթու.	245
» կուս.	183
Կուսթեմալ	156
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Կտուց	335
Կրայց	135
Կրետէ կուս.	198
Կրետէ վիճ.	350
Հաիթի	155
» դրամ	384
» կշիւ., չափ	387
Հալլայ կուս.	191
» վիճակ	353
Հաճըն	353
Համադգային անկէլ.	301
Համաուստաղբութիւնք	9
Համպուրկ	137
Հայ աստիճանաւորք	209
Հայ բժիշկներ	419
Հայ բողոքականք	370
Հայ երաժշտագէտք	421
Հայ հումուականք	367
Հայ ճարտարապետք	421
Հայ նկարիչք	421
Հայ ուսուցիչներ	423
Հայ պաշտօնեայք	217
Հայ փաստաբանք	422
Հայ փորագրիչք	421
Հայրապետական ամթու.	227
Հապէշիտան	166
Հեռագիր	397
Հէս	130
Հէքսէք	202
Հիճալ	195
Հիճրէթի տոմար	58
Հին տոմար	50
Հիւանդանոց	274
Հորանտա	146
» դրամ	381, 382
» կշիւ., չափ	387
Հոկտեմբեր	36

Հոնտուրաս	156
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Հունագարիս	188
Հոռոմէական Հայք	367
Հրէական տոմար	61
Ղալաթիս	298
Ղարապաղ	363
Ղարպ Թարապղուս	196
Ճարճն	168
» դրամ	381, 382
» կշիւ., չափ	387
Ճանիկ	324
Ճեղայիբը պահրը Աւֆիս	197
Ճեպէլ լիպնան	195
Մագրիբէլոյ	311
Մայաթիս	356
Մամուրէթ Իւլ Ազիզ	190
Մայիս	26
Մայնինկէն	133
Մայր Եկեղեցի	289
Մանասոր	200
Մանճըլըզ	357
Մաշկաթ	167
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	367
Մարաշ	355
Մարզուան	322
Մարոք	165
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Մարտ	22
Մեծն Բրիտանիա	149
Մեքլենպուրկ	131
Մեքսիկա	154
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Միացեալ Նահանգք	153
» » դրամ	381, 382
» » կշիւ., չափ	385
Մերալայ	215
Միրիլիվա	211
Միրիմիրան	212
Միւթէմայիլ	215

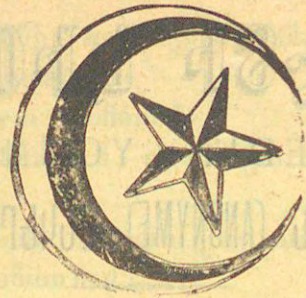
Մոնագոյ	141
Մոնթենէկրոյ	121
Մուշ	337
Մուսուլ	192
Յովսէփ Իզմ. Գր. Յնձ.	272
Յուլիան տոմար	50
Յուլիս	30
Յունաստան	120
Յունիս	28
Յունուար	18
Նախարարք	205
Նամակատուններ	416
Նարլըգարու	294
Ներալ	171
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Նիքարակուս	157
» դրամ	383
» կշիւ., չափ	387
Նշանաւոր թիւն.	69
Նոյեմբեր	38
Նորվեգիս	125
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Նոր տոմար	55
Նպաստից Յնձնժ.	258
Շամ	193
Շամախի	364
Շապին Գրճոր.	323
Շատուպէրկ	136
Շարժական ժամք	13
Շարժական տոմար	63
Շարժական սօնք	10
Շգոտրա	201
Շթրելից	131
Շուպց	136
Շուարցպուրկ	134
Շուէտ	125
Շուէրին	131
Շրջանաւարտներ	270
Ուլա Է վվէրի	210
Ուլա սանիսի	212
Ուսուցչական մարմին	269

Ուրուկուս	164
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Ուրֆա	346
Չարանճագ	345
Չափեր	384
Չեռնակորա	121
Չիլի	162
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Չինաստան	170
» դրամ	381, 382
» կշիւ., չափ	387
Չմշկածագ	345
Չնքուշ	340
Պալա	209
Պալաթ	295
Պալլըբէսիբ	316
Պաղտատ կուս.	192
Պաղտատ վեճ.	347
Պայպղիս	332
Պայպուրդ	330
Պանարմա	316
Պաշտօնեաներ	217
Պասրա	193
Պատէն	130
Պատմական թիւն.	69
Պատրիարքարան	255
Պարսկաստան	172
» դրամ	381
» կշիւ., չափ	386
Պարսկաստան վեճ.	365
Պաւիերա	123
Պիլէկէս	350
Պիլճիքա	146
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Պիլրութ	194
Պիւրկազի	197
Պիշիկթաշ	302
Պիսարապիս	364
Պերեքէթ տաղ	353
Պերպերեան վրժ.	266
Պէլլէրպէյ	211
Պէլլոզ	306

Պէլլէրքուրէ	305
Պիլթիս կուս.	189
Պիլթիս վեճ.	335
Պիլէճիկ	316
Պիլիվիս	162
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Պոլսճըքէոյ	304
Պանա	202
Պուդան	171
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Պուլկարիս	203
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Պուլկարիս վեճ.	348
Պրազիլիս	160
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Պրեմա	187
Պրուսովիք	132
Պրուսա կուս.	183
Պրուսա վեճ.	315
Ջուղայեցուց տոմար	67
Ռայս	135
Ռումանիա	122
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Ռումանիա վեճ.	348
Ռումելի արեւելեան	204
Ռումելի Հիսար	303
Ռուսիս	123
» դրամ	381, 382
» կշիւ., չափ	386
Ռուսոյշրատ	135
Սալվադոր	157
» դրամ	382
» կշիւ., չափ	387
Սամաթիա	292
Սամա	202
Սանասարեան վրժ.	262
Սանմարիոյ	141
Սաքս Ալթենպուրկ	183
Սաքս Գոպուրկ	133

Սաքս Մայրինկէն	133	Տանիմարքա կշիւ, չափ	387
Սաքսոնիա	129	Տարեմուտք	11
Սաքս Վայմար	131	Տարենաէ	358
Սեւամիէ	307	Տիարպէրիւր կուս.	190
Սելանիկ կուս.	199	Տիարպէրիւր վեճ.	340
Սելանիկ վեճ.	350	Տիեզերական պտմ. թիւն.	69
Սեպտեմբեր	34	Տիփրիկ	358
Սերվիա	122	Տոմարներ	49
» դրամ	382	Տոմենիքանա	155
» կշիւ, չափ	387	» դրամ	382
Սըվալ կուս.	187	» կշիւ, չափ	387
Սըվալ վեճ.	320	Տփղիս	363
Սթենիա	305	Տօնապաճառներ	391
Սիամ	168	Տօնք եկեղեցեաց	17
Սիս	352		
Սկիւտար	307	Րումելի արեւելեան	204
Սղերդ	339	Փետրուար	20
Սոնդերհայմ	134	Փոխուած անուններ	47
Սոխրական տոմար	65	Փրկիչ Հիւանդանոց	274
Սուրիա	193		
Սպանիա	142	Քարափ	389
» դրամ	382	Քեմախ	332
» կշիւ, չափ	387	Քէօթաշեա	317
		Քղի	331
Վայտէք	135		
Վաճառեղէններու սկզբ.	388	Օգոստոս	32
Վայմար	131	Օլտենպուրկ	132
Վան կուս.	189	Օման	167
Վան վեճ.	333	Օսմանեան երկիրք	178
Վարժարաններ	250	Օսմանեան կայսերք	173
Վեդիւր	209	Օսմ. կայս. Պանքա	378
Վեհապետաց գհլլ.	15	Օտար դեսպաններ	207
Վեհապետաց ծնունդ	14	Օրացոյց	18
Վենեցուէրա	150	Օրթաքէոյ	302
» դրամ	382		
» կշիւ, չափ	387	Ֆերիք	210
Վերջին դարերու թիւն.	78	Ֆերիքէոյ	301
Վիճակագրական	120	Ֆուտուլ	355
Վիւրթեմպերկ	129	Ֆրանսա	144
Վրաստան վեճ.	363	» դրամ	381, 384
		» կշիւ, չափ	384
Տանիմարքա	126	» նամակատուն	418
» դրամ	382		

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՋ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՖԷՐՄԱՆՈՎ ՀԻՄՆՈՒՄԾ

20 Սեֆեր 1310, 2/14 Օգոստոս 1892 ին

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈՒՍԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԵՄ

ԵՒ

ԿԵԱՆՔԻ ՎՐԱՑ

Տ Ն Օ Ր Է Ն

Մ. ՄԱԼԹԱՍ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Ղալաթիա, Բարաֆէօյ, Եւնի խան

ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

CRÉDIT LYONNAIS

ԱՆԱՆՈՒՆ (ANONYME) ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագրով 250,000,000 Ֆրանք
ամբողջապէս վճարեալ:

Կ. ՓՈՒՍՈՅ ՃԻՒՂ

Հալանեան խան, Գարախէօյ, Կամուրջին մօտ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Սրամազով, Սուլթան Համամ
Ալլահվէրսի խան

ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ՝ դրամական ամէն ճեսակ գործողութիւններ կը կատարէ: Նոյնպէս փոխառութիւններ կ'ընէ արժեքուրներու վրայ:

Արժեքներու փոխարէն ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ:

Ֆրանսայի եւ Օսար երկիրներու զանազան հրապարակներու վրայ փոխանակագիրներ կը փաշէ:

Վարկի քուրքեր (lettres de Crédit) կուտայ:

Սակարանի գործողութիւններ (ordre de Bourse) կը կատարէ:

Կտրոններու գանձում:

Պահպանութիւն արժեքներու եւ բաժնեքուրքերու:

Օսմանեան երկաթուղոյ արժեքըոց *pro-վէսներու* վանառում:

Ի պահ դրամներ կ'ընդունի չէքերու փոխարէն վճարելի:

Ռոտշի պայմաններով եւ պայմանաժամով մուրհակներ կուտայ:

Վարկի քուրքեր ներկայացնողներու դիրութեան եւ հանգսութեան համար յասուկ սրահ ունի:

Մասնաւոր դրամարկղներ վարձու կուտայ:

Առեւտրական մուրհակներ, փոխանակագիրներ կը գանձէ, ինչպէս նաեւ բեռնագրերու (connaissement) փոխարէն գանձումներ կ'ընէ:

Սրահպուշի մասնաճիւղը եւս դրամասան բոլոր գործառնութիւնները կը կատարէ եւ ապրանքի վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ:

Վանառներ կ'ընդունի, թէ՛ իբր ազատ աւանդ (dépôt libre) մքերանցի վարձի (*arsիէ*) վճարմամբ եւ թէ՛ իբր վանառելի ապրանք Կ. Պոլսոյ եւ Օսար երկիրներու մէջ ծախուելու համար:

ԼԱՆԻԻԵՕՐԲ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՆԻՐՈՊՍ

Բարից 1 եւ 3 Լը Բեքիե փողոց (Պուլվար սեզ' Իրալիեհի անկիւնը) Ընկերութեան նոր ապարանքին մէջ

1902 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաւխաւորութեան պատճառս գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻՍՈՒ 506 միլիոն Ֆրանք: Ապահովագրութիւն որ կը բանքի 7,076,000,000 Ֆրանք: Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845, ապահովագրեալներու վնասուած մէկ միլիառ 547 միլիոն:

1900ին հնչուց զբաժնով վնասեալ Եաներն են՝

15,017,254 Ֆրանք, 1899էն 617,254 Ֆրանք աւելի:

ԼԱՆԻԻԵՕՐԲ ունի 437,776 է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի ընկերութիւնը և որոց կը վերաբերին ընկերութեան բոլոր շահերը: Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները: Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրբէ հաստատարը գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու եւ տրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

ՔՆՆԻՅ Պատուիրակ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ

Ճ. ՈՒ. ՂՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վօրլօսա փողոց, Վիքալիս խան, Հարաքիս:

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՅԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻՋ 1828—1829

ՀՐԴԵՅԻ ՃԻՒՂ

Դրամագրութիւն և պահեստ	119.000.000 Ֆր.
1901 զանձուած ապահովագրին	23.000.000 »
Մինչև 1901ի վերջը հատուցեալ վնասք	266.000.000 »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագրութիւն և պահեստ	170.000.000 »
1901 զանձուած ապահովագրին	17.000.000 »
Մինչև 1901ի վերջը հատուցեալ վնասք	125.000.000 »
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	263.000.000 »

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին նկատ կը համեմատի 65% —

ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրելոց կ'ընծայէ հսկայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ԿԵՆԱՑ ԿԱՅՍԵՐԱՅԻ ԳՏՆՅՈՒ ՍՐԵՆԵԼԻԲԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈՒՆԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՅՈՎ:

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով: Եպատա որ պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի զերազանց քան ուրիշ ո՛ր և է ընկերութեան պայմանները: Եանարժիւններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «ԻՒՆԻՕՆ»ի ապահովագրողը ԶՈՐԾ են այն վնասներէն եւ յուսախարութիւններէն, որոնց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Եանարժիւններու քառոյման (accumulation des benefices) ԵՈՒԻ և ՎՆԱՍԱՆԱՐ դրուեալներ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին:

Ընկերութեան դրամատուն է՝
ՕՍՄԱՆՆԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԻՍԱՆ

Կենաց ճիւղին Տնույ Թուրքիոյ եւ Արևելքի Տնօրէն
ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ՍԻՄՕՆ ԲԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համաձ, Բասաձ Բաքրբէի օղլու
Գործակալութիւն՝ Թուրքիոյ գլխաւոր կապանց մէջ

Խորհուրդ կուտանք
մեր ընթերցողիններուն և ըն-
թերցողներուն գնել

ՄԻՆԿԷՐԻ

կարի մեքենայ մը, որովհե-
տե կարի մեքենայ մը ամեն
մը մէջ ամէնէն օգտակար
առարկան է, և ՄԻՆԿԷՐԻ
մեքենաները աշխարհիս մէջ
լաւագոյններն են:

Ազանով ըլլալու հա-
մար Թէ, առնուած մեքենան
ՄԻՆԿԷՐԻ է այսինքն Թէ՛ Մինկէրի համբաւուր ընկերութեան գործարա-
նաց մէջ շինուած է, պէտք է ուշադրութիւն ընել որ,

1. Աստ նշանակուած գործատան յառ-
կանիչը,
2. Ընկերութեան անունն եղող

The Singer Manufacturing Co.

արձանագրութիւնը՝ մեքենային վրայ
գտնուին:

The Singer Manufacturing Company.

Հայաստանի Ալեհափառ Սուլթանին

Ընդհ. Վարչութիւն Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Յունաստանի եւ
Պուլկարիոյ համար, Բերա, Տէօքք Եօյ ազգը:

Եկող. Սքիւանգ: Մինկէր խան, Վալարիա, Պիլլօր փողոց:

ԲԵՐԱ՝ Մեծ փողոց, Պոն Մառչէի դէմ, թիւ 343 և 343 կրկին.

» Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիւսէի դէմ.

ՂԱԼԱՅԻԱ՝ Մինկէր խան 120. Թիւնէլին ետեւը.

» Գարաբէյ 120, Թրամուէլին կայարանին դէմ.

ՊՈԼԻՍ՝ Սուլթան շամամ, թիւ 2.

» Սուլթան Պայազիտ, Թրամուէլին կայարանին դէմ, թ. 13

ԻՍՏԱՒԻՏԱՐ՝ Չարը Պոյու, թիւ 120.

ՓՈՐՈՒՓԱՆԱԿ
ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏՐԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

Վ. Ա. ՃԱՌ. Ա. ՏՈՒՆ

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԳԱՐԱՆՈՅ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Չաքմաքճրլար Եօզուշու

Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47

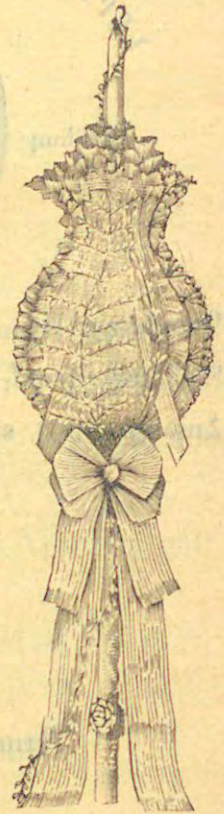
Նախկին վաճառատնի

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

Հարսանեաց մոմերու փառա-
ւոր զարդարութեամբն հաւքառա-
ւոր եղած սոյն վաճառատան մէջ
պատրաստ կը գտնուին տարբեր
ձեւերով զարդարուած հարսանե-
կան մոմեր, մետաքս երիզ, լեմոն
ծաղիկ, քողք, կրլանդ, ձեռնոց,
մետուկ, արծաթապատ ափսէ և
մկրտութեան հագուստ:

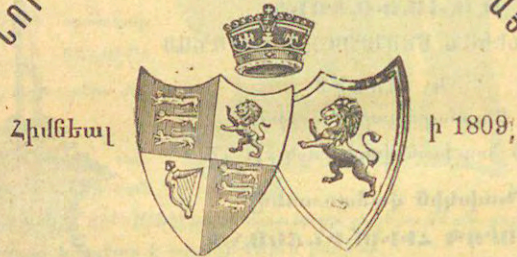
Անգամ մը միայն բաւական է
այցելել սոյն վաճառատունն ուր
գտնուած ապրանաց ազնուու-
թիւնն, տեսակներու ճոխութիւնն
ամէնէն դժուարահաճ ճաշակներն
անգամ կը գոհացնեն:

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնա-
ւօք եւ ճշրութեամբ:

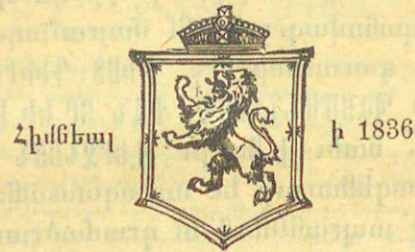
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ՆՈՐԹՆ ՊՐԻՅԻՇ ԷՆՏ ՍԵՐԲԸՆՔԱՅԼ

Դրամագլուխ	Անգլ. Սկի	3,000,000
Պահեստի դրամ	»	»
Հասոյթ 1901 տարւոյ	»	»

ՆՈՐԹՆԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

Դրամագլուխ	Անգլ. Սկի	3,000,000
Պահեստի դրամ	»	»
Հասոյթ 1901 տարւոյ	»	»

ՅՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մարիթայն Կիլրքուլի

Դրամագլուխ	Անգլ. Սկի	500,000	Պահեստի դրամ	Անգլ. Սկի	130,000
------------	-----------	---------	--------------	-----------	---------

Ընդհ. Գործակալ Կ. Պոլսոյ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ

Կաշարա, Մեհմէտ Ալի Փաշա խան, Թիւ 22 եւ 22 կրկին:

Տ. ԳՈՒՆԻԿ ՍԵՐՈՒԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ
 ՆՕՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ, ՆՕՐԹՂԸՐԻՆ ԵՒ
 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ընկերութեանց, կր ծանուցանէ արգոյ
 հասարակութեան քէ սոյն ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԿՈՒ ԸՆԿԵ-
 ՐՈՒԹԵԱՆՅ հաւաքար բնծայած բացարձակ ա-
 պահովութեան՝ հսկայ դրամագլխի ու անագին
 պահեստի գումարաց տեսակէտով՝ կ'ընդունի հր-
 դէհի դէմ ապահովագրութիւնք մայրաքաղաքիս,
 գիւղօրէից եւ գաւառաց մէջ խիՍՏ ԳԻՒՐԱՄԱՏ-
 ՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՐ ԵՒ Է ԱՅԼ
 ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. նաեւ ի հաշիւ ՎԵՐՋՆՈՅՆ կ'ա-
 պահովագրէ շոգեմատուց եւ առագաստանուց
 մէջ բեռնուած ապրանքներն ու դրամածրարներն,
 ինչպէս նաեւ ամենուրեք քղթասարով ուղար-
 կուած ինչեքը խիՍՏ ՇԱՀԱԻԼՏ ԵՒ ՕԳՏԱԿԱՐ ՊԱՅ-
 ՄԱՆՆԵՐՈՎ :

*Վնասուց վճարմունքն անվիջական,
 առաստձեռնօրէն եւ կասարեայ
 արդարութեանք կը կասարուի:*

ՆՈՐԹՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԵՒ

Ն Ո Ր Թ Ղ Ը Ր Ն

—

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՆՍ ԼՐԻԵՀԻ

Ապահովագրութեան առ հասարակ օգտակարութիւնն և կարե-
 ւորութիւնն հարեւրաւոր ընկերութեանց ըրած գործառնութեանց
 մեծութենէն յայտնի է: Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն իւր դա-
 սակարգին մէջ ամենակարեւոր ճիւղն է: Այս դրութեամբ ընկերու-
 թիւնք կ'ստանձնեն տուժել հրդեհէ յառաջ եկած վնասներն ի փո-
 խարէն կանխավճար սակագնոյ մը զոր ապահովագրեալը կը վճարէ:

Հրդեհի դէմ կ'ապահովագրուին Շէնք, կարտիք, Ապրանք և
 Տան վարձք ըստ հետեւեալ պայմանաց:

Ա. — Ով որ կ'ապահովագրէ՛ պարտի տէր լինել ապահովագրելի
 ստացուածոց մասամբ կամ ամբողջովին:

Բ. — Ոչ որ կրնայ ստացուածքն իւր արժէքէն աւելի ապահ-
 վագրել և այլելէն վերջ ստացուածոց իրական արժէքէն աւելի բան
 մը պահանջել:

Գ. — Շէնքի մը շինութեան տեսակն և շրջապատող շինուածոց
 նկատմամբ ունեցած դիրքը պարտին ճշգրտիւ նկարագրուել ապա-
 հովագրին մէջ. հարկ չէ ըսել թէ սխալ նկարագրութեամբ մը ինչ
 վէճերու առիթ կը տրուի ապագային:

Դ. — Հետեւեալ պարագայները պարտի ապահովագրեալն իմաց
 տալ ընկերութեան.

1. Եթէ իւր մօտ ուրիշ շէնքի մը շինութեամբ կամ գործա-
 րանի մը հաստատութեամբ վտանգն աւելնայ:

2. Եթէ կարտիք կամ ապրանք փոխադրուին մէկ շէնքէ մը
 միւսն:

3. Եթէ իւր ստացուածքն ուրիշ ծախէ:

4. Եթէ իւր ընակած տունը վարձու տայ կամ վարձակալին
 տեղ ինք ընակի:

5. Եթէ հրդեհն յառաջ եկած է ապահովագրեալին ուղղակի
 կամ անուղղակի մասնակցութեամբ՝ ընկերութիւնը կը մերժէ որ և է
 հատուցում վնասուցի:

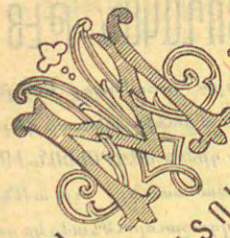
6. Ընկերութիւնն ըստ իւր կամանց կրնայ այրեալ ստացուածքն իւր նախկին վիճակին մէջ վերահաստատել կամ վնասուց արժեքը վճարել:

7. Եթէ որ իւր ստացուածքն ապահովագրած է ընկերութեան մը և նոյն ստացուածոց վրայ ուրիշ գումար մ'ալ այլ ընկերութեան կ'ապահովագրէ՝ պարտի երկու կողմանց ծանուցանել զայդ: Հակառակ պարագային մէջ երկու ընկերութեանց ապահովագրիք (բօլիս) չեղեալ կը համարուին:

8. Ապահովագրեալը պարտական է հրդեհի ժամանակ, եթէ ներկայ է, ձեռքէն եկածն ընել իւր ստացուածքն ազատելու համար. այս առթիւ յառաջ եկած ծախքերը և փաստերն ընկերութիւնը կը տուժէ ապահովագրած գումարին համեմատութեամբ:

9. Տան մը վարձքն, ինչպէս յիշուեցաւ, կարելի է ապահովագրել եթէ վարձակալը գոնէ եռամսեայն կանխիկ վճարած է ի դէպ հրդեհի ընկերութիւնը պարտի վճարել մինչև վճարման պայմանաժամը լրանալի առուց համեմատութիւնը միայն:

Ապահովագրեալը պարտի մեծ խնամով ընել ընկերութեան մը ընտրութիւնն. երբ մէկն իւր ստացուածքը կ'ապահովագրէ՝ պէտք է ապահով ըլլալ թէ իւր կրած փնտր պիտի ստանայ. քանի՜ դառն է յուսախաբ լինելը: Տնտեսագիտութեան սխալ առմամբ է որ, շատեր կը թողուն գնոց չնչին տարբերութեան մը համար, հաստատուն, փորձառու և հարուստ ընկերութիւններն և կը դիմեն փոքր ընկերութեանց որք ինքնարեքարար կ'ընեն այդ զեղջ գնոց վրայ՝ անսելով որ եթէ գործէն նոյն հիման վրայ որպէս մեծ ընկերութիւնք, յաւերժական անգործութեան պիտի դատապարտուին: Ապահովագրութեան ասպարեղին վրայ Նորբի Պրիքիշ հետ Մէրքընթայլ և Նորբիրն ընկերութիւնք առաջնակարգ դիրք մը զբաւած են իրենց դրամական արդաւած վիճակաւ, և իբր ապացոյց նոցա գործոց ընդարձակութեան և մեծահաշակ առատածեռնութեան զանազան հրդեհներու միջոցին իւրարքանչիւրն 180 հազարէն մինչև 350 հազար Անգլ. ոսկի վճարած են հրդեհի վնասուց համար և ցարդ հրդեհի դեմ միայն իրենց տուժած փնտր 36,000,000 Անգլ. ոսկին կ'անցնի:

Չիմնաւ

ՍԵՄ ԿԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՔ
 Ն. Ո. Յ. Թ. Ա. Յ. Թ. Ի. Զ. Բ.
 Ս. Փրպցեան ՀԻՄՆԱԳԱՆՈՅԻ ՎԱՅՈՑ
 ԱՍԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՅՊԼ ՎԱՌՁԻ

ՄԱԶԼՆԵԱՆ ԵՒ ՄԻՆԹԱՆՃԵԱՆ

ՃՈՒՍ ԹԵՐԲ
 ՔԻՄԻԱԿԱՆ
 ԵՆ
 ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
 ԱՆԽԱՐԳԱԽ ՆԻԹԵՐՈՒ
 ՈՒՂԱԿԻ ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆԲ
 ԵՐՈՂՊԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ
 ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ՀԵՏ

ՆՈՐԱԵՆՈՑ
Ա.Ն.Ս.Ր.Ս.Ց ԶԱՍ.Ն. ԻՆՂ.

Ուղղակի և սեպական ներածութիւն

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻ

Վ. իւրաբուժական ընտրելագոյն
 բամպակներու

ԱՍԱՄԵԱՐՈՒԺԱԿԱՆ ՆԻԹԵՐ C. Ash. & Son ՏԱՆ

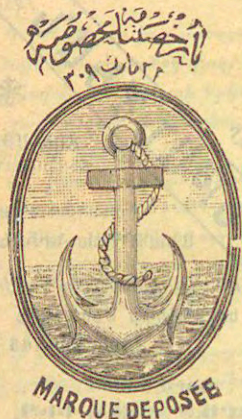
Ֆրանսական եւ Տր. Վիոյիի քարմ պատուաստ

Ընտր հոսեղեցներ
 եւայն, եւայն:

Վաճառատուն զաւտուաց հետ ամենէն աւելի ընդարձակ գործառնութեանց մէջ ըլլալով՝ մասնաւոր միջոցներ ձեռք առած է իբր Պատ. յաճոխորդները գոհացնելու համար թէ՛ ուղարկմանց կանոնաւորութեան և թէ՛ ամպալաժի անստղիւտ խնամոց մասին: Նոյնպէս փոխադրութեան ընկերութեանց՝ հետ մասնաւոր համաձայնութեան մը յանգած ըլլալով՝ սպրանքներն ԱՌԱՆՅ ՆՍԻՈՂՁԷՔԻ կը յանձնուին Թուրքիոյ բոլոր նաւահանգիստները:

Վաճառատուն կ'երաժխտուի միայն այն ապրանքներ, որք իր մարտն կը կրեն:

ԸՆՏԻՐ, ՀՈՏԱԻԷՏ, ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԹԷՅ

Դասաներու յաճախորդը թէյ գնե-
լու համար պէտք չունին անձամբ գալու,
նամակով թող դիմեն ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ-ԻՍԱ-
ԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատունը, ուր ամենա-
մեծ խնամով, զգուշաւորութեամբ կը զոր-
ծադրուին ամէն կարգի յանձնարարու-
թիւն մեծաքանակ և փոքրաքանակ: Դի-
րութեան համար թէյերուն փոխարէնը
կարելի է վճարել նաև երբ ապրանքները
բեռցուին ու **ԲՈՆՈՒՄԵՐՈՆ** ներկայա-
ցուի գնողին: Կեղծ թէյ չգնելու համար
հասնեցէք ուշադրութիւն ընել մարբային
և ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ-ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ անուան: Կեղրոնատեղին՝ Կ. Պոլիս, Պահէ-
Գափու, Ճէլալ Պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10, Կ. Եափրուեան և Յ Իսա-
զուլեան մեծ վաճառատունը:

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԱՐՅԵՍՏԱՐԱՆՆԵՐԸ

ԱԹՈՌԱԳՈՐԾԻ ԱՐՅԵՍՏԱՐԱՆ

1900 ԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

Այս արհեստարանին մէջ պատրաստուած աթուները
լաւ ընդունելութիւն գտած են, և շատ մը յանձնա-
րարութիւններ կ'ըլլան Հողարարութեան ամէն կողմէ:

ԿՕՇԻԿԻ ԱՐՅԵՍՏԱՐԱՆ

1899 ԻՆ ՆՈՐԷՆ ԿԱԶՄՍԿԵՐՊՈՒԱԾ

Այս արհեստարանին շինած կօշիկները կը բաւեն ոչ
միայն Ա.դ.գ. Հիւանդանոցի պատասպարելոց այլ և դուրսէն
յանձնարարութիւնը ալ կ'ընդունուին և փութով կը
կատարուին:

ԴԵՐՁԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐՅԵՍՏԱՐԱՆ

1900 ԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

Այս արհեստարանը սկսած է արդէն դուրսէն շատ
մը յանձնարարութիւններ ընդունիլ և ամենայն յաջո-
ղութեամբ գործադրել:

Արհեստարանը կը զանուի վարպետ դերձակի մը
տեւական հսկողութեան տակ:

ՋՈՒԼԶԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐԶԵՍՏԱՐԱՆ

1899 ԻՆ ՆՈՐԷՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Կ'արտադրէ *soqումնա* և *ֆասօնե կերպաս*, *բեշկիր* ու *խալիւ* :

Այս արհեստարանը Հիւանդանոցի պատասպարելոց պէտքերը լիւրի կը գոհացնէ . ասկէ զատ դուրսէն եղած յանձնարարութիւններն ալ կը գործադրէ :

Այս արհեստարանին արտադրութիւնները արժանապատէ են շատերու գնահատութեան :

ԿԱԶԱԳՈՐԾԻ ԱՐԶԵՍՏԱՐԱՆ

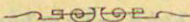
1901 ԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

Այս արհեստարանին մէջ կը պատրաստուին գրասեղան, թաղիկն, սեղան, և շն :

Բոլոր արտադրութիւնք կը վաճառուին

Ձափաւոր գիներով

Մեծ Նոր խան 51 թիւ սենեակը

ԼԱ ՔՕՆՑԻԱՆՍ

ՀՐԴԵՅԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲՕՐԻՉ 1844

Հ Ր Դ Ե Շ Ի Ճ Ի Ի Ղ

Գրամագլուխ ՏԱՍԸ ՄԻԼԻԹՅ
Վնարուած դրամ ՀԱՐԻԻՐ ՄԻԼԻԹՅ

Կ Ե Ն Ա Ց Ճ Ի Ի Ղ

Գրամագլուխ ՎՆՑ ՄԻԼԻԹՅ
Երաւխաւորեալ դրամ . . . ՔՍԱՆՆԵԻՆԸ ՄԻԼԻԹՅ

ԼԱ ՔՕՆՑԻԱՆՍ Ընկերութիւնը հրդեհի և կեանքի ամէն կերպը կ'ապահովագրէ, վնասները անմիջապէս կը հատուցանէ :

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ

Կ. Պոլսոյ գործակալ

Գ.Ս.Ռ.Ն.Ի.Ն. Ա.ՃԱՌ.Ն.Ն.

Մահմուտ Բաշա Պոյիսի Երչոյց խան

Ընդհանուր գործակալ Կալաթա,

C. JEFFREY H. FRÉDÉRICI.

Սրվանի օղլ խան Ն. 2

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE D'ASSURANCE GÉNÉRAL MARITIME

ՄԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի

Ծանօթ է արդէն Պատ. Հասարակութեան թէ տարիներէ ի վեր ի նպատակ Ս. Փրկչի Հասարակութեան սիկառի թղթերը չըջարեցուցեան հանուած են, որոյ հասոյթէն կ'օգտուին անխտիր սոյն յարկի բոլոր պատասպարեաններն, և ուրախ եմք յայտնելու թէ այս հասոյթը բաւական կարեւոր դումար մը արտադրած է մինչև ցարդ, ինչպէս յետագայ ցուցակէն կ'երեւի :

Հոգարարձութիւնս փափաքելով որ սոյն ձեռնարկութիւնն աւելի արդիւնաւոր ըլլայ, զանազան միջոցներ ձեռք առած է սիկառի թղթին սպառումը ընդհանրացնելու և ամէն կարգի ձեռնարկը զօհանելու համար, ինչպէս նաև վերջերս չըջարեցուցեան հանած է նոր կողքերով ընտիր թղթեր՝ զորս գործածողներ շերմապէս գնահատած են :

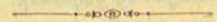
Հոգարարձութիւնս այս աւթիւ իրաւամբ կը սպասէ թէ՛ Պօլսոյ և թէ՛ Գաւառաց պատուարժան մերայնոց քաջաբերութեան, զի Հիւանդանոցիս սիկառի թղթերէն գործածողներն ո՛չ միայն

կարգ մը ստորին թղթերէն ազատելով սոյն առողջապահիկ թղթերէն պիտի օգտուին՝ այլ և պիտի նպատակեն բազմակարօտ Հասարակութեան մը նիւթական ամենօրեայ պիտոյից : Ս,հա այս պատճառաւ իսկ և վստահութեամբ ի նորոյ հրաւեր կը կարգամբ ընդհանուր ձխողներուն՝ անպատճառ սոյն սիկառի թղթերէն գործածել :

Գնողք պարտին ուշադրութիւն ընել Հիւանդանոցիս կնքոյն՝ որով իւրաքանչիւր կողքերն ու տուփերը կնքուած են : Մեծաքանակ և փոքրաքանակ գնողք պարտին դիմել կամ յանձնարարել առ Մարտիկ Էֆ. Շիրինեան, Եէնիճամի, Բօսթամ հանէ փողոց, Շիրին խան : Գիներն խիստ չափաւոր և գօհացուցիչ են :

Յուցակ սարեկան հասութից

1894	Տարւոյ զուտ շահն	. . .	43,974 ¹ / ₂
1895	" "	" "	53,779 ³ / ₄
1896	" "	" "	57,239 ¹ / ₂
1897	" "	" "	51,352
1898	" "	" "	44,227
1899	" "	" "	23,553 ¹ / ₄
1900	" "	" "	26,399
1901	" "	" "	16,024
			<hr/>
			316,543

ԹԱՃՃԵԱՆ ԵՒ ԵՐԷՑԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԱՆԱՆՑ ՁԳԵՍՏՆԵՐՈՒ

ԵՒ ՆՈՐԱՋԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅԻՑ

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 322, Բոսֆորսիայի դէմ

Թաշճեան հանրածանօթ տունը, որ 30 տարիէ ի վեր իր յարգելի յաճախորդաց համակրութիւնը գրաւած է իր ապրանաց լաւութեան, սովորութեան և ճաշակի մասին, իր բաղմամբիւ յաճախորդները դո՛հացնելու նպատակաւ Երեցեան եղբարց հետ միացած, նոր և աւելի մեծ ուժերով, յիշեալ եղբարց Եւրոպայ ընտելեալ եղբօրն և ներկայացուցչին միջոցաւ բերել տուած են անգլիական, ֆրանսական և գերմանական կանանց զարդեղէնի ամէն նիւթեր և ստորե նշանակեալ կանացի գգեստներու յատուկ ամէն պիտոյք: Յաճախորդաց փոփոքին գոհացում տալու համար վերջին գինի (Prix fixe) լաւ գրութիւնն ալ մտցուցած են վաճառատան մէջ՝ չափաւորելով ապրանաց գինը, որով կը խնդրուի յաճախորդներէն որ ձմեռնամուտի պիտոյքն հոգալու համար հաճին այցելել սոյն վաճառատունը, վստահ ըլլալով որ խիստ գոհ պիտի մնան: Վաճառատան մէջ կը գտնուին ձմեռուան հովանոցներ խիստ աժան գիներով, քթան և մետաքս թաշկինակներ, բուրդէ, բամբակէ և ֆիլտրօսէ գուլպոյ, ֆանէլա և քաշ քուսէներ, բամբակէ, բուրդէ, մետաքսէ և սյծեմորթէ ձեռնոցներ, ուսի պոսներ և վզի էշառք քաւածիներ, սեղմիքան (corset), օձիքներ՝ մառէն և պուտէ, դիւն ֆիւշոն, քարիւշոն, շալ և անտալուզներ, թաֆթա, թաֆթային, ակշաղ, բոնժէ, բոլոնէզ և մուսուլէն սուա, կազ և քուէր անկիւ, թիւլ և վուալ, թաւիշ, փիլէցու ըլինէներ, քարիթօնէ և վաթկա, նանդուք և թառլաթան, սուպլէթի, սաթինէթի, ֆրուֆրուի, իսպինամոյի, քրուազէի և տուպլը ֆանի ձոխ մթերք, բիքէ, միսոցու մուտրէներ, շրջագետտի համար ֆանէլա, ֆանէլա միսներ, տանթէլ լէզ, շանթիլեր, վալանտին և անիթըրուէօ, մետաքսայ կալօններ, բասթմանթըրի, ամէն տեսակ պրօպրիներ, մետաքս (double face, moirée, taile) և թաւշեայ ժապաւէններ, ֆանթէզի գօտիներ, կայլն, և սյլն:

ՅՈՒՑԱԿ ԳՈՐԾՈՑ

Տոմթ. Ն. Տաղաւարեանի

Գիտական շարժում	Ա. Տարի (1885) (Սպանեայ)	Ղր.
»	Բ. » (1886)	20
»	Գ. » (1887)	20
Բնական պատմութիւն	Ս. Հատոր (Կենդանական	
	Հիւսուածաբանութիւն և Մարդկային Կազմա-	
	խօսութիւն ու Բնախօսութիւն) Դասագիրք երկ-	
	րորդական վարժարանաց	40
Նախորդին համառօտը,	Դասագիրք Նախակրթարանաց	8
Ուսումնասիրութիւն	միջային քարերու պատճա-	
	ռաբանութեան և կազմութեան վրայ (Յրանւ.)	10
Ծագումն հայ սառից	(Պատկեայ Իզմիրեանց մեզու-	
	նակաւ	10
Մանրէաբանութիւն		10
Տիեզերք և իւր կազմութիւնը	(Յրանւերէն)	10
Գրիգոր Աղաթօն (Ծագում և կենսագր.)	Բ. Տպ.	2 1/2
Առողջապահութիւն		25
Ծննդական գործարանք	(Կազմախօսութիւն, Բնա-	
	խօսութիւն և Առողջապահութիւն)	25
Մարդկային սաղմնախօսութիւն		6
Բառացուցակ արտանուանց,	Բ. Տիպ	3
Տարուինականութիւն	Գ. Տիպ	3

Կ Ե Գ Ր Ո Ն Ա Տ Ե Ղ Ի Ք

- Ա. Պոլիս — Նշան Պատկիկեան Դրավմատանց (Էսկի Զապթի)
- Զմիւռնիս — Մամուրեան »
- Տիֆլիս — Կեղրոնական »

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԻԼՎԱՆԵԱՆ

Վ.Ա.ՃԱՌ-Ա.ԿԱՆ.—ԳՕՄԻՍԻՕՆԷՐ

Շեֆերնի խանի դիմաց, թիւ 58

Մանիֆարուայի եւ ամեն տեսակ ներմակեղինաց վրայ
յանձնարարութիւններ կ'ընդունի
գոնացուցիչ պայմաններով

Յակոբ Յ. Թէրզեան

ԳԵՂԱԳՈՐԾ ԵՒ ԶՄՌՍՈՂ

ՀԱՃԸՆ (Կիլիկիա)

Վկայեալ Կայս. Քաղաքական Բժեկական Վարժարանէն
արժանացած արհեստական Շեֆարափ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԳԵՂԱԳՈՐԾ

ԿԷՏԻԿ ԲԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽԸ

Թարմ եւ անկեղծ դեղերու պատրաստութիւն
դիւրամասշտի գին

ՄԻՀՐԱՆ ՔԷՄԱՃԵԱՆ

Վանառասուն Արանց եւ Տղայոց հանդերձեղինաց
պատրաստ եւ չափու վրայ

Մանմուտ Բաւա Պաթր, Թիւ 297. Կ. Պոլիս

ԳԱՐՐԻԷԼ Մ. ԻՐԷՔՃԵԱՆ

Գորգերու նորոգիչ. Մերձան, Իմամ Ալի խան, Թիւ 8

ՇԷՆՔԵՐՈՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՄՕՍԵՐՈՒ

ԻՆԶՊԷՍ ԵՒ ՊԱՏԱՆՈՅԻ ՅԱՏՈՒԿ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԶՐԱՆԵՐԿԵՐ

Իշխանեղիերէն 1/10 60 աման, տոկոս եւ բնաւ հոտ չունին,
պատրաստութիւն եւ գործածութիւն խիստ դիւրին

Պոլսոյ միակ մքերանցը, Կարաբա Ինայթ խան

ԳՐԻԳՈՐ Ա. ՃԷՄԵԱՆ

Կը վանառուին նաեւ նանասապան բուրդը,
եւ մէկ ռուպլի մէջ ամէն տեսակ մետաղ
մաքող նեղուկ, եւ այլն.

ՆԻՔՕԹ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԳԵՂԱԳՈՐԾ

ԿԷՏԻԿ—ԲԱՇԱ

Գիւրամասշտի գիներով կը պատրաստե ամեն տեսակ
դեղագիր, կը վանառե ձկան իւղ
եւ միջատասպան փոշի

ՄԻՍԱՔ Գ. ՄԱՏՂԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԲԱՐՉԱՃԻ—ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՃԻ

Չափմամբըստ, Եհնի խանի դիմ, թիւ 36

Ամէն տեսակ բարչա եւ մանիֆարուայի վրայ
յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին
գոնացուցիչ պայմաններով

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

ՀՐԴԵՂԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊՈՂՈՎԱԳԻ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

	Անգլ. ոսկի
Հատուցուած վնասներու գումարը	6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	410,000

Հրապարակիս ծանօթ Ֆրաս. եւ գերմ. ընկերութեանց
վնասեալ դրամագլուխը 100,000եան աւելի չի

ՈՒԷՍԴԸՐՆ ԸՆԿԵՐՈՒՅԻՆԵՐ հրդեհի դեմ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ
գործեր կ'ապահովագրէ
Վճուսները տեղւոյն վրայ եւ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ կը հասուցանէ

ՏՅՈՒՆԻ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱՅՈՒՅԵԱՆ

ԴՍՈՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒԻ

Պոլիս, Պահանջ Գարու Անանիասիս խան թիւ 20-21-22

Գործակալութիւնն թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ

ԵՄՆՅԹ. — Տեղւոյս է՞ն ծանօթ Ֆրանս. և Գերմ. ընկերու-
թեանց պատրաստ գումարը՝ երեւոյ հասոյթին հետ բաղադրամամբ 100⁰/₀
էն աւելի չէ, մինչդեռ ռուսաց հասոյթինը 125⁰/₀ է, եւ չ որ գերազանց
երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցաց վրայ:

0021857
2 0 13

4918

« Ազգային գրադարան

NL0021857

